

กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย
The Process of Driving Community Welfare by Fishermen on the
Andaman Coast of Southern Thailand

จิรัชยา เจียวก๊ก
Jirachaya Jeawkok

วิทยานิพนธ์นี้สำหรับการศึกษิตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Doctor of Philosophy in Human and Social Development
Prince of Songkla University

2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย
The Process of Driving Community Welfare by Fishermen on the
Andaman Coast of Southern Thailand

จิรัชยา เจียวก๊ก
Jirachaya Jeawkok

วิทยานิพนธ์นี้สำหรับการศึกษิตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Doctor of Philosophy in Human and Social Development
Prince of Songkla University

2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์   กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันใน
 ภาคใต้ของไทย
 ผู้เขียน   นายจิรัชยา เจียวก๊ก
 สาขาวิชา   พัฒนามนุษย์และสังคม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

 .....
 (รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ)

คณะกรรมการสอบ

 .....ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร.ปรีดี โชติช่วง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

 .....
 (รองศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหิม)

 .....กรรมการ
 (ดร.อุทิศ สังข์รัตน์)

 .....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหิม)

 .....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
 สำหรับการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม

 .....
 (ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งแสง)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(3)

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้เป็นผลมาจากการศึกษาของนักศึกษาเอง และขอขอบคุณผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....

(นายจิรัชยา เจียวกัก)
นักศึกษา

(4)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นายจิรัชยา เจียวก๊ก)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย
ผู้เขียน	นายจิรัชยา เจียวก๊ก
สาขาวิชา	พัฒนามนุษย์และสังคม
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และกำหนดรูปแบบในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูลคือ ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย เจ้าหน้าที่ส่วนราชการ และผู้นำชุมชน เก็บข้อมูล 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่หนึ่งใช้วิธีเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล 27 คน ระยะที่สองใช้วิธีเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง 412 คน และระยะที่สามใช้วิธีเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมาย 23 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมาน และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า (1) การจัดสวัสดิการชุมชนทั้งการบริการชุมชน การอนุเคราะห์ชุมชน และการประกันชุมชน ส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือมาจากการเก็บเงินเฉลี่ยกันทุกครอบครัว ซึ่งผู้รับผิดชอบจะเป็นกลุ่มสมาชิก นั่นแสดงให้เห็นว่าการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามันของไทยเป็นวัฒนธรรมที่ฝังลึกในชุมชน สิ่งนี้เองนับว่าเป็นสวัสดิการบนฐานของวัฒนธรรมที่ไม่เป็นทางการ ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือ ตั้งแต่เกิด การดำรงชีวิต และการตาย บนพื้นฐานของศาสนา ที่อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

2) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนโดยรวม อยู่ในระดับไม่แน่ใจ ($\bar{x} = 4.85$) แต่พบว่าการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 5.11$) โดยด้านการบริหาร และนโยบายการจัดการ มีความสำคัญกับการจัดสวัสดิการชุมชนในภาพรวมมากที่สุด ร้อยละ 83 ขณะที่การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม ด้านการศึกษา และด้านกระบวนการยุติธรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนา ในระดับต่ำ ($r = .300, p < .01$), ($r = .228, p < .05$) และ ($r = .385, p < .01$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย มีความสัมพันธ์ทางลบกับ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา ในระดับต่ำ ($r = -.212, p < .05$), ($r = -.293, p < .01$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย และด้านนันทนาการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ในระดับต่ำ ($r = .394, p < .01$) และ ($r = .272, p < .01$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม ด้านการศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา ในระดับสูง ($r = .934, p < .05$), ($r = .974, p < .01$) และ ($r = .922, p < .05$)

3) การขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย มี 3 ขั้นตอน คือ (1) ต้นน้ำ (2) กลางน้ำ (3) ปลายน้ำ ทั้ง 3 ขั้นตอนมีกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ สร้างการยอมรับของชุมชน การระดมความคิดเห็นและหาแนวทางร่วมกัน ค้นหากิจกรรมการพัฒนา

(6)

รูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชน และการใช้กิจกรรมเพื่อการพัฒนา รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนจะให้บริษัทประกันเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายอุบัติเหตุและประกันสุขภาพร้อยละ 20 และวิสาหกิจชุมชนนำมาส่งเสริมสุขภาพชุมชนตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งการตาย ร้อยละ 10

ดังนั้นภาครัฐควร สนับสนุน ส่งเสริมให้ชุมชนขับเคลื่อนสวัสดิการ และพึ่งพาตนเอง เพื่อให้สามารถค้นหาความต้องการของชุมชนที่แท้จริง แสดงศักยภาพชุมชน และพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

Thesis Title	The Process of Driving Community Welfare by Fishermen on the Andaman Coast of Southern Thailand
Author	Mr. Jirachaya Jeawkok
Major Program	Human and Social Development
Academic Year	2017

ABSTRACT

The objective of this mixed methods research was to studying, analyzing and modeling the driving forces of the Andaman coast of southern Thailand. The informants are coastal fishermen on the Andaman coast of southern Thailand, government officials and community leaders. This research is 3 times 1) Qualitative method in 27 informants, 2) Quantitative method in 412 informants and 3) The qualitative approach to conducting action research was targeted at 23 people. Quantitative data analysis using descriptive statistics, inferential statistics and qualitative data uses content analysis.

The results of the study revealed that:

1) Community welfare, community service, community support, and community insurance. Most people in the area receive help from donations in the community. It reflects that the support of the people in the Andaman coast of Thailand is a deep culture in the community. It is a welfare on the basis of informal culture, found in the form of objects, money, kindness and help from birth, life and death in the religion as a result of the participatory process of the community.

2) Access to community welfare systems was at an unsustainable level ($\bar{x} = 4.85$). However, access to community welfare in health care was the highest ($\bar{x} = 5.11$). Most of the community welfare was 83%. Access to the social welfare system, education and justice were positively correlated with participation in low level development initiatives ($r = .300, p < .01$), ($r = .228, p < .05$) and ($r = .385, p < .01$). Access to the community welfare system in education and health was negatively correlated with participation in low-level development ($r = -.125, p < .05$), ($r = -.93, p < .01$). Access to community welfare, housing and recreation was positively correlated with participation in low-level development benefits ($r = .394, p < .01$) and ($r = .272, p < .01$). Access to social welfare, social services, education and health. Have positive relationship with Participation in high level development evaluation ($r = .934, p < .05$), ($r = .974, p < .01$) and ($r = .922, p < .05$).

3) The driving community welfare by fishermen on the Andaman coast of southern Thailand has 3 phases: (1) upstream, (2) middle, and (3) downstream. All 3 phases of the process involve community-based incentives, such as community acceptance, brainstorming and joint approaches, and community development activities and activities for development. The Community Welfare scheme will provide insurance companies with 20% of accident and health insurance costs and community enterprises to promote community health from birth to death 10%

Therefore, the public sector should encourage, encourage the community to drive welfare and self-reliance so that it can find the needs of the real community, show the potential community and self sustainability.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความสามารถจากบุคคล และหน่วยงานต่างๆ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือ และให้ข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าและวิจัย จนทำให้สำเร็จ ลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และทีม ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ปรีดี โชติช่วง ครูผู้มอบเทคนิคและความรู้สำหรับการปฏิบัติการในชุมชน อีกทั้งคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือแนะนำ และตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจากท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่านที่ได้กล่าวนามในที่นี้ ที่ได้แสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำต่างๆ เพื่อ การปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา แบบสอบถาม และแนวทางการสัมภาษณ์ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ ผู้วิจัย

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณปราชญ์ผู้เป็นคณาจารย์ ที่คอยแนะแนวทางต่างๆ ที่มีค่า ยิ่งตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาอยู่ ณ สถาบันแห่งนี้ และพระคุณของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณา สละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำในการทำวิจัยครั้งนี้ ด้วยจิตศรัทธา ทั้งไมตรีจิตที่ดีของ พี่-น้อง นักศึกษา ปริญญาเอกรุ่น 1 รุ่น 2 และรุ่น 3 หลายครั้งหลายครากำลังใจในการศึกษาของผู้วิจัยมักจะร่วงหล่นลง ไปสู่ความท้อถอย ผู้วิจัยขอบคุณทุกคนที่เข้ามาเซ่น้ำตา ขอบคุณทุกคนที่ให้กำลังใจ ขอขอบคุณร่างกายที่ สู้ไปพร้อมกับแรงใจของผู้วิจัยเอง ขอโทษความกดดันและปัญหา ที่ทำให้ผู้วิจัยต้องเผชิญ ฝนฟ้า ฟ้า ฟ้า และเรียนรู้ จนเกิดปัญญา

ประการสุดท้าย บรมครู คุณพ่อห้วนเอ็ก เจียวก๊ก ที่รับฟังผู้วิจัยเล่าเรื่องให้ฟังทั้ง น้ำตา คอยเฝ้าดู ช่วยเหลือผู้วิจัยบนสรวงสวรรค์ตลอดเวลา แม้ว่าท่านได้เล่าเรียนมาเพียงแค่สามารถ เขียนชื่อตนเองได้ แต่วันนี้สิ่งที่ท่านได้มอบให้ผู้วิจัยคือ ความเมตตาปราณีที่ยิ่งใหญ่ และสำคัญสำหรับ พลังใจของผู้วิจัยเสมอ ขอกราบบูชาพระคุณอย่างสูงไว้เหนือเกล้า และคุณแม่มลทา เจียวก๊ก ที่เป็น กำลังใจสำคัญให้ผู้วิจัยมาตลอด ท้ายที่สุดขอขอบคุณ พี่สาวทั้ง 2 พี่ศิริจันทร์ เจียวก๊ก และพี่ศิริพร เจียวก๊ก ที่คอยให้คำชี้แนะ สนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่างๆ และให้กำลังใจตลอดเวลา

การวิจัยนี้ได้รับการทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ทุนอุดหนุนการทำวิจัย คณะศิลปศาสตร์ และทุนการวิจัยแก้ปัญหาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

จิรัชยา เจียวก๊ก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(5)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(7)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญ.....	(10)
สารบัญตาราง.....	(13)
สารบัญภาพ.....	(19)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
คำถามการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	8
การนำเสนอผลการศึกษา.....	9
2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
สวัสดิการชุมชน.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อน.....	30
ทฤษฎีสังคม : วัฒนธรรมชุมชนสำหรับการจัดสวัสดิการชุมชน.....	38
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชนและการประมง.....	46
ทฤษฎี และแนวคิดในการศึกษาสวัสดิการชุมชนสู่การเป็นสวัสดิการชุมชน.....	63
ชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามันกับสิทธิตามกฎหมาย.....	84
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	88
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	90
ระยะที่ 1 ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ.....	92
สนามวิจัย.....	92
ผู้ให้ข้อมูล.....	92
วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	93
การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
ระยะที่ 2 ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ.....	94
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	94

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย (ต่อ)	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	95
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	99
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	100
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
ระยะที่ 3 ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ.....	101
สนามวิจัย.....	101
ผู้ให้ข้อมูล.....	101
ขั้นตอนการดำเนินการ.....	101
วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	106
การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล.....	107
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล.....	107
กระบวนการวิจัยในการศึกษา.....	108
4 ศึกษาสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน.....	110
ผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล.....	110
สรุปผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล.....	143
5 วิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน.....	151
ผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล.....	153
สรุปผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล.....	175
6 กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามัน.....	180
ผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล.....	181
สภาพของชุมชน.....	181
กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของ ประเทศไทย.....	187
ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการพัฒนารูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชน.....	231
ถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันใน ภาคใต้ของประเทศไทยโดยใช้กลุ่มอาชีพ.....	232
7 คิดและบอกต่อเรื่องสวัสดิการชุมชน.....	236
สรุปผลการวิจัย.....	246
อภิปรายผลการวิจัย.....	252

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
7 คิดและบอกต่อเรื่องสวัสดิการชุมชน (ต่อ)	
สังเคราะห์ผลการวิจัย.....	257
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	259
ข้อเสนอในระดับปฏิบัติ.....	259
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต.....	261
บรรณานุกรม.....	262
บุคลากร.....	274
ภาคผนวก.....	277
ก คำชี้แจงและพิกัดสิทธิ์ของผู้เข้าร่วมโครงการ.....	278
ข แนวทางการสัมภาษณ์ในการวิจัย/แบบสอบถาม.....	280
ค รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ และ ผู้ให้คำปรึกษาการปฏิบัติการในพื้นที่.....	295
ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ.....	296
จ เอกสารขออนุญาตเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล.....	302
ช เอกสารตอบรับอนุญาตให้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูล.....	410
ซ หนังสือรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์.....	340
ฅ หาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามในการวิจัยระยะที่ 2.....	342
ฉ ผลการศึกษาประกอบ (เพิ่มเติม)	352
ฎ เอกสารตอบรับอนุญาตให้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล SPSS.....	445
ฏ เอกสารตอบรับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยเพื่อกิจกรรมสำหรับ คุชฎินิพนธ์.....	447
ฐ บันทึกภาคสนามวิจัย.....	449
ฑ บทความวิจัยเผยแพร่ที่เป็นส่วนหนึ่งของคุชฎินิพนธ์.....	450
ฒ แบบตอบรับการนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานภาครัฐ.....	498
ประวัติผู้วิจัย.....	500

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2-1	แสดงการสรุปกระบวนการขับเคลื่อน.....	38
ตารางที่ 3-1	แสดงจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนของกลุ่มครัวเรือนชาวประมง(เขต5).....	95
ตารางที่ 3-2	แสดงแผนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ.....	104
ตารางที่ 4-1	แสดงสวัสดิการชุมชนประมงจังหวัดสตูล.....	112
ตารางที่ 4-2	แสดงสวัสดิการชุมชนประมงจังหวัดตรัง.....	119
ตารางที่ 4-3	แสดงสวัสดิการชุมชนประมงจังหวัดกระบี่.....	124
ตารางที่ 4-4	แสดงสวัสดิการชุมชนประมงจังหวัดภูเก็ต.....	130
ตารางที่ 4-5	แสดงสวัสดิการชุมชนประมงจังหวัดพังงา.....	135
ตารางที่ 4-6	แสดงสวัสดิการชุมชนประมงจังหวัดระนอง.....	139
ตารางที่ 4-7	แสดงการจัดสวัสดิการชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย.....	145
ตารางที่ 5-1	แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว.....	153
ตารางที่ 5-2	แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว.....	155
ตารางที่ 5-3	แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการสนับสนุนของภาครัฐ/ภาคประชาชน.....	156
ตารางที่ 5-4	แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน.....	158
ตารางที่ 5-5	แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา.....	159
ตารางที่ 5-6	แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา.....	159
ตารางที่ 5-7	แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา.....	160
ตารางที่ 5-8	แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา.....	161

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 5-9 แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อน สวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมี ส่วนร่วมในขั้นตอนการประเมินผลการพัฒนา.....	162
ตารางที่ 5-10 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการ ขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา รายชื่อ และโดยรวม....	163
ตารางที่ 5-11 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการ ขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา รายชื่อ และ โดยรวม.....	163
ตารางที่ 5-12 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการ ขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา รายชื่อ และโดยรวม.	164
ตารางที่ 5-13 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการ ขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา รายชื่อ และโดยรวม.....	165
ตารางที่ 5-14 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการ ขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการประเมินผลการพัฒนา รายชื่อ และ โดยรวม.....	166
ตารางที่ 5-15 แสดงสรุปผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตาม ส่วนบุคคลและครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	168
ตารางที่ 5-16 แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามเพศ..	353
ตารางที่ 5-17 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน (จำแนกตามอายุ) F-test.....	354
ตารางที่ 5-18 แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตาม สถานภาพ.....	356
ตารางที่ 5-19 แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตาม การศึกษา.....	357
ตารางที่ 5-20 แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตาม	358

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
	ศาสนา.....	
ตารางที่ 5-21	แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามรายได้.....	360
ตารางที่ 5-22	แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ.....	361
ตารางที่ 5-23	แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามการรู้จักสวัสดิการ.....	362
ตารางที่ 5-24	แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามความต้องการสวัสดิการชุมชน.....	364
ตารางที่ 5-25	แสดงสรุปผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในสวัสดิการชุมชน จำแนกตามส่วนบุคคลและครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	169
ตารางที่ 5-26	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา จำแนกตามเพศ.....	366
ตารางที่ 5-27	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา จำแนกตามเพศ.....	367
ตารางที่ 5-28	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาจำแนกตามเพศ.....	368
ตารางที่ 5-29	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาจำแนกตามเพศ.....	369
ตารางที่ 5-30	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา จำแนกตามเพศ.....	370
ตารางที่ 5-31	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา.....	371
ตารางที่ 5-32	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา.....	373
ตารางที่ 5-33	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา.....	374
ตารางที่ 5-34	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา.....	375
ตารางที่ 5-35	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา.....	376
ตารางที่ 5-36	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา จำแนก	377

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
	ตามสถานภาพ.....	
ตารางที่ 5-37	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา จำแนกตามสถานภาพ.....	379
ตารางที่ 5-38	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาจำแนก ตามสถานภาพ.....	380
ตารางที่ 5-39	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการ พัฒนาจำแนกตามสถานภาพ.....	381
ตารางที่ 5-40	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา จำแนกตามสถานภาพ.....	382
ตารางที่ 5-41	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา จำแนก ตามระดับการศึกษา.....	383
ตารางที่ 5-42	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา จำแนกตามระดับการศึกษา.....	385
ตารางที่ 5-43	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาจำแนก ตามระดับการศึกษา.....	386
ตารางที่ 5-44	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการ พัฒนาจำแนกตามระดับการศึกษา.....	387
ตารางที่ 5-45	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา จำแนกตามระดับการศึกษา.....	388
ตารางที่ 5-46	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา จำแนก ตามศาสนา.....	389
ตารางที่ 5-47	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา จำแนกตามศาสนา.....	391
ตารางที่ 5-48	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาจำแนก ตามศาสนา.....	393
ตารางที่ 5-49	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการ พัฒนาจำแนกตามศาสนา.....	394
ตารางที่ 5-50	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา จำแนก ตามการมีรายได้.....	395
ตารางที่ 5-51	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา จำแนกตามการมีรายได้.....	396
ตารางที่ 5-52	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาจำแนก ตามการมีรายได้.....	397

สารบัญญัตราง (ต่อ)

	หน้า
	-1
ตารางที่ 5-53 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาจำแนกตามการมีรายได้.....	398
ตารางที่ 5-54 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนากับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน.....	172
ตารางที่ 5-55 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนากับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน.....	399
ตารางที่ 5-56 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนากับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน.....	400
ตารางที่ 5-57 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนากับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน.....	401
ตารางที่ 5-58 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนากับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน.....	402
ตารางที่ 5-59 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน.....	403
ตารางที่ 5-60 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนาทางด้านกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน.....	404
ตารางที่ 5-61 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาทางด้านกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน.....	406
ตารางที่ 5-62 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาทางด้านกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน.....	407
ตารางที่ 5-63 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนารายด้านกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน.....	409
ตารางที่ 5-64 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนารายด้านกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน.....	411
ตารางที่ 5-65 แสดงสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	413
ตารางที่ 6-1 แสดงสรุปกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย.....	188
ตารางที่ 6-2 แสดงการปรับเปลี่ยนผลกำไรที่ได้มาปันผลเพื่อประโยชน์ของชุมชน จากการระดมสมองในวันที่ 28 ก.พ. 60.....	203
ตารางที่ 6-3 แสดงการจัดเวทีชุมชนและสัมมนาโดยใช้กิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน.	206
ตารางที่ 6-4 แสดงการประเมินคุณค่าที่เกิดจากการพัฒนาชุมชนจากโครงการวิจัยฯ.....	431

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 6-5	แสดงการประเมินความรู้ความเข้าใจของชุมชนจากโครงการวิจัยฯ.....	433
ตารางที่ 6-6	แสดงการประเมินเพื่อพัฒนาชุมชน 9 มิติ.....	434
ตารางที่ 6-7	แสดงสาเหตุที่เข้ามาเป็นสมาชิกที่ตอบแบบสอบถาม.....	440
ตารางที่ 6-8	แสดงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน.....	440
ตารางที่ 6-9	แสดงการคัดเลือกกรรมการกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน.....	441
ตารางที่ 6-10	แสดงการกำหนดกฎเกณฑ์การดำเนินงานสวัสดิการชุมชน.....	441
ตารางที่ 6-11	แสดงการแบ่งโครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบ.....	441
ตารางที่ 6-12	แสดงการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิก.....	441
ตารางที่ 6-13	แสดงการกำหนดสิทธิประโยชน์ที่สมาชิกพึงได้รับ.....	442
ตารางที่ 6-14	แสดงการได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน.....	442
ตารางที่ 6-15	แสดงความพึงพอใจต่อการพัฒนารูปแบบกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวม้งชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย.....	442
ตารางที่ 6-16	แสดงความพึงพอใจในการใช้บริการสวัสดิการชุมชนของกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน.....	443

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 2-1	แสดงความสัมพันธ์ของสมาชิกชุมชน.....	13
ภาพที่ 2-2	แสดงสวัสดิการสังคมและสวัสดิการชุมชน.....	17
ภาพที่ 2-3	แสดงขั้นตอนการขับเคลื่อนงาน.....	34
ภาพที่ 2-4	แสดงกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน.....	37
ภาพที่ 2-5	แสดงวงจรการสร้างความรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎีสรณนิยมของUnderhill.....	69
ภาพที่ 2-6	แสดงวงจรการสร้างความรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎีสรณนิยมของไพจิตร สะตวกการ.....	69
ภาพที่ 2-7	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	89
ภาพที่ 3-1	แสดงกิจกรรมและผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการทั้ง 3 ระยะ.....	91
ภาพที่ 3-2	แสดงกระบวนการวิจัยในการศึกษาการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของ ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย.....	108
ภาพที่ 3-3	แสดงกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 1 ใช้การ วิจัยเชิงคุณภาพ.....	108
ภาพที่ 3-4	แสดงกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 2 ใช้การ วิจัยเชิงปริมาณ.....	108
ภาพที่ 3-5	แสดงกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 3 ใช้การ วิจัยเชิงคุณภาพ.....	109
ภาพที่ 4-1	แสดงสถานที่ตั้งสมาคมประมงพื้นบ้าน.....	113
ภาพที่ 4-2	แสดงสินค้าของร้านคนจับปลา.....	113
ภาพที่ 4-3	แสดงเรือประมงของชาวชุมชนท่ามะลิ.....	117
ภาพที่ 4-4	แสดงสินค้าแปรรูปของชุมชนท่ามะลิ.....	118
ภาพที่ 4-5	แสดงผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านทุ่งรวงทอง.....	121
ภาพที่ 4-6	แสดงการตากแห้งปลาและกุ้งทะเลของชุมชนเกาะสุกร.....	122
ภาพที่ 4-7	แสดงการเดินทางไปชุมชนเกาะสุกรโดยเรือหัวโทง.....	122
ภาพที่ 4-8	แสดงพื้นที่ป่าชายเลนที่มีการบุกรุกของนายทุน จังหวัดกระบี่.....	126
ภาพที่ 4-9	แสดงการตัดตัวเคย เพื่อนำมาทำกะปิของกลุ่มอาชีพทำกะปิ ชุมชนแหลมสัก กระบี่.....	127
ภาพที่ 4-10	แสดงการตากตัวเคยของกลุ่มอาชีพทำกะปิ ชุมชนแหลมสัก กระบี่.....	127
ภาพที่ 4-11	แสดงการซ่อมเรือของชุมชนราไวย์.....	131

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 4-12	แสดงการช่วยกันซ่อมอวนของกลุ่มประมงพื้นบ้าน ชุมชนราไวย์.....	132
ภาพที่ 4-13	แสดงการขึ้นป้ายไม่ต้องการสหกรณ์หมู่บ้านแหลมตึกแก ตำบลรัชฎา.....	133
ภาพที่ 4-14	แสดงชุมชนบางพัฒนา ชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชาวประมงจังหวัดพังงา	136
ภาพที่ 4-15	แสดงชาวประมงชุมชนบางพัฒนา กำลังทำปลาอินทรีเค็ม.....	137
ภาพที่ 4-16	แสดงเรือรับส่งนักท่องเที่ยวในชุมชนประมงบ้านคลองเคียน จังหวัดพังงา.....	138
ภาพที่ 4-17	แสดงชุมชนประมงบ้านหาดทรายขาว ตำบลกำพวน.....	140
ภาพที่ 4-18	แสดงซ่อมอวน (ผู้หญิง) และตรวจความเรียบร้อยของอวน (ผู้ชาย)	141
ภาพที่ 4-19	แสดงเรือประมงของชุมชนบ้านหาดทรายขาว.....	141
ภาพที่ 4-20	แสดงพื้นที่บ้านบางกล้วยนอก ตำบลนาคา.....	142
ภาพที่ 4-21	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยในระยะที่ 2.....	150
ภาพที่ 5-1	แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน (จากผลการวิจัยระยะที่2).....	177
ภาพที่ 5-2	แสดงแนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเล อันดามัน (ออกแบบโดยผู้วิจัย).....	179
ภาพที่ 6-1	แสดงแผนที่อำเภออ่าวลึก.....	182
ภาพที่ 6-2	แสดงแผนที่ตำบลแหลมสัก.....	182
ภาพที่ 6-3	แสดงภาพถ่ายจากดาวเทียมชุมชนบ้านอ่าวน้ำ.....	183
ภาพที่ 6-4	แสดงที่ตั้งของกลุ่มกะปิ พัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชน ปี พ.ศ. 2560.....	185
ภาพที่ 6-5	แสดงการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มในการตกเคย(ชาย) และตำกะปิ (ขวา).....	191
ภาพที่ 6-6	แสดงการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มในการออกบูชขายข้าวคลุกกะปิ.....	192
ภาพที่ 6-7	แสดงการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มในการพัฒนาที่ใส่ข้าวคลุกกะปิเดิมใช้งาน พลาสติก(ชาย) ใหม่ใช้กระถางจากใบตอง(ขวา)	192
ภาพที่ 6-8	แสดงการระดมสมองโดยใช้ เทคนิค AIC	195
ภาพที่ 6-9	แสดงสรุปประเด็นเป็น mind mapping โดยใช้ เทคนิค AIC ในกลุ่มกะปิเพื่อ สวัสดิการชุมชน ณ กลุ่มกะปิ.....	196
ภาพที่ 6-10	แสดงกิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ จากการ ระดมสมองพร้อมทำ mind mapping โดยใช้ เทคนิค AIC และ การสนทนา กลุ่ม.....	198
ภาพที่ 6-11	แสดงภาพเชิงระบบในกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมง ชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย.....	201
ภาพที่ 6-12	แสดงการปันผลเพื่อประโยชน์ของชุมชนจากครั้งที่ระดมสมองวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560.....	202

สารบัญญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 6-13	แสดงประเด็นที่ปรับเปลี่ยนผลกำไรที่ได้มาป็นผลเพื่อประโยชน์ของชุมชน จากครั้งที่ระดมสมองวันที่ 7 มีนาคม 2560.....	203
ภาพที่ 6-14	รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดา มั้นในภาคใต้ของไทย.....	216
ภาพที่ 6-15	แสดงกิจกรรมเสวนาแลกเปลี่ยนรู้เพื่อพัฒนาต่อยอด.....	222
ภาพที่ 6-16	แสดงเอกสารการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน (ข้าว) และการได้รับเลขอาหาร และยา (อย.) (ขวา)	223
ภาพที่ 6-17	แสดงเอกสารได้รับมาตรฐานฮาลาลจังหวัดกระบี่.....	223
ภาพที่ 6-18	แสดงเอกสารได้รับมาตรฐานฮาลาลแห่งประเทศไทย.....	224
ภาพที่ 6-19	แสดงการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนเพื่อขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน.....	224
ภาพที่ 6-20	แสดงการเสนอโครงการสนับสนุนจากเทศบาลตำบลฯ (ขวา) และการขอโรง อบแห้งพลังแสงอาทิตย์จากพลังงานจังหวัด (ขวา)	225
ภาพที่ 6-21	แสดงรูปแบบกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเล อันดามันในภาคใต้ของไทย โดยผู้วิจัย.....	226
ภาพที่ 6-22	แสดงลักษณะประกันออมทรัพย์ อุบัติเหตุและสุขภาพ ที่ชุมชนได้เลือกเป็น สวัสดิการ (แผนคุ้มครองตลอดชีพ 20PLP(A) ของ AIA)	228
ภาพที่ 6-23	แสดงผลลัพธ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ผู้วิจัยและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนใช้ กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันใน ภาคใต้ของไทยมาดำเนินงาน.....	229
ภาพที่ 6-24	แสดงผลลัพธ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (ฉลากใหม่)	229
ภาพที่ 6-25	แสดงการประเมินกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน.....	430
ภาพที่ 7-1	แสดงพื้นที่ในการศึกษาสำหรับวิจัยเรื่องนี้ (ภาพโดยผู้วิจัย).....	236
ภาพที่ 7-2	แสดงพื้นที่ในการศึกษาในระยะที่ 1 สำหรับวิจัยเรื่องนี้ (ภาพโดยผู้วิจัย).....	238
ภาพที่ 7-3	แสดงพื้นที่ของจังหวัดสตูล ที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 2 (ภาพโดยผู้วิจัย).....	239
ภาพที่ 7-4	แสดงพื้นที่ของจังหวัดตรัง ที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 2 (ภาพโดยผู้วิจัย).....	240
ภาพที่ 7-5	แสดงพื้นที่ของจังหวัดกระบี่ ที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 2 (ภาพโดยผู้วิจัย)....	241
ภาพที่ 7-6	แสดงพื้นที่ของจังหวัดพังงา ที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 2 (ภาพโดยผู้วิจัย).....	242
ภาพที่ 7-7	แสดงพื้นที่ของจังหวัดภูเก็ต ที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 2 (ภาพโดยผู้วิจัย).....	243
ภาพที่ 7-8	แสดงพื้นที่ของจังหวัดระนอง ที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 2 (ภาพโดยผู้วิจัย)...	244
ภาพที่ 7-9	แสดงพื้นที่ที่ใช้ศึกษาในระยะที่ 3: ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัด กระบี่ (ภาพโดยผู้วิจัย).....	245

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศชาติที่ผ่านมาไม่ได้ให้ความสำคัญกับศักยภาพของชุมชนเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าภาครัฐจะเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุน แต่ก็ยังพบปัญหาในด้านการส่งเสริมที่ยังขาดทิศทางโดยมีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ สนับสนุนให้เกิดกลุ่มและองค์กรทางด้านพัฒนาทำให้เกิดกลุ่มองค์กรมากมาย กลุ่มเหล่านี้บางครั้งมีความขัดแย้งแข่งขันกันเองภายในกลุ่ม และทำให้ภาพรวมของชุมชนกลุ่มต่างๆ ยังไม่สามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นแนวทางที่จะทำให้ชุมชนเกิดการขับเคลื่อนด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องเสริมให้มีการบูรณาการการดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ ทั้งภายในชุมชนเองและระหว่างชุมชน การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นควรเน้นให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มและพลังความร่วมมือของประชาชนในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ตามแนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เกิดความสมดุลของการพัฒนาและความยั่งยืนของการใช้ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคมวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ในแต่ละชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีอัตลักษณ์และความหลากหลายทางชีวภาพ และความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ระหว่างคนกับคน และระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยยึดมั่นในหลักการเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นภูมิคุ้มกัน (สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

ระบบสวัสดิการของไทยในอดีตที่มีลักษณะเป็นชุมชนสวัสดิการ หมู่บ้านและวัดมีบทบาทสำคัญในการดูแลเรื่องการจัดสวัสดิการครอบคลุมปัจจัยสี่ของชุมชน และได้ปรากฏอย่างชัดเจนขึ้นใน สมัยรัชกาลที่ 5 ในช่วงเวลานั้นประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากการขยายอาณานิคมของชาติตะวันตก ทำให้ไทยต้องปรับตัว และนำแนวคิด “สร้างรัฐชาติ” เพื่อปฏิรูปสังคมไทยให้รอดพ้นจากการล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก ด้วยการยกเลิกระบบทาส ไพร่ มีการพัฒนาประเทศอย่างรอบด้าน รวมถึงการพัฒนาระบบสาธารณสุขไปเคการวางรากฐาน โครงสร้างพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การศึกษา บริการสาธารณสุข และด้านสังคม โดยในด้านสังคมนั้นได้มีการจัดตั้งโรงเรียนและก่อตั้งสภาอุณาโลมแดงขึ้น เป็นองค์การสังคมสงเคราะห์ที่เป็นทางการแห่งแรกของไทย (ประเทศสยาม พ.ศ. 2436) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือรักษาพยาบาลแก่ทหารที่ได้รับบาดเจ็บจากการทำสงครามกับฝรั่งเศส กรณีพิพาทอินโดจีน และได้พัฒนาเป็น “สภากาชาดไทย” ในเวลาต่อมา (รพีพรรณ คำหอม, 2545) ต่อมารัฐบาลเข้ามามีบทบาทในการจัดสวัสดิการ ซึ่งช่วงแรกเป็นการจัดสวัสดิการให้เฉพาะผู้ที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ตามระเบียบหลักเกณฑ์ของหน่วยงาน โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้พิจารณาสู่การจัดสวัสดิการโดยรัฐที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้น ทุกชนชั้น ตั้งแต่ยุคการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร ซึ่งมีหลักการว่า จะต้องบำรุง

ความสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลจะหาทางให้ราษฎรทุกคนทำ มีแผนงานโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก โครงการสวัสดิการสังคมของคณะราษฎร มีขอบเขตและโครงการคล้ายๆ กับระบบสวัสดิการสังคมในกลุ่มประเทศสังคมนิยม ซึ่งรัฐจะเป็นผู้จัดบริการให้ทั้งหมด อย่างไรก็ตามแนวคิดและหลักการของคณะราษฎรไม่ได้ถูกนำมาใช้ เพราะผู้มีอำนาจในยุคนั้นหลายๆ คน คัดค้านด้วยเห็นว่ามีความคิดและหลักการที่มีเนื้อหาเป็น ระบบสังคมนิยม (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2546) จึงไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง

ปี พ.ศ. 2550 นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับชาติ คณะอนุกรรมการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับจังหวัดทุกจังหวัด และรัฐบาลจัดงบประมาณ ในการจัดสวัสดิการชุมชน ทำให้เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลขึ้นประมาณ 3,000 ตำบล การดำเนินการของกองทุนมีการจัดสวัสดิการสำหรับสมาชิกและผู้ยากลำบากในชุมชน ครอบคลุมตั้งแต่ การเกิด การแก่ การเจ็บ และการตาย เช่น รับขวัญเด็กเกิดใหม่ ทุนการศึกษา ค่าใช้จ่ายยามเจ็บป่วย พัฒนาอาชีพ บำนาญ ฌาปนกิจ และสวัสดิการด้านต่างๆ ทั้งนี้เป็นไปตามข้อตกลงร่วมกันและความพร้อมของแต่ละกองทุนชุมชน คุณค่าที่สำคัญที่ได้จากการจัดสวัสดิการโดยชุมชนคือ การทำให้เกิดความรัก ความสมานฉันท์ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน พื้นฟูระบบคุณค่าเดิมของสังคมไทย การทำงานร่วมกันของชุมชนท้องถิ่น เกิดเป็นเครือข่ายสวัสดิการชุมชนในระดับจังหวัดและระดับชาติ (พรรณทิพย์ เพชรมาก และอุดมศรี ศิริลักษณ์พร, 2553) ดังนั้น การจัดสวัสดิการชุมชนนอกจากจะทำให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร หรือแรงงานนอกระบบที่ไม่ค่อยได้มีโอกาสได้รับสวัสดิการจากแหล่งอื่น และไม่ได้อยู่ในระบบสวัสดิการจากระบบสวัสดิการจากระบบประกันสังคมและราชการให้ได้รับสวัสดิการพื้นฐาน การจัดสวัสดิการร่วมกันของชุมชนท้องถิ่นได้ส่งผลดีต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ติดตามมา (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2552)

เมื่อพิจารณาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ได้ให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจมา 3 ทศวรรษ ส่งผลให้สังคมไทยขาดความสมดุลและนำไปสู่ปัญหาทางสังคมต่าง ๆ เช่น ความไม่เป็นธรรมด้านการกระจายรายได้ ปัญหาการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน สำหรับการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้นำพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศและยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 มุ่งเน้นให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและการกินดีอยู่ดีมีสุขของคนไทย” โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแบบองค์รวม มีคุณภาพ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งกำหนดทิศทางและรูปแบบสังคมไทยที่พึงประสงค์โดยมุ่งพัฒนาสู่สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพในสามด้านคือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ต่อมามีการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาของประเทศ ปี 2570 เห็นว่า ทิศทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่การผลักดันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ส่งต่อไปยังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 โดยการจัดสรรทรัพยากรให้มีการกระจายตัวอย่างเป็นธรรมทั้งในด้านการศึกษา สาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐาน และการจัดสวัสดิการ ที่สำคัญมีการสร้างชุมชนเข้มแข็งให้เป็นพลังร่วมทางสังคมในการสนับสนุนการพัฒนาและพร้อมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของ

ผู้ประกอบการระดับชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนจัดสวัสดิการและบริการในชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ดังนั้นจำเป็นต้องออกแบบโครงสร้างทางสังคมให้แกร่งตั้งแต่ฐานรากโดยปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาของประเทศ ปี 2570 จากการกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เกิดจากการประเมินสถานะแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อพัฒนาประเทศที่สำคัญ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา และคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอีก 20 ปี (อำพน กิตติอำพน, 2552) โดยมีพันธกิจของประเทศไทย 5 ประการคือ 1) การพัฒนาต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจประเทศไทยให้พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในตลาดโลก 3) ปรับโครงสร้างทางสังคมให้มีความเอื้ออาทรและพึ่งพาตนเองได้ สามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคง ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลง 4) ร่วมมือกันจัดทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดความสมบูรณ์ ประชาชนต้องดำเนินชีวิตด้วยสำนึกในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 5) เสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยควบคู่กับการบริหารจัดการที่ดีเพื่อสร้างสันติสุขและความเป็นธรรมในสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552) อ้างถึงใน อำพน กิตติอำพน, 2552) จะเห็นได้ว่าวิถีของคนในชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือกันตั้งแต่เกิดจนตาย การดำเนินการจัดสวัสดิการชีวิตจึงเป็นการสร้างพลังขับเคลื่อนสำคัญในการปฏิรูประบบสวัสดิการของสังคมไทยให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย ที่ช่วยเหลือ ส่งเสริม เกื้อกูล ร่วมทุกข์ ร่วมสุข บนพื้นฐานของปรัชญาในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง เน้นพึ่งตนเองมากกว่ารัฐ เครื่องมือสำคัญของสวัสดิการชุมชนคือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสวัสดิการด้วยตนเอง

การจัดสวัสดิการชุมชนเป็นแนวคิดหนึ่งที่น่าให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางรากฐานที่จะพัฒนาสังคมและชุมชนให้เข้มแข็ง มีระบบ มีการจัดการที่ดีในทุกระดับ โดยให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเน้นให้ความสำคัญในบริบทของความยากจน ความมั่นคงของมนุษย์ การจัดสรรทรัพยากรและทุนทางสังคม รวมถึงการมีส่วนร่วมในสวัสดิการสังคมและชุมชน โดยมีแนวคิดพื้นฐานจาก การออมทรัพย์ การผลิต ความเชื่อ จิตวิญญาณ ความศรัทธา โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จ จากการนำ ความคิดใน 3 ส่วน ได้แก่ ภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนและส่วนที่อยู่ในชุมชน นอกจากนี้ การนำทางจิตวิญญาณของผู้นำที่มีความคิด อุดมการณ์และวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน จะสามารถทำให้ทุกคนเห็นประโยชน์ร่วมกัน เป็นการกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน ทุกคนจะต้องไปถึงและมีภารกิจที่เด่นชัดเป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกันนี้จะต้องมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อกัน อีกทั้งจะต้องมีปัจจัยร้อยรัด อารมณ์ร่วม หรือความต้องการร่วมกัน ความสำเร็จของการจัดสวัสดิการชุมชน นอกจากการมีปัจจัยความสำเร็จร่วมกันแล้ว ในแต่ละกลุ่มเป้าหมายตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดสวัสดิการสังคม ยังแตกต่างกันออกไป เช่น เด็ก ปัจจัยความสำเร็จของการจัดสวัสดิการสังคมควรเป็นด้านการศึกษา เยาวชนความสำเร็จของการจัดสวัสดิการสังคมควรเป็นด้านการประกอบอาชีพ คนพิการความสำเร็จการจัดสวัสดิการสังคมควรเป็นการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย ผู้ด้อยโอกาสความสำเร็จการจัดสวัสดิการสังคมควรเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่อยู่อาศัยและเศรษฐกิจ การศึกษาปัจจัยความสำเร็จของสวัสดิการทางสังคมขององค์กรชุมชน ควรให้ความสำคัญกับเอกลักษณ์ของชุมชนและบริบทของความเป็นไทย (ณรงค์ เพ็ชร

ประเสริฐ, 2546) ในเรื่องของวิถีชีวิตชุมชน ภูมิปัญญาชุมชน วัฒนธรรมชุมชน ประชาชนชุมชน ทนทางสังคมและทรัพยากรของชุมชน ผนวกด้วยภาวะผู้นำ การมีจิตสาธารณะ ความเชื่อ ความศรัทธา ในศาสนาและประเพณีวัฒนธรรมที่ยึดเหนี่ยวชุมชนให้ดำรงอยู่ได้

ในปัจจุบันจึงนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี ที่จะร่วมกันแสวงหาแนวทางที่จะเป็นการเปิดโอกาสแก่ชุมชนให้สามารถทำหน้าที่ในกระบวนการทางสวัสดิการชุมชนจากพื้นฐานของชุมชนได้อย่างเหมาะสม และเป็นประโยชน์แก่สังคมภายนอกไปพร้อมๆกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของสังคมที่จำเป็นและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาของประเทศปี 2570 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) ทั้งนี้รัฐบาลเองก็มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการให้กับประชาชน โดยที่มุ่งหวังให้ประชาชนคนไทยทุกคน มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีหลักประกันในชีวิต จึงได้เห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติและอนุมัตินโยบายและโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ซึ่งมี วัตถุประสงค์เพื่อยกระดับให้สวัสดิการชุมชนเป็นวาระแห่งชาติในการสร้างหลัก ประกันความมั่นคงของชุมชนฐานราก พื้นฟูทุนทางสังคม ความเข้มแข็งชุมชนใน การจัดการดูแล ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ทุกพื้นที่สามารถจัดตั้งและพัฒนาคุณภาพสวัสดิการชุมชนอย่างทั่วถึง โดยรัฐบาลได้สนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งของกองทุนและสมทบงบประมาณ รวมถึงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้มีความหลากหลายขึ้น เกิดการเชื่อมโยงอย่างบูรณาการของระบบสวัสดิการของชุมชน ท้องถิ่น และภาครัฐ และเนื่องด้วยประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศโลกที่สาม ดังนั้นการบริหารการพัฒนาจึงมีปัญหาเชิงโครงสร้าง (ดิน ปรัชญาพฤทธิ, 2534) ทั้งโครงสร้างเชิงแนวคิด จิตวิญญาณและเชิงนโยบายสังคมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสวัสดิการชุมชนในอนาคต ที่ควรให้ความสำคัญกับระบบสวัสดิการชุมชนภายใต้ระบบชุมชน บนพื้นฐานการพึ่งตนเองก่อนที่รัฐจะเสนอความช่วยเหลือแก่ชุมชน

ด้วยสภาพปัจจุบันของสังคมไทยดำรงอยู่ด้วยทุนนิยมอุตสาหกรรม ที่นำพาประเทศไทยสู่วิถีตามแนวทางตะวันตก แต่รัฐเองยังได้ให้ความสำคัญและมีนโยบายในการดำเนินการจัดสวัสดิการให้ประชาชนเป็นหลัก ซึ่งประชาชนจะได้รับบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต แต่ในทางปฏิบัติพบว่า การบริการด้านต่างๆของหน่วยงานภาครัฐมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะด้าน ส่งผลให้มีมิติของการจัดสวัสดิการถูกทำให้แคบลง การประสานงานข้ามหน่วยงานค่อนข้างน้อย และต่างมองว่าไม่ใช่ภาระหน้าที่ของหน่วยงานของตนเอง เช่นเดียวกับกับชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย เมื่อดูจากสภาพลักษณะที่ตั้งมีทะเลตลอดแนว อีกทั้งมีป่าโกงกาง ซึ่งเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์ตลอดชายฝั่ง ส่งผลให้เอื้อต่อการทำประมง ซึ่งเป็นวิถีของคนที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ เมื่อระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมเข้ามาบดทาบในการประมง จึงทำให้มีการทำประมงเร่งสร้างผลผลิตเพื่อป้อนเข้าสู่ระบบทุนนิยมอุตสาหกรรม นั่นคือมีการจับสัตว์น้ำในปริมาณมากขึ้นด้วยเครื่องมือประมงแบบทำลายล้าง จนกระทั่งระบบนิเวศถูกทำลาย ปลาไม่มีโอกาสได้เติบโตพื้นตัวทัน และแม้แต่สัตว์น้ำที่ไม่ใช่ปลาเศรษฐกิจเป้าหมาย เช่น เต่าทะเล โลมา วาฬ และฉลาม ก็เป็นเหยื่อให้กับการประมงอย่างขาดความรับผิดชอบต่อท้องทะเล การประมงเกินขนาดและการประมงแบบทำลายล้างนี้ นอกจากจะเป็นการตัดทวงผลประโยชน์จากท้องทะเล ทำให้ปริมาณผลผลิตลดลง โดยมีปริมาณสัตว์น้ำ ขึ้นทำ

เทียบเรือขององค์การสะพานปลา 57,265.8 เมตริกตัน ลดลง ร้อยละ 12.7 เมื่อเทียบกับไตรมาสที่ 4 ปี 2558 (สำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม, 2559)

นอกจากจะเป็นผลพวงจากระบบนิเวศที่ถูกทำลายโดยการประมงแบบทุนอุตสาหกรรม ที่ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำน้อยลง ชาวประมงจึงปรับเปลี่ยนวิธีการประมงด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อความอยู่รอด วิธีการหนึ่งนั่นก็คือ การปรับเปลี่ยนเครื่องมือให้สามารถจับสัตว์น้ำขนาดเล็กได้ เช่น อวนรุน อวนลาก เรือโป้นปลาเกะตัก และการระเบิดปลา รวมถึงการปล่อยน้ำเสียจากชุมชน และน้ำกึ่งลงทะเล การทำลายป่าชายเลน ปะการัง หล้าทะเล ซึ่งเป็นแหล่งเพาะฟักสัตว์น้ำตามธรรมชาติ แต่อย่างไรก็ตามการกระทำเช่นนี้ก็ถือว่าเป็นการประมงที่ส่งผลต่อระบบนิเวศ จึงทำให้รัฐบาลมีการบังคับใช้กฎหมายประมงภายใต้ พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 และพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ที่กำหนดกฎระเบียบและเงื่อนไขในการทำประมงเข้มงวด ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย IUU Fishing ทำให้เรือประมงบางส่วนหยุดทำการประมงซึ่งเป็นผลกระทบต่อเนื่อง (สำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม, 2559) เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวประมงชายฝั่งที่ต้องอาศัยการประมงพื้นบ้าน หรือประมงชายฝั่งในการประกอบอาชีพเป็นหลัก นั่นคือ การจับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือประมงพื้นบ้านที่ไม่ทันสมัยหรือเครื่องมือประมงอย่างง่าย ชาวประมงจึงไม่สามารถจับสัตว์น้ำได้อย่างในอดีต เมื่อสัตว์น้ำลดลง ชาวประมงจับสัตว์น้ำได้น้อยลง รายได้ลด เกิดผลสืบเนื่องคือต้องกู้หนี้ยืมสินจากพ่อค้าสัตว์น้ำในหมู่บ้าน(แพปลา)แล้วเอาสัตว์น้ำมาขาย ชดใช้หนี้ ทำให้ขายได้ราคาต่ำ เกิดการอพยพแรงงานเข้าไปทำงานในเมือง ทำให้ชาวประมงขาดแคลนอาหารเพื่อการบริโภค ส่งผลให้มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่าชนกลุ่มอื่น ในขณะที่รัฐบาลเองมีนโยบายช่วยเหลือและพัฒนาโดยเริ่มจากการจัดตั้งองค์การสะพานปลาขึ้นตามพระราชบัญญัติแพปลา พ.ศ. 2496 ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และได้กำหนดหน้าที่ที่สำคัญไว้ คือ ส่งเสริมฐานะ สวัสดิการ หรืออาชีพการประมงและบูรณะหมู่บ้านประมง โดยองค์การสะพานปลาดำเนินการจัดระบบการตลาด ทำถนน สร้างสะพาน ทำเทียบเรือ เหล่านี้เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสวัสดิการโดยภาคีภายนอก และชุมชนจึงเป็นส่วนหนึ่งของการสร้าง สังคมสวัสดิการให้ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน อยู่บนหลักการ “เฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข” เป้าหมายคือ การ “กินดีอยู่ดี มีสุข มีสิทธิ” แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้ชาวประมงชายฝั่งมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี เห็นได้ชัดจากการรวมกลุ่มเรียกร้องจากทางภาครัฐของชุมชนชาวประมง และสมาคมสมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านแห่งประเทศไทย จึงเกิดคำถามที่ว่าทำอย่างไรที่จะทำให้ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันได้รับบริการสวัสดิการอย่างทั่วถึง ซึ่งทางออกหนึ่งที่จะช่วยให้ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี คือสวัสดิการชุมชน อันจะทำให้ได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึง และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สิ่งที่สำคัญสวัสดิการชุมชนยังเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับกระบวนการพัฒนาชุมชนโดยชาวบ้านที่มาจากการเรียนรู้ และเชื่อมโยงการบริหารจัดการตนเอง ไปสู่การบริหารจัดการความคิด ส่งเสริม รักษา และดูแลคนในชุมชน ทำให้เกิดการฟื้นฟูคน ฟื้นฟูทุน วัฒนธรรม/ภูมิปัญญา และทรัพยากรต่างๆในชุมชน นับว่าเป็นการขับเคลื่อนชุมชน โดยคนในชุมชนอย่างแท้จริงที่จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน

จากปรากฏการณ์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อศึกษาสวัสดิการชุมชน

ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน สาเหตุของปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา เข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน และสามารถเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและสร้างนโยบายสังคมที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน สำหรับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปกำหนดแผนงาน โดยได้ศึกษาชุมชนที่มีความเข้มแข็งของกลไกการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชน มีการทำงานพัฒนาชุมชนจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ และมีความชัดเจนในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์

ในการศึกษากระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน ในภาคใต้ของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย
3. เพื่อกำหนดรูปแบบในกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย

คำถามการวิจัย

คำถามหลัก

รูปแบบในกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยควรเป็นอย่างไร

คำถามรอง

1. สวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันมีอะไรบ้าง
2. การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันเป็นอย่างไร
3. กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันเป็นอย่างไร
4. รูปแบบในกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยเป็นอย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาได้ทำให้ชุมชนได้ทบทวนสวัสดิการชุมชนของตนเอง อีกทั้งได้บทเรียนในการเข้าถึงและขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ภายใต้บริบทของแต่ละชุมชน
2. ผลการศึกษาได้ทำให้หน่วยงานภาครัฐนำปรากฏการณ์ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน และการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยไปปรับเปลี่ยน/ส่งเสริมนโยบาย
3. ผลการศึกษาได้ทำให้ชุมชนได้บทเรียนร่วมกับภาครัฐถึงศักยภาพ เงื่อนไขของชุมชน ภาคี และหน่วยงานสนับสนุน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน
4. ผลการศึกษาทำให้ได้รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน ที่สามารถนำไปปรับใช้ในชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน โดยภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปกำหนดในแผนงาน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ข้อตกลงเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยเรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย ไว้ดังนี้

กระบวนการขับเคลื่อน หมายถึง การผลักดัน หรือการทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบ แบบแผน และดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

สวัสดิการชุมชน หมายถึง การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในท้องถิ่นในการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน หมายรวมถึง ทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปแบบสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย โดยเป็นผู้ให้อย่างมีคุณค่า และรับอย่างมีศักดิ์ศรี รู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมีความสุข นั่นคือเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ

กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน หมายถึง ระบบการกระทำที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานไปสู่สวัสดิการชุมชน การผลักดันให้สวัสดิการชุมชนสามารถดำเนินต่อไปได้ รวมถึงการขยายเครือข่ายสวัสดิการชุมชน มี 4 ชั้น คือ 1) รับทราบปัญหาและมีความตระหนักร่วม 2) ปฏิบัติการสวัสดิการชุมชน 3) ทบทวนปัญหาและสร้างการมีส่วนร่วม และ 4) ขยายผลและสร้างเครือข่าย

ระบบสวัสดิการชุมชน หมายถึง การกระทำของชุมชนที่อาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตั้งแต่ขั้นริเริ่ม วางแผน ดำเนินการ รับผลประโยชน์ และการประเมินผล อันจะทำให้คนในชุมชนมีการเข้าถึงระบบสวัสดิการในชุมชน

ชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน หมายถึง หมู่บ้าน ชุมชน ที่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ ของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัด ระนอง ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และสตูล ชาวบ้านมีความผูกพันกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งมีการรวมตัวเป็นกลุ่ม องค์กร

ชาวบ้านที่มีการจัดและรับผลประโยชน์จากชุมชน ซึ่งประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง (Inshore Fisheries) หรือประมงพื้นบ้าน (Artisanal Fisheries) ที่เป็นการทำการประมงเพื่อยังชีพหรือประมงขนาดเล็กเป็นหลัก ทำการประมงโดยใช้เครื่องมือประมง เช่น แหหรือเบ็ดแบบง่ายๆ อาหาร สร้างรายได้ และก่อให้เกิดการสร้างงานในท้องถิ่น

ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง วิธีคิด และระบบความรู้ในการจัดการวิถีความเป็นชุมชน เช่น การจัดการทรัพยากรการจัดระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมชุมชน ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ หรือมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยวิถีคิดเชิงซ้อน และเกี่ยวข้องกับเรื่องระบบความรู้/ภูมิปัญญา อีกทั้งต้องอาศัยกฎเกณฑ์มากำกับกับการใช้ความรู้นั้น ซึ่งอาจเป็นในรูปแบบของจารีต ภูมิปัญญา หรือกฎเกณฑ์ทางสังคม พร้อมกันนั้นก็ต้องมีองค์กรที่เข้ามาทำหน้าที่จัดการเรื่องนั้นๆ เช่น การใช้ทรัพยากรต่างๆ การจัดการทุน รวมไปถึงเครือข่ายของชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษา เรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย มีขอบเขตวิจัยแบ่งเป็น 4 ด้านดังนี้

ด้านเนื้อหา งานวิจัยนี้ศึกษา เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย” ได้กำหนดให้ขอบเขตด้านเนื้อหาจำแนกออกเป็น 3 ประการ ประการแรกเป็นการศึกษาการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ตั้งแต่เริ่มต้นถึงปัจจุบัน โดยผู้วิจัยจะลงไปศึกษาในสนามจริงและเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะอธิบายกลไกที่ทำให้ระบบสวัสดิการชุมชนมีการขับเคลื่อนหรือดำเนินอยู่ได้ โดยใช้ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และวิถีชีวิต เมื่อรวบรวมข้อมูลได้สมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูล ในหัวข้อ “ศึกษาสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน” หลังจากนั้นจะนำข้อมูลมาศึกษาต่อในประการที่สองซึ่งเป็นการศึกษาวิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ประกอบกับแนวคิด ทฤษฎีรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กับการจัดสวัสดิการชุมชน และกฎหมาย ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ ในหัวข้อ “วิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน” ประการที่สามเป็นการศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบในกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ผู้วิจัยจะลงไปฝังตัวอยู่ในชุมชน พร้อมศึกษาในสนามจริงและเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับคนในชุมชน โดยใช้เทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (Appreciation Influence Control, A-I-C) ซึ่งจะมีการระดมสมองจากการสนทนากลุ่ม อันทำให้เกิดความเข้าใจสภาพปัญหา ค้นพบความต้องการ ชัดจำกัดและศักยภาพของผู้เกี่ยวข้องในเกี่ยวกับรูปแบบของสวัสดิการชุมชน ผู้วิจัยจะกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนคิดตัดสินใจ และยอมรับซึ่งกันและกัน หลังจากนั้นนำเสนอด้วยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบในกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน สรุปประเด็นวิเคราะห์และการวิพากษ์ ภายใต้กรอบ

แนวคิดสวัสดิการชุมชน และบริบทของสังคมร่วมกัน และนำเสนอในหัวข้อ “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามัน”

ด้านสนามวิจัย กำหนดให้สนามวิจัย คือ ชุมชนชาวประมงในฝั่งทะเลอันดามันของไทย โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ทางตอนเหนือ ได้แก่ จังหวัด ระนอง และจังหวัดพังงา ผู้วิจัยเลือก 1)ชุมชนประมงราชกรูด อำเภอเมือง และชุมชนกำพวน อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง 2)ชุมชนประมงคลองเคียน อำเภอตะกั่วทุ่ง และชุมชนบางเตย อำเภอเมือง จังหวัดพังงา เนื่องจากเป็นชุมชนชาวประมงที่ทำการประมงชายฝั่ง และได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์สึนามิ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ส่วนที่ 2 ทางตอนกลาง ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยเลือก 3)ชุมชนประมงราไวย์ อำเภอเมือง และชุมชนประมงเชิงทะเล อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต 4)ชุมชนประมงคลองประสงค์ อำเภอเมือง และชุมชนประมงคลองขนาน อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ เนื่องจากเป็นชุมชนชาวประมงที่ทำการประมงชายฝั่ง มีการเริ่มการรวมกลุ่มเพื่อจัดสวัสดิการให้กับชุมชน และส่วนที่ 3 ทางตอนใต้ ได้แก่ จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล ผู้วิจัยเลือก 5)ชุมชนประมงบ้านตำมะลัง อำเภอเมือง และชุมชนประมงปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล และ6)ชุมชนประมงท่าข้าม อำเภอปะเหลียน และชุมชนประมงเขาไม้แก้ว อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง เนื่องจากเป็นชุมชนชาวประมงที่ทำการประมงชายฝั่ง ที่มีวิถีอิสลามที่ชัดเจน มีการติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านอยู่ตลอดทั้ง 3 สนามวิจัย เป็นพื้นที่ที่อยู่แถบทะเลอันดามัน และกระจายตัวอยู่ตลอดชายฝั่งทะเลอันดามัน สมาชิกในชุมชนมีการทำการประมงชายฝั่ง หรือการประมงพื้นบ้าน มีวิถีชีวิตผูกติดอยู่กับทะเลอันดามัน ในบางชุมชนมีการริเริ่มรวมกลุ่มจัดการสวัสดิการเพื่อชุมชน เนื่องด้วยความโดดเด่นเชิงสนามวิจัย ดังนั้นมีความเป็นเฉพาะเหมาะแก่การเลือกเป็นสนามวิจัย

ด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูล งานวิจัยนี้กำหนดให้ ผู้นำกลุ่ม ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ให้ข้อมูล หลัก ซึ่งได้แก่ ประธานกลุ่มออมทรัพย์ ประธานกลุ่มอาชีพต่างๆ และเจ้าหน้าที่ที่ดูแล สนับสนุนสวัสดิการชุมชน ส่วนผู้ให้ข้อมูลรองคือ ประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลจากการจัดสวัสดิการชุมชน

ด้านเวลา ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลเดือน กันยายน 2559 – ตุลาคม 2561 วิเคราะห์ข้อมูลในเดือนพฤศจิกายน 2561-ธันวาคม 2561 เป็นระยะเวลา 16 เดือน

การนำเสนอผลการศึกษา

การนำเสนองานวิจัย เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” นี้ผู้วิจัยจะนำเสนอด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ควบคู่กับวิธีการสรุปประเด็นวิเคราะห์และการวิพากษ์ โดยจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 7 บท ได้แก่

บทที่ 1 บทนำ ประกอบไปด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวัตถุประสงค์คำถามวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ข้อตกลงเบื้องต้น ขอบเขตการวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษา

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เนื้อหาของทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวถึงสวัสดิการชุมชน ทูทางสังคม : วัฒนธรรมชุมชนสำหรับการจัดสวัสดิการชุมชน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชนและการประมง ทฤษฎี และแนวคิดในการศึกษาชุมชนสู่การเป็นสวัสดิการชุมชน และชีวิตชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับสนามวิจัย ผู้ให้ข้อมูล วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล และการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ศึกษาสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน เป็นการนำเสนออธิบายกลไกที่ทำให้ระบบสวัสดิการชุมชนมีการขับเคลื่อนหรือดำเนินอยู่ได้ โดยใช้ทูทางสังคมและวัฒนธรรม จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมา

บทที่ 5 วิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ประกอบกับแนวคิด ทฤษฎีรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กับการจัดสวัสดิการชุมชน และกฎหมายด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ ตามมุมมองของผู้วิจัยที่ได้ลงไปสัมผัสและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลมา

บทที่ 6 กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามัน เป็นการสรุปประเด็นวิเคราะห์และการวิพากษ์ ภายใต้กรอบแนวคิดสวัสดิการชุมชน และบริบทของสังคมร่วมกันหลังจากนั้นนำเสนอด้วยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นรูปแบบสวัสดิการชุมชนชาวประมงอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย

บทที่ 7 คิดและบอกต่อเรื่องสวัสดิการชุมชน ประกอบด้วย การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ตลอดจนเสนอข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยครอบคลุมหัวข้อ ดังนี้

1. สวัสดิการชุมชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อน
3. ทูทางสังคม : วัฒนธรรมชุมชนสำหรับการจัดสวัสดิการชุมชน
4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชนและการประมง
5. ทฤษฎี และแนวคิดในการศึกษาชุมชนสู่การเป็นสวัสดิการชุมชน
6. ชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน

1. สวัสดิการชุมชน

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยวิธีการใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” (พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มอบให้ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 18 กรกฎาคม 2517)

ผู้วิจัยขออัญเชิญพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นปฐมบทของบทความ เนื่องด้วยการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงยึดการดำเนินการในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัว และสามารถปฏิบัติได้จริง ทรงมีความละเอียดรอบคอบและทรงคิดค้นหาแนวทางพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด มีคุณค่าและควรยึดเป็นแบบอย่างในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทนำมาปฏิบัติเพื่อเพื่อความดี สอดคล้องกับแนวคิดของสวัสดิการชุมชน ที่ทำให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีคุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้นในบทความนี้ ผู้วิจัยได้อธิบายความหมายของสวัสดิการสังคม หลักการจัดสวัสดิการชุมชน รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน ความแตกต่างของสวัสดิการชุมชนและสวัสดิการสังคม และสวัสดิการชุมชน การระเบิดจากข้างใน อันเป็นหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

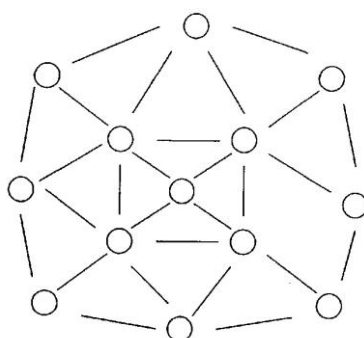
ในปัจจุบันนี้สังคมไทยกำลังเดินตามแนวทางสวัสดิการเสรีนิยมซึ่งเป็นแนวคิดของพวกเขาเสรีนิยมใหม่ ซึ่งเป็นการพัฒนาที่เน้นทางด้านเศรษฐกิจ เน้นความเจริญทางด้านวัตถุ ทำให้ความ

เชื่อมั่นทางด้านศาสนา อันเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจและเป็นบ่อเกิดแห่งวัฒนธรรมอันดีงามเสื่อมถอยลง ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่เคยมีน้ำใจไมตรี พึ่งพาอาศัย เกื้อกูลซึ่งกันและกันเปลี่ยนไปจากการให้ด้วยน้ำใจกลายเป็นการแลกเปลี่ยนเพื่อเงินทอง ชาวบ้านมองส่วนราชการว่าเป็นหน่วยงานในการให้ จึงต้องขอผ่านแผนงานโครงการต่างๆ และผลกระทบของการพัฒนาทำให้ชาวบ้านไม่มีอำนาจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน รวมทั้งขาดอำนาจจัดการแม้กระทั่งผลผลิตของตนเอง นอกจากนี้ การพัฒนาที่ผ่านมายังทำให้ชุมชนสูญเสียการดำรงชีวิตแบบพึ่งตนเอง เพราะถูกชักจูงให้ผลิตเพื่อขายให้ได้เงินจำนวนมาก แล้วนำใช้จ่ายเพื่อตอบสนองความต้องการ ทำให้ต้องพึ่งพาทายนอกและขาดความมั่นคงในชีวิตเพราะถูกกำหนดจากภายนอกตลอดเวลา แต่ในขณะที่วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้มาด้วยการเรียนรู้ เป็นกระบวนการและเป็นผลผลิตที่อยู่คู่ชีวิตมนุษย์ตลอดไป แต่ในการใช้วัฒนธรรมอาจมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบบางอย่างไปบ้างตามยุคตามสมัยและเหตุปัจจัยที่เกิดขึ้น แต่มีวัตถุประสงค์ดั้งเดิมคือ ช่วยให้มีมนุษย์อยู่ดีมีสุขทั้งกาย สังคม ใจ และจิตวิญญาณ นั่นเท่ากับเป็นการใช้ผลผลิตทางความรู้ ความคิด รูปแบบของการกระทำและ สิ่งที่เป็นผลของความรู้ ความคิดและการกระทำนั่นเอง (จิรัชยา เจียวกิก และคณะ, 2559) อย่างไรก็ตาม ความปรารถนาที่จะให้ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมจึงมีสูงมาก และอาจเป็นการโชคดีของสังคมไทยที่ถึงแม้รัฐบาลจะไม่ได้รณรงค์เรียกร้องสิ่งเหล่านี้ แต่ภาคชุมชนต่างๆ ก็ได้ลงมือปฏิบัติสิ่งเหล่านี้เองอย่างงานเอการ และในหลายๆชุมชนทั่วประเทศกำลังทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้จริงๆและเป็นรูปธรรมมากขึ้น แม้กระนั้นจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ประชาชนในชนบทมักขาดสวัสดิการเรื่องปัญหาความยากจน เรื่องคนพิการ เรื่องคนชรา ฯลฯ เหล่านี้โดยทั่วไปครอบครัวจะต้องช่วยดูแลกันเอง หรือกล่าวได้ว่าระบบสวัสดิการในสังคมไทยส่วนใหญ่พึ่งพาระบบครอบครัวและญาติพี่น้อง ไม่ใช่ระบบที่ได้รับเกื้อกูลจากรัฐอย่างเพียงพอจากสถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นแรงผลักดันให้ครอบครัวชนบทและชุมชนชนบทแสวงหาแนวทางในการช่วยเหลือตนเองทั้งด้านการเงิน การผลิต และสวัสดิการชุมชน ดังนั้น แนวคิดสวัสดิการชุมชน เป็นแนวคิดที่มีประโยชน์กล่าวถึงกระบวนการจัดสวัสดิการโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของประชาชน การทำงานแบบภาคีเครือข่าย การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และการเชื่อมโยงภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชนท้องถิ่นร้อยรัดประสานเข้าด้วยกันเป็นหลัก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงหยิบยกการระเบิดจากข้างในอันเป็นหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยใช้วัฒนธรรมชุมชน ถือว่าเป็นทุนทางสังคมสู่การเป็น สวัสดิการชุมชน เหตุนี้หากมองแค่เพียงผิวผ่าน “สวัสดิการชุมชน” ก็คือ “หลักประกันเพื่อการอยู่ดี กินดี มีสุข ของคนในชุมชน” แต่แก่นแกนของความจริง พบว่า ภายใต้การอยู่ดี กินดี มีสุขแห่งวิถีชีวิตของคนในชุมชนนั้น “สวัสดิการชุมชน” ยังมีความสัมพันธ์ของมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นลักษณะของวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่มีรากฐานของความสัมพันธ์แบบชาวบ้าน อันสามารถบันดาลให้เกิดความสุขในการดำรงชีวิตท่ามกลางกระแสสังคมที่โถมกระหน่ำในเรื่องของการแข่งขัน ซึ่งผู้วิจัยได้แยกประเด็นศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

ความเป็นมาของสวัสดิการชุมชน

Mcknight (1997, p.119) อธิบายว่าชุมชนมีอัตลักษณ์จากโครงสร้างความสัมพันธ์ของคนในระดับสามัญชนหรือพลเมืองที่มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาของตนเองด้วยการสร้างนวัตกรรมของตนเอง และเป็นเสมือนกลุ่มคนระดับจุลภาคของการอยู่ร่วมกันแบบพบปะกัน เป็นประจำอย่างมีความเท่าเทียมกัน (ในภาพที่ 2-1) และมีการสร้างเครือข่ายที่เรียกว่าประชาสังคม (civil society) เป็นกลไกที่ทำหน้าที่อย่างระบบสังคมมหภาคมี เพียงแต่เป็นคนละระบบกับ ชุมชนชนบทที่มีศักยภาพและมีหน้าที่ในการจัดสวัสดิการชุมชนของชุมชนบทยที่มีลักษณะเฉพาะของตน ไม่ว่าจะระบบการมองหรือสวัสดิการสังคมและเศรษฐกิจระดับมหภาคจะเป็นระบบใด สวัสดิการชุมชนบทยที่เกิดบนโครงสร้างของชุมชนนั้นจะไม่มี การเปลี่ยนแปลงคือยังมีตัวแสดงที่เป็นทั้งองค์กรผู้ผลิตและผู้บริโภคในสวัสดิการชุมชนนั้นๆและการที่สมาชิกชุมชนชนบทเป็นชนชั้นล่างสุดในสังคมมาตลอดในทุกกระบวนการเมืองและเศรษฐกิจทำให้มีประสบการณ์ที่จะสร้างยุทธศาสตร์ที่จะพองสภาพของชุมชนชนบทให้รอดมาได้มี 2 ยุทธศาสตร์ คือ 1 Minimized Effect หรือการผลิตแบบของชุมชนแต่น้อยเพียงเพื่อความเพียงพอในการบริโภคหรือยุทธศาสตร์ความเกียจคร้าน และ 2) Morai Economy คือ การไม่ยอมเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตจากการที่ปลูกพืชหลายชนิดในเวลาเดียวกัน (วราวุฒิ โรมรัตน์พันธ์ , 2551)

ภาพที่ 2-1 แสดงความสัมพันธ์ของสมาชิกชุมชน

(Mcknight 1997, p.119) และ (Apichai Puntasen And Pattamawdee Suzuki, 2002)

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2552, น.7) กล่าวไว้ว่า ระบบสวัสดิการของสังคมไทยในอดีตที่มีลักษณะเป็นชุมชนสวัสดิการ บ้านและวัดมีบทบาทสำคัญในการดูแลเรื่องการจัดสวัสดิการครอบคลุมปัจจัยสี่ของชุมชน ต่อมารัฐบาลกลางมีบทบาทในการจัดสวัสดิการซึ่งช่วงแรกเป็นการจัดให้เฉพาะผู้ที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ตามระเบียบหลักเกณฑ์ของหน่วยงาน โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้พิจารณาสู่การจัดสวัสดิการโดยรัฐที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้น เช่น พ.ร.บ.การประกันสังคมทำให้แรงงานในระบบสามารถได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึงในช่วงที่เศรษฐกิจเติบโต ภาคเอกชนได้มีบทบาทในการจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ มากขึ้น โดยมีระบบการประกันรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ผู้ที่สามารถเข้าถึงจะเป็นกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง รายได้สูง ส่วนคนที่เป็นแรงงานนอกระบบ เกษตรกร คนยากจนไม่สามารถเข้าสู่ระบบที่มีอยู่ได้ จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2549 ระบุว่า จากประชากรวัยแรงงาน 50.4 ล้านคนเป็นผู้มีงานทำ35.5 ล้านคน แยกเป็นแรงงานใน

ระบบ 13.7 ล้านคน แรงงานนอกระบบ 21.8 ล้านคน หรือ ร้อยละ 61.41 ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับจำนวนแล้วประชากรกลุ่มนี้ จะมีประมาณ 50 ล้านคน ที่ไม่ได้อยู่ในระบบสวัสดิการจากระบบประกันสังคมและภาครัฐ แม้จะได้สวัสดิการพื้นฐานจากรัฐบางส่วน แต่ก็ถือว่าเป็นกลุ่มที่ขาดหลักประกันความมั่นคงในชีวิต

จนกระทั่งเมื่อประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ.2540 ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพของชีวิตของคนไทยมากยิ่งขึ้น ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจมีผลต่อการซ้ำเติมปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2556) เมื่อได้ทบทวนสรุปบทเรียนเกี่ยวกับระบบการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net) ที่มีอยู่ในสังคมไทยก็พบว่า ความเป็นเครือญาติและทุนทางสังคมในด้านต่าง ๆ ของชุมชนเป็นสิ่งที่สามารถแก้ปัญหาที่มาจากภายนอกได้เป็นอย่างดี จึงเห็นคุณค่าของทุนทางสังคมที่มีอยู่มาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งพบได้อย่างชัดเจนคือการจัดสวัสดิการชุมชนจากฐานทุนด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ของชุมชน เช่นการจัดสวัสดิการจากฐานกลุ่มออมทรัพย์หรือองค์กรการเงิน วิสาหกิจชุมชน กิจกรรมทางศาสนา การจัดการทรัพยากร ฯลฯ (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2552) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้มีการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในช่วงปี 2547 ทำให้เกิดแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนที่มีการคิดค้นร่วมกันจากหลายภาคส่วนมากขึ้น นำไปสู่การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตั้งแต่ระดับตำบลเน้นซึ่งเป็นการสมทบ 3 ฝ่าย ได้แก่ 1) ทุนที่มาจากการออมของสมาชิกในชุมชน ที่เป็นการออมทรัพย์เดิมหรือสัจจะ 2) การสมทบจากรัฐ โดยผ่านช่องทางสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และ 3) การสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อ 3 ฝ่าย มีการร่วมกันทำให้เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นอย่างกว้างขวาง อีกทั้งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงที่มาของสวัสดิการชุมชน

อย่างไรก็ตาม อุไรวรรณ แสงศร และคณะ (2547, น.1-2) ได้กล่าวถึงที่มาของสวัสดิการชุมชนว่าเป็นวิถีชีวิตของคนที่มีการจัดระบบสำหรับการช่วยเหลือเกื้อกูล พี่พาทอาศัย ที่อยู่ในรูปแบบของจารีตประเพณี และระบบความสัมพันธ์ทางสังคมต่างๆ เช่น ระบบกรรมสิทธิ์ การจัดการแรงงาน ระบบเครือญาติและพิธีกรรมต่างๆ ในอดีตยังไม่เคยมีการศึกษาสวัสดิการจากวิถีดังกล่าวอย่างเป็นระบบ แต่เป็นการศึกษาเพียงเพื่อทำความเข้าใจระบบสวัสดิการสังคมของกลุ่มชนที่มีการจัดโครงสร้างทางสังคมแตกต่างกัน ตามลักษณะของจารีตประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์บนที่สูงนั้นมีระบบช่วยเหลือเกื้อกูลกันในแทบทุกด้าน อย่างเช่น การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงานที่ไม่หวังผลตอบแทนจากกิจกรรมต่างๆ ขณะที่ผู้นำชุมชน ผู้นำทางพิธีกรรม และช่างตีเหล็กซึ่งเป็นผู้ที่ให้บริการชุมชนตลอดชั่วชีวิตก็จะไม่หวังผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน ดังนั้นจากการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันดังกล่าว ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ สามารถอยู่รวมกันได้เป็นปึกแผ่นและสงบสุขตลอดมา ในขณะที่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544, น.49) กล่าวถึงที่มาของการจัดสวัสดิการชุมชนในมุมมองของการพึ่งพาตนเองของชุมชนนิยมว่าเป็นชุมชนพึ่งตนเอง เป็นลักษณะของการแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยไม่พึ่งพาการช่วยเหลือจากภายนอก แม้ว่าจะเกิดภาวะคับขันชุมชนก็ต้องแก้ปัญหาตัวเองก่อนเป็นอันดับแรก แล้วเมื่อชุมชนต่อสู้กับปัญหานั้น ๆ อย่างเต็มที่แล้วยังเกินกำลังความสามารถของชุมชนที่มี จึงควรมีการจัดการชุมชนจากการร้องขอให้ภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาช่วยภายหลัง

สอดคล้องกับ พูลทรัพย์ สวนเมือง ตูลาพันธ์ (2548, น.54-55) ได้กล่าวถึงที่มาของสวัสดิการชุมชนที่มีจุดกำเนิดมาจากองค์กรการเงินชุมชนว่า เป้าหมายขององค์กรการเงินชุมชนไม่ได้เป็นเพียงการแก้ปัญหาด้านการเงินเท่านั้น แต่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การสร้าง ความมั่นคงทางสังคมให้แก่ชุมชนชนบทได้ด้วยการนำผลกำไรบางส่วนมาจัดสรรเป็นสวัสดิการที่ชุมชนต้องการ เข้าใจถึงความสำคัญของการช่วยเหลือกันในชุมชน และมักจะมองทะลุเรื่องปัญหาการเงินไปสู่เรื่องของสวัสดิการสังคมเพราะสวัสดิการเป็นเรื่องของความมั่นคงทางสังคมที่ชุมชนชนบท โดยเฉพาะผู้มีอาชีพเกษตรกรไม่ได้รับ จึงเป็นความรู้สึกดีๆ ของชุมชนว่าด้วยข้าราชการและพนักงานบริษัทต่างๆไปเมื่อชุมชนสามารถจัดระบบสวัสดิการได้เองความรู้สึกต่อยกกว่าก็จะค่อยๆลดลง ในส่วนของ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2544, น.15) กล่าวมาถึงที่มาของสวัสดิการชุมชนว่าประชาชนในชนบทมักจะขาดสวัสดิการในทุกๆด้าน ส่วนที่พอมีอยู่บ้างก็ไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นด้านการรักษาพยาบาล การศึกษาของคนยากจน คนพิการ คนชรา ฯลฯ เหล่านี้โดยทั่วไปครอบครัวจะต้องจะช่วยเหลือกันเอง ระบบสวัสดิการในสังคมไทยส่วนใหญ่พึ่งพาระบบครอบครัวและญาติพี่น้อง ไม่ใช่ระบบที่ได้รับการเกื้อกูลจากรัฐอย่างพอเพียง สถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นแรงกดดันให้ครอบครัวชนบทและชุมชนชนบทแสวงหาแนวทางในการช่วยเหลือตนเองทั้งด้านการเงิน การผลิตและสวัสดิการชุมชน

จากที่ได้นำเสนอมาในข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปที่มาของสวัสดิการชุมชนได้ว่าสวัสดิการชุมชนเป็นการริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชนท้องถิ่น ที่ร่วมกันสร้างระบบหลักประกันความมั่นคงของชีวิตเพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชนท้องถิ่นและสังคม มุ่งฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นให้มีการอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร พึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับวัฒนธรรม ตามหลักศาสนาและภูมิปัญญาของท้องถิ่นตั้งแต่เกิดจนตาย

นิยามของสวัสดิการชุมชน

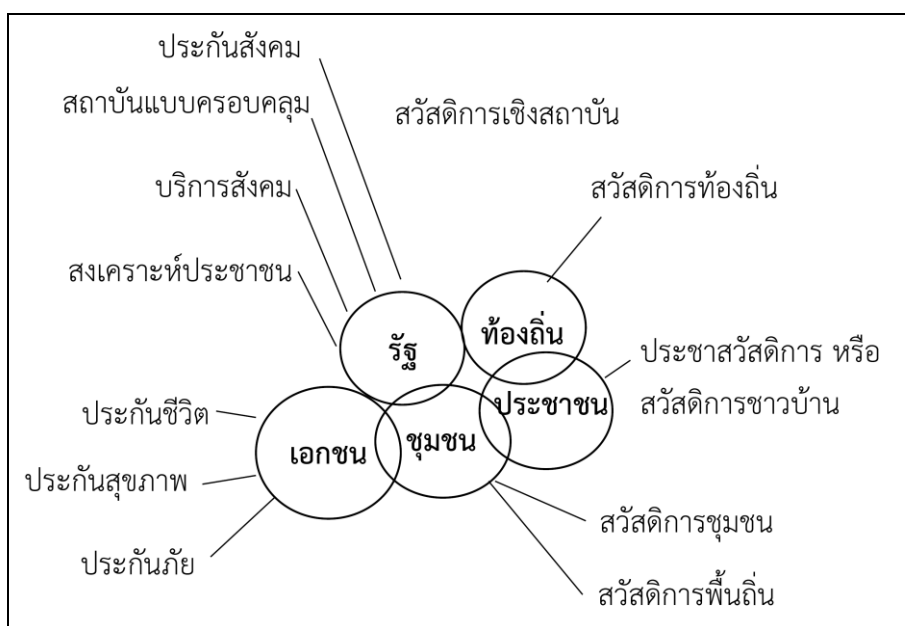
คำว่า สวัสดิการ (Welfare) ถูกใช้ครั้งแรกในศตวรรษที่ 20 ซึ่งใช้แทน ความสุข ความเจริญ (Williams, 1976) ในขณะที่ George and Page (1995) กล่าวว่าสวัสดิการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคน ทรัพยากร และความต้องการ เชื่อมโยงกับความเท่าเทียมกันในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ Pierson and Castles (2006) ที่อธิบายถึงปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในการครอบครองทรัพยากรระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคมทำให้เกิดสวัสดิการขึ้น เมื่ออธิบายนิยาม ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานว่า การให้สิ่งที่เอื้ออำนวยให้ผู้ทำงานมีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและสะดวกสบาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ในขณะที่ภาษาลาวใช้คำว่า สวัสดิภาพ (**สะหวัดดีพาน**) และ สะดวกสบาย (**สะดวกสะบาย**) ให้ความหมายถึง การอยู่กินกินดี ความปลอดภัย กล่าวคือ “สวัสดิการ” อาจหมายถึงการกินดีอยู่ดี (Well-being) หรือการได้รับความพึงพอใจ ได้รับ อรรถประโยชน์ บริการ หรือสิ่งของ(Goods) เพื่อทำให้เกิดการกินดีอยู่ดี (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2546)

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2552) ได้ให้ความหมาย สวัสดิการชุมชน คือการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจแก่คนในชุมชน ซึ่งหมายความรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของเงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิด

จนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญ เช่น ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์/มิตรไมตรีที่ดีของคนในชุมชน รู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีสิทธิ์ มีศักดิ์ศรี และมีความสุข ในที่นี้หมายถึง ที่มา/แนวคิด กระบวนการ วิธีการในการสร้างรูปแบบของสวัสดิการชุมชนของแต่ละพื้นที่ที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ทูทางสังคม ที่มีความหลากหลายแตกต่างกันเพื่อนำไปสู่การสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกในชุมชน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย สวัสดิการชุมชนเป็นสวัสดิการที่มุ่งตอบสนองกับปัญหาและความต้องการของสมาชิกทุกคนในชุมชนที่จะทำให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีคุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถพึ่งพาตนเองได้ ในขณะที่ กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ (2550) ได้ทำการศึกษาพบว่า สวัสดิการชุมชน คือระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนมีรูปแบบ และวิธีการที่หลากหลายเป็นการดูแลให้คนในชุมชนได้รับสวัสดิการ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย รวมถึงการสนับสนุนให้คนในชุมชนลดค่าใช้จ่ายเพิ่มรายได้นำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นเป็นการรวมตัวกันตามวิถีวัฒนธรรมบนพื้นฐานของการเอื้ออาทรต่อกัน คิดร่วมกัน วางระบบร่วมกัน ร่วมกันบริหาร ร่วมกันสมทบทุน พร้อมทั้งจะให้และรับประโยชน์ร่วมกัน เป็นเจ้าของร่วมกัน โดยมีทุนหมุนเสริมจากองค์กรปกครองท้องถิ่น หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน สอดคล้องกับ จิรัชยา เจียวก๊ก และคณะ (2559) ที่อธิบายแนวคิดพื้นฐานต่อการจัดสวัสดิการชุมชน นั่นคือ การพึ่งตนเอง ที่สามารถบริหารจัดการชุมชนได้ โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจของคนในชุมชน โดยมีฐานคิดต่อการจัดสวัสดิการ มาจาก วัฒนธรรม ความเชื่อ การออมทรัพย์ และการรู้จักเป็นเจ้าของชุมชน เกิดจิตสำนึก ทั้งนี้ ปัญญา เลิศไกร (2550) ได้ให้ความหมายของสวัสดิการชุมชนไว้ 3 ระดับ คือ 1) สวัสดิการที่จัดโดยรัฐ เรียกได้ว่าเป็นสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้ในภาพรวมระดับมหภาค 2) สวัสดิการชุมชนพื้นบ้านที่แต่ละชุมชนมีการส่งสมทบทอดกันมาเรียกได้ว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 3) สวัสดิการชุมชนทันสมัย เป็นการนำการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอก โดยเฉพาะแนวคิด ความเชื่อ อุดมการณ์พัฒนาใหม่ มาปรับใช้สร้างสวัสดิการของชุมชนเอง ในขณะที่ ทักษิณีย์ ลักขณาภิชนชัช (2545) ได้กล่าวถึงความหมายสวัสดิการชุมชนว่าเป็นรูปแบบการพึ่งตนเองของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนด้วยการชุมชนด้วยการช่วยเหลือตนเอง โดยมีองค์ประกอบในชุมชนที่พร้อมจะจัดบริการให้ชุมชนได้ถือเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และพึ่งพาตนเอง ส่วน ชัยวิวัฒน์ หน่อรัตน์ (2546: น.10) ได้ให้ความหมายของสวัสดิการชุมชนว่าเป็นการเชื่อมโยงชุมชนกับงานสวัสดิการสังคม ด้วยการตอบสนองความต้องการของชุมชน เป็นการจัดระบบบริการของชุมชนเอง ผ่านการลงมติดร่วมกันของคนในชุมชน แต่ก็ไม่ปฏิเสธภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือ สวัสดิการชุมชนจึงมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน

ในขณะที่ อุทัย ปริญาสุทธีรัตน์ (2559) ได้อธิบายสวัสดิการชุมชนว่าเป็นสวัสดิการชุมชนเป็นสวัสดิการที่จัดขึ้นโดยชุมชนบนพื้นฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน ดังนั้น สวัสดิการชุมชนจึงเป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน ทั้งนี้การจัดสวัสดิการชุมชนโดยใช้ฐานทุนเดิมของชุมชนและการจัดสวัสดิการชุมชนที่มีหน่วยงานเข้าไปสนับสนุนต่อยอดจากฐานทุนเดิมของชุมชนได้ทำให้เกิดการตื่นตัวในการจัดสวัสดิการชุมชนที่กว้างขวางขึ้น ขณะที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ยังช่วยหนุนเสริมการ

ขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนอีกด้วย กระนั้นแนวคิดสวัสดิการชุมชนดังกล่าวข้างต้นจะไม่มีคุณค่าอันใดเลย หากไม่มีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะในบริบทของการจัดการชุมชน ที่คาดหวังให้คนในชุมชนสามารถจัดสวัสดิการได้อย่างครอบคลุมทุกคนและทุกช่วงวัย สวัสดิการเริ่มตั้งแต่เกิดจนตาย รวมทั้งยังเกิดแนวทางใหม่เพิ่มขึ้นจากฐานทุนเดิม ที่สุดย่อมเป็นการสร้างสมดุลระหว่างการให้และการรับของคนในชุมชนด้วยกัน ซึ่งช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ระพีพรรณ คำหอม (2557) ได้อธิบายสวัสดิการชุมชนว่าเป็น สวัสดิการแบบพหุลักษณะ (Welfare pluralism) เป็นการให้บริการที่หลากหลายตามวิถีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และค่านิยมของคนในชุมชนโดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐ เข้ามาบริหารจัดการสังคมให้สอดคล้องกับความต้องการของประเด็นปัญหา พื้นที่ และกลุ่มมากขึ้น ทั้งยังเน้นการทำงานแบบบูรณาการตามความพร้อม และความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ด้วยเหตุนี้สวัสดิการชุมชนจึงมีลักษณะใกล้เคียงกับรูปแบบสวัสดิการพหุลักษณะ ภาพที่ 2-2

ภาพที่ 2-2 แสดงสวัสดิการสังคมและสวัสดิการชุมชน (ระพีพรรณ คำหอม, 2557)

จากที่ได้นำเสนอมาในข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า สวัสดิการชุมชนเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ชุมชนจัดขึ้นเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีและยังนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ของชุมชน รวมถึงการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ตลอดจนการนำทรัพยากรต่างๆที่มีในชุมชนมาจัดการบริหารโดยชุมชนเพื่อคนในชุมชนเพื่อคนในชุมชน นอกจากนี้ชุมชนยังสามารถคิดค้นรูปแบบและวิธีการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมกับท้องถิ่นของตนขึ้นมาใหม่ก็ได้ ดังนั้นสวัสดิการชุมชนจึงมีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นสำหรับการดำเนินการให้เกิดการให้การมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชนนั้นจะต้องก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี มีมิตรไมตรี สร้างศักดิ์ศรีและความสุขจากการให้และการรับระหว่างสมาชิกในชุมชนด้วยตนเอง

การจัดสวัสดิการชุมชนไม่เพียงแต่เป็นการจัดบริการที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของสมาชิกเท่านั้นหากแต่จะต้องดูแลถึงจิตวิญญาณภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติอันเกื้อกูลวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างสวัสดิการชุมชนกับสวัสดิการสังคม

สวัสดิการสังคม เกิดขึ้นบนพื้นฐานแนวความคิดที่เชื่อว่า บุคคลในสังคมจะได้รับการตอบสนองความต้องการจากครอบครัวและตลาด โดยรัฐปล่อยให้ประชาชนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนหรือมีความต้องการทางสังคม ต้องช่วยเหลือตนเองเป็นส่วนใหญ่ด้วยการพึ่งพาอาศัยแหล่งทรัพยากรของตนเอง อาศัยรายได้และเงินออมเพื่อซื้อหาบริการทางสังคมต่างๆ มาสนองตอบความต้องการและแก้ไขปัญหาของตน และถ้าไม่สามารถซื้อหาบริการทางสังคมต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาตนเอง รัฐจึงจะยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือเป็นครั้งคราว ส่วนอีกแนวคิดหนึ่งเห็นว่า สวัสดิการสังคมเป็นเสมือนกลไกหนึ่งในระบบเศรษฐกิจ ผู้ใดมีความรู้ความสามารถสูงในการทำงาน จะได้รับสวัสดิการตอบแทนดีกว่าผู้ที่มีผลิตภาพและผลิตรายได้น้อยลงกว่า การให้รางวัลหรือให้คุณให้โทษต่อบุคคลถือเป็นสิ่งจูงใจหรือกระตุ้นให้คนทำงาน

อย่างไรก็ตาม มีแนวคิดพื้นฐานอีกแนวหนึ่งเห็นว่า สวัสดิการสังคมเป็นสถาบันสังคมที่สำคัญอันก่อให้เกิดบูรณภาพในสังคม โดยทำหน้าที่ให้ระบบสังคมดำเนินไปอย่างราบรื่น บนพื้นฐานของหลักความเสมอภาคอันเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ที่นำไปสู่สังคมที่มีความยุติธรรม มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมกลมกลืนอย่างแท้จริง โดย ชินชัย ชี้เจริญ (2553) ได้อธิบายว่าการจัดสวัสดิการชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดสวัสดิการสังคม เป็นรูปแบบการจัดสวัสดิการกระแสรองหรือทางเลือกที่ดำเนินการโดยประชาชนเอง จึงสามารถดำเนินการได้ไม่ว่ารัฐบาลจะดำเนินนโยบายสวัสดิการสังคมตามแนวคิดใดก็ตาม การจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้รับบริการสวัสดิการสังคมต้องคำนึงถึงสาขาต่างๆ ที่จะต้องดำเนินการตามความจำเป็นและเหมาะสมนั้น จะต้องพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับสิทธิของผู้รับบริการสวัสดิการสังคมที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน นั่นคือ พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 โดยเห็นได้ชัดจาก มาตรา 3 และมาตรา 4 ที่มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่ม จากพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 นั่นคือ การให้ความหมาย องค์การสวัสดิการสังคม จากเดิม ให้ความหมายเพียงหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม และพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้เพิ่ม ความหมาย องค์การสาธารณประโยชน์ และองค์กรสวัสดิการชุมชน เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ผู้วิจัยจึงเข้าใจว่า สวัสดิการชุมชน นั่นก็คือ สวัสดิการสังคมที่จัดขึ้นโดยองค์กรของชุมชน เพื่อประโยชน์ของคนในชุมชนนั่นเอง ซึ่งเป็นข้อสรุปเดียวกับที่ อุทัย ปริญาสุทินนท์ (2559) ได้อธิบายว่า “องค์กรสวัสดิการชุมชน” เป็น “องค์กรภาคประชาชน” ที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัด “สวัสดิการสังคม” ให้แก่สมาชิกในชุมชน หรือปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมของเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน และได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยเหตุนี้ ทำให้เข้าใจได้ว่า สวัสดิการชุมชนก็คือสวัสดิการสังคมที่จัดขึ้นโดยองค์กรของชุมชนเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน

นั่นเอง อย่างไรก็ตามผู้รับบริการสวัสดิการสังคมต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง และการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม ความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 30)

สวัสดิการชุมชนเป็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากสวัสดิการสังคม ซึ่งสวัสดิการชุมชนสามารถอธิบายมิติและสามารถอธิบายได้หลากหลายมากกว่าสวัสดิการสังคม นั่นคือ สวัสดิการสังคม เป็นการจัดสวัสดิการจากฐานทรัพยากรทั้งการใช้ประโยชน์จากป่าสาธารณะ แหล่งน้ำ และทรัพยากรส่วนบุคคล มีการจัดสวัสดิการจากฐานวัฒนธรรมทั้งการเกื้อกูลโดยครอบครัวและเครือญาติ ระบบอุปถัมภ์ และ สถาบันทางศาสนา รวมทั้งเป็นการจัดสวัสดิการจากฐานงานพัฒนาทั้งการจัดกลุ่ม ฅาปนกิจ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มกองทุนพัฒนาอาชีพ และกลุ่มธุรกิจชุมชน ส่วนสวัสดิการชุมชน นั้นเป็นสวัสดิการที่รัฐจัดให้ไม่เพียงพอสอดคล้องกับความต้องการในชีวิต ใช้ความรู้เชิงปฏิบัติภาคประชาชน ทั้งยังเป็นนวัตกรรมของชุมชน สามารถป้องกันปัญหาทางสังคมและเฝ้าระวังทางสังคม เป็นการเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นพื้นที่ทางสังคมเพื่อการขับเคลื่อนพลังอำนาจ เป็นสวัสดิการที่เป็นวัฒนธรรม และมีการเชื่อมโยงกับบทบาทองค์กรปกครองท้องถิ่น รวมทั้งความยั่งยืนของสวัสดิการชุมชนที่ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำในการบริหารงานและการสร้างเครือข่ายสวัสดิการชุมชนในการบริหารจัดการให้มีความยั่งยืนของสวัสดิการชุมชน (กิติพัฒน์ นนทปัทมกุล, 2550)

จากที่ได้นำเสนอมาในข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสวัสดิการชุมชนกับสวัสดิการสังคม มีความสอดคล้องกัน คือ เป็นการกินอยู่แต่พอดี มีสุขและมีสิทธิเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อความผาสุก ความสามัคคี และความมั่นคงทางสังคม แต่สวัสดิการชุมชนมีมิติทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม สามารถให้ความหมายได้หลากหลายมากกว่าสวัสดิการสังคม ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยเกิดความเข้าใจคำว่าสวัสดิการชุมชน ในหลากหลายมุมมอง ทั้งที่เป็นตัวเงินและเป็นสิ่งของ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและธรรมชาติ อย่างเคารพซึ่งกันและกัน มีกระบวนการดำเนินการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ใช้หลักศาสนา และการมีส่วนร่วมของคนอย่างกว้างขวาง

การจัดสวัสดิการชุมชนของต่างประเทศและประเทศไทย

การจัดสวัสดิการชุมชนทั้งในและต่างประเทศมักจะเกี่ยวข้องกับการเมือง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคมประกอบกัน ฐานคิดร่วมกันที่สำคัญคือ ฐานคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการ/กิจกรรมต่างๆในการจัดสวัสดิการ ขณะเดียวกันรัฐก็ยังคงจำเป็นต้องใช้ฐานคิดสวัสดิการโดยรัฐในรูปแบบต่างๆไปพร้อมกัน เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีงานทำมีรายได้ และสามารถพึ่งตนเองได้ แต่ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดสำหรับประเทศออสเตรเลีย มี 2 แบบ คือ 1) การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การทำงานที่มีรายได้ การทำงานของตนเอง การจัดหางาน และการศึกษา/ฝึกอบรม 2) การมีส่วนร่วมทางสังคม ได้แก่ งานอาสาสมัคร การดูแลเด็ก การดูแลผู้ใหญ่

(สูงอายุ) และการดูแลผู้ด้อยโอกาส ส่วนประเทศอินโดนีเซีย เน้นความมั่นคงทางอาหาร การสร้างงาน รายได้ การศึกษา สุขภาพ มีวิธีการจัดสวัสดิการ โดยการจัดกลุ่มเป้าหมายระดับครอบครัวโดยจัดทำ ตัวชี้วัดระดับครัวเรือน 23 ตัวชี้วัด เพื่อจัดกลุ่มประเภทครอบครัว 3 ระดับ ได้แก่ KS1 KS2 KS3 เป็นการจัดกลุ่มเป้าหมายระดับพื้นที่ ในขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์จัดโครงการช่วยเหลือคนยากจน ระดับรากหญ้า (APP) โครงการวิสาหกิจชุมชน (SEA-K) โครงการประกันรายได้และผลผลิตเกษตรกร และโครงการนมและอาหารกลางวันโรงเรียน (Food for school program and supplemental feeding) เมื่อก้าวถึงประเทศเกาหลี เป็นการจัดสวัสดิการชุมชน เริ่มจากหมู่บ้านจัดให้มีหอประชุม ยุ้งฉาง หรือโรงงาน และมีเงินทุนประจำหมู่บ้าน เพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเอง การพัฒนาการศึกษา/พัฒนาคน และการบริหารจัดการทุน ในขณะที่ประเทศลาว มีการจัดเป็น “กองทุนหมุนเวียน” เพื่อการประกอบอาชีพกรณีฉุกเฉิน/ค่าใช้จ่ายการศึกษาที่จำเป็นของครอบครัว/การแก้ไขปัญหาการตก เศียว แต่ในประเทศไทย เน้นไปที่ วัฏจักรชีวิต ตั้งแต่เกิด-แก่-เจ็บ-ตาย การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิต และความต้องการของกลุ่ม เช่น การศึกษา สวัสดิการเงินกู้/สวัสดิการคนทำงาน/สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส คนยากลำบาก/สวัสดิการสาธารณสุข/สวัสดิการ อื่นๆ เช่น กรณีภัยพิบัติ ฉะนั้นการจัดสวัสดิการชุมชนของไทยส่วนใหญ่เป็นการจัดผ่านระบบออม ทรัพย์ของชุมชน (ระพีพรรณ คำหอม, 2551) แต่เมื่อพิจารณารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนระหว่าง ต่างประเทศและประเทศไทย ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า ประเทศอินโดนีเซียและเกาหลี เน้นรูปแบบเป็น ลักษณะของโครงการความปลอดภัยทางสังคม มีกองทุนหมู่บ้าน สำหรับเกาหลีเองมีชื่อเรียกว่า “เซ มาอัลลุดง” เป็นลักษณะพัฒนาหมู่บ้านยากจนให้สามารถพึ่งตนเองได้ ในขณะที่ประเทศลาวและ ไทย มีรูปแบบที่คล้ายกัน คือการใช้กลุ่มออมทรัพย์/กองทุนออมทรัพย์/สัจจะออมทรัพย์/สหกรณ์ เครดิตยูเนียน/กลุ่มอาชีพต่างๆ ในหมู่บ้าน แต่ประเทศออสเตรเลียใช้รูปแบบที่แตกต่างออกไป คือการใช้รูปแบบอาสาสมัครให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เมื่อก้าวถึงจุดเน้นในการจัดสวัสดิการ ชุมชนในประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ จะเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจน ขณะที่ประเทศเกาหลี มีจุดเน้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน ควบคู่กับการพัฒนาสังคม แต่ในประเทศลาวและไทย เน้น การรวมกลุ่มในระดับหมู่บ้าน และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายระดับใหญ่ขึ้นไป

จากที่ได้นำเสนอมาในข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ประเทศในแถบเอเชียจะให้ความสำคัญกับความมั่นคงด้านอาหาร ด้านการสร้างรายได้ และการช่วยเหลือคนยากจน การจัด สวัสดิการชุมชนเป็นการกระตุ้นทางเศรษฐกิจของชุมชนเพื่อให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สำหรับประเทศไทยเอง เน้นการรวมกลุ่มในระดับหมู่บ้าน และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายระดับใหญ่ขึ้นไป

รูปแบบของสวัสดิการชุมชน

ทั้งนี้การศึกษาสวัสดิการชุมชนจำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงรูปแบบของสวัสดิการ ชุมชนด้วยในเบื้องต้นด้วย พรรณทิพย์ เพชรมาก (2554) ได้ระบุถึงรูปแบบของสวัสดิการสังคม ซึ่ง กรณีของสวัสดิการชุมชนนั้นก็มียุทธศาสตร์ที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้ รูปแบบที่หนึ่ง การบริการสังคม (Social services) เป็นบริการพื้นฐานที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนทั้งด้าน การศึกษา ด้านการสาธารณสุข ด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกและปัจจัยที่จำเป็นต่อการ

ดำรงชีวิต และด้านการบริการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินรูปแบบที่สอง การช่วยเหลือทางสังคม (Social assistance) เป็นการช่วยเหลือประชาชนที่ตกอยู่ในภาวะเดือดร้อน ทุกข์ยากลำบาก และช่วยเหลือตนเองไม่ได้ให้เกิดสภาพการณ์ที่คลี่คลายและ สามารถดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ รูปแบบที่สาม การประกันสังคม (Social insurance) เป็นมาตรการที่จัดขึ้นเพื่อคุ้มครองป้องกันประชาชนที่มีรายได้ไม่ไหวได้รับความเดือดร้อนเมื่อต้องสูญเสียรายได้ทั้งหมดหรือรายได้บางส่วนให้มีหลักประกันด้านการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี โดยลูกจ้างและนายจ้างจะต้องออกเงินสมทบเข้ากองทุนกลางแล้วได้รับประโยชน์ทดแทนในเรื่องการรักษาพยาบาล อุบัติเหตุ และโรคร้ายจากการทำงาน คลอดบุตร พุพพลภาพ เสียชีวิต ว่างาน และชราภาพ รูปแบบที่สี่ การช่วยเหลือเกื้อกูลและบริการสังคมทางเลือก (Alternative social welfare) นอกจากสวัสดิการสังคมทั้ง สามรูปแบบที่กล่าวมาซึ่งมักเป็นการจัดตั้งให้โดยภาครัฐแล้ว ยังมีรูปแบบการช่วยเหลือเกื้อกูลและบริการสังคมทางเลือกที่จัดตั้งให้โดยภาคเอกชนและภาคประชาชน ไม่ว่าจะเป็นกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การประกันชีวิต การประกันภัย การเกื้อกูลชุมชน หรือสวัสดิการชุมชน อุทัย ปริญาสุทธีรัตน์ (2559) จึงสรุปว่า “สวัสดิการชุมชน” เป็น “ส่วนหนึ่ง” ของสวัสดิการสังคมในรูปแบบที่สี่

ขณะที่ อภิญา เวชชัย และศิริพร ยอดกมลศาสตร์ (2547, น.167-184) กล่าวถึงรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนว่ามีทั้งหมด ดังนี้ รูปแบบที่หนึ่ง การจัดสวัสดิการจากฐานองค์การการเงินชุมชน รูปแบบที่สอง การจัดสวัสดิการชุมชนโดยฐานการผลิตและธุรกิจชุมชน รูปแบบที่สาม การจัดสวัสดิการโดยฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รูปแบบที่สี่ การจัดสวัสดิการโดยฐานชุมชนเมือง และรูปแบบที่ห้า การจัดสวัสดิการผู้ยากไร้ยากโดยเครือข่ายองค์กรชุมชน ส่วนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2552, น.7-10) ได้กล่าวถึงรูปแบบของกิจกรรมสวัสดิการชุมชนว่าสวัสดิการชุมชนนั้นมาจากฐานคิดเดียวกัน คือ ฐานคิดที่ต้องกรที่จะสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงร่วมกันของคนในชุมชน สร้างขบวนการในการจัดการตนเองอยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพิงพึ่งพาอันเป็นทุนทางสังคมของชุมชนที่มีอยู่เดิมเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ที่โยงใยวิถีชีวิตผู้คนเข้ากับธรรมชาติ ความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นขบวนการที่ไม่ได้มองเรื่องเงินเพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงการดูแลเอื้อเฟื้อต่อกันผ่านรูปแบบที่หลากหลาย สวัสดิการชุมชนมีฐานมาจากกิจกรรมพัฒนาต่างๆ ส่วนการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน ของ ชัยพร พิบูลศิริ (2559) พบว่าสวัสดิการชุมชนมีรูปแบบ 5 รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง การจัดสวัสดิการโดยการรวมทุน รูปแบบที่สอง การจัดสวัสดิการโดยวัฒนธรรม/ศาสนา รูปแบบที่สาม การจัดสวัสดิการโดยฐานทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม รูปแบบที่สี่ การจัดสวัสดิการโดยวิสาหกิจชุมชน และรูปแบบที่ห้า การจัดสวัสดิการโดยองค์กรภาครัฐ ซึ่ง กิติพัฒน์ นนทปัทมะกุล (2550) ได้อธิบายโดยใช้ฐานทุนของชุมชนเป็นเกณฑ์ในการจำแนก 7 รูปแบบ ดังนี้ รูปแบบที่หนึ่ง สวัสดิการฐานกลุ่มออมทรัพย์ เป็นการใช้กลุ่มออมทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดสวัสดิการโดยเฉพาะ แล้วนำผลกำไรมาจัดเป็นสวัสดิการ รูปแบบที่สอง สวัสดิการฐานวิสาหกิจชุมชนเป็นการใช้วิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อลดการพึ่งพาจากภายนอกและสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิต แล้วนำผลกำไรมาจัดเป็นสวัสดิการ รูปแบบที่สาม สวัสดิการฐานทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการใช้ทุนทรัพยากรของชุมชนมาจัดตั้งเป็นสวัสดิการความมั่นคงด้านอาหาร รูปแบบที่สี่ สวัสดิการฐานศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี เป็นการนำหลักคำสอนทางศาสนาหรือขนบของวัฒนธรรมและประเพณีมาจัดตั้งเป็นกองทุน แล้วนำผลกำไรมาจัดเป็นสวัสดิการ รูปแบบ

ที่ห้า สวัสดิการฐานชุมชนเมือง เป็นการใช้กลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนแออัดซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบและขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งสวัสดิการต่าง ๆ มาจัดตั้งเป็นสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยที่มั่นคงแล้วขยายกิจกรรม เป็นสวัสดิการด้านอื่น ๆ ที่หลากหลายขึ้นทั้งที่เป็นกองทุนสวัสดิการ โดยตรงและการจัดบ้านกลางสำหรับผู้สูงอายุ หรือผู้พิการที่ไม่มีผู้เลี้ยงดู รูปแบบที่หก สวัสดิการฐานผู้สูงอายุ เป็นการใช้ กองทุนสวัสดิการ ผู้สูงอายุจังหวัดละ 1 ล้านบาทมาจัดเป็นกองทุน หมุนเวียนให้ผู้สูงอายุหรือลูกหลานกู้ยืมไปลงทุน แล้วนำผลกำไรมาจัดตั้งเป็นสวัสดิการ ทำให้ผู้สูงอายุได้รับทั้งประโยชน์โดยตรงและประโยชน์โดยอ้อมในฐานะสมาชิกเครือข่าย และรูปแบบที่เจ็ด สวัสดิการฐานผู้ยากลำบาก เป็นการใช้งบของของผู้ยากลำบากหรือกองทุนชุมชนโดยเครือข่ายองค์กรชุมชน สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (social investment fund: SIF) มาจัดเป็นสวัสดิการทั้งที่เป็นการให้เปล่าและกองทุนหมุนเวียน

แต่จากการศึกษาของ ชัยวัฒน์ หนองรัตน์ (2546) ที่ได้ศึกษาสวัสดิการชุมชนชนบทไทย พบว่าการจัดสวัสดิการชุมชนมีความสัมพันธ์และสำคัญต่อเศรษฐกิจชุมชน และจำแนกรูปแบบของสวัสดิการชุมชนในทำนองเดียวกับหลักการแบ่งประเภทของสวัสดิการสังคม กล่าวคือสวัสดิการชุมชนประกอบด้วย 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่หนึ่ง การบริการชุมชน หมายถึง สวัสดิการเพื่อจัดเตรียมการจัดการกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ การอยู่ การกิน การใช้ สุขภาวะทางร่างกายและจิตใจ โดยสมาชิกที่เข้มแข็งเหมือนกันร่วมกันจัด รูปแบบที่สอง การประกันชุมชน หมายถึง สวัสดิการจากกระบวนการแจกจ่ายและบริโภคของเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ การประกันครอบครัว ประกันชุมชน ประกันสิ่งแวดล้อมชุมชน โดยสมาชิกที่เข้มแข็งจัดให้แก่สมาชิกที่อ่อนแอชั่วคราว และรูปแบบที่สาม การอนุเคราะห์ชุมชน หมายถึง สวัสดิการจากกระบวนการแจกจ่ายและบริโภคทางเศรษฐกิจชุมชน (ให้เปล่า เหนือการติดยึดวัตถุ) เช่น งานบุญ การแบ่งปัน โดยสมาชิกเข้มแข็ง/ฆราวาส จัดให้แก่สมาชิกอ่อนแอถาวร/ไม่ใช่ฆราวาส

จะเห็นได้ว่า การจัดประเภทของชัยวัฒน์ หนองรัตน์ คำนึงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้และผู้รับในลักษณะที่เป็นการพึ่งพาอาศัยกันในชุมชน ในส่วนของงานอื่นๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน ที่น่าสนใจ เช่น งานของ วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ และคณะ (2551) และ ภิรม ภาคเมธาวิ และคณะ (2552) ซึ่งผลการศึกษามีมุมมองเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เป็นข้อสังเกต ดังนี้ วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ และคณะ (2551) เรื่องหลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุให้ความคิดเห็นว่า ข้อดีของการให้คนในชุมชนจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุมีหลายประการ ที่สำคัญที่สุดคือ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสนั้นคนในชุมชนจะรู้ดีที่สุดว่าผู้ใดควรได้รับการช่วยเหลือ และความช่วยเหลือควรอยู่ในลักษณะใด ควรเป็นเงิน อาหาร สิ่งของ หรือยารักษาโรคในขณะที่การให้หลักประกันแก่ผู้สูงอายุโดยภาคทางการนั้นมักเป็นรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ อย่างไรก็ตามการจัดสวัสดิการชุมชนก็มีข้อเสีย คือความไม่ทั่วถึงของการให้หลักประกัน ชุมชนที่สามารถจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุได้จะต้องมีพื้นฐานชุมชนเข้มแข็งและมีผู้นำกลุ่มที่มีคุณธรรมซึ่งในข้อเสนอของงานวิจัยของ วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ และคณะ ต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนบำนาญระดับชาติให้เป็นองค์กรใหม่ เป็นนิติบุคคลที่มีระบบและระเบียบการบริหารจัดการที่ชัดเจนและโปร่งใส มีคณะกรรมการบริหารกองทุนระดับมืออาชีพเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ประชาชนทุกคน ส่วน ภิรม ภาคเมธาวิ และคณะ (2552) ให้ความคิดเห็นว่าการกำหนดตำแหน่งของกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมอยู่ใน

ระดับจังหวัด เพื่อสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัวชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาและองค์กรอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมอย่างจริงจัง โดยจัดสรรเงินกองทุนลงสู่จังหวัดใน 3 ระดับ คือ ระดับจังหวัด ระดับตำบล/เทศบาล และระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันไป ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนนั้นพัฒนามาจากรูปแบบกองทุนสวัสดิการชุมชนครบวงจรชีวิตเกิด แก่ เจ็บ ตาย แต่เน้นการบูรณาการกองทุนที่ยั่งยืนโดยให้รัฐบริหารจัดการกองทุนต่างๆ ที่มีอยู่เดิมในภูมิภาคและท้องถิ่นจะเห็นได้ว่า แนวคิดเรื่องสวัสดิการและสวัสดิการชุมชนมีด้วยกันหลายความหมาย

จากที่ได้นำเสนอมาในข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า สวัสดิการชุมชนส่วนใหญ่จะมีประเภทสวัสดิการพื้นฐานที่ควบคุมเรื่องเกิดแก่เจ็บตาย คล้ายคลึงกัน แต่รายละเอียดจะมีความแตกต่างกันตามขนาดของรูปแบบสวัสดิการชุมชนนั้นๆ แต่อย่างไรสวัสดิการชุมชนที่กล่าวมาเป็นบริการพื้นฐานที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน ผู้วิจัยเองจึงใช้แนวคิดการจำแนกรูปแบบเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่หนึ่ง การบริการชุมชน เป็นสวัสดิการเพื่อจัดเตรียมการจัดการกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ และด้านการบริการทางสังคม โดยสมาชิกที่เข้มแข็งเหมือนกันร่วมกันจัด รูปแบบที่สอง การประกันชุมชน เป็นสวัสดิการจากกระบวนการแจกจ่ายและบริโภคของเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา โดยสมาชิกที่เข้มแข็งจัดให้แก่สมาชิกที่อ่อนแอชั่วคราว และรูปแบบที่สาม การอนุเคราะห์ชุมชน เป็นสวัสดิการจากกระบวนการแจกจ่ายและบริโภคทางเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม โดยสมาชิกที่มีความเข้มแข็งจัดให้แก่สมาชิกอ่อนแอ

หลักการจัดสวัสดิการชุมชน

ชุมชนท้องถิ่นไทยมีความตื่นตัวในการจัดสวัสดิการอย่างกว้างขวางและหลากหลายรูปแบบ ภาครัฐให้ความสนใจการจัดสวัสดิการในระดับชุมชนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นเครื่องมือเสริมการจัดสวัสดิการโดยรัฐซึ่งจะทำให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้อยู่นอกภาคทางการและผู้ด้อยโอกาสเข้าถึงสวัสดิการได้ในระดับหนึ่งอันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความมั่นคง อย่างไรก็ตาม การจัดสวัสดิการโดยชุมชนมีความสำคัญโดยตัวเองมิใช่เป็นเพียงเครื่องมือเสริมการจัดสวัสดิการโดยรัฐ การจัดสวัสดิการโดยชุมชนตั้งอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชน และอยู่บนฐานวัฒนธรรมการช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชน

องค์กรพัฒนาเอกชนภาคอีสาน (2552) กล่าวว่า “การจัดสวัสดิการชุมชน” คือ การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงการพึ่งตนเองและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน “การให้อย่างมีคุณค่า และรับอย่างมีศักดิ์ศรี” เพื่อให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การจัดสวัสดิการชุมชนตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพและการดำรงอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ อย่างเห็นคุณค่าอยู่บนฐานของศาสนา ภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน โดยเริ่มจากกระบวนการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและสร้างกรอบแนวคิดใหม่ ให้ทุกคนตระหนักรับรู้ว่า ทุกคนเป็นเจ้าของปัญหาและผลประโยชน์ร่วมกัน การค้นหาศักยภาพและทุนในท้องถิ่น การขยายแกนนำให้ครอบคลุมพื้นที่บริการ การประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานในท้องถิ่น การตั้ง

กองทุนสวัสดิการชาวบ้าน การบริหารกองทุน ที่เน้นการมีส่วนร่วม การติดตามประเมินผล ที่สามารถตรวจสอบได้ และการขยายผล ทั้งพื้นที่เครือข่ายการเรียนรู้และพื้นที่จำนวนสมาชิกดำเนินการ เพื่อมุ่งเน้นให้สิทธิขั้นพื้นฐาน และโอกาสอย่างเป็นธรรม พร้อมกันนี้จำเป็นต้องมีการสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาที่มีรากฐานมาจากวัฒนธรรมและความรู้ของชุมชน เพื่อสร้างศักดิ์ศรีของประชาชน สำหรับการพัฒนาระบบสวัสดิการของสังคมสำหรับสมาชิกในชุมชนต้องยึดหลักการของการจัดระบบสวัสดิการชุมชนบนฐานทรัพยากรและวัฒนธรรมของชุมชนและฐานสิทธิมนุษยชนและสิทธิชุมชนและฐานความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งต้องเป็นการจัดสวัสดิการแบบบูรณาการและพหุลักษณะ ตามความหลากหลายของสังคม โดยเริ่มต้นที่ระบบสวัสดิการชุมชนโดยชุมชนระบบสวัสดิการชุมชน จึงมีนัยยะและความหลากหลายของรูปแบบต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่ มีความหมายที่สะท้อนให้เห็นและเข้าใจถึงความกว้างและลึกซึ้งในตัวมันเอง ทั้งในรูปธรรมคือเรื่องงานที่เกิดจากกระบวนการต่างๆ ที่ร่วมกันดำเนินการ เช่น กิจกรรมการลงแขกช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน กิจกรรมการคืนสวัสดิการให้กับสมาชิก ตั้งแต่ เกิด จน ตาย กิจกรรมการสืบทอดสืบสานวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมร่วมกัน การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงในชีวิตและการเพิ่มพลังอำนาจในการต่อรองสิทธิอันพึงมีและนามธรรม คือ ความสามัคคี รักใคร่ปรองดองและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่นำไปสู่การยกระดับและพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกันในชุมชนท้องถิ่น ในขณะที่ กุลวดี โรจนไพศาลกิจ และคณะ (2550, น.12) กล่าวว่าชุมชนในประเทศไทยมีบริบทชุมชนที่หลากหลายมีความแตกต่างกันในการใช้รูปแบบการพัฒนาแต่ละรูปแบบโดยที่รูปแบบหนึ่งอาจไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ หลักการที่สำคัญควรคำนึงถึงองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (1) เป็นการพัฒนาจากชุมชนบนความต้องการของชุมชนและเป็นแผนที่ชุมชนกำหนดหรือมีส่วนร่วมในการกำหนด (2) เป็นการพัฒนาที่คำนึงถึงวัฒนธรรมของชุมชนใช้ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา หรือความเชื่อของชุมชน เป็นแนวทางในการหล่อหลอมให้เข้ากับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (3) ให้ชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของหน่วยงานรัฐเป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการและงบประมาณ (4) ถ้าคำนึงถึงหลักประกันความสำเร็จชุมชนสามารถประเมินความสำเร็จและค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาต่อไปได้ (5) ศักยภาพชุมชน ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ สำนึก ร่วมกันในการพัฒนาการพึ่งพาตนเองความซื่อสัตย์เอื้ออาทรต่อกัน และ(6) ทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือชุมชน ส่วน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2552, น.5-6) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญในเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนดังนี้ (1) ทำจากสิ่งที่เป็นจริงไม่ใช่ลอกเขามาทั้งชุดสวัสดิการชุมชนต้องสอดคล้องกับวิถีของแต่ละพื้นที่ตั้งใจทำโดยลอกเลียนแบบกันไม่ได้ (2) เริ่มจากเล็กไปใหญ่ทำแบบค่อยเป็นค่อยไปเหมือนต้นไม้ที่แตกทีละ 2 ใบ ต่อไปก็เติบโตเป็นพุ่มใหญ่ หากคิดจะจัดสวัสดิการแบบรวดเร็วเกินไปโดยที่คนไม่พร้อมไม่มีส่วนร่วมไม่รู้สึกรับเป็นเจ้าของก็จะเหมือนการใส่ปุ๋ยมากเกินไปต้นไม้ อาจจะตายได้เพราะเกินกำลังไม่เกิดสวัสดิการที่เป็นของคนในชุมชน (3) เงินเป็นเพียงเครื่องมือไม่ใช่เป้าหมายใช้เงินสร้างเงื่อนไขทำให้คนอยากทำงานอยากทำดี สิ่งสำคัญคือทำให้คนคิดพึ่งตนเองทำความดีทำงานสร้างเม็ดเงินหากมีเงินสนับสนุนควรให้ตามความจำเป็นและพอดีไม่ใช่ใช้เงินเป็นเป้าหมายหรือหาเงินมาแจกจ่าย (4) ระบบสวัสดิการที่ดีต้องช่วยเหลือแบบไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในชุมชนควรให้ทุกคนได้รับแต่มุ่งเน้นคนยากจนและด้อยโอกาสทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดยตกลงกติกาและใช้ร่วมกัน (5) เป็นองค์กรวมที่ทุกอย่างเชื่อมโยงเข้าหากันกิจกรรมทุกอย่างสามารถก่อให้เกิดสวัสดิการได้ทุกเรื่องตั้งแต่เกิดจนตายกับทุกคนทุกเพศทุกวัยการสร้างสวัสดิการจะ

เริ่มจากเรื่องใดก็ได้ (6) ต้องเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับคนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับเสมอ ไม่ใช่ฝ่ายหนึ่งหามาให้อีกฝ่ายหนึ่งรอรับจึงเป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันและมีศักดิ์ศรีมีการจัดเงื่อนไขที่ทุกคนมีส่วนร่วมจ่ายสมทบกันเงินบางส่วนเติมเข้ากองทุนนำดอกผลกองทุนบางส่วนขยายกิจกรรมต่อจึงทำให้ทุกคนในกลุ่ม/ชุมชนสามารถเป็นเจ้าของทุนและได้รับสวัสดิการไปในเวลาเดียวกัน และ(7) ต้องทำด้วยความรักและความอดทนโดยจะต้องมีความศรัทธาเชื่อมั่นว่าชาวบ้านสามารถสร้างสวัสดิการของตนเองได้รักที่จะทำงานเพื่อชุมชนเพื่อส่วนรวมอดทนต่อความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันยอมรับการคิดค้นตำหนิโดยถือว่าเป็นบทเรียนที่จะก่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนา ส่วน อุไรวรรณ แสงศรและคณะ (2547, น.3) กล่าวถึงหลักการจัดสวัสดิการโดยภาครัฐที่ควรคำนึงถึงความเป็นชุมชนว่าการจัดสวัสดิการสังคมของรัฐก่อนที่จะนำเข้าสู่ชุมชนควรจะต้องศึกษากระบวนการช่วยเหลือเกื้อกูลกันแบบดั้งเดิมที่มีการตกผลึกมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้วให้เข้าใจเสียก่อนเพื่อให้การจัดสวัสดิการสังคมโดยรัฐสอดคล้องกับสวัสดิการสังคมพื้นฐานได้ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในที่สุด ในขณะที่ ปัญญา เลิศไกร(2550, น.13-14) กล่าวถึงหลักการจัดสวัสดิการชุมชนตามภาวะทันสมัยว่ามีหลักในการจัดสวัสดิการทั้ง 5 ระดับ ได้แก่ 1.)ความมีประสิทธิภาพ 2)ความมีประสิทธิภาพ 3)ความโปร่งใส 4)การมีส่วนร่วม 5)เป้าหมายของสังคม เช่นเดียวกับ ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2550) ได้กล่าวถึงหลักการจัดสวัสดิการชุมชนว่าระบบสวัสดิการชุมชนต้องให้ความสำคัญกับการจัดการความเข้มแข็งของกองทุนระดับตำบลแล้วค่อยๆบูรณาการขึ้นมาสู่ระดับจังหวัดและระดับประเทศทำให้เป็นระบบของชาวบ้านที่พวกเขาจัดการดูแลกันเองได้อย่างเข้มแข็งและมั่นคง

จากการศึกษาจากที่ได้นำเสนอมาในช่วงต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า หลักการจัดสวัสดิการชุมชนต้องคำนึงถึงความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับที่อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่การกำหนดปัญหา การวางแผน การดำเนินการ การประเมินผลและการร่วมรับผลประโยชน์ด้วยความสมัครใจต้องมีการจัดสรรและเลือกใช้ทรัพยากรทั้งที่เป็นทรัพยากรที่เป็นต้นทุนรวมถึงภูมิปัญญาในชุมชนและทรัพยากรภายนอกชุมชนอย่างคุ้มค่า การสร้างความมั่นคงให้กับชุมชนทุกคนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในส่วนขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่จะเข้ามาสนับสนุนการจัดสวัสดิการจะต้องศึกษากระบวนการให้ความช่วยเหลือในชุมชนที่ได้กระทำกันเป็นเวลานานให้เข้าใจถ่องแท้เสียก่อนจึงจะดำเนินการจัดสวัสดิการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนและก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกด้านครอบคลุมวิถีชีวิตของชาวบ้านตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย การจัดสวัสดิการชุมชนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายไปสู่การพัฒนาให้ชาวบ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยเริ่มจากการสร้างสวัสดิการชุมชนที่เข้มแข็งเริ่มจากจุดเล็กๆค่อยๆสร้างความพร้อมให้ชุมชนมีรากฐานสวัสดิการที่มั่นคงเสียก่อนจึงจะขยายขึ้นไปสู่จุดที่ใหญ่ขึ้น องค์กรสวัสดิการชุมชนจะต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และมีการทำงานร่วมกับเครือข่ายภาคีต่างๆเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ในการทำงานอันจะนำไปสู่การพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนของคนต่อไป

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการชุมชน

การจัดสวัสดิการชุมชนจะมีผู้เกี่ยวข้องหลายภาคส่วน ซึ่ง สุรพล ปธานวนิช (2547) กล่าวว่ารัฐยังต้องส่งเสริมความสามารถขององค์กรภาคประชาชนให้เป็นผู้จัดสวัสดิการในรูปแบบที่ไม่ได้เป็นการค้าด้วยความจริงที่ว่ารัฐไม่มีความสามารถทำหน้าที่เป็นผู้จัด(provider)สวัสดิการได้ทั้งหมดจึงจำเป็นต้องสนับสนุนให้องค์กรภาคประชาชนช่วยทำหน้าที่นี้ ขณะเดียวกันองค์กรภาคประชาชนก็สามารถมีส่วนร่วมทั้งในการจัดหาทรัพยากรรวมทั้งการทำหน้าที่เป็นผู้จัดสวัสดิการ โดย ระเบียบพรณ คำหอม (2545, น.15-17) กล่าวถึงการจัดสวัสดิการว่าผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดสวัสดิการประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก คือ รัฐดำเนินการทั้งหมด ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการ และรัฐดำเนินการร่วมกับประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับ ทศนิยม ลักขณาภิชนชัย (2548, น.138-140) ที่กล่าวว่า การจัดสวัสดิการสังคมมีองค์กรที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ภาคส่วน ได้แก่ 1) ส่วนองค์กรภาครัฐ (Public Sector or organization-GO) เป็นหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เช่น กระทรวงจังหวัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น 2) ส่วนองค์กรภาคเอกชน(Private Sector or Non Government Organization-NGO) ได้แก่ ชมรม สโมสร มูลนิธิ โดยมากจะได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากภายนอกทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชน ภายในประเทศและองค์กรต่างประเทศ 3) ส่วนองค์กรภาคประชาชน (People Sector or Civil Society Organization) เป็นองค์กรพื้นบ้านที่เกิดจากการรวมตัวกันของประชาชนที่พร้อมใจกัน และมาทำงานร่วมกันด้วยความเสียสละมีอุดมการณ์หรือความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น กลุ่ม เกษตรกร กลุ่มประชาชน กลุ่ม สัจจะออมทรัพย์ ซึ่ง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2552, น.43-49) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนไว้ดังนี้

1. ชุมชนท้องถิ่นเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนงานการทุน โดยมีบทบาทหน้าที่จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน พัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเรียนรู้และการเชื่อมโยงกับเครือข่ายสวัสดิการชุมชนเสนอโครงการรับการสนับสนุนงบประมาณ

2. คณะกรรมการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล/ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนให้มีการบริหารจัดการอย่างเข้มแข็งครอบคลุมด้านต่าง ๆ ดังนี้ การพัฒนาตนเองให้มีการบริหารจัดการที่ดี มีธรรมาภิบาล ส่งเสริมพัฒนาชุมชนอื่นๆ การช่วยสมาชิกให้เข้าใจเป้าหมาย หลักการสำคัญของการสวัสดิการของชุมชนรวมถึงการสร้างวินัยการออมการจัดการความรู้ในเรื่องบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน สร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสวัสดิการชุมชน

3. เครือข่ายสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัดโดยมีบทบาทหน้าที่ ส่งเสริมสนับสนุน และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดตั้งและพัฒนาของกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล/ท้องถิ่นจัดขบวนการเรียนรู้และจัดการความรู้ในเรื่องสวัสดิการชุมชน เพื่อยกระดับเป็นงานวิชาการและนโยบายร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ประชาสังคมและเอกชน

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล) โดยมีบทบาทหน้าที่สนับสนุนขบวนการจัดตั้งและพัฒนาการขับเคลื่อนงานสวัสดิการ

ชุมชน ซึ่งควบคุมถึงเรื่องคำแนะนำการผสมผสานงานกับหน่วยงานงบประมาณเรียนรู้และเชื่อมโยงการจัดสวัสดิการชุมชนกับการจัดสวัสดิการและการพัฒนาอื่นๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดงบประมาณ บุคลากรและทรัพยากรในการบริหารอื่นๆ สนับสนุนในการจัดสวัสดิการชุมชน สร้างขบวนการเรียนรู้เพื่อนพัฒนาองค์กรสวัสดิการชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง

5. คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด/กรุงเทพมหานคร เป็นกลไกสำคัญที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของโครงการ เพื่อจะเป็นกลไกที่เชื่อมโยงระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชน ที่จะทำให้เกิดการทำงานและเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีบทบาทหน้าที่กำหนดแนวทางผลงานพร้อมทั้งสนับสนุนการดำเนินการตามโครงการ ประสานกับเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างบูรณาการ พิจารณาให้ความเห็นชอบคุณสมบัติ โครงการและงบประมาณขององค์กรสวัสดิการของชุมชนที่เสนอรับการสนับสนุน จัดระบบการติดตามประเมินผลและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง

6. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน แม้ว่าสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนจะเป็นหน่วยงานที่ได้รับการมอบหมายให้รับผิดชอบ ดำเนินโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน แต่ในกระบวนการทำงานก็จะกระจายการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้มากที่สุด โดยมีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ในการบริหารโครงการคณะอนุกรรมการโครงการสนับสนุนจัดการสวัสดิการชุมชนประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นที่ปรึกษา ผู้แทนกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชน ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนเป็นเลขานุการ โดยมีบทบาทหน้าที่บริหารจัดการโครงการและงบประมาณให้มีประสิทธิภาพตามนโยบายของรัฐบาลอนุมัติโครงการและงบประมาณที่ได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการส่งเสริมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด/กรุงเทพมหานครประสานการร่วมมือกับภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน จัดระบบติดตามประเมินผลและรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเป็นหลักในการจัดสวัสดิการชุมชนของท้องถิ่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนจะจัดกลไกและระบบทำงานให้เอื้อต่อการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆให้มากที่สุด

7. กระทรวงมหาดไทยโดยมีบทบาทหน้าที่สนับสนุนการดำเนินโครงการโดยประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงมหาดไทยผู้ว่าราชการจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องหรือกำหนดแนวทางเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนเรื่องสวัสดิการชุมชนได้ตามกฎหมาย

8. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์โดยมีบทบาทหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานโครงการทั้งทางด้านนโยบายบุคลากรและการดำเนินงานของคณะกรรมการในส่วนที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงงานสวัสดิการชุมชนกับการจัดสวัสดิการสังคมในความรับผิดชอบของ

กระทรวงและในภาพรวมของประเทศส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และการจัดการความรู้ในการจัดสวัสดิการชุมชนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงาน

9. คณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนเป็นคณะกรรมการที่นายกรัฐมนตรีเป็นประธานโดยมีบทบาทหน้าที่ในการกำกับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้บรรลุจุดประสงค์เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

จากที่ได้นำเสนอมาในข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการชุมชนนั้นมีหลายภาคส่วนได้แก่ ภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน แต่ภาคส่วนที่เป็นหลักสำคัญที่สุดในการจัดสวัสดิการชุมชนก็คือองค์กรภาคประชาชนหรือชาวชุมชนในการจัดสวัสดิการนั้นชุมชนสามารถรวมตัวกันดำเนินการตัวเองหรืออาจรับการสนับสนุนจากองค์กรภาคส่วนต่างๆเช่น องค์กรภาครัฐองค์กรเอกชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้ แต่การสนับสนุนต้องเป็นไปตามรูปแบบของความเท่าเทียมกันเคารพในศักดิ์ศรีของชุมชน ชุมชนต้องบริหารจัดการกันเอง โดยองค์กรที่ให้การสนับสนุนมีบทบาทเป็นเพียงผู้คอยให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะและสนับสนุนด้านทรัพยากรที่จำเป็นและตั้งอยู่บนความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

แนวคิดการพัฒนาและการจัดการระบบสวัสดิการชุมชน

ปัทมาวดี โพชนุกูล ชูชุกิ (2552) ได้สรุปสังเคราะห์รูปแบบของสวัสดิการชุมชนไว้ว่า หากใช้สวัสดิการที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นตัวตั้ง แล้วพิจารณาในเชิงระบบ คือ จากปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลของการจัดสวัสดิการในชุมชน จะพบว่า สวัสดิการที่เกิดขึ้นในชุมชนมาจากสองแหล่ง คือ สวัสดิการที่จัดโดยรัฐ และสวัสดิการที่จัดโดยชุมชนสวัสดิการโดยชุมชนจัดขึ้นเอง

สวัสดิการโดยชุมชนนั้นมีสองกลุ่มย่อย กลุ่มที่หนึ่ง ชินินทร์ วะสีนนท์ (2549) เรียกว่า สวัสดิการชุมชนพื้นบ้าน เป็นกระบวนการจัดสวัสดิการที่อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ (2546) เรียกว่า สวัสดิการบนฐานวัฒนธรรม และสวัสดิการบนฐานทรัพยากร หรือ ชัยวัฒน์ หนองรัตน์ (2546) เรียกว่า สวัสดิการวงใน ทั้งนี้สอดคล้องกับการสรุปบทเรียนของขบวนการสวัสดิการชุมชน ในการสัมมนา สวัสดิการชุมชนแก้จนอย่างยั่งยืน ซึ่งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2547) ได้จัดรูปแบบสวัสดิการจากฐานทุนเดิมหรือสวัสดิการชุมชนพื้นบ้านนั้นมีหลากหลายรูปแบบ เช่น สวัสดิการจากฐานทรัพยากรธรรมชาติ สวัสดิการจากฐานศาสนา สวัสดิการผู้สูงอายุ ตัวอย่างการนิยามสวัสดิการโดยชุมชนจากงานของ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2547) ให้ความคิดเห็นว่า การจัดสวัสดิการจากฐานทรัพยากร เป็นการจัดสวัสดิการเพื่อทุกคน เน้นสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร สำหรับบางคนบางพื้นที่ก็อาจใช้เป็นแหล่งหารายได้และวัตถุดิบพร้อมกัน การจัดสวัสดิการที่สำคัญสำหรับฐานนี้คือ การใช้ประโยชน์จากป่าสาธารณะ แหล่งน้ำ ทรัพยากรทางทะเล รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรส่วนบุคคล (ของผู้อื่น) ในขณะที่การจัดสวัสดิการจากฐานวัฒนธรรม งานของ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2547) ให้ความคิดเห็นว่า เป็นการเกื้อกูลของครอบครัวและกลุ่มเครือญาติ การเกื้อกูลของระบบอุปถัมภ์ และการจัดการของศาสนสถาน เป็นต้น กลุ่มที่สอง คือ สวัสดิการชุมชนทันสมัย เป็นการนำการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอก เช่น ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์พัฒนาใหม่ มาปรับใช้สร้างสวัสดิการของ

ชุมชนเอง (ชนินทร์ วัฒนสินธ์, 2549) ซึ่งตรงกับแนวคิด สวัสดิการบนฐานการพัฒนา ของ ฌรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ หรือที่ ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์ (2546) เรียกว่า สวัสดิการวงนอก ซึ่งก็สอดคล้องกับการสรุปทฤษฎีของขบวนการสวัสดิการชุมชนเช่นกัน นั่นคือการจัดสวัสดิการจากฐานการออมทรัพย์ หรือองค์กรการเงิน การจัดสวัสดิการชาวบ้านจากฐานธุรกิจชุมชน ส่วนปีทมาวดี โพนชุกุล ชูชุกิ (2551) ให้ความคิดเห็นว่าในชุมชนหนึ่งจะมีสวัสดิการทั้งสองระบบดำรงอยู่ คือ สวัสดิการชุมชนพื้นบ้านและสวัสดิการทันสมัย แต่การศึกษาการดำรงอยู่และปฏิสัมพันธ์ของสองระบบมีอยู่อย่างจำกัด งานที่น่าสนใจ คือ งานของ ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์ (2546) และงานของ ชนินทร์ วัฒนสินธ์ (2549) ที่ศึกษาสวัสดิการสังคมของรัฐด้วย นอกจากนี้ยังให้ความคิดเห็นว่า สวัสดิการชุมชนทันสมัยอาศัย ทุนทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยนำเข้าสำคัญที่ต่างจากสวัสดิการพื้นบ้าน ชุมชนเศรษฐกิจ ประกอบด้วยทุนทางกายภาพ (เช่น เครื่องจักร เครื่องมือทันสมัย อุปกรณ์ โรงเรียน) และทุนที่เป็นตัวเงิน ประการที่สอง ผลของสวัสดิการชุมชนทันสมัยหรือสวัสดิการบนฐานการพัฒนาจะสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่สมาชิกผ่านกระบวนการสะสมทุนโดยการออมหรือการสร้างรายได้ ดังเช่น กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ ร้านค้าชุมชน เป็นต้น โดยการออมเพื่อสะสมเป็นกองทุนสวัสดิการอาจมาจากลดรายจ่าย (เช่น กลุ่มสัจจะลดรายจ่ายวันละบาท) หรือมาจากส่วนเกินทางเศรษฐกิจ เช่น ผลกำไรที่กลุ่มได้รับจากกาจัดบริการสินเชื่อ (กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์) กำไรจากกิจกรรมการผลิต (วิสาหกิจชุมชน หรือกรณีชุมชนอโศกไม่ติดค่าแรง) เงินสมทบ เงินหรืออุปกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เงินบริจาค เป็นต้น

จากแนวคิดการพัฒนาและการจัดการระบบสวัสดิการชุมชน ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจหลักสำคัญ 3 ประการ คือ (1) เป็นระบบสวัสดิการที่ยั่งยืน คิดและดำเนินการโดยชุมชนเพื่อชุมชน สามารถดูแลคนทุกเพศทุกวัยในชุมชนได้อย่างทั่วถึงเป็นระบบสวัสดิการที่ดูแลชาวชุมชนได้อย่างครอบคลุมตั้งแต่เด็กเกิดจนตาย (2) เป็นระบบสวัสดิการที่นำไปสู่ความมั่นคงของชีวิต และ(3) ระบบสวัสดิการชุมชนสามารถเชื่อมโยงการฟื้นฟูภูมิปัญญา วัฒนธรรม ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม รูปแบบและวิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะกับการทำหน้าที่ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและทัศนคติของประชาชนในชุมชนที่เห็นว่าการกำหนดแผนงานและโครงการสวัสดิการสังคมของรัฐมหภาคไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ (Dunham, 1967, p. 17) แนวความคิดหนึ่งที่เสนอแนวทางการบริหารร่วมกันระหว่างรัฐกับชุมชนบทในบริบทสังคมไทย คือ ประชารัฐ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2542, น. 179-187) ที่มีข้อสมมุติว่ารัฐนั้นแข็งเกินไป จึงต้องมีภาคพลเมืองหรือชุมชนเขามามีส่วนร่วม เพราะส่วนใหญ่รัฐเข้มแข็งจริงไม่ได้หากพื้นฐานคือ ชุมชนหรือปัจเจกชนอ่อนแอ แนวคิดประชารัฐเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยปัจจุบันแทนที่จะมองหรือส่งเสริมแต่ละภาคให้เข้มแข็งแบบแยกส่วนให้หันมาร่วมมือกันแทนเรียกว่ายุทธศาสตร์ของวัฒนธรรมราษฎรกับวัฒนธรรมราชการ ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับ คุณค่า ที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ตัวแสดง คือ ชุมชนหมู่บ้านชนบท โดยจะนำสู่การดำเนินงานตามกลุ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการชุมชนและการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไทยที่มีความโน้มเอียงเป็นการจัดสวัสดิการเชิงรุกแบบป้องกันปัญหา มีความสัมพันธ์กับสวัสดิการสังคมระดับมหภาคและสวัสดิการครอบครัวระดับจุลภาค ทำให้เกิดการจัด รับ และประเมินผล สวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการ (Integration) ในหมู่สมาชิกในทิศทางจากชุมชนหมู่บ้านสู่ครอบครัวและรายบุคคลตามลำดับ รวมถึงสร้างเสถียรภาพความ

เป็นชุมชนในทิศทางสวนทางจากชุมชนครอบครัวและสู่ชุมชนกลุ่มย่อยและชุมชนหมู่บ้านชนบทตามลำดับพร้อมกัน เพื่อให้ชุมชนผลิตซ้ำความเป็นชุมชนด้วยความราบรื่นนานที่สุดเท่าที่จะนานได้ โดยรูปแบบสวัสดิการชุมชนจะเป็นเสมือนเครื่องตอบแทนกำลังการผลิตทางเศรษฐกิจชุมชนที่มีตัวแสดงร่วมกันผลักดันกระบวนการ สวัสดิการชุมชนในรูปแบบที่หลากหลายและผสมผสานในรูปของเงินสงเคราะห์ รวมถึงเงินที่ใช้สำหรับการบริหารงานของกลุ่ม (โกวิทย์ พวงงาม, 2556) ที่สำคัญที่สุดทำให้เกิดความมั่นคงในสังคม ชีวิต จิตใจ และทรัพย์สิน โดยใช้หลักเกณฑ์ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เสมอภาคสถานภาพและบทบาทการทำงาน ผลิตภาพและผลิตผลแรงงานเป็นสำคัญ (พีรพล ไตรทศาวิทย์, 2550) ดังนั้นการบริหารสวัสดิการชุมชนตามนโยบายของสังคมของรัฐจึงยังมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงกระบวนการที่เน้นจากสวัสดิการสังคมระดับมหภาคที่ให้ความสำคัญและฝากความหวังไว้ที่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเป็นหลักแต่เพียงอย่างเดียวมาเป็นการสร้างทางเลือกและให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจชุมชนระดับจุลภาคทำหน้าที่สร้างสวัสดิการชุมชนของตนตามแนวคิดการมีส่วนร่วมตัดสินใจผลประโยชน์ร่วมกันควบคู่ไปกับการสร้างศักยภาพในการพึ่งกันเองของทั้งสังคมและบรรลุถึงการพัฒนาร่วมกันที่ยั่งยืน

จากที่ได้นำเสนอมาในข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า หลักการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนให้เข้มแข็งยั่งยืนนั้นจะต้องมีการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายสวัสดิการชุมชนที่มีอยู่ให้สามารถจัดการตนเองได้อย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้และการขยายผลไปสู่ชุมชนต่างๆ อย่างเป็นขบวนการ มีการเชื่อมโยงระบบสวัสดิการชุมชนกับระบบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานพัฒนาต่างๆอย่างเข้าใจและเกื้อกูลต่อกัน

2. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อน

กระบวนการขับเคลื่อนเป็นอีกกลไกหนึ่งที่จะช่วยนำการพัฒนาบรรลุเป้าหมายตามที่ได้วางไว้ ซึ่งกระบวนการขับเคลื่อนงานทางด้านสังคมมีหลากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้นำไปปรับใช้เพื่อความเหมาะสมกับองค์กรของตนเอง ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

ความหมายของกระบวนการขับเคลื่อน

ในราชบัณฑิตยสถาน (2524: 27) ไม่ได้บัญญัติคำว่า “กระบวนการขับเคลื่อน” ไว้มีเพียงความหมายของคำว่า “กระบวนการหรือกรรมวิธี” ซึ่งให้ความหมายว่า การเปลี่ยนแปลงใด ที่ผู้สังเกตสามารถเห็นลักษณะหรือแนวทางที่แน่นอนกันตลอดในเรื่องนั้น ๆ เช่น กรรมวิธี ผลิตสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งต้องทำเป็นขั้นตอนหรือกระบวนการวิวัฒนาการ เป็นต้น ส่วนความหมายของ “กระบวนการ” (process) ในราชบัณฑิตยสถาน (2542: 45) หมายถึง ปราบฏการณ์ธรรมชาติที่ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงอย่างมีระเบียบ ไปสู่ผลอย่างหนึ่ง เช่น กระบวนการเจริญเติบโตของเด็ก กรรมวิธี หรือลำดับการกระทำ ซึ่งดำเนินต่อเนื่องกันไปจนสำเร็จลง ณ ระดับหนึ่ง เช่น กระบวนการเคมีเพื่อผลิตสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วน “การขับเคลื่อน” หมายถึง การผลักดันหรือดันให้ไปด้วยแรงดันไอน้ำหรือกังหัน เป็นต้น เมื่อนำความหมายของคำว่า “กระบวนการ” และ “การขับเคลื่อน” มารวมกัน สามารถสรุปคำนิยาม

หรือความหมายได้ว่า “กระบวนการขับเคลื่อน” หมายถึง การผลักดัน หรือการทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบ แบบแผนและดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

แนวทางของกระบวนการขับเคลื่อน

สำหรับแนวทางที่ใช้ในการขับเคลื่อนงานทางด้านสังคม มีผู้ที่ได้ทำการศึกษาไว้ ดังนี้
 สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2549: 141-142) ได้ใช้กระบวนการทางสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลในชีวิตประจำวันได้ ในการนิยามสถานการณ์ ตามบริบทของสังคมนั้น มีการใช้วิธีการคิดอย่างเป็นระบบ โดยมองภาพรวม ที่ประกอบด้วยระบบย่อยที่หลากหลาย ที่จะส่งผลให้ระบบใหญ่ทำงานได้อย่างเกิดทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ระบบเล็กนั้นจะเป็นองค์ประกอบที่ทำงานสอดประสานกันเป็นอย่างดี เพื่อให้บรรลุผลตามระบบใหญ่ มีการคิดในทางบวก ซึ่งเป็นการคิดในเรื่องต่าง ๆ ที่ทำให้จิตใจสบายทำอะไรได้ผลดี สามารถผลิตงานได้จำนวนมาก ผ่านกระบวนการการวิจัยและพัฒนา เนื่องด้วยงานทางสังคมวิทยา และองค์การสังคมจะต้องมีการวิจัยและพัฒนา สำหรับนำมาใช้ประโยชน์ในการรักษาประสิทธิภาพขององค์กรและตัวเอง แน่แน่นอนว่าการดำเนินการดังกล่าวจะต้องใช้การมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน จึงเป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) ขณะเดียวกันแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นั้นเป็นการมุ่งทำงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย จะเห็นได้ว่าผู้ใดมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ก็จะมีความพยายาม มีศรัทธา แรงกล้า และทำงานได้มาก ส่งผลให้ความสำเร็จของงานที่เกิดขึ้นก็จะย้อนกลับมาเป็นพลังหนุนเสริมให้ทำงานได้มากขึ้น ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม (อ้างถึงใน จิรวรรณ ภักดีบุตร, 2546: 17-20) ได้กล่าวว่าการได้มาซึ่งความต้องการของชุมชน มี 3 ประการ ได้แก่ 1) การพึ่งตนเอง 2) การรวมพลัง และ 3) การศึกษาคิดค้น ทั้ง 3 ประการ เริ่มตั้งแต่มีการกำหนดเป้าหมาย และวิธีการในการพัฒนาจากชุมชนเอง มีการตัดสินใจเอง เพราะผลที่จะได้รับนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่กับการกระทำของชุมชน และเป็นภาพอนาคตของชุมชนนั้น สิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าชุมชนกำหนดเป้าหมาย แผนงาน และการดำเนินงานนับว่าเป็นหลักการทางประชาคมหรือประชาสังคม ขณะเดียวกันหลักการทำงานที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องจากการเรียนรู้ร่วมกันแบบมีปฏิสัมพันธ์จากการกระทำต่างๆ เป็นลักษณะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้นแล้วในลักษณะของการทำงานพัฒนา ผู้ที่เข้าไปพัฒนาควรปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติใหม่ในการพัฒนา นั่นก็คือ กระบวนการคิด และการปฏิบัติที่จะต้องให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม และเรียนรู้ร่วมกัน ไม่มาสร้างขัดแย้งกันในการพัฒนาอาศัยประโยชน์ร่วมกัน จะเห็นได้ว่าเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากเบญจภาคี ซึ่งได้แก่ องค์กรประชาชน ภาครัฐ ภาคธุรกิจ องค์กรเอกชน และนักวิชาการเข้ามาให้ความร่วมมือในกระบวนการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างพลัง แต่ละฝ่ายให้แข็งแกร่ง (โกวิท พวงงาม, 2556) ทั้งนี้ ประเด็นสำคัญของการพัฒนาที่ทำให้ประสบความสำเร็จอยู่ที่การสร้าง การเกิดเป็นชุมชน จาก การคิดและเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ การปฏิบัติ การร่วมมือกัน และการเรียนรู้ร่วมกันอย่างจริงจัง ซึ่งทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันปฏิบัติบนรากฐานของความรักและความเมตตาโดยไม่เป็นปรปักษ์ต่อกัน โดยใช้วิธีการ AIC ที่นำคนที่ทำงานด้วยกันเข้าประชุมเพื่อปฏิบัติการและดำเนินการ 3 ชั้น คือ

ขั้นที่ 1 A: Appreciation คือ การทำให้ทุกคนยอมรับและชื่นชมผู้อื่น โดยไม่รู้สึกรังเกียจหรือแสดงการต่อต้านหรือวิพากษ์วิจารณ์ กระบวนการขั้นนี้ ทุกคนมีโอกาสแสดงออกอย่างทัดเทียม

กัน จนเกิดเป็นพลังร่วมระหว่างกันและกัน กระบวนการนี้ได้ใช้และก่อให้เกิดจินตนาการช่วยให้เกิดวิสัยทัศน์จนเกิดเป็นอุดมการณ์ร่วมอันเป็นสิ่งที่ปรารถนาสูงสุดร่วมกัน

ขั้นที่ 2 I: Influence คือ การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของแต่ละคนมาช่วยกัน กำหนดวิธีการหรือยุทธศาสตร์ที่จะทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ร่วม หรืออุดมการณ์ร่วมกัน

ขั้นที่ 3 C: Control คือ การนำวิธีการที่สำคัญมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการอย่างละเอียด ซึ่งรายละเอียดต่าง ๆ ที่กลุ่มเห็น สมาชิกภายในกลุ่มจะเลือกกว่า จะรับผิดชอบขั้นตอนใด เป็นการกำหนด ข้อผูกพันให้ตนเองเพื่อควบคุมให้เกิดการกระทำที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายหรืออุดมการณ์ร่วมกัน

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่สำคัญต่อกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคม ได้แก่ “แนวคิดสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” โดยประเวศ วะสี (2542) ได้ให้หลักการ “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” เป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ยากจะต้องดำเนินการ 3 เรื่องไปพร้อม ๆ กัน คือ การสร้างความรู้ การนำความรู้ไปเคลื่อนไหวสังคม และเชื่อมโยงความรู้และการเคลื่อนไหวสังคม กับการดำเนินการทางการเมืองเพื่อเคลื่อนไหวในเชิงระบบ เชิงกติกาสังคม (กฎหมาย) หรือเชิงโครงสร้างในสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขานั้น มุมบนสุด ซึ่งสำคัญที่สุดและเป็นพลังหลัก แต่ดำเนินการยากที่สุด คือ การสร้างความรู้ สังคมไทยจะต้องพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมจากความรู้เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงในระดับกระบวนการของทั้งสังคม สังคมไทยจึงจะอยู่รอดได้จากสภาพบีบ คั้นรอบด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สภาพบีบคั้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” หมายถึง 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1) การสร้างความรู้จริง ๆ ในเรื่องนั้น ๆ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ทางปัญญาต้องมีการวิจัยสร้างความรู้ในลักษณะที่จะนำไปแก้ไขปัญหาได้ เหลี่ยมทางปัญญา ความรู้ ได้แก่ ความรู้จริงในเรื่องที่จะแก้ไข ถือเป็นเหลี่ยมเบื้องแรกที่สำคัญที่สุด

2) การเคลื่อนไหวทางสังคม หรือ พลังสังคม พลังแผ่นดิน เป็นพลังอำนาจเกิดจากการรวมตัวร่วมคิด ร่วมทำของคนไทยในทุกพื้นที่ในทุกองค์กรทำเป็นประชาสังคม โดยจะมีพลัง 3 ประการมาผนวก คือ (1) พลังธรรมะ หรือพลังทางจิตวิญญาณ (2) พลังแห่งการเรียนรู้ (3) พลังแห่งการจัดการจะเกิดเป็นพลังพลังแผ่นดินสังคมไทยจะเข้มแข็ง และแก้ไขปัญหาค้นหาได้ทุกชนิด สังคมต้องเคลื่อนด้วยความรู้จึงจะมีพลังนำไปสู่การแก้ไขปัญหาทุก ๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วม การร่วมแรงร่วมใจในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาแบบล่างสู่บน

3) การเชื่อมโยงกับการเมือง การเมืองถึงจะมีอำนาจ ก็แก้ปัญหาค้นหาทุก ๆ ไม่ได้ถ้าไม่ได้เชื่อมโยงกับ 2 องค์ประกอบแรก แต่ทางการเมืองก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของโครงสร้างที่ขาดไม่ได้ (เหลี่ยมทางการเมือง หรืออำนาจรัฐ เจตจำนงทางการเมือง ได้แก่ การตัดสินใจทางการเมือง การตัดสินใจในเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาทุก ๆ เหลี่ยมทั้งสามนี้จะเกื้อและเสริมซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่เป็นจริง เนื่องจากปัญหาบางปัญหาในสังคมไทย แม้จะมีการศึกษาบางอย่าง ลึกซึ้งจนกระจ่าง แต่หากมีการรับรู้อยู่ในเฉพาะกลุ่มคนจำนวนไม่มาก ก็ย่อมจะไม่เกิดแรงเคลื่อนไหวทางสังคม หรือการตัดสินใจเชิงนโยบายจากทางการเมืองที่จะทำให้เกิดการแก้ไขปัญหา องค์ความรู้เหล่านี้จะไม่ถูกนำมาใช้อย่างแท้จริง การแก้ไขปัญหาจึงไม่เกิดขึ้น

สุพรรณิ ไชยอำพร (2554: 118-120) กล่าวถึง การขับเคลื่อนงานการพัฒนา ในงานวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณภาพสังคมของชุมชนว่า การขับเคลื่อนงานการพัฒนาต้องอาศัยปรัชญาการพัฒนาเชิงปฏิบัติการ ที่ถือว่าคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กล่าวคือ คน (ในชุมชน) ต้องปฏิบัติหรือขับเคลื่อน เพื่อไปสู่เป้าหมายการมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายใต้สังคมที่มีคุณภาพ ซึ่งได้มีการพัฒนาแนวคิดนี้จนเป็นศัพท์ทางวิชาการที่เรียกว่า “คุณภาพสังคม” นั่นคือคนต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนเพื่อตอบสนองเป้าหมายของคนในชุมชน ซึ่งในขั้นตอนการขับเคลื่อนงานเพื่อให้บรรลุภาวะสังคมคุณภาพอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยคนในชุมชนร่วมกันดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอน

1. การตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วม หรืออาจเรียกว่าเป็นของขั้นเตรียมการ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ อีก 3 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 ขั้นการตระหนักในช่องว่าง ซึ่งการตระหนักในช่องว่างนี้มักบ่งชี้ด้วยการรับรู้ปัญหาการมีความต้องการโดยมองเห็น รับรู้ถึงช่องว่างหรือ ช่วงห่างของสภาพที่เป็นอยู่กับสิ่งที่พึงปรารถนา

1.2 ขั้นมีความต้องการเปลี่ยนแปลงอย่างมีขอบเขต เมื่อบุคคลตระหนักในช่องว่างแต่ยอมรับได้ การขับเคลื่อนเพื่อการเปลี่ยนแปลงย่อมไม่เกิด ดังนั้นหากต้องการให้มีการขับเคลื่อน จำเป็นต้องเสริมสร้างให้เกิดการจูงใจในการเปลี่ยนแปลงหรือต้องการการเปลี่ยนแปลง เช่น การนำสิ่งที่ดีงามนำภาคภูมิใจทั้งในอดีตและปัจจุบันของชุมชน ไม่ว่าจะจะเป็นประวัติ สถานที่ ของดี เอกลักษณ์เด่นบุคคลที่น่าภูมิใจ มาเป็นสื่อชักนำให้มีความต้องการให้มีสิ่งที่ดีงามนำภาคภูมิใจ เช่น อดีต เป็นต้น

1.3 ขั้นให้เกียรติ/ ไม่สร้างความรู้สึกละแวกแยก นั่นคือ ในการขับเคลื่อนงาน เพื่อให้บุคคลตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วม จำเป็นต้องให้เกียรติ หรือสร้างความรู้สึกว่าทุกคนมีความสำคัญต่องานการขับเคลื่อน เป็นส่วนต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อกลไกการขับเคลื่อนทั้ง 3 ขั้นย่อย (1.1-1.3) เมื่อได้ดำเนินการ มักมีผลให้บุคคลตัดสินใจมีส่วนร่วม

2. ขั้นการมีส่วนร่วม เนื่องจากการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดภาวะการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน ผู้คนในชุมชนจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง หมายถึง การมีส่วนร่วมตัดสินใจ หรือการมีส่วนร่วมแบบต่อเนื่อง คือ การมีส่วนร่วมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดการขับเคลื่อน

3. ขั้นสามารถพึ่งตนเอง ทั้งการพึ่งตนเองทางวัตถุ การพึ่งตนเองทางจิตใจ และการพึ่งตนเองทางสติปัญญา (ความสามารถจัดการปัญหาด้วยตนเองบนพื้นฐานทรัพยากรของตนเป็นหลัก)

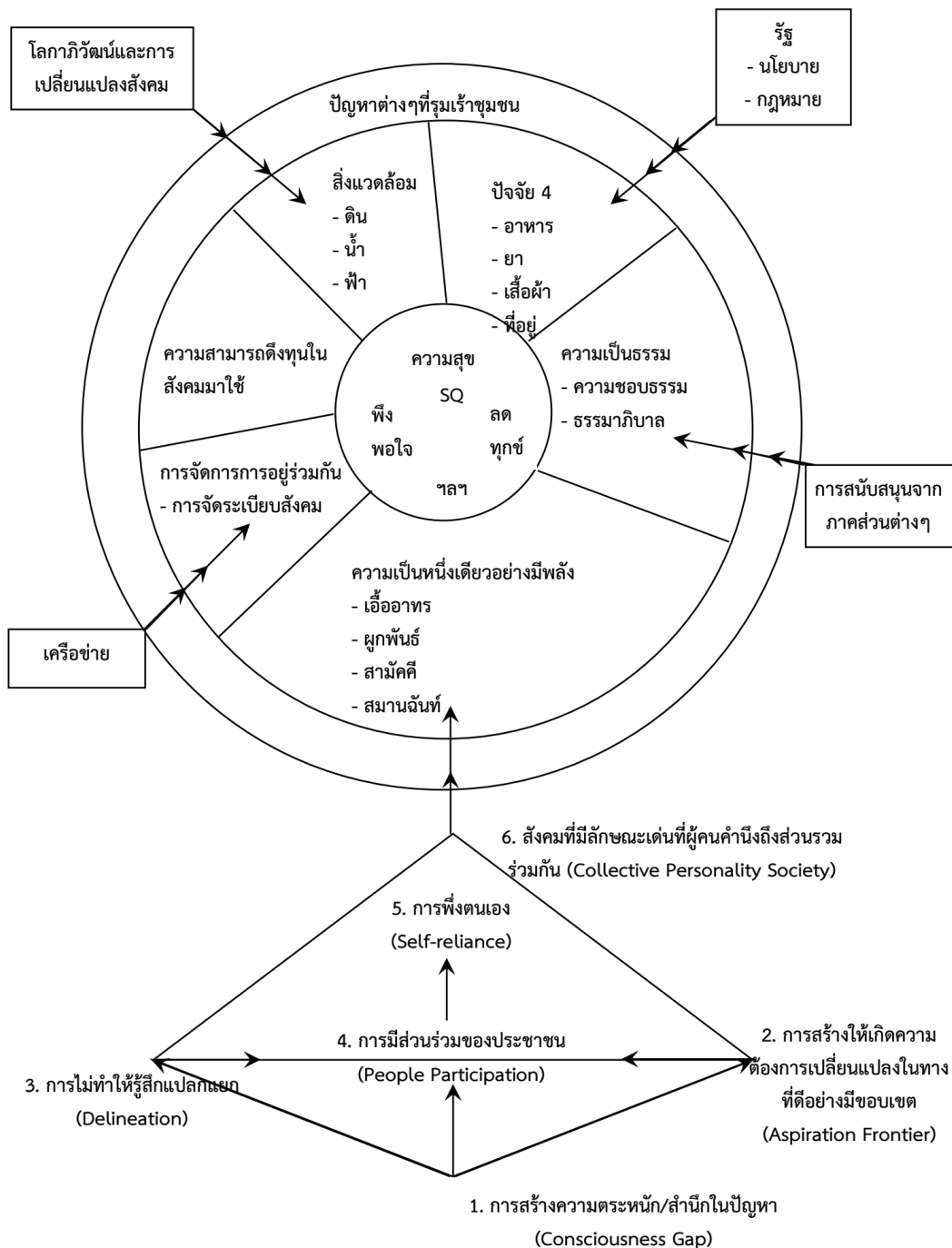
4. ขั้นผู้คนในสังคมคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน คิดถึงผู้อื่น คิดถึงผลประโยชน์สาธารณะ ตลอดจนการมีจิตอาสาหากพัฒนาถึงขั้นที่ 4 ที่ผู้คนคำนึงถึงส่วนร่วมทางการขับเคลื่อน งานคุณภาพสังคมย่อมบังเกิดขึ้น โดยมุ่งสู่เป้าหมายการมีคุณภาพของสังคมในส่วนเป้าหมาย “คุณภาพสังคม” ได้อาศัยแนวคิดหลักของสังคมคุณภาพของ UN ที่ประเทศสมาชิกได้ลงนามปฏิญาณว่าจะผลักดันให้บรรลุได้ในปี พ.ศ. 2558 อันประกอบด้วย คุณภาพ 5 ด้าน ได้แก่

- 1) การมีและการสร้างหลักประกันด้านสังคมเศรษฐกิจ (ปัจจัย 4 และสิ่งแวดล้อม)
- 2) ความเป็นธรรมในสังคม
- 3) ความเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างมีพลัง

4) การจัดการอยู่ร่วมกัน/ การจัดระเบียบสังคม

5) ความสามารถดึงทุนในสังคมมาใช้

ซึ่งสังคมต่าง ๆ สามารถมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสังคมตนภายใต้บริบททางเศรษฐกิจการเมือง สังคมวัฒนธรรม และเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงของสังคม นโยบายและกฎหมายของรัฐ การสนับสนุนของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งใน-นอกสังคมตลอดจนการสร้างเครือข่าย ดังปรากฏภาพที่ 2-3

ภาพที่ 2-3 แสดงขั้นตอนการขับเคลื่อนงาน (สุพรรณิ ไชยอำพร, 2554: 118-120)

ซึ่ง สุพรรณณี ไชยอำพร ได้นำโมเดลการขับเคลื่อนงานดังกล่าว ไปต่อยอดงานในการขับเคลื่อนอื่นๆ อีกดังนี้

สุพรรณณี ไชยอำพร (2550: 4-7) ได้ทำการศึกษารูปแบบแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยได้ใช้แนวทางในการเสริมสร้างคุณธรรมตามวิถีของคนในชุมชน บ้านทรงธรรม ตำบลทรงธรรม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีขั้นตอนการทำงาน ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คล้ายหนังสือ ดั้งนี้ ประการแรก องค์ประกอบและเงื่อนไขสำคัญ เนื่องด้วย องค์ประกอบที่สำคัญในการปลูกฝัง และเสริมสร้างคุณธรรม ประกอบด้วย พลังของกลุ่มคน เปรียบเป็นต้นไม้ ได้แก่ ผู้นำทางความคิด แคนนำตามเขต ถือได้ว่ามีความสำคัญมากที่สุด เพราะเป็นหลักในการพยุ่ง และค้ำจุนชุมชน รวมถึงมีหน้าที่ในการกำหนดทิศทาง หรือกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาของคนในชุมชน กลุ่มคนเหล่านี้ซึ่งต้องอาศัยคนที่มีความเสียสละเป็นอย่างมาก ส่วนผู้นำการขับเคลื่อน เปรียบเป็นง่ามไม้ นั่นคือเครือข่ายของภาคประชาชน ที่เป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนางานในชุมชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน ขณะที่การสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลง เปรียบเป็นก้านไม้ทั้งสองข้าง ทำหน้าที่พยุ่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการขับเคลื่อนเสริมสร้างคุณธรรมผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยมีปลายด้านหนึ่งผูกด้วยจิตสำนึกต่อส่วนรวม และปลายอีกด้านผูกด้วยการสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลง สำหรับกระบวนการเรียนรู้ เปรียบเป็นยางยืดหรือหนังสติก ที่สามารถยืดหยุ่นกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ได้ตามสถานการณ์หรือบริบทการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และสุดท้ายแนวทางในการพัฒนานั้นก็คือคุณธรรมเปรียบเป็นแผ่นหนังเพื่อรองรับกระสุน เพื่อส่งให้ไปถึงเป้าหมายที่ได้วางไว้ร่วมกัน ประการที่สอง กระบวนการเรียนรู้ในการปลูกฝัง เสริมสร้างคุณธรรม สามารถเปรียบเทียบได้กับขั้นตอนการทำของยางยืดหรือหนังสติก นั่นคือ การสร้างความตระหนัก เป็นการค้นหาตนเองให้รู้จักตนเอง การสร้างให้เกิดความตระหนักในปัญหาและความตระหนักในการเปลี่ยนแปลงปัญหา ด้วยการปรึกษาหารืออย่างมีส่วนร่วม ผ่านกระบวนการและ กิจกรรมที่หลากหลาย ด้วยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ในการทบทวนประสบการณ์ความคิดของชุมชน ขณะที่การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เปรียบได้กับการดึงหนังสติกให้แรงขึ้น อันจะส่งผลให้ไปสู่เป้าหมายได้เร็วขึ้น และการรักษาประโยชน์ร่วมกันเปรียบได้กับการจับแผ่นหนัง เพื่อรองรับลูกกระสุนจากการยิงประชาชนด้วยสำนึกสาธารณะ การมีส่วนร่วม ความผูกพันต่อท้องถิ่น และเสริมสร้างพลังโดยการอาศัยการพัฒนาคนจากกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนควบคู่กับคุณธรรม และประการสุดท้าย การพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม โดยดำเนินการให้เป็นลักษณะการจัดการการเรียนรู้แบบบูรณาการ ไม่แยกส่วนกันระหว่างวิธีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ โดยอยู่บนพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรมของชุมชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2550: 7-10) และพรธิดา วิเศษศิลปานนท์ (2555) มีแนวทางของกระบวนการขับเคลื่อนในการดำเนินงานของสวัสดิการชุมชน ที่สอดคล้องกัน ดังนี้

1) การจุดประกายความคิด เริ่มจากแกนนำที่ สนใจเป็นผู้นำชุมชน ที่มองเห็นศักยภาพที่มีอยู่ในชุมชน และองการช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน ชักชวนแกนนำ ผู้อื่นๆ มาพูดคุยปรึกษาหารือถึงแนวทางการจัด สวัสดิการชุมชน จากนั้นก็จัดเวทีพูดคุยกับชาวบ้าน

2) การค้นหาศักยภาพและทุนในท้องถิ่น นั่นคือ คน สิ่งแวดล้อม ระบบและกลไก ถือเป็น การรวบรวมข้อมูลของชุมชน อาจจะใช้เครื่องมือชุมชน เช่น แผนที่เดินดิน ประวัติชุมชน ปฏิทินชุมชน ฯลฯ จากนั้นจึงสังเคราะห์ให้เป็นหมวดหมู่ แล้วจัดเวทีประชาคมเพื่อชี้แจงให้ชุมชนรับรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนา หรือการจัดตั้งสวัสดิการชุมชนในลำดับต่อไป

3) ขยายแกนนำให้ครอบคลุมพื้นที่ปฏิบัติการ และประสานความร่วมมือทั้งด้านความร่วมมือและ งบประมาณกับหน่วยงานในท้องถิ่น

4) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในท้องถิ่น เพื่อเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน

5) การตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน มีการจัด ทำระเบียบกองทุน การเปิดรับสมาชิก และระดมเงิน กองทุน การระดมทุนจากแหล่งอื่นๆ การจัดระบบข้อมูล

6) การบริหารกองทุน มีคณะกรรมการกองทุน บริหารกองทุน ที่มีองค์กรประกอบ จากตัวแทนที่หลากหลาย มีการจัดโครงสร้างฝ่ายต่างๆ มีหน้าที่ รับผิดชอบที่ชัดเจน

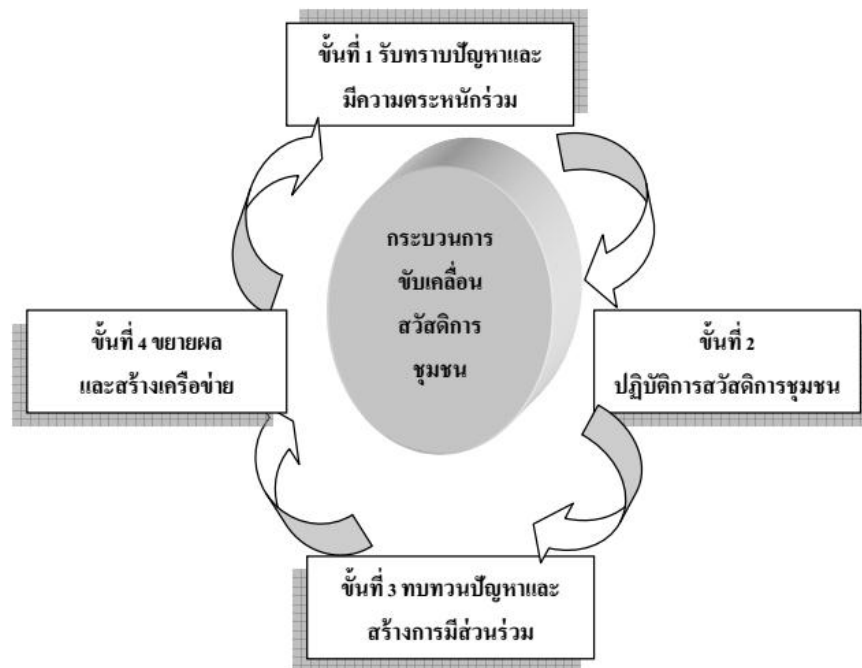
7) การติดตามประเมินผล มีการประเมินผล แบบไม่เป็นทางการโดยแกนนำที่ใกล้ชิดกับชาวบ้าน นำผลการประเมินมาหารือต่อกรรมการเพื่อร่วมกัน พัฒนาการดำเนินงานของกองทุนให้ดีขึ้น

8) การขยายผล ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ ได้แก่ การขยายสมาชิกการขยายแกนนำ การขยายแหล่งทุน ขยายประเภทและผลประโยชน์ของสมาชิก ทั้งปริมาณและคุณภาพให้ทั่วถึงทั้งระดับพื้นที่และกลุ่มกิจกรรม

สุจิตรา ยางนอก (2550: 115-122) ศึกษากิจกรรมการขับเคลื่อนทุนในสังคมเพื่อการพัฒนา กรณีศึกษาชุมชนสามัคคี เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษากิจกรรมการขับเคลื่อนทุนในสังคมและการพัฒนา ศึกษาองค์ประกอบกิจกรรมการขับเคลื่อนทุนในสังคมเพื่อการพัฒนา และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมการขับเคลื่อนทุนในสังคมเพื่อการพัฒนาของชุมชนสามัคคี เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาส่วนหนึ่งได้อธิบายถึง กระบวนการของกิจกรรมขับเคลื่อนทุนในสังคม ที่สำคัญนั้น มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ร่วมคิด โดยมีการประชุมวางแผนและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน สำหรับการวางแผนนี้จะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจ ไว้วางใจกัน ให้เกียรติกัน และเกิดความสามัคคี ขั้นที่ 2 ร่วมทำ มีการเตรียมงาน สำหรับการปฏิบัติ ขั้นที่ 3 ร่วมรับผิดชอบโดยการแบ่งบทบาทหน้าที่คนทำงานชัดเจน ขั้นที่ 4 ร่วมรับผลประโยชน์ เกิดความภูมิใจ มีการแบ่งปัน และจัดสวัสดิการให้สมาชิกทุกคน และขั้นที่ 5 ร่วมติดตามสรุปบทเรียนมีการติดตามงาน ประเมินผล และสรุปบทเรียนร่วมกัน

ฉัตรรัตน์ คิมกระโทก (2551: 124-133) ได้การศึกษาเรื่องกระบวนการขับเคลื่อนที่มีต่อสวัสดิการชุมชน สามารถสรุปวิธีการศึกษา ได้ดังนี้ ขั้นที่ 1 รับทราบปัญหาและมีความตระหนัก ร่วม เป็นขั้นตอนแรกที่เกิดจากการที่ชุมชนได้รับทราบปัญหาร่วมกัน และชุมชนเกิดการตระหนักที่จะร่วมแก้ไขปัญหาร่วมกัน ขั้นที่ 2 ปฏิบัติการสวัสดิการชุมชน เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่มสวัสดิการชุมชน ขั้นที่ 3 ทบทวนปัญหาและสร้างการมีส่วนร่วม เป็นการทบทวนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานเพื่อหาแนวทางในการแก้ไข และเป็นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้า

มาร่วมแก้ไขปัญหา ขั้นที่ 4 ขยายผลและสร้างเครือข่าย เป็นการขยายการดำเนินงานของกลุ่มสวัสดิการชุมชนให้มีสมาชิกที่เพิ่มขึ้น มีการจัดสรรสวัสดิการให้กับสมาชิกได้ครอบคลุมมากขึ้น รวมทั้งการสร้างเครือข่ายเพื่อช่วยประสานงาน และเป็นเครือข่ายในการดำเนินงานด้านสวัสดิการชุมชนร่วมกัน ดังภาพที่ 2-4

ภาพที่ 2-4 แสดงกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน (ธิดารัตน์ คิมกระโทก, 2551: 131)

จากการศึกษาทบทวนนี้ ผู้ศึกษาจะนำไปเป็นกรอบในการพัฒนาและค้นหารูปแบบและขั้นตอนในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้งานศึกษานี้เกิดประโยชน์ได้จริง โดยนำเสนอในลักษณะของรูปแบบ หรือโมเดลเพื่อใช้ในการพัฒนาสังคมและขับเคลื่อนงานพัฒนาในอนาคต ซึ่งกระบวนการขับเคลื่อนที่น่าสนใจ ได้แก่ การตระหนักรู้ปัญหา การเสริมสร้าง ความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การสร้าง ความรู้สึกให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วม การสร้างความรู้ที่จะนำไปแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การเชื่อมโยงกับการเมืองในการขอรับการสนับสนุน ผู้คนสามารถพึ่งตนเองได้ ผู้คนในสังคมคำนึงถึงส่วนรวม มีการติดตามประเมินผลหรือทบทวนปัญหา และการขยายผลไปสู่เครือข่ายทั้งในและนอกชุมชน ดังตารางที่ 2-1

ตารางที่ 2-1 แสดงการสรุปกระบวนการขับเคลื่อน

กระบวนการขับเคลื่อน	อิติารัตน์ คิมกระโทก	ประเวศ วะสี	พอช.	ไพบูล วัฒนศิริธรรม	สัญญา สัญญาวิวัฒน์	สุจิตรา ยางนอก	สุพรรณิ ไชยอำพร
ตระหนักรู้ปัญหา	/	/	/	-	/	/	/
สร้างความรู้ที่จะนำไปแก้ปัญหา	-	/	/	-	-	/	-
เสริมสร้างความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง	-	-	/	-	-	-	/
สร้างความรู้สึกรู้สึกให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วม	-	-	/	/	-	/	/
คนในสังคมคำนึงถึงส่วนรวม	-	-	-	-	-	-	/
มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	/	/	/	/	/	/	/
พึ่งตนเองได้	-	-	-	/	-	/	/
ติดตามประเมินผล ทบทวนปัญหา	/	-	/	-	-	/	-
เชื่อมโยงการเมือง	-	/	/	-	-	-	-
ขยายผล	/	-	/	-	-	-	-

3. ทูทางสังคม : วัฒนธรรมชุมชนสำหรับการจัดสวัสดิการชุมชน

การพัฒนาที่ผ่านๆมาในหลายๆประเทศมักจะมุ่งเน้นการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ การค้าแบบเสรี ยึดระบบทุนนิยมเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังที่เรียกว่าการพัฒนา กระแสหลัก ในขณะที่ประเทศกำลังมุ่งเข้าสู่การพัฒนา เพื่อยกระดับการพัฒนาให้เจริญรุ่งเรือง แต่ กลับทำให้การพัฒนาเกิดความล้มเหลวด้วยเหตุและปัจจัยหลายๆอย่าง เช่น ช่องว่างของระบบทุน ดังนั้น การพัฒนากระแสหลักอาจจะไม่ได้ยกระดับการพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองในทุกด้าน ทำให้เกิด แนวคิดทางเลือกใหม่ของการพัฒนาเกิดขึ้น นั่นคือ การพัฒนากระแสทางเลือก ที่เรียกกันว่า แนวคิด วัฒนธรรมชุมชน เนื่องจากว่าแนวคิดนี้เป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมชุมชนหรือการพัฒนาที่เน้นให้คนใน(ชาวบ้าน คนในท้องถิ่น) มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็ง และสามารถให้ชาวบ้านยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงในยุคของการพัฒนาภายใต้แนวคิด แบบทันสมัยนิยม ที่เน้นการนำเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรีหรือการพัฒนาแบบเน้นเศรษฐกิจการตลาด ที่เป็นแนวทางของการพัฒนา ประเวศ วะสี (2546) กล่าวว่า วัฒนธรรมเชื่อมโยงองค์ประกอบของ ชีวิตทั้งหมดเข้ามาอย่างบูรณาการ ซึ่งรวมทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ เมื่อเชื่อมโยง เป็นบูรณาการก็เกิดความสมดุล เมื่อมีความสมดุลก็มีความเป็นปกติและยั่งยืน ฉะนั้นชุมชนที่อยู่

ร่วมกันด้วยวัฒนธรรมจึงมีความยั่งยืนมานับพันปี ต่างจากการพัฒนาเอาเศรษฐกิจเป็นตัวตั้ง ซึ่งภายในระยะเวลาอันสั้นๆ นำไปสู่การแตกสลายของสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และจิตใจเพราะเศรษฐกิจเป็นการแยกส่วน ถ้าเอาแต่เงินเป็นตัวตั้งก็จะทำลายองค์ประกอบอื่นๆ และเกิดวิกฤตการณ์ที่กล่าวมาตอนต้น จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมคือรากของสังคม เช่นเดียวกับต้นไม้ที่ยึดต้นไม้ให้มั่นคงและดูดซึมน้ำจากดิน สังคมก็ต้องมีรากเพื่อความมั่นคงและเพื่อดูดซึมน้ำประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมนั้นๆ

จากเหตุผลง่าย ๆ คือมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ สภาวะของชีวิตมนุษย์เป็นไปตามกฎของธรรมชาติ และมนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกันกับธรรมชาติ ดังนั้นธรรมชาติคือฐานหรือทุนในการดำรงอยู่ของชีวิตมนุษย์ธรรมชาติเป็นแหล่งปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพของสิ่งที่มีชีวิต โดยเฉพาะมนุษย์ แต่จากการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้มนุษย์ละเลยต่อหน้าที่ที่จะต้องเกื้อกูลกันกับธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเปลี่ยนไป มนุษย์พยายามเอาชนะธรรมชาติและนำธรรมชาติมารับใช้ความต้องการของตนเอง ทำให้ธรรมชาติขาดความสมดุล ธรรมชาติไม่สามารถผลิตปัจจัยพื้นฐานของมนุษย์ให้พอเพียงได้อีกต่อไป

จากการที่ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติเปลี่ยนไป ความสัมพันธ์ระหว่างคนต่อคนก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ทำให้เกิดความเดือดร้อน เกิดปัญหาสังคมตามมา ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นล้วนเป็นเรื่องยากในการแก้ไข ทำให้มนุษย์ต้องทบทวนแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทบทวนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ทบทวนความสัมพันธ์ระหว่างคนต่อคน คนกับสิ่งแวดล้อม ทำให้พบกับแนวทางการบรรเทาและแก้ไขปัญหา โดยการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและทุนต่างๆ ในชุมชนด้วยภูมิปัญญา มีรูปแบบวิธีการที่เหมาะสม ทำให้ธรรมชาติเกื้อกูลและสร้างปัจจัยพื้นฐานกลับคืนมา เช่นเดียวกัน จิรัชยา เจียวกิก และคณะ (2559) กล่าวว่า มนุษย์สร้างวัฒนธรรม และวัฒนธรรมสร้างมนุษย์ องค์กรของมนุษย์จึงเป็นหนึ่งเดียวกับวัฒนธรรม วัฒนธรรมจึงมีลักษณะเป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้ สืบทอดและสะสมกันมา มีกระบวนการและเป็นผลผลิตที่อยู่คู่กับมนุษย์ หากมองวัฒนธรรมแบบผิวเผินจะทำให้ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการสร้างวัฒนธรรม ดังนั้น การนำเอาวัฒนธรรมชุมชนมาใช้ในการพัฒนาจะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเป็นแบบเกื้อกูล คนในชุมชนพึ่งตนเองมากกว่าพึ่งพาทภายนอก สิ่งนี้นับว่าเป็นทุนทางสังคมที่มีคุณค่า ซึ่ง Bourdieu, P. (1986) ได้ให้นิยามคำว่า ทุนทางสังคม (Social Capital) หมายถึง มวลรวมของทรัพยากรทั้งที่เป็นจริงและมีศักยภาพที่เป็นไปได้ อันเชื่อมโยงกับการเป็นเจ้าของ เครือข่ายความสัมพันธ์ที่รู้จักมักคุ้นกันหรือให้การยอมรับซึ่งกันและกัน อันเป็นความสัมพันธ์ที่ก่อ รูปเป็นสถาบันไม่มากนักน้อย และทำให้เป็นเครือข่ายของความสัมพันธ์ที่มีความคงทนยาวนาน หรือ กล่าวอีกแง่หนึ่งก็คือ (ทุนทางสังคม คือ) การเป็นสมาชิกของกลุ่ม อันจะทำให้สมาชิกได้รับการ สนับสนุนค้ำจุน ในรูปของทุนที่เป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่ง วรวิทย์ โรมรัตน์พันธ์ (2551) กล่าวว่า ทุนทางสังคม (Social Capital) เกิดขึ้นอย่างเด่นชัดในสังคมไทย หลังจากที่แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนเฟื่องฟูขึ้น ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ของทุนทางสังคมที่มีอยู่ในสังคมไทย โดยชี้ให้เห็นถึงระบบคิดที่อยู่ในรูปของคุณค่า วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน โดยระบบคิดดังกล่าวได้ส่งผลถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกในรูปแบบของความร่วมมือระหว่างกันในการแก้ไขปัญหา ซึ่งส่งผลถึงความเข้มแข็งของชุมชนที่จะเห็นได้ในรูปของการรวมกลุ่มกันของประชาชนและการเกิดเครือข่ายชุมชน ซึ่ง วรวิทย์ โรมรัตน์พันธ์ (2551)

ได้อธิบายเรื่องทุนทางสังคมเพิ่มเติมไว้ว่า แนวคิดเรื่องทุนทางสังคมปรากฏขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1920 (พ.ศ.2463) ในการสัมมนาเป็นการอภิปรายของ Lyda Judson Hanifan ในหนังสือชื่อ Rural School Community Centres ทุนทางสังคมเป็นแนวคิดที่สร้างขึ้นมาเพื่ออธิบายว่า การพัฒนาประเทศให้เศรษฐกิจเจริญเติบโต สังคมมีความทันสมัยและมีการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ไม่ใช่แค่เพียงใช้ทุนทางเศรษฐกิจก็สามารถทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ แต่จะเป็นต้องมีทุนทางสังคมเป็นส่วนส่งเสริมที่สำคัญในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนั้น ทุนทางสังคมยังสามารถใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจได้โดยการช่วยลดต้นทุนการผลิต

ในขณะที่ ประเวศ วะสี (2542) ได้ให้ความหมายของทุนทางสังคม คือ การที่คนมารวมกัน เอาความดีมารวมกัน เรียกว่า เกิดทุนทางสังคมซึ่งนำไปสู่พลังทางสังคมที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ได้ทุกอย่าง ส่วนอานันท์ กาญจนพันธ์ (2544) มองทุนทางสังคมว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมในปัจจุบัน ทั้งในด้านการสงเคราะห์ การเพิ่มโอกาส การพิทักษ์สิทธิ ซึ่งจะไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น การระดมทุนทางสังคมจะต้องมองจากประเด็นพื้นฐานหลัก 3 ประการ คือ (1) พื้นฐานทางความคิดและอุดมการณ์ของสวัสดิการไทย (2) พื้นฐานทางความคิดขององค์กรเอกชนอิสระในสังคมไทย และ (3) วิธีการสนับสนุนองค์กรเอกชนอิสระในการปรับเปลี่ยนบทบาทความสัมพันธ์ที่มีอยู่เดิมให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสมัยใหม่ กฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ทางสังคมในการตอบแทนกัน การใช้ประโยชน์ร่วมกัน ต่างก็เป็นรูปแบบของทุนทางสังคมซึ่งจะเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนได้เข้าถึงทรัพยากรตามสิทธิของตนอย่างเท่าเทียม ขณะเดียวกัน บัณฑิต พรหมพักพิง (2547) เห็นว่า ในการวิเคราะห์ทุนทางสังคมจำเป็นต้องวิเคราะห์ควบคู่กับทุนวัฒนธรรม โดยสรุปคร่าวๆว่า ทุนทางสังคมคือ ความสัมพันธ์ทางสังคมในแนวราบและแนวตั้งระหว่างบุคคล สถาบันและองค์กร ทั้งรูปปัจเจกกลุ่ม และรูปเครือข่าย ทั้งนี้รวมค่านิยม บรรทัดฐานที่สังคมยึดถือ ซึ่งมีผลต่อวิถีชีวิตและวิธีการผลิตในครอบครัวชุมชน นอกจากนี้ อเนก นาคะบุตร (2545) ได้กล่าวถึง ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในสังคมไทยอยู่ 5 รูปแบบ ที่เป็นมรดกตกทอดในสังคมไทย และเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปสังคมไทย และระบบโครงข่ายความคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net) ให้กับชุมชนฐานรากในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ คือ

1) จิตวิญญาณระบบคุณค่า สำนึกท้องถิ่น ความภาคภูมิใจที่มีต่อฐานบ้านเกิด (Spirit Capital)

2) ทุนทางภูมิปัญญา

3) ทุนทรัพยากรมนุษย์

ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของทุนทางสังคม โดยแบ่งตามมุมมองของนักวิชาการที่มีต่อทุนทางสังคมออกเป็น 3 มุมมองใหญ่ๆ คือ

มุมมองแรก ความสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งในระดับบุคคลและในระดับกลุ่ม/สถาบันทุนทางสังคมที่เป็นความสัมพันธ์ในระดับบุคคลจะอยู่บนแนวราบมากกว่าแนวตั้ง ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะมีลักษณะของความไว้วางใจกันและมีการปฏิบัติต่อบุคคลต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน ส่วนทุนทางสังคมที่เป็นกลุ่มและสถาบันนั้นหมายถึงความเป็นชุมชน องค์กรภาคประชาชน/ความเป็นประชาสังคม เครือข่ายทางสังคม/ความเป็นเครือข่าย เครือข่ายทางการเมืองและผู้นำนักวิชาการที่สำคัญของ

มุมมองนี้คือ Robert Putnam และ Robert Putnam (1993 อ้างถึงใน วรุณี โรมรัตนพันธ์, 2551) มองว่า กระบวนการเกิดทุนทางสังคมเกิดจากระบบความคิดและค่านิยมที่อาจเป็นระบบความคิดที่ประชาชนเกิดความตระหนักถึงปัญหาสาธารณะร่วมกัน ทำให้ทุกคนหันมาให้ความร่วมมือกัน หรืออาจเป็นการที่ประชาชนมีค่านิยมที่ดีร่วมกัน อาทิ มีความไว้วางใจกันรักความเสมอภาค มีการเคารพกฎหมาย ผู้นำมีความซื่อสัตย์ มีความโปร่งใสและมีความเป็นธรรม ระบบความคิดและค่านิยมดังกล่าวในหมู่ประชาชนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมนั้นเป็นไปในทางที่ดีและนำไปสู่ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน มุมมองที่สอง วัฒนธรรม โดยมองว่าทุนทางสังคมเป็นชุดของค่านิยมที่เป็นทางการ รวมถึงจารีต ขนบธรรมเนียมและประเพณี ซึ่งทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างกัน นักวิชาการที่สนับสนุนมุมมองดังกล่าวได้แก่ Fukuyama ซึ่งเน้นว่าทุนทางสังคมต้องเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับศีลธรรมดีงาม นักวิชาการบางท่านเรียกทุนทางสังคมที่มุ่งเน้นเรื่องของวัฒนธรรมว่าเป็น ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) มุมมองที่สาม ทุนทางสังคม ในลักษณะที่ครอบคลุมและหลากหลาย และให้น้ำหนัก/ความสำคัญกับระบบความสัมพันธ์ทางสังคมกับวัฒนธรรมเท่าเทียมกัน ทั้งยังชี้ให้เห็นว่าทั้งสองเรื่องนั้นเชื่อมโยงกันอย่างแยกจากกันไม่ออก ทุนทางสังคมเป็นทั้งความสัมพันธ์ทางสังคมในระดับบุคคลและกลุ่มดังในมุมมองแรก แต่ก็ยังเป็นวัฒนธรรม (ได้แก่ จารีต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ระบบความคิด ความรู้/ภูมิปัญญา ค่านิยม) ส่วนอนันท์ กาญจนพันธุ์ (2544) มองว่า ทุนทางสังคมคิดวิธีคิดและระบบความรู้ในการจัดการวิถีของความเป็นชุมชน การจัดการทรัพยากรการจัดการระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมชุมชน ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยวิธีคิดเชิงซ้อนและเกี่ยวข้องกับระบบความรู้/ภูมิปัญญา อีกทั้งต้องอาศัยกฎเกณฑ์มากำกับการใช้ความรู้ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของจารีต กฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ทางสังคม พร้อมกันนั้น ก็ต้องมีองค์กรที่เข้ามาทำหน้าที่จัดการเรื่องนั้นๆด้วย แต่ไม่ว่าจะเป็นมุมมองไหน สิ่งที่นักวิชาการที่สนใจเรื่องนี้เห็นร่วมกันก็คือ ทุนทางสังคม เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นได้ ดังนั้นจึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยเน้นว่าทุกทางสังคมนั้นเกิดขึ้นภายในชุมชนเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาของสังคม ชุมชนนั้นๆและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนจากแนวคิดสู่เครื่องมือในการพัฒนาสังคม

สวัสดิการชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชุมชน

วัฒนธรรมชุมชน เป็นปฏิบัติการตอบสนองของประชาชนในรูปแบบต่างๆ ที่พยายามแก้ปัญหาของตน การตอบสนองที่ได้รับผลสำเร็จ ก็จะเก็บรักษาเอาไว้ ทั้งในรูปของแนวคิดและแนวปฏิบัติ รวมทั้งมีกระบวนการสืบทอดในรูปแบบการตอบสนองนั้นยืนยาวต่อไปในชั้นลูกหลานและเป็นประโยชน์สำหรับชุมชน อันประกอบด้วย ระบบความคิดความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ พิธีการ ขนบธรรมเนียมประเพณี เมื่อพิจารณาในแง่นี้ วัฒนธรรมก็คือ ความรู้สึกรู้สีกคิดและการปฏิบัติของชุมชน มนุษย์สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาจากชีวิตของเขาจึงอาจจะกล่าวได้ว่า ชีวิตของวัฒนธรรม คือ ชีวิตของมนุษย์นั่นเอง ซึ่งครอบคลุมถึงวิถีชีวิต การทำมาหากิน และระบบเศรษฐกิจ (กาญจนา แก้วเทพ, 2538) สอดคล้องกับ สุรวุฒิ ปัดไธสง (2545) ได้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมชุมชนว่ามีลักษณะเป็นองค์รวม เป็นพลวัตร วัฒนธรรมในแต่ละมิติ แต่ละส่วนจะเชื่อมโยงโยมภายในระหว่างกัน และกับ

ระบบภายนอกเป็นเนื้อเดียวกันอย่างแยกไม่ออก และมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตามบริบท และเวลาซึ่งสามารถแยกออกเป็นประเด็นดังนี้

1. วัฒนธรรมที่เป็นระบบความเชื่อและแบบแผนความประพฤติปฏิบัติความสัมพันธ์นี้เกิดขึ้นภายใต้โครงสร้างหมู่บ้านที่มีความเป็นชนชั้นน้อย มีความใกล้ชิด มีความเป็นพี่น้องสูง คนแทบรู้จักกันหมด ฉะนั้นความสัมพันธ์จะเป็นแนวราบเป็นแบบอุปถัมภ์ค้ำจุนกันและกัน มีความเอื้ออาทรเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

2. วัฒนธรรมที่เป็นระบบความคิด ความเชื่อ เป็นวัฒนธรรมที่ถูกสร้าง โดยคนในชุมชนในสังคมและบริบทของตนเอง วัฒนธรรมเกี่ยวกับระบบความคิด ความเชื่อนี้มักผูกโยงกับพิธีกรรมหรือระบบสัญลักษณ์ เช่น ชาวนาเชื่อว่าการทำนาจะให้ผลดีต้องมีเทพข้าว คือ แม่โพสพมาคุ้มครองข้าวในนา ดังนั้นชาวนาจึงต้องทำพิธีไหว้แม่โพสพก่อนลงมือทำนา โดยต้องมีการสืบสานถ่ายทอด หรือผลิตซ้ำ ซึ่งชาวบ้านมักทำผ่านพิธีกรรมตามโอกาส

3. ประเพณี เป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมายาวนาน ชาวบ้านต้องยึดถือตามบรรพบุรุษจะมีหลักการทางศาสนา หรือหลักปฏิบัติทั่วไปที่จำเป็นต่อชีวิต เป็นตัวกำกับอยู่ เช่น ชุมชนที่เป็นชาวพุทธ จะมีประเพณีแห่เทียนพรรษา เพื่อกระตุ้นให้คนทำบุญ

4. ความรู้ของชุมชน ชาวบ้านผลิตมาเพื่อสร้างสรรค์ชุมชนให้ดำรงอยู่ ซึ่งจะเชื่อมโยงสัมพันธ์กับทุกมิติของชุมชน เป็นความรู้เกี่ยวกับการทำมาหากิน เช่น ความรู้เกี่ยวกับการแพร่กระจาย และปรับปรุงประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

5. ภูมิปัญญา เป็นความรู้ที่ชุมชนสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความรู้ประจำถิ่น มีเอกลักษณ์สะท้อนความเป็นท้องถิ่นของตัวเอง แต่อาจจะนำไปใช้แห่งอื่นได้หากประยุกต์ใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม ภูมิปัญญาต้องอาศัยผู้รู้หรือปราชญ์ของชุมชนเป็นผู้สร้างสรรค์ สืบทอด กระจาย ผลิตซ้ำ และมีการปรับปรุงผู้ปัญญาให้เหมาะสมกับกาลเวลาที่เปลี่ยนไป

6. คุณธรรม เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทั้งหมดของคน คุณธรรมที่สำคัญคือ สัจจะ เป็นความจริงใจ ทำให้เกิดความเชื่อถือไว้วางใจ ความเอื้ออาทร เป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากในหมู่บ้านไทย ทำให้มีการช่วยเหลือกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือแบบไม่หวังผลตอบแทนจะเห็นร่องรอยการช่วยเหลือต้นแบบที่เป็นประเพณี เช่น งานบวช งานศพ งานแต่งงาน เป็นต้น แม้แต่ความไว้วางใจกัน และกันมีความสำนึกแห่งความเป็นชาวบ้าน มีความภาคภูมิใจต่อชุมชน และพร้อมปกป้องชุมชนหากมีอันตราย

จากการศึกษาของ ไชยรัตน์ ปราณี (2557) ที่ได้ศึกษาวัฒนธรรมชุมชนกับการเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทย โดยใช้วัฒนธรรมเป็นฐาน แนวทางการสร้างขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ของสังคมไทย โดยใช้วัฒนธรรมชุมชนเป็นฐาน พบว่ามี 3 องค์ประกอบ คือ 1) แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเชิงเนื้อหาใช้แนวคิดการใช้วัฒนธรรมข้าวเป็นฐาน และแนวคิดเชิงกระบวนการใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและการเสริมพลังอำนาจของชุมชน 2) การดำเนินการประกอบด้วย การพัฒนาความร่วมมือของกลุ่ม กำหนดแผนดำเนินงาน การร่วมกันดำเนินการ การสะท้อนข้อมูลและร่วมกันสรุปผลการดำเนินงาน 3) การสะท้อนข้อมูลและการสรุปผลการดำเนินงานสำหรับการสร้างขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

จากที่ได้นำเสนอมาในข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า วัฒนธรรมชุมชน สามารถอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยรื้อฟื้นให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นในชุมชน เพราะเป็นสิ่งที่ชุมชนร่วมกันสร้างสรรค์ขึ้นและได้มีการถ่ายทอดต่อกันไป

ในขณะที่ ปีทมาวดี โพนกุล ชูชุกิ (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวข้องกับสวัสดิการ บนฐานวัฒนธรรม มาจากกรอบแนวคิดที่ให้คุณค่าและความสำคัญกับวัฒนธรรม ชุมชนและเห็นว่าเกิดการปะทะระหว่างรัฐและตลาดกับชุมชน การพึ่งพาภายนอกเป็นเพราะถูกครอบงำโดยระบบทุนหรือรัฐ ซึ่งตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน คือ ความสามารถในการรักษาอัตลักษณ์และกำหนดทิศทางของตนเอง ชุมชนยังมีเสรีภาพในการกำหนดการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของครอบครัวและชุมชน และชุมชนยังรักษาระบบคุณค่าและฐานวัฒนธรรมได้ ทั้งนี้จากการศึกษาส่วนใหญ่อธิบายว่าการเปลี่ยนแปลงวิถีชุมชนสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะระบบการผลิต การเปลี่ยนแปลงในชนบทเกิดขึ้นอย่างชัดเจน

จะเห็นได้ว่า แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนและทุนทางสังคมกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจและใช้ในการอธิบายการพัฒนากระบวนการสวัสดิการชุมชนภายใต้กรอบคิดวัฒนธรรมชุมชนในการมองมิติการพึ่งตนเองของชุมชน การพัฒนาเป็นกลุ่มกิจกรรมที่ดำเนินการมาอย่างยาวนาน การสร้างจิตสำนึกช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การต่อยอดสิ่งที่สร้างขึ้นและดำรงอยู่ให้ขยายออกไปทั่วหมู่บ้าน การรวมตัวในเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ แนวคิดทุนทางสังคมกับการสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนท้องถิ่น ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจและใช้ในการอธิบายการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งภายใต้กรอบแนวคิดจะต้องเสริมสร้างการใช้ “ทุนทางสังคม” ในการพัฒนาระบบ (1) ทุนทรัพยากรมนุษย์ คือ ความเป็นบุคคลหรือชุมชนท้องถิ่นที่มีความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมมายาวนาน (2) ทุนทางสถาบัน กลุ่มองค์กรชุมชน องค์กร สถาบัน เครือข่าย หรือที่เรียกว่า หน่วยทางสังคม รวมกันตามวัตถุประสงค์เฉพาะและมีการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ทุนทางสังคมกับการจัดสวัสดิการชุมชน

เมื่อก้าวถึงสวัสดิการชุมชน หลายคนยังคงคิดว่า หมายถึง กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มการเงิน สหกรณ์ของชุมชน แต่สวัสดิการชุมชนมิใช่เรื่องที่เน้นเรื่องตัวเงินแบบสงเคราะห์ แต่มุ่งสร้างความมั่นใจอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข จึงเป็นเรื่องที่คนในชุมชนจะเป็นผู้ร่วมกันสร้างให้เป็นของชุมชน และเพื่อคนในชุมชนเอง ดังนั้นชุมชนจึงควรเป็นผู้จัดการเอง โดยรัฐหรือองค์กรภายนอกเป็นเพียงผู้หนุนเสริม ทั้งนี้ การจัดสวัสดิการของชุมชน สามารถสอดแทรกไปได้ในทุกกิจกรรม ริเริ่มแล้วต่อยอดกันเรื่อยไป ภายใต้ความพร้อมและความเห็นชอบร่วมกันของชาวชุมชนเอง แนวคิดและหลักการจัดสวัสดิการชุมชน

ปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นชุมชนชนบทหรือชุมชนเมือง ได้มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นมากมายทั้งกลุ่มที่จัดตั้งตามนโยบายของทางราชการและกลุ่มที่จัดตั้งจากกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือพึ่งพาตนเองภายในชุมชน (กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ และคณะ, 2550) ใช้ทุนทางสังคมโดย

การเข้าร่วม เป็นองค์กรเครือข่ายด้วยกัน พร้อมๆ กับมีบรรทัดฐาน ค่านิยม และความเข้าใจร่วมกัน เอื้ออำนวยให้เกิดความร่วมมือขึ้นภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม (OECD¹, 2001) แต่กลุ่มที่มีความเข้มแข็งจะพัฒนาบทบาทไปสู่การพัฒนาสังคมโดยมีข้อบังคับที่ระบุให้มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก หรือจัดให้มีกิจกรรมที่เป็นสาธารณะประโยชน์ในชุมชน ซึ่งจตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร (2547) ได้นำเสนอแนวคิดในการจัดสวัสดิการชุมชนที่ปรากฏอยู่ในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนมีความหลากหลายและแตกต่างกันไปในแต่ละชุมชนซึ่งอาจสรุปได้ 3 ลักษณะดังนี้ 1) ลักษณะของการระดมทุนเพื่อใช้ในการสร้างอาชีพและพัฒนาอาชีพของสมาชิกภายในชุมชนโดยใช้ระบบการสะสมทุนร่วมกัน 2) ลักษณะของการพัฒนาโดยการอาศัยศักยภาพของชุมชนในการรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อลดการเอาเปรียบจากบุคคลภายนอก 3) ลักษณะของการนำเอาแนวคิดการจัดตั้งองค์กรเพื่อให้ความช่วยเหลือหรือเป็นทุนในการสร้างกิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างครบวงจร จุดประสงค์ของการตั้งกลุ่มร่วมกันจึงเกิดขึ้นเพื่อที่จะช่วยเหลือผู้อื่นที่ประสบความเดือดร้อนในขั้นแรก ต่อมาเมื่อมีผลกำไรออกเงยขึ้นก็สามารถนำมาใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชนเช่นการรักษาพยาบาลการช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยผู้พิการผู้สูงอายุเด็กที่ยากจน เป็นต้น นอกจากนี้ OECD (2001) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมในเรื่อง ทุนทางสังคมจะถูกสร้าง ขึ้นภายในระดับของครอบครัว ชุมชน บริษัท และสถาบัน หรือหน่วยในการบริหารระดับชาติ และ ในระดับภูมิภาค โดยทั่วไปแล้ว แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคมจะสัมพันธ์กับแนวคิดที่ว่าด้วยประชา สังคม อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่าง “ความไว้วางใจ” และ “เครือข่าย” เกี่ยวข้องกับ สถาบันและองค์กรสาธารณะ ส่วน ปัทมาวดี โพชนุกูล ชูชุกิ (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวข้องกับสวัสดิการ บนฐานวัฒนธรรม มาจากกรอบแนวคิดที่ให้คุณค่าและความสำคัญกับวัฒนธรรม ชุมชนและเห็นว่าเกิดการปะทะระหว่างรัฐและตลาดกับชุมชน การพึ่งพาภายนอกเป็นเพราะถูกครอบงำโดยระบบทุนหรือรัฐ ซึ่งตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน คือ ความสามารถในการรักษาอัตลักษณ์และกำหนดทิศทางของตนเอง ชุมชนยังมีเสรีภาพในการกำหนดการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของครอบครัวและชุมชน และชุมชนยังรักษาระบบคุณค่าและฐานวัฒนธรรมได้ ทั้งนี้จากการศึกษาส่วนใหญ่อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชุมชนสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะระบบการผลิต การเปลี่ยนแปลงในชนบทเกิดขึ้นอย่างชัดเจน

จะเห็นได้ว่า แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนและทุนทางสังคมกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจและใช้ในการอธิบายการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนภายใต้กรอบคิดวัฒนธรรมชุมชนในการมองมิติการพึ่งตนเองของชุมชน การพัฒนาเป็นกลุ่มกิจกรรมที่ดำเนินการมาอย่างยาวนาน การสร้างจิตสำนึกช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การต่อยอดสิ่งที่สร้างขึ้นและดำรงอยู่ให้ขยายออกไปทั่วหมู่บ้าน การรวมตัวในเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สวัสดิการชุมชนถือว่าเป็นที่รวมของกิจกรรมและระบบต่างๆ ที่ชุมชนร่วมกันคิดค้น ดำเนินการและพัฒนาให้เกิดความมั่นคงในชุมชน ลักษณะของการรวมตัวกัน ไม่ว่าจะเกิดจากการรวมตัวกันเพื่อการออมทรัพย์ หรือเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากร หรือรวมกันเพื่อจัดการวิถีผลิต การแปรรูป การจัดการผลผลิต หรือดำเนินการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณี ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ชุมชนดำเนินการขึ้น

¹ องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development) ตัวย่อ OECD

อย่างเป็น “องค์กรร่วม” การบริหารจัดการหรือลักษณะรูปแบบของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีใช้ กองทุนการเงินนี้ อาจสืบเนื่องหรือต่อเนื่องมาจากกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เป็นกองทุนการเงิน หรือ บางกิจกรรมก็ได้รับการสนับสนุนกองทุนการเงินชุมชน เพื่อเป็นการหล่อเลี้ยงให้กิจกรรมนั้นๆ ดำเนินต่อไปได้ อย่างไรก็ตามก็พอจะระบุลักษณะและรูปแบบของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีใช้เงินตรา

ผลของการจัดสวัสดิการชุมชน คือการเกิดความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความรู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมีความสุขทั้งกายและทางจิตใจ ในขณะที่อภิญา เวชชัย และศิริพร ยอดกมลศาสตร์ (2547) ได้จัดรูปแบบการจัดสวัสดิการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ฐานได้แก่ ฐานทรัพยากร ฐานวัฒนธรรม และฐานงานพัฒนา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การจัดสวัสดิการจากฐานทรัพยากร (อภิญา เวชชัย และศิริพร ยอดกมลศาสตร์, 2547) เป็นการจัดสวัสดิการเพื่อทุกคนเน้นสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร สำหรับบางคนบางพื้นที่ก็อาจใช้เป็นแหล่งหารายได้และวัตถุประสงค์พร้อมกัน การจัดสวัสดิการที่สำคัญสำหรับฐานนี้คือ การใช้ประโยชน์จากป่าสาธารณะ แหล่งน้ำ ทรัพยากรทางทะเล รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรส่วนบุคคล (ของผู้อื่น)

(1) การใช้ประโยชน์จากป่าสาธารณะ มีทั้งการอาศัยป่าเพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร เช่น หาเห็ด หาปลา หาหน่อไม้ หาพืชผัก เพื่อการบริโภค เป็นต้น

(2) การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ มีความสำคัญในด้านการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารและการหารายได้ของชาวบ้านไม่น้อยไปกว่าการใช้ประโยชน์จากป่าสาธารณะ เพราะแหล่งน้ำมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชีวิตประจำวัน

(3) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสวัสดิการความมั่นคงทางด้านอาหารและรายได้ของชุมชนประมงความสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความอยู่รอดของชุมชนประมงพื้นบ้านมากที่สุด

(4) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรส่วนบุคคล (ของผู้อื่น) ถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งของการสร้างสวัสดิการความมั่นคงด้านอาหาร การใช้ทรัพยากรแบบนี้ตั้งอยู่บนแนวคิดของสังคมรวมหมู่เป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ซึ่งยังมีเห็นอยู่ในสังคมไทย

2. การจัดสวัสดิการจากฐานวัฒนธรรม ที่สำคัญได้แก่ การเกื้อกูลของครอบครัวและกลุ่มเครือญาติ การเกื้อกูลของระบบอุปถัมภ์ และการจัดการของศาสนสถาน

(1) การเกื้อกูลของครอบครัวและกลุ่มเครือญาติ เป็นสวัสดิการพื้นฐานที่มีอยู่ในทุกครอบครัวและชุมชน

(2) การเกื้อกูลของระบบอุปถัมภ์ มีอยู่ทุกหนแห่งในสังคมไทยเพราะระบบอุปถัมภ์เป็นรากเหง้าหนึ่งของสังคมไทย แม้ว่าในด้านหนึ่งระบบอุปถัมภ์จะนำมาซึ่งการเอารัดเอาเปรียบ กดขี่ข่มเหง ทำให้ผู้เสียเปรียบต้องด้อยสิทธิ ด้อยโอกาส ไร้ค่าไร้ศักดิ์ศรี แต่ในอีกด้านหนึ่งระบบอุปถัมภ์ก็เป็นส่วนสำคัญที่เกื้อกูลให้สังคมไทยอยู่ร่วมกันได้ ทั้งในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร

(3) การจัดการของศาสนสถาน ถือเป็นแหล่งจัดสวัสดิการที่สำคัญของชุมชนมาตั้งแต่อดีต ตัวอย่างเช่น ในชุมชนชาวพุทธ ผู้ด้อยโอกาสในชุมชนจะใช้วัดเป็นที่บวชเรียนของลูกหลาน บางรายบวชเพื่อจะได้มีอาหารมาจุนเจือครอบครัว ในชุมชนชาวมุสลิมมีการบริจาคเงินชะกาต (อภิญา

เวชชัช และศิริพร ยอดกมลศาสตร์, 2547) เป็นระบบการช่วยเหลือคนตามหลักการของศาสนาอิสลามซึ่งถือว่าชาวมุสลิมผู้มีรายได้ทุกคนมีหน้าที่ต้องสงเคราะห์ให้กับผู้ด้อยโอกาส โดยจ่ายเงินร้อยละ 2.5 ของรายได้ต่อปี ส่วนผู้ที่ได้รับชะกาต มี 8 ประเภท ตัวอย่างเช่น ผู้ที่ไม่มีทรัพย์สินและเครื่องมือในการดำรงชีพ ผู้ที่ไม่มีเครื่องมือในการดำรงชีพเพียงพอกับความต้องการมาตรฐาน ผู้ที่ต้องการปลดปล่อยตนเองออกจากความเป็นทาส ผู้ที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือด้านการศึกษาต่อ ผู้ที่มีหนี้สิน ผู้ที่เผชิญปัญหาหาระหว่างเดินทาง เป็นต้น

4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชนและการประมง

การขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยนั้น ต้องคำนึงถึงสาขาต่างๆ ที่จะต้องดำเนินการตามความจำเป็นและเหมาะสมนั้น จะต้องพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับสิทธิของผู้รับบริการสวัสดิการชุมชนที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญด้วย ซึ่งมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ได้นิยาม “สวัสดิการสังคม” หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ความเป็นมนุษย์สิทธิประชาชนต้องได้ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ รวมทั้งได้ นิยามหรือความหมายขององค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กรสวัสดิการชุมชนว่า “องค์กรสาธารณประโยชน์” หมายถึง องค์กรภาคเอกชนที่ได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม และ “องค์กรสวัสดิการชุมชน” หมายถึง องค์กรภาคเอกชนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่สมาชิกในชุมชน หรือปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมของเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน และได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม อีกทั้งได้กำหนดนิยามหรือความหมายของ “ชุมชน” ว่าหมายถึง กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกัน และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างเป็นปกติและต่อเนื่อง โดยเหตุที่อยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน หรือประกอบกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือมีวัฒนธรรม ความเชื่อ หรือความสนใจร่วมกัน ส่วนมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้ระบุถึงการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้รับบริการสวัสดิการสังคม ให้คำนึงถึงเรื่อง ดังต่อไปนี้ (1) สาขาต่างๆที่จะดำเนินการตามความจำเป็นและเหมาะสม เช่น การบริหารทางสังคม การศึกษา สุขภาพอนามัย การฝึกอาชีพ นันทนาการ และกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น (2) ลักษณะหรือรูปแบบและวิธีการในการดำเนินการ เช่น การส่งเสริม การพัฒนาการสงเคราะห์ การคุ้มครอง การป้องกัน การแก้ไข และการบำบัดฟื้นฟู เป็นต้น

ทั้งนี้ ในการจัดสวัสดิการสังคมดังกล่าว ต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และองค์กรอื่นได้ มีส่วนร่วมด้วย นอกจากนี้ การจัดสวัสดิการสังคมยังต้องเป็นไปตามมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมที่กำหนดโดย คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติด้วย (มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546) ในขณะที่รัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับเพิ่มเข้ามาในปัจจุบัน ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และ พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ที่มีทั้งหมด 6 หมวด ได้แก่ แนวการจัดสวัสดิการสังคม คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม องค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กรสวัสดิการชุมชน ตามลำดับนั้น เหล่านี้ ล้วนเพื่อให้สามารถส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมโดยเฉพาะองค์กรภาคประชาชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการของสมาชิก และเกิดระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลในสังคมและชุมชน ตลอดจนการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายการจัดสวัสดิการชุมชนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมและการพึ่งพาตนเองของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างทั่วถึง เหมาะสม และเป็นธรรมเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้ โดยผู้รับบริการสวัสดิการสังคมต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็ชายหรือหญิง และการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม ความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ (มาตรา 30 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550)

จากการทบทวนวรรณกรรมความสัมพันธ์ระหว่างสวัสดิการชุมชนกับสวัสดิการสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ซับซ้อน ความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนโดยมีการกำหนดบทบัญญัติแห่งรัฐเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการขับเคลื่อนดังกล่าวให้ บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ จากการนิยามของ พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ที่ได้กล่าวถึงองค์การสวัสดิการสังคมโดยเพิ่มองค์การสวัสดิการชุมชนเข้ามาเป็นว่า “องค์การสวัสดิการสังคม” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐที่ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม องค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กรสวัสดิการชุมชน” อีกทั้ง “องค์กรสวัสดิการชุมชน” ยังเป็น “องค์กรภาคประชาชน” ที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัด “สวัสดิการสังคม” เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่สมาชิกในชุมชน และการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมของเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน ยังได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ฉะนั้นผู้วิจัยยังคงมีความเห็นเช่นเดียวกับ อุทัย ปริญญาสุทธินันท์ (2559) ที่เข้าใจว่า สวัสดิการชุมชนก็คือสวัสดิการสังคมที่จัดขึ้นโดยองค์กรของชุมชนเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชนนั่นเอง ส่วนการประมงในปัจจุบันมีการปรับปรุงมาจากพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ได้ใช้มาเป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้สาระสำคัญของกฎหมายในหลาย ๆ เรื่องไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ของการประมงในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก จำเป็นต้องทำการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้กฎหมายประมงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารจัดการการประมงของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต กรมประมงจึงได้จัดทำพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558

โดยยกเลิกกฎหมายเดิมทั้งฉบับ และเพิ่มหลักการใหม่ๆ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน จำนวน 11 ฉบับ และกฎหมายเกี่ยวกับการประมง 8 ฉบับ ได้แก่

- 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
- 2) พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550
- 3) พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546
- 4) พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550
- 5) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541
- 6) พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554
- 7) พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537
- 8) พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518
- 9) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522
- 10) พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533
- 11) พระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ. 2553
- 12) พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558
- 13) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558
- 14) กฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตให้ทำการประมงพื้นบ้าน พ.ศ. 2559
- 15) กฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตให้ทำการประมงโดยไม่ใช้เรือประมง พ.ศ. 2559
- 16) ประกาศกรมประมง เรื่อง กำหนดขนาดหรือลักษณะของเครื่องมือทำการประมงที่ต้องได้รับใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน พ.ศ. 2558
- 17) ประกาศกรมประมง เรื่อง กำหนดขนาดหรือลักษณะของเครื่องมือทำการประมงที่ต้องได้รับใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559
- 18) ประกาศกรมประมง เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดเครื่องมือทำการประมงโดยไม่ใช้เรือประมงที่ต้องได้รับใบอนุญาต พ.ศ. 2559
- 19) ประกาศกรมประมง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการทำการประมงพื้นบ้าน พ.ศ. 2559

สวัสดิการของประชาชน

จะเห็นได้ว่า มาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่กล่าวถึง การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และการเพิ่มเติมสวัสดิการชุมชนว่าเป็นสวัสดิการสังคมที่จัดขึ้นโดยองค์กรของชุมชน ของ พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 จะพบว่าสวัสดิการชุมชน สวัสดิการสังคม เป็นเป้าหมายสูงสุดทางสังคมซึ่งรัฐต้องการให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความอุดมสมบูรณ์และมี

ความสุข โดยเป็นการบำบัดสุขของรัฐที่มีต่อประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีความสุขเป็นอยู่ที่ดี และมีความสุขในด้านต่างๆ ดังนี้ (1) สุขทางกาย ได้แก่ การมีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและภัยอันตรายใดๆ (2) สุขทางวัตถุ ได้แก่ การมีสิ่งอำนวยความสะดวก ทำให้สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างสะดวกสบาย (3) สุขทางจิตวิญญาณ ได้แก่ การมีจิตใจผ่องใส สดชื่น ร่าเริงเบิกบาน สำราญใจ และ (4) สุขทางสังคมแวดล้อม ได้แก่ การมีสิ่งแวดล้อมที่ดี ด้วยการรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดำรงคงอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ ทั้งทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ อันทำให้สังคมแวดล้อมที่ดี ดังนั้นการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งชุมชน ภาครัฐ และเอกชนจะตั้งดำเนินการให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิสาขาต่างๆ มีดังต่อไปนี้

1) การบริการชุมชน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ และด้านการบริการทางสังคม

ด้านที่อยู่อาศัย

รัฐต้องดำเนินการเพื่อให้บุคคลได้รับความคุ้มครองให้มีเสรีภาพในเคหสถาน ในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยสงบสุข ในการที่จะไม่ถูกรบกวนด้วยการเข้าไปในเคหสถาน โดยปราศจากความยินยอม หรือตรวจค้นเคหสถานหรือที่รโหฐาน เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 33) เพื่อให้บุคคลมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร โดยการจำกัดเสรีภาพดังกล่าว จะกระทำได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน การผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์ ทั้งนี้ การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้ (มาตรา 34) นอกจากนี้ รัฐยังต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมตามสิทธิของบุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพด้วย (มาตรา 55)

ด้านนันทนาการ

รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติอย่างชัดเจนเป็นการเฉพาะเพื่อให้รัฐดำเนินการจัดสวัสดิการด้านนันทนาการ แต่ไม่กำหนดให้เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงการมีส่วนร่วมของ เด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ (มาตรา 52 วรรค 1) และได้กำหนดแนวนโยบายด้านสาธารณสุขให้รัฐส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืนของประชาชน (มาตรา 80(2)) โดยระบบสุขภาพดังกล่าวมีความหมายรวมทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งการที่ประชาชนจะมีสุขภาพที่ดีนั้น นอกจากต้องการบริการสาธารณสุขที่เหมาะสมและได้มาตรฐานอันเป็นมาตรการแก้ไขเยียวยาแล้ว ยังมีความต้องการนันทนาการที่เหมาะสมและได้มาตรฐานเพื่อเป็นมาตรการป้องกันอันสำคัญยิ่งกว่าด้วย เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล และยังทำให้บุคคลมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงด้วยสุขภาพอนามัยที่ดีทั้งทางร่างกาย

และจิตใจ ดังนั้น รัฐพึงต้องดำเนินการจัดสวัสดิการด้านนันทนาการให้แก่ประชาชนด้วยโดยกำหนดเป็นสาขาหนึ่งในแนวการจัดสวัสดิการสังคมที่รัฐพึงคำนึงถึงในการส่งเสริมให้องค์การสวัสดิการสังคมดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้รับบริการสวัสดิการสังคม (มาตรา 5 (1)) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546

ด้านบริการทางสังคม

รัฐต้องมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม โดยคุ้มครองและพัฒนาประชาชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชนรวมถึงการต้องสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (มาตรา 80) ดังต่อไปนี้ (1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ (2) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข โดยผู้มีหน้าที่ให้บริการดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจริยธรรม ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย (3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนองค์การทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (5) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยในศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ และเผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยจากรัฐ (6) ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึก และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) การประกันชุมชน ได้แก่ ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา

ด้านการทำงานและการมีรายได้

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันในความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการดำรงชีวิตทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน ตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 44) โดยรัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำคุ้มครองแรงงานเด็กและสตรี จัดระบบแรงงานสัมพันธ์และระบบไตรภาคี ที่ผู้ทำงานมีสิทธิเลือกผู้แทนของตน จัดระบบประกันสังคม รวมทั้งคุ้มครองให้ผู้ทำงานที่มีคุณค่าอย่างเดียวกันได้รับค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ (มาตรา 84 (7))

ซึ่งรัฐก็ได้มีการออกกฎหมายแรงงานทั้งในส่วนที่เป็นเอกเทศสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 6 ว่าด้วยจ้างแรงงาน ในส่วนที่เป็นกฎหมายคุ้มครองแรงงาน มีหมวด 2 การใช้แรงงานทั่วไป หมวด 7 สวัสดิการ หมวด 11 ค่าชดเชย และหมวด 13 กองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มีหมวด 6 กองทุนความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตามพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 มีหมวด 2 เงินทดแทน หมวด 3 กองทุนเงินทดแทน และหมวด 5 เงินสมทบ ตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 ในส่วนที่เป็นกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ มาตรา 11 และมาตรา 12 ในข้อตกลงเกี่ยวกับการจ้าง ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 และในส่วนที่เป็นกฎหมายวิธีพิจารณาคดีแรงงาน มาตรา 2 และมาตรา 3 ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 รวมถึงได้การออกกฎหมายประกันสังคม การนิยามความหมายในมาตรา 5 รวมถึงหมวด 2 สำนักงานประกันสังคม และหมวด 3 กองทุนประกันสังคม ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 เพื่อให้หลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมตลอดทั้งหลักประกันในการดำรงชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน นอกจากนั้น รัฐยังต้องดำเนินการเพื่อให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่บุคคลซึ่งอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพทั้งในด้านสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรีด้วย

ด้านการศึกษา

รัฐต้องดำเนินการให้ผู้รับบริการสวัสดิการสังคมตามแนวนโยบายด้านการศึกษาโดยคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้รับการจัดสวัสดิการด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 49 มาตรา 52 และมาตรา 80 ดังนี้

ก. การต้องให้บุคคลมีสิทธิเสมอภาคกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 49 วรรค 1) รวมตลอดถึงผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หรืออยู่ในสภาวะยากลำบากโดยเท่าเทียมกับบุคคลอื่น (มาตรา 49 วรรค 2)

การจัดสวัสดิการด้านนี้ รัฐได้ดำเนินการจัดให้แก่เด็กโดยกำหนดเป็น “มาตรการเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ” ซึ่งหมายถึง การจัดให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาฟรี 15 ปี ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชากร ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้อยู่ในภาวะยากลำบาก ผู้บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา และชนต่างวัฒนธรรม ยกระดับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในชุมชน และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ โดยจัดกลุ่มสถาบันการศึกษาตามศักยภาพ ปรับเงินเดือนค่าตอบแทนผู้สำเร็จอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น โดยภาครัฐเป็นผู้นำและแบบอย่างของการใช้ทักษะอาชีวศึกษา เป็นเกณฑ์กำหนดค่าตอบแทนและความก้าวหน้าในงาน คู่กับการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้วยการเพิ่มขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้ โดยมีแนวความคิดพื้นฐานจากการที่รัฐบาลต้องกำหนดแนวนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินที่จะดำเนินการนำสังคมไทยกลับคืนสู่ความสมัครสมานสามัคคี มีความเอื้ออาทร และให้คนไทยมีความสุขก้าวหน้าผ่านพ้นวิกฤตเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถพัฒนาต่อไปอย่างมั่นคงยั่งยืน โดยเน้นปัญหาสำคัญเร่งด่วนที่ต้องรีบดำเนินการยกระดับการศึกษาของคนไทยซึ่งยังมีการศึกษาโดยเฉลี่ย 9 ปี น้อยกว่าประเทศในแถบเอเชียเพื่อให่มากขึ้น และต้องการเพิ่มคุณภาพของการศึกษาซึ่งยังมีปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนต่ำกว่ามาตรฐานในวิชาสำคัญๆ เช่น ภาษาไทย อังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น รวมถึงตลอดถึงความต้องการฟื้นฟูเศรษฐกิจ เน้นเร่งการลงทุนเพื่อพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งระบบหรือปฏิรูปการศึกษาในด้านโครงสร้างการศึกษาซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอาชีวศึกษาถึงอุดมศึกษา ในด้านการบริหารจัดการ 7 ประการ คือ (1) การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานจนถึงอุดมศึกษา (2) การพัฒนาครู (3) การพัฒนาระบบการคัดเลือกเข้าสู่มหาวิทยาลัย (4) การพัฒนาหลักสูตรและปรับหลักสูตรวิชาแกนหลัก รวมถึงตลอดถึงวิชาประวัติศาสตร์ด้วย (5) การปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน (6) การพัฒนาทักษะในการคิด และวิเคราะห์ และ (7) การปรับปรุงบทบาทการศึกษานอกโรงเรียน เป็นสำนักงานการศึกษาตลอดชีวิตและจัดให้มีศูนย์การศึกษาดังกล่าวเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ และในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรการช่วยนักเรียนในโรงเรียนเอกชนเป็นเงินอุดหนุนค่าหนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พ.ศ.2552

หลักการดำเนินงานตามมาตรการดังกล่าวแบ่งเป็น 5 ประการ คือ (1) ประหยัดงบประมาณ (2) มีความโปร่งใส (3) มีปัญหาในทางปฏิบัติตามมาน้อยที่สุด (4) มีการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายของการศึกษา และ (5) ต้องการให้มีการลดภาระค่าครองชีพของประชาชนในส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ ทั้งนี้ ความช่วยเหลือกำหนดไว้เป็น 5 ประการ คือ (1) เงินค่าเล่าเรียน (2) เงินค่าหนังสือเรียน (3) เงินค่าอุปกรณ์การเรียน (4) เครื่องแบบนักเรียน และ (5) เงินค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ข. การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ (มาตรา 49 วรรค 3)

ค. การคุ้มครองให้เด็กและเยาวชนมีสิทธิอยู่รอดและได้รับการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ (มาตรา 52 วรรค 1) รวมตลอดถึงเด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแลมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมที่เหมาะสมจากรัฐ (มาตรา 52 วรรค 4)

ง. การกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้าน โดยให้การศึกษาปฐมวัยพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบ (มาตรา 80 (1) และ (3))

ทั้งนี้ โดยผู้รับบริการสวัสดิการสังคมย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวย่อมได้รับความคุ้มครองเท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมือง หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนด้วย (มาตรา 50) นอกจากนี้ รัฐพึงต้องดำเนินการจัดให้เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแลได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมที่เหมาะสมด้วย (มาตรา 52 วรรค 4)

3) อนุเคราะห์ชุมชน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม

ด้านสุขภาพอนามัย

รัฐต้องดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพเพื่อเน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุขโดยผู้มีหน้าที่ให้บริการดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจริยธรรม ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย (มาตรา 80 (2)) ซึ่งรัฐก็ได้ดำเนินการให้ผู้รับบริการสวัสดิการสังคมได้รับบริการสาธารณสุขที่เหมาะสมและได้มาตรฐานในลักษณะที่เป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ รวมตลอดถึงการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายอย่างเหมาะสมโดยไม่มีการเสียค่าใช้จ่ายและทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งสำหรับผู้ป่วยไร้สิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (มาตรา 51) ทั้งนี้ โดยสุขภาพเป็นภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม ซึ่งเชื่อมโยงร่วมกันอย่างสมดุล การวางระบบเพื่อดูแลแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของประชาชน จึงไม่อาจมุ่งเน้นเพื่อจัดบริการเพื่อการรักษาพยาบาลเพียงด้านเดียวซึ่งจะทำให้รัฐและประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายมากโดยจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่โรคและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพมีการเปลี่ยนแปลงอย่างยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น จำเป็นต้องดำเนินการให้ประชาชนหรือผู้รับบริการสวัสดิการสังคมต้องรู้เท่าทัน มีส่วนร่วม และมีระบบเสริมสร้างสุขภาพ รวมตลอดถึงการป้องกันอย่างสมบูรณ์ จึงมีการออกพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 เพื่อวางกรอบและแนวทางในการกำหนดนโยบาย และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศ กำหนดให้มืองค์กรและกลไกเพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีส่วน

ร่วมทุกฝ่าย อันนำไปสู่เป้าหมายในการสร้างเสริมสุขภาพ และดูแลแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ซึ่งกฎหมายว่าด้วยสุขภาพแห่งชาติดังกล่าว ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ด้านสุขภาพไว้ดังต่อไปนี้

(1) บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ (มาตรา 5) (2) การสร้างเสริมละคุ้มครองสุขภาพหญิงด้านสุขภาพทางเพศและระบบเจริญพันธุ์ซึ่งมีความจำเพาะ ชับซ้อน และมีอิทธิพลต่อสุขภาพหญิงตลอดชีวิต ต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องและเหมาะสม (มาตรา 6 วรรค 1) รวมทั้งของสุขภาพเด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสในสังคม และกลุ่มคนต่างๆ ที่มีความจำเพาะในเรื่องสุขภาพ (มาตรา 6 วรรค 2)

(2) ข้อมูลด้านสุขภาพเป็นความลับส่วนบุคคล เว้นแต่เปิดเผยตามความประสงค์ของบุคคลนั้นโดยตรง หรือมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติให้ต้องเปิดเผย แต่ไม่ว่ากรณีใด ผู้ใดจะอาศัยอำนาจหรือสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการหรือกฎหมายอื่นเพื่อขอเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคลที่ไม่ใช่ของตนไม่ได้ (มาตรา 7)

(3) บุคลากรด้านสาธารณสุขต้องแจ้งข้อมูลด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการให้ผู้รับบริการทราบอย่างเพียงพอที่ผู้รับบริการจะใช้ประกอบการตัดสินใจในการรับหรือไม่รับบริการใดและถ้าปฏิเสธ จะให้บริการนั้นไม่ได้ (มาตรา 8 วรรค 1) เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้ (มาตรา 8 วรรค 3)

ก. ผู้รับบริการอยู่ในภาวะที่เสี่ยงอันตรายถึงชีวิตและมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือเป็นการเร่งด่วน

ข. ผู้รับบริการไม่อยู่ในฐานะที่จะรับทราบข้อมูลได้ และไม่อาจแจ้งให้บุคคลซึ่งเป็นทายาทโดยธรรม ผู้ปกครอง ผู้ปกครองดูแล ผู้พิทักษ์ หรือผู้อนุบาลของผู้รับบริการ แล้วแต่กรณีรับทราบข้อมูลแทนในขณะนั้นได้

นอกจากนั้น ในกรณีที่เกิดความเสียหายหรืออันตรายแก่ผู้รับบริการเพราะเหตุที่ผู้รับบริการปกปิดข้อเท็จจริงที่ตนรู้และควรบอกให้แจ้ง หรือแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ผู้ให้บริการไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรืออันตรายนั้น เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้ให้บริการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง (มาตรา 8 วรรค 2)

(4) กรณีผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสาธารณสุขประสงค์จะใช้ผู้รับบริการเป็นส่วนหนึ่งของการทดลองในงานวิจัย ต้องแจ้งให้ผู้รับบริการล่วงหน้า และต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้รับบริการก่อน โดยจะเพิกถอนความยินยอมเมื่อใดก็ได้ (มาตรา 9)

(5) กรณีที่จะมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน หน่วยงานของรัฐที่มีข้อมูลกรณีดังกล่าว ต้องเปิดเผยข้อมูลนั้นและวิธีป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพให้ประชาชนทราบและจัดหาข้อมูลให้โดยเร็ว (มาตรา 10 วรรค 1) โดยการเปิดเผยดังกล่าวต้องไม่มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลใดเป็นการเฉพาะ (มาตรา 10 วรรค 2)

(6) บุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิร้องขอให้ประเมินและมีสิทธิร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากนโยบาย สาธารณะ (มาตรา 11 วรรค 1) รวมตลอดถึงสิทธิรับรู้ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐ ก่อนกานอนุญาต หรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของตนหรือชุมชน และแสดงความเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว (มาตรา 11 วรรค 2)

(7)บุคคลมีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตนหรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้ (มาตรา 12 วรรค 1) ซึ่งเมื่อผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสาธารณสุขได้ปฏิบัติตามเจตนาของบุคคลแล้ว ไม่ถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดและให้พ้นจากความรับผิดชอบ (มาตรา 12 วรรค 3)

ด้านกระบวนการยุติธรรม

บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 30 มาตรา 39 มาตรา 40 และมาตรา 81 ดังนี้

ก. การกำหนดให้มีความเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน (มาตรา 30 วรรค 1) โดยมีสิทธิเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง (มาตรา 30 วรรค 2) การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ (มาตรา 30 วรรค 3)

ข. การกำหนดให้ไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงนั้น จะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดไม่ได้ และให้ได้รับข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าไม่มี ความผิดในคดีอาญา นอกจากนั้นก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าเด็กคนใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อเด็กนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ (มาตรา 39)

ค. การกำหนดให้สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (มาตรา 40) ได้แก่ (1)สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง (2)สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอการเสนอ ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง (3)บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม (4)ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง (5)ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ (6)เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ

ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบ

พยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากนายความ และได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

ง. การกำหนดให้รัฐต้องมีแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม โดยต้องดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรมและทั่วถึง (มาตรา 81) (1)ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และทั่วถึง ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย (2)คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิด ทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน (3)จัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายที่ดำเนินการเป็นอิสระ เพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายของประเทศ รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญโดยต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายนั้นประกอบด้วย (4)จัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่ดำเนินการเป็นอิสระ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม (5)สนับสนุนการดำเนินการขององค์กรภาคเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

รัฐได้ดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ. 2553 เพื่อดำเนินการปฏิรูปกฎหมาย อันได้แก่ การดำเนินการใดๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายให้เกิดความเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย การวินิจฉัยกฎหมาย การร่างกฎหมาย หรือการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายทั้งระบบ โดยคำนึงถึงหลักในการดำเนินการดังนี้ (มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ. 2553)

ก. หลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข. หลักความเป็นอิสระ

ค. หลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาล

ง. หลักการดำเนินการบนพื้นฐานขององค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาและการวิจัย

จ. หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ฉ. หลักความคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

ช. หลักความสอดคล้องและทันต่อสถานการณ์ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของประเทศและอารยประเทศ

สิทธิการประมงชุมชนกับกฎหมาย 2 ฉบับ

ผู้วิจัยของยกกฎหมาย 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 และพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 มาอธิบายถึงสิทธิประมงชุมชนขัดแย้งกับวัฒนธรรมของคนทะเลที่ว่า “ทะเลเป็นพื้นที่สาธารณะ” หรือ “พื้นที่ของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของทะเลมาสำหรับทุกคน” กล่าวได้ว่าชาวประมงชายฝั่งส่วนใหญ่แล้วนับถือศาสนาอิสลาม และการประมงทะเลตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแบ่งปันและช่วยเหลือเกื้อกูลกันโดยไม่มีใครเป็นเจ้าของทะเล จากการสำรวจพื้นที่ของผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่สอดคล้องกันว่าในอดีตการแบ่งปันที่ว่าจะเห็นได้จากเมื่อทราบว่ามีสัตว์น้ำชุมชมจะมีการบอกกล่าวให้ทราบกันทั่วไปทั้งกับคนในชุมชน และต่างชุมชน รวมทั้งชาวประมงจากแดนไกลซึ่งเดินทางมาทำการประมง สิทธิดังกล่าวรวมความถึงสิทธิในการสร้างที่อยู่อาศัย ในอดีตชาวประมงชายฝั่งมีวัฒนธรรมการเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัยเพื่อจับสัตว์น้ำไปตามฤดูกาล การเคลื่อนย้ายจะเอาเสาบ้านใส่เรือเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยชั่วคราวสำหรับการทำประมงในช่วงเวลาที่ต้องเดินทางไปทำการประมงบนเกาะหรือชายฝั่งไกลจากหมู่บ้าน การสร้างที่อยู่อาศัยชั่วคราวสำหรับการทำประมงไม่ใช่การจับจองเป็นเจ้าของที่ดิน เป็นสิทธิชั่วคราวซึ่งจะดำรงอยู่เฉพาะเท่าที่ตั้งบ้านเรือนอยู่เมื่อเรือถอนที่อยู่อาศัย พื้นที่ดังกล่าวจะกลับไปเป็นพื้นที่สาธารณะเช่นเดิม เหล่านี้ตรงกับมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 สิทธิในการสร้างที่อยู่อาศัยเป็นที่ยอมรับร่วมกันของชุมชนชายฝั่งทะเล และไม่ได้ให้คำว่า เป็นการโยกย้ายจากชุมชนหนึ่งเพื่อไปแย่งชิงสัตว์น้ำจากอีกชุมชนหนึ่ง ดังกรณีชาวประมงพื้นบ้านจากบ้านมดตะนอย จังหวัดตรัง เดินทางไปจับกุ้งที่เกาะปอดังจังหวัดกระบี่ คนเกาะปอดังจะให้การต้อนรับเช่นญาติมิตร ทั้งแนะนำแหล่งทำประมงให้ด้วย

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 เน้นความเป็นชุมชน ความเป็นส่วนของสาธารณะ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เข้ามาเป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้สาระสำคัญของกฎหมายในหลาย ๆ เรื่องไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ของการประมงในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นจากเดิมผลิตเพื่อเอียงชีพ และค้าขายในตลาดชุมชน ปรับเปลี่ยนมาเป็นการประมงพาณิชย์และอุตสาหกรรม ทำให้รัฐมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้กฎหมายประมงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารจัดการการประมงของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต กรมประมงจึงได้จัดทำพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 โดยยกเลิกพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ทั้งฉบับ

การขับเคลื่อนเพื่อปฏิรูปกฎหมายประมงเริ่มมีความเข้มข้นมากขึ้นในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา โดยการปรับเปลี่ยนกฎหมายที่ผ่านมาอยู่ภายใต้แรงกดดันทั้งในระดับประเทศและในระดับสากล ในเวลาที่จำกัด ที่ผ่านมาส่งผลให้เกิดผลกระทบกับหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดวันหยุดการทำประมงส่งผลให้เกิดผลกระทบธุรกิจต่อเนื่องในอุตสาหกรรมประมงพาณิชย์ และผลกระทบล่าสุดที่เกิดขึ้น คือ ประมงพื้นบ้านถูกจำกัดเขตการทำประมงให้อยู่ภายใน 3 ไมล์ทะเล ตาม มาตรา 34 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 หากดูผิวเผินชาวประมงชายฝั่งน่าจะได้ประโยชน์เนื่องจากมีเขตของตนเอง เรือประมงพาณิชย์ไม่สามารถเข้ามาทำการประมงหรือทำการใดๆได้ แต่ เขต 3 ไมล์ทะเลจากชายฝั่งเป็นเขตรักษากระแสน้ำเย็น แหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน การทำประมงในบริเวณนี้มีเพียงบางเครื่องมือประมงพื้นบ้านเท่านั้นที่สามารถทำประมงได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อ

กันแต่ละพื้นที่และต้องอยู่ในอัตราส่วนที่เหมาะสม นั่นคือชาวประมงชายฝั่งในประเทศไทยมีถึง 80% ของชาวประมงทั้งประเทศ เรือราวกว่า 50,000 ลำ ต้องแออัดกันอยู่ในเขต 3 ไมล์ทะเล ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อฐานทรัพยากรโดยรวมตามมา อีกทั้งไม่สอดคล้องกับการทำประมงในแต่ละพื้นที่ โดยการทำประมงชายฝั่งบางประเภทต้องออกไปไกลกว่า 3 ไมล์ทะเล เช่น การตกเบ็ดปลาอินทรีที่จะต้องออกไปไกลกว่า 10 ไมล์ทะเล เป็นต้น สร้างความเดือดร้อนต่อชาวประมงพื้นบ้านโดยรวมเป็นอย่างมาก การเคลื่อนไหวเพื่อปฏิรูปกฎหมายมาตรานี้จึงเริ่มขึ้น

ที่มาของกฎหมายปี 2558

เนื่องจากพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 มีการใช้มากกว่า 50 ปี หลายภาคส่วนมีความเห็นตรงกันว่าเนื้อหาและข้อบังคับค่อนข้างล้าสมัยไม่ทันต่อเทคโนโลยีการประมงในปัจจุบัน จึงมีการร่วมกันปรับปรุงแก้ไขและให้ใช้กฎหมายประมงใหม่ คือ พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 โดยเริ่มจากกระบวนการมีส่วนร่วมจึงมีการตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วน ที่ประกอบด้วย กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สมาคมการประมงแห่งประเทศไทย สมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้าน เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านทะเลและทรัพยากรชายฝั่ง ผู้ประกอบการ นักการเมือง นักวิชาการ องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ได้สรุปประเด็นว่า พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ที่ใช้อยู่ไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการการประมงและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขทั้งฉบับ รวมความถึงการปฏิรูประบบบริหารจัดการการประมงใหม่ ตลอดจนการสร้างระบบการมีส่วนร่วมของประชาชน และระบบสิทธิชุมชน โดยกรอบหลักของการปรับปรุงกฎหมายการประมงต้องคำนึงถึงการแก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำ ทะเล และทรัพยากรชายฝั่ง การเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย การบริหารจัดการแม่น้ำ ทะเลและทรัพยากรชายฝั่งโดยใช้ระบบนิเวศน์พื้นที่เป็นแกนกลาง และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ 2540 ว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสิทธิของชุมชนท้องถิ่น การจัดระบบการบริหารจัดการประมงแบบมีส่วนร่วมอาจดำเนินการโดยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างรัฐกับประชาชน ทั้งนี้คณะกรรมการฝ่ายประชาชนต้องมาจากระบบการสรรหา คณะกรรมการทุกชุดต้องอยู่ในภายใต้หลักการการกระจายอำนาจ การปรึกษาหารือกับประชาชนก่อนทำกิจการต่างๆ ในประเด็นสิทธิชุมชน กฎหมายสามารถรับรองให้มีการจัดตั้งองค์กรชุมชนขึ้นทำหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในเขตนิเวศน์ของชุมชน และสร้างระบบการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรระหว่างองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป นอกจากนี้สิทธิชุมชนต้องรวมความถึงสิทธิในการฟ้องร้องหน่วยงานรัฐในกรณีที่มีการดำเนินการใดๆซึ่งจะมีผลกระทบต่อทะเลและทรัพยากรชายฝั่ง

เมื่อหลายภาคส่วนมีความคิดเห็นว่าเป็นเนื้อหาพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ค่อนข้างเป็นการจัดการในภาพกว้างที่กล่าวถึงการบริหารจัดการ แต่ไม่ได้มีการลงรายละเอียดในเรื่องการบังคับใช้ และการฟื้นฟูด้านทรัพยากร ตลอดจนบทลงโทษยังคงน้อยไป นอกจากนี้ การที่ประเทศไทยอยู่ในสถานะประเทศที่ไม่ให้ความร่วมมือต่อต้านการประมงผิดกฎหมาย ไร้การรายงานขาดการควบคุม (IUU) กฎหมายฉบับนี้จึงมีข้อท้วงติงจากสหภาพยุโรปในด้านการตรวจสอบย้อนกลับ

(Traceability) ในห่วงโซ่อุปทานการผลิตอาหารทะเล จึงนำไปสู่การปรับปรุงกฎหมายฉบับใหม่ คือ พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 สำหรับหลักการในเรื่องอื่น ๆ ยังคงยึดถือแนวทางตาม พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่แล้ว เพียงแต่มีการปรับปรุงให้ สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เช่น การกำหนดอัตราโทษ อัตราค่าอากร ค่าธรรมเนียมให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ทั้งนี้กรมประมงได้เริ่มยกร่างกฎหมายนี้ในปี พ.ศ. 2543 โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนร่วมแสดงความคิดเห็นจำนวนหลายครั้งมาอย่างต่อเนื่อง และได้ทำการแก้ไขปรับปรุงมาเป็นลำดับ จนท้ายที่สุดสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2558 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 มิถุนายน 2558 เป็นต้นไป การเพิ่มเนื้อหาและมีการแก้ไขและปรับปรุงเพิ่มเติมที่เป็นประเด็น นั่นคือ มาตรา 34 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 สำหรับ มาตรา 34 มีใจความสำคัญคือ “ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน ทำการประมงในเขตทะเลนอกชายฝั่ง”

ประเด็นสำคัญในพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ได้ใช้มาเป็นระยะเวลายาวนาน และพระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481 ที่มีการปรับเพิ่มเนื้อความอยู่หลายรอบ ทำให้สาระสำคัญของกฎหมายในหลาย ๆ เรื่องไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ของการประมงในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดการเครื่องมือประมงที่มีการทำลายล้างสูง รัฐมองเห็นว่าเพื่อให้กฎหมายประมงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารจัดการการประมงของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต กรมประมงจึงได้จัดทำพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 โดยยกเลิกพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ทั้งฉบับ และเพิ่มหลักการใหม่ๆ ที่สำคัญ ประกอบด้วย

1. การกำหนดให้มีการแบ่งเขตการประมงในน่านน้ำไทยออกเป็น 3 เขต อย่างชัดเจน ได้แก่ เขตประมงน้ำจืด เขตประมงทะเลชายฝั่ง และเขตประมงทะเลนอกชายฝั่ง โดยในแต่ละเขตจะมีการบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมงที่แตกต่างกัน ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่และ ตามประเภทของเครื่องมือประมง ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายเดิมไม่ได้กำหนดเขตพื้นที่ทำการประมง ทำให้เครื่องมือประมงที่ได้รับอนุญาตสามารถทำการประมงในทะเลได้อย่างเสรีในเกือบทุกพื้นที่ ก่อให้เกิดปัญหา การแย่งชิงพื้นที่ทำการประมง และมีแนวโน้มความรุนแรงมากขึ้น เช่น ระหว่างชาวประมงพื้นบ้านหรือเครื่องมือประมงขนาดเล็ก กับชาวประมงที่ทำการประมงในเชิงพาณิชย์ เป็นต้น ซึ่งหลักการนี้จะช่วยลดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากร ลดความขัดแย้งระหว่างชาวประมงที่ใช้เครื่องมือประมงต่างประเภทกัน และเกิดความสะดวกต่อการบริหารจัดการในแต่ละเขตพื้นที่ ในขณะที่ชาวประมงชายฝั่งที่เคยชินกับกฎหมายเดิมมองว่า การแบ่งเขตทะเลเป็นเขตของแต่ละชุมชน จะทำให้ชาวประมงขัดแย้งกันเพิ่มมากขึ้น มีการไล่จับชาวประมงที่อาจเป็นพี่น้องกันที่รุกล้ำเขต จะเกิดขึ้นทั่วไปเนื่องจากวัฒนธรรมคนทะเลที่เดินทางข้ามถิ่นไปทำการประมงเป็นวิถีปกติ ในด้านเครื่องมือเป็นไปได้ว่า ชุมชนบางชุมชนอาจอนุญาตให้ใช้เครื่องมือประมงประเภททำลายล้างทำการประมงในเขตชุมชนตนเอง และผลจากการใช้เครื่องมือดังกล่าวก่อให้เกิดการทำลายระบบนิเวศน์

โดยรวมของท้องทะเล เช่น การใช้ไฟล่อจับปลาขนาดเล็กในเขตประมงชุมชนหนึ่งจะส่งผลต่อการทำลายพันธุ์สัตว์น้ำเป็นวงกว้างไปทั่วทะเลใกล้เคียงซึ่งเป็นเขตประมง ชุมชนของชุมชนอื่น เป็นต้น

2. กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ให้มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและ มีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน โดยรัฐมีหน้าที่กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติขั้นพื้นฐานสำหรับประชาชนผู้ประสงค์ จะเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของตนให้ได้มาตรฐาน และออกหนังสือรับรองให้ นอกจากนี้ยังกำหนดให้รัฐสามารถออกมาตรการควบคุมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบางประเภทให้มีคุณภาพ ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และปลอดภัยต่อร่างกายมนุษย์หรือต่อทรัพย์สินของบุคคลหรือสาธารณสมบัติ ซึ่งจะทำให้สัตว์น้ำที่ได้จากการเพาะเลี้ยงของประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันทางการค้า

3. กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมด้านสุขอนามัย โดยรัฐมีหน้าที่กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติ ขั้นพื้นฐานด้านสุขอนามัยสำหรับประชาชนผู้ประสงค์ทำให้สัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำของตนมีสุขอนามัยที่ได้มาตรฐาน และออกหนังสือรับรองให้ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีมาตรการควบคุมด้านสุขอนามัยของสัตว์น้ำ ในกิจการบางประเภท นับตั้งแต่ขั้นตอนการจับ การดูแลสัตว์น้ำหลังการจับ และการขนส่ง อันจะส่งผลให้สามารถรักษาคุณภาพสัตว์น้ำให้มีคุณภาพ และมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคยิ่งขึ้น

4. กำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมง อันจะทำให้รัฐสามารถกำหนดมาตรการด้านการบริหารจัดการได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของประชาชน เป็นหลักการที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้มีส่วนร่วมในหลายลักษณะ ได้แก่ การให้ตัวแทนภาคประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรประมงเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

การให้ตัวแทนภาคประชาชนจากองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มาขึ้นทะเบียนกับกรมประมง มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการประมงประจำจังหวัดแต่ละจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรประมงในเขตพื้นที่จังหวัดให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ทางการประมงของจังหวัด รวมทั้งการพิจารณาแก้ไขปัญหาและพัฒนาการประมงในเขตพื้นที่ดังกล่าว ภายใต้หลักการร่วมกันคิด ร่วมกันทำและรับผิดชอบร่วมกัน

การกำหนดให้กรมประมงมีหน้าที่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนประมงท้องถิ่นในการจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรสัตว์น้ำ ภายในเขตประมงน้ำจืดหรือเขตประมงทะเลชายฝั่ง โดยให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนประมงท้องถิ่นในการจัดทำนโยบายการพัฒนาการประมงให้สอดคล้องกับปริมาณของทรัพยากรสัตว์น้ำ และขีดความสามารถในการทำประมง การให้คำปรึกษา การช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานหรือกิจกรรมของชุมชน รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน

5. กำหนดให้มีคณะกรรมการประมงนอกน่านน้ำไทย เพื่อนำเสนอการแก้ไขปัญหาเสนอแนะนโยบายและแนวทางการพัฒนาการประมงนอกน่านน้ำไทย ต่อคณะกรรมการนโยบายประมงแห่งชาติ และเสนอแนะต่อหน่วยงานในการออกกฎ ระเบียบต่างๆ ในการจัดระเบียบการใช้เรือ

ไทยออกไปทำการประมงนอกน่านน้ำไทยเป็นการเฉพาะ เพื่อส่งเสริมการทำประมง การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทำประมงนอกน่านน้ำไทยอย่างเป็นระบบ มาตรการดังกล่าวจะช่วยให้ชาวประมงไทยออกไปทำการประมงนอกน่านน้ำอย่างมีจรรยาบรรณ ไม่กระทำความผิดกฎหมายหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านการประมงและสภาพของสังคมในปัจจุบัน โดยกำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำ และการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้ประชาชนหรือชุมชนประมงท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างสมดุล เพื่อให้สามารถนำทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน และกำหนดมาตรการส่งเสริมให้สัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมงหรือจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีคุณภาพได้มาตรฐานด้านสุขอนามัย มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และมีให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกำหนดมาตรการควบคุมและจัดระเบียบการใช้เรือประมงไทยในการทำการประมงนอกน่านน้ำไทย

กฎหมาย สิทธิชุมชน และการความอยู่ดีมีสุขของชาวประมงชายฝั่ง

จากการเปลี่ยนแปลงผลผลิตเพื่อยังชีพ สูญการผลิตเพื่อเชิงพาณิชย์ทำให้มีการจับสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้นโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบระยะยาว สร้างเครื่องมือที่สามารถจับสัตว์น้ำที่จับสัตว์น้ำในปริมาณเยอะทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ทำให้ประเทศไทยอยู่ในสถานะประเทศที่ไม่ให้ความร่วมมือต่อต้านการประมงผิดกฎหมาย ไร้การรายงาน ขาดการควบคุม (IUU) ทำให้เกิดกฎหมายเหล็กฉบับแรกคือคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 24/2558 เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม เพิ่มเติม ซึ่ง พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงนามไว้เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2558 นั่นคือ **ข้อที่ 1** ให้นายทะเบียนเรือตามกฎหมายว่าด้วยเรือไทย งดการจดทะเบียนเรือไทยสำหรับการประมง หรือเรืออื่นตามที่ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายประกาศกำหนด ที่จะขอจดทะเบียนเรือใหม่ทุกประเภทและทุกขนาด หรือเปลี่ยนประเภทการใช้เรือจากเรือประเภทอื่น มาเป็นเรือประมง ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการกำหนดให้มีการจดทะเบียนเรือไทยสำหรับการประมงหรือเรืออื่น เพิ่มเติมได้ตามหลักเกณฑ์ที่ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายประกาศกำหนด **ข้อ 2** ห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือทำการประมง ดังต่อไปนี้ (1) เครื่องมืออวนรุนที่ใช้ประกอบกับเรือยนต์ เว้นแต่การใช้เครื่องมืออวนรุนเคยที่ใช้ ประกอบเรือยนต์ทำการประมงตามรูปแบบของเครื่องมือขนาดเรือ วิธีการทำการประมง พื้นที่ทำการประมง และเงื่อนไขที่ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายประกาศกำหนด (2) เครื่องมือโพงพาง รั้วไซมานหรือกั้นชู้ รั้วไซมาน เครื่องมือ หรือเครื่องมืออื่นที่มีลักษณะ และวิธีการคล้ายคลึงกัน (3) เครื่องมืออวนล้อมจับที่มีขนาดช่องตาเล็กกว่า 2.5 เซนติเมตร ทำการประมงในเวลากลางคืน (4) เครื่องมือลอบพับได้หรือไถ่ไถ่ ที่มีช่องทางเข้าของสัตว์น้ำสลับซ้ายขวาอยู่ทางด้านข้าง ใช้สำหรับดักสัตว์น้ำ (5)

เครื่องมืออวนลากที่มีช่องตาอวนกันงูเล็กกว่า 5 เซนติเมตร (6) เครื่องมือทำการประมงอื่นตามรูปแบบของเครื่องมือ วิธีการทำการประมง พื้นที่ทำการประมง ขนาดของเรือที่ใช้ประกอบการทำการประมง และเงื่อนไขอื่นที่ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมง ผิดกฎหมายประกาศกำหนด และข้อ 3 เครื่องมือทำการประมง เรือที่ใช้ทำการประมง สัตว์น้ำ และสิ่งอื่น ๆ ที่ใช้ในการกระทำ ความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด โดยฝ่าฝืนคำสั่งหรือประกาศที่ ออกตามคำสั่งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการยึดและให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการรื้อถอนหรือทำลายเครื่องมือทำการประมง เรือที่ใช้ ทำการประมง สัตว์น้ำ และสิ่งอื่น ๆ ที่ตกเป็นของแผ่นดินตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง สามารถแสดง หลักฐานได้ว่าทรัพย์สินนั้นมีไว้โดยชอบด้วยกฎหมาย ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ถูกยึด

ในส่วนของการใช้เครื่องมือเพื่อทำความผิด นั้นถึงแม้เพียงการครอบครองเครื่องมือเท่านั้น คำสั่งให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ถึงกับ “รื้อถอนหรือทำลายเครื่องมือทำการประมง เรือที่ใช้ทำการประมง สัตว์น้ำ และสิ่งอื่น ๆ ที่ตกเป็นของแผ่นดิน” ประเด็นที่สำคัญคือ **มาตรา 4** ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ถือว่า “เรือที่ใช้ทำการประมง” ถือเป็น “เครื่องมือประมง” แสดงให้เห็นว่า หากมีเพียงการครอบครองก็สามารถทำลาย เรือประมงนั้นได้ โดยไม่ได้มีระยะเวลาในการดำเนินการ เช่น 30 หรือ 60 วัน โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นการครอบครอง ที่เจ้าของสามารถจะปรับเปลี่ยนให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด นั่นเท่ากับเป็นการตัดช่องทางทำมาหาเลี้ยงชีพ หาเลี้ยงครอบครัว เพราะทรัพย์สินทุนรอนที่ชาวประมงชายฝั่งมีอยู่ก็คือเรือและเครื่องมือประมง จากที่ใช้งานได้กลับกลายเป็นใช้งานไม่ได้และกลายเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ชาวประมงชายฝั่งจึงไม่มีทั้งเงินทุนที่จะไปลงทุนอย่างอื่น และหลักประกันที่จะไปกู้ยืมเงินทุน นี่คือการด้านแรก ต่อมา **มาตรา 34** ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีใจความว่า “ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้านทำการประมงในเขตทะเลนอกชายฝั่ง” **มาตรา 43** ตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 มีเนื้อความว่า “ให้ผู้ทำการประมงด้วยเครื่องมือทำการประมงที่มีใบอนุญาตตามมาตรา 42 หรือเครื่องมือทำการประมงพื้นบ้านตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทำการประมงในเขตประมงทะเลนอกชายฝั่งได้ โดยไม่ต้องมีใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง” ซึ่ง **มาตรา 42** ตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 ได้ระบุว่า “ผู้ใดจะใช้เครื่องมือทำการประมงตามที่กำหนดในกฎกระทรวงทำการประมงในเขตประมงน้ำจืดและเขตประมงทะเลชายฝั่งต้องได้รับใบอนุญาตให้ใช้เครื่องมือทำการประมงนั้นจากพนักงานเจ้าหน้าที่หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการออกใบอนุญาต รวมทั้งการขอรับใบแทนใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” อย่างไรก็ตาม **มาตรา 34** ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีใจความสำคัญคือ “ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน ทำการประมงในเขตทะเลนอกชายฝั่ง” **มาตรา 82** ตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 มีเนื้อความว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการประมงประจำจังหวัดที่ออกตามความในมาตรา 6 หรือประกาศของคณะกรรมการประมงประจำจังหวัดที่ออกตามความในมาตรา 50 หรือประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามความในมาตรา 50 (1) (5) หรือ (6) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ส่วน **มาตรา 98** ตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 ได้ระบุว่า “เครื่องมือทำการประมง สัตว์น้ำ และสิ่งอื่น ๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการ

กระทำความผิดตามโดยฝ่าฝืนประกาศที่ออกตามความในมาตรา 6 (1) ให้ศาลริบเสียทั้งสิ้น” จะเห็นได้ว่า มาตรา 42 มาตรา 43 มาตรา 82 และมาตรา 98 ตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 34 ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 นับว่าเป็นการกำลังจะทำลายอาชีพชาวประมงชายฝั่ง ทำลายรายได้ที่เคยไปเลี้ยงครอบครัว และ ทำลายความศรัทธาของประมงชายฝั่งที่มีต่อรัฐบาล

นั่นคือชาวประมงชายฝั่งมีเขตของตนเอง ภายใน 3 ไมล์ทะเล แต่อย่างไรก็ตามจากชายฝั่งเป็นเขตรักษากระบบนิเวศ แหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน ซึ่งมีขนาดเล็ก การทำประมงในบริเวณนี้มีเพียงบางเครื่องมือประมงพื้นบ้านเท่านั้นที่สามารถทำประมงได้ หากเพียงจำกัดตาอวนไม่ต่ำกว่า 5 เซนติเมตร บริเวณดังกล่าวที่เป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ จะมีสัตว์น้ำขนาดใหญ่หรือไม่ หากใช้เครื่องมือที่ผิดกฎหมาย หรือเพียงแค่ครอบครอง ก็ทำให้ส่งผลโดนยึดและทำลาย ทำให้ชาวประมงมีรายได้ที่ลดลง ทางออกจากวิกฤต คือ จะต้องอาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือในการจัดการหลัก รัฐที่ทำหน้าที่ออกกฎหมาย ต้องรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ บนฐานทางวิชาการที่ถูกต้อง รับฟังความคิดเห็นจากกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และผลกระทบต่าง ๆ ในทุกภาคส่วน ตลอดจนประยุกต์หลักการจัดการอันเป็นที่ยอมรับในทางสากล มาแก้ไขปัญหโดยยึดหลักความเป็นธรรม และคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และเคารพวิถีชีวิตการทำกินของทุกคนอย่างเท่าเทียม ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 จะเป็นคำตอบหรือเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาทางการประมงให้กับชาวประมงชายฝั่งในปัจจุบัน และพัฒนาการประมงของประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ภายใต้วิสัยทัศน์ของกรมประมงที่ว่า “มุ่งสู่การเป็นผู้นำทางการประมงอย่างยั่งยืนในภูมิภาค เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน”

5. ทฤษฎี และแนวคิดในการศึกษาชุมชนสู่การเป็นสวัสดิการชุมชน

เสนห์ จามริก (2541 , น. 27,192-200) วิพากษ์แนวทางวิธีการศึกษาชุมชนชนบทไทยที่พัฒนาจากอารยธรรมสังคมนตะวันตกว่าไม่เหมาะสมกับพื้นฐานของสังคมไทยและเอเชีย เพราะเป็นองค์ความรู้และโลกทัศน์ของอารยธรรมที่ตั้งอยู่บนหลักคิดที่ผิดพลาด 3 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง เชื่อว่ามนุษย์เป็นนายเหนือธรรมชาติ ซึ่งเท่ากับตีค่าธรรมชาติเป็นเพียงวัตถุ ประการที่สอง เชื่อว่าความอยู่รอดของผู้แข็งแรงเหมาะสมที่สุดถือว่าเป็นกระบวนการคัดเลือกตามกฎธรรมชาติเป็นวามรับผิดชอบและหลีกเลี่ยงไม่ได้ นำมาซึ่งเศรษฐกิจและธุรกิจที่แข่งขันผู้อ่อนแอก็ขจัดออกหรืออยู่ใต้อำนาจผู้เข้มแข็ง และประการที่สาม เชื่อว่าการเอาชนะทั้งธรรมชาติและเพื่อนมนุษย์ร่วมกันเป็นฐานคิดใหม่ที่ถูกเรียกว่าก้าวหน้า การทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมและใช้อำนาจครอบครองชีวิตมนุษย์ที่ ถ้างั่งเป็นความถูกต้องและความชอบธรรมทั้งในแง่วิทยาศาสตร์และศีลธรรม ความรู้ อิสรภาพ การศึกษาและคุณค่าศาสนาจึงประกอบเป็นอันหนึ่งเดียวกันในญาณวิทยาหรือวัฒนธรรมการเรียนรู้的全新

ด้วยฐานคิดและวิธีการศึกษาที่รับมาใช้ดังกล่าวมีผลให้ภูมิปัญญาของชุมชนชนบทไทยถูกละเลยและถูกบั่นทอนศักยภาพมานานจากนโยบายสังคมและวัฒนธรรมการพัฒนาพัฒนาแบบแยกส่วน ดังนั้นจึงควรปรับเปลี่ยนแหล่งความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติเสียใหม่ คือ มุ่งสร้างความตระหนักสำนึกร่วมกันในคุณค่าสร้างสรรค์และและการพัฒนาตนเองของความเป็นมนุษย์ปลดปล่อยตนเองเสียให้เป็นอิสระจากวัฒนธรรมการลอกเลียนจากภายนอกและพึ่งพากันเองเป็นเบื้องต้น เข้าใจศักยภาพการพัฒนาภายนอกในของแต่ละชุมชนและสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลายจากธรรมชาติของกระบวนการทางเศรษฐกิจชุมชนหรือสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นที่หลากหลาย ซึ่งจะประกอบกันเป็นกระบวนการสังคมการเมืองใหม่ที่ปรับเปลี่ยน โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจให้เข้าสู่ความสมดุลและเป็นอิสระต่อกันต่อกันตามกระบวนการประชาธิปไตยระดับรากหญ้า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทั้งไทยและต่างประเทศหลายแนวที่จะนำมาเป็นพื้นฐานในการศึกษาสวัสดิการชุมชนชนบทไทยในฐานะที่เป็นสภาวะหรือกิจกรรมของตัวแสดงคือชุมชนชนบทที่เป็นอีกระบบหนึ่งที่แตกต่างจากระบบรัฐและทุนจึงไม่อาจเหมารวมเอาจากวิธีศึกษาสวัสดิการชุมชนชนบทได้ จึงต้องมีความยืดหยุ่นและใจกว้างสำหรับการมีพื้นที่ให้กับวิถีคิดจากธรรมชาติของชุมชนชนบทไทย เพื่อจะมีทางเลือกที่จะดำรงอยู่ต่อไปอย่างเป็นระบบ มีศักดิ์ศรี ยั่งยืนบนที่ตั้งของชุมชน และนำด้านระบบคุณธรรมที่ติดมาในจิตวิญญาณมาถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดที่สนับสนุนการศึกษาสวัสดิการชุมชนชนบทที่ใช้ธรรมชาติความเป็นจริงของชุมชนชนบทเป็นฐาน และสามารถนำมาใช้ในงานศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

แนวคิดปรากฏการณ์นิยม เป็นแนวคิดที่เพิ่งได้รับความสนใจจากการนำเอาคตินิยมวิทยาเรื่องปรากฏการณ์นิยมมาเป็นกรอบในการพัฒนามนุษย์ในสังคมที่เชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างปรากฏการณ์หรือระเบียบชุมชนขึ้น ดังนั้นมนุษย์จึงเป็นผู้สร้างชุมชนขึ้นมา โดยกำหนดความหมายของสิ่งต่างๆ ในชุมชนตามที่ตนเองเห็นสมควร ความรู้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่กำหนดในชีวิตจริงตามความหมายที่เป็นจริงที่ขึ้นกับกาลเวลาและสถานที่ตอนนั้น โลกธรรมชาติที่ชุมชนดำรงชีวิตอยู่ก่อนที่มนุษย์วันนี้จะเกิดและยังจะดำรงอยู่ต่อไปหลังจากมนุษย์วันนี้อย่างมีชีวิตมนุษย์จึงสัมพันธ์อยู่กับความเป็นจริงที่ทอดยาวอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ชีวิตของมนุษย์วันนี้เป็นแค่ช่วงหนึ่งในความเป็นจริงของโลก สิ่งแวดล้อมวันนี้จะแตกต่างไปจากสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา ทุกสิ่งในโลกนี้มนุษย์ควบคุมไม่ได้ มนุษย์หรือชุมชนมนุษย์จึงอยู่และมีความรู้สี่กรับรู้ 2 แบบขณะเดียวกันทั้งโลกแห่งความเป็นจริงและธรรมชาติของสังคมปรากฏการณ์ร่วมกันในองค์ประกอบมีความถาวรได้ ธรรมชาติของการเกิด สมบูรณ์แข็งแรง แก่ เจ็บไข และตาย เป็นแบบแผนของสถานการณ์ที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของสถานภาพและศักดิ์ศรี (Prestige) ทางสังคม ซึ่งปรากฏการณ์ในชีวิตประจำวันเหล่านี้ เรียกว่า สัญลักษณ์หรือหน้ากากหรือเครื่องชีวิตหรือสัญญาณ เป็นต้น

การศึกษาให้รู้วามมนุษย์มีขบวนการสร้างสังคมหรือชุมชนและจัดระเบียบสังคม (Social Order) ขึ้นมาได้อย่างไร ภายใต้ความรู้สึนึกคิดของสมาชิกชุมชน ปรากฏการณ์นิยมจะเน้นเฉพาะการที่มนุษย์แต่ละคนและกลุ่มคนสร้างหรือแสดงพฤติกรรมประจำวัน โดยวิธีการหยุดชะงักการดำรงชีวิตสังคมไปชั่วคราว เรียกว่า มนุษย์วิธี (Ethnomethodology) (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2555, น.187) โดยต้องการทราบความหมายภายใน กล่าวคือ ความรู้สึนึกคิดของผู้กระทำว่าเป็นอย่างไร และเหตุผลว่าทำไมทำเช่นนั้นโดยเปรียบเทียบเรื่องราวก่อนหน้านี้กับหลังเหตุการณ์ โดยหยุดชะงัก

พิจารณากฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เป็นสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ควบคุมชีวิต ผลของการศึกษาจะทำให้ได้ทราบความเป็นจริงของชีวิตชุมชนว่าเป็นอย่างไร และทำไมถึงทำเช่นนั้น อนึ่งน่าสังเกตว่า 1) มนุษย์ใช้วิธีแนวการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participat Observation) ที่นักมนุษยวิทยานิยมใช้ และ 2) เป็นวิธีการศึกษาที่ไม่อาศัยกรอบทฤษฎีอย่างหนึ่งอย่างใดมานำเหมือนการวิจัยทางสังคมวิทยาทั่วไป จึงเป็นการลงสู่สนามด้วยมือเปล่า ไม่ต้องมีกรอบความคิดอะไรอยู่ในหัว ซึ่งมีข้อดีอย่างกว้างขวางที่ไม่ถูกจำกัดโดยทฤษฎี อย่างน้อยผลที่ได้จะแตกต่างจากทฤษฎีอื่นอย่างเห็นได้ชัดเจนแต่มี ข้อเสีย ตรงที่อาจทำให้นักวิจัยหลงเข้ารกเข้าพงไปได้หากไม่ตั้งหลักให้ดีหรือไม่ชำนาญอย่างเพียงพอ แนวคิดปรากฏการณ์นิยมนี้ มีลักษณะโน้มเอียงไปทางมนุษยศาสตร์ แต่มีลักษณะเฉพาะที่เห็นว่าความรู้ที่มนุษย์ได้รับการถ่ายทอดมาจากผู้อื่นหรือชุมชนหรือสังคมนั้นอาจผิดพลาดได้ เพราะอาจถูกบังคับยัดเหยียด จึงควรศึกษาโลกและสังคมภายนอกโดยใช้ชุมชนเป็นฐานและสร้างระบบความรู้ที่เป็นส่วนตัวขึ้นมาจากนั้นมนุษย์หรือชุมชนจะมีระบบความคิดวิจารณ์ญาณโลกทัศน์ ค่านิยม อุดมการณ์เฉพาะของตนจากการสัมผัสโลกภายนอกโดยตรง พฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลจากที่วิถีของมนุษย์ให้ความหมายแก่โลกบนความเชื่อเช่นนั้นมนุษย์หรือชุมชนจึงให้ความสำคัญกับข้อมูลที่เป็นความรู้สึกนึกคิดและคุณค่าของมนุษย์หรือชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความหมาย ที่ตนให้กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว

นักวิจัยจะใช้วิธีการสกัดความเชื่อระบบคิดความหมายที่เป็นของบุคคลหรือชุมชนที่ให้ข้อมูลและใช้ความรู้สึกนึกคิดของนักวิจัยมาอธิบายพฤติกรรมของชุมชน (ซึ่งต่างจากแนวคิดปฏิฐานนิยมที่จะใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์จากข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยวิธีการเชิงปริมาณ) เป็นการใช้การวิจัยเชิงคุณภาพมาเป็นวิธีการหาความรู้ใหม่และสร้างสมมติฐานใหม่ โดยเน้นข้อมูลทางด้านความรู้สึกนึกคิดโลกทัศน์และความหมาย ซึ่งไม่ปรากฏออกมาเชิงประจักษ์และไม่อาจแจกแจงนับได้ ไม่เน้นเชิงสถิติในการวิเคราะห์แต่มุ่งกระตุ้นและก่อให้เกิดสมมติฐานใหม่มากกว่าการตั้งสมมติฐานเดิมๆ

แนวคิดหลังความทันสมัย (Post-modernism) การศึกษาความจริงทางสังคมในยุคความทันสมัย (Modernization) ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ทฤษฎีปฏิฐานนิยม (Postivism) ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยเชื่อว่าความจริงทางสังคมมีลักษณะภาวะวิสัยและดำรงอยู่จริงเช่นเดียวกับความจริงของธรรมชาติ ผู้วิจัยจึงมีหน้าที่ค้นหาความจริงแบบภาวะวิสัยอันนั้น เมื่อโลกเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ-สังคมและการบริหารราชการจากความทันสมัยมากขึ้นจึงเกิดแนวคิดหลังความทันสมัย (Post-modernism) ขึ้นมา โดยจัดเป็นแนวคิดการศึกษาความจริงทางสังคมมนุษย์ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกับแนวคิดปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) แนวคิดสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) (สุภาวงศ์ จันทรวณิช, 2552, น.5-15) และ แนวคิด Critical Theory ที่เสนอโดย Guba and Lincoln (1994) แนวคิดหลังความทันสมัยเหล่านี้ต่างเชื่อว่าความจริงทางสังคมมีลักษณะอัตวิสัยที่ถูกสร้างขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามปฏิสัมพันธ์ของความเป็นจริงกับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและตามพื้นที่ กาล และเทศะที่ความเป็นจริงที่ถูกสร้างขึ้นมา จึงมีลักษณะที่ไม่ถาวร ความจริงแต่ละพื้นที่จะถูกสร้างขึ้นโดยตัวแสดง คือ ชุมชน ไม่ดำรงอยู่แล้วและค้นพบไม่ได้มีความเป็นหนึ่งเดียว แต่มีลักษณะหลากหลาย (Multiple) เมื่อสร้างความจริงขึ้นมาแล้วบุคคลหรือชุมชนจะมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มของตนหรือกับชุมชนอื่นตามความเป็นจริงของตน ทั้งนี้อาจมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม ความจริงทางสังคมเช่นนี้อาจตีความและก่อรูปใหม่ (Restructure) เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นได้ จึงเป็น

แนวความคิดที่จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาสวัสดิการชุมชนชนบทที่ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีเงื่อนไขของการวิจัย ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มทำพร้อมไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูล และยังทำต่อไปหลังการรวบรวมข้อมูลในชุมชน (2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากมุมมองของคนในชุมชน (Emic View) (3) การวิเคราะห์ข้อมูลต้องอาศัยสมมติฐานชั่วคราว (Working Hypothesis) จำนวนมากที่นักวิจัยคิดขึ้นเองตลอดเวลา และ(4) ผู้วิจัยเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง

แนวคิดหลังความทันสมัยนำมาเป็นวิธีศึกษาชุมชนชนบทในบริบทของสังคมไทยที่ถูกเรียกว่า วิธีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน (อานันท์ กาญจนพันธ์, 2544, น.16-25) ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาชุมชนชนบทความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลง จึงเป็นที่รวมของวิธีการศึกษาหลายแบบ โดยมีจุดร่วมกันที่วิธีการศึกษาบนพื้นฐานของความซับซ้อนในการเปลี่ยนแปลงหรือความเคลื่อนไหวทางสังคมที่เป็นทั้งวิธีการศึกษา เนื้อหา และเป้าหมายของการศึกษา สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการสร้างรูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน ฉะนั้น ทฤษฎีสรรคินิยม ซึ่งเป็นกลุ่มแนวคิดหลังความทันสมัย จึงเป็นวิธีการและแนวทางให้ได้มาซึ่งคำตอบ

ทฤษฎีสรรคินิยม (Constructivism)

รากฐานแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสรรคินิยม โดยมีนักการศึกษาที่สนับสนุนแนวคิดที่ว่า “ความรู้เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นได้ด้วยตนเอง” นักจิตวิทยาและนักการศึกษา คือ Piaget ชาวสวิส และ Vygotsky ชาวรัสเซีย แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ (สุนีย์ เหมะประสิทธิ์, 2543) นั่นคือ กลุ่มแรก เป็นกลุ่มการสร้างความรู้เชิงความคิด (Cognitive Constructivism) มีพื้นฐาน จากแนวคิดของPiagetเป็นแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้โดยการลงมือกระทำPiagetเชื่อว่า ถ้าผู้เรียนถูกกระตุ้นด้วยปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา ผู้เรียนจะพยายามปรับโครงสร้างทางปัญญาให้เข้าสู่สภาวะสมดุลย์ โดยวิธีการดูดซึม ได้แก่ การรับข้อมูลใหม่จากสิ่งแวดล้อมเข้าไปไว้ในโครงสร้างทางปัญญา และการปรับเปลี่ยน โครงสร้างทางปัญญา คือการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับข้อมูลใหม่จนผู้เรียนสามารถปรับ โครงสร้างทางปัญญาเกิดเป็นความรู้ใหม่ขึ้นมาได้หรือเกิดการเรียนรู้ขึ้นเอง และกลุ่มที่ 2. เป็นกลุ่มการสร้างความรู้เชิงสังคม-วัฒนธรรม (Social Constructivism) มีพื้นฐานมาจากแนวคิดของ Vygotsky (Vygotsky, 1978) ซึ่งมีแนวคิดสำคัญว่า ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญารวมทั้งแนวคิด เกี่ยวกับศักยภาพในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญาที่อาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับช่วงของ การพัฒนาที่เรียกว่าเขตของการเชื่อมสู่การพัฒนา (Zone of Proximal Development) ถ้าผู้เรียนอย่ต่ำกว่าช่วงดังกล่าว ผู้เรียนก็จำเป็นที่จะต้องได้รับการช่วยเหลือในการเรียนรู้ (Scaffolding) และVygotskyเชื่อว่าผู้เรียนสร้างความรู้โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทาง สังคมกับผู้อื่นในขณะที่เด็กอยู่ในบริบทของสังคมนั้นๆ

อย่างไรก็ตาม จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักการศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม จะเห็น ได้ว่าแนวคิดของทั้ง 2 กลุ่มนั้นมีความเข้าใจที่ตรงกันว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถสร้าง ความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการลงมือกระทำหรือคิดแก้ปัญหาที่ครูผู้สอนได้จัดเตรียม หรือสร้างสภาพการณ์ไว้แทนที่จะรับความรู้ที่สมบูรณ์จากครู หรือแหล่งความรู้ที่ครู กำหนดไว้ การสร้างความรู้ของผู้เรียนตามแนวคิดของทั้ง 2 กลุ่มนี้ จึงเชื่อว่าการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลที่มีการเชื่อมโยงความรู้

หรือนำความรู้หลายๆ ด้านมาตีความควบคู่กับการแลกเปลี่ยนหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจนได้ความรู้ใหม่จน เกิดการปรับโครงสร้างทางปัญญาได้เป็นความรู้ใหม่ขึ้นมา

ความหมายของทฤษฎีสรคณิยม

ทฤษฎีสรคณิยม (สัน-คะ-นิ-ยม) ตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า Constructivism หมายถึง การเรียนรู้จากการสร้างความรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยความรู้เดิมของผู้เรียนมีอิทธิพลสำคัญต่อการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ซึ่งจะเห็นได้ว่าความหมายของทฤษฎีสรคณิยมที่ได้ถูกบัญญัติไว้นั้นก็มีที่มา จากรากฐานแนวคิดของนักการศึกษาทั้ง 2 กลุ่มข้างต้น ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ตามทฤษฎี สรคณิยมเป็นกระบวนการทางสติปัญญาของบุคคลในการสร้างความรู้และความหมายของสิ่งต่างๆ ที่ตนได้รับผ่านกระบวนการซึมซับคือ การนำข้อมูลหรือความรู้ใหม่ที่ได้รับ ไปเชื่อมโยงอย่างกลมกลืนกับโครงสร้างความรู้เดิมที่ตนมีอยู่ ส่วนการปรับกระบวนการ รู้คิดก็คือ การคิดค้นหาวิธีการต่างๆ มาใช้ในการสร้างความเข้าใจจนเกิดเป็นความรู้ ที่มีความหมายต่อตนเอง ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการภายในที่แต่ละบุคคล ต้องเป็นผู้สร้างด้วยตนเอง และสามารถทำหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นได้หากได้รับ การสนับสนุนช่วยเหลือในการเรียนรู้ (Scaffolding) จากผู้อื่น ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นครูหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนก็ตาม

คุณลักษณะสำคัญของทฤษฎีสรคณิยม

นักการศึกษาได้กำหนดข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับคุณลักษณะสำคัญของทฤษฎี สรคณิยมไว้ 4 ประการ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ (สุนีย์ เหมะประสิทธิ์, 2543 และ Eggen & Kauchak, 1998)

- 1) ผู้เรียนเป็นผู้สร้างและค้นพบหรือแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน อาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ผ่านการดู ฟัง อ่าน เขียน และปฏิบัติ
- 2) การเรียนรู้ใหม่จะเกิดขึ้นย่อมขึ้นอยู่กับความเข้าใจในบทเรียนปัจจุบัน ผู้เรียนอาจมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เดิมที่ช่วยสนับสนุน หรือส่งเสริม อาจขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ใหม่ ดังนั้นครูต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิด ประสบการณ์และสร้างความเข้าใจในบทเรียน
- 3) การเรียนรู้จะเกิดได้สะดวกเมื่อมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผู้เรียนต้อง ร่วมกันคิด ปฏิบัติและสื่อสารซึ่งกันและกัน ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัย กระบวนการกลุ่ม หรือการเรียนแบบร่วมมือ
- 4) การเรียนรู้อย่างมีความหมายจะต้องดำเนินการภายใต้การปฏิบัติใน สภาพจริงหรือใกล้เคียงกับสภาพจริงมากที่สุดซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงโดยการปฏิบัติหรือ โดยความคิด

จากข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับคุณลักษณะสำคัญของทฤษฎีสรคณิยมทั้ง 4 ประการ นั้น ในการออกแบบการเรียนการสอน หรือการจัดการเรียนรู้ที่อยู่บนพื้นฐาน แนวคิดของทฤษฎีสรคณิยมนั้น ครูผู้สอนควรต้องเข้าใจถึงคุณลักษณะสำคัญของทฤษฎีสรคณิยมที่ใช้เป็นแนวทางในการ กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งมีหลักสำคัญ อยู่ว่า ผู้เรียนนั้นต้องเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ควบคู่กับกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือหรือ กระบวนการกลุ่มภายใต้สถานการณ์จริงหรือที่ใกล้เคียงกับสภาพจริง แต่ทั้งนี้ ผู้เรียนจะเกิดความรู้ ใหม่ หรือการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้นั้นย่อมเป็นผลมาจากความเข้าใจในเนื้อหาหรือบทเรียน ในขณะนั้น ด้วย

องค์ประกอบของการเรียนรู้ตามทฤษฎีสรคณิยม ในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควร คำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการสอนตาม ทฤษฎีสรคณิยมเพื่อการออกแบบการเรียนการสอนที่ เป็นระบบ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญนั้น (อมลวรรณ วีระธรรมโม, 2548) มีดังนี้

1. จุดมุ่งหมายหรือความต้องการของผู้เรียน
2. ความรู้หรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
3. ข้อมูลเฉพาะที่เป็นเรื่องใหม่ สำหรับให้ผู้เรียนค้นหาวิธีนำไปประยุกต์ใช้กับ ความรู้

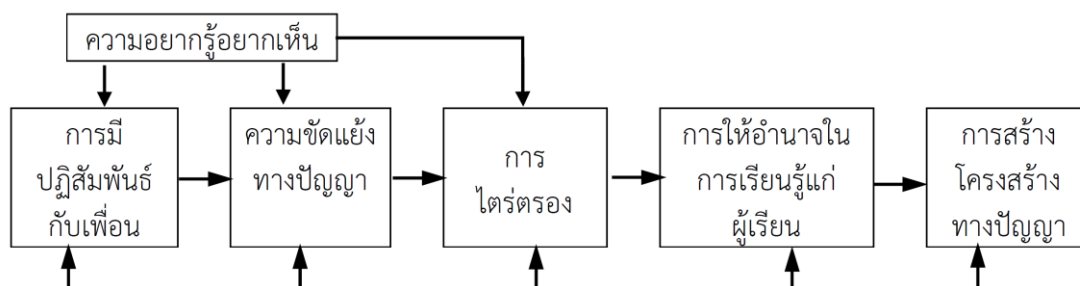
เดิม

4. ประสบการณ์ที่เพิ่มขยายความคิด เพื่อให้ผู้เรียนใช้ความรู้เดิมและความรู้ ใหม่ทำ การยืนยันปฏิเสธ หรือขยายความสิ่งที่เขากำลังคิดอยู่
5. กระบวนการสร้างความเข้าใจที่ผู้เรียนต้องตั้งคำถาม อภิปรายโต้แย้ง แล้วจึงลงข้อสรุป

นอกจากครูผู้สอนจะต้องเข้าใจถึงคุณลักษณะสำคัญของทฤษฎีสรคณิยมแล้ว สิ่ง สำคัญอีกส่วนที่ต้องคำนึงถึงนั่นคือ องค์ประกอบของการเรียนรู้ตามทฤษฎีสรคณิยม โดย ครูผู้สอนทราบถึงความต้องการของผู้เรียน มีการประเมินความรู้เดิมของ ผู้เรียนก่อนการเรียน การสอน ครูกำหนดเนื้อหาหรือข้อมูลใหม่ กิจกรรมการเรียนการสอน ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งคำถาม อภิปราย ระดมความคิดเห็น แล้วจึงลงข้อสรุป สุดท้ายครูผู้สอนต้องประเมินได้ว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไร เพิ่มขึ้น นักเรียนได้รับการขยายความรู้ และประสบการณ์หลังสิ้นสุดการเรียนการสอนหรือไม่

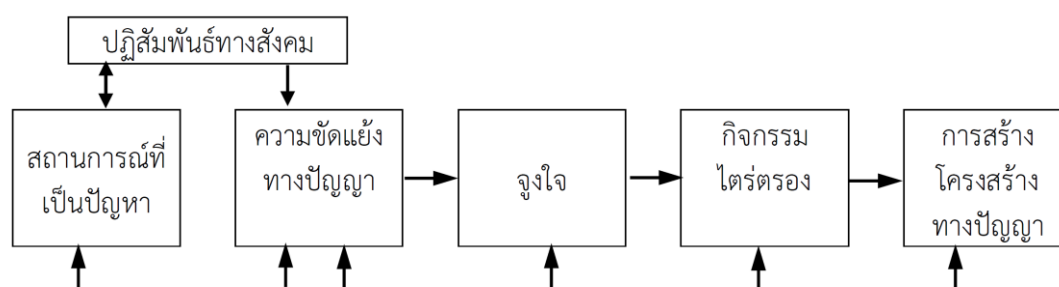
วงจรการสร้างความรู้ตามแนวทฤษฎีสรคณิยม

Underhill (Underhill, 1991 อ้างถึงใน ดวงกมล ตั้งกิจเจริญพร, 2548) ได้เสนอ วงจรการสร้างความรู้ตามแนวทฤษฎีสรคณิยมไว้ สรุปประเด็นได้ดังนี้ ประเด็นแรกกลไกสำคัญในการ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ คือ ความขัดแย้งทาง ปัญญา (Cognitive Conflict) และความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) ประเด็นที่ 2 ปัจจัยของความขัดแย้งทางปัญญา คือ การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน (Peer Interaction) ประเด็นที่ 3 ความขัดแย้งทางปัญญาก่อให้เกิดกิจกรรมการไตร่ตรอง (Reflection) ประเด็นที่ 4 การไตร่ตรองเป็นการกระตุ้นให้เกิดการสร้างโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Restructuring) และประเด็นที่ 5 การเกิดโครงสร้างทางปัญญา มีลักษณะการเกิดที่เป็น กระบวนการครบวงจร โดยเป็นวงจรที่เกิดจากประสบการณ์ของผู้เรียน และวงจรนี้จะช่วยให้ผู้เรียน ควบคุม การเรียนรู้ของตนเองได้ จาก 5 ประเด็นดังกล่าว สามารถสรุปดังภาพที่ 2-5

ภาพที่ 2-5 แสดงวงจรการสร้างความรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎีสรรคินิยมของUnderhill ที่มา: ดัดแปลงจาก อัมพร ม้าคะนอง (2543, อ้างถึงใน ดวงกลม ตั้งกิจเจริญพร, 2548)

นอกจากวงจรการสร้างความรู้ตามทฤษฎีสรรคินิยมของUnderhill (Underhill) ดังกล่าวแล้ว ไพจิตร สะดวกการ (2538, อ้างถึงใน ดวงกลม ตั้งกิจเจริญพร, 2548:65) ได้นำทฤษฎีสรรคินิยมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ และได้สรุปวงจรการสร้างความรู้ไว้ดังภาพที่ 2-6

ภาพที่ 2-6 แสดงวงจรการสร้างความรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎีสรรคินิยมของไพจิตร สะดวกการ ที่มา : ดัดแปลงจาก ไพจิต สะดวกการ (2538, อ้างถึงใน ดวงกลม ตั้งกิจเจริญพร, 2548)

ระหว่างการสอนแบบดั้งเดิมกับการสอนตามทฤษฎีสรรคินิยม ทั้งสอง ของ Underhill (Underhill, 1991) และของไพจิตร สะดวกการ (2538, อ้างถึงใน ดวงกลม ตั้งกิจเจริญพร, 2548) นั้นจะเห็นได้ว่าในวงจรการสร้างความรู้ซึ่งมีความรู้ใหม่เป็นเป้าหมาย โดยมีกระบวนการต้นทางในการสร้างความรู้ที่เหมือนกันคือ ผู้เรียนต้องมีความอยากรู้อยากเห็นหรืออยู่ในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขหาคำตอบในบางสิ่งบางอย่าง เมื่อร่วมกันจะเกิดความขัดแย้งทางปัญญา อันจะเป็นแรงจูงใจผู้เรียนคิดโดยวิธีการที่ซับซ้อน หรือการไตร่ตรอง จนเกิดเป็นโครงสร้างใหม่ทางปัญญา อย่างไรก็ตามทั้ง 2 ความคิดนี้มีจุดที่แตกต่างกันนั่นคือ การให้อำนาจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และการสร้างแรงจูงใจ ตามวงจรการสร้างความรู้ของUnderhillนั้น ผู้สอนต้องให้อิสระแก่ผู้เรียนในการควบคุม การเรียนรู้ของพวกเขาเองตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติจนได้ข้อสรุปพร้อมนำเสนอผลของการแก้ปัญหาในครั้งนั้น ส่วนวงจรการสร้างความรู้ของไพจิตร สะดวกการ นั้น เมื่อผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทางปัญญารึ้น ครูผู้สอนมีหน้าที่ที่จะต้องสร้าง

แรงจูงใจให้ผู้เรียนเล็งเห็นความสำคัญของการแก้ปัญหา โน้มน้าวหรือชี้แนะให้ผู้เรียนเกิดการคิดพิจารณาไตร่ตรองเพื่อให้การแก้ปัญหานั้นเป็นไปในทางที่เหมาะสมและถูกวิธี

การเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีสรคินิยม

การเรียนรู้ตามทฤษฎีสรคินิยม หมายถึงการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างความรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ หรือ ประสบการณ์โดยมีความรู้เดิมของนักเรียนที่ทำหน้าที่คัดสรรกลั่นกรองและสร้างความหมายในข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่ การเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีสรคินิยม มีลักษณะสำคัญ นั่นคือ

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้าง นักเรียนใช้ประสบการณ์เดิมสร้างความรู้และความเข้าใจอย่างกระตือรือร้น (actively construct) และมีความหมายสำหรับนักเรียนมากกว่าที่จะเข้าใจเพราะการรับรู้และจดจำความรู้ที่จัดระเบียบไว้แล้ว (Duffy and Cunningham 1996, 170-178 ; Eggen and Kauchak, 1998)

2. การสร้างความรู้เป็นกระบวนการควบคุมตนเองในการสร้างตัวแทนหรือโมเดลความรู้ความเข้าใจขึ้นใหม่ด้วยเครื่องมือและสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีการประนีประนอม ต่อรอง ความหมายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสร้างความรู้เป็นกิจกรรมทางสังคมที่ส่งเสริมให้นักเรียนค้นเคยและเรียนรู้วัฒนธรรมทางวิทยาศาสตร์ซึ่งหมายถึงการเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการใช้วัฒนธรรมภาษา วัฒนธรรมการรับรู้ การสนทนา การอภิปราย และการตั้งคำถามเพื่อแก้ปัญหา ตรวจสอบโลกทัศน์และฝึกปฏิบัติแบบวิทยาศาสตร์ (วรรณทิพา รอดแรงค์ำ 2541, Walker and Lambert 1995,18 ; Duffy and Cunningham, 1997;177-181)

3. กิจกรรมการเรียนรู้ควรจะทำให้นักเรียนได้รับและเข้าถึงประสบการณ์ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแปลความหมายประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจ และความเชื่อด้วยตนเองเพื่อสร้างความรู้ใหม่ (Walker and Lambert 1995, 17-18)

4. นักเรียนสร้าง ความหมายจากประสบการณ์ และจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสภาพแวดล้อมโดยบูรณาการข้อมูลและแนวคิดใหม่กับโครงสร้างความรู้เดิม (existing knowledge structures) เมื่อเกิดความไม่สมดุลระหว่างโครงสร้างความรู้เดิมและแนวคิดใหม่ นักเรียนจะสังเคราะห์ความเชื่อของตนเองกับความคิดใหม่ ความเชื่อเดิมอาจจะถูกแทนที่หรือสร้างใหม่จากแนวคิดและข้อมูลใหม่ ผลผลิตคือ โครงสร้างความรู้เดิมที่อาจจะมีรายละเอียดเพิ่มเติม มีการเปลี่ยนมโนทัศน์เดิมบางส่วนหรือเกิดมโนทัศน์ใหม่แทนที่มโนทัศน์เดิม การเรียนรู้จึงเป็นการเพิ่มเติมดัดแปลงโครงสร้างความรู้ หรือเปลี่ยนมโนทัศน์ (Wheatley 1991, 10 ; Appleton 1995, 302)

5. การสร้าง ความหมายเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมที่ต่อเนื่อง เริ่มต้นด้วยการสร้างสมมติฐาน ตรวจสอบสมมติฐานและปรับเปลี่ยนแนวคิดในขณะที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับปรากฏการณ์และบุคคลอื่น (Driver and Bell 1986, 448)

6. นักเรียนสะท้อนความคิดเห็นและไตร่ตรองความรู้ความเข้าใจ (metacognition) ใช้ทักษะการคิดเพื่อตรวจสอบ ควบคุมและประเมินสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ และเข้าใจ (Driver and Bell 1986, 445 ; Walker and Lambert 1995, 18 ; Duffy and Cunningham 1997, 181)

7. ผลผลิตการเรียนรู้เกิดจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนเพื่อสร้างความหมายตามคุณค่าและความเชื่อของนักเรียน ดังนั้นผลผลิตการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงแตกต่างกันไปตามความสามารถ ความสนใจ และประสบการณ์เดิมของนักเรียน (Driver and Bell 1986, 445 ; Walker and Lambert 1995, 19)

8. การเรียนรู้เป็นกระบวนการจัดโครงสร้างความรู้ทางความคิด เพื่อรับรู้และสร้างความหมายให้กับประสบการณ์ใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ซึ่งสถานการณ์จริงของแต่ละคนแตกต่างกัน นักเรียนพยายามเอาชนะอุปสรรคขณะทำกิจกรรมการเรียนรู้ หรือทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เผชิญอยู่โดยนักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือมีปฏิสัมพันธ์ อันนำไปสู่การพัฒนานักเรียนครบทุกด้านทั้งทางกาย ทางจิตหรืออารมณ์ ทางสังคมและสติปัญญา พาให้รอดพ้นจากปัญหาวิกฤตการณ์ (ชนาธิป พรกุล 2544, 16 ; พรชัย ภาพันธ์ 2550, 41; สุนีย์ คล้ายนิล 2550, 14)

โดยสรุปการเรียนรู้ตามทฤษฎีสรุครนิยม เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างความรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ หรือ ประสบการณ์โดยมีความรู้เดิมของผู้เรียนที่ทำหน้าที่คัดสรร กลั่นกรองและสร้างความหมายในข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่ โดยเชื่อว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยอาศัยประสบการณ์หรือความรู้เดิมที่มีอยู่เชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่จนเกิดการปรับโครงสร้างทางปัญญาได้เป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา โดยบทบาทผู้สอนนั้น ต้องเป็นผู้จัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทางปัญญาผ่านการปฏิบัติกิจกรรม เรียนรู้ร่วมกันหรือกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันจนนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่อันเป็นผลผลิตสุดท้ายของกระบวนการเรียนรู้

แนวคิดองค์ประกอบพฤติกรรมของชุมชนชนบท Bogdon and Bliklen (1982) Quoted in Miles and Huberman (1984, p.57-58) ให้แนวทางในการศึกษาพฤติกรรมหรือกิจกรรมสวัสดิการชุมชนชนบทในบริบทที่มีพลวัตต้องพิจารณาองค์ประกอบแบบองค์รวมที่สำคัญ นั้นคือ (1) ตัวแสดง คือ ชุมชนหมู่บ้านชนบท ซึ่งเป็นชุมชนที่มีขอบเขตของความสัมพันธ์ของ 1) ครอบครัวหรือกลุ่มย่อยในชุมชนหมู่บ้านเท่านั้น 2) ชุมชนหมู่บ้านโดยรวมและ 3) เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเครือข่าย (2) การตีความหมายสวัสดิการชุมชนใหม่ (ของผู้วิจัย) คือ การนิยามความหมายทั่วไปที่อธิบายสภาพการณ์ที่เป็นนามธรรมของสวัสดิการชุมชน (3) บริบท คือ เงื่อนไขของสถานที่ เวลา ลักษณะทางกายภาพที่ผลักดัน ผู้ริเริ่มในชุมชนหมู่บ้าน (ลักษณะ วิธีการ ระยะเวลา เป็นต้น) ตัวอย่างที่เคยเห็น คนภายนอกที่มานำเสนอ(ใครลักษณะ วิธีการ มาจากหน่วยงานไหน เมื่อไหร่) ในกิจกรรมนั้น ๆ (4) คำนิยาม คือ การนิยามหรือตั้งชื่อกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมในมุมมองของคนในชุมชนและมุมมองที่ถูกลมอง คือ ความรู้สึกที่ถูกลมองจากนอกชุมชนที่คนในชุมชนรับทราบมา (5) ลักษณะกิจกรรม คือ การกระทำระหว่างกลุ่มคนที่ไม่ใช่แค่เชิงกายภาพ (6) แบบแผนกิจกรรม คือ ชุดพฤติกรรมตามกิจกรรมที่เรียงลำดับกันอยู่เป็นขั้นตอนตามสังคมและวัฒนธรรมทำให้ทราบว่ามีขั้นตอนอย่างไรและทำกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนทำไม (7) บุคคล ครอบครัว และชุมชนทั้งภายในและภายนอกอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อ

บอกว่าใครทำบ้างและใครทำกิจกรรมนั้นกับใครบ้าง (8) กระบวนการ เช่น การก่อเกิด การคงอยู่ สิ้นสุดและเปลี่ยนแปลง ฯลฯ ขั้นตอนในพลวัตของวงจรชีวิตของสวัสดิการชุมชนแต่ละประเภทโดยพิจารณาถึงปัจจัยที่สนับสนุนและขัดขวางมาจากไหนและสวัสดิการชุมชนชนบทปรับตัวอย่างไร หรือจัดการกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้างจนมาถึงปัจจุบัน และบทเรียนที่จะนำมาใช้ในอนาคตคือ อะไรบ้าง รวมถึงกระบวนการขัดเกลาทางสังคมใหม่ในโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคมของตัว แสดง (9) กลยุทธ์เพื่อบรรลุผลสำเร็จของการจัดกิจกรรมสวัสดิการชุมชนในแต่ละระดับ และปัจจุบัน อยู่ในระดับไหน อนาคตจะเป็นระดับไหนและอย่างไร และ 10) ผลกระทบที่ออกมาคืออะไร และอย่างไรบ้าง และแนวคิดนี้เชื่อมโยงสอดประสานเกี่ยวข้องกับกรณีร่วมในการพัฒนาสวัสดิการชุมชน

เทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (A-I-C)

เทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (Appreciation Influence Control , A-I-C) เป็นเทคนิคที่มีการระดมสมองทำให้เกิดความเข้าใจสภาพปัญหา ค้นพบความต้องการ ชีตจำกัดและศักยภาพของผู้เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ ผลที่ได้เกิดจากทุกคนมีส่วนร่วมคิด ตัดสินใจ และยอมรับซึ่งกันและกัน นับได้ว่าเป็นแนวคิดเพื่อการทำงาน เพื่อแก้ปัญหา มีวิวัฒนาการ มาเป็นลำดับ ในยุคแรกผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้คิดและทำให้เป็นยุคที่คิดว่าคนด้อยพัฒนา ต่อมาเป็นยุค กำลังพัฒนา ทุกคนต้องร่วมกัน แก้ปัญหา พัฒนาการอีกขั้นคือ ผู้เชี่ยวชาญจัดระบบการแก้ปัญหา ให้เท่าที่มีข้อมูลและประชาชน ทำตาม ในปัจจุบันเป็นยุคที่ทุกคนมีส่วนร่วมสร้างระบบ เพราะคนจะ พัฒนาได้ต้องจัดการให้คน มีความรู้ ประสบการณ์ อาศัยประสบการณ์ที่แตกต่างกัน มีความ คิดเห็นในตนเอง (Human Entered) มาร่วมกันคิด เปลี่ยนการเรียนรู้จากการสอนให้จดจำ และ ทำตามเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ เพื่อวิเคราะห์ร่วมกันเลือก ตัดสินใจ ได้เอง มีวุฒิภาวะ (อรพินท์ สโพโชคชัย, 2537; ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม, ม.ป.ป. อ้างถึงใน ลือชา วรรณรัตน์, 2545; ครรชิต พุทธิโกษา, 2554)

ดังนั้น การทำงานจึงต้องเริ่มที่การประชุมร่วมกัน คิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้าง จุดมุ่งหมาย กลวิธี เขียนแผน และโครงการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น สำหรับรูปแบบของ AIC นั้น ธนาคารโลก (World Bank) ใช้มาตั้งแต่ พ.ศ.2513 และนิยมใช้รูปแบบของ ดร.วิลเลียม อี สมิท (Dr. William E. Smith) และ นางทูริต ซาโต้ (Ms. Turid Sato) ผู้ก่อตั้งสถาบัน / ผู้ก่อตั้ง Organization for Development : Intersad Institute (ODII) ในประเทศไทย สมาคม พัฒนาประชากรและชุมชนร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย ได้นำมาทดลองในปี 2533 โดยร่วมกับกรมการพัฒนาชุมชน ปรับปรุงทดลองนำไปปฏิบัติงานในหมู่บ้าน ตำบล และ พบว่ากระบวนการนี้ช่วยกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัว มีพลังในการรวมกลุ่ม รู้สึกเป็นเจ้าของใน โครงการพัฒนา และทำให้นักพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน เข้าใจประชาชนมากขึ้น สามารถจัด โครงการสนับสนุนชุมชนได้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น (ครรชิต พุทธิโกษา, 2554)

ความหมาย

A	=	Appreciation	เมตตาต่อกัน
I	=	Influence	คิดร่วมกัน
C	=	Control	ทำงานร่วมกัน

เกิดจากการให้ความสำคัญของแนวคิดและความเชื่อว่า บุคคล กลุ่มคน องค์กร ชุมชน และสังคม ล้วนมีพลังสร้างสรรค์แฝงอยู่มากมาย แต่มักถูกนำมาใช้น้อย หรือใช้พลังทำลาย เสียมากกว่าทำให้เกิดความทุกข์ยาก อึดอัดขัดข้อง ขัดแย้ง เกิดความเสียหายนานาประการโดยไม่จำเป็น หากบุคคล กลุ่มคน องค์กรชุมชน และสังคม รู้จักใช้วิธีระดมพลังสร้างสรรค์ที่มีอยู่แล้วโดยธรรมชาติจะเกิดเป็นพลังมหาศาล นำไปสู่การสร้างสรรค์สร้างความสำเร็จและสันติสุขให้แก่บุคคล กลุ่มคน องค์กรชุมชน และสังคมได้โดยไม่ยาก พลังที่สำคัญและเป็นประโยชน์ ได้แก่ 1) พลังความรักและความซาบซึ้งเข้าใจ (Appreciation) คือ การมีความรักความเมตตาปรารถนาดี เป็นมิตร ซาบซึ้งคุณค่า รับรู้ เข้าใจ ใส่ใจต่อสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นบุคคล กลุ่มคน องค์กร ชุมชน สังคม ธรรมชาติ ทรัพยากร วัตถุ สิ่งของ ผลิตภัณฑ์ ปรากฏการณ์ เหตุการณ์ สถานการณ์ และอื่น ๆ 2) พลังความคิดและมีปฏิสัมพันธ์ผสมผสาน (Influence) คือ การใช้ความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ (แยกแยะ) การสังเคราะห์ (รวบรวม) การใช้ปัญญา ทั้งนี้โดยเห็นการคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์กัน ผสมผสานกัน ด้วยความเป็นมิตร ความปรารถนาดี พร้อมทั้งให้เกียรติและให้ความเคารพซึ่งกันและกัน และ 3) พลังความพยายามและการควบคุมจัดการ (Control) คือ การมีความมุ่งมั่นผูกพันและรับผิดชอบที่จะปฏิบัติภารกิจ ซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลของตนเอง ให้ดำเนินการไปด้วยดีจน ประสบความสำเร็จ รวมถึงการรู้จักวางแผน จัดระบบ จัดคน จัดทรัพยากร สร้างความเข้าใจ สร้างกำลังใจ สร้างความร่วมมือ ประสานงาน ควบคุมการปฏิบัติงาน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน ปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, ม.ป.ป. อ้างถึงใน ลือชา วรรัตน์, 2545)

กระบวนการ AIC

กระบวนการ AIC จะกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมกระทำในสิ่งต่อไปนี้ (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, ม.ป.ป. อ้างถึงใน ลือชา วรรัตน์, 2545)

1. เกิดการยอมรับและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดยผ่านกระบวนการฟังอย่างตั้งใจ (Appreciation Through Listening) ผู้เข้าร่วมประชุมเข้าใจสภาพความเป็นจริงและความเป็นไปได้ ในสถานการณ์ต่างๆโดยมองสภาพความเป็นจริงของสถานการณ์ และสภาพความเป็นจริงของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน

2. การได้รับประโยชน์จากกันและกันทางความคิด โดยผ่านกระบวนการพูดคุย (Influence Through Dialogue) มีการคิดค้นและพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อเป็นกลยุทธ์ ในการพัฒนา ขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงความรู้สึกและคุณค่าของแต่ละคนในการตัดสินใจเลือก กลยุทธ์

3. การสร้างเงื่อนไขหรือพลังควบคุมที่จะผลักดันให้ทุกคนร่วมมือกันทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยผ่านการลงมือปฏิบัติ (Control Through Action) จะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถตัดสินใจและรับผิดชอบที่จะเลือกแนวทางในการปฏิบัติอย่างอิสระบนพื้นฐานของข้อมูล ที่ได้จากการร่วมประชุม การประชุมเชิงปฏิบัติการหรือการทำกิจกรรมร่วมกัน

วิธีการประชุมระดมความคิดโดยใช้เทคนิค AIC

เทคนิค AIC มีเทคนิควิธีการประชุมระดมความคิดที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมระดมความคิดได้มีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตย มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งทำให้เข้าใจถึงสภาพปัญหา ข้อจำกัดความต้องการ และศักยภาพของผู้ที่ระดมความคิดทุกคน (ธนพรธณ ธานี, 2540) อีกทั้งยังเป็นวิธีการที่รวมพลังปัญญา และพลังสร้างสรรค์ของแต่ละคนเข้ามาเป็นพลังในการพัฒนา ซึ่งมีขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้ (อรพินท์ ส孚โชคชัย, 2537)

1. ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation หรือ A) เป็นขั้นตอนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นตอนนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนแสดงข้อคิดเห็น รับฟังหาข้อสรุปร่วมกันอย่างเป็นประชาธิปไตย โดยใช้การวาดรูปเป็นสื่อในการแสดงข้อคิดเห็น แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ

- 1) การวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านในปัจจุบัน (A)
- 2) การกำหนดอนาคตของหมู่บ้านที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาในทิศทางใด (A2)

2. ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence หรือ I) คือ ขั้นตอนการหาวิธีการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในช่วง(A2) และเป็นช่วงการหามาตรการหรือ วิธีการในการพัฒนาและการค้นหาเหตุผลเพื่อจัดลำดับความสำคัญตามความเห็นของกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุม แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

- 1) การคิดโครงการที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์
- 2) การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ โดยแยกออกเป็น 3 ประเภท คือ กิจกรรม หรือโครงการที่ชาวบ้านทำเอง กิจกรรมหรือโครงการที่ชาวบ้านทำเองบางส่วนและขอความช่วยเหลือจากแหล่งทุนภายนอก และกิจกรรมหรือโครงการที่สามารถขอทุนอุดหนุนจากภาครัฐโดยผ่านตำบล

3. ขั้นตอนการสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control หรือ C) คือ การนำเอาโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ มาสู่การปฏิบัติและจัดกลุ่ม ผู้ดำเนินงานซึ่งจะรับผิดชอบต่อโครงการหรือกิจกรรมขั้นตอนนี้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่

- 1) การแบ่งกลุ่มรับผิดชอบ
- 2) การตกลงในรายละเอียดในการดำเนินงาน

สรุปเทคนิค AIC เป็นเทคนิคที่ระดมความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเพื่อช่วยกันวางแผนเพื่อการพัฒนาชุมชน เป็นเทคนิคที่มีศักยภาพในการสร้างพลัง และกระตุ้นการยอมรับของชาวบ้านให้มีส่วนร่วมในการคิด การวางแผนเพื่อการพัฒนาชุมชนของตนเอง

แนวคิดการมีส่วนร่วมของการพัฒนาสวัสดิการชุมชน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนนั้นเป็นแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาชุมชน คือการช่วยให้ประชาชนสามารถช่วยตนเองได้ เพราะประชาชนจะต้องช่วยกันร่วมมือในการเป็นผู้กระทำการพัฒนาชุมชน เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรง คือ การพัฒนาตนเองไปด้วย นอกเหนือจากการให้เกิดพัฒนาอย่างกว้างขวางในชุมชนนั้น นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมจะทำให้สามารถระดมปัจจัยอันได้แก่ทรัพยากรประเภทต่างๆ มาช่วยให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ตั้งไว้ด้วยกลยุทธ์ที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม คือ การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนว่าผลประโยชน์ที่ได้นั้นทำให้ประชาชนดีขึ้นอย่างไร ขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมเพราะต้องการให้ชุมชนเป็นปึกแผ่น มีความเป็นตัวของตัวเองในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาได้ เรียกว่าชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้โดยชุมชน และเพื่อชุมชนนั่นเอง จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน การจัดกระบวนการหรือกลไกการบริหารจัดการของรัฐที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การจัดทำแผน และดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชนสนับสนุนให้มีคณะกรรมการของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นให้ร่วมคิด ร่วมทำงาน และเรียนรู้ประสบการณ์ความรู้ความสามารถซึ่งกันและกันซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนหรือท้องถิ่นในการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาด้านต่างๆ และผลกระทบจากการพัฒนา จัดให้มีกระบวนการและช่องทางของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการพัฒนา 2 ระบบ ควบคู่กันไป คือ ระบบการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการพัฒนา ร่วมกับภาครัฐซึ่งเป็นระบบที่มีการปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันและระบบการจัดการกิจกรรมการพัฒนาใหม่ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ ซึ่งภาครัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนให้ด้านนโยบาย มาตรการ และงบประมาณสนับสนุน เสริมสร้างวิสัยทัศน์และสร้างขีดความสามารถในการจัดการหรือการมีส่วนร่วมให้แก่องค์กร ประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน สาธารณชน ภาคธุรกิจเอกชน

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2552) กล่าวถึง เหตุผลและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาในทุกระดับตั้งแต่องค์กรชุมชนในชุมชนเล็กๆ ในชนบท องค์กรชุมชนในบริษัทเอกชน จนถึงการพัฒนาประเทศที่ต้องใช้มิติของภาคประชาชนในการจัดการ และแก้ไขปัญหาพร้อมกัน กระบวนการมีส่วนร่วมก่อให้เกิดพลังของทุกฝ่ายในการร่วมกันคิดร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบต่อแทนจากที่ได้ทำงานร่วมกันนั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่ โกวิท พงษ์งาม (2550) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนาควรมี 4 ขั้นตอน คือ (1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อม ไร้ประโยชน์ เพราะชาวชนบทจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการ

คิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่างๆมาใช้ในการวางแผน (3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมี ฐานะยากจน แต่ก็มีความขยันขันแข็งของคนที่สามารถให้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด และ(4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไปจึงอาจจะประสบความสำเร็จยากลำบาก แต่ เสน่ห์ จามริก (2541) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือการให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้นำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่การกำหนดภายนอกแล้วให้ประชาชนเข้าร่วมต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคิดเอง โดยแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมการค้นหาปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหาร่วมในเลือกวิธีการ และวางแผนร่วมกันในการแก้ปัญหาในการดำเนินงานตามแผนและร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดผลสำเร็จ และหมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมจัดทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น และเป็นการปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ ในทำนองเดียวกัน นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วม 2) ระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมปานกลาง 3) ระดับที่ประชาชน มีส่วนร่วมได้เต็มที่ และนรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ได้ขยายความเพิ่มว่าระดับการมีส่วนร่วมเป็นได้หลายกรณี เช่น ระดับการมีส่วนร่วมตามหลักการทั่วไป โดยหลักการระดับการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับว่าจะมีส่วนร่วมในเรื่องประเภทใด แต่หลักใหญ่ๆ อาจแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ (1) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน ครอบครัว ชุมชน เช่น การให้ข้อมูลการเจ็บป่วยของตนต่อแพทย์ ถ้าไม่ร่วมให้ข้อมูลที่เป็นจริงก็อาจรักษาไม่ได้ผลดี (2) การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เช่น การรับรู้ข้อมูลของตนจากแพทย์เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจได้ดีขึ้น (3) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะกับโครงการที่ตนจะมีส่วนได้เสียด้วยโดยแบ่งเป็น 3 กรณีแล้วแต่กิจกรรมนั้นตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี่ กรณีแรก ตนมีน้ำหนักตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ กรณีที่สอง ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ เช่น เมื่อเป็นหุ้นส่วนเท่าเทียมกัน กรณีที่สาม ตนมีน้ำหนักในการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ เช่น เมื่อจะเป็นผู้รับประโยชน์จากน้ำที่ได้รับจากอ่างเก็บน้ำ กลุ่มประชาชนผู้จะได้รับประโยชน์ ควรเป็นผู้มีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าหน้าที่ชลประทาน เป็นต้น (4) การมีส่วนร่วมทำคือ ร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด เช่น ร่วมสร้างถนนในชนบท และ(5) การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ อาจไม่มีโอกาสร่วมทำแต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านต่างๆ เพื่อให้โครงการสำเร็จ

ซึ่ง บัณฑิต อ่อนดำ และ สุชาติ จักรพิสุทธ์ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน วิชา รัฐศาสตร์ แก้วเกตุ, 2550) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ตรงกันว่า มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหา วิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วยในลักษณะของการร่วมคิด มิใช่จากฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียว บนพื้นฐานความศรัทธาว่า ทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีศักยภาพในตนเอง ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วม

ร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานตลอดจนการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้จากทุกฝ่าย (คน สิ่งของ งบประมาณ เวลา ฯลฯ ออกมาเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกัน) ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนของการนำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำหรือแบ่งงานกันรับผิดชอบ เพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งประชาชนจะมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ตามรูปธรรมที่ต้องการให้เกิดตามกิจกรรมที่ทำนั้นและผลประโยชน์โดยทางอ้อม เป็นได้ทั้งวัตถุและจิตใจ และสิ่งที่มีความสำคัญมาก คือ การเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์ระหว่างภาคี ที่พัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทรกันมากขึ้นเป็นลำดับ และขั้นตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนมีส่วนร่วมประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอด เพื่อปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนละของสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน และมีส่วนร่วมเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างส่วนที่ประชาชนลงแรงและทรัพยากรเพื่อพัฒนากับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนลงแรงดังกล่าว กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ไม่ว่าจะระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติจะช่วยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ประชาชนลงทุนลงแรงกับประโยชน์ที่ได้ นอกจากนี้ในกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของตนเอง ตัดสินใจใช้ทรัพยากร การมีส่วนร่วมนั้นในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนาว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ฉะนั้นการมีส่วนร่วม จะทำเพียงคนเดียวไม่ได้ ต้องอาศัยกลุ่มคน และคนในชุมชน จึงจะเป็นฐานที่ทำให้เกิดการจัดการกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดสวัสดิการชุมชนและเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ชุมชนใกล้เคียงที่ยังไม่เข้มแข็งแต่อยากเรียนรู้

การรวมกลุ่มเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน

การเกิดกลุ่มขึ้นก็จะมีผู้นำและผู้ตาม มีโครงสร้างหรือองค์ประกอบกลุ่มอย่างน้อย 2 คนขึ้นไปบรรลุปเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ตั้งขึ้น ดังเช่น กาญจนา ไชยพันธุ์ (2549) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม พอสรุปได้ว่า กลุ่มคือการรวมตัวของบุคคลที่มีความเห็นสอดคล้องกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อทำงานร่วมกันและให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

นอกจากนี้แล้ว กฤษณี ลิ้มจิตติ และคณะ (2515, อ้างถึงใน อรทัย แสงทอง, 2558) ได้กล่าวเสริมเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มไว้ว่า กระบวนการกลุ่มมีขั้นตอนต่างๆ ที่ต้องศึกษา เริ่มตั้งแต่ ความสมัครใจในการเข้าร่วมกลุ่ม พฤติกรรมต่างๆ ของสมาชิกจะทำให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สมาชิกที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลในกลุ่มว่าใครเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในกลุ่มมากน้อยอย่างไร พฤติกรรมแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน พฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกไปนั้นได้รับการตอบสนองสนับสนุนอย่างไรบ้าง รูปแบบการตัดสินใจก็เป็นกระบวนการหนึ่งของกลุ่มที่สมาชิกมีความเห็นพ้องต้องกันที่จะนำไปสู่การ บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม หลังจากที่มีการร่วมอภิปรายกลุ่มอย่างกว้างขวางข้อตกลงจะนำไปสู่การ ปฏิบัติ เริ่มด้วยความคิดริเริ่มการแสวงหาความจริง การวิเคราะห์หาทางปฏิบัติและสรุปความนำไปสู่ การปฏิบัติตามมติกลุ่ม ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มจะมีหน้าที่ในการดำรงขวัญของกลุ่มทำให้กลุ่ม ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ สบายใจ สมาชิกมีโอกาสแสดงออกได้อย่างเต็มที่ ส่วน ปาริชาติ วลัย เสถียร และคณะ (2543) ได้สรุปถึงกระบวนการและเทคนิควิธีการในการเสริมสร้างการรวมกลุ่ม และ พัฒนาการความเข้มแข็งของกลุ่ม ได้ใน 3 ขั้นตอน กล่าวคือ (1) การเกิดกลุ่ม เป็นการสร้างฐานในการ รวมกลุ่ม ขั้นตอนนี้เป็นการกระตุ้นให้สมาชิกตระหนักรู้ปัญหา เกิดความสนใจในการเข้าร่วมกลุ่ม ซึ่งเทคนิควิธีการที่จำเป็นในการกระตุ้นให้สมาชิกเห็นความจำเป็นในการเข้าร่วมกลุ่ม สร้างหน่วยนำ หรือแนวร่วม เพื่อเป็นแกนประสานหรือขับเคลื่อน การศึกษาสำรวจข้อมูลหรือการวิเคราะห์ชุมชน (2) ขั้นการสร้างกลุ่ม เป็นขั้นตอนที่กระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่ม โดยอาจจะเริ่มจากการรวมกลุ่มเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากนั้นจึงพัฒนาสู่กลุ่มที่มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อดำเนินงานตามเป้าหมายที่กลุ่ม กำหนดไว้ อาจมีการกระตุ้นให้เกิดการคิดค้นแนวทางแก้ไขปัญหา สนับสนุนให้กลุ่มดำเนินกิจกรรม ตามแนวทางที่วางไว้ รวมถึงการสนับสนุนด้านความรู้เทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการทำงานกลุ่ม และ(3) ขั้นการเจริญเติบโตของกลุ่ม เป็นขั้นการพัฒนา ทั้งในระดับกลุ่ม (ขยายวัตถุประสงค์ ขยายกิจกรรม ขยายสมาชิกภายในกลุ่ม) และการพัฒนาจากระดับ สู่การเชื่อมโยงกับกลุ่มอื่นเป็นเครือข่าย ประเด็น สำคัญที่ต้องดำเนินการในขั้นตอนนี้คือ การกระตุ้นให้เห็นความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย และการ พัฒนาการความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันเป็นเครือข่าย เช่น การสร้างแม่ข่าย หรือแกนกลางในการ ประสานงาน การเสริมสร้างในการบริหารงานจัดการ การพัฒนาระบบติดต่อสื่อสาร

จะเห็นได้ว่า กระบวนการกลุ่มมีกลไก วิธีการมากมาย เช่น ผู้นำสมาชิก วัตถุประสงค์ ของกลุ่ม เป็นต้น ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ควรกล่าวถึงในกระบวนการกลุ่ม คือ ความตระหนัก เพราะหากสมาชิกกลุ่มมีความตระหนักในภาระหน้าที่แล้ว ก็จะทำให้กลุ่มดำเนินการไปด้วยดี แต่หาก สมาชิกไม่มีความตระหนักในหน้าที่แล้วอาจทำให้เกิดความขัดแย้งออกมาให้กลุ่มล่มสลายลงได้ ดังที่ อุทัย ปริญาสุทธีรัตน์ (2559) ได้กล่าวถึงสวัสดิการชุมชนโดยเฉพาะองค์การการเงินนั้นเป็นการ รวมตัวกันของคนในชุมชนด้วยความสมัครใจเพื่อร่วมมือกันบนหลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ในการแก้ปัญหาด้านการเงินของคนในชุมชน โดยลักษณะกลุ่ม จะมีสมาชิกและ คณะกรรมการ มีการสมทบเงินลงหุ้นอย่างสม่ำเสมอ และนำเงินสะสมดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ใน ลักษณะที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้คนในชุมชนส่วนใหญ่มักมีรายได้ในระดับน้อยถึงปานกลางและประกอบ อาชีพเกษตรกรรม เช่นนี้ความจำเป็นเดือดร้อนย่อมเป็นปกติวิสัย ทว่าสวัสดิการชุมชนที่จัดขึ้นบนหลัก คิดพื้นฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนโดยครอบคลุมในเรื่องเหล่านี้ ได้แก่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ทุนการศึกษา คนด้อยโอกาส คนทำงาน เงินกู้ และเงินฝากนั้น ในการนี้ต้องมีทั้ง “การให้”

และ “การรับ” โดยการให้ในที่นี้หมายความว่า การให้ “ทุนและโอกาส” แก่คนอื่นๆ ในชุมชน เมื่อถึงคราวจำเป็นเดือดร้อนขึ้นมา ในทางตรงกันข้ามหากสมาชิกเข้ามาเพื่อ “รับ” มากกว่า “ให้” แล้วแน่นอนว่าทุนและโอกาสที่มีอยู่ย่อมพร่องไปโดยลำดับ ที่สุดก็คงหมดไปจากชุมชน

ดังนั้นสิ่งสำคัญที่กลุ่มต้องตระหนักนั้นคือ กระบวนการเรียนรู้ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชีวิตและสังคม เพื่อให้คนดี รู้จักคิดดี ทำดี มีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม ดังที่ ศักดิ์ศรี นิรัฐทวี (2543) ได้กล่าวว่าความสำคัญที่ทำให้มนุษย์ได้มีศักยภาพในการพัฒนา สามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและพึ่งตนเองได้มีรากฐานอยู่ที่ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งไม่ได้แยกแยะระหว่างการเรียนรู้กับวิถีชีวิตการเรียนรู้และการปฏิบัติ อีกทั้งกระบวนการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ทั้งในการพยายามแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง หรือเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ กิจกรรมที่ดำเนินอยู่ เป็นไปเพื่อสนองตอบต่อการแก้ปัญหา และสอดคล้องกับแผนการผลิตของชุมชน จึงเป็นพลังขับเคลื่อนให้เกิดพลวัตของการเรียนรู้ (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543) นอกจากนี้ อเนก นาคะบุตร (2545) กล่าวว่ารูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนไม่ได้มีรูปแบบเดียว ที่ผ่านมามีกระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นหลายรูปแบบ คือ 1) การที่กลุ่มแต่ละกลุ่มมาพบปะกันเพื่อเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 2) การที่นักวิชาการ นักพัฒนา พูดคุยกับชาวบ้านหรือผู้นำแล้วเกิดการสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมา และ 3) กระบวนการเชื่อมผู้นำกับผู้นำเพื่อให้เกิดการเลือกในการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาชุมชน ซึ่งแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น นเรศ สงเคราะห์สุข (2541) ได้อธิบายการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) สามารถดำเนินการได้หลายวิธีนั้นคือ จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่างๆ จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทัศนคติศึกษาดูงานระหว่างกลุ่มองค์กรต่างๆ ภายในชุมชน และระหว่างชุมชน ผูกอบรมเพื่อพัฒนาทัศนคติเฉพาะด้านต่างๆ ให้แก่คนในชุมชน การให้ร่วมกันปฏิบัติงานจริง และการถ่ายทอดประสบการณ์และสรุปบทเรียนเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เหมาะสม

อีกประการหนึ่งที่ นเรศ สงเคราะห์สุข (2541) ได้อธิบายต่อ คือ การพัฒนาผู้นำชุมชน เพื่อให้ผู้นำมีความมั่นใจในความรู้และความสามารถที่มีอยู่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้นำสามารถริเริ่มกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชนได้ นั่นคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน สนับสนุนให้มีเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องซึ่งจะทำให้เกิดการระดมทุนและการจัดองค์กรร่วมกัน ส่วน ยุวัฒน์ วุฒิเมธี และคณะ (2536) ได้กล่าวถึงหลักการและวิธีการดำเนินการพัฒนาชุมชนไว้ 2 ประเด็นสำคัญ คือ ประการที่หนึ่ง การให้การศึกษา แก่ประชาชนในชนบท ให้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจถึงสถานการณ์หรือปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิต เป็นการการศึกษาอบรมแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยเพื่อให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมใหม่ๆ เช่น การประชุมพบปะพูดคุยการแนะนำเรื่องต่างๆ การฝึกอบรมสาธิต การฝึกอาชีพ การจัดกิจกรรมต่างๆ และประการที่สอง การจัดตั้งกลุ่มและพัฒนากลุ่ม เพื่อสร้างพลังในการคิดตัดสินใจร่วมปฏิบัติ และรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนา ใช้พลังกลุ่มเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาความคิดของกลุ่ม ส่งเสริมความเป็นตัวของตัวเอง มีความกล้า และเชื่อมั่นในงานพัฒนาชุมชนถือว่ากลุ่มเป็นสถาบันสนับสนุนการเรียนรู้ การคิดและการแก้ปัญหาในชุมชน ไม่ว่าจะ

กลุ่มจะทำอะไรลงไป พลังของกลุ่มจะมีอิทธิพลเหนือความรู้สึกนึกคิดปัจเจกบุคคลเสมอ ทั้งนี้เพราะสิ่งที่กลุ่มร่วมกันแสดงออกมานั้นเป็นข้อสรุปแนวคิดของคนส่วนใหญ่ ที่ผ่านการกลั่นกรองมาแล้ว กิจกรรมที่กลุ่มทำจึงสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติปัจเจกบุคคลในชุมชนได้เป็นอย่างดี การรวมกลุ่มและการพัฒนาชุมชนจึงเป็นวิธีการที่นักพัฒนาใช้ในการพัฒนาชุมชนตลอดมา เมื่อรวมกลุ่มขึ้นมาแล้วก็จัดระบบการบริหารงานกลุ่มให้เรียบร้อย โดยจัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาคณะหนึ่งก่อนให้เป็นผู้ทำงานของกลุ่ม เช่น การจัดระเบียบปฏิบัติของกลุ่ม กรรมการบริหารกลุ่ม การประชุมประจำสัปดาห์ หรือประจำเดือนของกลุ่ม บทบาทของสมาชิกกลุ่ม ความรับผิดชอบร่วมกันและกิจกรรมของกลุ่มที่ต้องทำ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2530, อ้างถึงใน อรทัย แสงทอง, 2558)

ฉะนั้น กลุ่มเป็นกลไกของการทำงานในระดับชุมชน การส่งเสริมการเรียนรู้ระดับกลุ่มควรเป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทำงานร่วมกัน โดยกระบวนการจะเริ่มจากกรสรุปสภาพปัญหาหรือความต้องการที่ดำรงอยู่ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา แล้วจึงแสวงหาแนวทางแก้ไขหรือสนองความต้องการ ได้กล่าวถึงเทคนิควิธีการที่ใช้ในการเสริมสร้างการเรียนรู้ระดับกลุ่มได้แก่ การประชุมทั่วไป อภิปรายกลุ่ม การสาธิต การแสดงนิทรรศการ การทัศนศึกษา เป็นต้น เมื่อได้รับการเสนอความคิดใหม่แก่กลุ่ม สมาชิกก็จะมีการสอบถามปัญหาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และมีการสนับสนุนให้นำไปปฏิบัติ (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543)

จะเห็นว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ผสมผสานกับกระบวนการกลุ่ม ซึ่งบุคคลจะมีประสบการณ์ติดตัวอยู่แล้ว และสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ตลอดจนทดลองใช้ความรู้หรือการปฏิบัติจริงจนประสบความสำเร็จผ่านกระบวนการกลุ่ม เนื่องจากบุคคลมีความจำกัดในเรื่องพลังหรือศักยภาพ มีความแตกต่างทางสติปัญญา และต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ดังนั้นการให้บุคคลได้ทำงานเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และร่วมกันทำในสิ่งที่ยากหรือไม่เคยทำมาก่อนได้ด้วยความมั่นใจ (สนธยา พลศรี, 2550)

อย่างไรก็ตาม ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่ส่งเสริมและการพัฒนาชุมชนว่า องค์ประกอบที่ทำให้ทีมงานหรือกลุ่มทำงานมีประสิทธิภาพจะมีความรู้สึกในด้านดีต่อกันและกันในหมู่สมาชิก ในกลุ่มและหัวหน้ามีความตระหนักรู้ว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากสภาพแวดล้อมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เนื่องจากต้องมีการติดต่อกัน กลุ่มทำงานที่ประสิทธิภาพจะมีเงื่อนไขที่สำคัญ ได้แก่ ความจำเป็นที่ต้องมีความรับผิดชอบและความผูกพัน ความผูกพันต่อกันเป็นกลุ่มเป็นการผูกพันใน 3 ลักษณะ คือ 1) ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงความเป็นสมาชิกในกลุ่ม 2) มีความตั้งใจและความพร้อมที่จะใช้ความพยายามที่มีอยู่เพื่อกัน และ 3) มีความเชื่อมั่นและยอมรับในคุณค่าและเป้าหมายของกลุ่ม ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเนื่องจากบุคคลจะเกิดความรู้สึกถึงว่าตนเองมีความสำคัญและมีคุณค่า และมีการแลกเปลี่ยนความคิดแบบสร้างสรรค์ความก้าวหน้าให้กับกลุ่ม ความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะความสามารถของสมาชิกได้ สมาชิกมีความรู้ความชำนาญงาน ตลอดจนเทคนิคการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับทีมงาน รวมทั้งการมีที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่สามซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมข้อมูล เพื่อพัฒนาการทำงานให้ชาวสหายย้อนกลับ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการไกล่เกลี่ย จากการศึกษาพบว่า ในแต่ละชุมชนต่างมีการดำเนินงานในกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ สภาพดินฟ้าอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น รวมทั้งวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคน

ในชุมชน ซึ่งมีส่วนช่วยส่งเสริมให้การรวมกลุ่มมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นทั้งนี้ลักษณะการดำเนินงานของชุมชนที่สำคัญ มีดังนี้

1) วัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่ม แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือคนในชุมชน โดยจะรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นของครุในชุมชนร่วมกัน เช่น ปัญหาการขาดแคลนเงินทุน ปัญหาการตลาด การขาดความรู้ทางเทคโนโลยี โดยมีการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ เช่น การตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ศูนย์สาธิตการตลาด ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นต้น

2) การรวมกลุ่มอาชีพ โดยคนในชุมชนต้องมีรายได้ให้เพียงพอต่อการครองชีพ และต้องการที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งการรวมกลุ่มอาชีพนั้นมักเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการรวมกลุ่มออมทรัพย์ เช่น การรวมทอผ้าไทย การแปรรูปสมุนไพร กลุ่มผลิตข้าวซ้อมมือ กลุ่มผลิตน้ำตาลโตนด เป็นต้น

3) การรวมกลุ่มเพื่อส่วนรวม พบว่ามีในทุกภาคที่ทำการศึกษโดยในภาคเหนือจะมุ่งเน้นการอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำ ลำธาร และป่าไม้ ภาคกลางอนุรักษ์แหล่งน้ำและทรัพยากรทางทะเล

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543) ได้สรุปไว้ว่า ในการทำความเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มนั้น จำเป็นต้องเข้าใจวงจรหรือขั้นตอนการรวมกลุ่ม จากนั้นควรวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง จะช่วยทำให้เห็นถึงปัจจัยเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับการส่งเสริมและพัฒนา กลุ่ม ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องมีทั้งปัจจัยในกลุ่มไม่ว่าจะเป็นสมาชิก การจัดการ (โครงสร้าง กฎระเบียบ กิจกรรม) และปัจจัยภายนอกกลุ่ม ได้แก่ นักพัฒนา กระบวนการส่งเสริม รวมถึงสภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง จึงควรวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันกลุ่มตลอดเวลาเพื่อจะได้สามารถกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์เงื่อนไขของแต่ละกลุ่ม ส่วนสร้อยตระกูล อรรถมานะ (2545) ได้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มและการรวมกลุ่มว่า กลุ่ม คือ บุคคลสองคนหรือมากกว่ามารวมกันโดยใช้คำพูดหรือไม่ก็ตาม เขาเหล่านั้นจะทำหน้าที่ซึ่งมีลักษณะต้องขึ้นต่อกันและกัน ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายหรือผลประโยชน์ที่มีร่วมกันบางประการ ในขณะที่จิรพรรณ กาญจนะจิตรา (2545) กล่าวว่า กลุ่มหมายถึง บุคคลหลายๆคนที่มีจิตใจรักใคร่ร่วมมือ มีจุดมุ่งหมายที่จะปฏิบัติหน้าที่ของกลุ่มให้ลุล่วงไปด้วยดี และแต่ละคนสำนึกตลอดเวลาว่าตนเป็นสมาชิกของกลุ่ม ถ้าพิจารณาคุณค่าจำกัดความที่กล่าวมา จะเห็นว่า มินิยามของกลุ่มต่างกันออกไปในข้อปลีกย่อย แต่โดยสรุปแล้ว ความหมายของกลุ่ม คือ กลุ่มจะต้องประกอบด้วยบุคคลอย่างน้อย 2 คนขึ้น กลุ่มจะต้องมีความสัมพันธ์ต่อกัน คือทั้งบุคคลและกลุ่มจะต้องมีการปะทะสังสรรค์กัน กลุ่มจะมีความสนใจร่วมกัน และกลุ่มจะมีแบบแผนต่อกัน คือกลุ่มจะกำหนดหน้าที่เป็นแบบแผนที่แน่นอน เช่น ความรับผิดชอบ หน้าที่ บทบาท เป็นต้น

ที่กล่าวมา ทำให้เราทราบว่า กระบวนการที่จะเกิดเป็นกลุ่มขึ้นได้นั้น ต้องมาจากหลายองค์ประกอบรวมเข้าด้วยกัน สิ่งสำคัญคือการปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มจะทำให้กลุ่มสามารถดำเนินงานตามเป้าหมายไปได้อย่างประสบความสำเร็จ และกลุ่มจะต้องมีองค์ประกอบของกลุ่มเพื่อเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่ม

Vinger (1950) ซึ่งมีแนวคิดว่าการรวมกลุ่มเศรษฐกิจจะเกิดผลประโยชน์หรือผลเสียต่อสวัสดิการของประเทศต่างๆ ขึ้นอยู่กับผลสุทธิของการสร้างการค้า (Trade Creation) และ การ

เบี่ยงเบนทางการค้า (Trade Diversion) และ Vinger ได้มีการสร้างแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ที่ประกอบไปด้วยสินค้าที่เหมือนกัน (Homogenous Products) ผลิตโดยประเทศสมาชิกของกลุ่มเศรษฐกิจ และประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก โดยสมมติให้กลุ่มเศรษฐกิจประกอบด้วย 2 ประเทศ และประเทศอื่นๆ (ROW) โดยใช้แบบจำลองดุลยภาพบางส่วน (Partial Equilibrium) ซึ่งในภายหลังได้มีการปรับปรุงพัฒนาแบบจำลองให้สามารถวิเคราะห์ได้หลายประเทศ และมีสินค้าจำนวนมากและเพิ่มสมมติฐานให้กับเคียงกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น และมีการนำเอาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาสร้างแบบจำลองดุลยภาพทั่วไปที่สามารถคำนวณได้ (Computable General Equilibrium: CGE Model) เพื่อวิเคราะห์จากการรวมกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆรวมทั้งผลจากการทำความตกลงการค้าเสรีแบบทวิภาคี

ประเด็นข้อพิจารณาที่สำคัญต่อการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ คือ การทำความตกลงการค้าระหว่างประเทศหรือการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจจะเป็นตัวเร่ง หรือเป็นอุปสรรคต่อการนำไปสู่การค้าเสรีแบบพหุภาคี ในทางหนึ่ง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจและการทำความตกลงการค้าเสรีแบบทวิภาคีจะช่วยเร่งให้เกิดการเจรจาพหุภาคีเร็วขึ้น เนื่องจากประเทศคู่ค้าสามารถเจรจาในประเด็นต่างๆเพิ่มเติมจากการเจรจาพหุภาคี โดยเริ่มจากกลุ่มประเทศเล็กๆก่อน ในอีกทางหนึ่งการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจจะทำให้เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้าและการปกป้องทางการค้าเฉพาะกลุ่ม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเปิดเสรีการค้าทั่วโลก

ตามสภาพธรรมชาติของมนุษย์เมื่อเกิดมาต้องพึ่งกันและกัน ตั้งแต่แรกเกิดเป็นวัยทารกต้องพึ่งผู้ดูแลคือ พ่อ แม่ เมื่อเติบโตขึ้นเป็นสมาชิกของสังคมก็ต้องพึ่งพาคนอื่นแลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถ เพื่อความอยู่รอดของชีวิตที่อยู่ร่วมกันในสังคม โดยมีผลประโยชน์ตอบแทน การอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ย่อมจะอยู่กันเป็นกลุ่มคน เช่น อยู่กันเป็นครอบครัว หมู่บ้าน แต่ละคนในกลุ่มย่อมมีบทบาทและหน้าที่สัมพันธ์กัน มีปัจจัยเงื่อนไขต่าง ๆ ให้คนเข้าร่วมกลุ่ม

การดำเนินงานในรูปแบบของกลุ่มมีกระบวนการการก่อเกิดหรือการจัดตั้งที่แตกต่างกันแต่ส่วนใหญ่มีองค์ประกอบภายในกลุ่มคล้ายกัน ส่วน โกวิทช์ พวงงาม และคณะ (2550) ให้ความหมายของกลุ่มว่าต้องประกอบด้วย 1) สมาชิกตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน 2) การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิก และ 3) จุดมุ่งหมายและการกระทำร่วมกัน

พฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกโดย โกวิทช์ พวงงาม และคณะ (2550) ได้เสนอแนวคิดโดยรวมขั้นตอนการพัฒนาของกลุ่มขององค์ประชาชน ของส่วนราชการไว้ ได้แก่ 1) การจัดตั้งกลุ่มต้องคำนึงถึงความเหนียวแน่นและประสิทธิภาพขององค์กรเป็นหลัก เช่น กลุ่มต้องเกิดจากความต้องการของชุมชน และความสมัครใจ กลุ่มจะต้องกำหนดหน้าที่ให้สมาชิกรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองเห็นแก่ประโยชน์ส่วนกลุ่มมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว กลุ่มจะต้องกำหนดหน้าที่สมาชิกให้ชัดเจนนอกเหนือจากการประชุม กลุ่มจะต้องมีระเบียบวินัย อยู่ร่วมกันอย่างมีกฎเกณฑ์ กลุ่มจะต้องสามารถดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ยั่วยุสมาชิกมาพบปะกัน บ่อยครั้ง มีแผนงาน มีกิจกรรมตอบสนองความต้องการของสมาชิก กลุ่มจะต้องมีเป้าหมายการเพิ่มสมาชิกหรือประเมินผลกลุ่มเอง กลุ่มจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกันของสมาชิก และ กลุ่มจะต้องมีความสัมพันธ์และบรรยากาศแห่งความร่วมมือของสมาชิก 2) ส่วนราชการจะต้องเข้าใจปรัชญาและหลักการทำงานเพื่อพัฒนาองค์ประกอบประชาชนมากกว่าเพื่อมุ่งหวัง เพื่อประโยชน์ของหน่วยงาน โดยการวางรากฐานการ

พัฒนาชนบท หมู่บ้านจะต้องยึดหลักการความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผ่านขั้นตอนขององค์กรประชาชน เห็นความสำคัญของพลังกลุ่ม เปิดโอกาสและฝึกหัดการทำงานของกลุ่มเอง อีกทั้งต้องมีเป้าหมายในการลดการที่ประชาชนและองค์กรพึ่งพาส่วนราชการออกไป เช่น ใช้อำนาจในตำบลให้เป็นผู้คิดริเริ่มทำงานปฏิบัติและการวัดผลด้วยตนเอง ส่วนราชการเป็นเพียงผู้สนับสนุนเท่านั้น และส่วนราชการต้องผสมผสานการดำเนินการฝึกอบรม และการให้ความรู้แก่กลุ่มหรือองค์กรประชาชนเป็นระยะๆ เพื่อประสิทธิภาพและคุณภาพขององค์กรให้มีความชำนาญในเรื่องต่างๆเพิ่มขึ้น

การศึกษาสวัสดิการชุมชนในประเทศไทย

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ชัดว่าการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนนั้น มีหน่วยงานหลายภาคส่วนในการส่งเสริมและสนับสนุน อีกทั้งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการ ตั้งแต่พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด และกฎกระทรวง นักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาสวัสดิการชุมชนในรูปแบบต่างๆ ทั้งทางเศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีวัฒนธรรม ทั้งนี้และการศึกษาสวัสดิการชุมชนนั้นต้องเริ่มคิดจากชุมชน ทำโดยชุมชน ประเมินโดยชุมชน และรับผลประโยชน์ร่วมกันในชุมชน อย่างไรก็ตาม โกวิทย์ พ่วงงาม (2554) ได้อธิบายว่า “ชุมชนท้องถิ่นสวัสดิการ” ว่าเป็นข้อเสนอทางเลือกในการเติมเต็มการจัดสวัสดิการสังคมอีกรูปแบบหนึ่ง ถือเป็นแบบฝึกหัดของภาคประชาชนที่ได้เรียนรู้การใช้สวัสดิการชุมชน อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในกระบวนการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ตลอดจนการพึ่งพาตนเองให้ได้และการปรับตัวเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ของความเป็นอยู่ที่ดีตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ระดับกลุ่มบุคคล ระดับชุมชน และระดับสังคม ดังนั้นชุมชนท้องถิ่นสวัสดิการจึงไม่ใช่ความหมายของการใช้เงินหรือวัสดุสิ่งของเป็นเครื่องมือเพียงอย่างเดียว แต่สวัสดิการดังกล่าวยังรวมถึงการสร้างคนที่มีคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมที่สามารถผนวกทุนของชุมชนทั้งทุนทรัพยากร ทุนวัฒนธรรม และทุนภูมิปัญญา แล้วนำมาใช้ในการขับเคลื่อนงานสวัสดิการให้ดำเนินไปได้ด้วยดี ทั้งนี้ชุมชนท้องถิ่นสวัสดิการมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ ประการแรก เป็นสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการที่เกี่ยวข้องกับรายได้ที่เป็นตัวเงินหรือทุนและวัสดุสิ่งของ ทั้งที่เป็นไปเพื่อการตอบสนองความต้องการด้านรายได้ ด้านอาหาร ด้านการรักษาโรคและสุขภาพร่างกาย และด้านการดูแลกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ และประการที่สอง เป็นสวัสดิการที่ไม่ได้เป็นการบริการในลักษณะที่เป็นรูปธรรมซึ่งไม่สามารถจับต้องและมองเห็นได้

โดยเฉพาะการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุซึ่งไม่ใช่เพียงการจัดบริการในลักษณะศูนย์บริการผู้สูงอายุ หรือการให้เพียงเบี้ยยังชีพ ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่น้อยและยังต่ำกว่าเส้นความยากจน (ยุวดี ไวทยะโชติ, 2555) ทว่าต้องใส่ใจสวัสดิการที่เป็นเรื่องของจิตใจมากกว่ากาย (สโรชพันธุ์ สุภาวรรณ และ ชไมพร กาญจนกิจสกุล, 2557) ทั้งนี้การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในลักษณะพหุภาคีซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการมากกว่าเป็นผู้รับบริการ ย่อมทำให้เกิดการตระหนักรู้ถึงคุณค่าของตนเอง (เกวลี เครือจักร และ สุนทรี สุรัตน์, 2558) เช่นเดียวกับการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีบทบาทเป็นอาสาสมัครซึ่งช่วยเพิ่มคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี (จุฑารัตน์ แสงทอง, 2557) ที่สุดส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ซึ่งการมีส่วนร่วม สมรรถภาพ

ทางกาย และความพึงพอใจ (สราวุฒิ พงษ์พิพัฒน์, 2558) ส่วน ปิยานุช ปันยง, สุพรชัย ศิริโวหาร และจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์ (2557) ได้ศึกษาการเสริมสร้างให้กองทุนสวัสดิการชุมชนมีความเข้มแข็ง จังหวัดลำพูน พบว่า มีความเข้มแข็งมี 3 ปัจจัย นั่นคือ 1) ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ดี 2) การได้รับการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ และ 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน ส่วน สันติ ธิรพัฒน์ และคณะ (2555) ได้ศึกษาความยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการชุมชน เชื่อมโยงกลุ่มออมทรัพย์ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโตที่จังหวัดตราด ใน 2 มิติ คือ 1) ความยั่งยืนทางการเงิน โดยการประยุกต์จากการศึกษาของ Gokhale และ Smetters (2003) ที่พิจารณา Infinite Horizon Fiscal Imbalance (FI) ประกอบกับเงื่อนไขกองทุนสวัสดิการ และ 2) ความยั่งยืนในการบริหารงานที่เกิดจากภาวะผู้นำมีการรอบการประเมิน 4 ประเด็นตาม Centre for Excellence in Leadership (2007) ได้แก่ ความมุ่งมั่นความสำเร็จ การสร้างผลกระทบ การสร้างแรงผลักดัน และความมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ ผลการศึกษาพบว่า กองทุนดังกล่าวจะสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืนทางการเงินถ้าอัตราการหาผลประโยชน์ของกลุ่มออมทรัพย์เกินร้อยละ 8 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่สามารถทำได้ สำหรับความยั่งยืนด้านการจัดการจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีการสร้างกลไกการบริหาร มีคณะกรรมการบริหาร มีกฎระเบียบในการปฏิบัติงาน ซึ่งควรเป็นรูปแบบที่จะทำให้เกิดความต่อเนื่องระยะยาว ไม่ยึดติดตัวบุคคล

6. ชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามันกับสิทธิตามกฎหมาย

วิถีชีวิตชาวใต้แต่ดั้งเดิม เป็นชีวิตที่สงบเรียบง่ายแต่มีหลักคิด อุดมการณ์ และยุทธวิธี อันทันสมัยทันเหตุการณ์ เหมาะกับสภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าสิ่งดี ๆ เหล่านี้กำลังเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสวัตถุนิยมของสังคมปัจจุบัน ก่อนหน้านั้นการประมงเป็นการประมงเพื่อยังชีพ เครื่องมือที่ใช้ในการประมงส่วนใหญ่ ได้แก่ โพงพาง โปะ เบ็ด แห เป็นต้น ผลผลิตที่ได้ใช้บริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก หากเหลือจะขายกันในท้องถิ่น แต่หลังจาก พ.ศ. 2500 เป็นต้นมาได้มีการนำเครื่องมืออวนลากหน้าเดินแบบเยอรมัน หรืออวนลากแผ่นตะเข้เข้ามา และกลายเป็นที่นิยมในหมู่ชาวประมง และหลังจากปี พ.ศ. 2504 ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (แผนแรกยังไม่มี “สังคม”) เป็นหลัก จำนวนเรือประมงก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในที่สุดการประมงก็เปลี่ยนจากการประมงพื้นบ้านเป็นอุตสาหกรรมประมง จากการประมงเพื่อยังชีพเป็นการประมงเพื่อการค้าและการส่งออก วิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมของชุมชนประมงก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ทั้งโดยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกชุมชน

แหล่งทำการประมง ในด้านแหล่งประมงของประเทศอาจกล่าวได้ว่ามีด้วยกัน 2 แหล่งคือฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามันดังนี้ ฝั่งอ่าวไทย อ่าวไทยมีอาณาเขตตั้งแต่ปลายแหลมมาลาบูถึงแหลมตาเนาในอินโดจีน มีเนื้อที่ประมาณ 304,000 ตารางกิโลเมตร มีชายฝั่งทะเลยาว 1,784 กิโลเมตร พื้นที่อ่าวไทยแบ่งได้เป็น 3 ตอน กล่าวคือ อ่าวไทยตอนใน อ่าวไทยด้านตะวันออก และอ่าวไทยด้านตะวันตก โดยเฉพาะอ่าวไทยด้าน ตะวันออกมีพื้นที่ครึ่งหนึ่งอยู่ในอาณาเขตของประเทศ ใน

ด้านลักษณะภูมิศาสตร์ พื้นที่ของทะเลของอ่าวไทยมี พื้นที่ริมฝั่งเป็นที่ตื้น และลากลึกเป็นรูปก้นกระทะ สู่ทะเลในตอนกลางของอ่าวพื้นทะเลโดยทั่วไปเป็นโคลนเหลว โคลนปนทรายและทราย ในด้าน เครื่องมือทำการประมงประกอบด้วยอวนลาก อวนล้อมอวนล้อมซั้ง และอวน หอย ขนาดการทำ ประมงส่วนมากเป็นการทำประมงขนาดเล็ก นอกจากนี้มีการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลตามริมฝั่ง และเลี้ยง หอยชนิดต่าง ๆ ตามบริเวณที่ตื้นชายฝั่ง ประเภทสัตว์น้ำที่สำคัญ ได้แก่ ปลาทุ ปลาทุแขก ปลา หลังเขียวปลาสิ่กุนกึ่งหมึกและอื่นๆ ฝั่งทะเลอันดามัน ทะเลอันดามันอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของ ประเทศ มีอาณาเขตจรด ทะเลอันดามันและหมู่เกาะนิโกลบาร์ของประเทศอินเดีย ทิศเหนือจรด ประเทศพม่า ทิศใต้จรดฝั่งทะเลด้าน ตะวันตกของประเทศมาเลเซียและเกาะสุมาตราของประเทศ อินโดนีเซียมีความยาวชายฝั่งทะเลประมาณ 740 กิโลเมตร เนื้อที่ประมาณ 116,280 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ทำการประมงนับจากบริเวณชายฝั่งออกไปจนถึง แนวระดับความลึก 100 เมตร ประมาณ 44,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 6 จังหวัด คือ ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล ลักษณะทางภูมิศาสตร์พื้นที่ของทะเลไม่ราบเรียบเหมือนอ่าวไทย ประกอบด้วยโขดหิน เนินหินใต้น้ำ และเกาะแก่งต่าง ๆ ซึ่งล้อมรอบด้วยปะการังตามชายฝั่งมีป่าชายเลนอุดม ซึ่งเป็นแหล่งเพาะเลี้ยง ทรัพยากรสัตว์น้ำได้อย่างดีในด้านเครื่องมือประมงที่ เช่น โปะ และเครื่องมือเคลื่อนที่ เช่นอวนลาก แผ่นตะเฒ่ อวนตั้งเก อวนล้อมซั้ง อวนดำ อวนตะเกียง ชายฝั่งของแหล่งประมงทะเลในทะเลอันดามัน เป็นที่ราบลาดชัน มีแม่น้ำสายสั้นๆไหลลง สู่ทะเลพื้นที่ของทะเลส่วนใหญ่เป็นโคลนปนทราย เป็น ลักษณะของไหล่ทวีปที่ค่อนข้างแคบ มีความลึกของน้ำ มากและกระแสน้ำแรง บางแห่งห่างจากฝั่ง ประมาณ 30 กิโลเมตร ก็จะมีความลึกของน้ำเกิน 100 เมตร นอกจากนี้บริเวณนี้ยังได้รับอิทธิพลจาก ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้โดยตรง จึงมีความเหมาะสมในการทำ การ ประมงน้อยกว่าบริเวณอ่าวไทย ทั้งด้านพื้นที่ของทะเลและระยะเวลาในการออกทำการประมง (ทิพสุคนธ์ พิมพ์พิมล, 2543) ซึ่งพื้นที่ ชายฝั่งเหล่านี้เป็นที่อยู่อาศัยของชุมชนประมง โดยเฉพาะชุมชน ชาวประมงพื้นบ้านหรือชาวประมง ขนาดเล็ก ที่มีชีวิตพึ่งพาอยู่กับทรัพยากรชายฝั่งและทะเล และเป็นกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ เผชิญหน้า กับกระแสการพัฒนาของประเทศที่มุ่งขยายการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ที่ถูกนำมาใช้ เป็น ปัจจัยสร้างความแข็งแกร่งกับเศรษฐกิจระดับมหภาค ผลที่เกิดขึ้นคือ ประมง พื้นบ้านไทยต้องประสบกับปัญหา การทำประมงผิด กฎหมาย โครงการพัฒนาขนาดใหญ่ ปัญหา กฎหมายประมง ฯลฯ ในขณะที่แนวทางการพัฒนานำความเปลี่ยนแปลงมาสู่ท้องถิ่น มีการใช้พื้นที่ใน โครงการพัฒนาอุตสาหกรรม, การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, การสร้างท่าเทียบเรือน้ำลึก เป็นต้น

นอกจากจะเป็นพวงจากระบบนิเวศที่ถูกทำลายโดยการทำการประมงแบบทุน อุตสาหกรรม ที่ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำน้อยลง ชาวประมงจึงปรับเปลี่ยนวิธีการประมงด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อความอยู่รอด วิธีการหนึ่งนั่นก็คือ การปรับเปลี่ยนเครื่องมือให้สามารถจับสัตว์น้ำขนาดเล็กได้ เช่น อวนรุน อวนลาก เรือไต่ปลากะตัก และการระเบิดปลา รวมถึงการปล่อยน้ำเสียจากชุมชน และนา กุ้งลงทะเล การทำลายป่าชายเลน ปะการัง หล้าทะเล ซึ่งเป็นแหล่งเพาะฟักสัตว์น้ำตามธรรมชาติ แต่ อย่างไรก็ตามการกระทำเช่นนี้ก็ถือว่าเป็นการประมงที่ส่งผลต่อระบบนิเวศ จึงทำให้รัฐบาลมีการบังคับ ใช้กฎหมายประมงภายใต้ พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 และพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ที่กำหนดกฎระเบียบและเงื่อนไขในการทำประมงเข้มงวด ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการทำ ประมงผิดกฎหมาย IUU Fishing ทำให้เรือประมงบางส่วนหยุดทำการประมงซึ่งเป็นผลกระทบ

ต่อเนื่อง (สำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม, 2559) เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวประมงชายฝั่งที่ต้องอาศัยการประมงพื้นบ้าน หรือประมงชายฝั่งในการประกอบอาชีพเป็นหลัก นั่นคือ การจับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือประมงพื้นบ้านที่ไม่ทันสมัย หรือเครื่องมือประมงอย่างง่าย ชาวประมงจึงไม่สามารถจับสัตว์น้ำได้อย่างในอดีต เมื่อสัตว์น้ำลดลง ชาวประมงจับสัตว์น้ำได้น้อยลง รายได้ลด เกิดผลสืบเนื่องคือต้องกู้หนี้ยืมสินจากพ่อค้าสัตว์น้ำในหมู่บ้าน(แพปลา)แล้วเอาสัตว์น้ำมาขาย ชดใช้หนี้ ทำให้ขายได้ราคาต่ำ เกิดการอพยพแรงงานเข้าไปทำงานในเมือง ทำให้ชาวประมงขาดแคลนอาหารเพื่อการบริโภค ส่งผลให้มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่าชนกลุ่มอื่น ในขณะที่รัฐบาลเองมีนโยบายช่วยเหลือและพัฒนาโดยเริ่มจากการจัดตั้งองค์การสะพานปลาขึ้นตามพระราชบัญญัติแพปลา พ.ศ. 2496 ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และได้กำหนดหน้าที่ที่สำคัญไว้ คือ ส่งเสริมฐานะ สวัสดิการ หรืออาชีพการประมงและบูรณะหมู่บ้านประมง โดยองค์การสะพานปลาดำเนินการจัดระบบการตลาด ทำถนน สร้างสะพาน ท่าเทียบเรือ เหล่านี้เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสวัสดิการโดยภาคีภาคนอก และชุมชนจึงเป็นส่วนหนึ่งของการสร้าง สังคมสวัสดิการให้ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน อยู่บนหลักการ “เฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข” เป้าหมายคือ การ “กินดีอยู่ดี มีสุข มีสิทธิ” แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้ชาวประมงชายฝั่งมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

สถานการณ์ปัญหา ดังกล่าวดำรงมาเป็นระยะเวลากว่าสี่สิบปีของการพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนประมงพื้นบ้านซึ่งมีทุนและเข้าถึงโอกาสต่างๆ น้อยอยู่แล้ว จึงตกอยู่ในภาวะเป็นผู้รับผลพวงจาก ทิศทางและกระแสการพัฒนาที่พวกตนไม่ได้มีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด และร่วมตัดสินใจ แต่กลับต้องแบกรับภาระเพิ่มขึ้นจากค่าใช้จ่ายที่ สูงขึ้นทั้ง ค่าอาหาร ค่าเครื่องอุปโภคและบริโภค ค่าเลี้ยงดูและเล่าเรียนบุตร ต้นทุนในการประกอบอาชีพ ทำให้ครอบครัวของ ชาวประมงพื้นบ้านส่วนใหญ่มีสภาพการทำมาหากินและชีวิตที่ขัดสน วิถีชีวิตปรับเปลี่ยนจากที่เคยอยู่ดีกินดีเข้าสู่เส้นทางความยากจน ช้ำร้ายยิ่งกว่านั้นหมู่บ้านประมงพื้นบ้านจำนวนหนึ่งต้องถูกโยกย้าย เพราะทำประมงต่อไปไม่ได้เนื่องจากโครงการพัฒนา ขนาดใหญ่ หรือแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการก่อสร้างและการลงทุนได้เข้าไปตั้งแทนที่อยู่อาศัยของชุมชน โครงการต่างๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของชุมชน

ประมงชายฝั่ง หรือประมงพื้นบ้าน ก็เหมือนกับอาชีพอื่นๆ ของชุมชนเกษตรกรรมที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและเงื่อนไขอื่นๆ ของสังคม หรือชุมชนนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านสภาพภูมิประเทศ ทรัพยากรของถิ่นหรือชุมชน และที่สำคัญคือการตอบสนองความต้องการของคนโดยเฉพาะความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต นั่นคือ ปัจจัยสี่ ดังนั้น การประมงพื้นบ้านจึงต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชน และสิ่งแวดล้อมชุมชน ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างโดดเดี่ยวแต่ประการใด เมื่อเงื่อนไข และปัจจัยบางอย่างเปลี่ยนแปลงไปจึงย่อมส่งผลต่อชุมชนและสิ่งอื่นๆตามมาเป็นลูกโซ่ (จรรยา หยุทอง, 2541) ชาวประมงพื้นบ้านจึงเป็นกลุ่มอาชีพที่มีการปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทั้งทางสิ่งแวดล้อมและทางสังคมมาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ในด้านสถานะความรู้ในการทำการประมงที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้น จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยใน10ปีที่ผ่านมาเกี่ยวกับชาวประมง และการลงพื้นที่สำรวจชุมชนชาวประมงในจังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต และสตูล พบว่า ชาวประมงมีการดำเนินการจัดการทำการประมงและดูแล

ทรัพยากรอย่างดีในการกลุ่มชาวประมงที่เข้มแข็ง ในส่วนที่ชาวประมงต้องการคือ การขาดความรู้และสร้างกระบวนการเรียนรู้กับกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านในการแสวงหาทางเลือกในการปรับวิถีการทำประมง ปรับตัวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่ต้องเผชิญ ส่งผลให้ชาวประมงพื้นบ้านมีการปรับตัวไปตามสถานการณ์ที่เผชิญตามศักยภาพ ในขณะที่บางชุมชนที่มีความเข้มแข็ง จะนำความรู้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เข้ามาบูรณาการกับการทำการประมง เช่น ชุมชนชาวประมงจังหวัดกระบี่ เป็นต้น ในขณะที่จังหวัดพังงา และภูเก็ต เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ในอดีตมีการทำประมงพื้นบ้านมากควบคู่กับการทำนา แต่ลดลงจำนวนลง เมื่อมีการท่องเที่ยว ภายหลังจากที่เกิดสึนามิ มีเรือประมงเพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณ 3 เท่า (ได้เงินชดเชยจากกรมประมง/ เอกชนสร้างเรือ) ปัจจุบันมีการทำประมงพื้นบ้าน (อวนปลา เบ็ด ไช) ขายในพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งได้ราคาสูงกว่าพื้นที่อื่นๆ ควบคู่กับการท่องเที่ยว อ่าวพังงา ในอดีตมีประมงพื้นบ้านประมาณ 85 % (ประมงหลัก สวนยางพาราอาชีพรอง) ปัจจุบันอาชีพทำประมงลดลงเหลือประมาณ 50 % โดยอาชีพหลักมี 4 อาชีพ ได้แก่ ประมงพื้นบ้าน สวนยางพารา ท่องเที่ยว และปลูกข้าว โดยมีจุดเน้นไม่เหมือนกันในแต่ละที่ และแต่ละช่วงเวลา ปัญหาที่พบ ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้ง เครื่องมือประมงกมสภาพได้ คนรุ่นใหม่ไม่ทำประมงพื้นบ้าน การหายไปของระบบแพปลาแบบเดิม การขยายตัวของการท่องเที่ยว (ระดับโลก เช่น ท่าเรือยอชท์ มารีน่า) ทับซ้อนและแย่งชิงพื้นที่ทำประมง ปัญหาที่ซับซ้อนในเรื่องของทุน เช่น ที่ดินราคาสูง ที่ดินถูกจับจองเป็นของนายทุนเพื่อจะทำสถานที่ท่องเที่ยว เช่น กรณีที่ดินมีราคาสูงขึ้น 300 เท่า สถาบันและกลไกการแก้ไขแบบเดิม กลไกทางวัฒนธรรมไม่มีพลังพอ ถูกแทรกแซง ในชุมชนมีความคิดที่แตกต่างหลากหลาย กลุ่มคัดค้านกลายเป็นกลุ่มส่วนน้อย และทำที่ของชาวประมงพื้นบ้านต่อสถานการณ์ท่องเที่ยว มีทั้งการปรับตัวและหาที่ทางจากการท่องเที่ยว มีรูปแบบการเคลื่อนไหวแบบการต่อรอง มากกว่าการต่อต้านแบบเดิม ส่วนจังหวัดตรัง บริเวณอำเภอสิเกา อำเภอกันตัง อำเภอหาดสำราญ โดยเฉลี่ยทุกหมู่บ้านมีการทำประมงพื้นบ้านเป็นอาชีพหลักประมาณ 30-43 % อาชีพรองคือ การทำสวนยางพารา ค่าขาย รับจ้าง เลี้ยงปลาในกะชัง ปัญหาที่พบ ได้แก่ ปัญหาเรื่องทรัพยากรลดจำนวนลง โดยเฉพาะพื้นที่หน้าทะเลเปิด เช่นพื้นที่บ้านฉางกลาง พื้นที่ปากเมง การลักลอบเข้ามาทำประมงผิดกฎหมาย เช่นเรืออวนลาก เรือไฟปั่นปลากะตัก ต้นทุนด้านราคาน้ำมันมีราคาสูงออกเรือได้สัตว์น้ำไม่คุ้มทุน ปัญหาด้านหนี้สินจากการลงทุนเครื่องมือประมงพื้นบ้าน และหนี้สินจากการเล่นการพนัน (ไพ่ หวยใต้ดิน หวยหุ้น) และยาเสพติด (น้ำใบกระท่อม สุรา ฯลฯ) น้ำทะเลกัดเซาะชายฝั่ง ขยะอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว และขยะคริวเรือน และน้ำเสียจากคริวเรือนจากรีสอร์ต ปล่อยลงทะเล เหล่านี้ทำให้สัตว์น้ำลดจำนวนลงด้วย

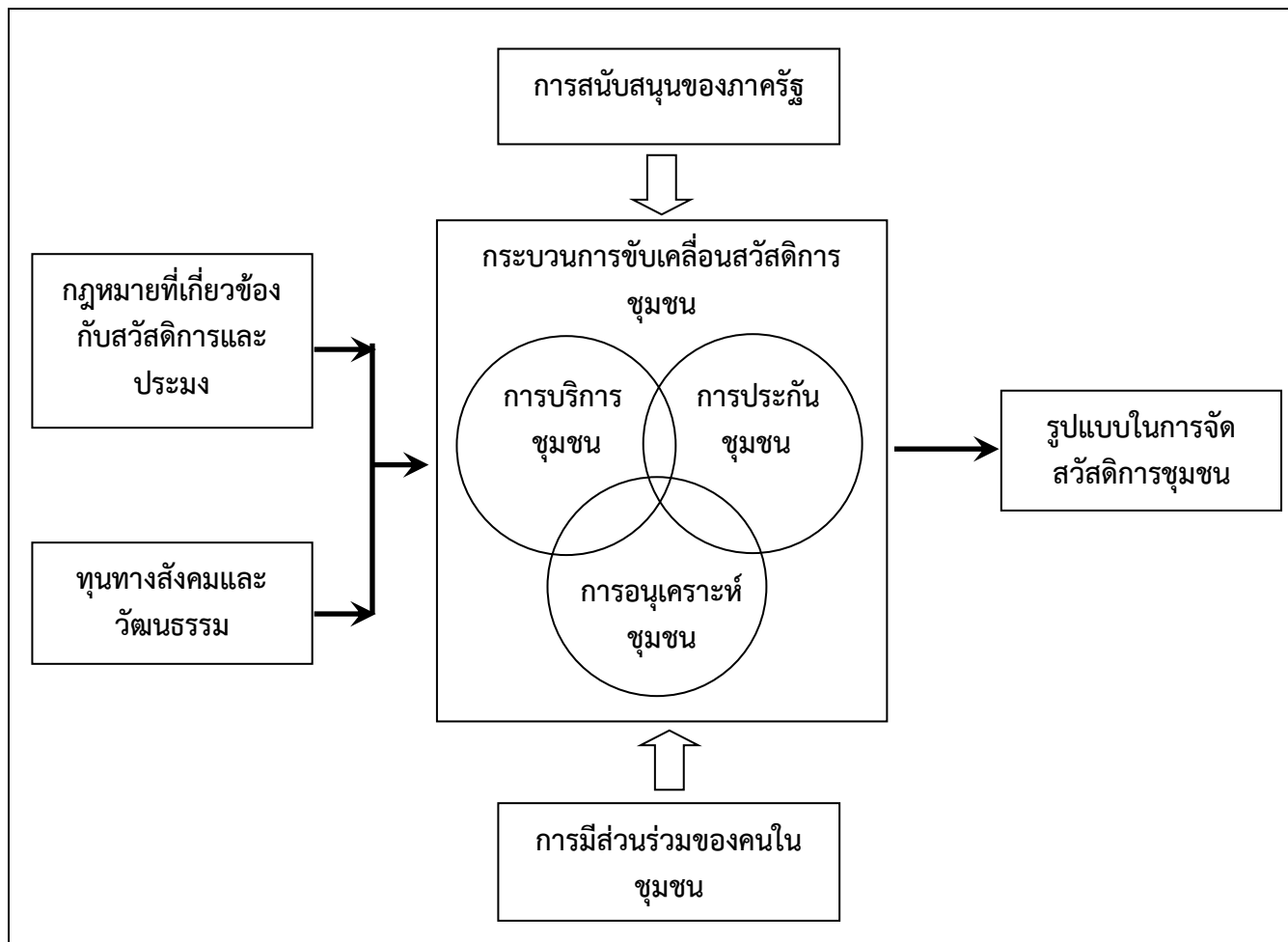
จะเห็นได้ว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมย่อมนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งชาวประมงชายฝั่งทะเลในภาคใต้ของประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ก็ย่อมจะมีการเปลี่ยนวิถีชีวิตจากการทำประมงในคริวเรือนมาเป็นการประมงแบบอุตสาหกรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากร จนกระทั่งเกิดความเสียหาย อีกทั้งภาครัฐได้เห็นความสำคัญของทรัพยากรดังกล่าวจึงได้มีกฎหมายบังคับใช้ จึงส่งผลต่อวิถีของชาวประมงจับสัตว์น้ำได้น้อยลง เมื่อรายได้มาจากการการทำประมงลดลง รายจ่ายคงเดิม หรือหนี้สินมากขึ้น ส่งผลกระทบโดยตรงกับชาวประมง บางชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อระคับประคองให้ชุมชนรอดพ้น สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน มีการอยู่ดี กินดี มีสุข เหล่านี้ถือว่าเป็นสวัสดิการอย่างหนึ่งของชุมชน

ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรประมงชายฝั่งทะเล และความเสียเปรียบในการแข่งขันและแย่งชิงการจับสัตว์น้ำ ได้เป็นแรงกดดันให้ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันบางกลุ่ม ได้หันไปทำการประมงและใช้เครื่องมือในการจับสัตว์น้ำที่มีประสิทธิภาพสูง ที่ไม่เหมาะสมและผิดกฎหมายมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ทรัพยากรประมงชายฝั่งทะเลเกิดความเสื่อมโทรมเพิ่มขึ้น และเกิดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ระหว่างชาวประมงทะเลพื้นบ้านกันเอง ความพยายามในการแก้ไขปัญหา คือใช้ชุมชนประมงเองมาขับเคลื่อน และพัฒนาใช้กับการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่งทะเล ซึ่งหากสามารถแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมและความขัดแย้งที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรประมง ยังผลให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรประมงและเกิดประโยชน์แก่ชุมชนชาวประมงทะเลพื้นบ้านอย่างยั่งยืน

การดำเนินงานเพื่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโดยชุมชนเองนำไปสู่ระบบการจัดการประมงโดยชุมชนนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องที่ง่าย ดังนั้นการวางแผนการส่งเสริมการประมงให้แก่ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน จะเป็นรูปแบบการจัดการที่ชุมชนได้จัดการด้วยตนเอง ซึ่งรูปแบบการส่งเสริมที่ดีจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาถึงความต้องการ และการยอมรับของชาวประมงที่จะรับความรู้เกี่ยวกับการจัดการประมง จึงเป็นเงื่อนไขประการหนึ่งที่จะต้องแสวงหาคำตอบให้ได้ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมของชาวประมงในการจัดการทรัพยากร ที่ใช้ร่วมกันในท้องถิ่น และด้านปัจจัยทางสังคมศาสตร์ของชาวประมงหลายประการ ได้แก่ การมีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากร ประสพการณ์ในการทำงานเป็นกลุ่ม และทัศนคติ เป็นต้น โดยคำตอบทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับชาวประมงเหล่านั้น เป็นการบ่งบอกถึงความพร้อมของชาวประมงในชุมชน ที่จะเข้ามารับผิดชอบขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆของชุมชนให้คนในชุมชนมีความอยู่ดีกินดีและมีความสุข สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันได้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำ ทฤษฎีทางสังคมและวัฒนธรรม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการและประมง การสนับสนุนจากภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มาใช้ในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน โดยอาศัยกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของ สุพรรณณี ไชยอำพร (2554) มี 4 ขั้นตอน คือ 1) รับทราบปัญหาและมีความตระหนักร่วม 2) ปฏิบัติการสวัสดิการชุมชน 3) ทบทวนปัญหาและสร้างการมีส่วนร่วม และ 4) ขยายผลและสร้างเครือข่าย มาใช้ในการวิจัยปฏิบัติการ โดยร่วมกับคนในชุมชนเพื่อให้คนในชุมชนเองเข้าถึงสวัสดิการด้านการบริการชุมชน การประกันชุมชน และการอนุเคราะห์ชุมชน ตามแนวคิดของชัยวัฒน์ หน่อรัตน์ (2546) อีกทั้งเพื่อสร้างรูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ดังภาพที่ 2-7

ภาพที่ 2-7 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน อีกทั้งวิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันที่มีเหมาะสมกำหนดรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน ให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปกำหนดแผนงาน ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) เพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้สามารถตอบคำถามการวิจัยได้ละเอียดชัดเจนมากกว่าการใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพเพียงรูปแบบเดียว (จิรัชยา เจียวกัก และวันชัย ธรรมสัจการ, 2556) ผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากการออกแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับการสำรวจปรากฏการณ์ซึ่งจะสามารถช่วยพัฒนาประเด็นและออกแบบเครื่องมือให้กับขั้นต่อไปคือการวิจัยเชิงปริมาณ (Greene et al., 1989) หลังจากนั้นผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพอีกครั้งเพื่อเจาะลึกและสร้างรูปแบบตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งการออกแบบวิจัยสำรวจโดยเริ่มจากการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น Creswell and et al (2003) เสนอแนะว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับออกแบบเครื่องมือ ตัวแปรเป็นที่ไม่รู้จัก และไม่มีกรอบแนวทางหรือทฤษฎี หรือ มีการสร้างกรอบอย่างหลวมๆ เพราะการออกแบบนี้จะเริ่มขึ้นในเชิงคุณภาพก็เหมาะสมที่สุดสำหรับการสำรวจปรากฏการณ์ การออกแบบนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง สำหรับการพัฒนาและทดสอบเครื่องมือ (Creswell et al, 2003) นอกจากนี้ยังเป็นที่เหมาะสมเมื่อนักวิจัยต้องการที่จะพูดคุยกับกลุ่มผลที่แตกต่างกัน (Morse, 1991) เพื่อทดสอบอย่างรวดเร็วในด้านทฤษฎีหรือการจัดหมวดหมู่ (Morgan, 1998) หลังจากนั้นวัดความชุกของมันด้วยการวิจัยเชิงปริมาณจนได้ข้อมูล ทั้งภาพกว้างและเฉพาะ แล้วทำการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการวิจัยทั้ง 2 รอบที่ผ่านมานำมาสร้างประเด็นและรูปแบบเพื่อหาข้อสรุปโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีการ ขั้นตอนการวิจัย โดยมีเนื้อหารายละเอียดเกี่ยวกับการออกแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือในการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การเก็บและรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

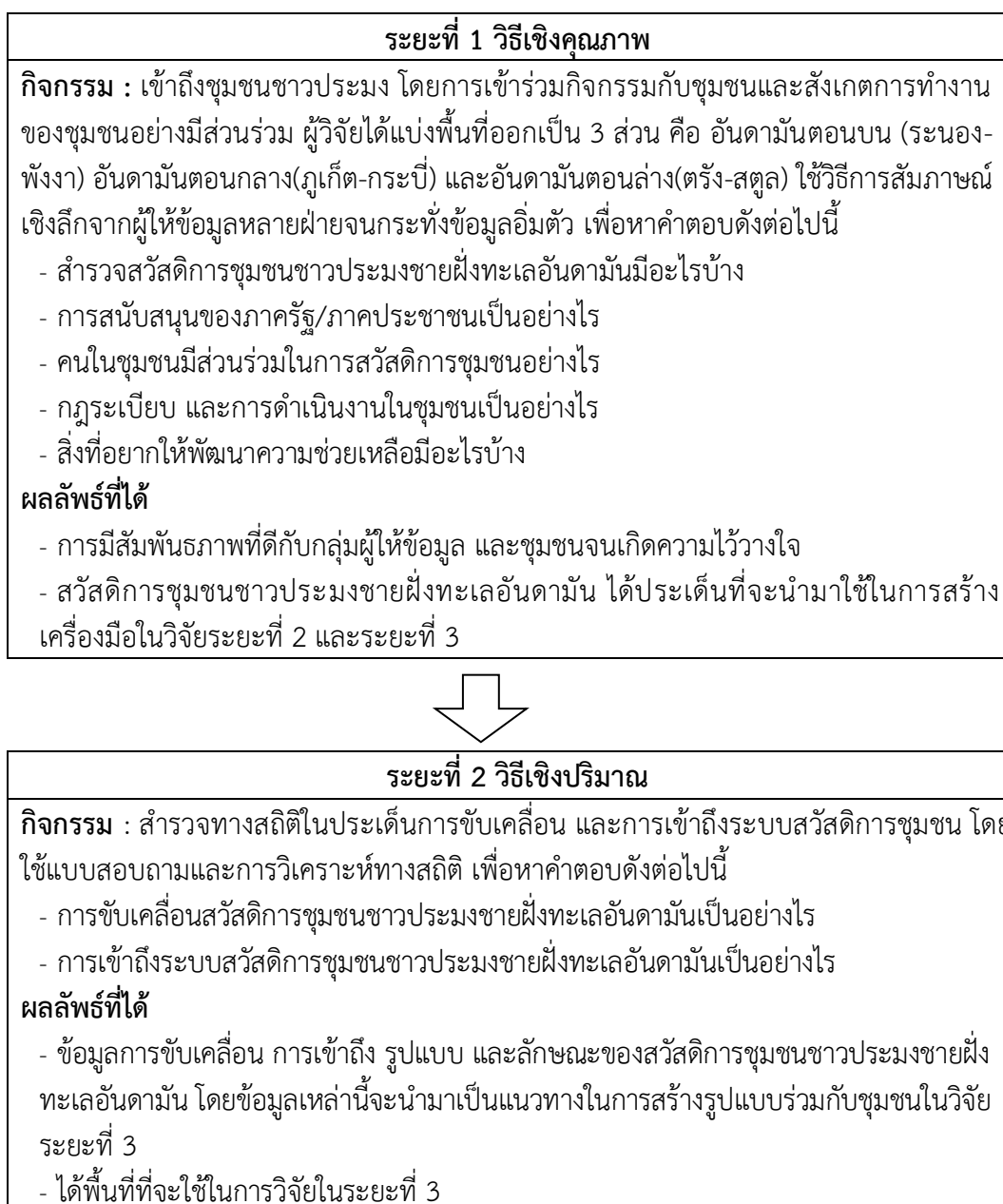
ระยะที่ 1 ใช้วิธีเชิงคุณภาพ โดยทำการสัมภาษณ์เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ กับชุมชนประมง โดยจับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชนแถบชายฝั่งทะเลอันดามัน 3 กลุ่ม เพื่อหาประเด็นมาใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 และระยะที่ 3

ระยะที่ 2 ใช้วิธีเชิงปริมาณ ในการสำรวจชุมชน ศึกษาบริบทของชุมชน สถานการณ์ปัจจุบัน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของชาวประมงแถบชายฝั่งทะเล อันดามันเพื่อการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ในการบริหารสวัสดิการชุมชน และการมีส่วนร่วมของการพัฒนาสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย แล้วสามารถนำมาวิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย และนำมากำหนดรูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชน ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3

ระยะที่ 3 ใช้วิธีเชิงคุณภาพ โดยใช้การปฏิบัติการร่วม ทำการรวบรวมข้อมูล 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1)ขั้นตอนการเตรียมการวิจัย 2)ขั้นตอนการปฏิบัติ 3)ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์เชิงลึก เทคนิคAIC และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชน เพื่อระดมสมองในข้อกำหนดรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน นำไปใช้งานและประเมินรูปแบบการจัดสวัสดิการ

ซึ่งผู้วิจัยได้อธิบายกิจกรรม และผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการทั้ง 3 ระยะ ซึ่งมีความสอดคล้องกันดังภาพที่ 3-1

ระยะที่ 3 วิธีเชิงคุณภาพ
<p>กิจกรรม : นำผลในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาวิเคราะห์/สังเคราะห์ร่วมกับเอกสาร คัดเลือกชุมชนที่จะสร้างรูปแบบร่วมกัน ศึกษาเจาะลึกในชุมชน และสร้างรูปแบบร่วมกับชุมชน ใช้วิธีการสัมภาษณ์ สทนากลุ่ม เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อาศัยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อหาคำตอบดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยเป็นอย่างไร <p>ผลลัพธ์ที่ได้</p> <ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย

ภาพที่ 3-1 แสดงกิจกรรมและผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการทั้ง 3 ระยะ

ระยะที่ 1 ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ

1. สนามวิจัย

สนามที่จะใช้ศึกษาสำหรับงานวิจัยนี้ ผู้ศึกษาเลือกแบบเฉพาะเจาะจง คือ ชายฝั่งทะเลอันดามัน ผู้วิจัยได้แบ่ง กลุ่มชายฝั่งทะเลอันดามันเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ทางตอนเหนือ ได้แก่ จังหวัด ระนอง และจังหวัดพังงา ผู้วิจัยเลือก 1)ชุมชนประมงราชกรูด อำเภอเมือง และชุมชนกำพวน อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง 2)ชุมชนประมงคลองเคียน อำเภอตะกั่วทุ่ง และชุมชนบางเตย อำเภอเมือง จังหวัดพังงา เนื่องจากเป็นชุมชนชาวประมงที่ทำการประมงชายฝั่ง และได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์สึนามิ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ส่วนที่ 2 ทางตอนกลาง ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยเลือก 3)ชุมชนประมงราไวย์ อำเภอเมือง และชุมชนประมงเชิงทะเล อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต 4)ชุมชนประมงคลองประสงค์ อำเภอเมือง และชุมชนประมงคลองขนาน อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ เนื่องจากเป็นชุมชนชาวประมงที่ทำการประมงชายฝั่ง มีการเริ่มการรวมกลุ่มเพื่อจัดสวัสดิการให้กับชุมชน และส่วนที่ 3 ทางตอนใต้ ได้แก่ จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล ผู้วิจัยเลือก 5)ชุมชนประมงบ้านตำมะลัง อำเภอเมือง และชุมชนประมงปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล และ6)ชุมชนประมงท่าข้าม อำเภอปะเหลียน และชุมชนประมงเขาไม้แก้ว อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง เนื่องจากเป็นชุมชนชาวประมงที่ทำการประมงชายฝั่ง ที่มีวิถีอิสลามที่ชัดเจน มีการติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านอยู่ตลอด ทั้ง 3 สนามวิจัย เป็นพื้นที่ที่อยู่แถบทะเลอันดามัน และกระจายตัวอยู่ตลอดชายฝั่งทะเลอันดามัน สมาชิกในชุมชนมีการทำการประมงชายฝั่ง หรือการประมงพื้นบ้าน มีวิถีชีวิตผูกติดอยู่กับทะเลอันดามัน ในบางชุมชนมีการริเริ่มรวมกลุ่มจัดการสวัสดิการเพื่อชุมชน เนื่องจากด้วยความโดดเด่นเชิงสนามวิจัยดังนั้นมีความเป็นเฉพาะเหมาะแก่การเลือกเป็นสนามวิจัย

2. ผู้ให้ข้อมูล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งประกอบด้วย ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาคีรัฐที่เกี่ยวข้อง และชาวบ้านในชุมชน ของทั้ง 3 สนามวิจัย รวมทั้งสัมภาษณ์รายบุคคล (personal interview) จากประชาชน ในชุมชน ทั้ง 3 ชุมชน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling) ประกอบด้วย ประชาชนที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกเครือข่ายสวัสดิการชุมชน เพื่อรวบรวม ข้อมูลในประเด็น สวัสดิการในชุมชน (มีหรือไม่มี, เป็นสมาชิกหรือไม่เป็น) หากมีสวัสดิการในชุมชนมีการบริหารและการสนับสนุน การมีส่วนร่วมของชุมชน กฎระเบียบ (สถานะ การเป็นสมาชิก วัตถุประสงค์การเป็นสมาชิก และทัศนคติ) การดำเนินงาน และปัญหาและอุปสรรค หากไม่มีต้องการให้มีหรือไม่ ต้องการอย่างไร ต่อบทบาทเครือข่ายสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนสวัสดิการของชุมชน

3. วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ ผู้ศึกษาได้เตรียมความพร้อมทั้งทางด้านตัวผู้ศึกษาและด้านองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยเอกสารที่นำมาศึกษานั้น ได้แก่ เอกสารจากหนังสือ บทความวิชาการ เอกสารงานวิชาการออนไลน์ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวัสดิการชุมชน

ในสนามวิจัยผู้ศึกษาเลือกใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมด้วยการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัด ในส่วนที่ผู้ศึกษาสามารถทำได้ในระยะแรกคือ การร่วมปฏิบัติกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และในขณะที่ทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วมนั้น ผู้ศึกษาจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) เก็บรวบรวมข้อมูลในสนามไปพร้อมๆ กัน

ในเบื้องต้นผู้ศึกษาจะเลือกใช้การสัมภาษณ์แบบตะล่อมกลุ่ม (Probe) เพื่อค้นหาข้อมูลบางอย่างจากผู้ให้ข้อมูล เมื่อการสัมภาษณ์ดำเนินมาถึงจุดสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ผู้ศึกษาจะเลือกใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth interview) เพื่อค้นหาข้อมูลเหล่านั้นให้ชัดเจนมากที่สุด ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้วิธีการบันทึกเทปในการสัมภาษณ์ จนเสร็จสิ้นร่วมด้วย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการนำมาศึกษาซ้ำภายหลังและเป็นการเพิ่มมิติมุมมองหลังจากที่เหตุการณ์นั้นได้ผ่านไปแล้ว ซึ่งเป็น การสังเกตไม่มีส่วนร่วมอีกรูปแบบหนึ่ง ฉะนั้นงานวิจัยนี้จึงมีการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ อนึ่งสำหรับในบางประเด็นที่สำคัญ หรือเก็บรวบรวมข้อมูลได้มากไม่ครบถ้วนด้วยปัจจัยรบกวนทางด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ศึกษาจะเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ด้วยการนัดผู้ให้ข้อมูลภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมของทางชุมชน

3. การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาเลือกเก็บข้อมูลในขณะที่ อยู่ระหว่างการทำกิจกรรมของชุมชน และเก็บข้อมูลซ้ำอีกครั้ง ภายหลังเมื่อสิ้นสุดการทำกิจกรรมของชุมชนแล้ว ทั้งนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบซ้ำ

เกี่ยวกับข้อมูลที่ได้มาว่ามีความสมบูรณ์ และสอดคล้องกันมากน้อยอย่างไร ซึ่งจะนำไปสู่การได้ข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือมากที่สุด ด้านทฤษฎี ผู้ศึกษาได้ใช้ทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม และการบริหารสวัสดิการชุมชน การมีส่วนร่วมของการพัฒนาสวัสดิการชุมชน วัฒนธรรมชุมชนและทุนทางสังคม มาใช้สำรวจ และสร้างเป็นประเด็น และกรอบพื้นฐานร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ สำหรับการวิเคราะห์นั้นผู้ศึกษาเลือกวิธีการแบบพรรณนาวิเคราะห์ร่วมกับการวิพากษ์ด้วย

เมื่อได้ข้อมูลมาจากสนามวิจัยแล้ว ผู้ศึกษาจะเริ่มตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลในทุกขั้นตอน จนกระทั่งภายหลังสิ้นสุดการศึกษาภาคสนาม ยังมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและข้อค้นพบต่างๆโดยใช้เทคนิคสามเส้า (Data Triangulation) เปรียบเทียบข้อมูลจากต่างแหล่ง (Triangulation of sources) การเปรียบเทียบแบบต่างวิธี (Methods triangulation) เช่น ข้อมูลจากเอกสาร กับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกต เป็นต้น รวมทั้งการให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้ตรวจสอบและยืนยันข้อมูลด้วย (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และ สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2555) การนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพที่รวบรวมได้ ใช้การพรรณนาประกอบตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูล (Direct code) และภาพประกอบเป็นต้น

ระยะที่ 2 ใช้วิธีการเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครอบครัวของชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน โดยคิดตัวแทนที่สามารถให้ข้อมูลแทนครอบครัวได้ ที่บรรลุนิติภาวะในชุมชน ครอบครัวของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน (เขตประมง 5 ได้แก่ ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล) จำนวน 20,703 ครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558)

ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้เป็นตัวแทนประชากร โดยใช้วิธีคำนวณจากสูตรของ Yamane (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2549) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดให้ = .05)

แทนค่า

$$n = \frac{20,703}{1+20,703 (.05)^2} = 392$$

สรุป กลุ่มตัวอย่างตัวแทนครอบครัวของชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน เป็นจำนวน 392 คน เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามอย่างไม่สมบูรณ์ และกำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% (นราศรี ไววนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี 2545) จึงได้ทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีก 20 คน ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ รวมใช้กลุ่มตัวอย่างตัวแทนครอบครัวของชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน จำนวน 412 คน

ตารางที่ 3-1 แสดงจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนของกลุ่มครัวเรือนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน (เขต 5)

พื้นที่	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่างตามสัดส่วน
เขตประมง 5		
ระนอง	2,279	46
พังงา	4,667	93
ภูเก็ต	962	17
กระบี่	4,908	97
ตรัง	3,789	76
สตูล	4,098	83
รวม	20,703	412

จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) โดยใช้วิธีการเดินเข้าไปในชุมชนชาวประมงแต่ละจังหวัด แล้วเก็บแบบสอบถามให้ครบโดยไม่ซ้ำครอบครัวกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ผู้วิจัยใช้เทคนิคการศึกษาหลาย ๆ วิธี ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจากปรากฏการณ์ในชุมชนที่ศึกษา รวมไปถึงการลดช่องว่างระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย จะทำให้บรรยากาศในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความคิดเห็นเป็นไปด้วยความราบรื่นในขณะที่ทำการศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดตามแนวทางวัตถุประสงค์ที่ศึกษาการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย วิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย และนำมากำหนดรูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย

แบบสอบถามการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านบุคคล ตอนที่ 2 ข้อมูลการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน 1) การบริการชุมชน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ และด้านการบริการทางสังคม 2) การประกันชุมชน ได้แก่ ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา และ 3) อนุเคราะห์ชุมชน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม ตอนที่ 3 กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ การขับเคลื่อนจากการ

สนับสนุนของภาครัฐ/ภาคประชาชน และการขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และ ตอนที่ 4 ข้อมูลขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนเป็นแนวคำถามปลายเปิดเพื่อให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงและพัฒนาโดยผู้วิจัยเอง มีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถาม โดยอาศัยแนวทางจากการทบทวนวรรณกรรม ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553)

3. ทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตาม ภาคผนวก ค ได้ทำการตรวจสอบ มีการแก้ไขข้อบกพร่อง ภายหลังจากได้รับคำแนะนำของเครื่องมือ

4. ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยทำการทดสอบในกลุ่มชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน (ผู้วิจัยเลือกชุมชนประมงที่จังหวัดสตูล) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

1. แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมี 3 ตอน มีรายละเอียดทั้ง 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลด้านบุคคล โดยใช้คำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน 1) การบริการชุมชน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ และด้านการบริการทางสังคม 2) การประกันชุมชน ได้แก่ ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา และ 3) อนุเคราะห์ชุมชน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม โดยถามถึงการมีสวัสดิการหรือไม่มี หากมีสวัสดิการนั้นมีระดับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน มี 14 ข้อ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับ ตามแนวคิดของ Dibble (1999) ซึ่งผู้วิจัยก็แบ่ง 7 ระดับ ดังนี้

ความหมาย	ค่าคะแนน
ไม่สามารถเข้าถึงอย่างยิ่ง	1
ไม่สามารถเข้าถึง	2
ค่อนข้างไม่สามารถเข้าถึง	3
เฉยๆ/ไม่แน่ใจ	4
ค่อนข้างสามารถเข้าถึง	5
สามารถเข้าถึง	6
สามารถเข้าถึงอย่างยิ่ง	7

มีเกณฑ์ในการแบ่งผลค่าคะแนนค่าคะแนนเฉลี่ยแบ่งเป็น 3 ระดับ (Cozby 2003)

คือ

ค่าคะแนนตั้งแต่ 1-3	หมายถึงไม่สามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน
ค่าคะแนนตั้งแต่ 3.01-4.99	หมายถึงเฉยๆ/ไม่แน่ใจ
ค่าคะแนนตั้งแต่ 5-7	หมายถึงสามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

ตอนที่ 3 สอบถามข้อมูลการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ การขับเคลื่อนจากการสนับสนุนของภาครัฐ/ภาคประชาชน และการขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการใช้คำถามแบบเลือกตอบ และแบบประเมินค่า (rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยกำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ว่าข้อความแต่ละข้อตรงกับพฤติกรรมของผู้ตอบในระดับใด ซึ่งข้อความแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ข้อความเชิงบวก และ ข้อความเชิงลบ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 : สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนจากการสนับสนุนของภาครัฐ/ภาคประชาชน และการบูรณาการจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนชาวประมง และชาวประมงที่มีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ใช้คำถามแบบเลือกตอบ มี 5 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านการบริหาร และนโยบายการจัดการ มี 4 ด้าน 2)ด้านภาวะผู้นำและการจัดการภายใน มี 4 ด้าน 3)ด้านการเรียนรู้และการปรับตัว มี 4 ด้าน 4)ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งและเครือข่าย มี 5 ด้าน และ 5)ด้านความยั่งยืน มี 4 ด้าน ได้แก่

ด้านการบริหารและนโยบายการจัดการ

มีวิสัยทัศน์ในเรื่องสวัสดิการอย่างชัดเจน

มีการจัดโครงสร้างและการแบ่งบทบาทอย่างชัดเจน

มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่

มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

ด้านภาวะผู้นำและการจัดการภายใน

มีผู้นำและกลุ่มผู้นำที่ชุมชนให้การยอมรับและศรัทธา

มีกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ

มีกระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในชุมชน

มีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในชุมชน

ด้านการเรียนรู้และการปรับตัว

มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนเป็นประจำ

มีประสบการณ์ในการเผชิญปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ

มีการสรุปบทเรียนร่วมกัน

มีทักษะในการปรับตัวแก้ปัญหา

ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งและเครือข่าย

มีจิตสาธารณะและสำนึกร่วมกันในการมีส่วนร่วม

สามารถขับเคลื่อนชุมชนโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

มีกิจกรรมที่สะท้อนความสามารถในการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม

มีความสามารถในการกระตุ้น เสริมแรง และถักทอพลังชุมชน

มีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่น ๆ

ด้านความยั่งยืน

มีการกำหนดเป้าและค่านึงถึงอนาคตในกิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชน
 มีสำนึกในการพึ่งพาตนเอง
 มีการดำเนินสวัสดิการชุมชน ครอบคลุมในชุมชน
 มีการสืบทอดอุดมการณ์ไปสู่ผู้อื่น

ส่วนที่ 2 : สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และการบูรณาการจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนชาวประมง และชาวประมงที่มีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ใช้คำถามแบบเลือกตอบ และแบบประเมินค่าตามแบบของลิเคิร์ต ซึ่งสอบถามข้อมูล การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

ด้านการมีส่วนร่วมในการริเริ่ม	จำนวน 3 ข้อ
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	จำนวน 3 ข้อ
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	จำนวน 3 ข้อ
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	จำนวน 3 ข้อ
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	จำนวน 3 ข้อ

เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม มีรายละเอียดที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดน้ำหนักดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนนข้อความทางบวก	คะแนนข้อความทางลบ
เห็นด้วยอย่างมาก	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างมาก	1	5

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยจากการคำนวณ ใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว (2535, 23-24 อ้างใน จิรัชยา เจียวักก, 2556) กำหนดได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00	หมายถึงเห็นด้วยอย่างมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49	หมายถึง เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49	หมายถึง ไม่แน่ใจ
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49	หมายถึง ไม่เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49	หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

ตอนที่ 4 ข้อมูลกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนเป็นแนวคำถามปลายเปิด เพื่อให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การทดสอบความเที่ยงตรง (validity)

ในการทดสอบความเที่ยงตรงนี้ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อความ หลังจากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง การให้โครงสร้างข้อคำถามแก่ผู้เชี่ยวชาญทำให้ผู้เชี่ยวชาญทราบที่มาของข้อคำถามแต่ละข้อว่ามาจากประเด็นใด ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องนั้นหรือไม่ แล้วนำแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ซึ่งมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ในการทำวิจัย และมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษาเพื่อตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของขอบเขตเนื้อหาความรัดกุมในการใช้ภาษา การตีความหมายของข้อความโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน กำหนดเกณฑ์ ความพ้องต้องกันของผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ใน 5 ท่าน ในแต่ละข้อคำถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมทั้งด้านภาษาและความถูกต้องในเนื้อหาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งหนึ่ง

โดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาที่ยอมรับได้ คือ .80 ขึ้นไป (Polit & Hungler 1999) ซึ่งคำนวณจากความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น ดัชนีที่ใช้แสดงค่าความสอดคล้องเรียกว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยให้คะแนนระดับความสอดคล้องดังนี้ 1=สอดคล้อง 0=ไม่แน่ใจ -1=ไม่สอดคล้อง

$$\text{สูตรที่ใช้ในการคำนวณ } IOC = \frac{\sum R}{n}$$

R คือ ผลคูณของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละระดับความสอดคล้อง
n คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม

การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทำการทดสอบกลุ่มชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน (ผู้วิจัยเลือกชุมชนประมงที่จังหวัดสตูล) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เมื่อนำมาตรวจสอบให้คะแนนตามวิธีการ และหลักเกณฑ์การให้คะแนนแล้ว นำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach กำหนดค่าความเชื่อมั่น

ยอมรับที่ .70 เนื่องจากเครื่องมือที่ดีควรมีค่าความเชื่อมั่นยอมรับที่ .70 ขึ้นไป (เกษตรชัย และหิม, 2553) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient)		
		Try out	ทั้งหมด
1. การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	เท่ากับ	.705	.767
2. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน			
- การริเริ่มการพัฒนา	เท่ากับ	.992	.871
- การวางแผนการพัฒนา	เท่ากับ	.995	.871
- การดำเนินการพัฒนา	เท่ากับ	.994	.918
- การรับผลประโยชน์จากการพัฒนา	เท่ากับ	.996	.939
- การประเมินผลการพัฒนา	เท่ากับ	.983	.976

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้แนวทางในการดำเนินการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการศึกษาออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และขั้นตอนที่ 5 การสรุปผลและการอภิปรายผลการศึกษา โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้น ตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา

การรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน การบริหารจัดการสวัสดิการของชุมชน ทูทางสังคมและวัฒนธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขั้นตอนนี้จะใช้วิธีการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และสังเคราะห์ออกเป็นรูปแบบที่การจัดสวัสดิการของชุมชน โดยขออนุญาตในการลงพื้นที่ เพื่อสำรวจชุมชนกับทางหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีการดำเนินการ คือ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างจากแนวคิดการขับเคลื่อน การบริหารจัดการสวัสดิการของชุมชน ทูทางสังคมและวัฒนธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง แบบสอบถามการขับเคลื่อนสวัสดิการของชุมชนของชาวประมง มีการดำเนินการ โดย การทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการลงพื้นที่กับทางชุมชน และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในพื้นที่ที่กำหนด โดยแนบวัตถุประสงค์ในการศึกษาและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเพื่ออำนวยความสะดวกในการประสานงานกับผู้นำชุมชนและผู้นำกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปข้อมูล

การสรุปข้อมูลจากการศึกษาเป็นประเด็นต่างๆ และจัดแยกเป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย จัดเก็บผลการศึกษาของเครื่องมือต่างๆในการลงพื้นที่ แล้วสรุปตามกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปผลการศึกษา

สรุปข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษา รวมทั้งการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการวิจัยในระยะที่ 3 ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบข้อมูลแล้วมากำหนดรหัส แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ข้อมูลด้านบุคคล สอบถามข้อมูลการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และร้อยละ

ข้อมูลนโยบายการบริหาร การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติทดสอบที (t-test) สถิติที่ใช้ทดสอบ (F-test) และความสัมพันธ์ค่าถดถอย (Regression) โดยใช้ค่าระดับความสัมพันธ์ของค่าสหสัมพันธ์ (บุญธรรมกิจปริดาภิสุทธิ, 2553) ดังนี้

$-1 < r < 0$	หมายถึง	สัมพันธ์กันเชิงลบ
$0 < r < 1$	หมายถึง	สัมพันธ์กันเชิงบวก
$ r = 0.71 - 1.00$	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันระดับสูง
$ r = 0.31 - 0.70$	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง
$ r = 0.00 - 0.30$	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันระดับต่ำ
$ r = 0$	หมายถึง	ไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ระยะที่ 3 ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ

1. สนามวิจัย

สนามที่จะใช้ศึกษาสำหรับงานวิจัยนี้ จะต้องรอผลการวิจัยในระยะที่ 2 และระยะที่ 3 โดยผู้วิจัยกำหนดเลือกพื้นที่เป็นชุมชนชาวประมงที่มีพื้นที่ปากแม่น้ำ หรือปากอ่าว ที่ใช้วิถีชุมชนภูมิปัญญา อาศัยอยู่ด้วยกันบนพื้นฐานหลักการศาสนา แบบฉันทที่ ฉันทนึ่ง รักและสามัคคี ในลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ระยะหลังมีการบริหารจัดการ ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชน รวมถึงเริ่มมีการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน ดังนั้นสนามวิจัยดังกล่าวจึงมีความน่าสนใจที่ผู้วิจัยสามารถขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนไปพร้อมกับชุมชนมีการรวมกลุ่มจัดการต่างๆของชาวประมง นับว่ามีความความโดดเด่นเชิงสนามวิจัยดังนั้นมีความเป็นเฉพาะเหมาะแก่การเลือกเป็นสนามวิจัย

2. ผู้ให้ข้อมูล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน และผู้นำกลุ่ม เก็บข้อมูลจนกระทั่งข้อมูลอิ่มตัว (สุภางค์ จันทวานิช, 2554) และมีการเก็บข้อมูลเพิ่มขึ้นมีข้อมูลอิ่มตัวเพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลาย (ศิริพร จิรวัดน์กุล, 2553) และชาวประมง บ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยเก็บจนกระทั่งได้ข้อมูลที่อิ่มตัว ซึ่งการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลรองมีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบสโนว์บอลล์ (snowball sampling) ทั้ง 2 กลุ่ม กระทั่งได้ข้อมูลอิ่มตัว สำหรับการสนทนากลุ่ม และการจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะทำหลังการสัมภาษณ์โดยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาสร้างแนวคำถามและประเด็นเสวนา

3. ขั้นตอนการดำเนินการ

เป็นการศึกษาโดยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ผู้วิจัยมีขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมการวิจัย

1.1 การคัดเลือกชุมชนและการเข้าถึงชุมชนคัดเลือกพื้นที่ในการดำเนินการ ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยเลือกชุมชนที่มีความพร้อมจากผลการวิจัยในระยะที่ 2 และระยะที่ 3 ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ คือ

1.1.1 ทีมผู้วิจัยเป็นคนในพื้นที่และมีความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน

1.1.2 เป็นชุมชนที่มีการจัดสวัสดิการชุมชนและได้ร่วมพัฒนาสวัสดิการชุมชนกับ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.2 การบูรณาการตัวผู้วิจัยให้เข้ากับชุมชน ผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้นำชุมชน และผู้นำชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมในชุมชนโดยการลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงของชุมชนในปัจจุบัน พบปะกับกลุ่มต่างๆ การสร้างความสัมพันธ์ อย่างไม่เป็นทางการโดยการพูดคุยเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ การยอมรับมากกว่าเดิม และประเมินความตั้งใจจริงของแกนนำในพื้นที่

1.3 คัดเลือกทีมวิจัยฝ่ายชุมชนที่เป็นตัวแทนจากผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลที่ดูแลเรื่องสวัสดิการในชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม ทั้งนี้ขึ้นกับชุมชนในการเลือกสรร บุคคลที่เข้ามาช่วยพัฒนา

1.4 สืบหาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน เป็นการสำรวจข้อมูลในชุมชน และนำข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ มาเป็นข้อมูลสนับสนุนด้วย

1.5 ออกแบบกระบวนการ/กิจกรรม จากการรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการของชุมชน รวมถึงจากการสำรวจในข้อ 1.4 ซึ่งขั้นตอนนี้จะใช้วิธีการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และสังเคราะห์ออกเป็นรูปแบบการจัดสวัสดิการของชุมชน

1.6 ศึกษาสถานการณ์และกำหนดรูปแบบ พร้อมทบทวนสวัสดิการชุมชนจากการสังเคราะห์ และจัดสนทนากลุ่มร่วมกับทีมวิจัยฝ่ายชุมชน

1.7 จัดทำข้อมูล วิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา กำหนดเกณฑ์การประเมินตนเอง รูปแบบ/กิจกรรมการพัฒนา และวางแผนปฏิบัติการพัฒนา

2. ขั้นตอนการปฏิบัติ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติการ (Action) 3) การสังเกตการณ์ (Observing) 4) การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflecting) แต่ละขั้นมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การวางแผนผู้วิจัยและกลุ่มแกนนำปฏิบัติดังนี้

2.1.1 ร่างแผนปฏิบัติการโดยผู้วิจัยและกลุ่มแกนนำ

2.1.2 นำเสนอแผนปฏิบัติการแก่ผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนา (ผู้ที่เกี่ยวข้อง)

ทราบเพื่อขอความเห็นชอบสู่การปฏิบัติ

2.2 การปฏิบัติการ

2.2.1 กำหนดผู้รับผิดชอบโครงการ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามแผน

2.2.2 ปฏิบัติการตามกิจกรรมต่างๆ

2.3 การสังเกตการณ์

2.3.1 สังเกตการณ์ดำเนินงานตามกิจกรรมที่กำหนด

2.3.2 บันทึก เก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติการของกลุ่มผู้วิจัยและประชาชน

ทั่วไป

2.3.3 ประเมินผลการดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการสวัสดิการชุมชนแต่ละกิจกรรม และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่มา ซึ่งประกอบด้วยไปด้วย แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ แหล่งบุคคล และตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆ เหมือนกันหรือไม่ ถ้าเหมือนกันซ้ำๆ ผู้วิจัยถือว่าข้อมูลนั้นเชื่อถือได้ แล้วทำการบันทึกไว้

2.4 การสะท้อนผลการปฏิบัติ

2.4.1 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ผลการปฏิบัติ สรุปข้อมูลจากการศึกษาเป็นประเด็นต่างๆ และจัดแยกเป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย จัดเก็บผลการศึกษาของเครื่องมือต่างๆในการลงพื้นที่ แล้วสรุปตามกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2.4.2 หาแนวทางปรับปรุง พัฒนาส่วนที่เป็นปัญหา และยังไม่สมบูรณ์เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติงานการพัฒนารูปแบบการจัดการสวัสดิการชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ตารางที่ 3-2 แผนการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ขั้นตอน	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
การวางแผน (Planning)	1. จัดประชุมแกนนำสมาชิก เพื่อวิเคราะห์ SWOT 2. สรุปปัญหาและความ ต้องการให้กับสมาชิก	- เพื่อค้นหาปัญหาและความ ต้องการของสมาชิก - เพื่อกำหนดกิจกรรมเพื่อการ พัฒนาประสิทธิภาพการจัด สวัสดิการชุมชน อำเภอ จังหวัด - เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ให้กับสมาชิก - เพื่อต้องการให้กิจกรรม บรรลุวัตถุประสงค์	- ผู้นำชุมชน - ประธานกลุ่ม - ทีมวิจัย 3 คน	- สนทนากลุ่ม - Mind Mapping - วิเคราะห์ SWOT - บันทึกการประชุม
การปฏิบัติ (Action)	การปฏิบัติงานตามกิจกรรม 1.1 การประชาสัมพันธ์ชุมชน 1.2 การให้ความรู้แก่สมาชิก กลุ่ม 1.3 การร่วมกิจกรรมของ สมาชิก กลุ่มสมาชิก	- เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการ จัดสวัสดิการชุมชน	- ผู้นำชุมชน - ประธานกลุ่ม - คณะกรรมการกลุ่ม - สมาชิกกลุ่ม - ทีมวิจัย 3 คน	- แบบสังเกต - แบบบันทึกสรุปการประชุม - สนทนากลุ่ม - เทคนิค AIC

ตารางที่ 3-2 (ต่อ)

ขั้นตอน	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
การสังเกตการณ์ (Observing)	- สังเกตผลการดำเนินงาน กิจกรรมต่างๆ แล้วเก็บ รวบรวมข้อมูล	- เพื่อเก็บข้อมูลสะท้อนผล การดำเนินงานพัฒนา ประสิทธิภาพการจัดการ สวัสดิการชุมชน กองทุน	- กลุ่มแกนนำ - สมาชิกกลุ่ม	- แบบสังเกต - แบบสัมภาษณ์ - แบบสอบถามวัดความพึง พอใจ - แบบบันทึก
การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflating)	- นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อ สรุปผลการดำเนินงานพัฒนา ประสิทธิภาพการจัดการ สวัสดิการชุมชนว่ามี ข้อบกพร่อง	- เพื่อติดตามผลการ ดำเนินงานพัฒนา ประสิทธิภาพการจัดการ สวัสดิการชุมชน เพื่อนำมา ปรับปรุง - เพื่อเก็บข้อมูลนำมาสะท้อน ผลการดำเนินงานพัฒนา ประสิทธิภาพการจัดการ สวัสดิการชุมชน	- กลุ่มแกนนำ - สมาชิกกลุ่ม	- แบบบันทึก - สันทนากลุ่ม

3. ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล

3.1 การติดตามผล และความก้าวหน้าของแผนงาน/แผนปฏิบัติงาน เพื่อดูผลการดำเนินงาน ตลอดจนความก้าวหน้าของกิจกรรมที่ได้ดำเนินไปแล้ว และกิจกรรมที่ยังไม่สามารถดำเนินการตามแผน ผลการปฏิบัติงานที่พึงพอใจ ปัญหาอุปสรรคที่พบในการปฏิบัติงาน

3.2 การประเมินผลทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน เพื่อสะท้อนการปฏิบัติ ซึ่งอาจต้องกลับไปดำเนินการซ้ำอีกบางขั้นตอน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด โดยจัดการสนทนากลุ่มสรุปบทเรียนทุกระยะ จัดกระบวนการประเมินผลภายในแก่กลุ่มและเครือข่าย สรุปองค์ความรู้และข้อเสนอ

3.3 การประเมินเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย โดยประเมินผลร่วมกันของทีมแกนนำ หลังเสร็จสิ้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ใช้การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สรุปผล

3.4 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ และสรุปคืนข้อมูลสู่ชุมชน

4. วิธีการศึกษาและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) เพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้สามารถตอบคำถามการวิจัยได้ละเอียดชัดเจนมากกว่าการใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพเพียงรูปแบบเดียว ดังนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้เป็นไปอย่างระมัดระวัง เนื่องจากสนามวิจัยนี้เป็นพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ และการเงิน ซึ่งมีความละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูล ตลอดจนคนอื่นๆ ใต้ง่าย ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงข้อควรระมัดระวังนี้อยู่เสมอ จึงได้จัดเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านตัวผู้วิจัยและด้านองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยเอกสารที่นำมาศึกษานั้นได้แก่ เอกสารจากหนังสือ บทความวิชาการ เอกสารงานวิชาการออนไลน์ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวัสดิการชุมชน

ในสนามวิจัยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมด้วยการเข้าร่วมประชุมกลุ่ม เวทีประชาคมของชุมชน เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัด โดยจับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน ในส่วนที่ผู้วิจัยสามารถทำได้ในระยะแรกคือ การร่วมปฏิบัติกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และในขณะที่ทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วมนั้น ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) เก็บรวบรวมข้อมูลในสนามไปพร้อมๆ กัน รวมถึงมีการระดมสมองในข้อกำหนดรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน และมีการสนทนาเชิงปฏิบัติการ

ในเบื้องต้นผู้วิจัยจะเลือกใช้การสัมภาษณ์แบบตะล่อมกลุ่มเกลา (Probe) เพื่อค้นหาข้อมูลบางอย่างจากผู้ให้ข้อมูล เพราะสนามวิจัยนี้เป็นพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ และการเงิน จึงอาจมีข้อมูลบางอย่างที่ผู้ให้ข้อมูลอาจหวงแหน และไม่ยอมบอกโดยตรง เมื่อการสัมภาษณ์ดำเนินมาถึงจุดสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ผู้วิจัยจะเลือกใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth interview) เพื่อค้นหาข้อมูลเหล่านั้นให้ชัดเจนมากที่สุด ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการบันทึกเทปในการสัมภาษณ์ สนทนากลุ่ม และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชน จนเสร็จสิ้นร่วมด้วย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการนำมาศึกษาซ้ำภายหลังและเป็นการเพิ่มมิติมุมมองหลังจากที่เหตุการณ์นั้นได้ผ่านไปแล้ว ซึ่งเป็นการสังเกตไม่มีส่วนร่วมอีกรูปแบบหนึ่ง ฉะนั้นงานวิจัยนี้จึงมีการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม ร่วมกับ

การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ หนึ่งสำหรับในบางประเด็นที่สำคัญ หรือเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาไม่ครบถ้วนด้วยปัจจัยรบกวนทางด้านสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจะเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ด้วยการนัดผู้ให้ข้อมูลภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมของทางชุมชน

5. การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

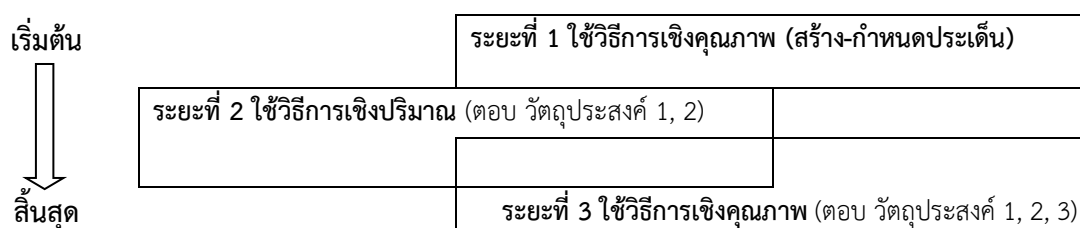
ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลในขณะที่ อยู่ระหว่างการทำกิจกรรมของชุมชน และเก็บข้อมูลซ้ำอีกครั้ง ภายหลังจากเมื่อสิ้นสุดการทำกิจกรรมของชุมชนแล้ว ทั้งนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบซ้ำเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้อีกว่ามีความสมบูรณ์ และสอดคล้องกันมากน้อยอย่างไร ซึ่งจะนำไปสู่การได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และน่าเชื่อถือมากที่สุด ด้านทฤษฎี ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม (phenomenolism) สรรคานิยม (constructivism) และการบริหารสวัสดิการชุมชน การมีส่วนร่วมของการพัฒนาสวัสดิการชุมชน วัฒนธรรมชุมชนและทุนทางสังคม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน ซึ่งอธิบายถึงการจัดสวัสดิการชุมชนโดยชุมชน มาเป็นกรอบพื้นฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากออกจากสนามวิจัยมาแล้ว สำหรับการวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยเลือกวิธีการแบบพรรณนาวิเคราะห์ร่วมกับการวิพากษ์ด้วย

เมื่อได้ข้อมูลมาจากสนามวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะเริ่มตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลในทุกขั้นตอน จนกระทั่งภายหลัง สิ้นสุดการศึกษาภาคสนาม มีการจัดกลุ่มข้อมูลเป็น Unit of data หลังจากนั้นยังมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและข้อค้นพบต่างๆโดยใช้เทคนิคสามเส้า (data triangulation) เปรียบเทียบข้อมูลจากต่างแหล่ง (triangulation of sources) การเปรียบเทียบแบบต่างวิธี (methods triangulation) เช่น ข้อมูลจากเอกสาร กับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกต เป็นต้น รวมทั้งการให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้ตรวจสอบและยืนยันข้อมูลด้วย (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และ สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2555) การนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพที่รวบรวมได้ ใช้การพรรณนาประกอบตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูล (direct code) และภาพประกอบ เป็นต้น

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

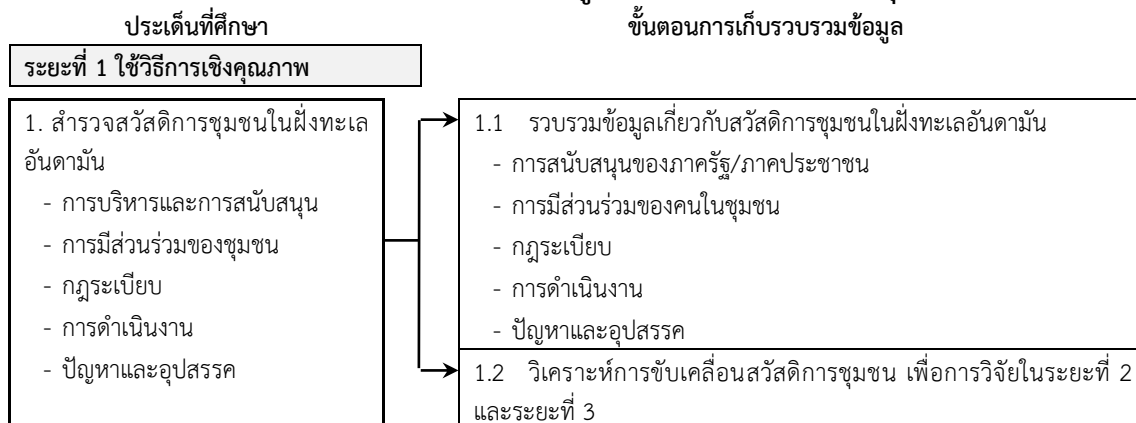
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล โดยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การปกปิดข้อมูลและการเก็บรักษาความลับ ขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัยด้วยความสมัครใจ อธิบายถึงสิทธิในการถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา และการถอนตัวนั้นไม่มีผลเสียใดๆ หากการเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความไม่สบายใจ รู้สึกเป็นทุกข์จะได้รับการดูแลช่วยเหลือด้านจิตใจ โดยการให้คำแนะนำปรึกษา และพิจารณาส่งต่อหากกลุ่มตัวอย่างต้องการแหล่งสนับสนุนอื่นที่นอกเหนือจากความสามารถของผู้วิจัย (ภาคผนวก ก)

กระบวนการวิจัยในการศึกษาการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน
ในภาคใต้ของไทย

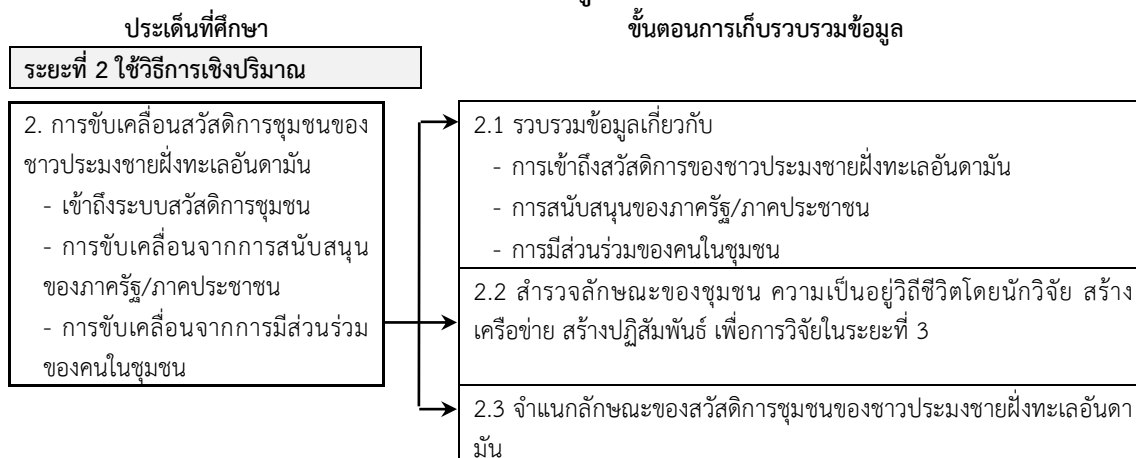
ภาพที่ 3-2 แสดงกระบวนการวิจัยในการศึกษาการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย

กระบวนการวิจัยและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 1 ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ

ภาพที่ 3-3 แสดงกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 1 ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ

กระบวนการวิจัยและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 2 ใช้วิธีการเชิงปริมาณ

ภาพที่ 3-4 แสดงกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 2 ใช้วิธีการเชิงปริมาณ

กระบวนการวิจัยและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 3 ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ

ภาพที่ 3-5 แสดงกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 3 ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ

บทที่ 4

ศึกษาสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย อีกทั้งวิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันที่เหมาะสมกำหนดรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน ให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปกำหนดแผนงาน ใช้วิธีการวิจัยแบบผสานวิธี โดยผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บข้อมูลวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ใช้วิธีเชิงคุณภาพ ระยะที่ 2 ใช้วิธีเชิงปริมาณ ระยะที่ 3 ใช้วิธีเชิงคุณภาพ

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยในระยะที่ 1 ใช้วิธีเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนประมงที่มีสวัสดิการชุมชน ไม่มีสวัสดิการชุมชน และกำลังดำเนินการให้เกิดสวัสดิการชุมชน สำหรับระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จากเอกสารหนังสือ บทความวิชาการ เอกสารงานวิชาการออนไลน์ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวัสดิการชุมชน เพื่อให้ได้ซึ่งคำตอบตามวัตถุประสงค์ มีการตรวจสอบข้อมูลร่วมกับคณะกรรมการสอบโครงร่างดุษฎีนิพนธ์ เมื่อเข้าสนามวิจัยเก็บข้อมูลในพื้นที่ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์สังเกต บันทึกภาคสนาม และบันทึกเสียง รวมถึงการทำดัชนีข้อมูล แยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย สร้างข้อสรุป และวิเคราะห์เนื้อหา อีกทั้งยังมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและข้อค้นพบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคสามเส้า และเปรียบเทียบข้อมูลจากต่างแหล่ง ข้อมูลการเก็บข้อมูลในระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยจะนำไปกำหนดคำถามในการวิจัยระยะที่ 2 และระยะที่ 3 ต่อไป ซึ่งผู้วิจัยกำหนดคำถามในการศึกษาสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ในระยะที่ 1 ดังนี้

1. สสำรวจสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันมีอะไรบ้าง
2. การสนับสนุนของภาครัฐ/ภาคประชาชนเป็นอย่างไร
3. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการสวัสดิการชุมชนอย่างไร
4. กฎระเบียบ และการดำเนินงานในชุมชนเป็นอย่างไร
5. สิ่งที่ยอยากให้พัฒนาความช่วยเหลือมีอะไรบ้าง

ผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดสวัสดิการในอดีต เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างไม่เป็นทางการของครอบครัว เครือญาติ และชุมชน อันเป็นทุนทางสังคมที่สั่งสมมาเป็นเวลาช้านาน การช่วยเหลือเกื้อกูลบางอย่างก็กลายเป็นวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ เช่น เมื่อเรือจอดเทียบท่าชาวประมงที่อยู่บริเวณท่าเรือจะรอรับเชือกจากเรือ ดึงเรือให้เทียบท่าเรือให้สนิท และผูกเชือกกับเสาท่าเรือ การช่วยเหลือดังกล่าวไม่มีสินจ้าง ไม่ได้ระบุว่าต้องเป็นหน้าที่ของใคร จนกลายเป็นวัฒนธรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะนำพาให้ชุมชนมีความสุข ชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามันโดยส่วนใหญ่ ยังคงยึดถือแนวปฏิบัติตาม

หลักศาสนาอิสลาม บางแห่งมีการผสมผสานแนวคิดที่ภาครัฐเข้าไปช่วยสนับสนุน บางแห่งก็ยังคงพึ่งพา รัฐสวัสดิการ ต่อมาเมื่อสภาพสังคมได้ปรับเปลี่ยนเป็นชุมชนจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการที่มีการจ้างงานเป็นระบบมากขึ้น ผลผลิตสินค้าเพื่อการขายมากขึ้น ทำให้จำเป็นต้องเร่งพัฒนา ประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ในส่วนของการประมงเองจากการทำประมงเพื่อยังชีพและค้าขายในตลาดของชุมชน ก็เร่งทำการประมงเพื่อป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรม เกิดการแข่งขันเพื่อช่วงชิงทรัพยากรสัตว์น้ำกันมากขึ้นส่งผลต่อระบบนิเวศ เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม และพัฒนาการของสวัสดิการในที่สุด หลายชุมชนยังคงใช้แนวปฏิบัติตามหลักศาสนาจึงทำให้การเปลี่ยนโครงสร้างมีผลกระทบไม่มากนัก แต่บางชุมชนเปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการที่มีการจ้างงานเป็นระบบมากขึ้นเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ในการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ที่เหมาะสมกับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ขณะเดียวกันภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนในการช่วยเหลือสังคม นับว่าเป็นความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยถือเป็นภารกิจสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้การจัดสวัสดิการของไทยมีการปรับเปลี่ยนทิศทางไปสู่สวัสดิการแบบบูรณาการ และเป็นสังคมสวัสดิการ ผู้วิจัยได้สำรวจสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย (ตารางที่ 4-1 ถึง ตารางที่ 4-6) จะพบว่าชุมชนประมงมีสวัสดิการที่เน้นถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน และการประกอบอาชีพ รวมถึงความต้องการของชุมชน

เพื่อให้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสะดวกผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และความหมายที่ใช้กับตารางที่ 4-1 ถึง ตารางที่ 4-6 ดังนี้

ความช่วยเหลือมาจากไหน (ผู้ให้)

- D หมายถึง การบริจาคของคนในชุมชน
- A หมายถึง เก็บเงินเฉลี่ยกันทุกครอบครัว
- E หมายถึง เงินจากหน่วยงานภายนอก

ใครเป็นผู้รับผิดชอบ

- L หมายถึง ผู้นำชุมชน
- M หมายถึง กรรมการชุมชน
- G หมายถึง กลุ่มสมาชิก
- R หมายถึง ผู้นำศาสนา

การจัดสวัสดิการชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย แยกตามจังหวัด

สวัสดิการชุมชนประมง จังหวัดสตูล	การดำเนินการ					
	มี	ความช่วยเหลือ	ผู้ให้	ผู้รับผิดชอบ	เงื่อนไข	กฎเกณฑ์
การบริการชุมชน						
- ทุนการศึกษา	✓	เงิน	D, E	M, G	ยากจนเรียนดี	จบ ม.3
- ที่อยู่อาศัย	✓	เงิน, แรงงาน	D, A	L, M	ยากจน	1 ครั้ง
- สุขภาพ	✓	เงิน	A	M, G	เจ็บป่วย	ปีละ 2 ครั้ง
- ไกล่เกลี่ย	✓	พูดคุย	-	L	ให้ทุกราย	ไม่จำกัด
การอนุเคราะห์ชุมชน						
- การคลอดบุตร	✓	เงิน, สิ่งของ	D, A	M, G, R	ให้ทุกราย	ทุกครั้ง
- แต่งงาน	-	-	-	-	-	-
- พิการ/วิกลจริต	✓	เงิน, อาหาร	D, A, E	L, M, G	ให้ทุกราย	เหมาะสม
- หม้ายและกำพร้า	✓	เงิน, สิ่งของ	D, A, E	M, G	ไม่มีผู้ดูแล	1 ครั้ง
- การเสียชีวิต	✓	เงิน, สิ่งของ	D, A, E	M, R	ให้ทุกราย	ทุกคน
การประกันชุมชน						
- การประกอบอาชีพ	✓	เงิน, เครื่องมือ	A, E	M, G	ยากจน	1 ครั้ง
- กิจกรรมรื่นเริงชุมชน	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4-1 แสดง สวัสดิการชุมชนประมงจังหวัดสตูล

จากตารางที่ 4-1 แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชนที่จะเห็นได้ในรูปของการรวมกลุ่มของประชาชนและการเกิดเครือข่ายชุมชนเพื่อช่วยเหลือกัน จากการสัมภาษณ์มีลักษณะพิเศษเพิ่มเติมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั้นคือ ชุมชนตำมะลังซึ่งมีสวัสดิการบนฐานของวัฒนธรรมตั้งแต่เกิด การดำรงชีวิต และการตาย บนพื้นฐานวัฒนธรรมของอิสลามได้อย่างครอบคลุม ครอบคลุมและมีมีการผสมผสานความเชื่อที่สืบทอดกันมา อีกทั้งเป็นจังหวัดที่มีการจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานของวัฒนธรรมอิสลามที่แตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ในชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย กรณีของ ชุมชนตำบลปากน้ำ มีจุดเริ่มต้นของสวัสดิการชุมชน ก่อเกิดจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการต่อต้านท่าเรือปากบารา เนื่องจากเกรงว่าหากมีท่าเรือเกิดขึ้นการจับสัตว์น้ำของชาวประมงพื้นบ้านจะได้ปริมาณที่ลดลงไม่เพียงพอต่อการยังชีพ อีกทั้งมีการสนับสนุนของกรมประมง จัดตั้งสมาคมประมงพื้นบ้าน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรทะเลชายฝั่ง สมาคมฯ มีการดำเนินการเรื่องธนาคารูป การปล่อยสัตว์น้ำ และจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ เหล่านี้ได้รับการสนับสนุนในการจัดตั้งจากภาครัฐนั้นคือกรมประมง แต่มีการดำเนินการขับเคลื่อนต่อโดยชาวชุมชนตำบลปากน้ำจัดตั้งร้าน “คนจับปลา” เพื่อแปรรูปสัตว์น้ำที่ทางสมาคมหามาได้ เมื่อได้กำไรนอกจากจะได้ปันผลจากการเป็นสมาชิก ทางร้านยังได้คืนผลตอบแทนให้ชุมชนถึงร้อยละ 20 ของกำไรที่ได้ ไว้เป็นสวัสดิการให้ชุมชนตั้งแต่ การเกิด ทุนการศึกษา การเจ็บป่วย การเสียชีวิต และการต่อยอดในการประกอบอาชีพ ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูลได้อธิบายไว้ดังนี้

“...เริ่มแรกมีการรวมกลุ่มกันต่อต้านท่าเรือปากบารา เหตุผลเพราะว่าชาวบ้านกลัวไม่มีที่ทำมาหากิน ไม่มีปลา กุ้ง ปู ชาวบ้านจึงได้รวมตัวทำเป็นกลุ่มประมงพื้นบ้านในการต่อต้านเริ่มแรกไม่ใช่ทำแปรรูป...” (ก๊ะนะ, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2560) และบังเปิด (สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2560) ได้กล่าวเสริมขึ้นมาว่า “...พอกลุ่มมีการตั้งขึ้นแล้วก็ทำเรื่องการอนุรักษ์ทะเลอย่างเดียว และกรมประมงฯ ได้สนับสนุนให้ตั้งเป็นสมาคม มีการทำธนาคารปู ให้ไปดูงานที่ชุมพร พออยู่มาไม่นาน มีการจัดแข่งขันตกปลา เพื่อหาเงินเข้าสมาคมฯ พออยู่มา ก็ได้ทำแปรรูป...” ก๊ะนะ (สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2560) ได้อธิบายการรวมกลุ่มแปรรูปของชุมชนตำบลปากน้ำต่อว่า “...เรื่องแปรรูปนี้เราจะมี การสร้างร้าน คนจับปลา โดยจะเอาบรรดาเมียของชาวประมงที่ออกไปหาปลาซึ่งเป็นผลผลิตจากสมาคมประมงพื้นบ้าน มารวมกลุ่มกันแปรรูป เพื่อสร้างรายได้ โดยมีการแบ่งเปอร์เซ็นต์ เป็น 3 กอง ก็คือกองทุนหมุนเวียน 50% ปันผลสมาชิก 30% สนับสนุนแรงงานอนุรักษ์และกองทุนชะกาด 20% ...”

ภาพที่ 4-1 แสดง สถานที่ตั้งสมาคมประมงพื้นบ้าน

ภาพที่ 4-2 แสดง สินค้าของร้านคนจับปลา

ในขณะที่ผู้วิจัยได้ไปสอบถามชาวชุมชนตำบลปากน้ำเรื่องการจัดสวัสดิการของชุมชน ซึ่งได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับ กะนะ และบังเบ็ด เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการให้กับชุมชน สำหรับร้านคนจับปลา ของสมาคมประมงพื้นบ้านไว้ว่า

“...เค้ามีการมอบเงินให้กับคนแฉน¹เวลา เจ็บไข้ไม่บาย² เกิด ตาย โดยไม่จำเป็นว่าจะ เป็นสมาชิกหรือไม่ ให้ทุกคน ที่แรก³ตั้งร้านได้หิตหุ่ย³ หลัง ๆ จะได้มากขึ้น คนพิการ ไหร่ก็ช่วยกัน เรือจมเรือรั่วซ่อมเรือก็เอาได้ให้กลับเป็นปลาที่หามาได้...” (กะนะ, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2560) ในขณะที่ กะน้อง (สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2560) ได้อธิบายเสริมว่า “...กองทุนชะกาด 20% ที่แบ่งมาให้จะใช้รวมๆกันหมดตอนได้ก็หมด...” ผู้วิจัยจึงให้ กะน้อง ช่วยอธิบาย คำว่า ใช้รวมๆกัน ซึ่งได้ความหมายว่า “...การใช้รวมๆกันคืองานอนุรักษ์ คนพิการ คนตาย คนเกิด คนเจ็บ ให้ทีละ ประมาณ 200 ถึง 500 บาท แต่งานอนุรักษ์จะใช้มากสักหิต ก็ไม่รู้เหมือนกันว่าพันหรือ รู้ว่า คนเกิด คนตายได้ 500...” (กะน้อง, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2560)

จากปรากฏการณ์การจัดสวัสดิการของชุมชนตั้งแต่เกิด การดำรงชีวิต และการตาย บนพื้นฐานการแบ่งปันสำหรับชาวประมงเอง อีกทั้งมีวัฒนธรรมของศาสนาอิสลาม เป็นวิถีในการปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ ชุมชนตำบลมะลิได้เข้าไปสัมภาษณ์กับหมอต้าแย และผู้นำศาสนา ซึ่งจะอธิบายตามลำดับของชีวิตดังนี้

โต๊ะบีแด โต๊ะลือบา: ผู้ให้สวัสดิการการเกิดในชุมชนประมง

“...คนหญิง⁴เวลาเริ่มพุงป่อง⁵ ให้ หมาก พลุ ปูน ยาเส้น แล้วกะ⁶เบี้ย⁷ ไปบอกโต๊ะบีแด ก่อน ป๊ะกับมี๊ะ⁸ ไม่แหนะ⁹ไก่อ แหนะว้าว อยู่ 5 เดือน มันทำให้ลูกบาป...”

(หมอต้าแย, สัมภาษณ์ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

ชุมชนประมงบ้านตำบลมะลิ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เป็นชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย ซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ทำให้สวัสดิการชุมชนประมงบ้านตำบลมะลิ นั้น มีวิถีของชุมชนมุสลิม อยู่กับหลักการศาสนาอิสลาม ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย เมื่อผู้หญิงของเริ่ม

¹ เจ็บไข้ไม่บาย หมายถึง ป่วย

² ที่แรก หมายถึง เริ่มตั้งแต่ เริ่มแรก

³ หิตหุ่ย หมายถึง เล็กน้อย

⁴ คนหญิง หมายถึง ผู้หญิง

⁵ พุงป่อง หมายถึง ตั้งครรภ์

⁶ แล้วกะ หมายถึง และ

⁷ เบี้ย หมายถึง เงิน

⁸ ป๊ะกับมี๊ะ หมายถึง พ่อและแม่

⁹ แหนะ หมายถึง ซ้ำ

ตั้งครรรค์ ญาติหรือสามีจะไปฝากครรรค์กับหมอต้าแย (โตะปีแด) โดยจัดเครื่องบูชาหมอครุหมอ¹⁰ ต้าแย อันประกอบด้วย หมาก พลุ ปูน ยาเส้น และเงินตามสมควร ซึ่งหมอต้าแยระบุค่าครุเพียง 9 บาท ส่วนจะให้เพิ่มก็ตามที่พ่อแม่เด็กในครรรค์จะให้ ในระยะเริ่มตั้งครรรค์จนกระทั่งครรรค์ได้ 5 เดือน พ่อและแม่ของเด็กในครรรค์จะงดเว้นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต หรือทำร้ายทารุณสัตว์ ทั้งนี้เพราะมีความเชื่อว่าผลกรรมจากการกระทำจะส่งผลแก่เด็กในครรรค์เกิดอาเพศเป็นไปตามผลกรรมนั้นๆ แต่เมื่อครรรค์เกิน 5 เดือนแล้ว ผู้เป็นพ่อแม่จะกระทำกรรมเช่นใดก็ได้

“...พอครบ 7 เดือนข้างแรม ออกปากคนข้างบ้านเตรียมของทำ มือแลงแป้อโฆะ¹¹ กับ ปือตาวาปือโฆะ¹² แล้วตาม โตะปีแด กับโตะลือบา มาทำ...”

(หมอต้าแย, สัมภาษณ์ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

“...ครบ 7 เดือนหมอต้าแย และโตะครุ¹³ จะมาลูบฟุง¹⁴ กับทำลายอาถรรพณ์ ฟี่ต้องเตรียมของกับญาติๆ พ่อเด็กจะเกิด แบ¹⁵กับคนข้างบ้านก็จะไปส่งที่โรงพยาบาล หรือไม่ก็บ้านหมอต้าแย คนส่วนใหญ่ไปโรงพยาบาล แต่ให้หมอต้าแยทำพิธีให้ พ่อเด็กออกมา ก็จะมีโตะครุ มา บังและกอมัต¹⁶ และ บุกอมูโละ¹⁷ ให้...”

(พี่ดำ(นามสมมติ), สัมภาษณ์ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

เมื่อครรรค์ครบ 7 เดือน ผู้ที่ตั้งครรรค์จะเตรียมรับพิธีลูบครรรค์และทำลายอาถรรพณ์ โดยเชิญหมอต้าแยที่ตนฝากท้องไว้ พร้อมด้วยโตะลือบา (โตะครุ: ผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนา) มาทำพิธีที่บ้านของตน พิธีนี้ จะทำเพียงท้องแรกเท่านั้น โดยคนในชุมชนจะช่วยกันดูแลผู้ที่ท้อง และมีการส่งไปโรงพยาบาล เมื่อคลอดแล้วก็ให้บิดาที่มีความรู้ทางศาสนาอิสลาม หรือโตะครุ กล่าวอาชานหรือการบังหรือแบที่หูขวาและกอมัตที่หูซ้ายของทารก

¹⁰ ครุหมอ หมายถึง วิทยุญาณของผู้ที่สอนบุคคลให้มีความรู้ในศาสตร์ต่างๆ จะถูกเรียกขานว่าครุหมอ บรรดาลูกศิษย์ที่นับถือครุหมอจะแสดงออกต่อวิทยุญาณขอครุหมอเหล่านั้นด้วยการเช่นไหว้บูชาจนกลายเป็นประเพณีการนับถือครุหมอปฏิบัติสืบทอดต่อๆ กันมา (สันติชัย แยมใหม่ และจิรัชยา เจียวกัก, 2559)

¹¹ มือแลงแป้อโฆะ หมายถึง ลูบไล่ครรรค์

¹² ปือตาวาปือโฆะ หมายถึง ทำลายอาถรรพณ์

¹³ โตะครุ หรือ โตะลือบา หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนา

¹⁴ ลูบฟุง หมายถึง ลูบครรรค์

¹⁵ แบ หมายถึง ฟี่ที่เป็นผู้ชาย จากบทสัมภาษณ์ในบทความนี้หมายถึง สามีของผู้พูด

¹⁶ บังและกอมัต เป็นพิธีพุดอาชาน ซึ่ง “บัง” จะพุดที่หูขวา และ “กอมัต” จะพุดที่หูซ้าย เพื่อให้เด็กที่คลอดเดินตามทางของศาสนา

¹⁷ บุกอมูโละ หมายถึง เปิดปาก

ชะกาต: สวัสดิการตามวิถีอิสลาม

“...การชะกาต ก็เป็นการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากของคนในสังคม การช่วยเหลือแบบนี้ เป็นการช่วยเหลือแบบอิสลามมาตั้งแต่สมัยนบี¹⁸ ลูมาทำการเรียนเรื่องสวัสดิการที่ชุมชนนี้ ป๊ะว่า ชะกาตนี้แหละเป็นสวัสดิการของชุมชนที่นี่ยังแท้จริง...”

(โต๊ะอิหม่าม, สัมภาษณ์ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

ชะกาต เป็นส่วนหนึ่งของระบบสวัสดิการของอิสลามที่มุ่งเน้นให้สวัสดิการในการดูแลปกป้องบุคคลในสังคม ซึ่งเป็นภารกิจของปัจเจกบุคคลที่มีความสามารถ โดยที่หลักสวัสดิการนั้นได้ครอบคลุมตั้งแต่ระดับอุดมการณ์ของสังคม จริยธรรมของบุคคลในสังคม พฤติกรรมการใช้ชีวิตในสังคม โดยมีความศรัทธาต่อพระเจ้าเป็นแกนกลาง และการช่วยเหลือด้วยทรัพย์สินเป็นกลไก เพื่อให้ผู้มีสิทธิรับชะกาต สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข (ศุภชัย สมันตรัฐ, 2548) ในขณะที่คณะทำงานการกระจายรายได้ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) ได้มีการแบ่งรูปแบบสวัสดิการเป็น 4 ฐาน ซึ่ง ชะกาต ถือเป็นสวัสดิการฐานชีวิตวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นสวัสดิการพื้นฐานของชีวิต โดย ระพีพรรณ คำหอม (2545) ได้อธิบาย “ชะกาต” ในความหมายที่ใกล้เคียงกันว่าเป็น “สวัสดิการพื้นถิ่น” ที่เกิดจากฐานคิดทางศาสนา เป็นสวัสดิการเชิงวัฒนธรรมที่ไม่ได้ปรากฏรูปแบบชัดเจนให้คนภายนอกได้เข้าใจมากนัก

ซารีกัตนาวัต¹⁹: สวัสดิการชุมชนว่าด้วยการตายและอาชีวะ

“...การทำนาวัต²⁰ บางคนก็ได้ไป บางคนก็ไม่ได้ไป เลยมีคนกลางไปเก็บ เพื่อให้ทำบุญของที่นี่เก็บบ้านละ 20 บาท 30 บาท 50 บาท ของที่นี่จะรวมเงินไว้ที่กรรมการมัสยิด เราจะซื้อผ้า²¹มาตั้งไว้ พอมีคนตายก็นำไปใช้เลย จ่ายค่าไม้ ค่าทำโลงพี่น้องเค้าก็ช่วยกันก่อนเป็นการทำบุญ พอที่นี้เก็บเสร็จเอาเงินไปให้ จะหักค่าผ้าก่อน เพราะต้องเอาไปซื้อผ้ามาเก็บไว้ เงินที่เหลือก็สำรอง เอาไปซื้อเบ็ด ซื้ออวน ซื้อมาเยอะๆ ที่ร้านในตลาดในเมืองได้ราคาถูก แล้วเราเอามาขายให้คนที่นี้ราคาเท่าทุน นี่เป็นการช่วยคนตายแล้ว ครอบครัวคนให้คนที่นี้ซื้อของทำงานในราคาไม่แพง...”

(โต๊ะอิหม่าม, สัมภาษณ์ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

เมื่อมีสมาชิกในชุมชนเสียชีวิต ชาวบ้านในชุมชนจะทำการนาวัต และจะนำเงิน หรือสิ่งของที่ใช้สำหรับการดำเนินการในพิธีศพ เงินนาวัตที่บริจาคให้ นั้น ประมาณ 20 – 50 บาท ต่อครอบครัว ทุกครั้งที่สมาชิกหรือประชาชนในหมู่บ้านเสียชีวิตเพื่อนบ้านก็จะไปเยี่ยมเยียนพบปะให้กำลังใจ เมื่อมีการเสียชีวิตของสมาชิก ครอบครัวผู้เสียชีวิตต้องหาเงินมาก่อนหนึ่งเพื่อมาจัดการศพดังกล่าวซึ่งค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้มากพอสมควร บางครอบครัวนี้เป็นการตายอย่างกะทันหันไม่มีเงินสำรอง

¹⁸ นบีฯ จากบทสัมภาษณ์ในบทความนี้หมายถึง นบีมุฮัมมัด

¹⁹ ซารีกัตนาวัต หรือ ซารีกัตนาวัตต่อแหมมาตี หรือ ซารีกัตมาตี หรือ ซารีกัตมือนิงกัลตุญา คือ กองทุนจัดการศพ

²⁰ นาวัต หมายถึง การเยี่ยมเยียนครอบครัวของผู้เสียชีวิต

²¹ ผ้า ใช้สำหรับห่อศพ

เตรียมไว้ คนในชุมชนและคณะกรรมการมัสยิดจึงได้แก้ปัญหาเรื่องดังกล่าว โดยมีการซื้อผ้าขาวเก็บไว้ที่มีสยิด เมื่อมีผู้เสียชีวิตก็ให้นำมาใช้ก่อน แล้วมีการเก็บเงินตามบ้าน เพื่อให้ครอบครัวผู้เสียชีวิตที่ต้องเสียคนรักในครอบครัวแล้ว สามารถดำเนินการพิธีศพได้ภายใน 24 ชั่วโมงตามหลักศาสนา ในขณะที่เดียวกันเงินสำรองส่วนหนึ่งก็นำไปซื้ออุปกรณ์ทางการประมงมาจำหน่ายในราคาทุน ให้คนในชุมชนสามารถซื้อได้ในราคาถูก เป็นหลักการกระตุ้นให้คนในชุมชนประกอบอาชีพ

สำหรับการการสนับสนุนของภาครัฐ และการมีส่วนร่วมในการสวัสดิการชุมชนของชาวประมงในชุมชนพบว่า เน้นการสร้างความร่วมมือในภาคประชาชน องค์กรศาสนา และใช้กฎระเบียบ และการดำเนินงานในชุมชนตามหลักศาสนาอิสลาม มีการพึ่งพาจากรัฐน้อย ยกเว้นระบบสาธารณสุขปโภคที่เป็นสวัสดิการสังคมที่ทุกคนควรจะได้อยู่แล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวประมง และกรรมการหมู่บ้าน เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว รวมถึงสิ่งที่อยากให้พัฒนาความช่วยเหลือ

“...ส่วนใหญ่เราจะดูแลกันเอง เงินบริหารก็จะเก็บเงินเวลาคนตาย และเงินชะกาต มัสยิดและโต๊ะครูดูแล ตามหลักศาสนา ยกเว้นเรื่องสะพาน น้ำ ไฟ ที่ต้องให้ อบต. ดูแล ปัญหาเรื่องสะพาน โต๊ะครู กับผู้ใหญ่ แก่เรียกคุยกันแล้ว เรื่องก็ยุ่งเหยิงๆ อยากจะให้ตกลงกันเร็วๆ พอมีสะพานเราก็จะสะดวกสบายเมื่อยใครเจ็บป่วยเกิดกลางคืนก็ไม่ต้องถ้า²²เรือ ...”

(แบหมาน, สัมภาษณ์ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

ภาพที่ 4-3 แสดง เรือประมงของชาวชุมชนตำมะลัง

สอดคล้องกับ กะฉ๊ะ ที่ให้ข้อมูลถึงการพึ่งพาสวัสดิการจากรัฐ การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และสิ่งที่อยากให้พัฒนาความช่วยเหลือไว้ดังนี้

²² ถ้า หมายถึง รอ

“...อบต. เค้ายูแลดี ตรงไหนที่คิดว่ามีประโยชน์กับชุมชน แล้วชุมชนเสนอเค้ายกดำเนินการให้แต่ซ้ำมากกว่าจะได้ทำเป็นปี ก็เข้าใจระบบงานราชการ ชาวบ้านเลยดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่ เราเป็นคนแขกเราก็ต้องให้หลักศาสนาเราให้การทำให้โปร่งใส เป็นบุญไม่บาป เรื่องอื่นๆที่อยากให้ปรับปรุงคือเรื่องการได้รับสิทธิ์ บางที่ไม่ทั่วถึงญาติพี่น้องคนดูแลได้สิทธิ์เร็ว คนอื่นได้สิทธิ์ช้า แต่ก็ได้นะ ...”

(กะฉีะ, สัมภาษณ์ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

ข้อมูลดังกล่าวได้รับการยืนยันจาก พี่แอน อบต. เกี่ยวกับการช่วยเหลือจากภาครัฐสำหรับสวัสดิการชุมชนของชาวประมง

“...น้องถามพี่เรื่องสวัสดิการชุมชนของชาวประมง ที่นี่ ผู้นำศาสนา และผู้นำชุมชนเค้าจะดูแลกันเอง อบต. แค้เข้าไป แจ้ง ประสาน บอกต่อ ชุมชนต้องการอะไร หากเราจัดให้ได้ก็จะจัด หากจัดให้ไม่ได้เกินอำนาจก็บอกต่อ และประสานงานหน่วยงานที่เหนือกว่าไป เช่นกรณี เรียกร้อง แข็งข้อ โพงพาง ตามคำสั่งรัฐบาล ทาง อบต.คุณไม่ได้ผลก็ประสานให้กับ ประมงจังหวัดต่อไป กลุ่มแปรรูปที่นี้เค้ายกเริ่มขึ้นเอง แต่ ก็เค้ายแบ่งกำไรกันเองในกลุ่ม...”

(พี่แอน อบต., สัมภาษณ์ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

ภาพที่ 4-4 แสดง สินค้าแปรรูปของชุมชนตำมะลัง

สำหรับชุมชนประมงที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในจังหวัดสตูล ได้แก่ ชุมชนปากน้ำ และชุมชนตำมะลัง ซึ่งทั้ง 2 ชุมชน มีความแตกต่างในการจัดสวัสดิการชุมชน กล่าวคือชุมชนปากน้ำมีการจัดสวัสดิการชุมชน โดยมีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปมีส่วนช่วยในระยะเริ่มแรก และชุมชนได้จัดการเองในระยะต่อมา แต่ในขณะที่ชุมชนตำมะลังยังคงเน้นการช่วยเหลือกันภายในชุมชนโดยใช้วิถีของอิสลามผูกติดกับการดำรงชีวิต โดยเป็นการช่วยเหลือของคนในชุมชนเอง ซึ่งมีมาตั้งแต่อดีต มีการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจแก่คนในชุมชน ในภาครัฐเองก็มีการสนับสนุนเมื่อชุมชนมีการร้องขอความช่วยเหลือ และประสานไปยังหน่วยงานอื่นๆ ให้กับชุมชน ถือได้ว่าชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันมาของสตูลนั้นสามารถพัฒนาได้ด้วยตนเอง บนพื้นฐานวัฒนธรรมศาสนา แม้ว่าบางครั้งชุมชนมีการร้องขอความช่วยเหลือจากภาครัฐอาจจะไม่ได้รับการช่วยเหลือบ้าง ชุมชนก็ยังคงสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบ

การประกอบอาชีพแบบผสมผสานได้เป็นอย่างดีจากความร่วมมือของคนในชุมชนประมงเอง ส่วนในจังหวัดอื่นๆ ในชายฝั่งทะเลอันดามันของไทยก็ยึดหลักสวัสดิการบนพื้นฐานวัฒนธรรมเช่นกัน แต่ได้ผสมผสานรูปแบบการจัดการจากรัฐ และบริบทของสังคมอื่นที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามหากมองผิวเผินก็จะไม่พบความแตกต่างในการจัดสวัสดิการชุมชนของชาวประมงมากนัก ดังกรณีจังหวัดตรัง (ตารางที่ 4-2)

สวัสดิการชุมชนประมง จังหวัดตรัง	การดำเนินการ					
	มี	ความช่วยเหลือ	ผู้ให้	ผู้รับผิดชอบ	เงื่อนไข	กฎเกณฑ์
การบริการชุมชน						
- ทุนการศึกษา	✓	เงิน	D, E	M, G	ยากจนเรียนดี	ปริญญาตรี
- ที่อยู่อาศัย	✓	แรงงาน	D, A	L, M	ยากจน	1 ครั้ง
- สุขภาพ	✓	เงิน	A	M, G	เจ็บป่วย	ไม่จำกัด
- ไกล่เกลี่ย	-	-	-	-	-	-
การอนุเคราะห์ชุมชน						
- การคลอดบุตร	✓	เงิน, สิ่งของ	D, A	M, G, R	ให้ทุกราย	ทุกครั้ง
- แต่งงาน	✓	เงิน	-	ทุกคน	ให้ทุกราย	ครั้งแรก
- พิการ/วิกลจริต	✓	อาหาร	D	ทุกคน	ให้ทุกราย	ไม่จำกัด
- หม้ายและกำพร้า		-	-	-	-	-
- การเสียชีวิต	✓	เงิน, สิ่งของ	D, A, E	M, R	ให้ทุกราย	เป็นสมาชิก
การประกันชุมชน						
- การประกอบอาชีพ	-	-	-	-	-	-
- กิจกรรมรื่นเริงชุมชน	✓	เงิน	A	L, M, G	ให้ทุกราย	ตามเทศกาล

ตารางที่ 4-2 แสดง สวัสดิการชุมชนประมงจังหวัดตรัง

จากตารางที่ 4-2 การรวมกลุ่มของประชาชนและการเกิดเครือข่ายชุมชนของชาวประมงในจังหวัดตรังนั้นมีรูปแบบที่แตกต่างจากชุมชนตามะลั้งจังหวัดสตูล แต่มีความคล้ายคลึงกับ ชุมชนปากน้ำจังหวัดสตูล จังหวัดกระบี่ พังงา ภูเก็ต และระนอง จากการสัมภาษณ์มีลักษณะพิเศษเพิ่มเติมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั้นคือ ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน บ้านเกาะสุกร ตำบลเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน และบ้านแหลมมะขาม ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสิเกา ของจังหวัดตรังพบว่า ทั้ง 2 พื้นที่ มีจุดเน้นเรื่องของสวัสดิการชุมชนเรื่องการศึกษา และสุขภาพ

“...การจะทำอะไรในชุมชนเราต้องใช้ความรู้ แม้วามันจะนานสักหิด²³ แต่มันจะได้ผล
หว่า²⁴ทำแบบไม่รู้ พี่มองว่าทำแบบรู้เราต้องให้เด็กบ้านเราเรียนสูงๆ แล้วกลับมาพัฒนา
บ้านเรา ให้คนบ้านเรา มีความเป็นอยู่ที่ดี ไม่หนักใจ ช่วยเหลือกัน ตอนนี้มีส่งไปเรียนที่
กรุงเทพฯ เราไม่ได้แอบบี้ให้หมด ออกให้มัน เลือเด็กที่เรียนเก่งๆ บางคนก็จบแล้ว
กลับมา ดูแลบ้านเรา อีกเรื่องที่บ้านเราเน้นคือเวลาเจ็บไข้ไม่บาย²⁵ เรามีช่วยเหลือกัน
เรื่องเงิน เรื่องทอง ออกรถ ออกเรือ²⁶ไปส่งโรงพยาบาล เราช่วยเหลือกันนี้ พี่น้องกันเพ...”

(บังหมี เกาะสุกร, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560)

ซึ่งมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับ โกย่าว สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว
เกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนที่ทางชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดให้กับชาวประมงในพื้นที่

“...ในชุมชนชาวบ้านเค้าเน้นเรื่องสุขภาพ ไม่สบายพาไปโรงพยาบาล มีเงินชุมชนให้ เค้าร่วม
กลุ่มกันเอง อบต. ไม่ได้ไปช่วยใครเค้า เวลาตายเค้าก็มีเงินฌาปนกิจที่เค้ารวมๆกันเอง
อบต.ก็ช่วยให้บ้างตามสมควร ชาวบ้านเค้าจะแล²⁷บ้านไหนมีเบี้ยก็ก็ช่วยเหลือน้อยสัก
หิด²⁸แต่ไม่ได้ต่างกันมาก บ้านไหนไม่ค่อยมีเบี้ยหากุ้ง หาปลาไม่ได้ก็รวมกลุ่มทำอาชีพ ทำ
เคย²⁹ กุ้งส้มขาย เพื่อช่วยเหลือกันส่งลูกหลานให้ได้เรียนสูงๆ...”

(โกย่าว เขาไม้แก้ว, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560)

ในขณะที่คุณเหมือนใจ ประธานกลุ่มแม่บ้านทุ่งรวงทอง ตำบลท่าข้าม อำเภอปะ
เหลียน จังหวัดตรัง ได้นำเสนอลักษณะการดำเนินงานของกลุ่ม ว่าเป็นการจัดสวัสดิการให้เฉพาะ
สมาชิกเท่านั้น สำหรับผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกทางกลุ่มจะมีการสนับสนุนให้กับชุมชน ไปดำเนินการจัด
กิจกรรมต่างๆของชุมชนบ้างเล็กน้อยตามผลกำไรในแต่ละปี

“...สำหรับกลุ่มแม่บ้านของเรา เราจะแบ่งปันผลให้กับผู้ที่ถือหุ้นในกลุ่มร้อยละ30 แบ่งค่า
ดำเนินงานนี้ รวมค่าซื้อปลา ซื้อกุ้ง ค่าจ้างแรงงานที่เป็นสมาชิกที่มาทำ เฉพาะที่มาทำนะ
รวมแล้ว ร้อยละ50 อีกร้อยละ15 เป็นการให้ของขวัญ ค่าหนังสือลูก ค่าเกิดลูก เวลาไม่
บาย แล้วก็เวลาตายก็ให้กัน ส่วนอีกร้อยละ 5 ให้กับชุมชนในการจัดงานของบ้านทุ่งรวง
ทองเรา แต่บางปีก็อาจจะไม่ถึง ร้อยละ 5 เพราะวากำไรน้อย แต่ก็ได้ให้มัน...”

(คุณเหมือนใจ ประธานกลุ่มแม่บ้านทุ่งรวงทอง, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560)

²³ สักหิด หมายถึง สักหน่อย

²⁴ ได้ผลหว่า หมายถึง ได้ผลลัพธ์มากกว่า

²⁵ ไม่บาย หมายถึง ไม่สบาย เจ็บไข้ ป่วยไข้

²⁶ ออกเรือ ในประโยคนี้หมายถึง ขับเรือ นำเรือออกจากท่า

²⁷ จะแล หมายถึง เฝ้ามองดู

²⁸ สักหิด หมายถึง สักหน่อย

²⁹ ทำเคย หมายถึง ทำกะปิ

ภาพที่ 4-5 แสดง ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านทุ่งรวงทอง

สำหรับการการสนับสนุนของภาครัฐ และการมีส่วนร่วมในการสวัสดิการชุมชนของชาวประมงในชุมชนพบว่า เน้นการสร้างความร่วมมือในภาคประชาชน และใช้กฎระเบียบ และการดำเนินงานในชุมชนตามกฎหมายของชุมชนของกลุ่ม มีการพึ่งพาจากในด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลก็มีหน่วยงานพัฒนาชุมชน ซึ่งจะช่วยสนับสนุน คนในชุมชน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปข้างหน้า โดยมีเงินทุนหมุนเวียนให้ยืมเพื่อนำมาเป็นต้นทุน ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวประมง กลุ่มอาชีพ และกรรมการหมู่บ้าน เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว รวมถึงสิ่งที่อยากให้พัฒนาความช่วยเหลือ

“...เรื่องความเป็นอยู่ที่ดี ภาครัฐจะสนับสนุนพวกเราให้ดีกว่านี้ แต่เราเองก็ไม่ได้งอมืองอตีนที่จะไม่ทำอะไร หาปลาไม่ได้เราก็รวมกลุ่มกันทำ กะปิ ขายของ ทำเกษตร ถ้าจำเป็นจริงๆ และมีเรื่องเร่งด่วนที่ต้องใช้เงิน หรือไม่มีไม่พอก็ยืมเงินจากที่เราลงทุนไปในกลุ่มได้ แต่มันก็ต้องมีกฎสักหน่อย เพราะเรื่องเงินทองไม่เข้าใครออกใคร แล้วที่น้องถามว่าอยากให้พัฒนาความช่วยเหลืออะไรบ้าง พอดีคิดว่าสำนักประมงควรทำการเพาะเลี้ยงสัตว์แล้วให้พวกเราไม่รวมเพื่อจะได้ช่วยกันดูแล³⁰บ้านเรา แต่ทางอบต.ก็ได้ให้ยืมเงินจากพัฒนาชุมชน พอได้มีเงินก็นำไปคั้น เป็นเงินที่ไม่ต้องจ่ายดอก การยืมต้องยืมในชื่อกลุ่ม บางกลุ่มก็ต้องปิดตัวไปเพราะพึ่งราชการมากไป...”

(คุณเหมือนใจ ประธานกลุ่มแม่บ้านทุ่งรวงทอง, สัมภาษณ์ 7 กุมภาพันธ์ 2560)

³⁰ เล หมายถึง ทะเล

ภาพที่ 4-6 แสดง การตกแห้งปลาและกุ้งทะเลของชุมชนเกาะสุกร

ประเด็นที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มที่ได้ยกเลิกไปจากคำบอกเล่าของ คุณเหมือนใจ ประธานกลุ่มแม่บ้านทุ่งรวงทอง สอดคล้องกับ บังหมี เกาะสุกร ที่ให้ข้อมูลถึงการพึ่งพาสวัสดิการจากภาครัฐ การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และสิ่งที่ยากให้พัฒนาความช่วยเหลือไว้ดังนี้

“...อบต. จังหวัด กรมประมง เหมือนเค้าจะทำงานซ้อนนๆ ผลัดกันไม่ค่อยจะช่วยชาวบ้าน พวกเราต้องเดินเอง แต่ไม่ใช่เค้าไม่ช่วยเลยนะ มีนั่นแหละ มาทำหิตๆหุ้ยๆ³¹ ถ่ายรูป แล้วก็ไป รอเป็นปี มาหล่า³²คิดโครงการใหม่ โครงการเดิมทำใช้เสร็จดีที่³³...”
 “...โครงการที่พี่ว่าก็เป็นโครงการที่ช่วยชาวบ้านนี้แหละที่ทำให้ชาวบ้านอยู่ดีขึ้น แต่น่าจะให้เสร็จที้อย่างๆไป...”

(บังหมี เกาะสุกร, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560)

ข้อมูลดังกล่าว พีตีว กรรมการชุมชนแหลมมะขาม และ บังดำ ชาวบ้านเกาะสุกร ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการช่วยเหลือจากภาครัฐ สำหรับสวัสดิการชุมชนของชาวประมง

ภาพที่ 4-7 แสดง การเดินทางไปชุมชนเกาะสุกรโดยเรือหัวโทง

³¹ หิตๆหุ้ยๆ หมายถึง เล็กน้อย

³² มาหล่า หมายถึง มาอีกครั้ง

³³ ทำใช้เสร็จดีที่ หมายถึง ยังทำไม่เสร็จ

“...ทางหน่วยงานของชุมชนให้ทุกคนมีส่วนร่วมดีครับ มีการทำเวทีประชาคม สอบถามความคิดเห็นของชาวประมง มีการให้ทุนสนับสนุนในการเริ่มเรื่อง แต่ขั้นตอนมากมายเหลือเหตุ หลายครั้งส่วนกลางก็ทำไม่ถูกเหมือนกันว่าจะเอาไง พยายามกระจายตัวอย่างเช่น ครั้งนี้โครงการปลา ครั้งต่อไปโครงการกุ้ง อีกครั้งโครงการปู เมื่อปลาจัดไปแล้ว พอจัดกุ้ง พวกจะเอาปลาก็อวยววย คนรับผิดชอบก็คนละคนกัน นื่องน่าจะเข้าใจระบบราชการนะ ทั้งที่ชุมชนเองก็ได้ดำเนินการด้วยตัวเองอยู่แล้ว พี่คิดว่า ชุมชนทำอะไรได้ดีเลยแหละ รัฐแต่สนับสนุนก็ได้แล้วมันจะยาวนานกว่า...”

(พีตีว กรรมการชุมชนแหลมมะขาม, สัมภาษณ์ 7 กุมภาพันธ์ 2560)

ในขณะที่บังดำ ชาวบ้านเกาะสุกร มีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกับ พีตีว กรรมการชุมชนแหลมมะขาม ในประเด็น ชุมชนสามารถดำเนินการสวัสดิการหลายอย่างโดยชุมชนเอง ทั้งยังทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอีก

“...ราชการเค้าไม่รู้ท้องถิ่นเราดีเท่าเราหรอก เรารู้ดีว่า เราอยากได้อะไร เราสามารถร่วมมือกันทำได้ คนบ้าเราแล คนตายเราให้ คนเกิดเราชม คนดีเราขอ³⁴ เพราะอะไรรู้ไหม เพราะไม่มีใครรู้จักคนบ้านเรา เท่าคนบ้านเราเอง นื่องคิดแล จะให้ไปหรั่ง³⁵ จีมา³⁶ เข้าใจอะไรในประเทศไทย ถามตีว่า³⁷ มันจะลึกซึ้งไหม พันนี้³⁸แล้วบังว่า ราชการเค้าหนักหนุ³⁹พันนี้⁴⁰ได้แล้ว ถ้าเข้ามามากชาวบ้านไม่ชอบ เข้ามาน้อยก็หว่าไปดูแล ปนนี้แหละได้แล้ว...”

(บังดำ ชาวบ้านเกาะสุกร, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560)

สวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลในจังหวัดตรังนั้น ที่จะมิวิถีปฏิบัติที่คล้ายๆกันกล่าวคือมีการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อประกันความมั่นคงในสมาชิกกลุ่ม ส่วนที่เหลือก็เป็นผลตอบแทนให้กับชุมชน ในภาครัฐเองก็มีการสนับสนุนเมื่อชุมชนมีการร้องขอความช่วยเหลือ และประสานไปยังหน่วยงานอื่นๆ ให้กับชุมชน แต่สำหรับบางกลุ่มอาชีพที่ได้ปิดตัวลงไปเนื่องจากรอการช่วยเหลือจากทางภาครัฐเพียงอย่างเดียว ประกอบกับผู้นำกลุ่มที่ไม่เข้มแข็งเพียงพอ อย่างไรก็ตามสำหรับกลุ่มที่ยังคงดำรงอยู่ได้ในปัจจุบันนั้นสามารถพัฒนาได้ด้วยตนเอง บนพื้นฐานวัฒนธรรมของความเอื้อเฟื้อ แบ่งกันที่ไม่เพียงแต่สมาชิก แต่ยังคงจุนเจือไปถึงชุมชนของสมาชิกกลุ่มเอง ตามกำลังที่มี จึงเกิดเป็นความรักความสามัคคีกันในชุมชน ส่งผลให้ชุมชนดังกล่าวสามารถผลิตสินค้าเข้าสู่ตลาด OTOP ได้จากการช่วยเหลือของคนในชุมชน

³⁴ ยอ หมายถึง ชื่นชม

³⁵ ไปหรั่ง หมายถึง ชาวต่างชาติ

³⁶ จีมา หมายถึง จะมา

³⁷ ถามตีว่า หมายถึง ขอถามหน่อยสิ

³⁸ พันนี้ หมายถึง ถ่าอย่างนี้

³⁹ หนักหนุ หมายถึง สนับสนุน

⁴⁰ ปนนี้ หมายถึง ประมาณนี้

กรณีจังหวัดกระบี่ นั้นเป็นจังหวัดที่มีประชากรประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านมากที่สุด ในชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย ด้วยสภาพภูมิประเทศของจังหวัด ที่ทอดตัวยาวตามชายฝั่งทะเลอันดามันมีเพียง 3 อำเภอ เท่านั้นที่ไม่ได้ติดทะเล สำหรับอำเภอที่ติดชายฝั่งก็ทอดตัวตามแนวยาว อย่างไรก็ตามแม้ภาวการณ์ในปัจจุบันส่งผลให้ประชากรในจังหวัดกระบี่ที่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน เปลี่ยนวิถีมาเป็นการประมงผสมผสานการท่องเที่ยว ก็ยังไม่ทำให้การประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านลดน้อยลงไป สิ่งที่น่าสนใจ สำหรับสวัสดิการชุมชนของจังหวัดกระบี่ โดยส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะที่ขับเคลื่อนไปพร้อมกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนช่วยสนับสนุน อย่างไรก็ตามในบางชุมชน คนในชุมชนเป็นคนจุดประกายความคิด ริเริ่ม ก่อตั้ง และดำเนินการเอง ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมสวัสดิการชุมชนประมงจังหวัดกระบี่ ดังตารางที่ 4-3

สวัสดิการชุมชนประมง จังหวัดกระบี่	การดำเนินการ					
	มี	ความช่วยเหลือ	ผู้ให้	ผู้รับผิดชอบ	เงื่อนไข	กฎเกณฑ์
การบริการชุมชน						
- ทุนการศึกษา	✓	เงิน	E	G	ยากจนเรียนดี	จบ ม.3
- ที่อยู่อาศัย	✓	เงิน	D	G	ยากจน	1 ครั้ง
- สุขภาพ	✓	เงิน	A	M, G	เจ็บป่วย	ไม่จำกัด
- ไกล่เกลี่ย	-	-	-	-	-	-
การอนุเคราะห์ชุมชน						
- การคลอดบุตร	✓	สิ่งของ	A	G	ให้ทุกราย	ทุกครั้ง
- แต่งงาน						
- พิการ/วิกลจริต	✓	อาหาร	D	ทุกคน	ให้ทุกราย	ไม่จำกัด
- หม้ายและกำพร้า	-	-	-	-	-	-
- การเสียชีวิต	✓	เงิน, สิ่งของ	D, A, E	M, G R	ให้ทุกราย	ทุกคน
การประกันชุมชน						
- การประกอบอาชีพ	✓	เครื่องมือ	A	G	ยากจน	2 ครั้ง
- กิจกรรมรื่นเริงชุมชน	✓	เงิน, สิ่งของ	A, E	L, M, G	ให้ทุกราย	ไม่จำกัด

ตารางที่ 4-3 แสดง สวัสดิการชุมชนประมงจังหวัดกระบี่

จากตารางที่ 4-3 การรวมกลุ่มของประชาชนและการเกิดเครือข่ายชุมชนของชาวประมงในจังหวัดกระบี่นั้นมีรูปแบบที่เป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกับจังหวัดสตูล แต่คล้ายคลึงกับจังหวัดตรังอยู่บ้าง จากการสัมภาษณ์มีลักษณะพิเศษเพิ่มเติมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั่นคือ ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน บ้านแหลมกรวด ตำบลคลองขนาน อำเภอเหนือคลอง บ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง บ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก ของจังหวัดกระบี่ พบว่า ทั้ง 3 พื้นที่ มีจุดเน้นเรื่องของสวัสดิการชุมชนเรื่องสุขภาพ และการประกอบอาชีพ

“...ปัญหาของคนสุขภาพ มาเป็นอันดับแรก คนที่นี้เค้าจะช่วยกันพาไปส่งโรงพยาบาล เฝ้าไข้ ให้เปี้ยตามแต่จะให้ หากตามความเชื่อก็ได้บุญกันแล คนแหลมกรวดบ้านเรา คนหญิงเค้า ก็รวมกันทำกลุ่ม ได้หมึก กุ้ง ปลา มาเท่าไหนเฉลี่ยกันขายให้พ่อค้าที่ไม่ใช่คนกลาง ราคา มันจะหนี้สักหิด⁴¹ เห็นว่าโซราคา⁴²ได้ขาดเหลือ⁴³เก้าบาท-ยิบบาท⁴⁴...”

(สุทะเละ แหลมกรวด, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560)

ซึ่งมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับ มะหญิง แหลมกรวด เกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนที่ ทางชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดให้มีกลุ่มอาชีพในพื้นที่

“...ที่แรก⁴⁵โหม⁴⁶มะ ก็รวมกลุ่ม แต่ไม่นานก็เลิกไปเพราะ ไม่มีปลา พออยู่มา ผู้ใหญ่ กับ อบต. ก็มาช่วยทำให้เป็นกลุ่มขึ้นหล่าว แรกๆเราแบ่งกำไร หลังก็ก็ เจ้าหน้าที่ เข้ามาช่วย แบ่งกำไร เป็นส่วนๆ มะไม่รู้แบ่งหรือ แต่รู้ว่าให้กลุ่มไว้ซื้อ-ขาย ขนส่ง แล้วแบ่งให้สมาชิก ตามปลาของใครมากน้อย แต่สัก 2 เดือนได้ ก็แบ่งเพิ่ม มาช่วยเหลือกลุ่ม ใครเกิด ใคร ตาย ใครซื้อซ่อมเรือ ก็มาเอาได้ เพ ให้ไม่มากหรือ ต้องออกเองกัน ...”

(มะหญิง แหลมกรวด, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560)

ในขณะที่ จะเอียด แหลมกรวด ได้อธิบายเสริมจาก มะหญิง แหลมกรวด สำหรับการแบ่งปันผลและกำไร เพื่อนำมาใช้สำหรับสวัสดิการชุมชนไว้ว่า

“...คือพรีนนี้แลน้อง ที่แรกเราแบ่ง 2 ส่วน 50-50 คือเข้ากลุ่ม 50 ปันผล 50 แต่สัก 2 เดือนได้แล้ว กลุ่มแบ่ง 3 ส่วน เป็น 40-40-20 คือเข้ากลุ่ม 40 ปันผล 40 ช่วยเหลือ สมาชิกแบบให้เปล่า และช่วยเหลือคนนอกที่ไม่ใช่สมาชิกเราไม่เอาดอกเพราะผิดหลัก ศาสนาแต่ต้องเอาปลามาขายที่กลุ่ม ส่วนนี้ 20 แล้ว 20 นี้แลเหมือนที่มะหญิง แกว่า เรือ จม ซ่อมเรือ คนเกิด คนตาย คนไปโรงพยาบาล ค่าหนังสือและชุดนักเรียน ...”

(จะเอียด แหลมกรวด, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560)

⁴¹ ราคามันจะหนี้สักหิด หมายถึง ราคาของสินค้าจะดีขึ้นเล็กน้อย

⁴² โซราคา หมายถึง การต่อรองราคาสินค้า โดย พ่อค้าที่มาซื้อสามารถสู้ราคากับทางกลุ่มได้ กล่าวคือสามารถให้ ราคาที่สูงกว่า

⁴³ ขาดเหลือ หมายถึง มีความแตกต่างกัน

⁴⁴ เก้าบาท-ยิบบาท หมายถึง สิบบาทถึงยี่สิบบาท

⁴⁵ ที่แรก หมายถึง ในอดีต

⁴⁶ โหม หมายถึง พวก

ภาพที่ 4-8 แสดง พื้นที่ป่าชายเลนที่มีการบุกรุกของนายทุน จังหวัดกระบี่

สำหรับชุมชนบ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ มีกลุ่มแปรรูปสัตว์น้ำและทำกะปิ ซึ่งมีการหาสมาชิกเข้ามารวมกลุ่มเรื่อยๆ ทางกลุ่มมีการแบ่งปันผลและกำไร เพื่อนำมาใช้สำหรับสวัสดิการชุมชนที่คล้ายกับชุมชนบ้านแหลมกรวด แต่มีการแบ่งส่วนหนึ่งที่ทางชุมชนบอกออกเป็นเงิน “คืนกำไรให้กับสังคม” อย่างชัดเจนแต่ยังขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

“...กลุ่มนี้มีทำเคย ทำปลาเค็มแห้ง แล้วก็หลายอย่าง แต่ที่ทำบ่อยคือเคย มีการรวมกันมาไม่นานที่ สมาชิกไม่ค่อยมาก เหตุผลที่รวมเพราะหากแต่ละคนทำขายได้ราคาไม่ดี และบางที่ใช้การรณรงค์เคย ซึ่งผิดกฎหมาย เราก็เลยรวมกลุ่มกัน หลายคน ใช้วิธีการตัด ทำโรงเรือนเล็กๆ ไม่ให้แมงวันตอม จะได้สะอาด ตอนนี้นำล้างขอย ออ. (ออ-ยอ) อยู่ ส่วนการแบ่งเงินจะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือในร้อยละ 45 ปันผลให้กับสมาชิก 15 พัฒนากลุ่ม 10 คืนให้กับสมาชิกที่หากุ้งเคยมาให้กลุ่ม ให้หามากก็จะได้มาก แต่ต้องใช้วิธีการตัดกะห้ามรุน เราจะต้องทำให้ถูกกฎหมาย หากรุนเราจะไม่รับ กลิ่นโคลนมันจะติด จะรู้เลยว่า รุน เหลืออีก 15 คืนกำไรให้กับสังคม ...”

(บังหมาด แหลมสัก, สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560)

ผู้ศึกษาจึงได้สอบถามประเด็นการคืนกำไรให้กับสังคมว่าทางกลุ่มมีการจัดการอย่างไรบังหมาด แหลมสัก เพียงแค่กล่าวว่า “...เค้าขอเราก้ให้ เด็กขอเราให้ ผู้ใหญ่ขอไปทำอะไรในชุมชนเราก้ให้...” เมื่อผู้ศึกษาได้สอบถามเจ้าหน้าที่หน้าพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลแหลมสัก เกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ และสวัสดิการชุมชนที่ทางชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล จะพบว่าหลายกลุ่มอาชีพมีการเน้นเป็นลักษณะธุรกิจ และได้ปิดตัวลงไปเนื่องจากขัดผลประโยชน์กัน สำหรับทางพัฒนาชุมชนของเทศบาลได้เข้าไปช่วยเหลือหลังจากที่กลุ่มได้รวมตัวกัน และสามารถดำเนินการด้วยตนเองระยะหนึ่งแล้ว

ภาพที่ 4-9 แสดง การตกตัวเคย เพื่อนำมาทำกะปิของกลุ่มอาชีพทำกะปิ ชุมชนแหลมสัก กระบี่

ภาพที่ 4-10 แสดง การตากตัวเคยของกลุ่มอาชีพทำกะปิ ชุมชนแหลมสัก กระบี่

สำหรับการการสนับสนุนของภาครัฐ และการมีส่วนร่วมในการสวัสดิการชุมชนของ ชาวประมงในชุมชนพบว่า เน้นการสร้างความร่วมมือในภาคประชาชน และใช้กฎระเบียบ และการ ดำเนินงานในชุมชนตามหลักศาสนาอิสลาม มีการพึ่งพาจากรัฐน้อย ยกเว้นระบบโรงเรียนที่ ทาง พัฒนาชุมชนเป็นผู้จัดสร้างให้ และระบบสาธารณสุขปโภคที่เป็นสวัสดิการสังคมที่ทุกคนควรจะได้อยู่แล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวประมง และ กรรมการหมู่บ้าน เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว รวมถึงสิ่งที่อยากให้ พัฒนาความช่วยเหลือ

“...แรกก่อน⁴⁷เราก็อยู่กัน ช่วยกัน หวานนี้⁴⁸ รุ่นใหม่ช่วยกันน้อย แต่ก็มิให้ เห็นอยู่มั้ง เหมือนกลุ่มของบ่าว⁴⁹หมาด เค้าก็ชวนคนแถวนี้ ทำเคย⁵⁰ขาย กันเอง อบต.ไม่ได้เข้ามาแล้ว⁵¹แต่แรก⁵² ฟังมาตอนหลัง เค้าลงหุ้น แบ่งปัน ผล กำไร ช่วยเหลือเด็กค่านั่งสือบ้างตามที่มี สิ่งที่ยากให้พัฒนาบ้าน เราก็ทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะพอนักท่องเที่ยวเข้ามา ทาง⁵³ก็จะ สบาย น้ำไฟ ก็ดีขึ้น...”

(หวาดิน, สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560)

สอดคล้องกับ มะหญิง แหลมกรวด (สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560) ที่ให้ข้อมูลถึง การพึ่งพาสวัสดิการจากภาครัฐ การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และสิ่งที่ยากให้พัฒนาความ ช่วยเหลือไว้ดังนี้

“...กลุ่มไหนที่ อบต.เข้ามาช่วยตั้งแต่แรก ก็จะปิดไปหลายกลุ่มแล้ว มีบาง กลุ่มที่อยู่ได้เพราะ เค้ามีคนทำงานใน อบต.อยู่ในกลุ่มด้วย แต่กลุ่มไหนที่ ทำเองแต่แรก อยู่ได้ถึงหวานนี้ แต่ก็พออยู่ได้ ไม่ถึงกับดีมาก แต่กำไรได้⁵⁴ ที่ให้สมาชิก แล้วยังให้คนบ้านเราเลย⁵⁵ ...”

ข้อมูลดังกล่าวได้รับการยืนยันจาก พี่ญา อบต. เกี่ยวกับการช่วยเหลือจากภาครัฐ สำหรับสวัสดิการชุมชนของชาวประมง

“...ทางหน่วยงานจะไม่เข้าไปให้ความช่วยเหลือก่อน ให้ชาวบ้าน ดำเนินการไปสักระยะก่อน แล้วพี่ และพช. จะเข้าไปช่วยเหลือในสิ่งที่ ขาดตกบกพร่อง เพื่อให้เค้าสามารถยืนได้ด้วยขาตนเอง พยายามดูต่างๆ ช่วยเหลือเป็นระยะ ทำตามทางของในหลวงรัชกาลที่ 9...”

(พี่ญา อบต., สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560)

⁴⁷ แรกก่อน หมายถึง ในอดีต

⁴⁸ หวานนี้ หมายถึง ในปัจจุบัน

⁴⁹ บ่าว เป็น สรรพนามใช้เรียกบุคคลที่เป็นผู้ชาย

⁵⁰ เคย หมายถึง กะปิ

⁵¹ เข้ามาแล้ว หมายถึง เข้ามาให้ความช่วยเหลือ (เฉพาะในประโยคดังกล่าว)

⁵² แต่แรก หมายถึง ครั้งแรก

⁵³ ทาง หมายถึง ถนน

⁵⁴ ได้ เป็นคำสร้อยของภาษาพูด ในประโยค “แต่กำไรได้” หมายความว่าเช่นเดียวกับ “แต่ที่สำคัญกำไร นั่น!!”

⁵⁵ เลย หมายถึง อีก

สวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลในจังหวัดกระบี่ จะเน้นการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อให้ได้ผลตอบแทนมาสร้างสวัสดิการให้ชุมชน การรวมกลุ่มอาชีพก็มีการปฏิบัติที่คล้ายๆกับจังหวัดตรัง นั่นคือ รวมกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นใจ เพื่อต่อรองราคาของสินค้าที่ดีกว่าการขายเดี่ยวๆ เมื่อได้ผลตอบแทนก็นำมาปันผลให้สมาชิก และสร้างสวัสดิการตามการร้องขอตามที่กลุ่มจะสามารถให้ได้ ในภาครัฐเองก็มีการสนับสนุนเมื่อชุมชนสามารถเดินได้ด้วยตนเองสักระยะ ในบางครั้งก็ได้เข้าไปช่วยเหลือ เมื่อมีการร้องขอความช่วยเหลือ และประสานไปยังหน่วยงานอื่นๆ ให้กับชุมชน สำหรับบางกลุ่มอาชีพที่ได้ปิดตัวลงไป เหตุผลเช่นเดียวกับจังหวัดตรังนั่นคือ กลุ่มอาชีพรอแต่การช่วยเหลือจากทางภาครัฐ ประกอบกับผู้นำกลุ่มที่ไม่เข้มแข็งต่อกระแสทุนนิยม ส่วนกลุ่มที่ยังคงดำรงอยู่ได้ในปัจจุบันนั้นสามารถพัฒนาได้ด้วยตนเองใช้แนวทาง “พออยู่ พอกิน” พัฒนาบนพื้นฐานในสิ่งที่ตนเองมี รวมถึงความเอื้อเฟื้อ แบ่งกันที่ไม่เพียงแต่สมาชิก แต่ยังคงจุนเจือไปถึงชุมชนของสมาชิกกลุ่มเอง ตามกำลังที่มี จึงเกิดเป็นความรักความสามัคคีกันในชุมชน สำหรับชุมชนแห่งนี้จะพบความงดงามของการรวมกลุ่ม ส่งผลผู้วิจัยวางแผนให้ชุมชนดังกล่าวเป็นพื้นที่วิจัยในระยะที่ 3 และจะดำเนินการให้กลุ่มอาชีพสามารถผลิตสินค้าเข้าสู่ตลาด OTOP ได้จากการช่วยเหลือของคนในชุมชนและผู้วิจัย

กรณีจังหวัดภูเก็ตนั้น ในอดีตเป็นจังหวัดที่มีประชากรประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านเป็นจำนวนมาก แต่ในปัจจุบันบางพื้นที่ได้ปรับเปลี่ยนวิถีประมงพื้นบ้านเป็น 1)การประมงผสมผสานการท่องเที่ยว 2)การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ3)การท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ อย่างไรก็ตามบางพื้นที่มีกลุ่มนายทุนพยายามจะดำเนินการให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นการท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ แต่ขณะที่ชาวบ้านไม่ยินยอม ทำให้เกิดข้อพิพาทเรื่องเอกสารสิทธิ์ หรือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ตามที่ออกข่าวเมื่อปี พ.ศ. 2559 และต้นปี พ.ศ. 2560 ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านมีการรวมกันจัดตั้งกลุ่มประมงพื้นบ้านขึ้น เพื่อมีอำนาจต่อรองกับกลุ่มนายทุน และดำเนินการเพื่อประโยชน์ของสมาชิกและชุมชน ซึ่งขณะนี้(15 กุมภาพันธ์ 2560) พัฒนาชุมชนของจังหวัด พยายามผลักดันให้กลุ่มประมงพื้นบ้านดังกล่าว จัดตั้งเป็นสมาคมประมงพื้นบ้าน แม้ภาวการณ์ในปัจจุบันส่งผลให้ชาวประมงหลายท่านในจังหวัดภูเก็ตที่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน เปลี่ยนวิถีมาเป็นการประมงผสมผสานการท่องเที่ยว ก็ยังไม่ทำให้การดูแลของคนในชุมชนเองลดน้อยลงไป สิ่งที่น่าสนใจ เมื่อเกิดข้อพิพาทดังกล่าว การช่วยเหลือของคนในชุมชนประมงจะเพิ่มเป็นเท่าทวี เหล่านี้เป็นพลวัตของสวัสดิการชุมชนจังหวัดภูเก็ต ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมสวัสดิการชุมชนประมงจังหวัดภูเก็ต ดังตารางที่ 4-4

สวัสดิการชุมชนประมง จังหวัดภูเก็ต	การดำเนินการ					
	มี	ความช่วยเหลือ	ผู้ให้	ผู้รับผิดชอบ	เงื่อนไข	กฎเกณฑ์
การบริการชุมชน						
- ทุนการศึกษา	✓	เงิน	E	L, M, G	ยากจนเรียนดี	จบ ม.3
- ที่อยู่อาศัย	✓	เงิน	D	G	ยากจน	1 ครั้ง
- สุขภาพ	✓	เงิน	A	M, G	เจ็บป่วย	ไม่จำกัด
- ไกล่เกลี่ย	✓	พูดคุย	-	L	ให้ทุกราย	ไม่จำกัด
- ข้อพิพาทกับนายทุน	✓	เงิน, พูดคุย	-	L, M, G	ให้ทุกราย	ไม่จำกัด
การอนุเคราะห์ชุมชน						
- การคลอดบุตร	✓	เงิน	D, A	M, G	ให้ทุกราย	ทุกครั้ง
- แต่งงาน	-	-	-	-	-	-
- พิการ/วิกลจริต	✓	เงิน, อาหาร	D, E	ทุกคน	ให้ทุกราย	เหมาะสม
- หม้ายและกำพร้า	-	-	-	-	-	-
- การเสียชีวิต	✓	เงิน	D, A, E	M, G, R	ให้ทุกราย	A เฉพาะ G / D, E ทุกคน
การประกันชุมชน						
- การประกอบอาชีพ	✓	เงิน	A, E	M, G	ยากจน	1 ครั้ง
- กิจกรรมรื่นเริงชุมชน	✓	เงิน	A, E	L, M, G	ให้ทุกราย	ไม่จำกัด

ตารางที่ 4-4 แสดง สวัสดิการชุมชนประมงจังหวัดภูเก็ต

จากตารางที่ 4-2 การรวมกลุ่มของประชาชนและการเกิดกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันของชาวประมงในจังหวัดภูเก็ตนั้น มีรูปแบบที่เฉพาะออกไปเนื่องด้วยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ตนั้น จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นหลัก ฉะนั้นจึงมีกลุ่มนายทุนและหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนจัดบริเวณต่างๆรอบเกาะให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์ ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน ชุมชนบ้านแหลมตึกแก ตำบลรัชฎา อำเภอมือ และบ้านราไวย์ ตำบลราไวย์ อำเภอมือ จังหวัดภูเก็ต พบว่า ทั้ง 2 พื้นที่ มีจุดเน้นเรื่องของสวัสดิการชุมชน เรื่องสุขภาพและที่อยู่อาศัย

“...คนบ้านเราหากไม่มีบ้าน มันก็ต้องไปอยู่กับญาติ อยู่ยาวนานไปก็อึดอัด บางคนเค้าก็ขายที่เพื่อไปสร้างรีสอร์ท โหม⁵⁶มีตางค์⁵⁷ก็ซื้อ แล้วก็ซื้อที่ข้าง ๆ มาแหล่งกันหลาย ๆ รอบ จนได้ค้ำนั้นแหละ พอไม่มีที่ทำหรือทะเล⁵⁸ก็หาหม้ายที่อยู่ คนบ้านเราหาเช่ากินค้ำนี้ มีแรงก็ทำไม่มีแรงก็หยุด พอหยุดจะเอาไรกริน ที่นี้⁵⁹เราก็เลยรวมกันช่วย 2 สิ่งนี้เป็นอันดับต้นๆก่อน...”

(บังเลาะ, สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2560)

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามผู้ให้ข้อมูลต่อในประเด็นการขายที่ดิน เมื่อได้เงินมาจากการขายแล้วทำไมไม่ไปซื้อที่ดินและสร้างที่อยู่ใหม่ ซึ่ง บังเลาะ และบังดิน (สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2560) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ที่ดินของจังหวัดภูเก็ตมีราคาแพง อีกทั้งการขายที่ดินบริเวณริมทะเลนั้นก็ไม่ได้ราคาไม่ดี เนื่องจากเป็นเอกสารถือครองสิทธิ์ที่ไม่ชัดเจนที่ดินทำให้กลุ่มนายทุนสามารถกำหนดราคาขึ้นได้

ซึ่งมีความคิดเห็นเรื่องสวัสดิการชุมชนดังกล่าวสอดคล้องกับ พี่สาว นักพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลราไวย์ เกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนที่ทางชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดให้กับชาวประมงในพื้นที่

“...ตอนแรกชาวบ้านไม่ได้ทำอะไรเองหรอก รอพึ่งแต่ทางภาครัฐ แต่พอมีปัญหาไม่นานเรื่องที่ดิน ที่ออกข่าวดังอยู่ล่าสุดนี้ ก็ได้มีการรวมกลุ่มเพื่อรักษาผลประโยชน์ของพวกเค้าเอง มาตั้งแต่ต้นปีที่แล้ว เค้าช่วยกันเรื่องบ้าน เรื่องการดูแลเวลาไม่สบาย ส่วนอื่นๆก็ทางภาครัฐจัดให้มากกว่า...”

(พี่สาว, สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2560)

ภาพที่ 4-11 แสดง การซ่อมเรือของชุมชนราไวย์

สำหรับการการสนับสนุนของภาครัฐ และการมีส่วนร่วมในการสวัสดิการชุมชนของชาวประมงในชุมชนพบว่า ในอดีตมีความร่วมมือในภาคประชาชนน้อย แต่ระยะหลังเริ่มตั้งแต่มีปัญหาเรื่องพื้นที่ทำกิน ที่อยู่อาศัย ระหว่างชาวบ้านและกลุ่มนายทุน ทำให้มีการร่วมมือกันรวมกลุ่ม และใช้

⁵⁶ โหม หมายถึง พวก

⁵⁷ ตางค์ หมายถึง เงิน

⁵⁸ ทำหรือทะเล หมายถึง ทำไงละ

⁵⁹ ที่นี้ หมายถึง คราวนี้

กฎของกลุ่มภายใต้กฎหมายของไทย ในการดำเนินงานในชุมชน มีการพึ่งพาจากรัฐอยู่เป็นระยะ แต่สำหรับระบบสาธารณสุขปโภคที่เป็นสวัสดิการที่ทุกคนควรจะได้หน่วยงานภาครัฐก็จัดให้เพียงพอ กับความต้องการอันพึงได้ ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวประมง และ กรรมการหมู่บ้าน เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว รวมถึงสิ่งที่อยากให้พัฒนาความช่วยเหลือ

“...ที่แรกเราก็ไม่ได้ รวมกันทำอะไรหรอก พึ่งมารวมกลุ่มประมงพื้นบ้าน ตอนพวกรีゾート⁶⁰จะเอาที่ แต่พอรวมกลุ่มกันก็ดี เรามีพลัง หน่วยงานหลายที่เข้ามาช่วย ดูแลเรื่องที่อยู่ น้ำไฟ เจ็บไข้ ส่วนเรื่องที่ต้องการให้พัฒนาช่วยเหลือคือ เบี้ยคนพิการ กับคนแก่ ไม่พอกิน ก็รู้ที่อยู่เกิดของแพง ออกไปหน้าหนน⁶¹ ก็หมดแล้ว ...”

(บังเหม, สัมภาษณ์ 11 กุมภาพันธ์ 2560)

สอดคล้องกับ บังหมัด ที่ให้ข้อมูลถึงการพึ่งพาสวัสดิการจากรัฐ การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และสิ่งที่อยากให้พัฒนาความช่วยเหลือไว้ดังนี้

“...ที่เค้าดูแลนี้ได้แล้วนะ แต่เงินผู้พิการ กับผู้สูงอายุ ได้มาแล้ว คนแก่ใช้ไม่เพียงพอ เหมือนชายผม 2-3 วันก็หมด เพราะภูเก็ตของแพง ...”

(บังหมัด, สัมภาษณ์ 11 กุมภาพันธ์ 2560)

ภาพที่ 4-12 แสดงการช่วยกันซ่อมอวนของกลุ่มประมงพื้นบ้าน ชุมชนราไวย์

ข้อมูลดังกล่าวได้รับการยืนยันจาก บังยูโส๊ะ และพี่แทม (สัมภาษณ์ 11 กุมภาพันธ์ 2560) เกี่ยวกับการช่วยเหลือจากรัฐ สำหรับสวัสดิการชุมชนของชาวประมง ว่าคนในชุมชนประมง ชุมชนบ้านแหลมตุ๊กแก ตำบลรัชฎา อำเภอมือเมือง และบ้านราไวย์ ตำบลราไวย์ อำเภอมือเมือง จังหวัดภูเก็ต ยังอาศัยการพึ่งพาจากรัฐ ในขณะที่ ชุมชนบ้านแหลมตุ๊กแก ตำบลรัชฎา มีการขึ้นป้ายบริเวณหน้าหมู่บ้าน “ชาวบ้าน ไม่ต้องการ สหกรณ์หมู่บ้านแหลมตุ๊กแก” ผู้วิจัยจึงได้เข้าไปสนทนาอย่างไม่เป็นทางการกับคนในชุมชนบ้านแหลมตุ๊กแก จำนวน 5 ท่าน ได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันว่า

⁶⁰ พวกรีゾート ในประโยคดังกล่าวหมายถึง กลุ่มนายทุน

⁶¹ ออกไปหน้าหนน ในประโยคดังกล่าวหมายถึง ออกนอกบ้าน ออกไปทำธุระ

ชุมชนบ้านแหลมตุ๊กแก เป็นชุมชนชาวเล (ชาวไทยใหม่ หรือชาวมอร์แกน) มีการประกอบอาชีพประมง ค้าขายกับชุมชนอื่น ใช้วิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ดูแลและช่วยเหลือกันในชุมชน ไม่เกิดความขัดแย้งกัน แต่หากมีสหกรณ์ กองทุน หรือกลุ่ม ในชุมชน ทุกคนจะมองถึงผลกำไร จะทำให้เกิดความขัดแย้งในชุมชนได้

“...ที่จริง⁶²บ้าน⁶³เราก็ออยู่กันบายแล้วนิ⁶⁴ พออยู่พอกิน ช่วยเหลือกันมั้ง
 สิ่งอื่นๆ เบอะ⁶⁵รัฐบาลช่วยเพ⁶⁶ ไม่บาย⁶⁷ก็มีบัตร 30 บาท เวลาไปโรง
 บาล เรือฟุก บ้านพัง⁶⁸ อะไรเราก็ซ่อมกันเองได้ ใครเป็นเจ้าของก็ออก
 ของออกเงิน คนอื่นช่วยตามที่ว่าง น้องคิดแลเตะว่า เราอยู่กันดีอยู่แล้ว
 ไซ้⁶⁹เราต้องหาหาใส่หัว⁷⁰ เอาคนนอกบ้าน⁷¹มาทำให้เรามั่วและรบ
 กันเอง⁷²...”

(บังหมัด, สัมภาษณ์ 11 กุมภาพันธ์ 2560)

ภาพที่ 4-13 แสดงการขึ้นป้ายไม่ต้องการสหกรณ์หมู่บ้านแหลมตุ๊กแก ตำบลรัชฎา

ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าว พี่เทม เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลรัชฎา (สัมภาษณ์ 11 กุมภาพันธ์ 2560) ได้ยืนยันว่า ชาวบ้านปฏิเสธการมีกลุ่ม เพื่ออาชีพ การสะสมเงินเพื่อใช้ในอนาคต แต่เมื่อมีปัญหาจะพยายามพึ่งพาภาครัฐ เมื่อได้รับการช่วยเหลือที่ช้า ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจและ

⁶² ที่จริง หมายถึง ความเป็นจริง

⁶³ บ้าน หมายถึง ชุมชน

⁶⁴ อยู่กันบายแล้วนิ หมายถึง อยู่กันอย่างสบายกาย สบายใจ

⁶⁵ เบอะ เป็นคำสร้อย ในประโยคไม่มีความหมาย หรือหากจะใช้ เสมือนคำว่า “ก็”

⁶⁶ ช่วยเพ หมายถึง ให้ความช่วยเหลือทุกอย่าง

⁶⁷ ไม่บาย หมายถึง ไม่สบาย

⁶⁸ เรือฟุก บ้านพัง หมายถึง เรือชำรุด และบ้านชำรุด

⁶⁹ ไซ้ หมายถึง ทำไม่

⁷⁰ หาหาใส่หัว หมายถึง หาเรื่องเดือดร้อนมาให้ตัวเอง

⁷¹ คนนอกบ้าน หมายถึง คนอื่นที่ไม่ใช่คนในชุมชน

⁷² รบกันเอง หมายถึง มีความขัดแย้งกันในชุมชน

ตำหนักภาครัฐ โดยไม่ยอมที่จะสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตให้กับตนเองและชุมชนก่อน ซึ่งแตกต่างกับชุมชนบางโรง ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ จิรัชยา เจียวกิก และคณะ (2559) ที่กล่าวถึงชุมชนบางโรง ตำบลป่าคอก อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี มีจุดเด่นด้านการพัฒนาในมิติที่หลากหลายเช่นมีกลุ่มออมทรัพย์และสถาบันการเงิน “อัลอาบานะห์” ที่พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนด้านสวัสดิการ การปลดปล่อยหนี้สินนอกระบบ การจัดหาที่อยู่อาศัย การดำเนินธุรกรรมทางการเงินตามหลักศาสนา ในระบบทุนชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การเป็นชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการทุนโดยชุมชน ฯลฯ ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน และเป็นรูปธรรมของการจัดการตนเองที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน มีส่วนเสริมสร้างสวัสดิการชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์ชาวบ้าน ชุมชนบางโรง ตำบลป่าคอก อย่างไม่เป็นทางการ 7 คน ในประเด็นสวัสดิการจากภาครัฐ การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และสิ่งที่ยากให้พัฒนาความช่วยเหลือ ได้ให้ข้อมูลในทำนองเดียวกันว่า “สวัสดิการที่ยากได้จากภาครัฐ คือ สิ่งสนับสนุนเพื่อพัฒนาไม่ใช่สิ่งชี้้นำ ที่ทำให้ชุมชนอ่อนแอ” นั่นคือชุมชนบางโรง สามารถจัดการทุนทางสังคม โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม มาทำให้เกิดประโยชน์กับชุมชน และสามารถจัดสวัสดิการชุมชน โดยชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนเอง

กล่าวได้ว่าสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลในจังหวัดสุพรรณบุรี หากมองโดยภาพรวมทั้งจังหวัด คนในชุมชนประมงยังคงพึ่งพาการช่วยเหลือจากภาครัฐ บางชุมชนไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น แต่บางชุมชนก็พยายามที่จะใช้กระบวนการกลุ่ม เครือข่ายทางสังคม มาช่วยทำให้คนในชุมชนประมงเกิด การกินดี อยู่ดี และมีสุข ขณะเดียวกันในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้มีชุมชนบางโรง ตำบลป่าคอก อำเภอดงหลวง ซึ่งเป็นชุมชนต้นแบบในการจัดการตนเอง รวมถึงมีการจัดสวัสดิการชุมชนให้กับคนในชุมชน โดยอาศัยการขับเคลื่อนของชุมชนจากกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่นอกจากจะแบ่งปันผลกำไรให้กับสมาชิกแล้ว ยังคืนกำไรให้กับชุมชนอีกด้วย สิ่งนี้เองทำให้คนในชุมชนได้ประโยชน์ร่วมกัน เกิดความเป็นเจ้าของชุมชน มีความรักความสามัคคี และหวงแหนชุมชน สู้อุปการเป็นศูนย์เรียนรู้ เป็นต้นแบบของชุมชนจัดการตนเองในแถบจังหวัดทะเลอันดามัน

อย่างไรก็ตาม จังหวัดพังงาก็เป็นอีกจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ที่มีความงดงามหลายแหล่ง ทำให้ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันได้มีการปรับเปลี่ยนวิถีจากการประมงชายฝั่งมาเป็นการท่องเที่ยว มีการนำนักท่องเที่ยวไปเที่ยวยังเกาะต่างๆ ชุมชนประมงคลองเคียนของจังหวัดพังงาเป็นอีกชุมชนหนึ่ง ที่มีชาวประมงหลายคนสละทิ้งความเป็นชาวประมงมาเป็นการขับเรือนำนักท่องเที่ยวไปชมความงามของเกาะตะปู เกาะเจมส์บอล ฯลฯ แต่ในชุมชนบางพัฒนา การปรับเปลี่ยนเป็นแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว มีการปรับเปลี่ยนไปพร้อมกับการอนุรักษ์วิถีของชาวประมงชายฝั่งทะเลเอาไว้ สิ่งนี้เป็นความงดงามที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาชม อีกทั้งชาวประมงเองก็ไม่ได้รู้สึกอึดอัดต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม จะเห็นได้ว่าชุมชนประมงของจังหวัดพังงานั้น ได้ใช้การท่องเที่ยวมาเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน แต่อย่างไรก็ตามคนในชุมชนเองก็ยังคงวิถีประมงที่ไม่แตกต่างจากเดิมมาก การดูแล ช่วยเหลือ เพื่อให้คนในชุมชนมีการอยู่ดี กินดี และมีสุข จึงยังคงเป็นหน้าที่ของคนในชุมชนประมงเอง การดูแล ช่วยเหลือดังกล่าว ถือเป็นสวัสดิการของชุมชน บ้างก็เป็นทางการ บ้างก็

ไม่เป็นทางการ เป็นสิ่งที่ชุมชนผลิตซ้ำขึ้นมา จากการเห็นชุมชนอื่นๆทำแล้วประสบความสำเร็จ จะเห็นได้จาก ตารางที่ 4-5

สวัสดิการชุมชนประมง จังหวัดพังงา	การดำเนินการ					
	มี	ความช่วยเหลือ	ผู้ให้	ผู้รับผิดชอบ	เงื่อนไข	กฎเกณฑ์
การบริการชุมชน						
- ทุนการศึกษา	✓	เงิน	E	G	ยากจนเรียนดี	จบ ม.3
- ที่อยู่อาศัย	✓	เงิน	D	G	ยากจน	1 ครั้ง
- สุขภาพ	✓	เงิน	A	M, G	เจ็บป่วย	ไม่จำกัด
- ไกล่เกลี่ย	-	-	-	-	-	-
การอนุเคราะห์ชุมชน						
- การคลอดบุตร	✓	สิ่งของ	A	G	ให้ทุกราย	ทุกครั้ง
- แต่งงาน	-	-	-	-	-	-
- พิการ/วิกลจริต	✓	อาหาร	D	ทุกคน	ให้ทุกราย	ไม่จำกัด
- หม้ายและกำพร้า	-	-	-	-	-	-
- การเสียชีวิต	✓	เงิน, สิ่งของ	D, A, E	M, G R	ให้ทุกราย	ทุกคน
การประกันชุมชน						
- การประกอบอาชีพ	✓	เครื่องมือ	A	G	ยากจน	2 ครั้ง
- กิจกรรมรื่นเริงชุมชน	✓	เงิน, สิ่งของ	A, E	L, M, G	ให้ทุกราย	ไม่จำกัด

ตารางที่ 4-5 แสดง สวัสดิการชุมชนประมงจังหวัดพังงา

จากตารางที่ 4-5 การรวมกลุ่มของประชาชนและการเกิดเครือข่ายชุมชนของชาวประมงในจังหวัดพังงานั้นมีรูปแบบที่เฉพาะกล่าวคือ ชุมชนจะนำการท่องเที่ยวนำมาสร้างรายได้ แล้วนำผลกำไรบางส่วนมาจัดสวัสดิการชุมชนให้กับชุมชน การแปรรูปต่างๆของชุมชนในจังหวัดพังงา นั้นเป็นเพียงการสร้างรายได้ให้กับครอบครัวเท่านั้น ซึ่งแตกต่างกับ จังหวัด สตูล ตรัง และกระบี่ จากการสัมภาษณ์ ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน บ้านบางพัฒนา ตำบลบางเตย อำเภอเมือง และบ้านคลองเคียน ตำบลคลองเคียน อำเภอตะกั่วทุ่ง ของจังหวัดพังงา พบว่า ทั้ง 2 พื้นที่ มีจุดเน้นเรื่องของสวัสดิการชุมชนเรื่องสุขภาพ และการประกอบอาชีพ

“...ถ้าเราได้ทำงาน เราจะมีเงิน เมื่อเรามีเงินเราก็จะ ชื้อนู่นนี่นั่นได้ ทีนี้พอแหล่งก็หาว่าหน้าเงิน ที่จริงไม่ใช่ เพราะหาว่านี้ ทุกอย่างมันใช้เงิน ถ้าไม่มีเงินก็ทำอะไรไม่ได้ ครั้นพรวนนั้น ชุมชนเราก็ต้องมีรายได้ก่อน เมื่อมีรายได้ทุกคนช่วยกัน เราก็สามารถมาช่วยกันดูแลได้...”

(พี่พงษ์ บางพัฒนา, สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2560)

ซึ่งมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับ จะหา กรรมการชุมชนบางพัฒนา เกี่ยวกับ
สวัสดิการชุมชนที่ทางชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดให้กับชาวประมงในพื้นที่

“...ที่นี่เราจะทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แบบโฮมสเตย์ ได้เงินมาเราแบ่งให้
เจ้าของก่อน แล้วที่เหลือเอามาพัฒนาชุมชนบ้านเรา เจ็บไข้ไม่สบายเราก็จะ
ให้เงิน หรือช่วยดูแลตามที่ชุมชนเราช่วยได้และเห็นว่าสมควร แต่สำหรับ
คนแก่ คนพิการ ทางเทศบาลเค้าให้อยู่แล้ว ส่วนเราก็มีให้เหมือนกันแต่
ไม่ได้มากเหมือนกันเค้า ตามผลกำไรของคนที่มาเที่ยว...”

(จะหา, สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2560)

ภาพที่ 4-14 แสดงชุมชนบางพัฒนา ชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ ชาวประมงจังหวัดพังงา

ในขณะที่ มะหญิงฉ๊ะ (สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2560) ได้เล่าความเป็นมาของการ
พัฒนาชุมชนบางพัฒนา อีกทั้งให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับ พี่พงษ์ และจะหา เกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน ว่า
อดีตนั้นชุมชนบางพัฒนาก็เป็นชุมชนประมง ชาวประมงหาเช้ากินค่ำ แต่หลังจากเกิดเหตุการณ์ สึนามิ
ทำให้เครื่องมือประมง และการจับสัตว์น้ำจับได้น้อยลง ชาวบ้านในชุมชนประมงนี้ได้รวมกลุ่มกัน
ช่วยเหลือเพื่อให้ชุมชนผ่านวิกฤตดังกล่าว และมีหน่วยงาน พัฒนาชุมชนได้ เสนอแนะเรื่องการทำเป็น
แหล่งท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ หลังจากนั้นชุมชนก็ได้มีส่วนร่วมกัน เมื่อได้ผลกำไรก็จะแบ่งเพื่อพัฒนา
ชุมชน ส่วนหนึ่งก็จะใช้สำหรับเป็นสวัสดิการชุมชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ ก็จะได้รับ的帮助เหลือจาก
ชุมชน เมื่อคนในชุมชนเสียชีวิตก็มีเงินให้เพื่อใช้ดำเนินการฝังศพ เจ็บป่วยทุกครั้งก็มีการนำส่งโรงพยาบาล
และช่วยเหลือค่าใช้จ่าย ถึงแม้ว่าบางคนจะใช้หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประกันสังคม แต่ก็มีสิทธิ์ที่
จะได้รับสวัสดิการของชุมชนดังกล่าว

ภาพที่ 4-15 แสดงชาวประมงชุมชนบางพัฒนา กำลังทำปลาอินทรีเค็ม

สำหรับการการสนับสนุนของภาครัฐ และการมีส่วนร่วมในการสวัสดิการชุมชนของชาวประมงในชุมชนพบว่า เน้นการสร้างความร่วมมือในภาคประชาชน และใช้กฎระเบียบ และ การดำเนินงานในชุมชนตามหลักศาสนาอิสลาม และกฎหมาย มีการพึ่งพาจากรัฐน้อย ยกเว้นระบบสาธารณสุขโรคที่เป็นสวัสดิการสังคมที่ทุกคนควรจะได้อยู่แล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวประมง และ กรรมการหมู่บ้าน เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว รวมถึงสิ่งที่อยากให้พัฒนาความช่วยเหลือ

“...กรรมการชุมชน และกลุ่มคนทำโฮมสเตย์ เราจะร่วมมือกันในการดูแลชุมชน เรามีกฎข้อเดียว คือจริงจัง จริงใจ ไม่ชี้เท็จ ส่วนสิ่งที่อยากให้พัฒนา คือ ราชการ และเอกชน ให้ช่วยประชาสัมพันธ์ให้มาที่นี่ แต่ส่วนอื่น ๆ นอกจากชุมชนเราจะอนุรักษ์พวกป่าพังกา⁷³แล้ว คนอื่นๆต้องช่วยด้วยทั้งราชการและเอกชนแหละ...”

(บังเหละ, สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2560)

สอดคล้องกับ จะหว่า ที่ให้ข้อมูลถึงการพึ่งพาสวัสดิการจากรัฐ การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และสิ่งที่อยากให้พัฒนาความช่วยเหลือไว้ดังนี้

“...เทศบาลเค้าให้การช่วยเหลือดินะ ให้การสนับสนุนดี ส่วนที่ชุมชนได้รับการช่วยเหลือการ พวกน้ำประปา ไฟฟ้า สะพาน ถนน และพวกเงินที่ผู้สูงอายุได้ คนพิการได้ แต่สิ่งนี้เค้าก็ต้องทำอยู่แล้ว สิ่งที่เราอยากได้คือให้เค้าช่วยดูแลสิ่งแวดล้อม และโฆษณาให้คนมาเที่ยว ให้มาเห็นวัฒนธรรมประจำวันของเรา...”

(จะหว่า, สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2560)

⁷³ ป่าพังกา หมายถึง ป่าชายเลน

ข้อมูลดังกล่าวได้รับการยืนยันจาก พี่พงษ์ บางพัฒน์ เกี่ยวกับการช่วยเหลือจาก ภาครัฐ สำหรับสวัสดิการชุมชนของชาวประมง

“...เราจะมีกลุ่มอาชีพต่างๆ ซึ่งกลุ่มสามารถยืมเงินได้เพื่อมาเป็นทุน โดยที่ไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ย แต่ต้องทำสัญญาเป็นกลุ่ม ไม่ใช่เป็นคน แล้วต้องผ่อนจ่ายด้วย ที่ราชการเค้าให้เพื่อไม่ให้ไม่ยืมนอกระบบ และให้กลุ่มมีกำไรสามารถทำให้เลี้ยงตัวเองได้ ...”

(พี่พงษ์ บางพัฒน์, สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2560)

ภาพที่ 4-16 แสดงเรือรับส่งนักท่องเที่ยวในชุมชนประมงบ้านคลองเคียน จังหวัดพังงา

วิถีของชาวบ้านในชุมชนประมงชายฝั่ง จังหวัดพังงาก็มีการปรับเปลี่ยนวิถีจากการประมงชายฝั่งมาเป็นการท่องเที่ยว เป็นวิถีที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลจากสัตว์น้ำเปลี่ยนเป็นความสวยงามของทะเล การจัดสวัสดิการต่างๆของชุมชนเองยังไม่เด่นชัด พี่พาระบบสวัสดิการจากภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ คนในชุมชนเองส่วนใหญ่จะเน้นการเป็นอยู่แบบอัตตาเป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าชุมชนบางพัฒน์ ตำบลบางเตย จะมีจัดสวัสดิการให้สมาชิกด้วยตนเองระดับหนึ่ง โดนมีการปรับเปลี่ยนชุมชนประมงมาเป็นประมงแบบท่องเที่ยว การปรับเปลี่ยนดังกล่าว ดำเนินไปพร้อมกับการอนุรักษ์วิถีของชาวประมงชายฝั่งทะเลเอาไว้ สิ่งนี้เป็นความหวังที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาชม อีกทั้งชาวประมงเองก็ไม่ได้รู้สึกอึดอัดต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม จะเห็นได้ว่าชุมชนประมงจังหวัดพังงามีการจัดสวัสดิการชุมชนโดยชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนหลักน้อยมาก อาศัยการพึ่งพาจากรัฐเป็นหลัก

แตกต่างกับ ชุมชนประมงชายฝั่งจังหวัดระนอง แม้ว่ากระแสทุนนิยมจะทำให้สังคมประมงชายฝั่งเปลี่ยนไปจากการประมงเพื่อยังชีพ เป็นประมงเพื่ออุตสาหกรรม ชาวประมงชายฝั่งจังหวัดระนองก็ยังคงดำเนินการประมงจับสัตว์น้ำเป็นหลัก อีกทั้งหน่วยงานราชการ ก็ได้ดำเนินการให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง คนในชุมชนเองก็ร่วมมือกับภาครัฐ ดูแล ช่วยเหลือ เพื่อให้คนในชุมชนมีการอยู่ดี กินดี และมีสุข ถือเป็นสวัสดิการของชุมชน ผ่านกระบวนการกลุ่มอาชีพการแปรรูป และการ

รวมกลุ่มเพื่อขายสัตว์น้ำ แล้วนำมาจัดสวัสดิการให้คนในชุมชน โดยคนในชุมชน จะเห็นได้จาก ตารางที่ 4-6

สวัสดิการชุมชนประมง จังหวัดระนอง	การดำเนินการ					
	มี	ความช่วยเหลือ	ผู้ให้	ผู้รับผิดชอบ	เงื่อนไข	กฎเกณฑ์
การบริการชุมชน						
- ทุนการศึกษา	✓	เงิน	D, E	M, G	ยากจนเรียนดี	จบ ม.3
- ที่อยู่อาศัย	✓	เงิน, แรงงาน	D, A	L, M	ยากจน	1 ครั้ง
- สุขภาพ	✓	เงิน	A	M, G	เจ็บป่วย	ปีละ 2 ครั้ง
- ไกล่เกลี่ย	✓	เงิน	A, E	M, G	มีปัญหากับ คนต่างด้าว	ไม่จำกัด
การอนุเคราะห์ชุมชน						
- การคลอดบุตร	✓	เงิน, สิ่งของ	D, A	M, G, R	ให้ทุกราย	ทุกครั้ง
- แต่งงาน	-	-	-	-	-	-
- พิการ/วิกลจริต	✓	อาหาร	D	ทุกคน	ให้ทุกราย	ไม่จำกัด
- หม้ายและกำพร้า	✓	เงิน, สิ่งของ	D, A, E	M, G	ไม่มีผู้ดูแล	1 ครั้ง
- การเสียชีวิต	✓	เงิน, สิ่งของ	D, A, E	M, R	ให้ทุกราย	ทุกคน
การประกันชุมชน						
- การประกอบอาชีพ	✓	เงิน, เครื่องมือ	A, E	M, G	ยากจน	เหมาะสม*
- กิจกรรมรื่นเริงชุมชน	✓	เงิน, สิ่งของ	A, E	L, M, G, R	ให้ทุกราย	ไม่จำกัด

* รวมถึงคนต่างด้าวในชุมชน

ตารางที่ 4-6 แสดง สวัสดิการชุมชนประมงจังหวัดระนอง

จากตารางที่ 4-6 การรวมกลุ่มของประชาชนและการเกิดเครือข่ายชุมชนของชาวประมงในจังหวัดระนองนั้นมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับชุมชนปากน้ำจังหวัดสตูล นั่นคือ เกิดการการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ด้วยทรัพยากรธรรมชาตินั้น เป็นสิ่งสำคัญสำหรับชาวประมงชายฝั่งจังหวัดระนอง หลังจากนั้นก็มี การดูแลกัน ในชุมชนจากการรวมกลุ่มโดยมีภาครัฐให้การสนับสนุน จากการสัมภาษณ์มีลักษณะพิเศษเพิ่มเติมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั้นคือ ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน บ้านหาดทรายขาว ตำบลกำพวน อำเภอสุขสำราญ และบ้านบางกล้วยนอก ตำบลนาคา อำเภอสุขสำราญ ของจังหวัดระนอง พบว่า ทั้ง 2 พื้นที่ มีจุดเน้นเรื่องของสวัสดิการชุมชนเรื่องการประกอบอาชีพ และสุขภาพ

ภาพที่ 4-17 แสดงชุมชนประมงบ้านหาดทรายขาว ตำบลกำพวน

“...เราจะช่วยกันดูแลป่าโกงกาง เพราะป่าโกงกางนี้สำคัญมาก ชุมชนเรารู้สึกก็ตอนสิ้นปี เพราะมันช่วยกันคลื่นได้เป็นอย่างดี หากไม่มีนะ น่ว่าบ้านไหนไปหมด มีปาน้ำเลมนขึ้นเร็วไหลแรงเฉยๆ พวกเราจึงช่วยกันดูแลป่าก่อน ตั้งแต่นั้นมา มันจะทำให้กุ้ง หอย ปู ปลา มีที่เกิด เราก็หาปลาได้ ไม่ต้องวิ่งไปออกถึงระนอง-พม่า ที่นี่เราจึงมารวมกลุ่มกันออมเงิน เพื่อช่วยเหลือกัน ส่วนใหญ่ เมียผมแหละ รวมกลุ่มสตรี ปีละเท่าไรแล้วแต่ให้ ใสในบอกรั้วไม้ไผ่ ครบปีก็เอามาให้เรื่องทุนการศึกษา ซ่อมเรือ คนแก่ คนขาคัก ก็ว่าไป ...”

(บังชาติ หาดทรายขาว, สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2560)

ซึ่งมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับ จะยา

“...ที่แรกเราก็วันละบาท ปีหนึ่งก็ สามร้อยกว่าบาท พอเก็บทีเดียวมันมาก สำหรับบางบคน และคนเก็บก็ต้องเดินเหมือนอีทุกวัน เราก็เลยแจกบอกรั้วไม้ไผ่ ให้แต่ละบ้านไปสะสมเอง ครบปีเรามาผ่าแล้วเอาเงินมาช่วยเหลือกัน เรื่องหาเรือ คนไม่บาย เด็กเรียนหนังสือ และคนที่ไม่มีบัตรประชาชน เพราะเทศบาลเค้าก็ไม่รู้จะช่วยหรือ...”

(จะยา หาดทรายขาว, สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2560)

ซึ่งมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับ คุณแอน นักพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลกำพวน เกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนที่ทางชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดให้กับชาวประมงในพื้นที่

“...เริ่มแรกชาวบ้านจะกลุ่มกลุ่มกันดูแลป่าชายเลนเพื่อเป็นแหล่งอนุบาล ให้สามารถมีสัตว์น้ำจับอยู่ตลอด ทางเทศบาลเองเห็นว่ากลุ่มเค้ารวมกันดี จึงได้สนับสนุนให้ดูแลช่วยเหลือกันเองด้วย โดยจัดโครงการเพื่อสนับสนุนต่างๆให้กับคนในชุมชน แต่ปัญหาหลักของที่นี่ที่แก้ไม่ได้ นั่นคือ เรื่องของสัญชาติ บางคนไม่มีสัญชาติไทย จึงเป็นปัญหาที่บางครั้งรัฐก็ไม่รู้จะช่วยอย่างไร เพราะคนเหล่านี้ไม่มีสวัสดิการอะไรเลย...”

(คุณแอน นักพัฒนาชุมชน, สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2560)

ในขณะที่จะหนีบ บ้านบางกล้วยนอก ได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า

“...สำหรับที่นี้รายได้หลักคือประมง แปรรูปสัตว์ยังไม่ค่อยมีส่วนใหญ่ขายที่จับมาได้เลย การรวมกลุ่มก็มีรวม โดยใช้กลุ่มสตรี เพราะคนชายไปเล คนหญิงก็เย็บอวน เก็บเบี้ยดูแล ความเรียบร้อยที่บ้าน ทำให้เกิดการรวมกลุ่มที่ช่วยเหลือกันจากการออมของคนหญิง เป็นกลุ่มสตรี ที่ช่วยดูแลกันในชุมชน...”

(จะหนีบ บ้านบางกล้วยนอก, สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2560)

ภาพที่ 4-18 แสดง ซ่อมอวน (ผู้หญิง) และตรวจความเรียบร้อยของอวน (ผู้ชาย)

ภาพที่ 4-19 แสดง เรือประมงของชุมชนบ้านหาดทรายขาว

สำหรับการสนับสนุนของภาครัฐ และการมีส่วนร่วมในการสวัสดิการชุมชนของชาวประมงในชุมชนพบว่า มีการสร้างความร่วมมือในภาคประชาชนร่วมกันภาครัฐ และใช้กฎระเบียบและการดำเนินงานในชุมชนตามกฎหมายของเทศบาล และข้อตกลงของคนในชุมชน ในส่วนของเทศบาลตำบลก็มีหน่วยงานพัฒนาชุมชน ซึ่งจะช่วยสนับสนุน คนในชุมชน ให้สามารถขับเคลื่อนไปข้างหน้า โดยมีเงินทุนหมุนเวียนให้ยืมเพื่อนำมาเป็นต้นทุน มีการสนับสนุนการออมของชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวประมง กลุ่มอาชีพ และกรรมการหมู่บ้าน เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว รวมถึงสิ่งที่อยากให้พัฒนาความช่วยเหลือ

“...ประเด็นแรกที่ยากให้รัฐบาล ราชการ ช่วยคือ คนที่ไม่มีบัตรประชาชน คนพวกนี้ลำบากไม่ได้รับสิทธิ์อะไรเลย ก็ยังดีที่มีชาวบ้านกันช่วยๆเท่าที่ช่วยได้บ้าง ยิ่งงเราที่ไม่มีอำนาจเท่าราชการหรอก...”

(พีวิทย์ กรรมการหมู่บ้าน, สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์ 2560)

ภาพที่ 4-20 แสดงพื้นที่บ้านบางกล้วยนอก ตำบลนาคา

ประเด็นที่น่าสนใจสำหรับการให้ข้อมูลถึงการพึ่งพาสวัสดิการจากภาครัฐ การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และสิ่งที่อยากให้พัฒนาความช่วยเหลือไว้ ของ จะหนับ จะยา บังชาติ และคุณแอน นักพัฒนาชุมชน (สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2560) ที่ได้ให้ข้อมูลสอดคล้องกัน ในประเด็นการ ระบุดัตนของคนในชุมชน การถือสัญชาติไทย และการได้มาซึ่งสิทธิ์ความเป็นพลเมืองไทย เป็นสิ่งที่ทางชุมชนต้องการพัฒนาความช่วยเหลือ

ในขณะที่บังชาย (นามสมมติ) ผู้หนึ่งที่ไม่มีเอกสารระบุว่าถือสัญชาติไทยหรือพม่า มีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกับ ผู้ให้ข้อมูลท่านอื่นๆ ในประเด็น ชุมชนมีการรวมกันสร้างสวัสดิการเล็กๆ ให้ความช่วยเหลือตามอัตภาพ สำหรับผู้ที่ไม่มีสัญชาติ การดำเนินการดังกล่าว มีดำเนินการสวัสดิการหลายร่วมกับเทศบาล

“...ทุกคนให้การช่วยเหลือกันในชุมชนดีมาก คนที่มีบัตรประชาชน หรือไม่มีบัตรฯ ก็รวมอยู่ในกลุ่มด้วย เค้าไม่ได้มองว่าเราคนแปลกเหมือนโหมในเมือง เวลาเราไม่สบายก็ช่วยกันดูแล เรือเสียก็ช่วยกัน ชุมชนนี้หลายคนไม่มีบัตรฯ และหลายคนที่มีบัตรฯ เค้าก็พร้อมที่จะยืนยัน ว่าเราเป็นคนไทย...”

(บังชาย (นามสมมติ), สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์ 2560)

สวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลในจังหวัดระนองนั้น ที่จะมีวิถีปฏิบัติที่มีความต่างและเหมือนในชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามันอื่นๆ นั่นคือ ความแตกต่างจะเน้นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสามารถได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ แต่ในความคล้ายๆกันคือ มีการรวมกลุ่มการออมเพื่อประกันความมั่นคงแก่คนในชุมชน ในภาครัฐเองก็มีการสนับสนุนชุมชน การเรียกร้องสิทธิความเป็นพลเมืองของคนไร้สัญชาติ เป็นสิ่งหนึ่งที่คนในชุมชนและภาครัฐพยายามให้การช่วยเหลือ อย่างไรก็ตามคนในชุมชนล้วนมีพื้นฐานวัฒนธรรมของความเอื้อเพื่อ แบ่งกันที่ไม่เพียงแต่สมาชิกเท่านั้น แต่ยังคงจุนเจือไปถึงชุมชน และคนที่ไร้สวัสดิการจากภาครัฐ ตามกำลังที่มี จึงเกิดเป็นความรักความสามัคคีกันในชุมชน

สรุปผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บข้อมูลในระยะที่ 1 ผู้วิจัยใช้วิธีเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์ เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนประมงที่มีสวัสดิการชุมชน ไม่มีสวัสดิการชุมชน และกำลังดำเนินการให้เกิดสวัสดิการชุมชน เพื่อศึกษาสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย โดยได้จำแนกสอดคล้องกับการจำแนกของ ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์ (2546) ตามลักษณะการให้บริการรวมเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1)การบริการชุมชน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ และด้านการบริการทางสังคม 2)การประกันชุมชน ได้แก่ ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา และ3)การอนุรักษ์ชุมชน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม หากจะจำแนกเป็นการสนับสนุนของภาครัฐ/ภาคประชาชนสอดคล้องกับการจำแนกของ ระพีพรรณ คำหอม (2545, น.15-17) จะแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1)สวัสดิการชุมชนที่รัฐผลักดันให้เกิด 2)สวัสดิการชุมชนที่ประชาชนเป็นผู้ผลักดันให้เกิด และ3) สวัสดิการชุมชนที่รัฐและประชาชนร่วมมือกันผลักดันให้เกิด จากการรวบรวม สวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ จะพบว่าการจัดสวัสดิการในอดีตเริ่มจากระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างไม่เป็นทางการของครอบครัว เครือญาติ และชุมชน อันเป็นทุนทางสังคมที่สั่งสมมาเป็นเวลาช้านาน โดยเฉพาะสถาบันทางสังคมหลักคือ วัด มัสยิด โรงเรียน ซึ่งนอกจากจะเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของคนไทยแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางการช่วยเหลือหรือสงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยากมาโดยตลอด ต่อมาเมื่อสภาพสังคมไทยปรับเปลี่ยนเป็นชุมชนเมืองและผลิตสินค้าเพื่อการขายมากขึ้น ทำให้จำเป็นต้องเร่งพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมไทยมาโดยลำดับ และส่งผลต่อพัฒนาการของระบบสวัสดิการสังคมไทย โดยการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทยในช่วงแรก เป็นการดำเนินงานด้านการช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) และสังคมสงเคราะห์ (Social Work) ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก และกลุ่มเป้าหมายแรก ๆ ที่มุ่งให้ความช่วยเหลือคือ คนยากจนและด้อยโอกาสในสังคม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การบริการชุมชน เป็นการจัดบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนครอบคลุม 4 ด้านหลัก ได้แก่ นันทนาการ และที่อยู่อาศัย โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

ด้านที่อยู่อาศัย

- ความมั่นคงในที่อยู่อาศัย เช่น มีบ้าน มีที่ดินเป็นของตนเอง
- สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ตู้เย็นและเตาไฟฟ้า หรือเตาแก๊ส
- สภาพแวดล้อม เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม มลพิษ

ด้านนันทนาการ

- การมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การจัดดูงานนอกสถานที่ หรือจัดกลุ่มท่องเที่ยว และ การจัดงานเลี้ยง

ด้านการบริการทางสังคม

- กิจกรรมเสริมสร้างครอบครัวอบอุ่น ครอบครัวคุณธรรม
- โครงการอาหารกลางวันให้นักเรียน
- การให้ความรู้ เช่น เรื่องยาเสพติด ป้องกันยาเสพติด เรื่องโรค เรื่องอาชีพ

2) การประกันชุมชน ได้แก่ ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา

ด้านการศึกษา

- รูปแบบการให้กู้ยืม เช่น การให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาโดยไม่เสียดอกเบี้ย
- รูปแบบเงินให้เปล่า เช่น ทุนการศึกษาของชุมชน
- รูปแบบไม่ใช่เงิน เช่น การจัดการแลกเปลี่ยนความรู้

ด้านการทำงานและการมีรายได้

- รูปแบบการให้กู้ยืม เช่น การให้กู้ยืมเพื่อการสร้างเสริมอาชีพโดยไม่เสียดอกเบี้ย หรือดอกเบี้ยน้อย
- รูปแบบไม่ใช่เงิน เช่น การให้ความรู้ในการสร้างงาน สร้างอาชีพ

3) อนุเคราะห์ชุมชน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม

ด้านสุขภาพอนามัย

- รูปแบบการให้กู้ยืม เช่น การให้กู้รักษาพยาบาลโดยไม่เสียดอกเบี้ย
- รูปแบบเงินให้เปล่า เช่น สวัสดิการค่านอนโรงพยาบาลเมื่อคลอดบุตร รับขวัญเด็กแรกเกิด ค่าน้ำมันรถไปหาหมอ ค่ารักษาพยาบาล และ เงินชดเชยเมื่อเข้าโรงพยาบาล ค่าเยี่ยมไข้ สวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้พิการ ทูพพลภาพ ผู้ติดเชื้อ เด็ก และสตรี
- รูปแบบไม่ใช่เงิน เช่น การช่วยเหลือค่าใช้จ่าย การให้ความรู้เรื่องโรค

ด้านกระบวนการยุติธรรม

- การแก้ไขปัญหาที่เกิดในชุมชน ให้ความเป็นธรรม ไกล่เกลี่ยคดีพิพาทให้ตกลง ประนีประนอม ไม่จำเป็นต้องใช้กฎหมายมาเข้ามาตัดสิน

ตารางที่ 4-7 แสดง การจัดสวัสดิการชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย

สวัสดิการชุมชน ประมงชายฝั่งทะเล อันดามันของไทย	การมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชน											
	สตูล		ตรัง		กระบี่		ภูเก็ต		พังงา		ระนอง	
	ผู้ให้	ผู้รับผิดชอบ	ผู้ให้	ผู้รับผิดชอบ	ผู้ให้	ผู้รับผิดชอบ	ผู้ให้	ผู้รับผิดชอบ	ผู้ให้	ผู้รับผิดชอบ	ผู้ให้	ผู้รับผิดชอบ
การบริการชุมชน												
- ทุนการศึกษา	D, E	M, G	D, E	M, G	E	G	E	L, M, G	E	G	D, E	M, G
- ที่อยู่อาศัย	D, A	L, M	D, A	L, M	D	G	D	G	D	G	D, A	L, M
- สุขภาพ	A	M, G	A	M, G	A	M, G	A	M, G	A	M, G	A	M, G
- ไกล่เกลี่ย	-	L	-	-	-	-	-	L	-	-	A, E	M, G
- ข้อพิพาทฯ	-	-	-	-	-	-	-	L, M, G	-	-	-	-
การอนุรักษ์ ชุมชน												
- การคลอดบุตร	D, A	M, G, R	D, A	M, G, R	A	G	D, A	M, G	A	G	D, A	M, G, R
- แต่งงาน	-	-	-	L, M, G, R	-	-	-	-	-	-	-	-
- พิจารณ์/วิกลจริต	D, A, E	L, M, G	D	L, M, G, R	D	L, M, G, R	D, E	L, M, G, R	D	L, M, G, R	D	L, M, G, R
- หม้ายและกำพร้า	D, A, E	M, G	-	-	-	-	-	-	-	-	D, A, E	M, G
- การเสียชีวิต	D, A, E	M, R	D, A, E	M, R	D, A, E	M, G, R	D, A, E	M, G, R	D, A, E	M, G, R	D, A, E	M, R
การประกันชุมชน												
- การประกอบ อาชีพ	A, E	M, G	-	-	A	G	A, E	M, G	A	G	A, E	M, G
- กิจกรรมรื่นเริง ชุมชน	-	-	A	L, M, G	A, E	L, M, G	A, E	L, M, G	A, E	L, M, G	A, E	L, M, G, R

จากตารางที่ 4-7 การมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชนของชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามันของไทยนั้นจะพบว่า 1) การบริการชุมชน ได้รับความช่วยเหลือมาจากการบริจาคของคนในชุมชน เก็บเงินเฉลี่ยกันทุกครอบครัว และเงินจากหน่วยงานภายนอก ยกเว้นจังหวัดระนองที่มีการผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน และกลุ่มสมาชิก เท่านั้น ซึ่งผู้รับผิดชอบจะเป็นกลุ่มสมาชิก ยกเว้น จังหวัดภูเก็ต ที่มีผู้รับผิดชอบ 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน และกลุ่มสมาชิก 2) การอนุเคราะห์ชุมชน ได้รับความช่วยเหลือมาจากการบริจาคของคนในชุมชน เก็บเงินเฉลี่ยกันทุกครอบครัว และเงินจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งผู้รับผิดชอบจะเป็นกรรมการชุมชน และกลุ่มสมาชิก โดยจังหวัดตรังจะมีการช่วยเหลือเรื่องการแต่งงาน จากผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน กลุ่มสมาชิก และผู้นำศาสนา ส่วนจังหวัดระนอง ก็มีการช่วยเหลือเกี่ยวกับการเป็นหม้ายและกำพร้า จากผู้รับผิดชอบ ได้แก่ กรรมการชุมชน และกลุ่มสมาชิก และ 3) การประกันชุมชน ได้รับความช่วยเหลือมาจากการเก็บเงินเฉลี่ยกันทุกครอบครัว ซึ่งผู้รับผิดชอบจะเป็นกลุ่มสมาชิก

จะเห็นได้ว่าการจัดสวัสดิการชุมชนทั้งการบริการชุมชน การอนุเคราะห์ชุมชน และการประกันชุมชน ส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือมาจากการเก็บเงินเฉลี่ยกันทุกครอบครัว ซึ่งผู้รับผิดชอบจะเป็นกลุ่มสมาชิก นั้นแสดงให้เห็นว่าการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามันของไทยเป็นวัฒนธรรมที่ฝังลึกในชุมชน สิ่งนี้เองนับว่าเป็นสวัสดิการพื้นฐานของวัฒนธรรมที่ไม่เป็นทางการ ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือ ครอบคลุม การบริการชุมชน อนุเคราะห์ชุมชน และการประกันชุมชน ตั้งแต่เกิด การดำรงชีวิต และการตาย บนพื้นฐานของศาสนา ที่อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จากการเรียนรู้ร่วมกัน มีการบริหารจัดการภายในชุมชนเองที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สวัสดิการชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน

การพัฒนาประเทศภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมีรูปธรรมความสำเร็จกระจายในทุกภูมิภาค ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการฟื้นฟูสืบสานวัฒนธรรมการรวมกลุ่มช่วยเหลือเกื้อกูลกันแบบเครือญาติที่เคยมีมาแต่อดีตให้กลับมามีบทบาทในชุมชนอีกครั้ง อีกส่วนหนึ่งเกิดจากกระแสการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ 2550 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 และพระราชบัญญัติสภาชุมชน พ.ศ. 2551 ซึ่งเน้นเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและการกระจายอำนาจจากราชการส่วนกลางลงไปสู่ชุมชนท้องถิ่น ทำให้การรวมศูนย์ในการพัฒนาประเทศกลางค่อยๆ คลี่คลายลง คนในชุมชนเริ่มเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยคนในชุมชนได้มีการรวมกลุ่มการจัดกิจกรรมชุมชนในรูปแบบต่างๆ เพื่อเติมเต็มช่องว่างสวัสดิการที่มีอยู่

การเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาของภาคประชาชนมีรูปแบบที่หลากหลายและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลของสถาบันพัฒนาชุมชน พบว่า ในปี 2551 มีชุมชนที่เข้าร่วมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จำนวน 64,952 องค์กร มีสมาชิก 16.66 ล้านคน และมีเงินออมรวม 15,798.87 ล้านบาท โดยมีกิจกรรมดำเนินการแยกตามประเภทขององค์กร

ครอบคลุมองค์กรธุรกิจชุมชน องค์กรวัฒนธรรม/ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรสิ่งแวดล้อม/ทรัพยากร องค์กรการเงิน และองค์กรประชาคม สื่อชุมชน ฯลฯ กิจกรรมหลากหลายที่ดำเนินการนั้น เป็นการดำเนินการโดยชุมชน เพื่อชุมชน ซึ่งจะเป็นหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการจัดสวัสดิการที่เป็นการให้อย่างมีคุณค่า การรับอย่างมีศักดิ์ศรี การอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนและธรรมชาติอย่างเคารพซึ่งกันและกัน มีกระบวนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาของท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของคนอย่างกว้างขวาง จากการสำรวจในระยะแรกผู้ศึกษาได้จำแนกเป็นการสนับสนุนของภาครัฐ/ภาคประชาชน และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ดังนี้

สวัสดิการชุมชนที่รัฐผลักดันให้เกิด

มีการพัฒนาต่อยอดเพื่อยกระดับการจัดสวัสดิการให้ดีขึ้นมาเป็นลำดับ แต่การดำเนินงานยังมีลักษณะต่างคนต่างทำ ภายใต้ขอบเขตอำนาจสวัสดิการของตนตามที่กฎหมายกำหนด ลักษณะโดยธรรมชาติของหน่วยงานเช่นนี้ จึงเป็นข้อจำกัดในการเชื่อมประสานการดำเนินงานข้ามหน่วยงาน จากการสำรวจพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามันมีการจัดสวัสดิการประเภทนี้ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการบริการทางสังคม ด้านการศึกษา

สวัสดิการชุมชนที่ประชาชนเป็นผู้ผลักดันให้เกิด

การจัดสวัสดิการของภาครัฐ ในรูป Corporate Social Responsibility (CSR) ซึ่งมีแนวโน้มขยายตัวสูงขึ้นตามกระแสการตื่นตัวที่มีอยู่ทั่วโลก แต่การทำงานยังไม่สามารถขยายวงสมาชิกได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ ในขณะที่รัฐยังไม่มีมาตรการ สิ่งจูงใจ และกฎหมายที่ชัดเจนในการสนับสนุนและเอื้ออำนวยให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้าร่วมดำเนินการเพื่อช่วยเหลือสังคมอย่างเต็มประสิทธิภาพ จากการสำรวจพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามันมีการจัดสวัสดิการประเภทนี้ได้แก่ ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านสุขภาพอนามัย

สวัสดิการชุมชนที่รัฐและประชาชนร่วมมือกันผลักดันให้เกิด

เป็นองค์กรหลักในการดำเนินงานระดับพื้นที่ โดยมีบทบาทสำคัญต่อการฟื้นฟูวัฒนธรรมและระบบการเกื้อกูลกันภายในชุมชนแบบดั้งเดิม แล้วขยายการเรียนรู้ไปสู่พื้นที่อื่นๆ เกิดกระบวนการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งหลังจากนั้นภาคีการพัฒนาต่างๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และภาคธุรกิจ (CSR) ได้เข้าไปส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชน จึงเป็นส่วนสำคัญในการเติมเต็มช่องว่างในการจัดสวัสดิการได้มากยิ่งขึ้น จากการสำรวจพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามันมีการจัดสวัสดิการประเภทนี้ได้แก่ ด้านกระบวนการยุติธรรม นันทนาการ และที่อยู่อาศัย

กฎระเบียบ และการดำเนินการในชุมชน

การปฏิบัติตามกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกัน จึงมีกฎระเบียบของชุมชน เป็นข้อบังคับให้คนในชุมชนปฏิบัติตาม เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน จากการสำรวจพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามันมีการจัดสวัสดิการและดำเนินการมีกฎระเบียบดังนี้

- การปฏิบัติตามกฎหมาย
- การเคารพต่อแนวปฏิบัติสากล
- การยอมรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย
- ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
- ความโปร่งใส
- การพัฒนาอย่างยั่งยืน
- การปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม
- หลักการป้องกันล่วงหน้า
- หลักการเคารพต่อมนุษยชนพื้นฐาน
- หลักการเคารพต่อความหลากหลาย

การพัฒนาช่วยเหลือ

การจัดสวัสดิการ ภายหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540-2550 ได้มีความก้าวหน้ามาโดยลำดับทั้งในเรื่องกลไกระดับนโยบาย การปรับปรุงกฎหมายเดิม การปรับปรุงกฎหมายใหม่ การพัฒนากลไกขับเคลื่อน และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ระบบสวัสดิการที่มีอยู่ในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบครอบคลุมจำนวนประชาชนกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และที่สำคัญคือภาคส่วนต่างๆ ในสังคมได้เข้ามามีบทบาทในการจัดสวัสดิการมากขึ้นเพื่อเติมเต็มการจัดสวัสดิการโดยภาครัฐที่อาจมีข้อจำกัด อย่างไรก็ตาม การจัดสวัสดิการโดยภาคประชาชน ปัจเจกชน ภาคธุรกิจ และองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร เช่น สวัสดิการชุมชน กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ การซื้อประกันภัยรูปแบบต่างๆ การดำเนินกิจการด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) เป็นต้น ซึ่งกลุ่มนี้มีความสำคัญและช่วยเติมเต็มช่องว่างของระบบสวัสดิการที่รัฐไม่สามารถจัดให้ได้ มีกลไกสนับสนุนที่ค่อนข้างยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับความแตกต่างหลากหลายของวิถีชีวิต วัฒนธรรม-สังคม ของชุมชนท้องถิ่น ฉะนั้น ในขั้นการดำเนินงานยังคงมีประเด็นปัญหาเชิงนโยบายที่คนในชุมชนต้องการพัฒนาแต่ติดอยู่กับเรื่องของระเบียบของข้อกฎหมายของไทย การให้ความสำคัญกับปัญหาที่คนในชุมชนสะท้อนดังกล่าว เพื่อนำไปใช้กำหนดกรอบทิศทาง และทางออกการจัดสวัสดิการ

หลังจากได้ผลการสำรวจข้อมูลสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จากเอกสารหนังสือบทความวิชาการ เอกสารงานวิชาการออนไลน์ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวัสดิการ

ชุมชน ไม่ว่าจะสวัสดิการชุมชนที่รัฐผลักดันให้เกิด สวัสดิการชุมชนที่ประชาชนเป็นผู้ผลักดันให้เกิด และสวัสดิการชุมชนที่รัฐและประชาชนร่วมมือกันผลักดันให้เกิด ทั้งกฎระเบียบ และการดำเนินการในชุมชน การพัฒนาช่วยเหลือ การเรียนรู้ของคนในชุมชน การปรับตัวของคนในชุมชน สู่การจัดการภายในชุมชนเอง ผู้วิจัยจึงกำหนดตัวชี้วัดในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนซึ่งพัฒนาโดยผู้วิจัยเอง แบ่งเป็น 5 ด้านดังนี้

- 1) ด้านการบริหารและนโยบายการจัดการ
- 2) ด้านภาวะผู้นำและการจัดการภายใน
- 3) ด้านการเรียนรู้และการปรับตัว
- 4) ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งและเครือข่าย
- 5) ด้านความยั่งยืน

สวัสดิการชุมชนถือว่าเป็นที่รวมของกิจกรรมและระบบต่างๆ ที่ชุมชนร่วมกันคิดค้น ดำเนินการและพัฒนาให้เกิดความมั่นคงในชุมชน ลักษณะของการรวมตัวกัน ไม่ว่าจะเกิดจากการรวมตัวกันเพื่อการออมทรัพย์ หรือเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากร หรือรวมกันเพื่อจัดการวิถีผลิต การแปรรูป การจัดการผลผลิต หรือดำเนินการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณี ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ชุมชนดำเนินการขึ้นอย่างเป็น “องค์กรรวม” การบริหารจัดการหรือลักษณะรูปแบบของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีใช้ กองทุนการเงินนี้ อาจสืบเนื่องหรือต่อเนื่องมาจากกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เป็นกองทุนการเงิน หรือบางกิจกรรมก็ได้รับการสนับสนุนกองทุนการเงินชุมชน เพื่อเป็นการหล่อเลี้ยงให้กิจกรรมนั้นๆ ดำเนินต่อไปได้ เป็นระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนมีรูปแบบ และวิธีการที่หลากหลายเป็นการดูแลให้คนในชุมชนได้รับสวัสดิการ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย นับว่าเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลที่เริ่มจากการพึ่งตนเองก่อนเป็นการช่วยเหลือที่มากกว่าเงินหรือวัตถุ แต่เน้นความสัมพันธ์ที่ดี การมีน้ำใจ การไว้ใจซึ่งกันและกัน การมีกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นการสร้างการออมเพื่อทำให้เป็นกองทุนมากกว่ากองทุน ทุกคนต่างเป็นผู้ให้และผู้รับ เป็นการ “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” การช่วยเหลือที่เผื่อแผ่ถึงผู้ทุกข์ยากและผู้ด้อยโอกาสในชุมชน สวัสดิการชุมชนถือว่าเป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจแก่คนในชุมชน

เมื่อวิเคราะห์การขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามันฯ ผู้วิจัยสามารถสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยในระยะที่ 2 เพื่อหาแนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน ได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

- ลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว**
- เพศ
  - อายุ
  - สถานภาพ
  - ระดับการศึกษา
  - ศาสนา
  - รายได้

t-test / ANOVA

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

- การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน 7 ด้าน**
- ด้านที่อยู่อาศัย
  - ด้านนันทนาการ
  - ด้านการบริการทางสังคม
  - ด้านการทำงานและการมีรายได้
  - ด้านการศึกษา
  - ด้านสุขภาพอนามัย
  - ด้านกระบวนการยุติธรรม

Pearson
Correlation

- การมีส่วนร่วม**
- ขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา
  - ขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา
  - ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา
  - ขั้นตอนการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา
  - ขั้นตอนการประเมินผล

- แนวทางการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน**
- ด้านการบริหารและนโยบายการจัดการ
  - ด้านภาวะผู้นำและการจัดการภายใน
  - ด้านการเรียนรู้และการปรับตัว
  - ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งและเครือข่าย
  - ด้านความยั่งยืน

ภาพที่ 4-21 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยในระยะที่

บทที่ 5

วิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย อีกทั้งวิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันที่มีเหมาะสมกำหนดรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน ให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปกำหนดแผนงาน ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี โดยผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บข้อมูลวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ใช้วิธีเชิงคุณภาพ ระยะที่ 2 ใช้วิธีเชิงปริมาณ ระยะที่ 3 ใช้วิธีเชิงคุณภาพ

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยในระยะที่ 2 ใช้การเก็บข้อมูลโดยวิธีเชิงปริมาณ จากตัวแทนที่สามารถให้ข้อมูลแทนครอบครัวได้ ที่บรรลุนิติภาวะในชุมชน ครอบครัวของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน จำนวน 412 คน ใช้แนวคิดตามแนวทางวัตถุประสงค์ที่ศึกษาการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย มาออกแบบเครื่องมือทั้งนี้มีการทดสอบความเที่ยงตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิ การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .816 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อวิทยานิพนธ์ กับทางจังหวัด เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในชุมชนที่มีการทำการประมงชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย และมีการวิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย และนำมาสร้างแนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย

สำหรับการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
B	แทน	ค่าการแจกแจงที่ใช้พิจารณาใน Brown-Forsythe
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation)
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean of Square)

P	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (Probability) สำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
Sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติจากการทดสอบที่โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณได้ใช้ในการสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน
H_0	แทน	สมมติฐานหลัก (Null Hypothesis)
H_1	แทน	สมมติฐานรอง (Alternative Hypothesis)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ประกอบด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความพอเพียงของรายได้ การเป็นกลุ่มสมาชิกของครอบครัว การรู้จักและเข้าใจสวัสดิการชุมชน และความต้องการมีสวัสดิการในชุมชน

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ การขับเคลื่อนจากการสนับสนุนของภาครัฐ/ภาคประชาชน และการขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความพอเพียงของรายได้ การเป็นกลุ่มสมาชิกของครอบครัว การรู้จักและเข้าใจสวัสดิการชุมชน และความต้องการมีสวัสดิการในชุมชนแตกต่างกัน มีแนวทางการขับเคลื่อนแตกต่างกัน การทดสอบค่าโดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระกัน (Independent samples t-test) และการทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance: One Way ANOVA) หรือ Brown-Forsyth)

สมมติฐานข้อที่ 2 การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน มีความสัมพันธ์ต่อแนวทางการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

สมมติฐานข้อที่ 3 การมีส่วนร่วม ได้แก่ ขั้นการริเริ่มการพัฒนา ขั้นการวางแผนการพัฒนา ขั้นการดำเนินการพัฒนา ขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ขั้นการประเมินผล มี

ความสัมพันธ์ต่อแนวทางการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนที่ตรงกับสภาพการณ์ในชุมชน

ผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ประกอบด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความพอเพียงของรายได้ การเป็นกลุ่มสมาชิกของครอบครัว การรู้จักและเข้าใจสวัสดิการชุมชน และความต้องการมีสวัสดิการในชุมชน

ตารางที่ 5-1 แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว (n = 412)

ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	177	43.0
หญิง	235	57.0
รวม	412	100.0
อายุ		
20 - 29 ปี	109	26.5
30 - 39 ปี	94	22.8
40 - 49 ปี	93	22.6
50 - 59 ปี	51	12.3
60 ปีขึ้นไป	65	15.8
รวม	412	100.0
สถานภาพ		
โสด	88	21.4
คู่/สมรส, หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	324	78.7
รวม	412	100.0

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	306	74.3
มัธยมศึกษาตอนต้น ขึ้นไป	106	25.7
รวม	412	100.0
ศาสนา		
อิสลาม / คริสต์	382	92.7
พุทธ	30	7.3
รวม	412	100.0
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า 10,000 บาท	368	89.3
10,001 บาท ขึ้นไป	44	10.7
รวม	412	100.0
การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ		
ไม่เป็น	359	87.1
เป็น	53	12.9
รวม	412	100.0
การรู้จักและเข้าใจสวัสดิการชุมชน		
ไม่รู้จัก/ไม่เข้าใจ	114	27.7
รู้จักเข้าใจ	298	72.3
รวม	412	100.0
ความต้องการมีสวัสดิการในชุมชน		
ต้องการ	410	99.5
ไม่ต้องการ	2	0.5
รวม	412	100.0

จากตารางที่ 5-1 พบว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ส่วนใหญ่มีอายุ อยู่ระหว่าง 20-29 ปี ร้อยละ 26.50 รองลงมา อายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 22.80 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.00 สถานะภาพคู่/สมรส, หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ ร้อยละ 78.70 และส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 74.30 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 92.7 มีรายได้ น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 89.3 ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ ร้อยละ 87.1 รู้จักและเข้าใจสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 72.3 และส่วนใหญ่ต้องการมีสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 99.5

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

ตารางที่ 5-2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน รายข้อ และโดยรวม (n = 412)

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการเข้าถึงสวัสดิการ
ด้านที่อยู่อาศัย	4.93	1.50	เฉยๆ/ไม่แน่ใจ
ด้านนันทนาการ	4.66	1.43	เฉยๆ/ไม่แน่ใจ
ด้านการบริการทางสังคม	4.90	1.30	เฉยๆ/ไม่แน่ใจ
ด้านการทำงานและการมีรายได้	4.82	1.38	เฉยๆ/ไม่แน่ใจ
ด้านการศึกษา	4.88	1.28	เฉยๆ/ไม่แน่ใจ
ด้านสุขภาพอนามัย	5.11	1.17	ค่อนข้างมีความมั่นใจ
ด้านกระบวนการยุติธรรม	4.65	1.38	เฉยๆ/ไม่แน่ใจ
รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	4.85	0.87	เฉยๆ/ไม่แน่ใจ

จากตารางที่ 5-2 พบว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนโดยรวม อยู่ในระดับการเข้าถึงสวัสดิการเฉยๆ/ไม่แน่ใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระดับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนที่ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยมากที่สุดคือ ด้านสุขภาพอนามัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.11 ซึ่งเป็นระดับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนที่ ค่อนข้างมีความมั่นใจ รองลงมาแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับการเข้าถึงสวัสดิการเฉยๆ/ไม่แน่ใจ ตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านที่อยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 ด้านการบริการทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 ด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 ด้านการทำงานและการมีรายได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ด้านกระบวนการยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 และด้านนันทนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน

ตารางที่ 5-3 แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการสนับสนุนของภาครัฐ/ภาคประชาชน (n = 412)

ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน	มี		ไม่มี		ไม่แน่	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านการบริหารและนโยบายการจัดการ		83		5.3		11.7
1. การกำหนดงานในเรื่องสวัสดิการอย่างชัดเจนของชุมชน	382	92.7	10	2.4	20	4.9
2. การจัดระบบการทำงานและการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจนของชุมชน	346	84.0	20	4.9	46	11.2
3. การรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของชุมชน	312	75.7	32	7.8	68	16.5
4. สัมพันธภาพที่ดีต่อกันของชุมชน	328	79.6	25	6.1	59	14.3
ด้านภาวะผู้นำและการจัดการภายใน		73.1		11.4		15.5
1. ผู้นำและกลุ่มผู้นำที่ชุมชนให้การยอมรับและศรัทธาของชุมชน	369	89.6	26	6.3	17	4.1
2. ดำเนินงานโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนและให้ทุกคนมีอำนาจในการตัดสินใจ	328	79.6	25	6.1	59	14.3
3. การดำเนินการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในชุมชน	279	67.7	54	13.1	79	19.2
4. การสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในชุมชน	228	55.3	83	20.1	101	24.5
ด้านการเรียนรู้และการปรับตัว		60.82		17.41		21.77
1. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนเป็นประจำ	369	89.6	19	4.6	24	5.8
2. ประสบการณ์ในการเผชิญปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ	285	69.2	44	10.7	83	20.1
3. การสรุปบทเรียนร่วมกันของชุมชน	173	42.0	110	26.7	129	31.3
4. ทักษะในการปรับตัวแก้ปัญหา	175	42.5	114	27.7	123	29.9
ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งและเครือข่าย		69.12		11.02		19.86
1. จิตสาธารณะและสำนึกร่วมกันในการมีส่วนร่วมของชุมชน	390	94.7	13	3.2	9	2.2

ตารางที่ 5-3 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน	มี		ไม่มี		ไม่แน่	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. สามารถดำเนินงานของชุมชนโดยใช้การมีส่วนร่วมของ คนในชุมชนไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ของ ชุมชน	361	87.6	19	4.6	32	7.8
3. กิจกรรมที่บอกว่าสามารถบริหารจัดการได้ ผลงานอย่างชัดเจน	267	64.8	37	9.0	108	26.2
4. ความสามารถในการกระตุ้น เสริมแรง และ สร้างพลังชุมชน	202	49.0	68	16.5	142	34.5
5. การสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่นๆ	204	49.5	90	21.8	118	28.6
ด้านความยั่งยืน		67.52		17.3		15.18
1. การกำหนดเป้าหมายและค่านึงถึงอนาคตใน กิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชน	387	93.9	11	2.7	14	3.4
2. สำนึกในการพึ่งพาตัวเองของชุมชน	370	89.8	19	4.6	23	5.6
3. การดำเนินสวัสดิการชุมชน (บริการ, ประกัน, และอนุเคราะห์) ครอบคลุมในชุมชน	183	44.4	130	31.6	99	24.0
4. การส่งต่อความคิดในการดำเนินการต่างๆ ของชุมชนจากรุ่นพ่อไปสู่รุ่นลูก	173	42.0	125	30.3	114	27.7

จากตารางที่ 5-3 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการสนับสนุนของภาครัฐ/ภาคประชาชน โดยอธิบายตามลำดับที่มีการขับเคลื่อนมากไปน้อย ดังนี้

ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการและนโยบายการจัดการ มีความสำคัญกับการจัดสวัสดิการชุมชน ภาพรวม ร้อยละ 83 แยกเป็นรายข้อ จะพบว่าส่วนใหญ่มีการกำหนดงานในเรื่องสวัสดิการอย่างชัดเจนของชุมชน ร้อยละ 92.7 รองลงมา มีการจัดระบบการทำงานและการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจนของชุมชน ร้อยละ 84.0 ส่วนการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันของชุมชน ร้อยละ 79.6 และน้อยสุดมีการรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของชุมชน ร้อยละ 75.7 รองลงมา ด้านภาวะผู้นำและการจัดการภายใน ภาพรวม ร้อยละ 73.1 แยกเป็นรายข้อ จะพบว่าส่วนใหญ่มีผู้นำและกลุ่มผู้นำที่ชุมชนให้การยอมรับและศรัทธาของชุมชน ร้อยละ 89.6 รองลงมา นั่นคือ การดำเนินงานโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนและให้ทุกคนมีอำนาจในการตัดสินใจ ร้อยละ 79.6 ส่วนการดำเนินการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในชุมชน ร้อยละ 67.7 และน้อยสุดคือ การสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในชุมชน ร้อยละ 55.3 อย่างไรก็ตามลำดับที่ 3 คือ ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งและเครือข่าย ภาพรวม ร้อยละ 69.12 แยกเป็นรายข้อ จะพบว่าส่วนใหญ่มีจิตสาธารณะและสำนึกร่วมกันในการมีส่วนร่วมของชุมชน ร้อยละ 94.7 รองลงมา สามารถดำเนินงานของชุมชนโดยใช้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ของชุมชน ร้อยละ 87.6 ส่วนมีกิจกรรมที่บอกว่าสามารถบริหารจัดการได้ ผลงานอย่างชัดเจน ร้อยละ 64.8 ถัดมา มีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่นๆ ร้อยละ 49.5 และน้อยสุดคือ มีความสามารถในการกระตุ้น เสริมแรง และสร้างพลังชุมชน ร้อยละ 49.0 ถัดไปคือ ด้านความยั่งยืน ภาพรวม ร้อยละ 67.52 แยกเป็นรายข้อ จะพบว่าส่วนใหญ่มีการกำหนดเป้าหมายและคำนึงถึงอนาคตในกิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชน ร้อยละ 93.9 รองลงมา มีสำนึกในการพึ่งพาตัวเองของชุมชน ร้อยละ 89.8 ส่วนมีการดำเนินสวัสดิการชุมชน (บริการ, ประกัน, และอนุเคราะห์) ครอบคลุมในชุมชน ร้อยละ 44.4 และน้อยสุดคือ มีการส่งต่อความคิดในการดำเนินการต่างๆ ของชุมชนจาก รุ่นพ่อไปสู่รุ่นลูก ร้อยละ 42.0 และน้อยที่สุดคือ ด้านการเรียนรู้และการปรับตัว ภาพรวม ร้อยละ 60.82 แยกเป็นรายข้อ จะพบว่าส่วนใหญ่มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนเป็นประจำ ร้อยละ 89.6 รองลงมา มีประสบการณ์ในการเผชิญปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ ร้อยละ 69.2 ถัดมา มีทักษะในการปรับตัวแก้ปัญหา ร้อยละ 42.5 น้อยสุดคือ มีการสรุปบทเรียนร่วมกันของชุมชน ร้อยละ 42.0

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ตารางที่ 5-4 แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (n = 412)

การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน	มีส่วนร่วม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา	104	25.2
2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา	50	12.1
3. การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา	119	28.9
4. การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา	134	32.5
5. การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา	5	1.2

จากตารางที่ 5-4 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน พบว่าส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมา การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 ถัดมาการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 ส่วนการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 น้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

ตารางที่ 5-5 แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา (n = 104)

การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา	เลือก		ไม่เลือก	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน	0	0.0	104	100.0
2. มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	86	82.7	18	17.3
3. มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน	75	72.1	29	27.9
4. มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน	43	41.3	61	58.7
5. มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด ออกแบบ จัดสวัสดิการชุมชน	27	26.0	77	74.0

จากตารางที่ 5-5 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ที่แสดงความคิดเห็นในชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา จำนวน 104 คน ได้ระบุประเด็นของการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา มากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน ร้อยละ 82.7 รองลงมา มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน ร้อยละ 72.1 น้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน ร้อยละ 0

ตารางที่ 5-6 แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา (n = 50)

การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา	เลือก		ไม่เลือก	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน	0	0.0	50	100.0
2. มีส่วนร่วมในการกำหนดการทำงาน และหาแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน	41	82.0	9	18.0

ตารางที่ 5-6 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา	เลือก		ไม่เลือก	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่ง ทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	39	78.0	11	22.0
4. มีส่วนร่วมในการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคน ในชุมชน	19	38.0	31	62.0

จากตารางที่ 5-6 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ที่แสดงความคิดเห็นในชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา จำนวน 50 คน ได้ระบุประเด็นของการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา มากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดการทำงาน และหาแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน 82 รองลงมา มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 78 น้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 0

ตารางที่ 5-7 แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา (n = 119)

การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา	เลือก		ไม่เลือก	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อ สวัสดิการชุมชน	2	1.7	117	98.3
2. มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ	96	80.7	23	19.3
3. มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการ สนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน	86	72.3	33	27.7
4. มีส่วนร่วมในการบริหารงาน และประสานงานใน ชุมชน	47	39.5	72	60.5
5. มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือ จากภายนอก	25	21.0	94	79.0

จากตารางที่ 5-7 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ที่แสดงความคิดเห็นในชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา จำนวน 119 คน ได้ระบุประเด็นของการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา มากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการแบ่งงาน

กันรับผิดชอบ ร้อยละ 80.7 รองลงมา มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน ร้อยละ 72.3 น้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อ สวัสดิการชุมชน ร้อยละ 1.7

ตารางที่ 5-8 แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นการรับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา (n = 134)

การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา	เลือก		ไม่เลือก	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิด จากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	1	0.7	133	99.3
2. มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เช่น มีความสุข ได้รับสิ่งของ	121	90.3	13	9.7
3. มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้จากการร่วม คิดร่วมทำและความสัมพันธ์	121	90.3	13	9.7
4. มีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่การ มีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทร	21	15.7	113	84.3

จากตารางที่ 5-8 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของ ประเทศไทย ที่แสดงความคิดเห็นในชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา จำนวน 134 คน ได้ ระบุประเด็นของการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา มากที่สุด เท่ากัน 2 อันดับ คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เช่น มีความสุข ได้รับสิ่งของ และ มีส่วนร่วมใน การแลกเปลี่ยนความรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์ ร้อยละ 82.7 รองลงมา มีส่วนร่วมใน การพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทร ร้อยละ 15.7 น้อย ที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 0.7

ตารางที่ 5-9 แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผล การพัฒนา (n = 5)

การมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา	เลือก		ไม่เลือก	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. มีส่วนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาสวัสดิการชุมชนที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด	1	20.0	4	80.0
2. มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ ในขณะที่ดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน	1	20.0	4	80.0
3. มีส่วนร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด	4	80.0	1	20.0
4. มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น	3	60.0	2	40.0
5. มีการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น	2	40.0	3	60.0
6. มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน	1	20.0	4	80.0
7. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	0	0.0	5	100.0

จากตารางที่ 5-9 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ที่แสดงความคิดเห็นในชุมชนมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา จำนวน 104 คน ได้ ระบุประเด็นของการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา มากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด ร้อยละ 80 รองลงมา มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น ร้อยละ 60 น้อยที่สุดคือ มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ร้อยละ 0

ตารางที่ 5-10 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา รายชื่อ และโดยรวม (n = 104)

การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน	0.12	0.33	ไม่เห็นด้วยอย่างมาก
2. มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	3.71	1.13	ไม่แน่ใจ
3. มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน	3.50	0.97	ไม่แน่ใจ
4. มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน	3.25	0.81	ไม่แน่ใจ
5. มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด ออกแบบ จัดสวัสดิการชุมชน	3.11	0.85	ไม่แน่ใจ
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา	2.74	0.64	ไม่เห็นด้วย

จากตารางที่ 5-10 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ที่แสดงความคิดเห็นในชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา จำนวน 104 คน ซึ่งตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็น โดยรวม อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็น แทบทุกข้ออยู่ในระดับไม่แน่ใจ คือการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 การมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 และการมีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด ออกแบบ จัดสวัสดิการชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ส่วนการมีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.12

ตารางที่ 5-11 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา รายชื่อ และโดยรวม (n = 50)

การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน	0.36	0.48	ไม่เห็นด้วยอย่างมาก
2. มีส่วนร่วมในการกำหนดการทำงาน และหาแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน	3.88	1.17	ไม่แน่ใจ

ตารางที่ 5-11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3. มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	3.66	1.08	ไม่แน่ใจ
4. มีส่วนร่วมในการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคนในชุมชน	3.18	0.96	ไม่แน่ใจ
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา	2.77	0.72	ไม่เห็นด้วย

จากตารางที่ 5-11 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ที่แสดงความคิดเห็นในชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา จำนวน 50 คน ซึ่งตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็น โดยรวม อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็น แทบทุกข้ออยู่ในระดับไม่แน่ใจ คือการมีส่วนร่วมในการกำหนดการทำงาน และหาแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และการมีส่วนร่วมในการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 ส่วนการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.36

ตารางที่ 5-12 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา รายข้อ และโดยรวม (n = 119)

การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	0.10	0.31	ไม่เห็นด้วยอย่างมาก
2. มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ	4.15	1.18	เห็นด้วย
3. มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน	3.59	1.28	ไม่แน่ใจ
4. มีส่วนร่วมในการบริหารงาน และประสานงานในชุมชน	3.37	1.11	ไม่แน่ใจ
5. มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก	3.15	1.07	ไม่แน่ใจ
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา	2.87	0.82	ไม่เห็นด้วย

จากตารางที่ 5-12 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ที่แสดงความคิดเห็นในชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา จำนวน 119 คน ซึ่งตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็น โดยรวม อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.87

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็น แทบทุกข้ออยู่ในระดับไม่แน่ใจ คือการมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และประสานงานในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 และมีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ส่วนการมีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และการมีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.10

ตารางที่ 5-13 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา รายข้อ และโดยรวม (n = 134)

การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	0.08	0.41	ไม่เห็นด้วยอย่างมาก
2. มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เช่น มีความสุข ได้รับสิ่งของ	4.30	1.27	เห็นด้วย
3. มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์	4.08	1.28	เห็นด้วย
4. มีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทร	3.46	1.14	ไม่แน่ใจ
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา	2.98	0.84	ไม่เห็นด้วย

จากตารางที่ 5-13 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ที่แสดงความคิดเห็นในชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา จำนวน 134 คน ซึ่งตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็น โดยรวม อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็น แทบทุกข้ออยู่ในระดับเห็นด้วย คือการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เช่น มีความสุข ได้รับสิ่งของ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 และการมีส่วนร่วมในการ

แลกเปลี่ยนความรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ส่วนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทร มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.08

ตารางที่ 5-14 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา รายชื่อ และโดยรวม (n = 5)

การมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีส่วนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาสวัสดิการชุมชนที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด	0.20	0.44	ไม่เห็นด้วยอย่างมาก
2. มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ ในขณะดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน	3.20	2.04	เห็นด้วย
3. มีส่วนร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด	2.80	1.78	ไม่เห็นด้วย
4. มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น	2.80	1.64	ไม่เห็นด้วย
5. มีการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น	3.40	2.07	เห็นด้วย
6. มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน	3.20	2.04	เห็นด้วย
7. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	3.40	2.07	เห็นด้วย
รวมการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา	2.71	1.56	ไม่เห็นด้วย

จากตารางที่ 5-14 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ที่แสดงความคิดเห็นในชุมชนมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา จำนวน 5 คน ซึ่งตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็น โดยรวม อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็น แทบทุกข้ออยู่ในระดับเห็นด้วย คือการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 รองลงมาคือการมีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 การมีส่วนร่วมเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ ในขณะดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 และมีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 ส่วนการมีส่วนร่วมประเมินผลสรุปรวบยอดและการมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชน

ให้ดีขึ้น มีระดับความคิดเห็นอยู่ไม่เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 และ 2.80 ตามลำดับ และมีส่วนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาสวัสดิการชุมชนที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.20

เนื่องจากข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัวด้านศาสนา และรายได้ มีความถี่ของข้อมูลกระจายตัวไม่สม่ำเสมอ และบางกลุ่มมีจำนวนความถี่น้อยเกินไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการจัดกลุ่มใหม่เพื่อให้เกิดการกระจายของข้อมูลมีความสม่ำเสมอ และสามารถนำไปใช้ทดสอบสมมติฐานความแตกต่างได้ ซึ่งได้จัดกลุ่มใหม่ดังนี้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ในตอนี่ 2 นี้เป็นการนำเสนอผลการทดสอบสมมติฐานซึ่งประกอบด้วยผลการทดสอบ สมมติฐาน 3 ข้อ โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความพอเพียงของรายได้ การเป็นกลุ่มสมาชิกของครอบครัว การรู้จักและเข้าใจสวัสดิการชุมชน และความต้องการมีสวัสดิการในชุมชนแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 ลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความพอเพียงของรายได้ การเป็นกลุ่มสมาชิกของครอบครัว การรู้จักและเข้าใจสวัสดิการชุมชน และความต้องการมีสวัสดิการในชุมชนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วม แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความพอเพียงของรายได้ การเป็นกลุ่มสมาชิกของครอบครัว การรู้จักและเข้าใจสวัสดิการชุมชน และความต้องการมีสวัสดิการในชุมชนแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบค่า t โดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้นจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ Sig. มีค่าน้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงดังนี้

H_0 : ค่าความแปรปรวนของแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกัน

H_1 : ค่าความแปรปรวนของแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-15 แสดงสรุปผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามส่วนบุคคล และครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (n = 412)

	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ระดับการศึกษา	ศาสนา	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
ด้านที่อยู่อาศัย						**
ด้านนันทนาการ					**	
ด้านการบริการทางสังคม					**	
ด้านการทำงานและการมีรายได้						**
ด้านการศึกษา				**		
ด้านสุขภาพอนามัย				**	**	
ด้านกระบวนการยุติธรรม				**	**	
การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน				*	**	

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 5-15 สรุปผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนโดยภาพรวมแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test และ One Way ANOVA ในการทดสอบพบว่า ระดับการศึกษา มีค่า Sig. น้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศาสนา มีค่า Sig. น้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งที่มีศาสนาที่ต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อวิเคราะห์รายละเอียด ในแต่ละประเด็น ได้ตั้ง สมมติฐานข้อที่ 1.1 ถึง สมมติฐานข้อที่ 1.6 (ซึ่งจะปรากฏในภาคผนวก ญ)

สมมติฐานข้อที่ 2 ลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วม ได้แก่ มีส่วนร่วมในชั้น การริเริ่มการพัฒนา มีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา มีส่วนร่วมในชั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา มีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา แตกต่าง กัน

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่ลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว ต่างกัน มีการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่ที่ลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว ต่างกัน มีการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-25 แสดงสรุปผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในสวัสดิการชุมชน จำแนกตามส่วนบุคคล และครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ระดับ การศึกษา	ศาสนา	รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน
ชั้นการริเริ่มการพัฒนา (n = 104)				*	**	
ชั้นการวางแผนการพัฒนา (n = 50)						
ชั้นการดำเนินการพัฒนา (n = 119)						
ชั้นการรับผลประโยชน์จากการ พัฒนา (n = 134)						
ชั้นการประเมินผลการพัฒนา (n = 5)						
การมีส่วนร่วม						

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 5-25 สรุปผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมใน สวัสดิการชุมชนโดยภาพรวมแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test และ One Way ANOVA ในการทดสอบพบว่า ลักษณะส่วนบุคคล มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีลักษณะส่วนบุคคล แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในสวัสดิการชุมชน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับการศึกษา มีค่า Sig. น้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธ สมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมง ชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาที่แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ศาสนา มีค่า Sig. น้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเศธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อวิเคราะห์รายละเอียด ในแต่ละประเด็น (ซึ่งจะปรากฏในภาคผนวก ญ)

สมมติฐานข้อที่ 3 การมีส่วนร่วม ได้แก่ การริเริ่มการพัฒนา การวางแผนการพัฒนา การดำเนินการพัฒนา การรับผลประโยชน์จากการพัฒนา การประเมินผล มีความสัมพันธ์กับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม

สมมติฐานข้อที่ 3.1 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

สมมติฐานข้อที่ 3.2 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

สมมติฐานข้อที่ 3.3 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

สมมติฐานข้อที่ 3.4 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีส่วนร่วมในชั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

สมมติฐานข้อที่ 3.5 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผล มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

โดยกำหนดการนำเสนอข้อมูลเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในแต่ละชั้น กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ดังตารางที่ 5- 52 ถึง ตารางที่ 5- 56 และส่วนที่ 2 ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านของชั้นการมีส่วนร่วม กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ดังตารางที่ 5- 57 ถึง ตารางที่ 5- 61

เพื่อความสะดวกในการนำเสนอข้อมูล และให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงของกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าดังต่อไปนี้

X1	แทน	การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย
X2	แทน	การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ
X3	แทน	การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม
X4	แทน	การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้
X5	แทน	การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา
X6	แทน	การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย
X7	แทน	การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม

Y1	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา
Y1-1	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาโดยการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน
Y1-2	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาโดยการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน
Y1-3	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาโดยการกำหนดความต้องการของชุมชน
Y1-4	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาโดยการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน
Y1-5	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาโดยการร่วมกันคิด ออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชน
Y2	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา
Y2-1	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาโดยการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน
Y2-2	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาโดยการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน
Y2-3	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาโดยการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน
Y2-4	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาโดยการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคนในชุมชน
Y3	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา
Y3-1	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน
Y3-2	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการแบ่งงานกันรับผิดชอบ
Y3-3	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน
Y3-4	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการบริหารงานประสานงาน
Y3-5	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
Y4	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา
Y4-1	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยการรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน
Y4-2	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยการรับผลประโยชน์ทางอ้อม เป็นได้ทั้งวัตถุและจิตใจ (มีความสุข หรือ ได้สิ่งของ)
Y4-3	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์

Y4-4	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทร
Y5	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา
Y5-1	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเข้าร่วมประเมินความสำเร็จตามวัตถุประสงค์
Y5-2	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ
Y5-3	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเข้าร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด
Y5-4	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น
Y5-5	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น
Y5-6	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน
Y5-7	แทน	การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง

ตารางที่ 5-54 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนากับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5
X1					
X2				**	
X3	**			*	
X4					
X5			*		**
X6			**		
X7	**				

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 5-54 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การมีส่วนร่วมกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนา คือ การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา และ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา กับ การ

เข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน คือ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย และ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม พบว่า การมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนา มีความสัมพันธ์กับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม และด้านกระบวนการยุติธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา มีความสัมพันธ์กับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ .01 ตามลำดับ การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา มีความสัมพันธ์กับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ และด้านการบริการทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ .05 ตามลำดับ และการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา มีความสัมพันธ์กับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เมื่อวิเคราะห์รายประเด็นซึ่งจะปรากฏในภาคผนวก ญ

สรุปผลสมมติฐานข้อที่ 3 การมีส่วนร่วม ได้แก่ การริเริ่มการพัฒนา การวางแผนการพัฒนา การดำเนินการพัฒนา การรับผลประโยชน์จากการพัฒนา การประเมินผล มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม พบว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผล ซึ่งการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน คือ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย และ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผล คือ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเข้าร่วมประเมินความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเข้าร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการสังเกต การเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน และ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง พบว่า มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับสูง ($r = .934, p < .05$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเข้าร่วมประเมินความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับสูง ($r = .916, p < .05$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเข้าร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับสูง ($r = .878, p < .05$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้าน การศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเสนอความคิดเห็น เพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับสูง ($r = .974, p < .01$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมใน ขั้นการประเมินผลโดยการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับสูง ($r = .916, p < .05$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงาน ของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับสูง ($r = .974, p < .01$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการ ชุมชนด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการให้ข้อมูล ย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับสูง ($r = .952, p < .05$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วน ร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับสูง ($r = .922, p < .05$) และ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้าน สุขภาพอนามัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการสังเกตการ เปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับสูง ($r = .922, p < .05$)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม ด้าน การศึกษา และด้านกระบวนการยุติธรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่ม การพัฒนา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย มีความสัมพันธ์ ทางลบกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย และด้านนันทนาการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการ พัฒนา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม ด้านการศึกษา และด้านสุขภาพ อนามัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา การเข้าถึงระบบ สวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม แต่การเข้าถึง ระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการ ชุมชนด้านการศึกษาในความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ขณะที่การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนทุกด้านไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน การพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนที่ตรงกับ สภาพการณ์ในชุมชน

จากการให้ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย เขียนอธิบายสั้นๆ เกี่ยวกับการดำเนินการสวัสดิการชุมชนในชุมชนที่ตัวแทนครอบครัวฯ อาศัยอยู่ พบว่า ส่วนใหญ่คนในชุมชนและหน่วยงานภาครัฐมีการร่วมมือกันจัดสวัสดิการ ร้อยละ 35.44 หน่วยงาน ภาครัฐให้ความช่วยเหลือในการจัด ร้อยละ 17.48 และคนในชุมชนดำเนินการจัดสวัสดิการเอง ร้อยละ 10.68 ส่วนอีก ร้อยละ 36.41 ไม่เขียนอธิบาย

ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 40.29 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 13.83 และมีส่วนร่วมในการคิด ร้อยละ 0.73 ส่วนอีก ร้อยละ 45.15 ไม่เขียนอธิบาย

ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าชุมชนพึ่งตนเองได้หรือไม่ ร้อยละ 80.10 ให้ความคิดเห็นว่าชุมชนยังพึ่งตนเองไม่ได้ ร้อยละ 13.83 และให้ความคิดเห็นว่าชุมชนพึ่งตนเองได้ ร้อยละ 6.07

สรุปผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล

แนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย

จากผลการวิจัยในระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ส่วนใหญ่มีอายุ อายุระหว่าง 20-29 ปี ร้อยละ 26.50 รองลงมา อายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 22.80 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.00 สถานภาพคู่/สมรส ร้อยละ 76.00 และส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 74.30 รองลงมา มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 14.10 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 92.5 มีรายได้ น้อยกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 89.3 มีรายได้ไม่พอเพียงสำหรับการใช้จ่าย ร้อยละ 99.5 ส่วนใหญ่ไม่ในกลุ่มสมาชิกของครอบครัว ร้อยละ 87.1 รู้จักและเข้าใจสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 72.3 และส่วนใหญ่ต้องการมีสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 99.5

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน โดยผู้วิจัยใช้สเกล (scale) 7 ระดับในการวัดการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จากผลการวิจัยพบว่ามีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนโดยรวม อยู่ในระดับไม่แน่ใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่ามากที่สุดนั่นคือระดับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับค่อนข้างมีความมั่นใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.11 ซึ่งเป็นระดับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนที่ ค่อนข้างมีความมั่นใจ

การขับเคลื่อนสวัสดิการเรียงตามลำดับการเลือก พบว่า ด้านการบริหารและนโยบาย การจัดการ มีความสำคัญกับการจัดสวัสดิการชุมชนในภาพรวม ร้อยละ 83 รองลงมาด้านภาวะผู้นำ และการจัดการภายในในภาพรวม ร้อยละ 73.1 ลำดับถัดไปคือ ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็ง และเครือข่ายในภาพรวม ร้อยละ 69.12 ถัดไปคือ ด้านความยั่งยืนในภาพรวม ร้อยละ 67.52 และน้อยที่สุดคือ ด้านการเรียนรู้และการปรับตัวในภาพรวม ร้อยละ 60.82

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในขั้นตอนการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ร้อยละ 32.5 รองลงมา การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา ร้อยละ 28.9 ถัดมาการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา ร้อยละ 25.2 ส่วนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา ร้อยละ 12.1 น้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการประเมินผลการพัฒนา ร้อยละ 1.2 โดยผู้วิจัยใช้สเกล (scale) 5 ระดับในการวัดการมีส่วนร่วมของ

คนในชุมชน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในขั้นตอนการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 รองลงมามีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.87 ลำดับถัดไปคือมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 ถัดไปคือมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77 และน้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมในขั้นตอนการประเมินผล การพัฒนา อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71

เมื่อวิเคราะห์ผลและความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆจากการวิจัยในระยะที่ 2 ผู้วิจัยสามารถออกแบบแนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นในการวิจัยระยะที่ 3 จึงได้เสนอแนวทางโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการริเริ่ม วางแผน ดำเนินการ รับผลประโยชน์ และประเมินผล เพื่อให้คนในชุมชนสามารถเข้าถึงสวัสดิการชุมชนได้ จากชุมชนที่มีศาสนาเดียวกัน มีวัฒนธรรมชุมชนที่เหมือนกัน เหล่านี้เป็นทุนทางสังคมที่สะท้อนถึงคุณค่าของชุมชนนั้น หากสามารถใช้การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาโดยการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน การวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน การกำหนดความต้องการของชุมชน การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน และการร่วมกันคิดออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชน ที่ตอบสนองการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม ก็ย่อมทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น อย่างไรก็ตามการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่การริเริ่มการพัฒนา จะต้องพัฒนาศักยภาพ คนในชุมชนให้มีรายได้ และยกระดับการศึกษาให้เท่าเทียมกัน จึงจะทำให้มีการขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนได้อย่างดี ชุมชนเองก็ได้เรียนรู้และปรับตัว จากคนในชุมชนที่หลากหลายความคิด สถานภาพ ระดับการศึกษา และมีรายได้ที่ต่างกัน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาโดยการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน ทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคนในชุมชน ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชนรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจากกิจกรรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์ ในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนด้านต่างๆ ดังนี้

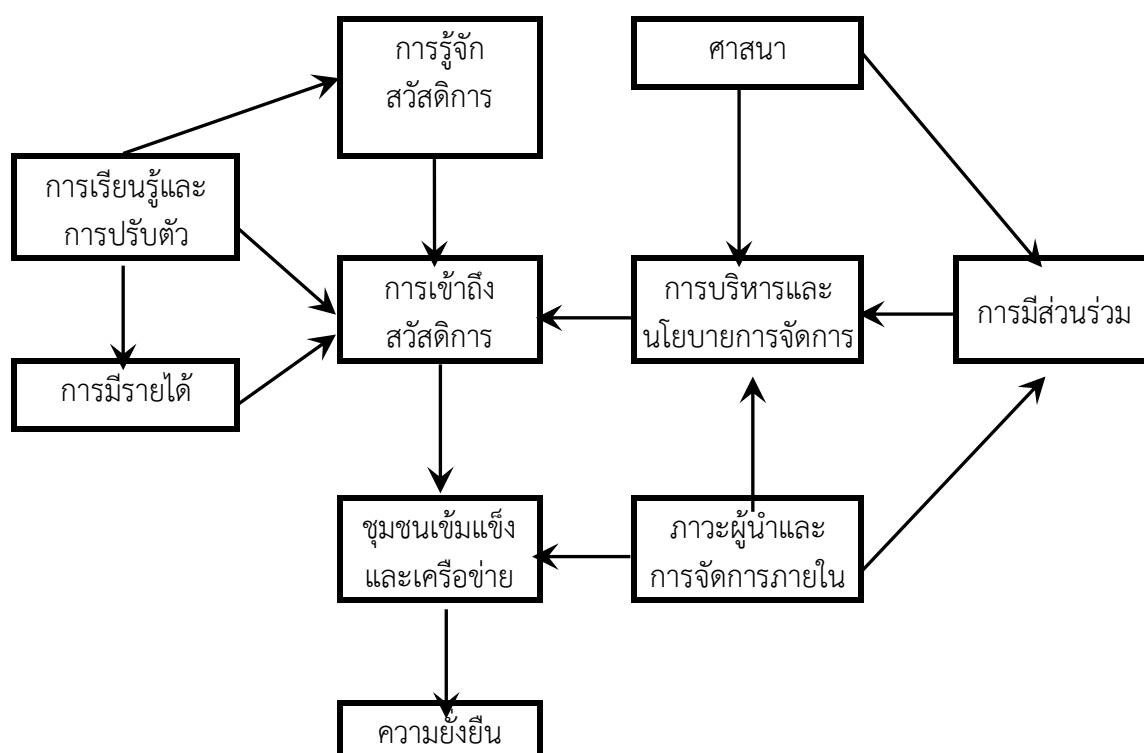
1. ด้านการบริหารและนโยบายการจัดการ คนในชุมชนที่มีศาสนาเดียวกันสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ในเรื่องสวัสดิการอย่างชัดเจนร่วมกันที่จะจัดโครงสร้างและการแบ่งบทบาทอย่างชัดเจน รวมถึงมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ และมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน
2. ด้านภาวะผู้นำและการจัดการภายใน คนในชุมชนที่มีอายุใกล้เคียงกัน รู้จักและมีความต้องการให้ชุมชนมีสวัสดิการชุมชนเหมือนกัน สามารถมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้นำและกลุ่มผู้นำที่ชุมชนให้การยอมรับและศรัทธา รวมถึงการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในชุมชน และสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในชุมชน
3. ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งและเครือข่าย คนในชุมชนที่มีความต้องการให้มีสวัสดิการชุมชนเหมือนกัน สามารถมีส่วนร่วมในสำนักสาธารณะ มีการกระตุ้น เสริมแรง และถักทอ

พลังชุมชน ให้สามารถกิจกรรมที่สะท้อนความสามารถในการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม และขับเคลื่อนชุมชนไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ รวมถึงมีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่น ๆ

4. ด้านความยั่งยืน คนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าและค่านึงถึงอนาคตในกิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชน สามารถพึ่งพาตนเอง รวมถึงดำเนินสวัสดิการชุมชนครอบคลุมในชุมชน และมีการสืบทอดอุดมการณ์ไปสู่อีกรุ่น

5. ด้านการเรียนรู้และการปรับตัว คนในชุมชนที่มีศาสนาเดียวกัน มีความต้องการให้ชุมชนมีสวัสดิการชุมชนเหมือนกัน สามารถมีส่วนร่วมในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน มีการเผชิญปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ รวมถึงสรุปบทเรียนร่วมกัน และมีทักษะในการปรับตัวแก้ปัญหา

แนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยทั้ง 5 ด้าน ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอนั้น ผู้วิจัยจะนำแนวทางทั้ง 5 ด้านนี้ โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อจะทำให้คนในชุมชนเองสามารถเข้าถึงสวัสดิการชุมชนได้ โดยผู้วิจัยได้อธิบายดังภาพที่ 5-1

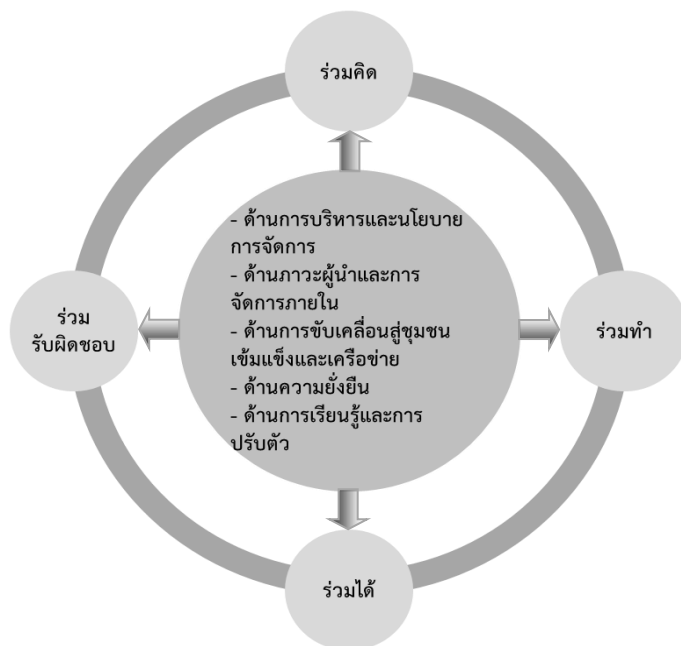

ภาพที่ 5-1 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน (จากผลการวิจัยระยะที่2)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอ แนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจากการสร้างงานสร้างรายได้ โดยพัฒนากลุ่มอาชีพสุวิสาหกิจชุมชนเพื่อสวัสดิการชุมชน 5 ด้าน ดังนี้ 1)ด้านการบริหารและ

นโยบายการจัดการ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ จัดโครงสร้าง การแบ่งความรับผิดชอบ และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน 2)ด้านภาวะผู้นำและการจัดการภายใน คนในชุมชนที่มีความต้องการเหมือนกัน มีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้นำมีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในชุมชนจากการจัดการความรู้ 3)ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งและเครือข่าย คนในชุมชนที่มีส่วนร่วมในสำนักสาธารณะ มีการกระตุ้น เสริมแรง และชักจูงพลังชุมชน การบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม ขับเคลื่อนชุมชนไปสู่เป้าหมาย และที่วางไว้ มีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่น ๆ 4)ด้านความยั่งยืน คนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้า และคำนึงถึงอนาคตในกิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชน สามารถพึ่งพาตนเอง รวมถึงดำเนินสวัสดิการชุมชน ครอบคลุมในชุมชน และมีการสืบทอดอุดมการณ์ไปสู่อีกรุ่น และ 5)ด้านการเรียนรู้และการปรับตัว คนในชุมชน มีความต้องการทางชุมชนเหมือนกัน สามารถมีส่วนร่วมในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน มีการเผชิญปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ รวมถึงสรุปบทเรียนร่วมกัน และมีทักษะในการปรับตัวแก้ปัญหา ซึ่งความรู้ในการประกอบการจะเป็นชุดการเรียนรู้ที่นำเข้าไปเสริมเติมในกิจกรรมการวิจัย โดยที่กลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชนมีลักษณะคล้ายคลึงกับการจัดการธุรกิจโดยทั่วไป แต่มีลักษณะพิเศษที่มีแนวคิดมุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติ หรือสร้างผลิตภัณฑ์โดยครอบครัวในชุมชน โดยองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจชุมชนให้มีการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพให้ประชาชน แต่ละชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าให้เป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในแล ต่างประเทศทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถยืนหยัดอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง ได้อย่างยั่งยืน (ศิริวรรณ เจนการ, 2545; สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548; บุชยา วงษ์ชวลิตกุล และธารินี อังคัยศ, 2550; Vongchavalitkul, 2558) สอดคล้องกับการศึกษาของกนกพร นิมพลี (2555) ศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักรสานกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมาพบว่า กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักรสาน มี 5 ขั้นตอนคือการกำหนดความรู้เกี่ยวกับการกำหนดผลิตภัณฑ์ผ่านการคิดและตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกกลุ่มจากนั้นจึงนำไปสู่ การแสวงหาและยึดกุมความรู้ที่มาการภายในกลุ่มและภายนอก เพื่อให้เกิดความรู้เฉพาะของกลุ่ม และนำไปสู่การแลกเปลี่ยนความรู้อย่างไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่ม เช่นเดียวกับ นิภาพรณี จงวุฒิเวศย์ และคณะ (2553) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชนในประเทศ พบว่าปัจจัยที่มีต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชนและเครือข่ายคือลักษณะพื้นฐานของชุมชน อันได้แก่แนวคิดในการทำงานร่วมกัน มีการกระตุ้น เสริมแรง รักษาชื่อเสียงทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาดั้งเดิม โดยเริ่มจากการสร้างตลาดในท้องถิ่น สอดคล้องกับงานของ อารี วิบูลย์พงศ์ (2555) พบว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีโอกาสที่จะพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวตามสถานการณ์ โดยเฉพาะด้านความต้องการของผู้บริโภค

ภาพที่ 5-2 แสดงแนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน (ออกแบบโดยผู้วิจัย)

บทที่ 6

กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามัน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย อีกทั้งวิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันที่มีเหมาะสมกำหนดรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน ให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปกำหนดแผนงาน ใช้วิธีการวิจัยแบบผสานวิธี โดยผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บข้อมูลวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ใช้วิธีเชิงคุณภาพ ระยะที่ 2 ใช้วิธีเชิงปริมาณ ระยะที่ 3 ใช้วิธีเชิงคุณภาพ

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยในระยะที่ 3 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของชุมชนให้ดีขึ้น โดยนำงานที่ปฏิบัติอยู่มาวิเคราะห์ หาสาระสำคัญของสาเหตุที่เป็นปัญหา โดยใช้แนวคิดทางทฤษฎี ประสบการณ์ของคนในชุมชน และผลการวิจัยในระยะที่ 2 และระยะที่ 3 โดยผู้วิจัยกำหนดเลือกพื้นที่เป็นชุมชนอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้วยมีพื้นที่ปากแม่น้ำ หรือปากอ่าว ที่ใช้วิถีชุมชนภูมิปัญญา อาศัยอยู่ด้วยกันบนพื้นฐานหลักการศาสนา แบบฉันทที่พี่ ฉันทน้อง รัก และสามัคคี ในลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ระยะหลังมีการจัดการ ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชน รวมถึงเริ่มมีการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน สำหรับระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดรูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้ปฏิบัติการร่วมกับชุมชน เมื่อเข้าสนามวิจัยเก็บข้อมูลในพื้นที่ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลวิธีเชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์ สังเกต บันทึกภาคสนาม และบันทึกเสียง รวมถึงการทำดัชนีข้อมูล แยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย สร้างข้อสรุป และวิเคราะห์เนื้อหา อีกทั้งยังมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและข้อค้นพบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคสามเส้า และเปรียบเทียบข้อมูลจากต่างแหล่ง ผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. สภาพของชุมชน
2. กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย โดยมีขั้นตอนดังนี้
  - 2.1 สร้างบรรยากาศการยอมรับของชุมชน
  - 2.2 การระดมความคิดเห็นเพื่อสำรวจความต้องการและหาแนวทางร่วมกัน
  - 2.3 ค้นหากิจกรรมการพัฒนารูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชน
  - 2.4 การนำเสนอกิจกรรมและการใช้กิจกรรมในการพัฒนารูปแบบในกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน
  - 2.5 การสรุปและประเมินผล
    - 2.5.1 ผลการพัฒนารูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชน
    - 2.5.2 ระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนารูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชน

3. ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการพัฒนารูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชน
4. ถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยโดยใช้กลุ่มอาชีพ

ผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล

1. สภาพชุมชนบ้านอ่าวน้ำ (รายงานประจำปีองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมสัก, 2558)

1.1 ประวัติความเป็นมา

บ้านอ่าวน้ำ ในอดีต ประมาณ 150 ปีที่ผ่านมา ชาวประมงบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันทั้งเขตจังหวัดกระบี่และจังหวัดพังงา เครื่องมือในการประกอบอาชีพยังไม่ทันสมัย เช่นเรือประมงยังเป็นเรือแจวใช้แรงคนเป็นกำลังสำคัญในการเดินทาง จึงต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก จำเป็นต้องหาทำเลในการพักพิงชั่วคราว บริเวณดังกล่าวจะต้องเป็นอ่าว ปลอดภัยจากคลื่นลมมรสุมได้ และต้องมีแหล่งน้ำจืดที่อุดมสมบูรณ์ ด้วยเหตุและปัจจัยดังกล่าวซึ่งมีกลุ่มคนจำนวนหนึ่ง ได้ปักหลักอาศัยอยู่อย่างถาวร บริเวณแห่งนี้ไม่มีน้ำในดินเช่น เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง แต่เมื่อได้ขุดลงไปใต้ผิวดินลงไปประมาณ 1 - 3 เมตร จะมีน้ำใช้อุปโภค - บริโภค ตลอดทั้งปี ประกอบกับบริเวณทะเล จะเป็นอ่าวเว้าเข้ามาในแผ่นดิน จึงได้ชื่อว่า “บ้านอ่าวน้ำ” จนถึงปัจจุบัน

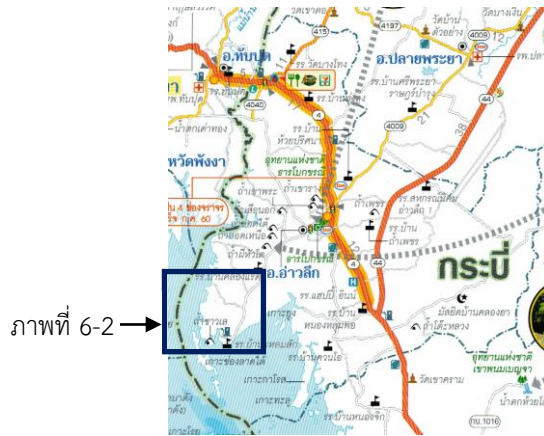
บ้านอ่าวน้ำ ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลแหลมสัก ห่างจากอำเภออ่าวลึก ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 16 กิโลเมตร และห่างจากศาลากลางจังหวัดกระบี่ ประมาณ 56 กิโลเมตร มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4039 (อ่าวลึก - แหลมสัก) ตัดผ่านทางแยกกิโลเมตรที่ 14 ทางขวาเข้ามือเข้าไป ประมาณ 4 กิโลเมตร จะถึงหมู่บ้านอ่าวน้ำ

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

อาณาเขต :

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ หมู่ที่ 6 ตำบลแหลมสัก
ทิศใต้	ติดต่อกับ หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 ตำบลแหลมสัก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 6 ตำบลแหลมสัก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน

แผนที่ชุมชน

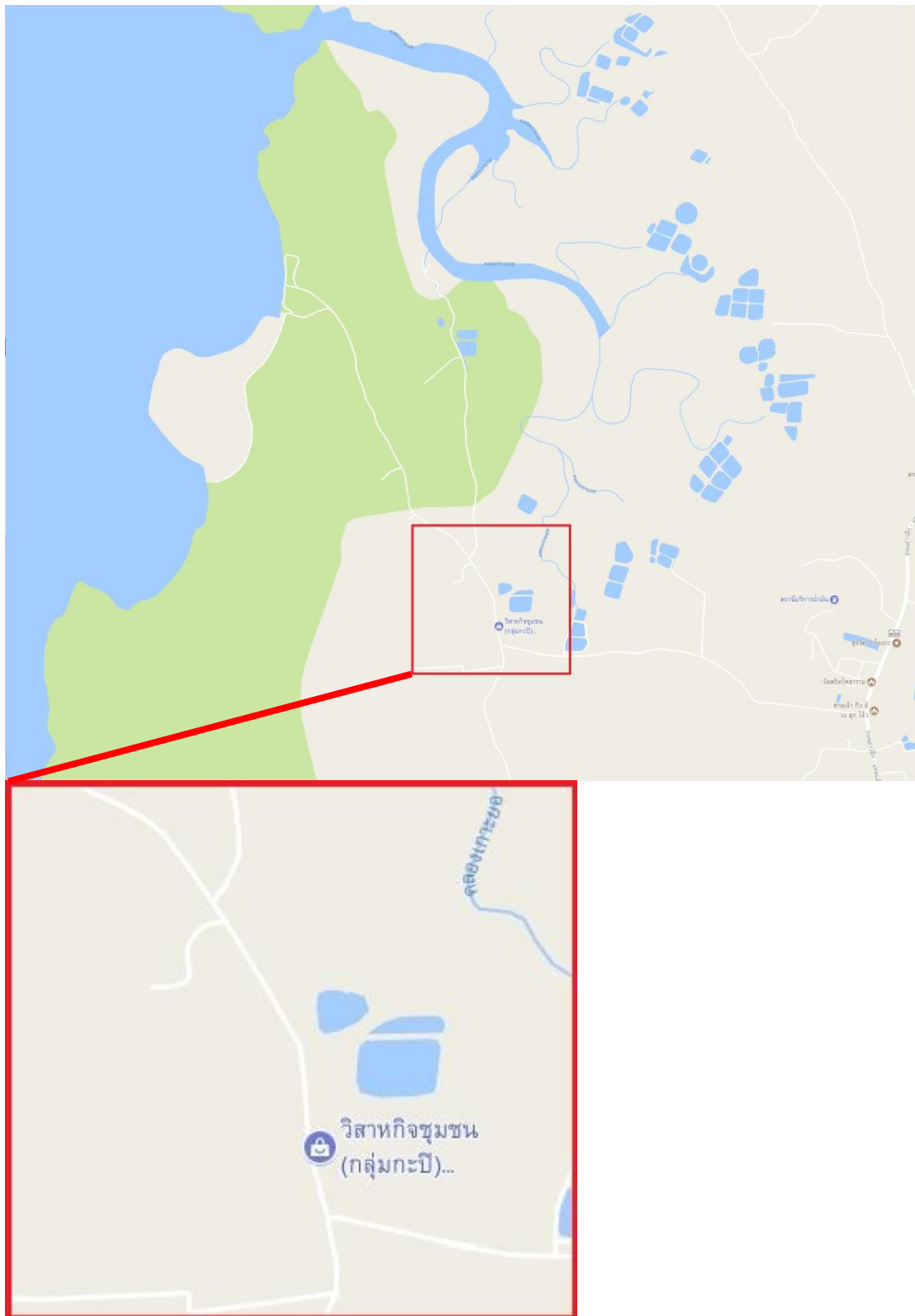
ภาพที่ 6-1 แสดง แผนที่อำเภออ่าวลึก (สีน้ำเงิน ตำบลแหลมสัก พื้นที่วิจัย) (แผนที่ทางหลวง, 2560)

ภาพที่ 6-2 แสดง แผนที่ตำบลแหลมสัก (Google Map, 2017)

ภาพที่ 6-3 แสดง ภาพถ่ายจากดาวเทียมชุมชนบ้านอ่าวน้ำ(สีเหลี่ยมสีแดงคือบริเวณบ้านเรือน)
(Google Map, 2017)

ภาพที่ 6-4 แสดง ที่ตั้งของกลุ่มกะปิ พัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชน ปี พ.ศ. 2560 (Google Map, 2017)

1.3 การประกอบอาชีพ

ชาวบ้านอ่าวน้ำส่วนใหญ่มีอาชีพ ประมงพื้นบ้าน รับจ้าง และเกษตรกรรม

1.4 ศาสนา (ข้อมูล : เดือนกันยายน 2558)

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 98

1.5 จำนวนประชากร (ข้อมูล : เดือนกันยายน 2558)

จำนวนครัวเรือน	54 ครัวเรือน
ประชากรรวม	300 คน
ชาย	141 คน
หญิง	159 คน

1.6 สภาพสังคมและวัฒนธรรม

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- มัสยิด จำนวน 1 แห่ง มัสยิดเร้าร่อตุลอิสลาม

การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 1 แห่ง (โรงเรียนบ้านอ่าวน้ำ)
- ศูนย์เด็กเล็กประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง (ศูนย์เด็กเล็กมัสยิดเร้าร่อตุลอิสลาม)
- ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 1 แห่ง (ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมู่ที่ 2)

สาธารณสุข

- ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน จำนวน 1 แห่ง (ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน หมู่ที่ 2)
- ลานกีฬาหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง (บริเวณมัสยิดเร้าร่อตุลอิสลาม)

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง (ใกล้ ๆ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน หมู่ที่ 2)

1.7 ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่สำหรับเลือกเป็นชุมชนปฏิบัติการ

ชุมชนบ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสักเป็นชุมชนที่ประกอบอาชีพประมงบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันทั้งเขตจังหวัดกระบี่และจังหวัดพังงา มีจำนวนประชากรทั้งหมด 300 คน เป็นหญิง 159 คน เป็นชาย 141 คน จากครัวเรือน ทั้งหมด 54 ครัวเรือน ประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง 31 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 57.41 ของครัวเรือนทั้งหมดในชุมชน ซึ่งมีสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง 242 คน คิดเป็นร้อยละ 80.67 ของประชากรทั้งหมดในชุมชน ส่วนอีก 23 ครัวเรือน ซึ่งมีประชากร 58 คน ประกอบอาชีพรับจ้าง และเกษตรกรรม สภาพบริบทพื้นที่ที่เป็นอ่าวปลอดภัยจากคลื่นลมมรสุม และมีตะกอนของดินจากการที่น้ำพัดพามาเกิดเป็นป่าชายเลนและป่าโกงกาง ทำให้ทรัพยากรบริเวณชุมชนบ้านอ่าวน้ำจึงอุดมสมบูรณ์ การประมงที่สำคัญได้แก่ การจับกุ้งปลา, การหาหอย หาปูดำตามป่าชายเลนการเพาะเลี้ยงปลา สาหร่ายพวงองุ่น และหอยแมลงภู่ในกระชังบริเวณปากแม่น้ำ จนกระทั่งปี 2541 ระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมเข้ามามีผลต่อชาวประมงชายฝั่งๆ เนื่องด้วยมีการจับสัตว์น้ำในปริมาณมากขึ้น และใช้เครื่องมือประมงแบบทำลายล้าง ส่งผลให้ระบบนิเวศถูกทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติค่อยๆ ลดลงทำให้ชาวประมงเลี้ยงตนเองไม่ไหวจึงเกิดเป็นหนี้สินเริ่มแรกชาวบ้านในชุมชนจึงได้รวมกลุ่มกันเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการตั้งกลุ่ม “กล้วยไม้” เพื่ออนุรักษ์กล้วยไม้และป่าชายเลน โดยใช้เงินส่วนตัวเป็นทุน หลังจากที่ได้ฟื้นฟูป่าชายเลนทำให้ทรัพยากรบริเวณนั้นดีขึ้นตามลำดับ และทางกลุ่มกล้วยไม้ได้พบว่ามีเคย⁷⁴ ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นจึงได้จัดตั้ง “กลุ่มกะปิหมูที่ 2” ขึ้นมา เพื่อหารายได้ในกาฟื้นฟูป่าทรัพยากรชุมชน และดูแลคนในชุมชน

จากจุดเด่นของชุมชนบ้านอ่าวน้ำในเรื่องคนในชุมชนที่มีศาสนาเดียวกัน คนในชุมชนที่มีอายุใกล้เคียงกัน คนในชุมชนที่มีความต้องการให้มีการดูแลซึ่งกันและกันในชุมชน และคนในชุมชนมีกิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชน รวมถึงการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมาแก้ไขปัญหาของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับพื้นที่ที่จะทำให้การขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งๆสำเร็จได้จากผลการวิจัยในระยะที่ 2 ดังภาพที่ 5-1 ที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชุมชนบ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก อำเภอบ้านฉาง จังหวัดกระบี่ มีความน่าสนใจที่ผู้วิจัยสามารถใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของชุมชนให้ดีขึ้น ใช้กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยไปพร้อมกับชุมชนมีการรวมกลุ่มจัดการต่างๆของชาวประมง นับว่ามีความความโดดเด่นเชิงสนามวิจัยดังนั้นมีเหมาะสมแก่การเลือกเป็นสนามวิจัย

⁷⁴ เคย เป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง รูปร่างคล้ายกุ้ง บางทีก็เรียกว่า “กุ้งเคย” ซึ่งตัวเคยนี้จะดำรงชีวิตอยู่ใกล้ผิวทะเลโดยไม่จมลงไป อาจจะอยู่ในน้ำลึกประมาณหน้าแข้งถึงระดับหน้าอก ตัวเคยมีขนาดยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร มีเปลือกบางและนิ่ม อาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูงตามชายทะเลและลำคลองบริเวณป่าชายเลน สำหรับคนไทยแล้ว ตัวเคยเป็นสัตว์เศรษฐกิจซึ่งหาได้จากธรรมชาติ ให้คุณค่าทางโภชนาการสูง มีประโยชน์ต่อร่างกายมนุษย์โดยใช้ตัวเคยมาทำกะปิหรือกุ้งแห้ง (อุดมศักดิ์ ดารุมาศ, 2551)

2. กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย

สภาพลักษณะชุมชนบ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ได้มีการจัดตั้งกลุ่มกะปิหมูที่ 2 ขึ้นมา เพื่อหารายได้ในกาารฟื้นฟูทรัพยากรชุมชน และดูแลคนในชุมชน ซึ่งขณะที่ผู้วิจัยเองก็สนใจปฏิบัติการโดยใช้กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อกำหนดรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย และสามารถเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและสร้างนโยบายสังคมเกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน ให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปกำหนดแผนงานได้ต่อไป สำหรับชุมชนเองก็จะเกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนกับชุมชน เพื่อให้เกิดพลังและความเข้มแข็งของชุมชนต่อไป ซึ่งในการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อกำหนดรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งใช้การดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (ตามตารางที่ 3-2) เริ่มต้นด้วยโดยวางแผน (Planning) ร่วมกันระหว่างแกนนำและสมาชิก โดยมีกระบวนการขับเคลื่อน 5 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างบรรยากาศการยอมรับของชุมชน 2) การระดมความคิดเห็นเพื่อสำรวจความต้องการและหาแนวทางร่วมกัน 3) ค้นหากิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ 4) การนำเสนอกิจกรรมและการใช้กิจกรรมในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ 5) การสรุปและประเมินผลของกิจกรรม โดยสรุปดังตารางที่ 6-1

ตารางที่ 6-1 แสดง สรุปกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์	ระยะเวลา	กิจกรรม	เทคนิค
1) การสร้างบรรยากาศการยอมรับของชุมชน	1. เพื่อทำความรู้จัก ทำความเข้าใจระหว่าง นักวิจัย แกนนำ สมาชิกกลุ่ม 2. เพื่อเข้าไปศึกษาวัฒนธรรมของพื้นที่ การจัดสวัสดิการต่างๆของชุมชน	ธันวาคม 2559 – มกราคม 2560	1. กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย	- แนะนำตัว - สนทนา - จิตอาสา - เข้าร่วมกิจกรรมชุมชน - การสัมภาษณ์กลุ่ม (group interview) - การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) - การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation)
2) การระดมความคิดเห็นเพื่อสำรวจความต้องการและหาแนวทางร่วมกัน	1. เพื่อสร้างความตระหนักในการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ 2. สำรวจปัญหาความต้องการและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน	มกราคม 2560	1. จัดเวทีสร้างความตระหนักในการทำงานแบบมีส่วนร่วม 2. วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และวิเคราะห์ปัญหาความต้องการและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน ร่างโครงการฯ 3. สนทนากลุ่มร่วมกับสมาชิกสร้างความเข้าใจร่วมกันในการ	- AIC - ระดมสมอง - mind mapping - การสนทนากลุ่ม (focus group)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์	ระยะเวลา	กิจกรรม	เทคนิค
			ขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ชาวประมงชายฝั่งฯ	
3) ค้นหากิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ	1. เพื่อค้นหากิจกรรมในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ 2. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์	กุมภาพันธ์ 2560 – มีนาคม 2560	1. จัดเวทีระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้มาซึ่งกิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ 2. จัดทำโครงการส่งเสริมศักยภาพการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบอาชีพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิตามแนววิถีเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสวัสดิการชุมชน 3. มอบหมายงานอย่างไม่เป็นทางการโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม	- AIC - ระดมสมอง - mind mapping - การสนทนากลุ่ม (focus group)
4) การนำเสนอกิจกรรมและการใช้กิจกรรมในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ	1. เพื่อนำเสนอข้อมูลกิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ 2. เพื่อแบ่งผู้รับผิดชอบในการดำเนินการขับเคลื่อน	มีนาคม 2560 – ธันวาคม 2560	1. จัดเวทีนำเสนอกิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจากการระดมความคิดเห็นเพื่อขอมติที่ประชุมในการ	- AIC - ระดมสมอง - mind mapping - ถอดบทเรียน - การสนทนากลุ่ม (focus group)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์	ระยะเวลา	กิจกรรม	เทคนิค
	สวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ 3. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ 4. เพื่อปฏิบัติตามแผนที่ได้วางแผนไว้ร่วมกัน		ดำเนินงานต่อไป 2. แต่งตั้งทีมงานสำหรับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ 3. ขยายผลในการดำเนินการผ่านสื่อ 4. ดำเนินกิจกรรมตามแผน	
5) การสรุปและประเมินผลของกิจกรรม	1. เพื่อสรุป ติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ 2. เพื่อประเมินความพึงพอใจในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งฯ 3. เพื่อกำหนดรูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย	มกราคม 2560 - มกราคม 2561	1. การสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์กลุ่มแกนนำ คณะกรรมการและสัมภาษณ์สมาชิกเพื่อการประเมินและสรุปผล ได้แก่ 1) ความพึงพอใจในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ 2) ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการชุมชน 3) การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ 2. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สรุปผลการดำเนินงาน สะท้อนกิจกรรม	- AIC - ระดมสมอง - Mind Mapping - การสนทนากลุ่ม (focus group) - การสัมภาษณ์รายบุคคล (individual interview)

ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างบรรยากาศการยอมรับของชุมชน

เนื่องจากผู้วิจัยมีถิ่นกำเนิดที่จังหวัดกระบี่ ทำให้การความรู้จัก ทำความเข้าใจระหว่าง นักวิจัย แกนนำ สมาชิกกลุ่ม และการเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนโดยส่วนตัวไม่ยากมากนัก ประกอบกับ การที่ผู้วิจัยได้ทำคำร้องให้ทางหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำหนังสือแจ้งไปยังพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยสำหรับการดำเนินการ ทำให้ได้รับความร่วมมือจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมสัก และเทศบาลตำบลแหลมสัก เป็นอย่างดี จึงทำให้ผู้วิจัยสามารถประสานงานกับกลุ่มแกนนำ เพื่อพูดคุยเกี่ยวกับกิจกรรมและปัญหาในเรื่องสวัสดิการของชุมชนบ้านอ่าวน้ำ และประเด็นบริบทของชุมชนบ้านอ่าวน้ำ ทำให้ทางแกนนำได้ นำไปรู้จักกับกลุ่มกะปิ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการรวมตัวกันเพื่อหารายได้ในการฟื้นฟูทรัพยากรชุมชน และดูแลคนในชุมชน กลุ่มกะปิ ได้พัฒนามาจากกลุ่มกล้วยไม้ ซึ่งเป็นกลุ่มที่รวมตัวกันเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพียงอย่างเดียว ผู้วิจัยจึงออกกำเนินกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม เช่น การออกหาเคย (ชาวบ้านเรียก กุ้งเคย) สำหรับทำกะปิ กิจกรรมออกบูธขายข้าวคลุกกะปิ กิจกรรมทำกะปิ และร่วมออกความคิดเห็นที่ใส่ข้าวคลุกกะปิ จนสร้างรายได้ให้กับกลุ่มเพิ่มขึ้น เหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มกะปิได้เป็นอย่างดี ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 6-5 แสดง การทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มในการตักเคย(ซ่าย) และตำกะปิ (ขวา)

ภาพที่ 6-6 แสดง การทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มในการออกบูธขายข้าวคลุกกะปิ

ภาพที่ 6-7 แสดง การทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มในการพัฒนาที่ใส่ข้าวคลุกกะปิ
เดิมใช้จานพลาสติก(ซ้าย) ใหม่ใช้กระถางจากใบตอง(ขวา)

จากภาพที่ 6-5 ถึง ภาพที่ 6-7 เป็นภาพเพียงส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยใช้ในการสร้างบรรยากาศการยอมรับของชุมชน จนกระทั่งชุมชน มีความคุ้นเคย ยอมรับ และรับฟังความคิดเห็นของผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงคัดเลือกคณะทำงานในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ โดยใช้หลักเกณฑ์จากการที่ผู้วิจัยฝังตัวในชุมชนและร่วมคัดเลือกกันในชุมชนเอง 3 ประการ คือ มีหน้าที่ มีส่วนได้ และมีส่วนเสีย ซึ่งทั้ง 3 ประการนี้ ได้แก่ 1) มีหน้าที่ คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะอำนวยความสะดวก สนับสนุนในกิจกรรมสวัสดิการชุมชน 2) มีส่วนได้ คือ กลุ่มสมาชิกและคนในชุมชนที่ได้รับผลจากการดำเนินกิจกรรมสวัสดิการชุมชน และ 3) มีส่วนเสีย คือ ผู้ที่เป็นประธาน กรรมการ สมาชิกกลุ่มที่ดำเนินกิจกรรมสวัสดิการชุมชน ซึ่งการแบ่งกลุ่มการดำเนินการได้รับการสนับสนุนจากนักพัฒนาชุมชน คนในชุมชน เป็นอย่างดี

ในการนี้เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับชุมชนพื้นที่วิจัยที่ความรักและศรัทธาต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

“...น้องจิรัชยาหากทางกลุ่มจะขอให้มีตรา ม.อ. มาอยู่ที่กลุ่มได้ไหม หากกลุ่มเราทำจนเป็นวิสาหกิจชุมชนตามที่น้องว่า เพราะตรา ม.อ. เป็นตราของพระบิดาของในหลวง ร.9 และน้องก็เรียน ที่นั่นน่าจะขอได้...”

(บังหมาด แหลมสัก, สัมภาษณ์ 9 มกราคม 2560)

ผู้วิจัยจึงได้ทำคำร้องขอใช้ตรามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามคำขอของคนในชุมชน เพื่อดำเนินโครงการวิจัยในการบริการวิชาการจากฐานความรู้วิจัยบนพื้นฐานพหุวัฒนธรรมและหลักเศรษฐกิจพอเพียง และเผยแพร่กิจกรรมของมหาวิทยาลัยให้เป็นที่ประจักษ์ในสังคม ซึ่งได้รับการอนุญาตจากทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ภาคผนวก ก)

ขั้นที่ 2 การระดมความคิดเห็นเพื่อสำรวจความต้องการและหาแนวทางร่วมกัน

การจัดเวทีประชุมระหว่างแกนนำ คณะกรรมการกลุ่ม มีขึ้นเมื่อ 19 มกราคม 2560 ทำให้ได้แนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอย่างกว้าง ๆ ในส่วนของปัญหาการจัดการกลุ่มกะปิแนวทางแก้ไขกิจกรรมสถานที่ในการทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้เรื่องการจัดการสวัสดิการชุมชน ซึ่งจะนำเสนอตามกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมการจัดเวที SWOT เพื่อค้นหาจุดอ่อน จุดแข็งของการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ สรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง

1. การจัดการช่วยเหลือคนในชุมชนมีการจัดการอย่างมีระบบมีการกระจายอำนาจดำเนินงานอย่างทั่วถึงเป็นการเอื้อให้สมาชิกได้รับบริการอย่างทั่วถึงโดยอาศัยความคิดเห็นของสมาชิกทุกครั้ง
2. แกนนำและสมาชิกมีความตระหนักที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกลุ่มเพื่อขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนให้มีศักยภาพ
3. การบริหารงานเน้นให้แกนนำและสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการวางแผนงานของกลุ่มกะปิชุมชนบ้านอ่าวน้ำ

จุดอ่อน

1. การดำเนินงานบางอย่างไม่บรรลุตามเป้าหมายและเทคโนโลยีที่วางไว้
2. สมาชิกในกลุ่มมีน้อยจึงทำให้มีเงินทุนเวียนน้อย
3. สมาชิกบางส่วนยังขาดการมีส่วนร่วม

4. สินค้าที่จำหน่ายยังไม่ผ่าน องค์กรอาหารและยา (อย.) มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ยังไม่ได้จดทะเบียน OTOP

โอกาส

1. สมาชิกให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมดี
2. ชุมชนมีการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเสมอ
3. องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล พัฒนาชุมชนอำเภอ และพัฒนาชุมชนจังหวัด พยายามให้การสนับสนุนในกิจกรรมการดำเนินงาน

4. มีทุนหมุนเวียนที่เหลือจากที่ใช้เป็นสวัสดิการชุมชน 1) ด้านการศึกษา 2) ด้านสุขภาพอนามัย อยู่บ้าง และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนสวัสดิการชุมชนที่ได้รับแบบเดิม (2 ด้าน) ให้ครอบคลุมเพิ่มขึ้น ได้แก่ 1) ด้านที่อยู่อาศัย 2) ด้านสุขภาพอนามัย 3) ด้านการศึกษา 4) ด้านนันทนาการ 5) ด้านการบริการทางสังคม 6) ด้านการทำงานและการมีรายได้ และ 7) ด้านกระบวนการยุติธรรม⁷⁵

5. มีนักพัฒนาชุมชนอำเภอ นักพัฒนาชุมชนจังหวัดให้ความช่วยเหลือ

อุปสรรค

1. สมาชิกบางส่วนยังไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น
2. กลุ่มยังขาดเงินอุดหนุนจากภายนอก และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มยังขาดการตลาด
3. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนขาดการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่ม และการติดต่อเพื่อดำเนินการต้องใช้เวลา นาน มีความล่าช้า

4. ชุมชนบ้านอ่าวน้ำเป็นชุมชนเล็ก มี 54 ครัวเรือน เป็นครอบครัวที่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง 31 ครัวเรือน ส่วนอีก 23 ครัวเรือน ประกอบอาชีพรับจ้าง เกษตรกรรม ทางกลุ่มมีความต้องการให้

- 1) ทุกครัวเรือนของชาวประมงเป็นสมาชิก

- 2) ขยายให้อีก 23 ครัวเรือนในชุมชนเป็นสมาชิก แต่การดำเนินการยังไม่เห็นผลที่ชัดเจนจึงไม่มีการสมัครสมาชิกเพิ่มเข้ามา

5. รายได้ของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกของกลุ่ม และสภาพธรรมชาติ กล่าวคือหาก สมาชิกกลุ่มมีการหาเคยตามธรรมชาติได้วัตถุดิบก็จะมีปริมาณที่มากเพียงพอกับการทำกะปิเพื่อจำหน่าย

⁷⁵ ด้านกระบวนการยุติธรรม ทางกลุ่มได้ปฏิเสธที่จะจัดเป็นสวัสดิการชุมชนสำหรับการวิจัยปฏิบัติการในครั้งนี้

ภาพที่ 6-8 แสดง การระดมสมองโดยใช้ เทคนิค AIC
ในกลุ่มกะปิเพื่อสวัสดิการชุมชน ณ เทศบาลตำบล (ซ้าย) ณ ที่ทำการหมู่บ้าน (ขวา)

จะเห็นได้ว่าทั้งแกนนำ สมาชิก ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงสภาพแวดล้อม การตลาด มีส่วนสำคัญที่เป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนให้กลุ่มมีสภาพที่เข้มแข็งพร้อมที่จะพัฒนา และจัดการสวัสดิการชุมชนให้มีประสิทธิภาพ

2. กิจกรรมสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ

กลุ่มกะปินอกจากการประชุมระดมสมองแล้ว ในวันที่ 19 มกราคม 2560 ผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์ 2 กลุ่ม คือ ประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มกะปิ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ จากการสนทนากลุ่มกลุ่มกะปิที่ผ่านมา พบว่า สมาชิกไม่เห็นความสำคัญมากนักจึงทำให้สมาชิกขาดการรับรู้ข่าวสารการจัดกิจกรรมต่าง ๆ บทบาทหน้าที่ของกลุ่มเพื่อขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน คือ

- 1) การจัดการกลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์
- 2) การจัดการด้านการเงิน (ทุนผลิต กำไรที่ได้ การปันผล และการแบ่งกลับสู่สังคม สำหรับการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกและชุมชน)
- 3) การจัดการด้านการบริการกับชุมชนจากส่วนที่แบ่งกลับสู่สังคม
- 4) การจัดการด้านด้านผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ
- 5) การจัดการด้านงานประชาสัมพันธ์
- 6) การทำให้สมาชิกสนใจในทิศทางเดียวกันทั้งนี้สมาชิกต้องให้ความสนใจ และให้ความสำคัญงานต่างๆของกลุ่ม ด้วยความสมัครใจพร้อมทั้งเสียสละกาย ใจ และเวลา ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของประธานและคณะกรรมการ โดยทุกคนมีหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้นำและคณะทำงาน
- 7) การกำหนดเป้าและค่านึงถึงอนาคตในกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการอยู่ในชุมชนว่าสามารถพึ่งพาตนเองในอนาคตหรือไม่

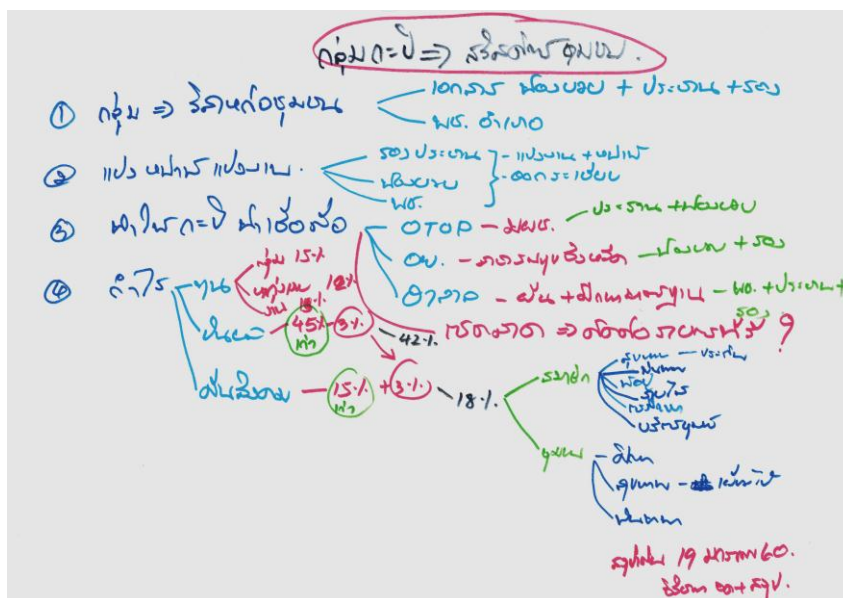
8) การจัดการให้ทุกคนได้ระดมความคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และปรับตัว ปรับความคิดที่จะทำให้กลุ่มพัฒนาไปข้างหน้า

ซึ่ง ประเด็นทั้ง 5 ประเด็นที่ได้จากการ ระดมสมอง ทำ mind mapping ใช้เทคนิค AIC และการสนทนากลุ่มในชั้นการระดมความคิดเห็นเพื่อสำรวจความต้องการและหาแนวทางร่วมกัน นี้ มีความสอดคล้องกับแนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยของการวิจัยในระยะที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้เสนอ 5 ด้านดังนี้

- 1) ด้านการบริหารและนโยบายการจัดการ
- 2) ด้านภาวะผู้นำและการจัดการภายใน
- 3) ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งและเครือข่าย
- 4) ด้านความยั่งยืน
- 5) ด้านการเรียนรู้และการปรับตัว

เมื่อได้ประเด็นปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา จากการระดมความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มกะปิ แกนนำ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน แล้วมอบหมายให้ทุกท่านไปช่วยคิดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นและดำเนินการกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อประกอบการระดมสมองแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งต่อไป

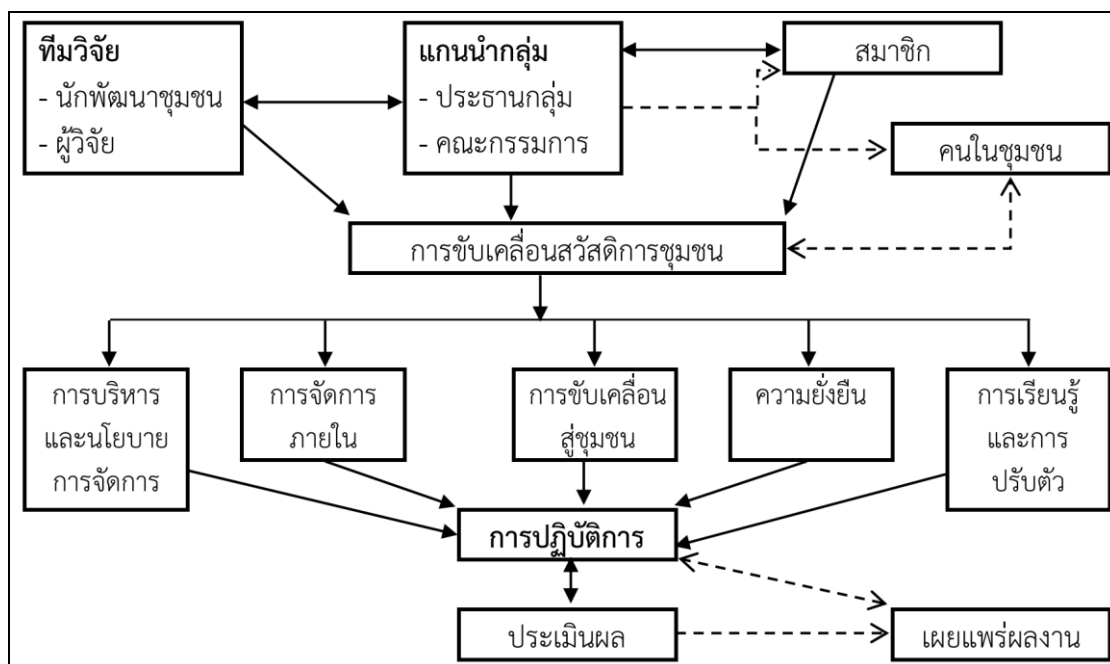
ขั้นที่ 3 ค้นหากิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ

ภาพที่ 6-9 แสดง สรุปรประเด็นเป็น mind mapping โดยใช้ เทคนิค AIC ในกลุ่มกะปิเพื่อสวัสดิการชุมชน ณ กลุ่มกะปิ

เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2560 เวลา 09.00 – 12.00 น. ทีมผู้วิจัยได้จัดเวทีค้นหา กิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ ณ กลุ่มกะปิ ผู้เข้าร่วมเวทีฯ ได้แก่ ประธานกลุ่ม จำนวน 1 คน รองประธานกลุ่ม จำนวน 1 คน คณะกรรมการ จำนวน 5 คน และ สมาชิกกลุ่ม จำนวน 25 คน รวม 30 คน สมาชิกกลุ่มชาติ 1 คน เนื่องด้วยพาลูกไปหาหมอที่ โรงพยาบาล ในการนี้เข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียงกันในการประชุมครั้งนี้กลุ่มแกนนำเป็นผู้เสนอ กิจกรรมและระเบียบการบริหารงานของกลุ่ม โดยทีมผู้วิจัยเป็นเพียงผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) พร้อมทั้งร่วมคัดกิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ 1) การ ดำเนินมาให้ได้มาซึ่งกำไร และ2) การจัดการทุนเพื่อสวัสดิการชุมชนจากการแบ่งกำไรกลับคืนสู่ชุมชน ซึ่งจากการระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้มีข้อสรุปและระเบียบการจัดการ สวัสดิการชุมชนทุนเพื่อสวัสดิการชุมชน ดังต่อไปนี้

1. แกนนำควรสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจในการทำงานร่วมกันระหว่างแกน นำกับสมาชิก
2. แกนนำร่วมกับทีมวิจัยสำรวจข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลที่เอื้อ ต่อการจัดกิจกรรม
3. กำหนดจัดประเด็นและจัดลำดับปัญหาของกิจกรรมที่จะนำมาจัดการทุนเพื่อ สวัสดิการชุมชน
4. ประชุมร่วมกันคิดวิเคราะห์สาเหตุปัญหาเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหานั้นนำมา จัดการทุนเพื่อสวัสดิการชุมชน
5. จัดตั้งคณะกรรมการจัดกิจกรรมที่นำมาจัดการทุนเพื่อสวัสดิการชุมชน ในแต่ละ กิจกรรมให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ จากทุนเพื่อ สวัสดิการชุมชน
6. ลงมือปฏิบัติร่วมกันตามแนวทางที่กำหนด
7. ร่วมกัน ติดตามผลที่เกิดจากการขับเคลื่อนร่วมกันในแต่ละกิจกรรมของทุนเพื่อ สวัสดิการชุมชน
8. ประเมินร่วมกันพร้อมทั้งปรับปรุงให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ (ควรมีแบบ ประเมินของแต่ละกิจกรรมนอกจากการสังเกต สอบถาม)
9. เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน (จัดทำเอกสาร แผ่นพับ ความรู้เกี่ยวกับการจัด กิจกรรมกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน ทุนเพื่อสวัสดิการชุมชน อาจประชาสัมพันธ์ในวันประชุม เสนอความก้าวหน้าของกิจกรรม)

ภาพที่ 6-10 แสดง กิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งๆ จากการระดมสมอง พร้อมทำ mind mapping โดยใช้ เทคนิค AIC และ การสนทนากลุ่ม

การจัดเวทีระดมสมองสำหรับวางแผนในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งๆของชุมชนบ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก อำเภอบ้านฉาง จังหวัดกระบี่ ภายใต้โครงการส่งเสริมศักยภาพการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบอาชีพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิตามแนววิถีเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสวัสดิการชุมชน พบว่า ได้รับความร่วมมือในการเสนอความคิดเห็น กำหนดประเด็นปัญหา และวางแผนหาทางออก สังเกตได้จากการซักถามซึ่งกันและกันรวมถึงการเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งสมาชิกที่รับผิดชอบในส่วนนั้นรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่เป็นอย่างดี ทำให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ถึงแม้จะมี อุปสรรค ในด้านเวลาของสมาชิกที่ว่างไม่ตรงกันหรือติดภารกิจอื่น ๆ ทำให้การประชุมล่าช้าไปบ้าง ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า ทุกคนให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งๆเป็นอย่างดี ทำให้เกิดการรวมกลุ่มและความร่วมมือดังกล่าว

จากการระดมสมองในการขับเคลื่อนด้านบริหารและนโยบายการจัดการ การจัดการภายใน การขับเคลื่อนสู่ชุมชน ความยั่งยืน และการเรียนรู้และการปรับตัว แล้วให้นำมาเสนอ การขับเคลื่อนงานในวันที่ 7 มีนาคม 2560 แล้วใช้มติร่วมกัน โดยมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบดังนี้

การบริหารและนโยบายการจัดการ	นักวิจัย กรรมการ และสมาชิก
การจัดการภายใน	นักวิจัย กรรมการ และสมาชิก
การขับเคลื่อนสู่ชุมชน	กรรมการ สมาชิก คนในชุมชน และนักพัฒนาชุมชน
ความยั่งยืน	กรรมการ สมาชิก และคนในชุมชน

การเรียนรู้และการปรับตัว

นักวิจัย กรรมการ สมาชิก คนในชุมชน และนักพัฒนาชุมชน

การบริหารและนโยบายการจัดการ ใช้การขับเคลื่อนโดยการสร้างแผนงาน 3 เดือน 6 เดือน และ 1 ปี

การจัดการภายใน ใช้การขับเคลื่อนโดยแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ 1) พัฒนาศักยภาพสมาชิกและคนในชุมชน ในการทำกะปิ เช่น ไม่ใช้วิธีการรณรงค์ ซึ่งผิดกฎหมาย ตามมติ คสช. 2) พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน เป็นที่รู้จักของตลาด มีความน่าเชื่อถือ

การขับเคลื่อนสู่ชุมชนใช้การขับเคลื่อนโดยใช้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเข้ามา ร่วมเสนอ แสดงความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชน โดยชุมชนสามารถบอกความต้องการของชุมชน ทางกลุ่มก็จะพยายามดูแลชุมชนตามความสามารถที่ทำได้

ความยั่งยืน ใช้การขับเคลื่อนโดยการพยายามกระจายงานให้สมาชิกทุกคนสามารถทำงานหลายอย่างในกลุ่มได้เมื่อผู้ที่รับผิดชอบหลักไม่อยู่หรือหมดวาระก็สามารถมีสมาชิกรายอื่น ดำเนินการต่อได้ อีกทั้งสมาชิกดึงลูกหลานเข้ามา ร่วมในการดำเนินกิจกรรมอีกด้วย

การเรียนรู้และการปรับตัวใช้การขับเคลื่อนโดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงาน ทุกครั้งที่เกิดปัญหา หรือมีประเด็นข้อสงสัย ก็จะมีการประชุมกลุ่มเพื่อหาทางออกร่วมกัน หรืออาจจะบูรณาการความรู้และเทคนิคต่างๆจากการไปอบรมหรือรับฟังข้อมูลจากทางภาครัฐ เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงเสนอภาพเชิงระบบในกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย จากกิจกรรมการขับเคลื่อนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิตาม แนววิถีเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสวัสดิการชุมชน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันร่วมกับคนในชุมชน ซึ่งพบว่า ชุมชนมีการช่วยเหลือกันไม่ครอบคลุมและไม่เป็นระบบ และไม่มีการช่วยเหลือกัน ในชุมชนเมื่อไม่มีรายได้ ด้านคนจะมีความเอื้ออาทร มีความตระหนัก ขาดความรู้ในการจัดการ สามารถพัฒนาศักยภาพ สู่การปฏิบัติได้ ด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งมีคนในชุมชนมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เหมือนกัน มีความรัก/สามัคคีซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อในการประกอบอาชีพ และคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างดี สำหรับด้านกลไก/กระบวนการ/ระบบที่จะนำมาใช้คือกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีส่วนร่วม การสนับสนุนจากภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาครัฐ/เอกชน ฉะนั้นจึงได้วางเป้าหมายถึงแนวโน้มในอนาคต และภาพในอนาคตที่คนในชุมชนอยากให้เกิดขึ้นในชุมชน นั่นคือ การเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน ชุมชนมีสวัสดิการชุมชน และสวัสดิการชุมชนมีการจัดการอย่างเป็นระบบรวมถึงลดความเสี่ยงในการจัดการสวัสดิการ โดยมีแนวทางในการจัดการ

- ยุทธศาสตร์ : สร้างงานสร้างรายได้ให้คนในชุมชนโดยสร้างอาชีพสู่สวัสดิการชุมชน

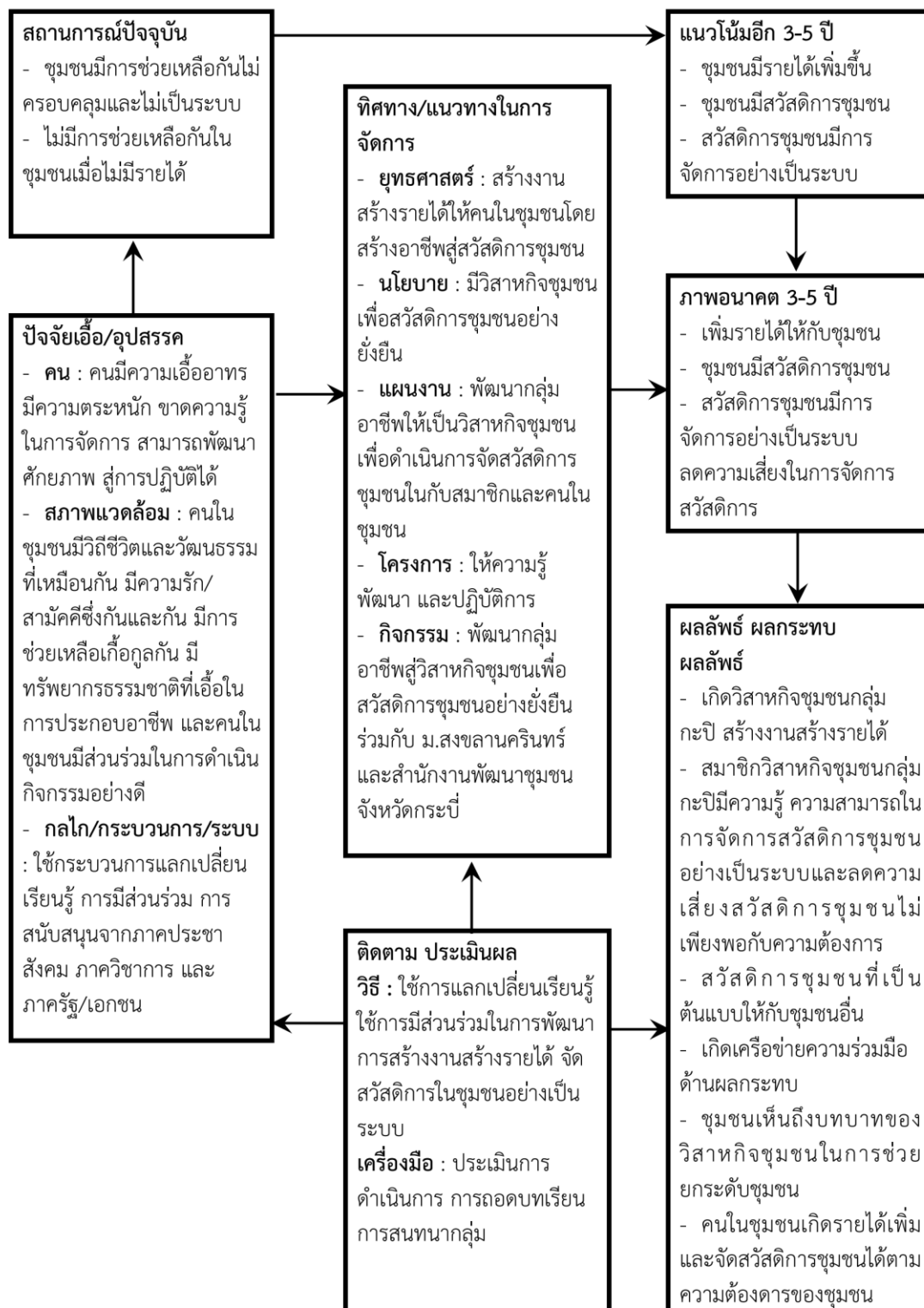
- นโยบาย : มีวิสาหกิจชุมชนเพื่อสวัสดิการชุมชนอย่างยั่งยืน

- แผนงาน : พัฒนากลุ่มอาชีพให้เป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อดำเนินการจัดการสวัสดิการชุมชนในกับสมาชิกและคนในชุมชน

- โครงการ : ให้ความรู้การสร้างงาน ร่วมมือกันพัฒนางานเพื่อให้เกิดรายได้ และร่วมกันปฏิบัติการให้เกิดผล

- กิจกรรม : พัฒนากลุ่มอาชีพสุ่วิสาทกิจชุมชนเพื่อสวัสดิการชุมชนอย่างยั่งยืน ร่วมกับ โครงการวิจัย กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกระบี่

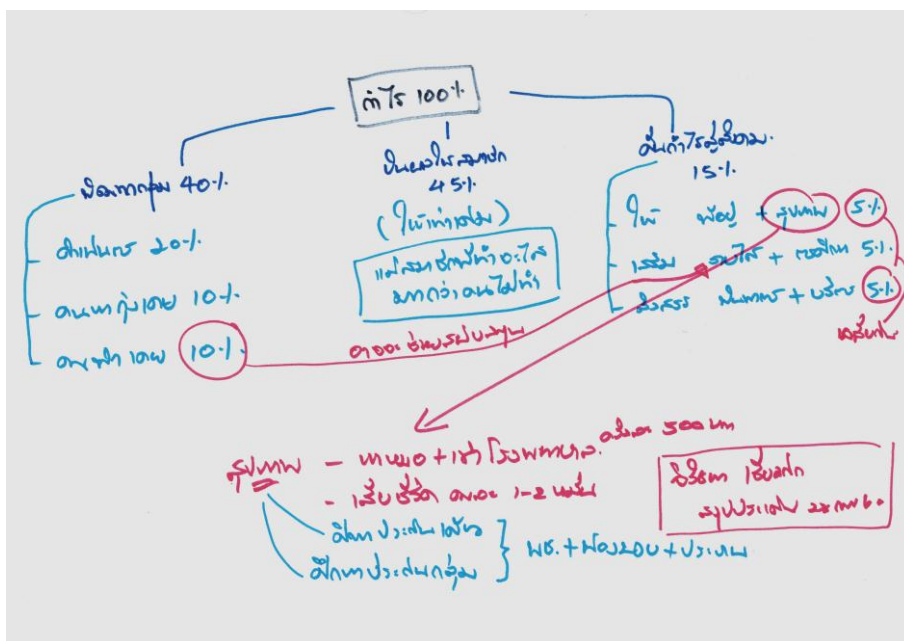
ซึ่งได้ ผลลัพธ์ ได้แก่ เกิดวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิ เป็นต้นแบบในการนำภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิมีความรู้ ความสามารถในการจัดการสวัสดิการชุมชนอย่างเป็นระบบและลดความเสี่ยงสวัสดิการชุมชนไม่เพียงพอกับความต้องการ มีการจัดการสวัสดิการที่เป็นระบบสามารถตรวจสอบได้และเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่น และ เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่ม องค์กร หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน กับชุมชน ในการสร้างเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สวัสดิการชุมชน ส่วนผลกระทบ ได้แก่ ชุมชนเกิดความตื่นตัวและเห็นถึงบทบาทของวิสาหกิจชุมชนในการช่วยยกระดับชุมชนเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งหันมาให้ความสำคัญและร่วมใจพัฒนาภูมิปัญญาเพื่อทำให้เกิดสวัสดิการชุมชนอันจะทำให้เกิดความอยู่ดี กินดี และมีสุข อย่างยั่งยืน และชุมชนเกิดรายได้เพิ่มและการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดเรื่องภูมิปัญญาเพื่อสวัสดิการชุมชนที่สอดคล้องกับหลักวิถีเศรษฐกิจพอเพียงไปในทางที่ดีขึ้น โดนเขียนเป็นแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 6-11 แสดง ภาพเชิงระบบในกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย

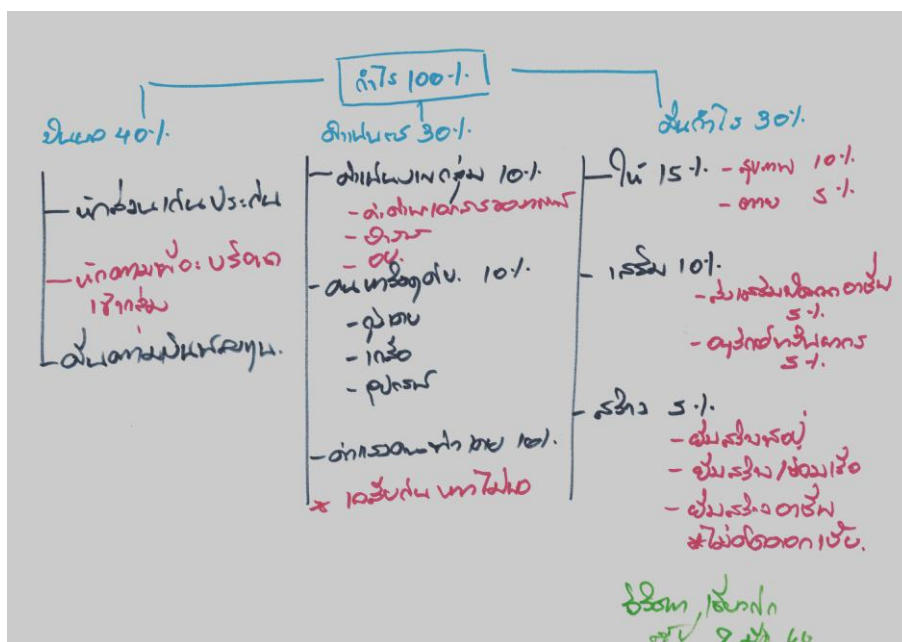
ขั้นที่ 4 การนำเสนอกิจกรรมและการใช้กิจกรรมในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ

การนำเสนอกิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ เมื่อใน 28 กุมภาพันธ์ 2560 เวลา 09.00 – 12.00 น. ณ กลุ่มกะปิ หมู่ที่ 2 บ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก อำเภอ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ทีมนักวิจัย 2 คน ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน สมาชิกในชุมชน (ครูโรงเรียนบ้านอ่าวน้ำ) 1 คน ส่วนในกลุ่มมี ประธานกลุ่ม จำนวน 1 คน รองประธานกลุ่ม จำนวน 1 คน คณะกรรมการ จำนวน 5 คน และสมาชิกกลุ่ม จำนวน 20 คน รวม 40 คน สมาชิกกลุ่มขาด 5 คน เนื่องด้วยสมาชิก 5 คนได้ออกหาวัตถุดิบเพื่อนำมาใช้ทำกะปิ โดยได้นำเสนอกิจกรรมที่ได้จากการระดมความคิดของกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อพิจารณาและขอความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง การประชุมครั้งนี้ มีการประชุมร่วมกันคิดเกี่ยวกับเทคนิคและกระบวนการที่ใช้ในการประชุมครั้งนี้ คือ การนำเสนอกิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ ที่ได้มาจากการระดมความคิดครั้งที่ผ่านมา ในการระดมสมองครั้งนี้มีการปรับเปลี่ยนผลกำไรที่ได้มาปันผล จากเดิมเล็กน้อยทุกฝ่ายทุกภาคส่วนก็ช่วยกันระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้มาว่ามีการเห็นชอบหรือไม่ หรือมีอะไรที่จะแก้ไขเพิ่มเติมให้ทุกฝ่ายช่วยกันแสดงความคิดเห็น สรุปผลทุกฝ่ายมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ากิจกรรมที่ได้มามีความเหมาะสม

ภาพที่ 6-12 แสดง การปันผลเพื่อประโยชน์ของชุมชน จากครั้งที่ระดมสมองวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ 6-13 แสดง ประเด็นที่ปรับเปลี่ยนผลกำไรที่ได้มาปันผลเพื่อประโยชน์ของชุมชน จากครั้งที่ระดมสมองวันที่ 7 มีนาคม 2560

ตารางที่ 6-2 การปรับเปลี่ยนผลกำไรที่ได้มาปันผลเพื่อประโยชน์ของชุมชน จากการระดมสมองในวันที่ 28 ก.พ. 60

ระดมสมอง 19 ม.ค. 60	ระดมสมอง 28 ก.พ. 60	ระดมสมอง 7 มี.ค. 60
1. พัฒนากลุ่ม 40% <ul style="list-style-type: none"> - ทุนดำเนินงานกลุ่ม 15% - คินให้สมาชิกที่หาวัตถุดิบ 13% - คินให้สมาชิกที่มาลงแรงทำงาน 12% 2. ปันผลให้สมาชิก 42% 3. คินกำไรสู่สังคม 18% <ul style="list-style-type: none"> - ให้ตามชุมชนขอ 	1. พัฒนากลุ่ม 40% <ul style="list-style-type: none"> - ทุนดำเนินงานกลุ่ม 20% - คินให้สมาชิกที่หาวัตถุดิบ 10% - คินให้สมาชิกที่มาลงแรงทำงาน 10% 2. ปันผลให้สมาชิก 45% 3. คินกำไรสู่สังคม 15% <ul style="list-style-type: none"> - ซื้อประกันสุขภาพให้สมาชิก - แบ่งอัตราส่วนสำหรับจัดสวัสดิการให้กับชุมชน 	1. ดำเนินงานกลุ่ม 30% <ul style="list-style-type: none"> - ทุนดำเนินงานกลุ่ม 20% - คินให้สมาชิกที่หาวัตถุดิบ 10% - คินให้สมาชิกที่มาลงแรงทำงาน 10% 2. ปันผลให้สมาชิก 40% 3. คินกำไรสู่สังคม 30% <ul style="list-style-type: none"> - ให้ 15% (ซื้อประกันสุขภาพให้สมาชิก) - เสริม 10% (ส่งเสริมพัฒนาอาชีพ 5%, อนุรักษ์ทรัพยากร 5%) - สร้าง 5% (ยืมไม่คิดดอกเบี้ย ช่อมแซมบ้านเครื่องมือ)

กิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนที่จะดำเนินการในกลุ่มกะปิ กลุ่มแกนนำและสมาชิกได้ร่วมกันพิจารณาหลายๆ ด้าน โดยมีกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมด้านการจัดการภายใน
  - 1.1. เน้นความโปร่งใส
  - 1.2. กฎระเบียบของกลุ่ม
  - 1.3. ผลประโยชน์ตอบแทน
  - 1.4. ตั้งทีมงานคณะกรรมการรับผิดชอบ
2. กิจกรรมการบริหารและนโยบายการจัดการ
  - 2.1. ปรับเปลี่ยนจากกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน
  - 2.2. ขอขึ้นทะเบียนอาหารและยา
  - 2.3. ขออนุญาตฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน(มผช.)
  - 2.4. ขอขึ้นทะเบียน OTOP
  - 2.5. ขออนุญาตฐานอื่นๆ⁷⁶
3. กิจกรรมการขับเคลื่อนสู่ชุมชน
  - 3.1. ปรับเปลี่ยนผลกำไรที่ได้มาปันผลเพื่อประโยชน์ของชุมชนดังตารางที่ 6-2
  - 3.2. มีการจัดการคั้นกำไรสู่สังคม ที่ไม่เป็นระบบให้เป็นระบบมากขึ้นเพื่อความยุติธรรมและเท่าเทียมกัน ให้คนในชุมชน “อยู่ดี-มีสุข”
4. กิจกรรมสู่ความยั่งยืน
  - 4.1. เน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชายฝั่งฯ
  - 4.2. อาศัยเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือ
  - 4.3. ส่งต่อไปยังรุ่นลูก-รุ่นหลาน
5. กิจกรรมในการเรียนรู้และการปรับตัว
  - 5.1. ใช้การระดมสมอง
  - 5.2. ใช้เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
  - 5.3. การเผยแพร่ออกสู่สาธารณะ

การนำเสนอกิจกรรมนี้เป็นการนำเอากิจกรรมที่ได้จากการจัดเวทีประชุมและการประชุมกลุ่มย่อยมานำเสนอแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบรายละเอียดของการดำเนินการและขั้นตอนอย่างละเอียดเนื่องจากที่มิวิจัย กลุ่ม คนในชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นต้องอาศัย

---

⁷⁶ **เงื่อนไข** 1)หากมาตรฐานข้อ 2.1 ถึง ข้อ 2.4 ผ่าน 2)ผลประกอบการเป็นที่น่าพึงพอใจใน 2 ปี 3)คนในชุมชนมีความพึงพอใจมากในการจัดสวัสดิการชุมชนภายใน 2 ปี จะดำเนินการขอ มาตรฐาน Good Manufacturing Practice (GMP) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร และมาตรฐาน Hazard Analysis Critical Control Point (HACCP) ซึ่งเป็นมาตรฐานการผลิต ที่มีมาตรการป้องกันอันตราย ที่ผู้บริโภคอาจได้รับจากการบริโภคอาหาร

เครือข่ายในการหนุนเสริมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนสำหรับการค้นหากิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ ให้เป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

สำหรับในการดำเนินกิจกรรม ขั้นที่ 4 การนำเสนอกิจกรรมและการใช้กิจกรรมในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ นี้ ทางกลุ่มใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของสมาชิกและคนในชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ อาทิ การระดมสมอง การจัดเวทีชุมชน เพื่อหาทางแก้ปัญหาและกำหนดเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งกิจกรรมนี้มีการจัดเวทีชุมชนเป็นระยะ โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 6-3

ตารางที่ 6-3 การจัดเวทีชุมชนและสัมมนาโดยใช้กิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน

วัน/เดือน/ปี	สถานที่	สรุปประเด็น	ผู้เข้าร่วม/ผู้ดำเนินการ	ผลที่เกิด/ประเมิน
24 มีนาคม 2560	วิสาหกิจชุมชน กลุ่มกะปิ หมู่ที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> - ทีมวิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล - รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน 1. ปรับเปลี่ยนจากกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนเป็นที่เรียบร้อย 2. ขอขึ้นทะเบียนอาหารและยาเป็นที่เรียบร้อย 3. ขอมตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน(มผช.) กำลังดำเนินการ 4. ขอขึ้นทะเบียน OTOP รอให้ มผช. ผ่าน - กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ชาวประมงชายฝั่งฯ จากทำไรที่ได้ 1. เรื่องสวัสดิการ แบ่งเป็น 2 กรณีคือ 1) แผนประกันสุขภาพ 2)แผนประกันอุบัติเหตุ 2. สวัสดิการสุขภาพให้บริษัทประกันรับผิดชอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ทีมวิจัย - ผู้นำชุมชน - แกนนำกลุ่ม - สมาชิกกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - ความเข้าใจร่วมกัน - กำหนดบทบาทหน้าที่

วัน/เดือน/ปี	สถานที่	สรุปประเด็น	ผู้เข้าร่วม/ผู้ดำเนินการ	ผลที่เกิด/ประเมิน
		<ul style="list-style-type: none"> - การมีส่วนร่วมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ ของชุมชนกับทีมนักวิจัย 1. ให้รองประธานเป็นผู้ประสานงานหลัก 		
12 เมษายน 2560	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิ หมู่ที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> - ทีมวิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล - นำเสนอข้อมูลด้านการจัดการภายใน 1. เน้นความโปร่งใส โดยการทำบัญชีรายรับรายจ่าย 2. กฎระเบียบของกลุ่ม (นำเสนอในตารางที่ 6-4) 3. ผลประโยชน์ตอบแทน ตามการระดมสมองวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560 4. ตั้งทีมงานคณะกรรมการรับผิดชอบ - สร้างความเข้าใจในการดำเนินงานอาศัยการมีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ต่อชุมชน/ข้อมูลคืนชุมชน/แนวทางการใช้ข้อมูลชุมชน - วางแผนการจัดเก็บข้อมูลกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - ทีมวิจัย - แกนนำกลุ่ม - สมาชิกกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างความเข้าใจร่วมกัน - เรียนรู้วิธีการ/กระบวนการ โดยขอความคิดเห็นจากที่ประชุม

วัน/เดือน/ปี	สถานที่	สรุปประเด็น	ผู้เข้าร่วม/ผู้ดำเนินการ	ผลที่เกิด/ประเมิน
8 พฤษภาคม 2560	วิสาหกิจชุมชน กลุ่มกะปิ หมู่ที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล - ผลิตรักข์ยังจำหน่ายได้ไม่ดี 1. ทำการตลาด ผ่านทางสื่อ - ประเมินผลการดำเนินกิจกรรม 6 เดือน 1. มีความก้าวหน้าของกลุ่มมากขึ้น 2. สมาชิกแจ้ยังไม่พบความเปลี่ยนแปลง - วางแผนกำหนดการจัดสวัสดิการ 1. ครอบคลุม “ให้ เสริม สัศจรรย์” ตามการระดมวันที่ 19 มกราคม 2560 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้วิจัย - แกนนำกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - วางแผนกำหนดประเด็นที่จะระดมสมองในเวทีฯ ครั้งต่อไป - ผู้วิจัยติดต่อ อมรินทร์ ทีวีในการดำเนินการถ่ายทำรายการออกอากาศ และสร้างเพจวิสาหกิจกลุ่มกะปิ
7 มิถุนายน 2560	วิสาหกิจชุมชน กลุ่มกะปิ หมู่ที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> - ทีมวิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล ** ผลิตรักข์ขายดี ยกระดับมาตรฐาน และจัดการสวัสดิการ ** - ส่งตรวจมาตรฐาน มผช. - ระดมสมองการจัดสวัสดิการ ** การให้ความช่วยเหลือต้องผ่านความเห็นชอบของสมาชิกมากกว่า ร้อยละ 60 	<ul style="list-style-type: none"> - ทีมวิจัย - แกนนำกลุ่ม - สมาชิกกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างความเข้าใจร่วมกัน - เรียนรู้วิธีการ/กระบวนการ โดยขอความคิดเห็นจากที่ประชุม

วัน/เดือน/ปี	สถานที่	สรุปประเด็น	ผู้เข้าร่วม/ผู้ดำเนินการ	ผลที่เกิด/ประเมิน
		<p>หากเร่งด่วนและร้ายแรง ประธาน+รอง ประธาน+คณะกรรมการ1คน **</p> <p>1. การให้ 5% จากกำไร ** นำเงิน 2% จากเงินดำเนินการมาช่วยหากไม่พอ **</p> <p>1.1 ด้านที่อยู่อาศัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีที่อยู่ - การซ่อมแซม <p>1.2 ด้านสุขภาพอนามัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - เงินให้กู้ยืม ยืมไม่เสียดอกเบี้ย ต้อง คืนของเดิมก่อน - เงินให้เปล่า ซื้อประกันอุบัติเหตุให้ - ไม่ใช่เงิน การช่วยเหลือค่าใช้จ่าย <p>2. การเสริม 5% จากกำไร</p> <p>2.1 ด้านการศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - เงินให้กู้ยืม ยืมไม่เสียดอกเบี้ย ต้อง คืนของเดิมก่อน - เงินให้เปล่า เน้นบุตรหลานที่เรียนดี ประพฤติดี - ไม่ใช่เงิน การแลกเปลี่ยนความรู้เวลา ประชุมกลุ่มทุกเดือน และประสานงาน พัฒนาชุมชนเชิงวิทยากรมาให้ความรู้ 		

วัน/เดือน/ปี	สถานที่	สรุปประเด็น	ผู้เข้าร่วม/ผู้ดำเนินการ	ผลที่เกิด/ประเมิน
		2.2 ด้านการทำงานและการมีรายได้ - เงินให้กู้ยืม สำหรับซื้อ/ซ่อมแซม อุปกรณ์ประมง และการเกษตร - ไม่ใช่เงิน ประสานงานพัฒนาชุมชน เขียววิทยากรมาให้ความรู้อาชีพ 3. การสังสรรค์ 5% จากกำไร 3.1 ด้านนันทนาการ - งานปีใหม่ งานวันเด็ก หรือกิจกรรม เพื่อชุมชน ทำข้าวคลุกกะปิให้ 3.2 ด้านการบริการทางสังคม - โครงการอาหารกลางวันให้นักเรียน - ทำอาหารให้กับองค์กรที่มาทำ สาธารณะประโยชน์แก่ชุมชน		
7 กรกฎาคม 2560	วิสาหกิจชุมชน กลุ่มกะปิ หมู่ที่ 2	- ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล - วางแผนหาตลาดให้ยั่งยืน หาเครือข่าย - วางแผนขึ้นทะเบียน OTOP เตรียม เอกสาร และรอผล มผช.	- ผู้วิจัย - แกนนำกลุ่ม - คณะกรรมการกลุ่ม	- ได้เครือข่ายในการช่วยเหลือ วิสาหกิจชุมชน เพิ่มขึ้น - ผล มผช. กะปิ มีความคืบหน้าไป ให้เพิ่มความคืบหน้า ส่งใหม่ และรอ เตรียมเอกสารยื่น OTOP
30 กรกฎาคม 2560	วิสาหกิจชุมชน กลุ่มกะปิ หมู่ที่ 2	- ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล	- ผู้วิจัย - แกนนำกลุ่ม	- กลุ่มรับทราบ และ วางแผนระดม สมอบในประเด็นปัญหาแนว

วัน/เดือน/ปี	สถานที่	สรุปประเด็น	ผู้เข้าร่วม/ผู้ดำเนินการ	ผลที่เกิด/ประเมิน
		<ul style="list-style-type: none"> - สรุปผลการจัดเก็บข้อมูลประเด็นปัญหา แนวทางแก้ไข/แนวทางการดำเนินกิจกรรม ต่อ จากมุมมองคนนอก ให้กับวิสาหกิจ ชุมชนกลุ่มกะปิ และชุมชน - จัดทำโครงการรับเงินสนับสนุน งบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - ขอความช่วยเหลือโรงอบแห้งพลังงาน แสงอาทิตย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - ขึ้นทะเบียน OTOP 	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการกลุ่ม 	ทางแก้ไข/แนวทางการดำเนิน กิจกรรมในครั้งหน้า <ul style="list-style-type: none"> - เขียนโครงการรับเงินสนับสนุน งบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เสร็จ ส่ง เทศบาลตำบล แหลมสั๊ก วันที่ 3 สิงหาคม 2560 - ส่งเอกสารขอความช่วยเหลือโรงอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ที่ สำนักงานพลังงานจังหวัดกระบี่
11 สิงหาคม 2560	วิสาหกิจชุมชน กลุ่มกะปิ หมู่ที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล - วิเคราะห์การตลาด เพื่อกำไรที่เพิ่มขึ้น 1. ปรับเปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อขายได้มากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้วิจัย - แกนนำกลุ่ม - คณะกรรมการกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - ประสานงานนักพัฒนาชุมชน แจ้ง ได้ OTOP 5 ดาว - ได้แบบผลิตภัณฑ์ใหม่
30 สิงหาคม 2560	หมู่ที่ 2 ชุมชน บ้านอ่าวน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล - สัมภาษณ์ผู้ให้และผู้ได้รับสวัสดิการชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้วิจัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลการเข้าถึงสวัสดิการชุมชน - สร้างความเข้าใจเพิ่มเติมสำหรับผู้สนใจในการจัดสวัสดิการชุมชน
15 กันยายน 2560	หมู่ที่ 2 ชุมชน บ้านอ่าวน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล - ประเมินความพึงพอใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้วิจัย - แกนนำกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลการประเมินผลทุกขั้นตอนของ การดำเนินงาน เพื่อสะท้อนการปฏิบัติ - รูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชน

วัน/เดือน/ปี	สถานที่	สรุปประเด็น	ผู้เข้าร่วม/ผู้ดำเนินการ	ผลที่เกิด/ประเมิน
		<ul style="list-style-type: none"> - สะท้อนแผนการปฏิบัติงานตลอดทั้งปี - สันทนาการกลุ่ม - ประเมินผลร่วมกันของทีมแกนนำ 		ชาวประมงชายฝั่งฯ ฉบับร่าง
30 กันยายน 2560	วิสาหกิจชุมชน กลุ่มกะปิ หมู่ที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมเสวนาแลกเปลี่ยนรู้เพื่อพัฒนาต่อยอด - สรุปผลการดำเนินงาน - ตรวจสอบข้อมูล - แก้ไขข้อมูลโดยชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - ทีมวิจัย - ผู้นำชุมชน - แกนนำกลุ่ม - สมาชิกกลุ่ม - คณาจารย์จากหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> - สะท้อนกระบวนการการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ - รูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ
	วิสาหกิจชุมชน กลุ่มกะปิ หมู่ที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> - สรุปผลการวิจัยปฏิบัติการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้วิจัย 	<ul style="list-style-type: none"> - สรุปผลการวิจัยปฏิบัติการ - รูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ ใช้การมีส่วนร่วม ตั้งแต่ ริเริ่ม วางแผน ดำเนินการ รับผลประโยชน์ และประเมินผล อยู่ในทุกกิจกรรม

ขั้นที่ 5 การสรุปและประเมินผลของกิจกรรม

ผลการพัฒนารูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชน 30 กันยายน 2560

1) สรุปการดำเนินกิจกรรม

การดำเนินกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก และชาวบ้านที่ต้องการเข้ามาเป็นสมาชิก การประชุมสมาชิกคณะกรรมการได้จัดประชุมทีมงานเพื่อเตรียมวางแผนงานก่อนทุกครั้ง ก่อนการทำวิจัยได้ทำการประชุมเพื่อหาปัญหา /อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการให้กับคนในชุมชนพบว่า ชุมชนบ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ มีการจัดกลุ่มอาชีพแปรรูปผลผลิตทางการประมงเกิดขึ้น ได้จัดเป็นกลุ่มอาชีพแปรรูปโดยแม่บ้านของชาวประมง ขณะที่ชุมชนบ้านอ่าวน้ำได้มีการพัฒนาจากกลุ่มอาชีพเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากการประมงเพื่อยังชีพและค้าขายในตลาดของชุมชน เป็นการทำการประมงเพื่อป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรม เกิดการแข่งขันเพื่อช่วงชิงทรัพยากรสัตว์น้ำกันมากขึ้นส่งผลต่อระบบนิเวศ เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม เมื่อสัตว์น้ำจับได้น้อยลง จึงเกิดการร่วมกันคิดแก้ปัญหาดังกล่าวร่วมกับคนในชุมชน

การแปรรูปสัตว์น้ำและทำกะปิ ซึ่งมีการหาสมาชิกเข้ามารวมกลุ่มเรื่อยๆ ทางกลุ่มมีการแบ่งปันผลและกำไรแก่สมาชิก และมีการแบ่งกำไรส่วนหนึ่งมาจัดสวัสดิการแก่ชุมชน โดยชุมชนจะเรียกว่า “คืนกำไรให้กับสังคม” ในด้านสุขภาพ ด้านประกอบอาชีพ และด้านการศึกษา อย่างชัดเจนแต่ยังขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

“...กลุ่มนี้มีทำเคย ทำปลาเค็มแห้ง แล้วก็หลายอย่าง แต่ที่ทำบ่อยคือเคย มีการรวมกันมาไม่นานที่ สมาชิกไม่ค่อยมาก เหตุผลที่รวมเพราะหากแต่ละคนทำขายได้ราคาไม่ดี และบางที่ใช้การรณรงค์เคย ซึ่งผิดกฎหมาย เราก็เลยรวมกลุ่มกัน หลายคน ใช้วิธีการตัด ทำโรงเรือนเล็กๆ ไม่ให้แมงวันตอม จะได้สะอาด ตอนนี้กำลังขอ อย. (ออ-ยอ) อยู่ ส่วนการแบ่งเงินจะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือในร้อยละ 45 ปันผลให้กับสมาชิก 15 พัฒนากลุ่ม 10 คืนให้กับสมาชิกที่หากุ้งเคยมาให้กลุ่ม ใครหามากก็จะได้มาก แต่ต้องใช้วิธีการตัดนะ ห้ามรูน เราจะต้องทำให้ถูกกฎหมาย หากรูนเราจะไม่รับกลิ่นโคลนมันจะติด จะรู้เลยว่ารูน เหลืออีก 15 คืนกำไรให้กับสังคม ...”

(บังหมาด แหลมสัก, สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560)

ผู้วิจัยจึงได้สอบถามประเด็นการคืนกำไรให้กับสังคมว่าทางกลุ่มมีการจัดการอย่างไร บังคด แหลมลัก (สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560) ผู้เป็นชาวประมงในชุมชนกล่าวว่า “...เค้าขอเจ็บใช้ ไม่บาย⁷⁷เราก้ให้ เด็กขอซื้อหนังสือเรียน⁷⁸เราให้ ผู้ใหญ่ขอไปทำไหร่ๆ⁷⁹ในชุมชนเราก้ให้...” เมื่อผู้วิจัย ได้สอบถามเจ้าหน้าที่หน้าพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลแหลมลัก เกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ และสวัสดิการ ชุมชนที่ทางชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล และสอบถามชาวบ้านทั้ง 2 ชุมชน โดย พี่ญา ออบต. (สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560); จะเป็ด (สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560); จะนำหลิ๊ะ (สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560) และบังแอ (สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560) ได้ข้อมูลที่ตรงกันว่า หลายกลุ่มอาชีพมีการเน้นเป็นลักษณะธุรกิจ และได้ปิดตัวลงไปเนื่องจากขัดผลประโยชน์กัน สำหรับ ทางพัฒนาชุมชนของเทศบาลได้เข้าไปช่วยเหลือหลังจากที่กลุ่มได้รวมตัวกัน และสามารถดำเนินการ ด้วยตนเองระยะหนึ่งแล้ว

สำหรับการสนับสนุนของภาครัฐ และการมีส่วนร่วมในสวัสดิการชุมชนของ ชาวประมงในชุมชนพบว่า เน้นการสร้างความร่วมมือในภาคประชาชน และใช้กฎระเบียบ และการ ดำเนินงานในชุมชนตามหลักศาสนาอิสลาม มีการพึ่งพาจากรัฐน้อย ยกเว้นระบบโรงเรียนที่ ทาง พัฒนาชุมชนเป็นผู้จัดสร้างให้ และระบบสาธารณสุขไปรษณีย์ที่เป็นสวัสดิการสังคมที่ทุกคนควรจะได้อยู่แล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวประมง และ กรรมการหมู่บ้าน เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว รวมถึงสิ่งที่อยาก ให้ พัฒนาความช่วยเหลือ

สวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเล จะเน้นการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อให้ได้ ผลตอบแทนมาสร้างสวัสดิการให้ชุมชน การรวมกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นใจ เพื่อ ต่อรองราคาของสินค้าที่ดีกว่าการขายเดี่ยวๆ เมื่อได้ผลตอบแทนมากก็นำมาปันผลให้สมาชิก และสร้าง สวัสดิการตามการร้องขอ ตามที่กลุ่มจะสามารถให้ได้ ในภาครัฐเองก็มีการสนับสนุนเมื่อชุมชน สามารถเดินได้ด้วยตนเองสักระยะ ในบางครั้งก็ได้เข้าไปช่วยเหลือ เมื่อมีการร้องขอความช่วยเหลือ และประสานไปยังหน่วยงานอื่นๆ ให้กับชุมชน สำหรับบางกลุ่มอาชีพที่ได้ปิดตัวลงไปนั้นรอแต่การ ช่วยเหลือจากทางภาครัฐ ประกอบกับผู้นำกลุ่มที่ไม่เข้มแข็งต่อกระแสทุนนิยม ส่วนกลุ่มที่ยังคงดำรง อยู่ได้ในปัจจุบันนั้นสามารถพัฒนาได้ด้วยตนเองใช้แนวทาง “พออยู่ พอกิน” พัฒนาบนพื้นฐานในสิ่งที่ ตนเองมี รวมถึงความเอื้อเฟื้อ แบ่งกันที่ไม่เพียงแต่สมาชิก แต่ยังคงจุนเจือไปถึงชุมชนของสมาชิกกลุ่ม เอง ตามกำลังที่มี จึงเกิดเป็นความรักความสามัคคีกันในชุมชน ผู้วิจัยจึงได้สอบถามข้อมูลการมีส่วนร่วม ของคนในชุมชน ซึ่ง บังหมาด แหลมลัก (สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560) ได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันและ สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความ ต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย จะเห็นได้ว่า ชุมชนเสมือนเป็นองค์กรอย่างหนึ่งที่มีบทบาท และการบริหารจัดการกลไกต่างๆ ในสังคมอีกทั้งยังเป็น

⁷⁷ ไม่บาย หมายถึง ป่วย ไข้ มีปัญหาด้านสุขภาพ

⁷⁸ ซื้อหนังสือเรียน หมายถึง ซื้ออุปกรณ์ในการเรียน

⁷⁹ ทำไหร่ๆ หมายถึง ทำกิจกรรมต่างๆในชุมชน และทุนในการประกอบอาชีพ

องค์กรลำดับต้นๆ ที่เป็นแหล่งขัดเกลาทรัพยากรมนุษย์ให้เติบโตเป็นไปตามครรลอง ครอบธรรมของสังคมนั้นให้เป็นไปตามวิถีประชาชนั้นการที่จะนำนวัตกรรมทางสังคมใหม่ๆ เข้ามาในชุมชนย่อมเป็นสิ่งที่ท้าทาย สิ่งที่ตามมาพร้อมกันคือความคาดหวังกับนวัตกรรมนั้น ในทางกลับกันความไม่เชื่อใจต่อนวัตกรรมที่ถูกนำเข้ามา ก็มีไม่น้อยเช่นเดียวกัน สิ่งที่ริเริ่มเป็นลำดับแรกๆ ของการทำงานของคณะทำงานชุมชน คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการที่คณะทำงานชุมชนจะนำมาใช้ในการดำเนินงานในชุมชน รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม

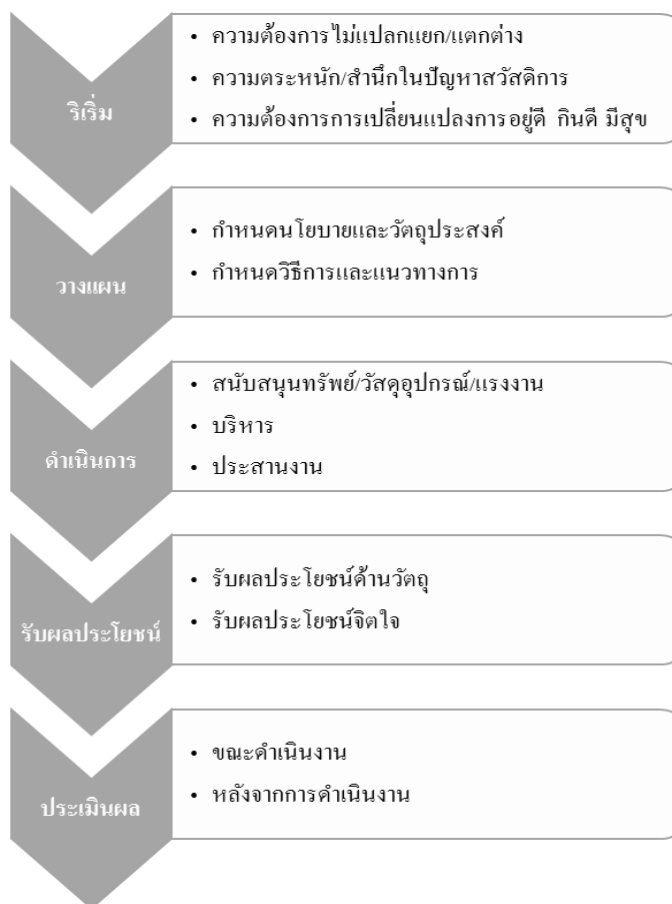
2) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้ การค้นหาจุดสนใจที่ดี และมีพลังต่อการอธิบายสิ่งต่าง ๆ ในการระบุประเด็นปัญหาหรือความน่าสนใจที่โดดเด่น และมีความเชื่อมโยงกับเรื่องราวอื่นๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องถึงประโยชน์ และผลกระทบต่อชุมชน เพื่อเป็นหัวข้อหลักในการเปิดตัวประเด็นความสนใจในการมุ่งใจไปสู่การสื่อสาร และนำเสนอถึงเรื่องราวต่างๆ ในการขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมการสร้างชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เป็นชุมชนมีความเข้มแข็งต่อไปในอนาคตได้ ดังนั้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ และการเข้าไปมีส่วนร่วมของการจัดทำแผนไปสู่ขั้นของการปฏิบัติก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหาร ประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก รวมถึงการระดมกลุ่มเพื่อจัดเวทีประชาคมในชุมชน เพื่อหารือถึงการดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนให้เป็นไปตามที่ต้องการ และสามารถแก้ปัญหาที่ชุมชนกำลังเผชิญอยู่ไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคิด ร่วมกันแสวงหาแนวทาง และปฏิบัติร่วมกันโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาของชุมชน

4) การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ประชาชนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ สำหรับการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกในชุมชนนั้น มีการระดมทุนของคนในชุมชน และมีกฎระเบียบคือสมาชิกจะต้องเข้าร่วมในกิจกรรมของกลุ่มเพื่อให้ได้ซึ่งเงินปันผลและค่าแรงในเบื้องต้น พร้อมทั้งนี้จะได้รับการดูแลร่วมกันในชุมชน โดยยึดคติของชุมชนที่ว่า “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมได้ ร่วมรับผิดชอบ”

5) การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา ประชาชนเข้าร่วมประเมินการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินผลย่อย เป็นการประเมินผลก้าวหน้าเป็นระยะๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปสุดท้าย สำหรับการประเมินผลจะมีคณะทำงานของชุมชนร่วมกับคนในชุมชนประเมินผลการดำเนินงานโดยจะรายงานผลการดำเนินงานในที่ประชุมประจำเดือน พร้อมทั้ง กับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน จากการนำกระบวนการดังกล่าวมาใช้ในการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชน

เกิดขึ้นในช่วงที่ชุมชนกำลังประสบกับปัญหา ส่งผลให้การดำเนินงานของคณะทำงานที่เกิดจากการรวมตัวของแกนนำในชุมชนสามารถดำเนินงานได้ง่ายขึ้น

ภาพที่ 6-14 แสดง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย

อย่างไรก็ดีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คนในชุมชนต่อกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยหลายๆด้าน โดยเฉพาะการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน โดยการใช้ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนเป็นเครื่องมือไปสู่การขับเคลื่อนกิจกรรมอื่นๆ ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม สำหรับตัวผู้นำกลุ่ม ควรมีความเข้มแข็ง มีทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชยัน มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และเป็นที่ศรัทธาของสมาชิกชุมชนเองก็ควรใช้คุณธรรมเป็นหลักการของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ที่อยู่ด้วยความรักสามัคคีและการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ส่วนผลผลิตของชุมชนควรกำหนดมาตรฐานเพื่อรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ ให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและ ผู้ใช้บริการ ดังนั้นการให้ได้มาซึ่งสวัสดิการชุมชนของคนในชุมชนนั้น เริ่มจากกระบวนการสร้างรายได้ให้ชุมชน จากกลุ่มอาชีพและพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ระบบการพึ่งตนเอง การพัฒนาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้จากการจัดการทรัพยากร และผลผลิต แสวงหาและพัฒนาความรู้พื้นฐาน ความรู้ภูมิปัญญาที่

มีอยู่ในชุมชน ด้านการถ่ายทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น สู่การจัดสวัสดิการในชุมชน ซึ่งในชุมชนนี้มีการจัดการสวัสดิการชุมชน ก่อนมีการดำเนินการโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนารูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชน มีการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ยากลำบาก ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ที่ประสบความเดือดร้อนทางสังคมอยู่ 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรกเป็นการจัดสวัสดิการตามประเพณีของแต่ละชุมชนเป็นสวัสดิการที่ไม่เน้นเรื่องเงินไม่ได้เกี่ยวข้องกับกองทุนการเงินที่มีอยู่ในชุมชนและไม่ได้มีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนว่าผู้ที่ได้รับสวัสดิการจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร และการให้ความช่วยเหลือคืออะไรและมีจำนวนเท่าใด แต่เป็นสวัสดิการที่แทรกในวิถีชีวิตชุมชน เมื่อมีผู้ประสบความเดือดร้อนในชุมชนซึ่งส่วนใหญ่ถ้าประสบความเดือดร้อนก็จะร่วมกันให้ความช่วยเหลือตามอัตภาพ การให้ความช่วยเหลือจึงมีความหลากหลายทั้งในเรื่องของเงิน เครื่องอุปโภคบริโภค การให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือด้วยแรงงาน

ลักษณะที่สอง เป็นสวัสดิการเกี่ยวข้องกับการเงินที่มีสนับสนุน การศึกษา อาชีพ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย และการเสียชีวิต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงินทุนที่เกิดจากการออม และการรวมกลุ่มกันทำกะปิ ขาย ตัวอย่างการช่วยเหลือเช่น ให้ตามที่มีสยดิร้องขอ มอบเงินสนับสนุนการศึกษาให้เล็กน้อย มอบเงินทำบุญให้ผู้เสียชีวิต รายละ 500 บาท หากเป็นสมาชิก 1,000 บาท ช่วยเหลือการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย โดยการยืมเงินไม่คิดดอกเบี้ย รายละไม่เกิน 3,000 บาท และ ช่วยเหลือเงินยืมซ่อมแซมเครื่องมือประมง รายละไม่เกิน 3,000 บาท ซึ่งถือว่าเป็นสวัสดิการเงินกู้ไร้ดอกเบี้ย และเงินปันผลจากกำไรของกลุ่ม

2) ความก้าวหน้า

การวิจัยเชิงปฏิบัติการฯ ชุมชนบ้านอ่าวน้ำที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานวิจัย ซึ่งในกระบวนการวิจัยนั้นมีปัจจัยนำเข้า (input factors) ที่ได้ก่อให้เกิดความก้าวหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวัสดิการชุมชน ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านอ่าวน้ำอยู่ 3 ประการ คือ

ประการแรก การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลสวัสดิการชุมชนเป็นเครื่องมือที่กระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการรับรู้เกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน ทั้งนี้เพราะในการสำรวจข้อมูลระหว่างการสำรวจข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มและการสอบถามข้อมูลในเวทีประชาคมหมู่บ้าน กระบวนการเก็บข้อมูลดังกล่าวนี้ทำให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชนกระจายตัวออกไปในวงกว้าง จากเดิมที่ส่วนใหญ่เป็นรับรู้เฉพาะผู้นำชุมชนและกรรมการกลุ่มเท่านั้น

ดังนั้นการสำรวจข้อมูลในครั้งนี้จึงทำให้ประชาชนในชุมชนโดยรวมได้ทราบถึงสถานภาพของชุมชน ทั้งทางด้านการเงิน การบริการจัดการ และความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในกลุ่ม

ประการที่สอง นักวิจัยชุมชนที่เป็นอาสาสมัครจากทุกหมู่บ้านในชุมชนบ้านอ่าวน้ำ ซึ่งนอกจากจะรับผิดชอบในการเก็บข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการในชุมชนแล้วนักวิจัยชุมชนยังเป็นกลไกสำคัญในการแพร่กระจายความรู้และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสวัสดิการให้

เกิดขึ้นในชุมชนและบทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของนักวิจัยชุมชนคือเป็นกลไกที่จำเป็นในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการจัดสวัสดิการระหว่างชุมชนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบูรณาการในชุมชน

ประการสุดท้าย การเวทีประชาคม ที่ถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการบูรณาการสวัสดิการชุมชนซึ่งในระหว่างการดำเนินการวิจัยนั้นได้มีการจัดเวทีประชาคมในระดับหมู่บ้านขึ้นหลายครั้งและได้เข้าร่วมประชุมในการจัดแผนพัฒนา และเสนอเงินสนับสนุนจากเทศบาล ตำบลแหลมสัก เพื่อให้พัฒนาอาชีพ นำไปสู่วัตถุประสงค์ที่นับตั้งแต่การสรุป การตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูลสวัสดิการชุมชนที่ได้จากการสำรวจวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งการจัดสวัสดิการชุมชนการวางแผนพัฒนาและบูรณาการสวัสดิการระดับชุมชนและตำบล การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการสวัสดิการของชุมชน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์บูรณาการสวัสดิการชุมชนจากพื้นที่ การค้นหาผู้ยากลำบากในชุมชน และวางแผนในการให้ความช่วยเหลือ การรายงานผลความก้าวหน้าในการจัดการสวัสดิการและการบูรณาการกองทุนระดับชุมชนและตำบล

นำไปสู่การจัดการสวัสดิการที่มีการบูรณาการระหว่างกองทุนต่างๆ ในชุมชนและมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายสวัสดิการ ในบางหมู่บ้านในตำบลแหลมสัก ในอนาคต ซึ่งขณะนี้ มีชุมชนใกล้เคียงใช้รูปแบบกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย ที่พัฒนาโดยผู้วิจัย ในการดำเนินการเพื่อจัดสวัสดิการในชุมชนของตนให้เข้มแข็งก่อน จึงจะรวมเป็นเครือข่าย

3) กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ

กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน หากจะกล่าวถึงกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นในชุมชนนั้นมีสองประเภทคือประเภทแรกเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปันผลกำไรให้สมาชิกและจัดสรรกั๊ยมให้กับสมาชิกตามกลุ่มอาชีพต่างๆ ซึ่งกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มที่จะตั้งขึ้นมาในชุมชนเป็นระยะเวลานานแล้ว ประเภทที่สองเป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาเพื่อผลประโยชน์ของชุมชนกล่าวคือมีการเก็บเงินสวัสดิการจากสมาชิกแล้วมาจัดสรรพัฒนาอาชีพ และปันผลให้กับสมาชิก ยามเจ็บป่วยและยังจัดสรรให้กับคนในชุมชนที่ด้อยโอกาสผู้สูงอายุและคนพิการซึ่งกลุ่มสวัสดิการดังกล่าวเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นใหม่ภายในชุมชนเป็นกลุ่มหนึ่งที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชุมชนบ้านอ่าวน้ำเป็นลักษณะการดำเนินงานออกตามประเภทที่สองเป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาเพื่อผลประโยชน์ของชุมชน 4 ขั้นตอน

ขั้นที่1 รับทราบปัญหาและมีความตระหนักร่วมกันเป็นขั้นที่ทำให้คนในชุมชนได้รับรู้ รับทราบปัญหาและมีความตระหนักในปัญหาร่วมกันโดยปัญหาดังกล่าวต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนและเป็นปัญหาที่คนในชุมชนมีความเห็นว่าสิ่งนี้เป็นปัญหาและต้องการที่จะแก้ไขปัญหาร่วมกัน เมื่อปัญหาได้รับการแก้ไขแล้วคนในชุมชนจะมีความเป็น อยู่ที่ดีขึ้นประกอบด้วย ขั้นตอนย่อยๆดังนี้

1) การประชุมภายใน กลุ่มกะปิ เป็นการประชุมแกนนำกลุ่มเพื่อหาทางช่วยเหลือชาวบ้านให้ได้รับสวัสดิการ

2) การพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน โดยมี พัฒนาการจังหวัด นักพัฒนาชุมชน และผู้วิจัย จัดอบรมให้เพื่อไปแนวทางในการกำหนดการดำเนินงานด้านสวัสดิการภายในชุมชน หลังจัดการอบรมสมาชิกเห็นด้วยที่จะพัฒนากลุ่มกะปิให้ก้าวหน้า สามารถจัดสวัสดิการชุมชนให้เกิดการอยู่ดี กินดี และมีสุขได้

3) ขอบุญสนับสนุนการดำเนินงานจากพัฒนาชุมชนอำเภอ และพัฒนาชุมชนจังหวัด เพื่อพัฒนากลุ่มกะปิให้เป็นวิสาหกิจชุมชน สู่อุบัติความก้าวหน้าและยั่งยืน

4) เสนอเรื่องให้สภาเทศบาลตำบลอนุมัติโดยมีนายกเทศมนตรี และสมาชิกเทศมนตรีที่เป็นให้การสนับสนุน ซึ่งทางสภาเทศบาลมีความเห็นว่าเรื่องสวัสดิการชุมชนเป็นสิ่งที่ดีที่จะทำให้คนในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ลดการพึ่งพิงจากรัฐ และทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

ขั้นที่2 ปฏิบัติการ สวัสดิการชุมชน เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชนหลังจากที่คนในชุมชนได้รับทราบปัญหาและตระหนักในปัญหาร่วมกันแล้วจึงมีความเริ่มการดำเนินงานเพื่อ ให้ รับทราบปัญหาและตระหนักในปัญหาร่วมกันแล้วจึงมีการเริ่มดำเนินงานเพื่อให้สามารถ จัดสวัสดิการให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน

1) จัดตั้งกรรมการและกำหนดกฎระเบียบ ดำเนินการหลังจากที่มีการประชุมชี้แจงรายละเอียดสวัสดิการชุมชนภายในชุมชนแล้ว การจัดตั้งกรรมการคัดเลือกจากตัวแทนหมู่บ้านที่สมัครใจเข้ามาทำงานเป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับทาง หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

2) เปิดรับสมาชิกการสมัครสมาชิกจัดทำโดยมีกรรมการกลุ่ม เป็นผู้พิจารณาว่าบุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติที่เหมาะสมตามที่กำหนดไว้ในกฎระเบียบหรือไม่ จากนั้นก็ให้ผู้ที่สมัครนำหลักฐานสมัคร และค่าสมัครสมาชิกมาส่งจำนวน 100 บาท จากนั้น ก็มีการมอบสมุดบัญชีและส่งรายชื่อให้กับทางเลขานุการกลุ่มเพื่อจัดทำบัญชี

3) ดำเนินงานตามกฎระเบียบ เป็นการดำเนินงานตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ในกฎระเบียบของกลุ่ม ในการมาพัฒนาอาชีพ และนำกำไร มาปันผล 40% สวัสดิการชุมชน 30% และการดำเนินการกลุ่ม 30%

ขั้นที่3 ทบทวนปัญหาและสร้างการมีส่วนร่วม เป็นขั้นตอนการติดตามการดำเนินงานและหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอีกครั้งสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อให้สมาชิกและหน่วยงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ทบทวนปัญหา

1) ประชุมกรรมการดำเนินงานทุก ๆ 1 เดือนเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน ว่าในเรื่อง แต่ละหมู่บ้าน เกิดปัญหาอะไรบ้างเพื่อ ที่จะได้หาทางแก้ไขปัญหาร่วมกันรวมทั้งตรวจสอบจัดสวัสดิการ

2) ให้สมาชิกเข้ามาร่วมพิจารณาข้อกำหนดกฎระเบียบของกลุ่มเพราะสมาชิกเป็นผู้ได้รับสวัสดิการโดยตรงทางการกรรมการกลุ่มจึงเปิดโอกาสให้เข้ามาร่วมพิจารณาและเสนอความคิดเห็นในการพัฒนา

3) รับฟังความก้าวหน้าการดำเนินงานจากกรรมการหมู่บ้านในการประชาคมหมู่บ้าน เป็นหนึ่งในการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชนและทำให้สมาชิกสามารถแสดงความคิดเห็น และสอบถามข้อมูลที่สงสัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจและมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

ขั้นที่4 ขยายและสร้างเครือข่าย

1) ประสานงานกับกลุ่มสวัสดิการพื้นที่อื่นเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนว ทางในการดำเนินงาน โดยมีการส่งกรรมการเข้าร่วมประชุมในเรื่องสวัสดิการชุมชนมีการประสานงานกับเทศบาล และ องค์การบริหารส่วนตำบล ในการสร้างเครือข่ายหมู่บ้านใกล้เคียง ตำบลแหลมสักก่อน โดยให้กลุ่มกะปิได้รับการพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชน เป็นกลุ่มต้นแบบขยายผล

2) เมื่อกลุ่มสวัสดิการพื้นที่อื่นพร้อมเข้าเป็นเครือข่าย ก็จะมาทำข้อตกลงร่วมกัน (แต่สำหรับการวิจัยนี้ได้เพียงแค่ขยายผล เพื่อสร้างเครือข่ายสวัสดิการชุมชนในอนาคต)

4) รูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชน

จากจุดเริ่มต้นที่ชุมชนมีความร่วมมือกันในชุมชน ก่อเกิดเป็น กลุ่มกะปิ หมู่ที่ 2 บ้านอ่าวน้ำ ผู้วิจัยเห็นความพยายามของชุมชนที่จะจัดสรรทรัพยากรให้คนในชุมชนเอง อย่างเท่าเทียม และยุติธรรม พร้อมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนั้นไว้ให้ลูกหลาน เหล่านี้ถือว่าเป็นมรดกทางความคิดของชุมชนอันจะนำมาซึ่ง ความเกื้อกูลกันในชุมชน ทำให้คนในชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคีกัน ผู้วิจัยจึงคาดการณ์ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานทุนทางสังคมและและวัฒนธรรม อันจะทำให้ การใช้กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ เกิดความสำเร็จได้ จึงได้เข้าไปเป็นเพื่อน เป็นพี่ เป็นน้อง ในการดำเนินการร่วมกันกับคนในชุมชน มีเป้าหมายที่คาดหวังนั้นคือ เพื่อให้คนในชุมชน อยู่ดี กินดี และมีความสุข โดยการพัฒนารูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนร่วมกัน ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และความสำเร็จในการดำเนินการวิจัย กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย จึงได้ก่อกำเนิดขึ้น จากกลุ่มกะปิ พัฒนาจนเป็น วิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิ (ภาพที่ 6-16) หลังจากนั้นก็ร่วมด้วยช่วยกันในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานต่างๆ ได้แก่ อย. ฮาลาล และ OTOP (ภาพที่ 6-16 ถึงภาพที่ 6-18) ซึ่ง OTOP นั้นทางกลุ่มหวังไว้เพียง 3 ดาวในปีนี้ โดยจะพัฒนาในปีถัดไป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานนั้นได้ดำเนินการเพื่อให้ตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิเอง ผลต่อเนื่องที่ตามมาคือมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น เมื่อมีรายได้เพิ่มก็จะมีทุนในการจัดสวัสดิการชุมชนให้คนในชุมชน ซึ่งผลการดำเนินการก็เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ร่วมกับชุมชน วิสาหกิจชุมชนจึงมีเงินทุนมาจัดสวัสดิการ โดยแบ่งเป็นสัดส่วน ขณะดำเนินการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งฯ ใช้การมีส่วนร่วม ตั้งแต่ ริเริ่ม วางแผน ดำเนินการ รับผลประโยชน์ และประเมินผล ทุกขั้นตอน อีกทั้งผู้วิจัยแนะนำทางวิสาหกิจชุมชนให้มีการประเมินผลระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการ โดยประเมิน ระยะ 3 เดือน 6 เดือน และ 1 ปี ในช่วงปีแรก ปีถัดไปก็ใช้รอบการประเมินการดำเนินการ 6 เดือน ทุกการดำเนินการให้ประเมินทั้งประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้การ

ประเมินการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน 3 เดือน ผลดังกล่าวถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง โดยมีกระบวนการในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ดังภาพที่ 6-21

ผู้วิจัยได้แบ่งกระบวนการขับเคลื่อน เป็น 3 ระยะ คือ 1) ต้นน้ำ 2) กลางน้ำ และ 3) ปลายน้ำ เพื่อการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย เริ่มจาก 1) ต้นน้ำ นั่นคือ คนในชุมชนได้รวมกลุ่มกัน มีการระดมสมองและเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชน หลังจากนั้นได้มีการออมทรัพย์ระดมทุนเพื่อใช้ในกิจกรรมพัฒนาชุมชน มีการประชุมกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นระยะ โดยใช้การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (A-I-C) มีการระดมสมอง และ ทำ mind mapping เพื่อหาประเด็นที่ชุมชนต้องการพัฒนาร่วมกัน ภายใต้การตัวชี้วัดของชุมชน “*กินดี มีสุข รักสุขภาพ ได้กำไร พอใจ ยั่งยืน*” หมายถึง กิจกรรมในชุมชนนั้นจะต้องตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุขทางกาย มีความพึงพอใจในกิจกรรมชุมชน มีกำไรคืนสู่คนในชุมชน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมีความยั่งยืน แต่การดำเนินกิจกรรมชุมชนดังกล่าวจำต้องใช้ งบประมาณเป็นสิ่งสนับสนุน ฉะนั้นจึงได้เสนอการสร้างอาชีพกันในชุมชน ส่งผลต่อระยะ 2) กลางน้ำ นั่นคือ เมื่อมีการเสนอให้เกิดการมีรายได้จากการสร้างอาชีพในชุมชนแล้ว จึงได้วางแผนร่วมกันในการขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วม และการจัดการภายในชุมชน มีการคัดเลือกผู้ที่มาทำหน้าที่ให้กับชุมชน รวมถึงเสนอ ผลิตภัณฑ์ของชุมชน นั่นคือการแปรรูปสัตว์น้ำ ได้แก่ ปลาเค็ม กะปิ สาหร่ายพวงองุ่น ซึ่งชุมชนเสนอทางเลือกคือ กะปิและปลาเค็ม ด้วยเหตุผลที่ทำงาน อยู่ได้นาน ลงทุนไม่เยอะ หลังจากนั้นก็ได้ระดมสมองเสนอความคิดเห็นเพื่อให้มีคุณภาพ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วออกแบบผลิตภัณฑ์ ร่วมกับพัฒนาชุมชน และผู้วิจัย พร้อมยื่นขอมาตรฐานต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับ สร้างการตลาด จาก รายการทีวี 5 รายการ เมื่อขายได้กำไร นำร้อยละ 30 ของกำไร มาเป็นต้นทุนในการต่อยอด ทั้งค่าวัสดุ/อุปกรณ์ ค่าแรงงาน และค่าดำเนินการต่างๆ สู่การจัดการภายในพัฒนากลุ่มอาชีพ และการพัฒนาศักยภาพในระยะ 3) ปลายน้ำ โดย ร้อยละ 40 ของกำไรจะปันผลให้กับสมาชิก และ ร้อยละ 30 ของกำไรจะจัดเป็นสวัสดิการชุมชน แบ่งเป็น (1) *การให้* ร้อยละ 15 แบ่งเป็นการเสียชีวิต ร้อยละ 5 อุบัติเหตุและประกันสุขภาพร้อยละ 10 ซึ่ง อุบัติเหตุและประกันสุขภาพจะมอบให้บริษัทประกันเป็นผู้ดูแล เพื่อผลกระทบการประกันความเสี่ยงของกลุ่ม ในการดำเนินการดังกล่าวเป็นลักษณะประกันออมทรัพย์ อุบัติเหตุและสุขภาพ โดยวิสาหกิจชุมชนออกให้ 150 บาท ต่อเดือน ส่วนกินวิสาหกิจชุมชน จะหักจากเงินปันผล ทั้งนี้ขึ้นกับข้อตกลงว่า แต่ละ คนจะเลือกแผนใด (ทุกคนเลือกแผน 1 และไม่เลือกประกันมะเร็ง) (2) *การสร้าง* ร้อยละ 5 สำหรับยืมเพื่อการต่อยอดอาชีพ ยืมเพื่อการสร้าง/ซ่อมที่อยู่อาศัย ยืมเพื่อซ่อมแซมอุปกรณ์ประมง โดยไม่คิดดอกเบี้ย แต่ให้ส่งคืนในระยะเวลาที่กำหนด หากยังมีเงินเหลือพอให้ผู้ที่จะประสงค์ยืมอีก ก็สามารถทำการยืมได้ หากผู้ที่ยืมไปยังไม่คืนและไม่มีเงินเหลือ ก็ไม่สามารถให้ทำการยืมต่อได้ เงินยืมนี้ จะเพิ่มขึ้นทุก 3 เดือน ตามผลกำไร ฉะนั้นเป็นลักษณะของการให้ชุมชนร่วมกันดูแล และ (3) *การเสริม* ร้อยละ 10 ประกอบด้วยการส่งเสริมพัฒนาอาชีพให้คนในชุมชน ร้อยละ 5 และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ร้อยละ 5 (ภาพที่ 6-19) ที่สำคัญหากยังมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนสนับสนุน ก็จะนำเข้ามาสมทบกับส่วนนี้ นอกจากนี้จะดำเนินการสร้างอาชีพและอนุรักษ์ทรัพยากรเป็นหลักแล้ว แต่ยังมีเงินเหลือก็จะนำมาส่งเสริมสุขภาพ เช่น ทุนการศึกษา สถานที่ให้เด็กเล่น และปรับปรุงสิ่งแวดล้อม หรือนำมารวมกับ งบประมาณจาก

หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ที่ทางวิสาหกิจชุมชนได้เสนอขอ ในการจัดอบรมอาชีพอื่น ๆ เพื่อขยายผล กำไรให้สมาชิก อบรมสุขภาพซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้อบรมให้ ฝึกการออกแบบผลิตภัณฑ์และการพัฒนาบรรจุ ภัณฑ์ มาตรฐานของผลิตภัณฑ์ โดย พัฒนาชุมชนอำเภอและจังหวัด สิ่งเจือปนสิ่งตกค้าง โดยกรม ประมง และที่สำคัญ เครือข่ายชุมชนการท่องเที่ยวโดย ชุมชนบ้านแหลมสัก ที่จัดแผนที่ท่องเที่ยว ภายใต้งานแนวคิด

“...ชม: วิถีชีวิตชาวเล เก๋ก๊าด

ชม: กะปิกุ้งตัก คนทำนารัก กะป็น่ากิน...”

เหล่านี้ทำให้คนในชุมชนเกิดความร่วมมือกันพัฒนาศักยภาพจากตนเอง สู่ชุมชน โดยอาศัยความร่วมมือและเครือข่าย จึงทำให้คนในชุมชนการกินอยู่แต่พอดี มีสุขและมีสิทธิ เพื่อ คุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อความผาสุก ความสามัคคี และความมั่นคงทางสังคม ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยเกิดความ เข้าใจคำว่า“สวัสดิการ” ในหลากหลายมุมมอง ทั้งที่เป็นตัวเงินและเป็นสิ่งของ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความเข้าใจแนวทาง และรูปแบบการจัดสวัสดิการบนฐานทุนทาง สังคมต่างๆ โดยเฉพาะการจัดสวัสดิการบนพื้นฐานการดำรงชีวิต “แบบพึ่งพาตนเอง” มีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกันของคนในชุมชนและธรรมชาติ อย่างเคารพซึ่งกันและกัน มีกระบวนการดำเนินการที่ สอดคล้องกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ใช้หลักศาสนา และการมีส่วนร่วมของคนอย่าง กว้างขวาง กล่าวได้ว่า สวัสดิการชุมชนที่เป็นการบริหารและจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติเป็นการ จัดการทุนของชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เป็นการจัดการกระบวนการผลิตที่ไม่เป็น พิษต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม มีการบริหารจัดการด้านทุนโภคทรัพย์ที่เป็น ทุนที่เกิดจากการผลิต และการสะสมของคนในชุมชน

ภาพที่ 6-15 แสดงกิจกรรมเสวนาแลกเปลี่ยนรู้เพื่อพัฒนาต่อยอด

หนังสือแจ้งคณะกรรมการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

หนังสือแจ้งผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิหมู่ที่ 2 บ้านอ่าวน้ำ

ที่ตั้ง: เลขที่ 13/2 หมู่ที่ 2 ตำบลแหลมเหล็ก
อำเภอท่าลี่ จังหวัดกระบี่ รหัสไปรษณีย์ 81110
โทรศัพท์: 0812511513 โทรสาร: E-mail address :
เพื่อเป็นหลักฐานว่า ได้มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน
ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 เสียค่าธรรมเนียม
รหัสทะเบียน 8-81-05-02/1-0013
ให้ไว้ ณ วันที่ 29 เดือนเมษายน พุทธศักราช 2560

ลงชื่อ _____ นายยะเย็บ
(นายยะเย็บ สึงค์ถัง)
ประธานวิสาหกิจชุมชน
สำนักงานเกษตรอำเภอท่าลี่
จังหวัดกระบี่

หมายเหตุ:

- (1) วิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน จะต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดแจ้งไม่ต่ำกว่า 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ขึ้นบัญชีรายชื่อที่ ช่าง ไม่เกิน 6 เดือน 3 พฤษภาคม 2560 ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
- (2) การดำเนินการ จัดตั้งและขึ้นทะเบียนชดเชยภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ขึ้นบัญชีรายชื่อแล้ว

ศาลากลางจังหวัดกระบี่
ณ.อุรุกิจ กบ ๘๑๐๐๐

๒๖ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ผลการจดทะเบียน(ผ่านมาตรฐาน)
เขียน บูระณะสารกิจอาสา (กุ๊กก๊ก)

ตามที่ จังหวัดกระบี่ โดย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกระบี่ ได้ดำเนินการเกี่ยวกับอย่าง
วิสาหกิจ (กุ๊กก๊ก) หมู่ที่ 2
และ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ตามโครงการ ควบคุม กำกับ และเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์สุขภาพ สถาน
ประกอบการด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ และสถานพยาบาลจังหวัดกระบี่ ปี ๒๕๖๐ สหគគគគគគ (ส) ที่
ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ ๑๒/๑ ภูเก็ต

ผลปรากฏว่า อาหารของท่าน **ผ่านมาตรฐานที่กำหนด ดังนี้**

รายการทดสอบ	ผลการทดสอบ	มาตรฐานกำหนด
สีปนที่มีสังกะสี (มิลลิกรัม / กิโลกรัม) สีปน ๒๕ ๕ ๐ อาร์ สีปน ๕๐ มิลลิกรัม / กิโลกรัม สีปน ๑๐๐	ไม่พบ	ห้ามใช้สังกะสี

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอให้รักษาคุณภาพมาตรฐานการผลิตไป ให้ความปลอดภัยและ
ได้มาตรฐานต่อไป หากคุณภาพไม่ผ่านมาตรฐาน จังหวัดกระบี่ จะดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

ขอแสดงความนับถือ
พ.ว.ป.พ.
(นายพิจิต บุญดี)
ผู้อำนวยการจังหวัดกระบี่

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกระบี่
ศูนย์ควบคุมผู้บริโภค
โทร.๐-๗๕๖๐-๐๑๕๘
โทรสาร ๐-๗๕๖๐-๐๑๕๘

ภาพที่ 6-16 แสดงเอกสารการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน (ซ้าย)
และการได้รับเลขอาหารและยา (อย.) (ขวา)

หนังสือรับรองอาคาร

เลขที่ กอจ.กบ.ส. 025/2560

หนังสือรับรองฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

ผู้ประกอบการ **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิ กุ้งตก ม.2 บ้านอ่าวน้ำ**

สำนักงาน **32/5 หมู่ที่ 2 ตำบลแหลมเหล็ก อำเภอท่าลี่ จังหวัดกระบี่ 81110**

ผลิตภัณฑ์ / เครื่องนึ่งอาหาร **กะปิ**

กรมราชทัณฑ์แบบประกอบหนังสือรับรองนี้

สถานที่ผลิต **32/5 หมู่ที่ 2 ตำบลแหลมเหล็ก อำเภอท่าลี่ จังหวัดกระบี่ 81110**

คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ได้ตรวจและพิจารณาแล้ว รับรองว่าการผลิต จำนวน 1 รายการ
(ตามรายละเอียดแนบท้าย) ข้างต้น ทำการผลิต ผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายผู้บริโภคในครัวเรือนตามเงื่อนไขการออกการรับรอง
"อาคาร" และให้ได้รับใบอนุญาตเพื่อปฏิบัติงานระเบียบสุขาภิบาลอย่างเคร่งครัดต่อไป

หนังสือฉบับนี้ใช้ได้เฉพาะวันที่ระบุการรับรองอาคารไว้เท่านั้น และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่
วันที่ 2 กรกฎาคม 2560 ถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2561
ออกให้ไว้ ณ วันที่ 6 กรกฎาคม 2560

(นายอัสนาวี มุหฺรฺร)

ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่

คำเตือน

1. ผลิตประกอบหนังสือฉบับนี้ให้เรียบร้อยและรับไม่ได้
2. การส่งออกผลิตภัณฑ์รับรองอาคารฉบับนี้ต้องมีสินค้าพร้อมหนังสือฉบับนี้ด้วย 60 วัน

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิ กุ้งตก ม.2 บ้านอ่าวน้ำ

สำนักงาน **32/5 หมู่ที่ 2 ตำบลแหลมเหล็ก อำเภอท่าลี่ จังหวัดกระบี่ 81110**

สถานที่ผลิต **32/5 หมู่ที่ 2 ตำบลแหลมเหล็ก อำเภอท่าลี่ จังหวัดกระบี่ 81110**
โทรศัพท์ 061 - 2454882

รายการผลิตภัณฑ์ที่รับรองอาคาร แบบประกอบหนังสือรับรองอาคาร
เลขที่ กอจ.กบ.ส. 025/2560

บังคับใช้ตั้งแต่ วันที่ 2 กรกฎาคม 2560 ถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2561

ลำดับที่	ชื่อผลิตภัณฑ์ภาษาไทย / ภาษาอังกฤษ	เครื่องหมายการค้า
1	กะปิ	ตรา กุ้งตก กะปิที่ บ้านอ่าวน้ำ

รวมผลิตภัณฑ์ที่ขอรับรองอาคาร จำนวน _____ รายการ

(นายอัสนาวี มุหฺรฺร)

ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่

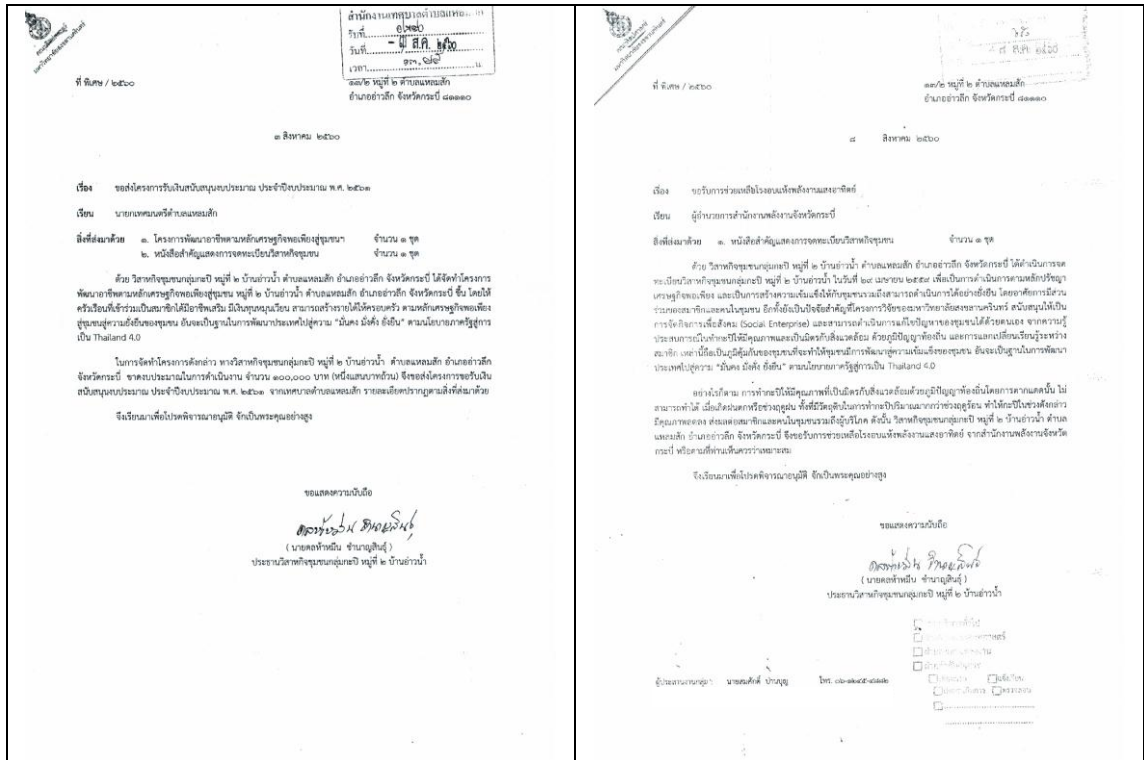
ภาพที่ 6-17 แสดง เอกสารได้รับมาตรฐานอาคารจังหวัดกระบี่

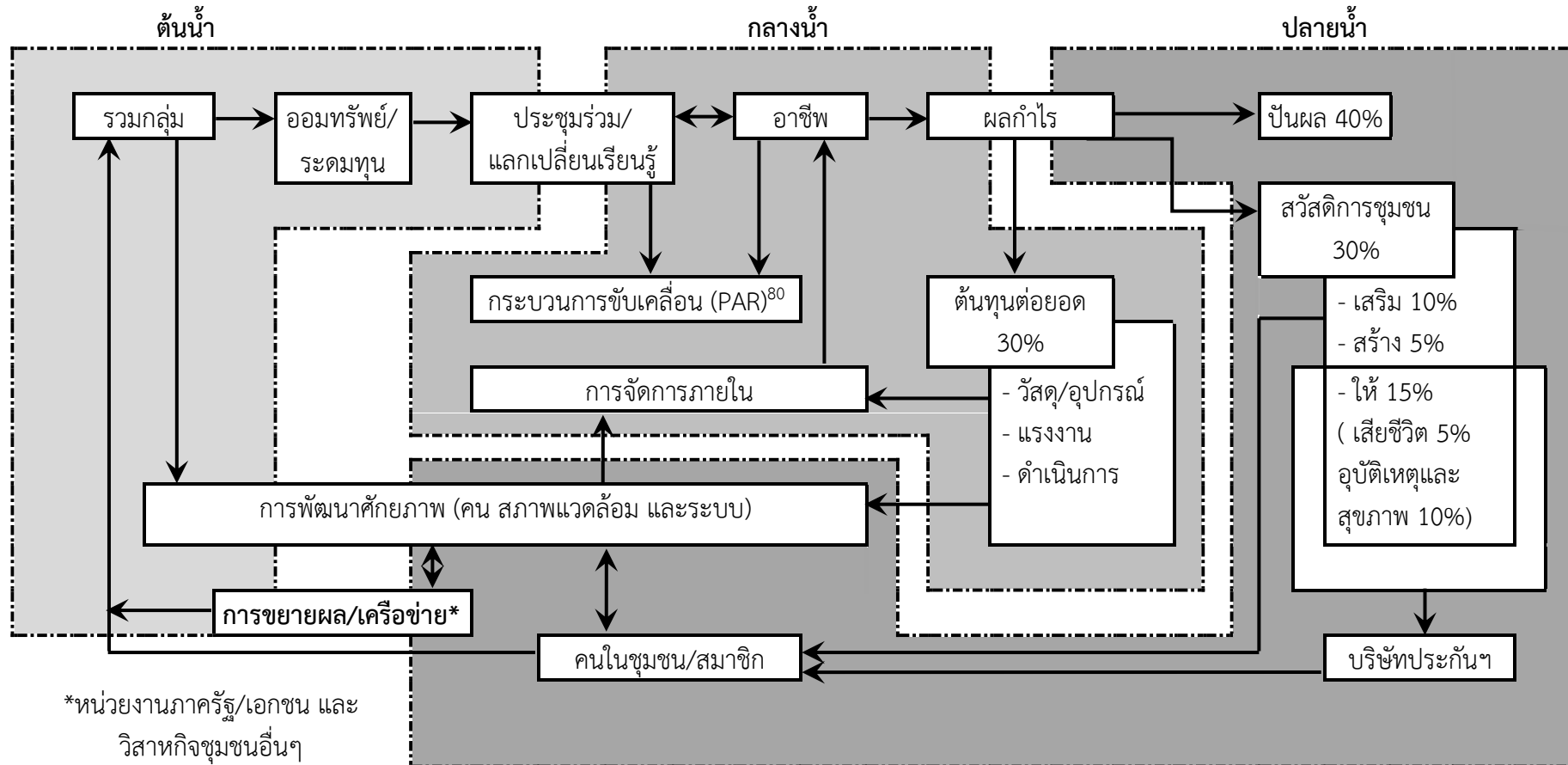
ภาพที่ 6-18 แสดง เอกสารได้รับมาตรฐานฮาลาลแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 6-19 แสดง การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนเพื่อขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน

ภาพที่ 6-20 แสดง การเสนอโครงการสนับสนุนจากเทศบาลตำบล (ซ้าย) และการขอโรงอบแห้งพลังแสงอาทิตย์จาก
พลังงานจังหวัด (ขวา)

ภาพที่ 6-21 แสดง รูปแบบในกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย โดยผู้วิจัย

⁸⁰ เดิม ในระยะที่ 3 ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยแบบ Action research จากผลการวิจัยระยะที่ 1 และ 2 แต่เมื่อคนในชุมชนมีส่วนร่วมมาก จึงปรับเป็น Participatory Action Research

คุ้มครองตลอดชีพ 20PLP(A) ของ AIA

คุ้มครองตลอดชีพถึงอายุ 99 ปี ชำระเบี้ยประกันภัย 20 ปี (มีเงินปันผล)

ประกันสุขภาพแบบ คุ้มครองตลอดชีพถึงอายุ 99 ปี แต่ชำระเบี้ยประกันภัย 20 ปี (มีเงินปันผล) และมีเงินคืนให้เมื่อครบสัญญา วงเงินเอาประกัน 100,000 บาท (สามารถเลือกมากกว่านี้ได้ไม่จำกัด) ซึ่งเหมาะกับคนในชุมชนที่มีรายได้น้อย และมีประกันโรคมะเร็งให้ด้วย หากคนในชุมชนคนใดจะทำเพิ่มเติม ซึ่งค่าเบี้ยประกันจะเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 520 บาทต่อเดือน (เพิ่มสำหรับข้อ (2) และ (3))

ความคุ้มครอง :

- (1) เข้ารักษาตัวกรณีเจ็บป่วยใช้ปกติในโรงพยาบาล สามารถเบิกได้สูงถึง 99,250 บาท ต่อครั้ง
- (2) ถ้าเป็นโรคมะเร็ง โรคตับแข็ง โรคถุงลมโป่งพอง โรคกล้ามเนื้อเสื่อม โรคโปลิโอ โรคการแข็งตัวของเนื้อเยื่อและเสียชีวิตจ่ายให้ 600,000 บาท
- (3) ถ้าเข้ารับรักษาโรคตามข้อ (2) ในโรงพยาบาลจ่ายให้ 500 วัน วันละ 5,000 บาทรวมค่ารักษา = 2,500,000 บาท
- (4) ถ้าเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุ โดนฆาตกรรม หรือโดนลอบทำร้ายจ่ายให้ 100,000 บาท
- (5) กรณีเกิดทุพพลภาพโดยสิ้นเชิงถาวรก่อนอายุ 60 ปี บริษัทจะยกเว้นการชำระเบี้ยประกันภัยหลักจนครบสัญญา หรืออายุครบ 60 ปี
- (6) ค่าชดเชยรายวัน กรณีเข้าพักรักษาในโรงพยาบาลชดเชยให้วันละ 500 บาทจำนวน 365 วัน = 182,500 บาท
- (7) ถ้าไม่เป็นโรคอะไรเมื่อครบกรมธรรม์จะมีเงินคืนให้ 100,000 บาท
- (8) สามารถนำค่าเบี้ยประกัน ไปลดหย่อนภาษีบุคคลธรรมดาได้ตามจ่ายจริงแต่ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี ลดหย่อนได้ถึง 20 ปี
- (9) ได้รับเงินปันผลรายปีประมาณ 1.90% ตลอดชีพ เริ่มสิ้นปีที่ 2 เป็นต้นไป

จำนวนเงินเอาประกัน (บาท)	แผน 1	แผน 2	แผน 3	แผน 4
	150,000	300,000	500,000	1 ล้าน
ค่าเบี้ยประกันรายเดือน	194	363	604	1,208
ค่าเบี้ยประกันรายปี	2,325	4,350	7,250	14,500
ค่าเบี้ยประกัน 20 ปี	46,500	87,000	145,000	290,000
รับเงินคืน				
เมื่อเสียชีวิตไปก่อน 99 ปี หรืออายุครบ 99 ปี	150,000	300,000	500,000	1 ล้าน
ผลตอบแทนที่เพิ่ม	103,500	213,000	355,000	710,000
คิดเป็นเปอร์เซ็นต์	223%	245%	245%	245%
จำนวนเงินเอาประกัน (บาท)	150,000	300,000	500,000	1 ล้าน

หมายเหตุ :

- จำนวนเงินเอาประกันสามารถเลือกได้ตั้งแต่หลัก 100,000 ถึงหลักหลาย 1,000 ล้าน ค่าเบี้ยประกันขึ้นอยู่กับ จำนวนเงินเอาประกัน และอายุของผู้เอาประกัน ถ้าอายุยังน้อยค่าเบี้ยประกันยิ่งต่ำ ซึ่งจะได้เปรียบกว่า
- อายุรับประกันภัยตั้งแต่ 0 - 65 ปี
- กรมธรรม์ประกันชีวิต มีกำหนดระยะเวลาตั้งแต่ 10ปีขึ้นไปผู้เอาประกันสามารถนำเบี้ยประกันชีวิตไปหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ตามที่กฎหมายกำหนด (ปัจจุบันหักได้สูงสุด 100,000 บาท)

ผลประโยชน์และเงื่อนไขเพิ่มเติม:

- ระยะเวลาคุ้มครอง: ตลอดชีพ หรือ ครบอายุ 99 ปี
- ระยะเวลาชำระเบี้ยประกันภัย: 20 ปี

ผลประโยชน์:

- เงินปันผลรายปี ตลอดชีพ เริ่มสิ้นปีที่ 2 จนถึงสิ้นปีที่ .....
- หากคงเงินสดคืนสะสม จะได้รับดอกเบี้ยทบต้นในอัตราที่บริษัทฯ ประกาศ
- ส่วนเงินปันผลสะสมไว้กับบริษัทฯ จะได้รับดอกเบี้ยทบต้นในอัตราที่บริษัทฯ ประกาศ
- ครบกำหนดสัญญา : 100% ของทุนประกันภัย
- ความคุ้มครองชีวิต : 100% ของทุนประกันภัย

สรุป :

1. เป็นประกันที่ไม่เสียเปล่า
2. กรณีมีชีวิตอยู่ครบอายุ 99 ปี ไม่เป็นอะไร จะได้รับความคุ้มครองตามข้อ (7)
3. กรณีมีชีวิตอยู่ไม่ครบอายุ 99 ปี เช่นส่งเบี้ยประกันไป 2-3 ปีเกิดเสียชีวิตด้วยเจ็บไข้ปกติ ก็จะได้รับเงินตามวงเงินเอาประกัน 100,000 บาท ถือว่าปิดกรมธรรม์
4. กรณีมีชีวิตอยู่ไม่ครบอายุ 99 ปี เช่นส่งเบี้ยประกันไป 2-3 ปีเกิดเสียชีวิตด้วยโรคร้ายแรง 5 โรค ก็จะได้รับค่าคุ้มครองตามข้อ (2) และ (3)
5. กรณีมีชีวิตอยู่ไม่ครบอายุ 99 ปี เช่นส่งเบี้ยประกันไป 2-3 ปีเกิดเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุ ก็ได้รับความคุ้มครองตามข้อ (4) และ (6)
6. กรณีเกิดทุพพลภาพโดยสิ้นเชิงถาวร ก่อนอายุ 60 ปี บริษัทจะยกเว้นเบี้ยประกันภัยจนครบสัญญา

ภาพที่ 6-22 แสดง ลักษณะประกันออมทรัพย์ อุบัติเหตุและสุขภาพ ที่ชุมชนได้เลือกเป็นสวัสดิการ (แผนคุ้มครองตลอดชีพ 20PLP(A) ของ AIA)

ภาพที่ 6-23 แสดง ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ผู้วิจัยและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนใช้กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทยมาดำเนินงาน

ภาพที่ 6-24 แสดง ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (ฉลากใหม่)

ดังนั้นผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบในกระบวนการขับเคลื่อน เป็น 3 ระยะ คือ 1) ต้นน้ำ 2) กลางน้ำ และ 3) ปลายน้ำ เพื่อการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย เริ่มจาก 1) ต้นน้ำ นั่นคือ คนในชุมชนได้รวมกลุ่มกัน มีการระดมสมองและเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชน หลังจากนั้นได้มีการออมทรัพย์ระดมทุนเพื่อใช้ในกิจกรรมพัฒนาชุมชน มีการประชุมกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นระยะ โดยใช้การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม และสร้างสรรค์ (A-I-C) มีการระดมสมอง และ ทำ mind mapping เพื่อหาประเด็นที่ชุมชนต้องการพัฒนาร่วมกัน ภายใต้การตัวชี้วัดของชุมชน “*กินดี มีสุข รักสุขภาพ ได้กำไร พอใจ ยั่งยืน*” ฉะนั้นจึงได้เสนอการสร้างอาชีพกันในชุมชน ส่งผลต่อระยะ 2) กลางน้ำ นั่นคือ เมื่อมีการเสนอให้เกิดการมีรายได้จากการสร้างอาชีพในชุมชนแล้ว จึงได้วางแผนร่วมกันในการขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วม และการจัดการภายในชุมชน มีการคัดเลือกผู้ที่มาทำหน้าที่ให้กับชุมชน รวมถึงเสนอ ผลิตภัณฑ์ของชุมชน นั่นคือการแปรรูปสัตว์น้ำ ให้มีคุณภาพ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วนำกำไรร้อยละ 30 มาเป็นต้นทุนในการต่อยอดการดำเนินการ การภายในพัฒนากลุ่มอาชีพ และการพัฒนาศักยภาพ ส่วนในระยะ 3) ปลายน้ำ โดย ร้อยละ 40 ของกำไรจะปันผลให้กับสมาชิก และ ร้อยละ 30 ของกำไรจะจัดเป็นสวัสดิการชุมชน แบ่งเป็นการส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 10 สำหรับการเสียชีวิต ร้อยละ 5 อุบัติเหตุและประกันสุขภาพร้อยละ 15 ซึ่ง อุบัติเหตุและประกันสุขภาพจะมอบให้บริษัทประกันเป็นผู้ดูแล และอีกร้อยละ 10 ของกำไร จะนำมาส่งเสริมสุขภาพ เช่น ทุนการศึกษา สถานที่ให้เด็กเล่น และปรับปรุงสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังนำร้อยละ 10 ของกำไร ในการส่งเสริมสุขภาพนี้ มารวมกับงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ที่ทางวิสาหกิจชุมชนได้เสนอขอ ในการจัดอบรมอาชีพอื่น ๆ อบรมสุขภาพการออกแบบผลิตภัณฑ์และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ มาตรฐานของผลิตภัณฑ์ และที่สำคัญ ร่วมกับเครือข่ายชุมชนการท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก อีกทั้งหลังจากดำเนินการวิจัยเสร็จผู้วิจัยได้ร่วมกับคนในชุมชนและภาครัฐ ประเมินโครงการวิจัยร่วมกับชุมชน (ดังปรากฏในภาคผนวก)

ผู้วิจัยจึงได้ สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นกรรมการ สมาชิกในชุมชน สำหรับการเกิดกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ในดังนี้

- 1) เพื่อจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพ และการศึกษาในชุมชนเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณธรรม จริยธรรมครบวงจรชีวิต
- 2) เพื่อจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสงเคราะห์ประชาชนในเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย
- 3) เพื่อพัฒนาคนให้มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ ปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บ
- 4) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการงานพื้นฐานอาชีพ เพื่อความมั่นคงในชีวิตของสังคมไทยในชนบท

ส่วนการกำหนดสิทธิ์ประโยชน์ให้กับสมาชิกและคนในชุมชนนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้อธิบายเพิ่มเติม ถึงความพึงพอใจ ในทำนองเดียวกันว่า ประโยชน์สำหรับกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชนไม่เพียงแต่ได้กับตนเองในเรื่อง การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ แต่ยัง เชื่อมโยงไปยังชุมชนและเครือข่ายอื่นๆ สร้างไว้วางใจให้กันและกันของคนในชุมชน แม้ว่า กรรมการที่ให้มาทำหน้าที่จะไม่มีประสบการณ์ในการบริหาร แต่ทำให้คนในชุมชนมั่นใจ เชื่อใจ และเชื่อมั่นในเรื่องความรับผิดชอบ เพราะเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับชาวบ้านภายในชุมชนเป็นอย่างดี ดังนั้นจึงสามารถที่จะพิจารณาได้ว่าใครเป็นสมาชิกหรือไม่ใช่สมาชิกภายในชุมชน ใครต้องได้รับการช่วยเหลือ และจะพัฒนาชุมชนอย่างไร

1. ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขในการพัฒนารูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชน

ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการพัฒนารูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนโดยใช้กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของไทย ผู้วิจัยได้แบ่ง เป็น 2 ด้าน ได้แก่

1) ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขภายใน

1. จัดตั้งคณะกรรมการในชุมชน ในช่วงแรกของการเลือก คนในชุมชน พยายามให้ผู้ทำงานเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นตัวหลักในการดำเนินงาน ทำให้การขับเคลื่อนเป็นไปอย่างล่าช้า นักพัฒนาชุมชนและผู้วิจัยจึงได้เสนอเพื่อให้คนในชุมชนได้เรียนรู้การบริหาร และดำเนินการโดยไม่พึ่งพาภาครัฐมากเกินไป เพียงแค่ให้ภาครัฐและเอกชนสนับสนุน จึงทำให้การขับเคลื่อนกลุ่มและขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนเป็นไปอย่างง่าย สะดวกและรวดเร็วขึ้น

2. ในช่วงเริ่มแรกคนในชุมชนร่วมกันคิดปัญหาของชุมชน แต่ไม่ได้ช่วยร่วมกันหาทางออกร่วมกัน พัฒนาชุมชนและผู้วิจัยจึงได้อธิบายให้คนในชุมชนเห็นถึงข้อดีของการเสนอความคิดเห็น และทางออกร่วมกัน เพื่อคิดคิดแผนยุทธศาสตร์ของชุมชนให้ขับเคลื่อนไปข้างหน้าโดยอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วม

3. เริ่มแรกคนในชุมชนมีความลังเลเกี่ยวกับการดำเนินการของกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน แต่ทางคณะกรรมการได้ ให้ข้อมูลกับคนในชุมชนเป็นระยะ และเมื่อมีการโฆษณาผ่านทางสื่อโทรทัศน์ ทำให้คนในชุมชนมีความมั่นใจมากขึ้น

4. ในช่วงแรกของการดำเนินการคนในชุมชน คิดว่าการดำเนินการนี้ จะต้องให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัย และนักพัฒนาชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ แต่เมื่อเข้าสู่ระยะกลางน้ำ คนในชุมชนเริ่มเห็นความสำคัญมากขึ้นรู้สึกเป็นเจ้าของอย่างมีศักดิ์ศรี สำหรับการวิจัยในระยะที่ 3 ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเป็นแบบ Action research โดยผู้วิจัยได้ออกแบบแนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย (ภาพที่ 5-1) โดยใช้กระบวนการกลุ่ม จากผลการวิจัยระยะที่ 2 แต่เมื่อคนในชุมชนมีส่วนร่วมมาก จึงปรับเป็น Participatory Action Research โดยให้คนในชุมชนเข้ามาปฏิบัติการออกแบบเพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชน

5. กลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการ หรือวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิ ได้จัดตั้งขึ้นจากการรวมกลุ่มในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้คนในชุมชนสามารถประกอบอาชีพประมงได้อย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิติดตลาด ขายดี เริ่มจะผลิตไม่ทัน ทำให้ชาวประมงซึ่งเป็นคนในชุมชนพยายามแสวงหาวัตถุดิบมากขึ้น ทำให้ไม่เกิดการอนุรักษ์ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิ จึงประชุมร่วมกันกับคนในชุมชน และให้ทำความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดีขึ้น

6. เริ่มแรกของการวางแผนร่วมกันไม่ค่อยจะเสนอความคิดเห็นเพราะกลัวความคิดเห็นของตัวเองผิด แต่เมื่อกลุ่มอาชีพฯ ดำเนินการไปได้สักระยะ การเข้ามาร่วมวางแผนของคนในชุมชนมีเพิ่มมากขึ้น

7. บริเวณที่ทำการของกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการ หรือวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิ ไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ การติดต่อสื่อสารมีความลำบาก จึงได้เสนอให้สมาชิกในกลุ่ม เป็นผู้ประสานงานของ หน่วยงานภายนอก และกลุ่มอาชีพฯ

2) ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขภายนอก

1. หน่วยงานราชการ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงบประมาณสนับสนุนกลุ่มอาชีพน้อยเกินไป จึงทำให้คนในชุมชนไม่รู้ข้อมูลและการเสนอขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ จึงได้เสนอให้ตั้งนักพัฒนาชุมชนเป็นที่ปรึกษางานของกลุ่มอาชีพฯ

2. ในตำบลแหลมสักมีกลุ่มอาชีพ 3 กลุ่ม แต่ไม่ได้จัดสวัสดิการให้กับคนในชุมชน เพียงแค่ปันผลให้สมาชิกเท่านั้น การดึงมาเป็นเครือข่ายมีความลำบากในเรื่องทัศนคติของสมาชิก แต่อย่างไรก็ตามเมื่อวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิ ดำเนินการเห็นออกเป็นรูปธรรม ทำให้อีก 2 กลุ่มอาชีพ มีความสนใจ และจะขอไปพัฒนากลุ่มก่อน หลังจากนั้น จะร่วมเครือข่ายสวัสดิการชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนต่อไป

3. การท่องเที่ยวชุมชนแหลมสักโดยการนำของโกเล็ก เป็นเครือข่ายที่สามารถเชื่อมโยงกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนได้ดี แต่ยังไม่ได้กำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน ผลกำไรที่ให้กับชุมชนจะเป็นลักษณะการพัฒนาเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในอนาคตมีโอกาสได้พัฒนาร่วมกันจากรูปแบบของ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิ ที่ท่องเที่ยวชุมชนแหลมสัก มีความสนใจ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิ นักวิจัย และนักพัฒนาชุมชน อยู่เสมอ

3. ถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยโดยใช้กลุ่มอาชีพ

1) แนวคิดพื้นฐานต่อการจัดสวัสดิการ

การที่ชุมชนเข้มแข็ง นั่นคือการพึ่งตนเอง ที่สามารถบริหารจัดการชุมชนได้ โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจของคนในชุมชน ซึ่งคนในชุมชนเป็นตัวหลัก มีวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม มีความรักสามัคคี อาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน

2) ฐานคิดต่อการจัดสวัสดิการ

วิถีของชุมชนมุสลิม จะในที่แห่งใดก็ตามแต่ จะถูกรัดตรึงฝังแน่นอยู่กับหลักการศาสนาอิสลาม ที่สอนให้เหล่าผู้ศรัทธายึดถือเป็นวิถีการดำเนินชีวิตด้วย แม้ว่าความเข้มข้นอาจจะ

แตกต่างกันบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานสังคมและปัจจัยแวดล้อม ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ มุสลิมจึงต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติศาสนา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางสังคม เรื่องทางการเมือง เรื่องทางเศรษฐกิจ การสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับชุมชนมุสลิม จึงต้องให้ชุมชนมุสลิมยึดมั่นหลักศาสนาที่ได้ยึดถือปฏิบัติมา ซึ่งถือเป็นทุนทางสังคม ที่มีค่าอนอกนันท์ ที่สามารถนำความสงบสุข และความเจริญรุ่งเรืองตามวิธีของตนเองได้ หากการพัฒนาที่เกิดขึ้นได้คำนึงถึงวิถีชุมชนเป็นหลัก

3) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิ

1. ส่งเสริมให้สมาชิกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้ช่วยให้สามารถสงวนรายได้ของตนไว้ให้มั่นคง โดยการพึ่งพาธรรมชาติและ การมีส่วนร่วมของชุมชน
2. ส่งเสริมวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน ความเอื้ออาทร แบ่งปัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา
3. ดำเนินการใดๆ ตามมติของสมาชิก ที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกและส่วนรวมในการแก้ปัญหา
4. จัดตั้งเพื่อการประกอบอาชีพเสริมและสวัสดิการให้สมาชิก และชุมชน
5. เพื่อช่วยเหลือสมาชิกยามฉุกเฉิน
6. สร้างองค์กรชุมชน เพื่อเป็นกลไกการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจอิสลาม ภายใต้หลักการศาสนาอย่างเคร่งครัด
7. เป็นองค์กรกลางในการเชื่อมโยงและประสานงานกับขบวนการชุมชนด้วยกัน หน่วยงานรัฐต่างๆ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อนำเงินทุนและทรัพยากรต่างๆ มาสนับสนุนการพัฒนาชุมชน และในอนาคตอาจจะขยายผลสู่ชุมชนใกล้เคียง

4) กิจกรรมการพัฒนาชุมชน (ระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง)

กลุ่มและกิจกรรมที่ตั้งขึ้นจากการสนับสนุนของกลุ่มกะปิ ได้แก่

1. ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย
2. เงินยืมไม่มีดอกเบี้ยเพื่อซื้อและซ่อมแซมประมงพื้นบ้านชายฝั่ง
3. การส่งเสริมกลุ่มแม่บ้านทำข้าวคลุกกะปิ
4. การสนับสนุนโครงการท่องเที่ยวชุมชนแหลมสัก
5. การประกันสุขภาพแก่สมาชิก
6. การสนับสนุนการศึกษาของเยาวชน
7. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. การสนับสนุนงานสาธารณะเพื่อชุมชน

5) ปัจจัยภายในองค์กร

เท่าเทียม

1. ใช้หลักการคำสอน แนวทางปฏิบัติทางศาสนาอิสลาม และความยุติธรรม ความ
2. ผู้นำกลุ่มและสมาชิกพร้อมกับการเปลี่ยนแปลง
3. ใช้ชาวบ้านในชุมชนให้การสนับสนุนสถานที่ทำการเพื่อชุมชนโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย
4. ใช้หลักการเอื้ออาทร
5. ระบบการบริหารจัดการที่ยอมรับฟังความคิดเห็นทุกฝ่าย

6) ปัจจัยภายนอกองค์กร

1. มีการยอมรับจากหน่วยงานอื่นเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนแหลมสัก
2. มีหน่วยงานภาครัฐ เช่น พัฒนาชุมชน เป็นพี่เลี้ยง
3. มีประชาชนให้ความร่วมมือร่วมเป็นเครือข่าย
4. มีศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจ

7) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จต่อการจัดสวัสดิการชุมชน

1. คนในชุมชนรับรู้ในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนร่วมกัน
2. ชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน
3. ชุมชนมีทรัพยากร สามารถนำมาจัดสรรเป็นธนาคารอาหารและสวัสดิการของ
4. มีการสร้างอาชีพ เป็นสินค้าของชุมชน
5. ชุมชนมีความคิดร่วมกันที่จะสร้างชุมชนสุขภาพ ปลอดภัยจากปัญหาสุรา ตามหลัก

ชุมชน

ศาสนา

8) ความคาดหวังและความสำเร็จในการดำเนินการ

ขยายเครือข่าย เพิ่มสวัสดิการชุมชน ตามความต้องการร่วมที่อยู่บนความถูกต้องของคนในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และจะพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนอีกหากไม่ตอบสนองความต้องการร่วมที่อยู่บนความถูกต้องของคนในชุมชนโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ตั้งแต่ริเริ่ม วางแผน ดำเนินการ รับผลประโยชน์ และประเมินผล ซึ่งมีทำงานภายใต้หลักการของชุมชน “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมได้ ร่วมรับผิดชอบ” ขณะที่ผู้นำเองจะต้องมีบทบาทสูงในการประสานความคิดและกระตุ้นการทำงานของคนในชุมชน ขับเคลื่อนผ่านกลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชนโดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการพึ่งตนเอง รวมถึงการมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นผู้ให้การสนับสนุน ฉะนั้นหน่วยงานภาครัฐควรดำเนินพัฒนารูปแบบโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จะทำให้คนในชุมชนได้แสดงศักยภาพและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

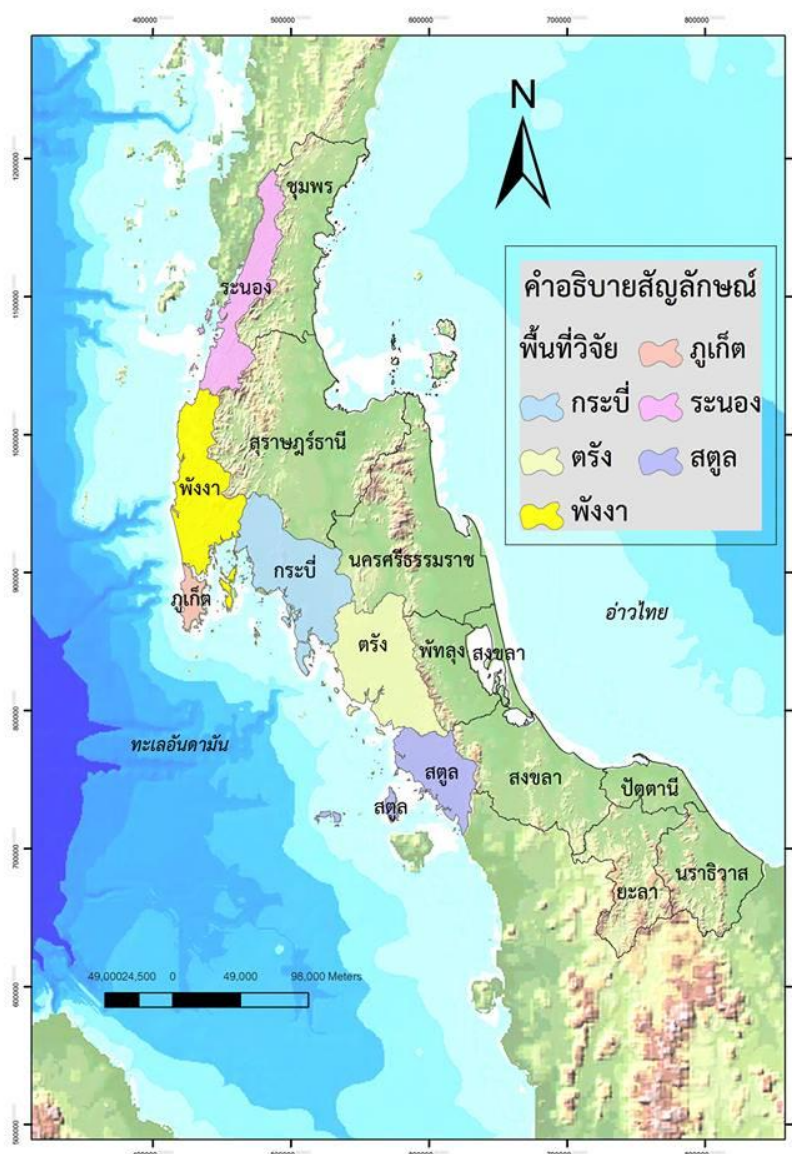

เริ่มแรกผู้วิจัยได้ดำเนินสร้างแนวทางการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนฯ ตามผลการวิจัยในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 พร้อมพิจารณาเลือกชุมชนที่มีความพร้อมดังที่กล่าว แต่เมื่อถึงขั้นที่ 2 การระดมความคิดเห็นเพื่อสำรวจความต้องการและหาแนวทางร่วมกัน สมาชิกและคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมมาก และปรับแนวทางการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนฯ ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ เพื่อประโยชน์ของคนในชุมชนเอง ทุกครั้งที่มีการประชุมกลุ่ม ทางกลุ่มร้องขอให้ผู้วิจัยเข้าไปร่วมด้วยทุกครั้ง และรับฟังความคิดเห็น พร้อมร่วมกันถกประเด็น โดยกระบวนการกลุ่มมีกรรมการ สมาชิก และคนในชุมชนทำให้เกิดการสั่นไหว ผู้วิจัยเสมือนเป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม ฉะนั้นวิธีการดำเนินการวิจัยการวิจัยจึงเปลี่ยนจาก Action research จากเป็น Participatory Action Research ปรากฏการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้นำปรึกษาประธานคณะกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งประธานคณะกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ที่ปรึกษา ได้อนุญาตให้ปรับวิธีการ เพราะงานวิจัยนี้อยู่ในกระบวนทัศน์ (paradigm) ปฏิบัตินิยม (pragmatism)

บทที่ 7

คิดและบอกต่อเรื่องสวัสดิการชุมชน

การศึกษาเรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันที่มีเหมาะสมกำหนดรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน ให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปกำหนดแผนงาน ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ โดยมีพื้นที่วิจัยทั้งหมดครอบคลุม 6 จังหวัดในภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย (ภาพที่ 7-1) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

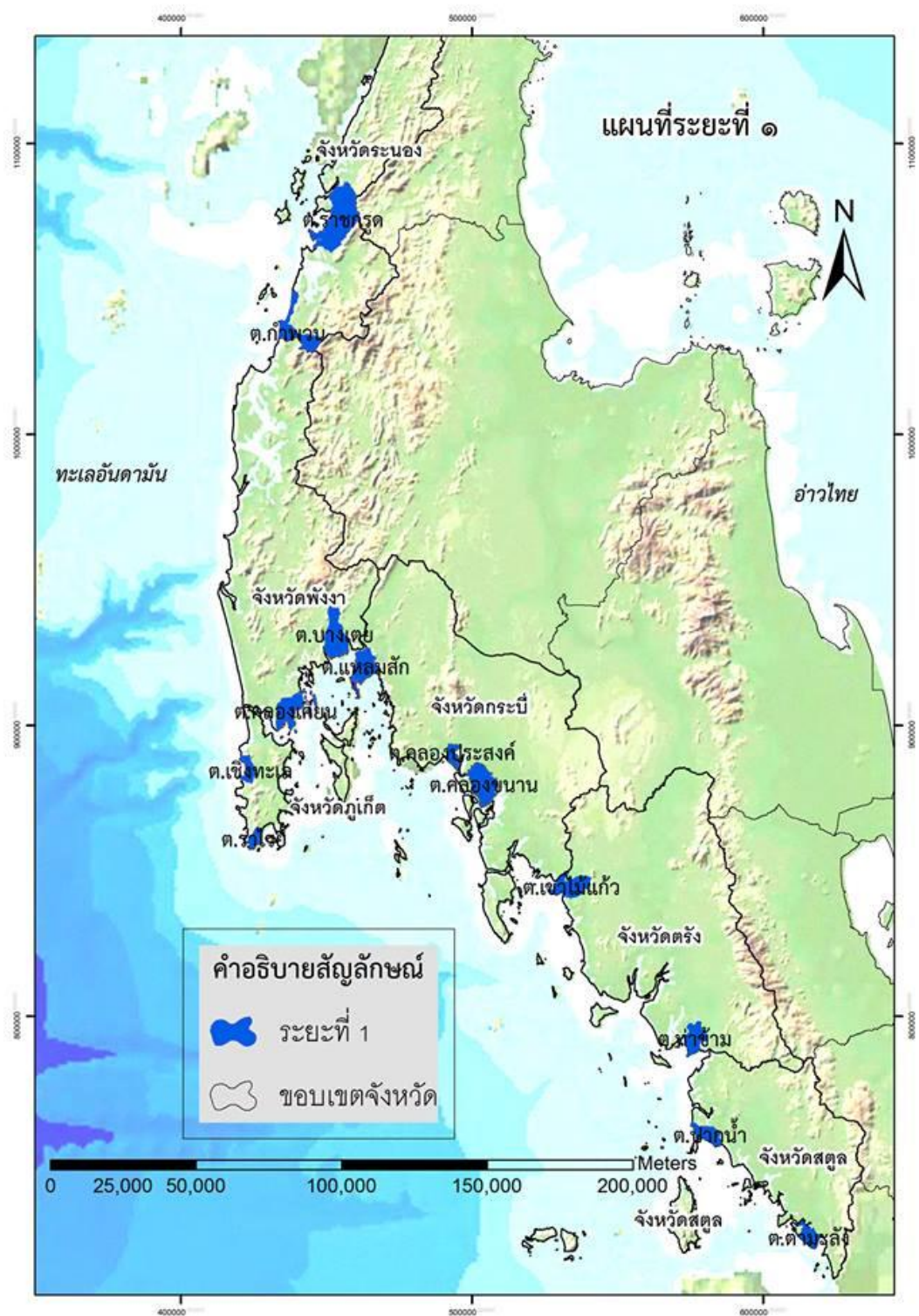

ภาพที่ 7-1 แสดงพื้นที่ในการศึกษาสำหรับวิจัยเรื่องนี้ (ภาพโดยผู้วิจัย)

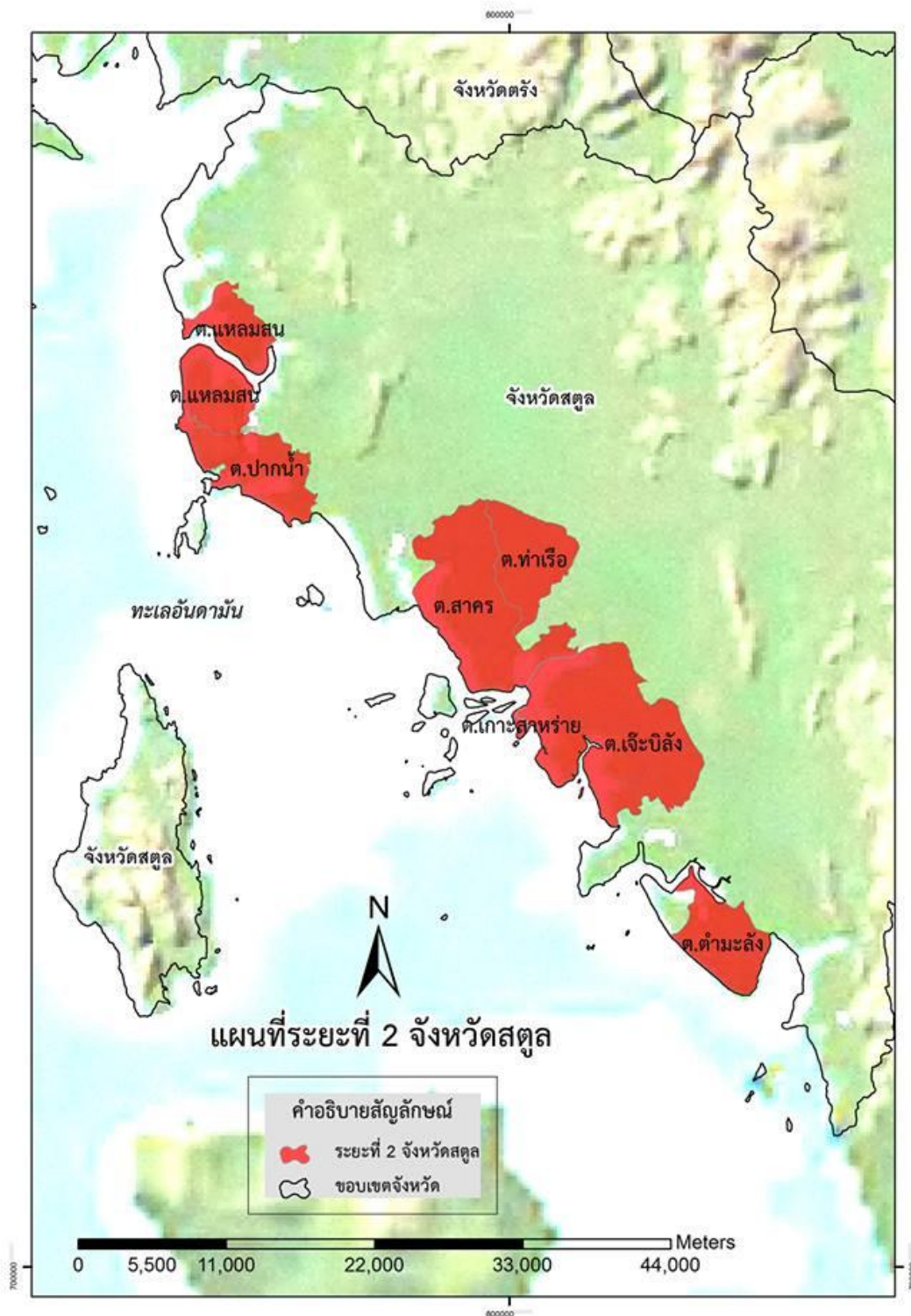
ระยะที่ 1 ใช้วิธีเชิงคุณภาพ โดยทำการสัมภาษณ์เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ กับชุมชน ประมง โดยจับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชนแถบชายฝั่งทะเลอันดามันโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ชายฝั่งทะเลอันดามันทางตอนบน (ระนอง และพังงา) ชายฝั่งทะเลอันดามันตอนกลาง (ภูเก็ต และ กระบี่) และชายฝั่งทะเลอันดามันตอนล่าง (ตรัง และสตูล) ดังภาพที่ 7-2 ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งประกอบด้วย ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และชาวบ้านในชุมชน ของทั้ง 3 สนามวิจัย รวมทั้งสัมภาษณ์รายบุคคล จากประชาชนในชุมชน ทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ ประกอบด้วย ประชาชนที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกเครือข่าย สวัสดิการชุมชน เพื่อรวบรวม ข้อมูลในประเด็น สวัสดิการในชุมชน การบริหารและการสนับสนุน การมีส่วนร่วมของชุมชน กฎระเบียบ การดำเนินงาน และปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา ไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลในทุกขั้นตอน จนกระทั่งภายหลัง สิ้นสุดการศึกษาภาคสนาม ยังมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและข้อค้นพบต่างๆ โดยใช้เทคนิคสามเส้า เปรียบเทียบข้อมูลจากต่างแหล่ง การเปรียบเทียบแบบต่างๆ แล้ว นำผลการวิจัยมากำหนดประเด็น สำหรับใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 และระยะที่ 3

ระยะที่ 2 ใช้วิธีเชิงปริมาณ ในการสำรวจชุมชน ศึกษาบริบทของชุมชน สถานการณ์ ปัจจุบัน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของชาวประมงแถบชายฝั่งทะเล อันดามันเพื่อการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ในการบริหารสวัสดิการชุมชน และการมีส่วนร่วมของการพัฒนาสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ครอบคลุม 6 จังหวัดในภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน (ภาพที่ 7-3 ถึง ภาพที่ 7-8) โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และตรวจหาความเที่ยง โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนในชุมชน ตำบลปากคอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ที่คล้ายกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยง สำหรับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) เท่ากับ .705 และเมื่อนำแบบสอบถามที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงในระดับที่ยอมรับได้ ไปเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงด้วยวิธีเดียวกันกับขั้นตอนกลางทดลองใช้เครื่องมือ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) เท่ากับ .767 สำหรับ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จะเป็นแบบให้เลือกทำตามความคิดที่มีต่อชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยอยู่ ได้แก่ การริเริ่มการพัฒนา การวางแผนการพัฒนา การดำเนินการพัฒนา การรับผลประโยชน์จากการพัฒนา และการประเมินผลการพัฒนา มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) เท่ากับ .992 .995 .994 .996 และ .983 ตามลำดับ และเมื่อนำแบบสอบถามที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงในระดับที่ยอมรับได้ ไปเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงด้วยวิธีเดียวกันกับขั้นตอนกลางทดลองใช้เครื่องมือ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) เท่ากับ .871 .871 .918 .939 และ .976 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย(x) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติทดสอบที (t-test) สถิติที่ใช้ทดสอบ (F-test) และความสัมพันธ์ค่าถดถอย (Regression) โดยใช้ค่าระดับ

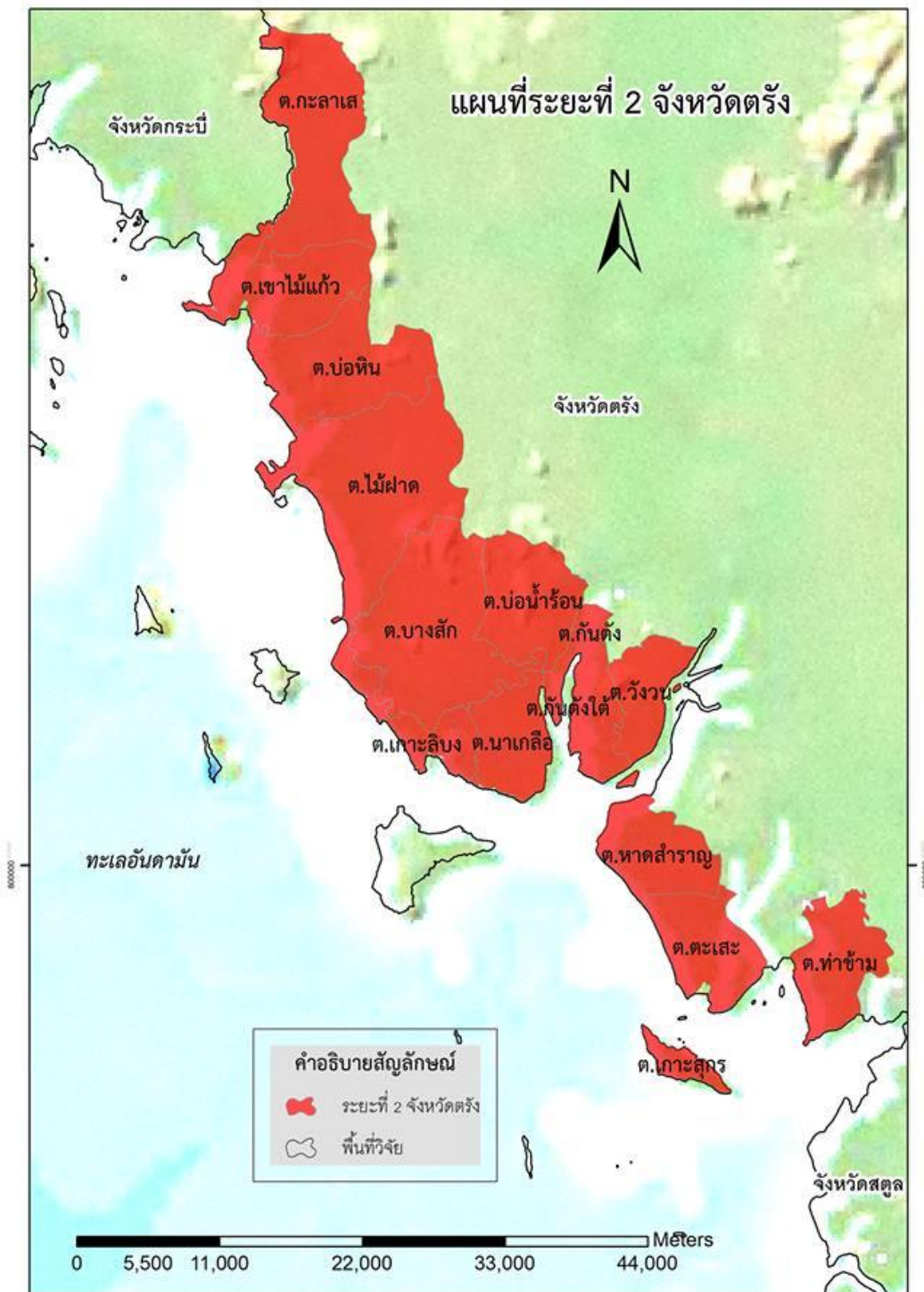
ความสัมพันธ์ของค่าสหสัมพันธ์ แล้วสามารถนำมาวิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย และนำมากำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3

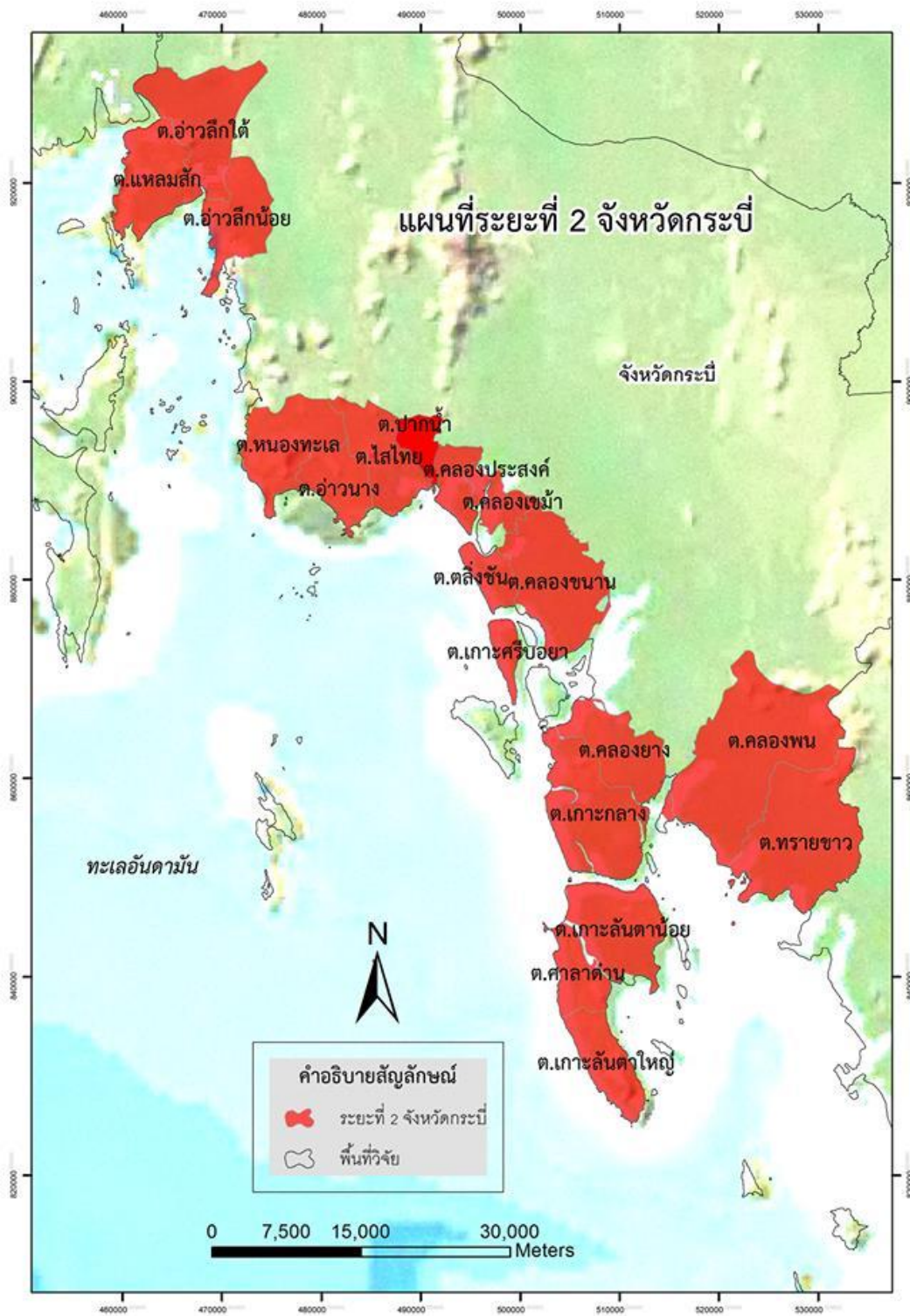
ภาพที่ 7-2 แสดงพื้นที่ในการศึกษาในระยะที่ 1 สำหรับวิจัยเรื่องนี้ (ภาพโดยผู้วิจัย)

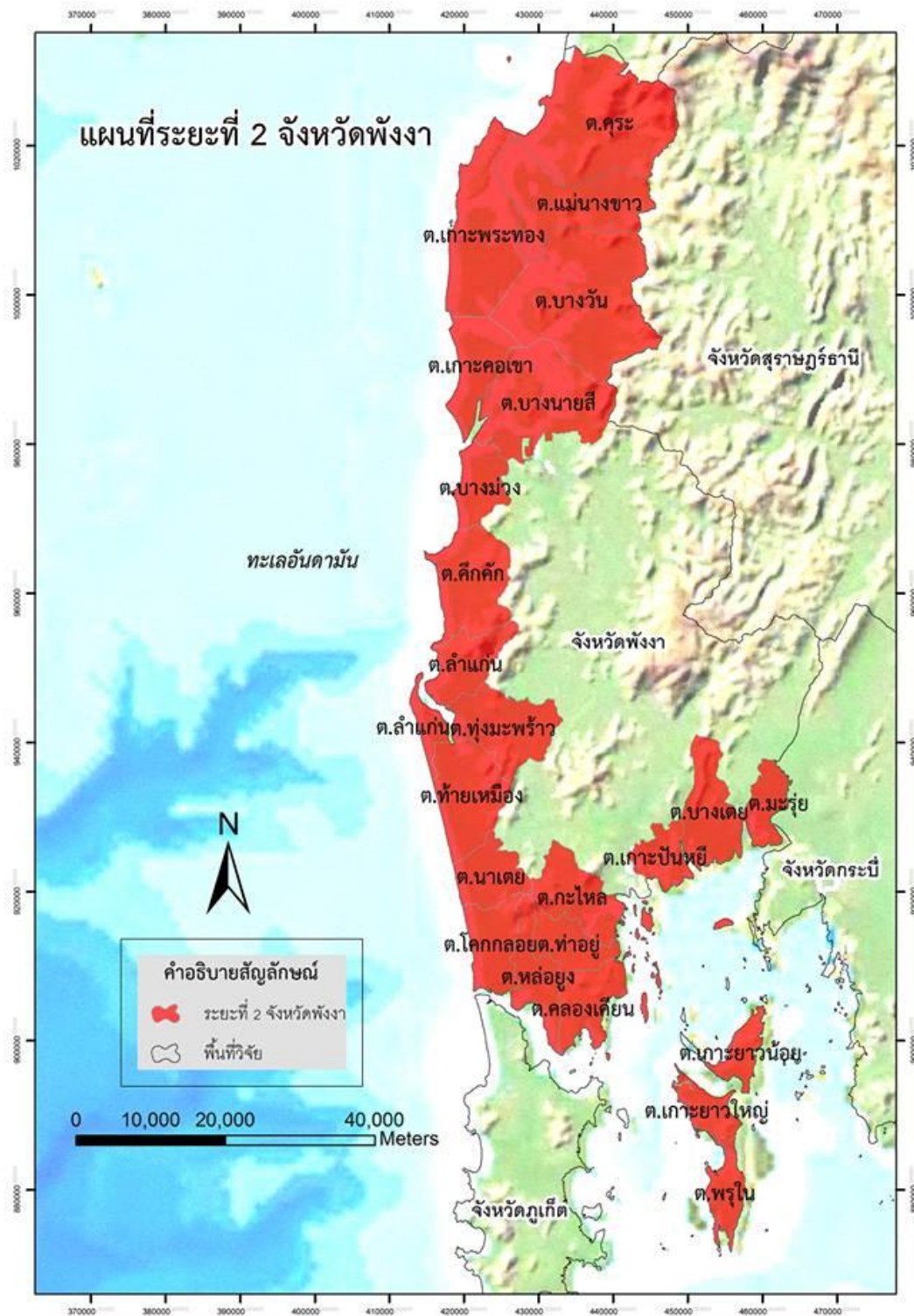
ภาพที่ 7-3 แสดงพื้นที่ของจังหวัดสตูล ที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 2 (ภาพโดยผู้วิจัย)

ภาพที่ 7-4 แสดงพื้นที่ของจังหวัดตรัง ที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 2 (ภาพโดยผู้วิจัย)

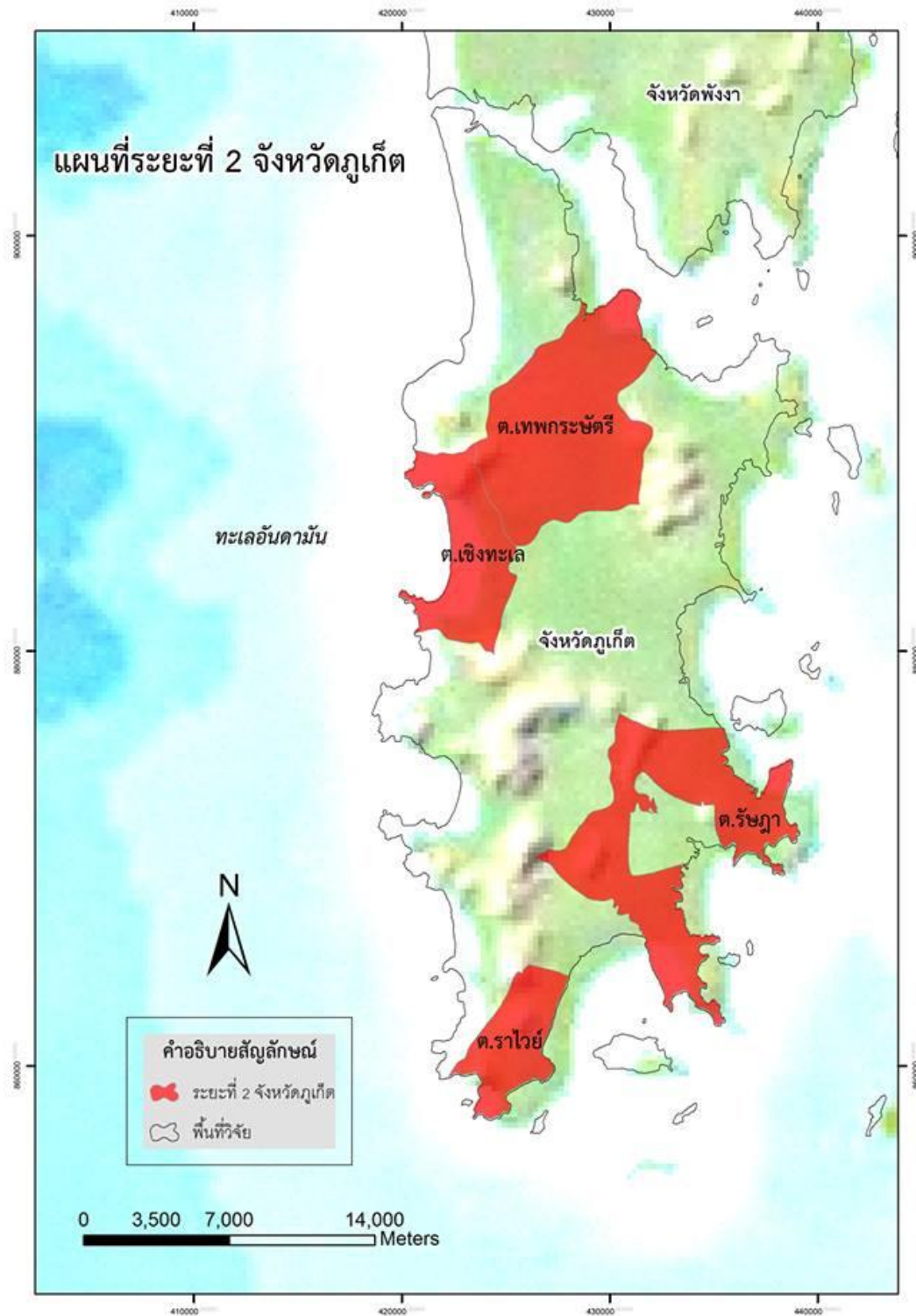

ภาพที่ 7-5 แสดงพื้นที่ของจังหวัดกระบี่ ที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 2 (ภาพโดยผู้วิจัย)

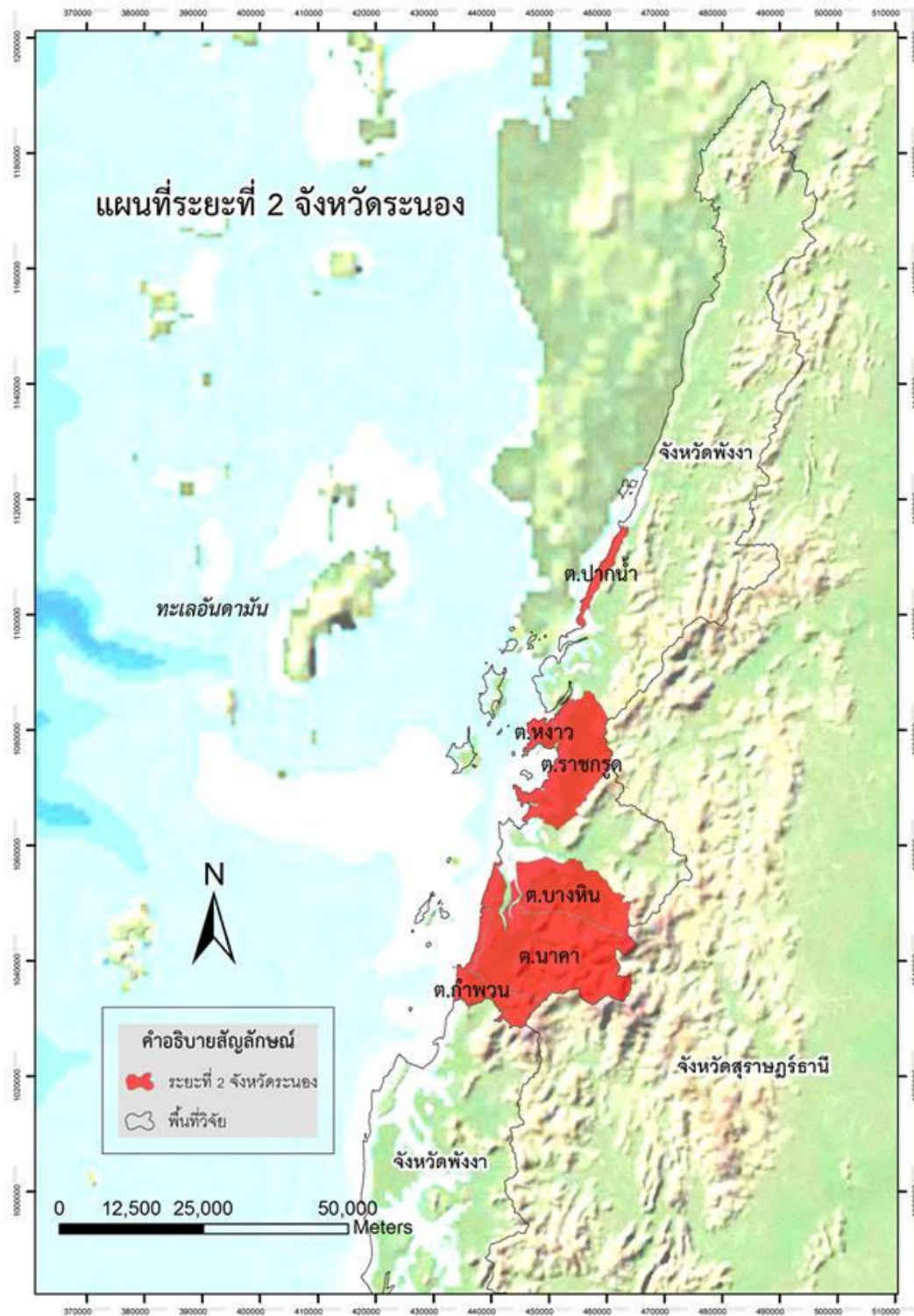

ภาพที่ 7-6 แสดงพื้นที่ของจังหวัดพังงา ที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 2 (ภาพโดยผู้วิจัย)

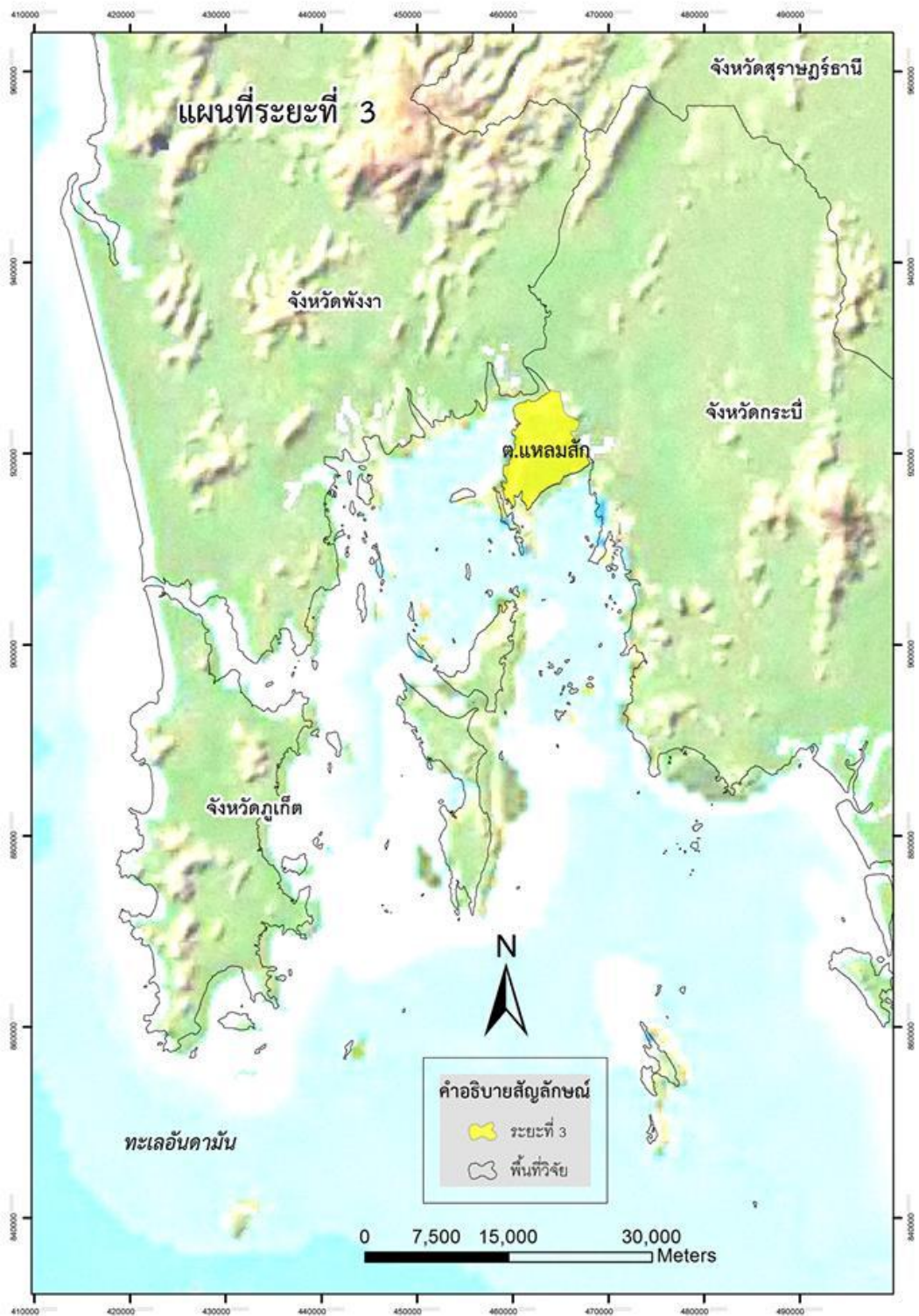

ภาพที่ 7-7 แสดงพื้นที่ของจังหวัดภูเก็ต ที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 2 (ภาพโดยผู้วิจัย)

ภาพที่ 7-8 แสดงพื้นที่ของจังหวัดระนอง ที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 2 (ภาพโดยผู้วิจัย)

ภาพที่ 7-9 แสดงพื้นที่ที่ใช้ศึกษาในระยะที่ 3: ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ (ภาพโดยผู้วิจัย)

ระยะที่ 3 ใช้การเก็บข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ทำการรวบรวมข้อมูล 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1)ขั้นตอนการเตรียมการวิจัย 2)ขั้นตอนการปฏิบัติ โดยใช้แนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 2 มาเป็นแนวทางตั้งต้น และ 3)ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์เชิงลึก เทคนิคAIC และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชน ที่เลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากผลการวิจัยในระยะที่ 2 ที่มีเกณฑ์ศาสนาเดียวกัน นั่นคือ ชุมชนบ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ (ภาพที่ 7-9) เพื่อระดมสมองในข้อกำหนดรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน นำไปใช้งาน และประเมินรูปแบบกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนฯ และมีการวิเคราะห์เนื้อหา ไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลในทุกขั้นตอน โดยมีคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ จนกระทั่งภายหลังสิ้นสุดการศึกษาภาคสนาม ยังมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและข้อค้นพบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคสามเส้า หลังจากนั้นจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียนในรูปแบบ และกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย พร้อมนำรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน ให้ทุกฝ่ายพิจารณาความเหมาะสม

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย

การจัดสวัสดิการในอดีต เริ่มจากระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างไม่เป็นทางการของครอบครัว เครือญาติ และชุมชน อันเป็นทุนทางสังคมที่สั่งสมมาเป็นเวลาช้านาน โดยเฉพาะสถาบันทางสังคมหลักคือ วัด มัสยิด โรงเรียน ซึ่งนอกจากจะเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของคนไทยแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางการช่วยเหลือหรือสงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยากมาโดยตลอด ต่อมาเมื่อสภาพสังคมไทยปรับเปลี่ยนเป็นชุมชนเมืองและผลิตสินค้าเพื่อการขายมากขึ้น ทำให้จำเป็นต้องเร่งพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมไทยมาโดยลำดับ และส่งผลต่อพัฒนาการของระบบสวัสดิการสังคมไทย โดยการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทยในช่วงแรก เป็นการดำเนินงานด้านการช่วยเหลือทางสังคม และสังคมสงเคราะห์ ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก และกลุ่มเป้าหมายแรก ๆ ที่มุ่งให้ความช่วยเหลือคือ คนยากจนและด้อยโอกาสในสังคม เมื่อศึกษาสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย พบว่ามีการจัดสวัสดิการชุมชนทั้งการบริการชุมชน การอนุเคราะห์ชุมชน และการประกันชุมชน ส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือมาจากการเก็บเงินเฉลี่ยกันทุกครอบครัว ซึ่งผู้รับผิดชอบจะเป็นกลุ่มสมาชิก นั้นแสดงให้เห็นว่าการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามันของไทยเป็นวัฒนธรรมที่ฝังลึกในชุมชน สิ่งนี้เองนับว่าเป็นสวัสดิการบนฐานของวัฒนธรรมที่ไม่เป็นทางการ ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือ ครอบครัว การบริการชุมชน อนุเคราะห์ชุมชน และการประกันชุมชน ตั้งแต่เกิด การดำรงชีวิต และการตาย บนพื้นฐานของศาสนา ที่อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จากการเรียนรู้ร่วมกัน มีการบริหารจัดการภายในชุมชนเองที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

หลังจากได้ผลการสำรวจข้อมูลสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จากเอกสารหนังสือ บทความวิชาการ เอกสารงานวิชาการออนไลน์ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวัสดิการชุมชน โดยกำหนดตัวชี้วัดในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนซึ่งพัฒนาโดยผู้วิจัยเอง แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการบริหารและนโยบายการจัดการ
- 2) ด้านภาวะผู้นำและการจัดการภายใน
- 3) ด้านการเรียนรู้และการปรับตัว
- 4) ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งและเครือข่าย
- 5) ด้านความยั่งยืน

ซึ่งตัวชี้วัดในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนทั้ง 5 ด้าน ได้ขับเคลื่อน สวัสดิการ ตามลักษณะการให้บริการรวมเป็น 3 ประเภท ที่ผู้วิจัยใช้การจำแนกตาม ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์ (2546) มีรายละเอียดดังนี้

1) การบริการชุมชน เป็นการจัดบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนครอบคลุม 4 ด้านหลัก ได้แก่ นันทนาการ และที่อยู่อาศัย โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

ด้านที่อยู่อาศัย

- ความมั่นคงในที่อยู่อาศัย เช่น มีบ้าน มีที่ดินเป็นของตนเอง
- สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ตู้อิฐและเตาไฟฟ้า หรือเตาแก๊ส
- สภาพแวดล้อม เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม มลพิษ

ด้านนันทนาการ

- การมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การจัดดูงานนอกสถานที่ หรือจัดกลุ่มท่องเที่ยว และ การจัดงานเลี้ยง

ด้านการบริการทางสังคม

- กิจกรรมเสริมสร้างครอบครัวอบอุ่น ครอบครัวคุณธรรม
- โครงการอาหารกลางวันให้นักเรียน
- การให้ความรู้ เช่น เรื่องยาเสพติด ป้องกันยาเสพติด เรื่องโรค เรื่องอาชีพ

2) การประกันชุมชน ได้แก่ ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา

ด้านการศึกษา

- รูปแบบการให้กู้ยืม เช่น การให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาโดยไม่เสียดอกเบี้ย
- รูปแบบเงินให้เปล่า เช่น ทุนการศึกษาของชุมชน
- รูปแบบไม่ใช่เงิน เช่น การจัดการแลกเปลี่ยนความรู้

ด้านการทำงานและการมีรายได้

- รูปแบบการให้กู้ยืม เช่น การให้กู้ยืมเพื่อการสร้างเสริมอาชีพโดยไม่เสียดอกเบี้ยหรือดอกเบี่ยน้อย
- รูปแบบไม่ใช้เงิน เช่น การให้ความรู้ในการสร้างงาน สร้างอาชีพ

3) อนุเคราะห์ชุมชน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม

ด้านสุขภาพอนามัย

- รูปแบบการให้กู้ยืม เช่น การให้กู้รักษาพยาบาลโดยไม่เสียดอกเบี้ย
- รูปแบบเงินให้เปล่า เช่น สวัสดิการค่านอนโรงพยาบาลเมื่อคลอดบุตร รับขวัญเด็กแรกเกิด ค่าน้ำมันรถไปหาหมอ ค่ารักษาพยาบาล และ เงินชดเชยเมื่อเข้าโรงพยาบาล ค่าเยี่ยมไข้ สวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้พิการ ทูพพลภาพ ผู้ติดเชื้อ เด็ก และสตรี
- รูปแบบไม่ใช้เงิน เช่น การช่วยเหลือเฝ้าไข้ การให้ความรู้เรื่องโรค

ด้านกระบวนการยุติธรรม

การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ให้ความเป็นธรรม โกล่เกลี่ยคดีพิพาทให้ตกลงประนีประนอม ไม่จำเป็นต้องใช้กฎหมายมาเข้ามาตัดสิน

สิ่งค้นพบจากการวิจัยในระยะที่ 1 นี้จะพบว่า ชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย มีวิถีปฏิบัติที่ยึดหลักอิสลามมาดำเนินการสวัสดิการ มีการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจแก่คนในชุมชน เป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของเงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย สิ่งที่ค้นพบในการวิจัยนี้คือ สวัสดิการการตาย หรือเรียกว่าชะกาต ที่เกิดจากฐานคิดทางศาสนา เป็นสวัสดิการเชิงวัฒนธรรมที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สู่การช่วยเหลือด้านอาชีพของคนในชุมชน ดังนั้นการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน กรณีชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลในจังหวัดสตูลนั้นมีสวัสดิการตั้งแต่แรกเกิด การดำรงชีวิต จนกระทั่งการตาย เหล่านี้ได้เชื่อมโยงและบูรณาการให้เกิดความสมดุลของคนและชุมชนที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน นั่นคือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน อีกทั้งดำเนินการภายใต้วัฒนธรรมที่เป็นวิถีของชาวมุสลิม นับว่าเป็นทุนทางสังคมที่ฝังรากลึก อันจะนำพาให้ชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย พัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นตัวตั้งเหล่านี้ย่อมทำให้ชุมชนไม่ต่อต้าน และนำมาซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2. เพื่อวิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย

ข้อมูลจากตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยเกี่ยวกับ ระบบสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ส่วน

ใหญ่มีอายุ อายุระหว่าง 20-29 ปี ร้อยละ 26.50 รองลงมา อายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 22.80 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.00 สถานภาพคู่/สมรส ร้อยละ 76.00 และส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 74.30 รองลงมา มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 14.10 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 92.5 มีรายได้ น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 89.3 มีรายได้ไม่พอเพียงสำหรับการใช้จ่าย ร้อยละ 99.5 ส่วนใหญ่ไม่เป็นกลุ่มสมาชิกของครอบครัว ร้อยละ 87.1 รู้จักและเข้าใจสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 72.3 และส่วนใหญ่ต้องการมีสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 99.5

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน โดยผู้วิจัยใช้สเกล (scale) 7 ระดับในการวัดการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จากผลการวิจัยพบว่าการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนโดยรวม อยู่ในระดับไม่แน่ใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่ามากที่สุดนั้นคือระดับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับค่อนข้างมีความมั่นใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.11 ซึ่งเป็นระดับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนที่ ค่อนข้างมีความมั่นใจ

การขับเคลื่อนสวัสดิการเรียงตามลำดับการเลือก พบว่า ด้านการบริหารและนโยบายการจัดการ มีความสำคัญกับการจัดสวัสดิการชุมชนในภาพรวม ร้อยละ 83 รองลงมาด้านภาวะผู้นำและการจัดการภายในในภาพรวม ร้อยละ 73.1 ลำดับถัดไปคือ ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งและเครือข่ายในภาพรวม ร้อยละ 69.12 ถัดไปคือ ด้านความยั่งยืนในภาพรวม ร้อยละ 67.52 และน้อยที่สุดคือ ด้านการเรียนรู้และการปรับตัวในภาพรวม ร้อยละ 60.82

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในขั้นตอนการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ร้อยละ 32.5 รองลงมา การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา ร้อยละ 28.9 ถัดมาการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา ร้อยละ 25.2 ส่วนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา ร้อยละ 12.1 น้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการประเมินผลการพัฒนา ร้อยละ 1.2 โดยผู้วิจัยใช้สเกล (scale) 5 ระดับในการวัดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในขั้นตอนการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 รองลงมามีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.87 ลำดับถัดไปคือมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 ถัดไปคือมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77 และน้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมในขั้นตอนการประเมินผลการพัฒนา อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม ด้านการศึกษา และด้านกระบวนการยุติธรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย มีความสัมพันธ์ทางลบกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย และด้านนันทนาการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม ด้านการศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม แต่การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษาใน

ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในชั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ขณะที่การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนทุกด้านไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการริเริ่มวางแผน ดำเนินการ รับผลประโยชน์ และประเมินผล เพื่อให้คนในชุมชนสามารถเข้าถึงสวัสดิการชุมชนได้ ในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนด้านต่างๆ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารและนโยบายการจัดการ คนในชุมชนที่มีศาสนาเดียวกันสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ในเรื่องสวัสดิการอย่างชัดเจนร่วมกันที่จะจัดโครงสร้างและการแบ่งบทบาทอย่างชัดเจน รวมถึงมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ และมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน 2) ด้านภาวะผู้นำและการจัดการภายใน คนในชุมชนที่มีอายุใกล้เคียงกัน รู้จักและมีความต้องการให้ชุมชนมีสวัสดิการชุมชนเหมือนกัน สามารถมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้นำและกลุ่มผู้นำที่ชุมชนให้การยอมรับและศรัทธา รวมถึงการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในชุมชน และสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในชุมชน 3) ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งและเครือข่าย คนในชุมชนที่มีความต้องการให้สวัสดิการชุมชนเหมือนกัน สามารถมีส่วนร่วมในสำนักสาธารณะ มีการกระตุ้น เสริมแรง และชักจูงพลังชุมชน ให้สามารถกิจกรรมที่สะท้อนความสามารถในการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม และขับเคลื่อนชุมชนไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ รวมถึงมีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่น ๆ 4) ด้านความยั่งยืน คนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าและค่านึงถึงอนาคตในกิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชน สามารถพึ่งพาตนเอง รวมถึงดำเนินสวัสดิการชุมชน ครอบคลุมในชุมชน และมีการสืบทอดอุดมการณ์ไปสู่อีกรุ่น และ 5) ด้านการเรียนรู้และการปรับตัว คนในชุมชนที่มีศาสนาเดียวกัน มีความต้องการให้ชุมชนมีสวัสดิการชุมชนเหมือนกัน สามารถมีส่วนร่วมในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน มีการเผชิญปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ รวมถึงสรุปบทเรียนร่วมกัน และมีทักษะในการปรับตัวแก้ปัญหา

อย่างไรก็ดีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คนในชุมชนต่อกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยหลายๆด้าน โดยเฉพาะการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน โดยการใช้ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนเป็นเครื่องมือไปสู่การขับเคลื่อนกิจกรรมอื่นๆ ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม สำหรับตัวผู้นำกลุ่ม ควรมีความเข้มแข็ง มีทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชยัน มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และเป็นที่ศรัทธาของสมาชิกชุมชนเองก็ควรใช้คุณธรรมเป็นหลักการของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ที่อยู่ด้วยความรักสามัคคี และการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ส่วนผลผลิตของชุมชนควรกำหนดมาตรฐานเพื่อรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและ ผู้ใช้บริการ ดังนั้นการให้ได้มาซึ่งสวัสดิการชุมชนของคนในชุมชนนั้น เริ่มจากกระบวนการสร้างรายได้ให้ชุมชน จากกลุ่มอาชีพและพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ระบบการพึ่งตนเอง การพัฒนาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้จากการจัดการทรัพยากร และผลผลิต แสวงหาและพัฒนาความรู้บนฐาน ความรู้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน ด้านการถ่ายทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. เพื่อกำหนดรูปแบบในกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย

ผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบในกระบวนการขับเคลื่อน เป็น 3 ระยะ คือ 1) ต้นน้ำ 2) กลางน้ำ และ 3) ปลายน้ำ เพื่อการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย เริ่มจาก 1) ต้นน้ำ นั่นคือ คนในชุมชนได้รวมกลุ่มกัน มีการระดมสมองและเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชน หลังจากนั้นได้มีการออมทรัพย์ระดมทุนเพื่อใช้ในกิจกรรมพัฒนาชุมชน มีการประชุมกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นระยะ โดยใช้การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (A-I-C) มีการระดมสมอง และ ทำ mind mapping เพื่อหาประเด็นที่ชุมชนต้องการพัฒนาร่วมกัน ภายใต้การตัวชี้วัดของชุมชน “กินดี มีสุข รักสุขภาพ ได้กำไร พอใจ ยั่งยืน” ฉะนั้นจึงได้เสนอการสร้างอาชีพกันในชุมชน ส่งผลต่อระยะ 2) กลางน้ำ นั่นคือ เมื่อมีการเสนอให้เกิดการมีรายได้จากการสร้างอาชีพในชุมชนแล้ว จึงได้วางแผนร่วมกันในการขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วม และการจัดการภายในชุมชน มีการคัดเลือกผู้มาทำหน้าที่ให้กับชุมชน รวมถึงเสนอ ผลิตภัณฑ์ของชุมชน นั่นคือการแปรรูปสัตว์น้ำ ให้มีคุณภาพ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วนำกำไรร้อยละ 30 มาเป็นต้นทุนในการต่อยอดการค้าเนโนการ การภายในพัฒนากลุ่มอาชีพ และการพัฒนาศักยภาพ ส่วนในระยะ 3) ปลายน้ำ โดย ร้อยละ 40 ของกำไรจะปันผลให้กับสมาชิก และ ร้อยละ 30 ของกำไรจะจัดเป็นสวัสดิการชุมชน แบ่งเป็นการส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 10 สำหรับการเสียชีวิต ร้อยละ 5 อุบัติเหตุและประกันสุขภาพร้อยละ 15 ซึ่ง อุบัติเหตุและประกันสุขภาพจะมอบให้บริษัทประกันเป็นผู้ดูแล และอีกร้อยละ 10 ของกำไร จะนำมาส่งเสริมสุขภาพ เช่น ทุนการศึกษา สถานที่ให้เด็กเล่น และปรับปรุงสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังนำร้อยละ 10 ของกำไร ในการส่งเสริมสุขภาพนี้ มารวมกับงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ที่ทางวิสาหกิจชุมชนได้เสนอขอ ในการจัดอบรมอาชีพอื่นๆ อบรมสุขภาพการออกแบบผลิตภัณฑ์และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ มาตรฐานของผลิตภัณฑ์ และที่สำคัญ ร่วมกับเครือข่ายชุมชนการท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก

เหล่านี้ทำให้คนในชุมชนเกิดความร่วมมือกันพัฒนาศักยภาพจากตนเอง สู่ชุมชน โดยอาศัยความร่วมมือและเครือข่าย จึงทำให้คนในชุมชนการกินอยู่แต่พอดี มีสุขและมีสิทธิ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อความผาสุก ความสามัคคี และความมั่นคงทางสังคม ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยเกิดความเข้าใจคำว่า “สวัสดิการ” ในหลากหลายมุมมอง ทั้งที่เป็นตัวเงินและเป็นสิ่งของ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความเข้าใจแนวทาง และรูปแบบการจัดสวัสดิการบนฐานทุนทางสังคมต่างๆ โดยเฉพาะการจัดสวัสดิการบนพื้นฐานการดำรงชีวิต “แบบพึ่งพาตนเอง” มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและธรรมชาติ อย่างเคารพซึ่งกันและกัน มีกระบวนการดำเนินการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ใช้หลักศาสนา และการมีส่วนร่วมของคนอย่างกว้างขวาง กล่าวได้ว่า สวัสดิการชุมชนที่เป็นการบริหารและจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติเป็นการจัดการทุนของชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เป็นการจัดกระบวนการผลิตที่ไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม มีการบริหารจัดการด้านทุนโภคทรัพย์ที่เป็นทุนที่เกิดจากการผลิต และการสะสมของคนในชุมชน

อภิปรายผล

วิถีของชาวประมง โดยส่วนใหญ่ไม่แตกต่างจากวิถีของชาวมุสลิม เนื่องด้วยชาวประมงในภาคใต้ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม เมื่อมุสลิมจะอยู่ในที่แห่งใดก็ตามแต่ จะถูกจัดตั้งผังแผนอยู่กับหลักการศาสนาอิสลาม ที่สอนให้เหล่าผู้ศรัทธายึดถือเป็นวิถีการดำเนินชีวิตด้วยความเข้มแข็งน่าจะแตกต่างกันบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานสังคมและปัจจัยแวดล้อม ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้มุสลิมจึงต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติศาสนา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางสังคม เรื่องทางการเมือง เรื่องทางเศรษฐกิจ การสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับชุมชนมุสลิม จึงต้องให้ชุมชนมุสลิมยึดมั่นหลักศาสนาที่ได้ยึดถือปฏิบัติมา ซึ่งถือเป็นทุนทางสังคม ที่สามารถนำความสงบสุข และความเจริญรุ่งเรือง เป็นวัฒนธรรมชุมชน ที่พยายามแก้ปัญหาของตน หากการตอบสนองได้รับผลสำเร็จ ก็จะเก็บรักษาเอาไว้ทั้งในรูปของแนวคิด และแนวปฏิบัติ รวมทั้งมีกระบวนการสืบทอดที่เป็นประโยชน์สำหรับชุมชน ที่ใช้ทั้งระบบความคิดความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ พิธีการ ขนบธรรมเนียมประเพณี เช่นเดียวกับที่ กาญจนาก้าวเทพ (2538) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมว่าเป็นการปฏิบัติของชุมชน จากที่มนุษย์สร้างวัฒนธรรมขึ้นมา จากชีวิตของเขาจึงอาจจะกล่าวได้ว่า ชีวิตของวัฒนธรรม คือ ชีวิตของมนุษย์นั่นเอง ซึ่งครอบคลุมถึงวิถีชีวิต การทำมาหากิน และระบบเศรษฐกิจ สอดคล้องกับ สุรวุฒิ ปัดไธสง (2545) ได้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมชุมชนว่ามีลักษณะเป็นองค์รวม เป็นพลวัต วัฒนธรรมในแต่ละมิติ แต่ละส่วนจะเชื่อมโยงภายในระหว่างกันและกัน กับระบบภายนอกเป็นเนื้อเดียวกันอย่างแยกไม่ออก และมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตามบริบท และเวลา ซึ่งกระบวนการพัฒนาที่ใช้พลังทางวัฒนธรรม นับว่าเป็นคุณค่าที่แท้จริงของสังคม เป็นการพัฒนาโดยคนในชุมชน เพื่อชุมชน ถือว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

บารุง บุญปัญญา (2549) ได้เสนอความคิดเห็นของวิกฤติการแย่งชิงทรัพยากรในปัจจุบัน นั้นเกิดจากการพัฒนาตามสังคมตะวันตก การสร้างวาทกรรมของลัทธิทุนนิยมที่มีต่อหลาย ๆ ประเทศรวมถึงประเทศไทยนั้น สร้างความเจริญในด้านวัตถุ แข่งขันในการค้า และการลงทุน หรือนัยยะของการแย่งชิงทรัพยากร นับว่าเป็นการพัฒนาที่หันหลังให้กับ “รากเหง้าวัฒนธรรม” หลายครั้งการพัฒนาเช่นนี้ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้ ชาวบ้านจึงสร้างวาทกรรมเพื่อการรักษาอำนาจและทุน โดยนำความรู้ ความคิด และสิ่งแวดล้อม ในวิถีชีวิตของคนในชุมชน นั่นคือ “ทุนทางสังคม” ที่สะสมสร้างเนื้อหาของชีวิตอันกลมกลืนด้วยมิติความสัมพันธ์แบบองค์รวมที่มีการสั่งสมยาวนานเป็นความรู้สึกร่วมของคนในชุมชน เป็นเจ้าของร่วมกัน เกิดเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ให้การยอมรับซึ่งกันและกัน อันเป็นความสัมพันธ์ที่ก่อ รูปเป็นสถาบัน นั่นคือการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ที่ได้รับการ สนับสนุนค้ำจุนในรูปของทุนที่เป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่ง วรวิทย์ โรมรัตน์พันธ์ (2551) ได้อธิบายว่า ทุนทางสังคมเกิดขึ้นหลังจากที่แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนเฟื่องฟูขึ้น ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ของทุนทางสังคมที่มีอยู่ในสังคมไทย โดยชี้ให้เห็นถึงระบบคิดที่อยู่ในรูปของคุณค่า วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน โดยระบบคิดดังกล่าวได้ส่งผลถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกในรูปแบบของความร่วมมือระหว่างกันในการแก้ไขปัญหา ซึ่งส่งผลถึงความเข้มแข็งของชุมชนที่จะเห็นได้ในรูปของการรวมกลุ่มของประชาชนและการเกิดเครือข่ายชุมชน

ดังจะเห็น ทุนทางสังคมได้จากชุมชนตามะลั้งที่สะท้อนจิตวิญญาณระบบคุณค่าของภูมิปัญญา ความคิด ความเชื่อ หล่อหลอมเป็นขนบธรรมเนียมให้คนในชุมชนได้ปฏิบัติ สู่การประกันชุมชนของการมีอาชีพที่พึงพิงทรัพยากรโดยไม่ทำลายธรรมชาติ และชุมชนปากน้ำก็ดำเนินการ

พึงพิงทรัพยากรพร้อมกับการอนุรักษ์ สร้างงานสร้างรายได้ และมีกำไรคืนสู่สังคมนับว่าเป็นการประกันชุมชนผ่านความเชื่อ วัฒนธรรมของคนในชุมชน หากพิจารณาแล้วจะพบว่าทุนทางสังคมของชุมชนต่ำมาลง เริ่มจากวัฒนธรรมชุมชนอันจะทำให้คนในชุมชน “เฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข” สู่การมีอาชีพ แต่ทุนทางสังคมของชุมชนปากน้ำเริ่มจากการสร้างอาชีพ และ “เฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข” ผ่านวัฒนธรรมชุมชน ไม่ว่าจะทุนทางสังคมของชุมชนทั้ง 2 เริ่มต้นอย่างไร แต่สิ่งที่เป็นตัวขับเคลื่อนของการจัดสวัสดิการชุมชนโดยใช้ทุนทางสังคมนั้นคือ การรวมกลุ่ม

ฉะนั้นการรวมกลุ่ม เป็นการร่วมด้วยช่วยกัน หรือการมีส่วนร่วมกัน โดยนำความรู้ ความคิด สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ที่เป็นความสัมพันธ์ของคนในชุมชน มาร่วมกันแก้ปัญหา ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน นับได้ว่าเป็น ทุนทางสังคม ที่สะสมสร้างเนื้อหาของชีวิตอันกลมกลืนด้วยมิติความสัมพันธ์แบบองค์รวมที่มีการสั่งสมยาวนานเป็นความรู้สึกร่วมของคนในชุมชน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่มนั้นใกล้เคียงกัน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกองทุนฌาปนกิจ และกลุ่มออมทรัพย์มากกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งกองทุนฌาปนกิจนี้ทุกคนในครอบครัวต้องมีส่วนร่วมจ่ายสมทบรายครอบครัว เพื่อช่วยเหลือเพื่อนบ้านยามเสียชีวิต ส่วนกลุ่มออมทรัพย์นั้นมีอยู่ในหมู่บ้าน มีการจัดสวัสดิการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ในรูปตัวเงินให้กับสมาชิก

ในภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการให้และรับบริการสวัสดิการสวัสดิการที่มีอยู่ในชุมชน สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการให้และรับบริการสวัสดิการแบบไม่เป็นทางการมากกว่าสวัสดิการแบบเป็นทางการโดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในสวัสดิการโดยภาคชุมชนในรูปของเครือข่าย การดูแลกันตามธรรมชาติโดยองค์กรศาสนาในชุมชน ถัดมาเป็นสวัสดิการโดยภาคชุมชนในรูปของกลุ่ม สวัสดิการโดยหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง และสวัสดิการโดยหน่วยงานภาครัฐส่วนท้องถิ่น ตามลำดับ จากการวิจัยในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 จะพบแนวทางในการพัฒนากลุ่มอาชีพสู่วิสาหกิจชุมชนเพื่อสวัสดิการชุมชน 5 ด้าน ดังนี้ 1)ด้านการบริหารและนโยบายการจัดการ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ จัดโครงสร้าง การแบ่งความรับผิดชอบ และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน 2)ด้านภาวะผู้นำและการจัดการภายใน คนในชุมชนที่มีความต้องการเหมือนกัน มีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้นำมีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในชุมชนจากการจัดการความรู้ 3)ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งและเครือข่าย คนในชุมชนที่มีส่วนร่วมในสำนักสาธารณะ มีการกระตุ้น เสริมแรง และชักจูงพลังชุมชน การบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม ขับเคลื่อนชุมชนไปสู่เป้าหมาย และที่วางไว้ มีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่น ๆ 4)ด้านความยั่งยืน คนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าและค่านึงถึงอนาคตในกิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชน สามารถพึ่งพาตนเอง รวมถึงดำเนินสวัสดิการชุมชน ครอบคลุมในชุมชน และมีการสืบทอดอุดมการณ์ไปสู่อีกรุ่น และ 5)ด้านการเรียนรู้และการปรับตัว คนในชุมชน มีความต้องการทางชุมชนเหมือนกัน สามารถมีส่วนร่วมในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน มีการเผชิญปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ รวมถึงสรุปบทเรียนร่วมกัน และมีทักษะในการปรับตัวแก้ปัญหา ซึ่งความรู้ในการประกอบการจะเป็นชุดการเรียนรู้ที่นำเข้าไปเสริมเติมในกิจกรรมการวิจัย โดยที่กลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชนมีลักษณะคล้ายคลึงกับการจัดการธุรกิจโดยทั่วไป แต่มีลักษณะพิเศษที่มีแนวคิดมุ่งแปรูปผลผลิตตามธรรมชาติ หรือสร้างผลิตภัณฑ์โดยครอบครัวในชุมชน โดยองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ ให้แก่ชุมชนเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจ

ชุมชนให้มีการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพให้ประชาชน แต่ละชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าให้เป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถยืนหยัดอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง ได้อย่างยั่งยืน (ศิริวรรณ เจนการ, 2545; สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548; บุชยา วงษ์ชวลิตกุล และธารินี อังค์ยศ, 2550; Vongchavalitkul, 2558) สอดคล้องกับการศึกษาของกนกพร ฉิมพลี (2555) ศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักรสานกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมาพบว่า กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักรสาน มี 5 ขั้นตอนคือการกำหนดความรู้เกี่ยวกับการกำหนดผลิตภัณฑ์ผ่านการคิดและตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกกลุ่มจากนั้นจึงนำไปสู่ การแสวงหาและยึดกุมความรู้ที่มากการภายในกลุ่มและภายนอก เพื่อให้เกิดความรู้เฉพาะของกลุ่ม และนำไปสู่การแลกเปลี่ยนความรู้อย่างไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่ม เช่นเดียวกับ นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์ และคณะ (2553) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชนในประเทศพบว่าปัจจัยที่มีต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชนและเครือข่ายคือลักษณะพื้นฐานของชุมชน อันได้แก่แนวคิดในการทำงานร่วมกัน มีการกระตุ้น เสริมแรง รักษาชื่อเสียงทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาดั้งเดิม โดยเริ่มจากการสร้างตลาดในท้องถิ่น สอดคล้องกับงานของ อารี วิบูลย์พงศ์ (2555) พบว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีโอกาที่จะพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวตามสถานการณ์ โดยเฉพาะด้านความต้องการของผู้บริโภค

ดังนั้นการกินอยู่แต่พอดี มีสุขและมีสิทธิ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อความผาสุก ความสามัคคี และความมั่นคงทางสังคม ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยเกิดความเข้าใจคำว่า “สวัสดิการ” ในหลากหลายมุมมอง ทั้งที่เป็นตัวเงินและเป็นสิ่งของ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความเข้าใจแนวทาง และรูปแบบการจัดสวัสดิการบนฐานทุนทางสังคมต่างๆ เช่น องค์กรการเงิน กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ โดยเฉพาะการจัดสวัสดิการบนพื้นฐานการดำรงชีวิต “แบบพึ่งพาตนเอง” มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและธรรมชาติอย่างเคารพซึ่งกันและกัน มีกระบวนการดำเนินการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ใช้หลักศาสนา และการมีส่วนร่วมของคนอย่างกว้างขวาง กล่าวได้ว่า สวัสดิการชุมชนที่เป็นการบริหารและจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติเป็นการจัดการทุนของชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เป็นการจัดการกระบวนการผลิตที่ไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม มีการบริหารจัดการด้านทุนโคจรทรัพย์ที่เป็นทุนที่เกิดจากการผลิต และการสะสมของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย ปริญญาสุทธินันท์ (2559) ได้อธิบายสวัสดิการชุมชนว่าเป็นสวัสดิการชุมชนเป็นสวัสดิการที่จัดขึ้นโดยชุมชนบนพื้นฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน ดังนั้นสวัสดิการชุมชนจึงเป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงใจของคนในชุมชน ทั้งนี้การจัดสวัสดิการชุมชนโดยใช้ฐานทุนเดิมของชุมชนและการจัดสวัสดิการชุมชนที่มีหน่วยงานเข้าไปสนับสนุนต่อยอดจากฐานทุนเดิมของชุมชนได้ทำให้เกิดการตื่นตัวในการจัดสวัสดิการชุมชนที่กว้างขวางขึ้น

ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย โดยส่วนใหญ่จะมีวิถีปฏิบัติที่ยึดหลักอิสลามมาดำเนินการสวัสดิการ มีการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงใจแก่คนในชุมชน เป็นทุก

สิ่งทุกอย่างที่ทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของเงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย สิ่งที่ค้นพบในการวิจัยนี้คือ สวัสดิการการตาย หรือที่เรียกว่าชะกาด ที่เกิดจากฐานคิดทางศาสนา เป็นสวัสดิการเชิงวัฒนธรรมที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สู่การช่วยเหลือด้านอาชีพต่อไป เช่นเดียวกับ ระเบียบพรหม คำหอม (2545) ได้อธิบายชะกาดว่าเป็นสวัสดิการพื้นฐานที่เกิดจากฐานคิดทางศาสนา เป็นสวัสดิการเชิงวัฒนธรรมที่ไม่ได้ปรากฏรูปแบบชัดเจนให้คนภายนอกได้เข้าใจมากนัก และค้นพบอีกอย่างคือการสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชนโดยรวมกลุ่มอาชีพ จากนำความรู้ ความคิด สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม สู่การช่วยเหลือเกื้อกูลในเชิงวัฒนธรรม เช่นเดียวกับ โกวิท พวงงาม (2550) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนาควรมี 4 ขั้นตอน คือ (1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่นกล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อม ไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวบ้านรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่างๆมาใช้ในการวางแผน (3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถให้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวบ้านสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด และ(4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวบ้านย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไปจึงอาจจะประสบความสำเร็จ ซึ่งส่งผลต่อเนื่องในการจัดสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย

สำหรับการจัดสวัสดิการชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย เน้นกระบวนการ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ตั้งแต่ ค้นหาปัญหา วางแผน ลงมือทำ และติดตามประเมินผล ที่คล้ายกับแนวคิดของ (โกวิท พวงงาม, 2550) ยังมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และดูแลซึ่งกันและกัน มาใช้ในการพัฒนาชุมชนอีก ซึ่ง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2552) ถือว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมาพัฒนาชุมชนเป็นเป็นแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเป็นวิถีของชาวประมงชายฝั่งทะเลที่ใช้มาตั้งแต่อดีต เช่น ร่วมการต่อเรือ รวมกันออกหาปลา แล้วแบ่งปันกัน เหล่านี้เป็นกรช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้คนในชุมชนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เพราะคนในชุมชนจะต้องช่วยกันร่วมมือในการเป็นผู้กระทำการพัฒนาชุมชน เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรง คือ การพัฒนาตนเองไปด้วย นอกเหนือจากการให้เกิดพัฒนาอย่างกว้างขวางในชุมชน จะต้องจัดให้มีกระบวนการและช่องทางของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการพัฒนา 2 ระบบ ควบคู่กันไป คือ ระบบการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการพัฒนาร่วมกับภาครัฐ และสร้างขีดความสามารถในการจัดการหรือการมีส่วนร่วมให้แก่องค์กร คนในชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน สาธารณชน ภาคธุรกิจเอกชน ในขณะที่ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2552) กล่าวถึง เหตุผลและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาในทุกระดับตั้งแต่องค์กรชุมชนในชุมชนเล็กๆ ในชนบทองค์กรชุมชนในบริษัทเอกชน จนถึงการพัฒนาประเทศที่ต้องใช้มิติของภาคประชาชนในการ

จัดการ และแก้ไขปัญหาพร้อมกัน กระบวนการมีส่วนร่วมก่อให้เกิดพลังของทุกฝ่ายในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำและร่วมกันรับผิดชอบต่อผลตอบแทนจากที่ได้ทำงานร่วมกันนั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่มี ประสิทธิภาพ

จากชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน จะมีสวัสดิการบนฐานของวัฒนธรรม ตั้งแต่เกิด การดำรงชีวิต และการตาย บนพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ฉะนั้น ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ พิธีการ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม เป็นความรู้สึกร่วมกันคิดและการปฏิบัติ ของชุมชนอย่างวิถีของมุสลิม แน่นนอนว่า มนุษย์สร้างวัฒนธรรม และวัฒนธรรมสร้างมนุษย์ องค์กรวม ของมนุษย์จึงเป็นหนึ่งเดียวกับวัฒนธรรม วัฒนธรรมจึงมีลักษณะเป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้ สืบทอดและ สละสลวยกันมา มีกระบวนการและเป็นผลผลิตที่อยู่คู่กับมนุษย์ (จิรัชยา เจียวก๊ก และคณะ, 2559) หาก มองวัฒนธรรมอันเป็นทุนทางสังคมเพียงผิวผ่าน ก็อาจจะไม่พบความมั่งคั่งที่ซ่อนเร้นหลังได้สร้างไว้ แต่ หากมองให้ลึกลงไปแล้วก็จะพบปรากฏการณ์ของทุนทางสังคมที่มีอยู่ในสังคมไทย ส่งผลถึง ความสัมพันธ์ของสมาชิกในรูปแบบของความร่วมมือระหว่างกันในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาชุมชน ในขณะที่ เอนก นาคะบุตร (2545) ที่กล่าวว่า ทุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่ทำให้การจัดสวัสดิการชุมชน ประสบความสำเร็จ อาศัยความเชื่อในเรื่องของคุณค่าของเครือข่ายความสัมพันธ์ ความสามัคคี เอื้อให้ เกิดการร่วมแก้ไขปัญหา สร้างคุณค่าให้กับตัวคนและชุมชน

หลังจากนั้นก็ขยายผลไปสู่เครือข่ายภายนอกชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจากการ พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ส่งการพัฒนาสังคม และประเทศต่อไป จากการพัฒนาตามแนวทางกระแส หลักในประเทศ ไทย แม้จะประสบความสำเร็จในการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจและโครงสร้าง พื้นฐานให้ทันสมัย แต่มีปัญหาในการจัดสวัสดิการให้ทั่วถึงคนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน โดยผู้ที่ เสียเปรียบมักเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบท ปัญหาดังกล่าวได้กระตุ้นให้ชุมชนชนบทหลายชุมชน พยายามสร้างระบบสวัสดิการของตนเอง ด้วยการรวมกลุ่มระดมทรัพยากรจากสมาชิก (อาแว มะแส, 2556) การมีสวัสดิการชุมชนเกิดขึ้นในประเทศไทยมากกว่า 30 ปีนั้น ในอดีตนั้นจะประสบปัญหาต่าง ๆ พอสมควรในระยะแรก แต่ด้วยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเองก็ได้ฟันฝ่า อุปสรรคต่าง ๆ ด้วยการเรียนรู้และปรับตัวอย่างน่าสนใจ (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2546) จนปัจจุบัน นี้ เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่าการรวมกลุ่มของชุมชนเป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมในลักษณะของ กิจกรรมร่วม เมื่อสำเร็จและเติบโตก็มีการขยายผลให้เกิดการผลิตซ้ำในอุดมการณ์แห่งการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันของคนในชุมชนเอง

สิ่งสำคัญคือผลผลิตที่ได้จากการรวมกลุ่มและขยายผลไปสู่การมีเครือข่ายทาง สังคม อันจะทำให้ชุมชนทุกชุมชน อยู่ดี กินดี มีสุข เหล่านี้ก็ถือว่าการสร้าง “นวัตกรรมทางสังคม” ที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชน ที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิก หรือแม้กระทั่งคนในชุมชนเอง รวมถึง แก้ไขปัญหาโดยคนในชุมชนเองอย่างครอบคลุมและสอดคล้องกับปัญหาที่แท้จริงของคนในชุมชน จะ เห็นได้ว่าพลวัตของปัญหาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคมโลกนั่นคือใช้ทุนนิยม มาเป็นตัวขับเคลื่อน ฉะนั้นชุมชนเองก็มีการพัฒนาเป็นสวัสดิการรูปแบบใหม่ที่ต้องพึ่งพิงทุนนิยม นั่นก็ คือ “เงิน” แต่มีวิธีการและเป้าหมายบางประการของการจัดการที่แตกต่างกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็น “สวัสดิการชุมชนแบบพัฒนา” ตามแนวคิดของ ปัทมาวดี โพชนุกูล ชูชูกิ (2552) ซึ่งได้กล่าวถึง ระบอบสวัสดิการที่รัฐและภาคเอกชนบริการให้ไม่อาจจะครอบคลุมและจัดสรรได้อย่างเหมาะสมกับคน

รากหญ้าในชนบทและแรงงานที่อยู่ในภาคที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งยังมีอยู่ในสัดส่วนที่สูง ในขณะที่เดียวกัน อิทธิพลของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดและความทันสมัย ทำให้ยากสำหรับคนเหล่านี้ที่จะดำเนินชีวิตในทุกมิติโดยไม่ต้องพึ่งพาเงินตรา

ฉะนั้นการพัฒนาในรูปแบบในกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมกันนั้น เริ่มจากชุมชนการได้รับผลกระทบจากการพัฒนาที่มุ่งเน้นทุนจากภายนอก ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรชุมชนที่มีอยู่ในระยะยาว สูญการรวมตัวของคนในชุมชนเพื่อวิเคราะห์ปัญหา คิดหาทางออกร่วมกัน หาแนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหา ลองผิดลองถูกใช้การเรียนรู้ร่วมกัน กำหนดเป็นแผนกิจกรรมการพัฒนาจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของคนในชุมชนเอง ร่วมกันรับผลประโยชน์และประเมินผลร่วมกัน สุดท้ายกำหนดอนาคตร่วมกัน เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ระยะยาวที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติส่งต่อให้รุ่นลูกหลาน อันจะทำให้คนในชุมชนอยู่ดีกินดีและมีสุข ตลอดจนการเอื้อเฟื้อ ระหว่างกันของคนในชุมชน อันเป็นลักษณะสำคัญของสังคมที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ อาแว มะแสะ (2554) ได้อธิบาย คุณภาพสังคมไว้ว่าเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการตระหนักถึงศักยภาพของคนผ่านการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของประชาชน อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุพรรณิ ไชยอำพร (2555) ที่พบว่า คุณภาพสังคมในทัศนะของคนในชุมชน คือ สังคมที่มีความ เอื้อเฟื้อมีความสงบสุข สามัคคี พึ่งตนเองได้ มีความเป็นหนึ่งเดียว ไม่แตกแยก และรู้จักให้อภัย นอกจากนี้ การ ดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของกลุ่มยังส่งเสริมความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการที่ผู้คนได้รับการพัฒนาศักยภาพทำให้สามารถพึ่งตนเองได้สูงขึ้นและเข้าถึงบริการจากรัฐ เช่น การศึกษา การมีรายได้ ฯลฯ ทั่วถึงมากขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิ ขจรกิตติยา (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการธุรกิจชุมชนสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน ซึ่งพบว่า ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดตั้งธุรกิจชุมชนคือ การทำงานร่วมกันภายใต้หลักการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมกันรับประโยชน์ โดยที่ผู้นำจะต้องมีบทบาทสูงในการประสาน ความคิดและกระตุ้นการทำงานของคนในชุมชน

จะเห็นได้ว่าการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไปสู่การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก และคนในชุมชน ได้แสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนสามารถร่วมกันริเริ่ม วางแผน ดำเนินการแก้ปัญหา ร่วมกันรับผลประโยชน์ และประเมินผลกับสิ่งที่ได้มีส่วนร่วมกันทำ จึงเป็นปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางสังคมที่น่าสนใจยิ่ง ด้วยลักษณะและรูปแบบของการจัดสวัสดิการที่พยายามยึดปัญหาสำคัญของชุมชนเป็นที่ตั้ง แล้วแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกัน โดยใช้ทรัพยากรของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และอนุรักษ์และหวงแหนทรัพยากร สร้างเป็นสินค้าและเพิ่มมูลค่าการผลิต ก่อเป็นระบบเศรษฐกิจที่เกื้อหนุนให้คนในชุมชนมีการ กินดี อยู่ดี และมีความสุข ถือว่าเป็นการพัฒนาแนวชุมชนนิยม ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการสร้างพลังของคนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองของชุมชนให้มากที่สุด

สังเคราะห์ผลการวิจัย

สำหรับการสังเคราะห์รูปแบบกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย นี้ผู้วิจัยจะนำเสนอตามทัศนะของผู้วิจัยจากผลการวิจัยในระยะที่ 1 ถึงระยะที่ 3 เพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จะเห็นได้ว่ากระบวนการ

ขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย ในภาพรวมเน้นการมีส่วนร่วมในการให้และรับบริการสวัสดิการสวัสดิการที่มีอยู่ในชุมชน นั่นคือสวัสดิการแบบไม่เป็นทางการมากกว่าสวัสดิการแบบเป็นทางการโดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในสวัสดิการโดยภาคชุมชนในรูปของเครือข่ายการดูแลกันตามธรรมชาติโดยองค์กรศาสนาในชุมชน ถัดมาเป็นสวัสดิการโดยภาคชุมชนในรูปของกลุ่ม สวัสดิการโดยหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง และสวัสดิการโดยหน่วยงานภาครัฐส่วนท้องถิ่น ตามลำดับ ซึ่งทุนทางสังคมของชุมชนที่สะท้อนจิตวิญญาณระบบคุณค่าของภูมิปัญญา ความคิด ความเชื่อ หล่อหลอมเป็นขนบธรรมเนียมให้คนในชุมชนได้ปฏิบัติ สู่การประกันชุมชนของการมีอาชีพที่พึงพิงทรัพยากรโดยไม่ทำลายธรรมชาติ พึ่งพิงทรัพยากรพร้อมกับการอนุรักษ์ สร้างงานสร้างรายได้ และมีกำไรคืนสู่สังคมนับว่าเป็นการประกันชุมชนผ่านความเชื่อ วัฒนธรรมของคนในชุมชน อันจะทำให้คนในชุมชน “เฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข” สู่การมีอาชีพ

ด้วยสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย จะเน้นการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อให้ได้ผลตอบแทนมาสร้างสวัสดิการให้ชุมชน การรวมกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นใจ เพื่อต่อรองราคาของสินค้าที่ดีกว่าการขายเดี่ยวๆ เมื่อได้ผลตอบแทนก็นำมาปันผลให้สมาชิก และสร้างสวัสดิการตามการร้องขอ ตามที่กลุ่มจะสามารถให้ได้ ในภาครัฐเองก็มีการสนับสนุนเมื่อชุมชนสามารถเดินได้ด้วยตนเองสักระยะ ในบางครั้งก็ได้เข้าไปช่วยเหลือ เมื่อมีการร้องขอความช่วยเหลือ และประสานไปยังหน่วยงานอื่นๆ ให้กับชุมชน

สำหรับบางกลุ่มอาชีพที่ได้ปิดตัวลงไปนั้นรอแต่การช่วยเหลือจากทางภาครัฐ ประกอบกับผู้นำกลุ่มที่ไม่เข้มแข็งต่อกระแสทุนนิยม ส่วนกลุ่มที่ยังคงดำรงอยู่ได้ในปัจจุบันนั้นสามารถพัฒนาได้ด้วยตนเองใช้แนวทาง “พออยู่ พอกิน” พัฒนาบนพื้นฐานในสิ่งที่ตนเองมี รวมถึงความเอื้อเฟื้อ แบ่งกันที่ไม่เพียงแต่สมาชิก แต่ยังคงจนเจือไปถึงชุมชนของสมาชิกกลุ่มเอง ตามกำลังที่มี จึงเกิดเป็นความรักความสามัคคีกันในชุมชน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา 2) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา 3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา 4) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา และ 5) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนประเมินผลการพัฒนา ดังภาพที่ 6-12 อย่างไรก็ตามการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คนในชุมชนต่อกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยหลายๆด้าน โดยเฉพาะการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน โดยการใช้ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนเป็นเครื่องมือไปสู่การขับเคลื่อนกิจกรรมอื่นๆ ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม สำหรับตัวผู้นำกลุ่ม ควรมีความเข้มแข็ง มีทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขยัน มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และเป็นที่ศรัทธาของสมาชิก ชุมชนเองก็ควรใช้คุณธรรมเป็นหลักการของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ที่อยู่ด้วยความรักสามัคคีและการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ส่วนผลผลิตของชุมชนควรกำหนดมาตรฐานเพื่อรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ ให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและผู้ให้บริการ ดังนั้นการให้ได้มาซึ่งสวัสดิการชุมชนของคนในชุมชนนั้น เริ่มจากกระบวนการสร้างรายได้ให้ชุมชน จากกลุ่มอาชีพและพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการพึ่งตนเอง การพัฒนาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้จากการจัดการทรัพยากร และผลผลิตแสวงหาและพัฒนาความรู้พื้นฐาน ความรู้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน ด้านการถ่ายทอด ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น สู่การจัดสวัสดิการในชุมชน ดังภาพที่ 5-1 ถึง 5-2 ที่แสดงแนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย

เมื่อคนในชุมชนเองได้มีส่วนร่วมในการ พัฒนาตน พัฒนาสวัสดิการ และพัฒนาชุมชน ก่อเป็นรูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย เป็นการดำเนินการ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ดังภาพที่ 7-1 ที่แสดงรูปแบบกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปแล้วนั้น เมื่อถอดบทเรียนแล้วปรากฏการณ์ที่จะต้องพัฒนาต่อไป นั่นคือ เครือข่ายของสวัสดิการชุมชน ที่ต้องอาศัยเวลาและการพัฒนา ศักยภาพของชุมชนอื่นๆ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าหากชุมชนต่างๆ ได้ใช้ รูปแบบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา เมื่อเกิดผลสำเร็จที่ปลายน้ำ ชุมชนต่างๆ ก็จะร่วมเป็นเครือข่ายๆ ทำให้สวัสดิการชุมชนนั้นเข้มแข็งขึ้น มีเงินทุนหมุนเวียน สามารถสร้างรายได้ให้ครอบครัว ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนสู่ความยั่งยืนของชุมชน อันจะเป็นฐานในการพัฒนาประเทศไปสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ตามนโยบายภาครัฐสู่การเป็น Thailand 4.0

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. แนวคิดกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย

ควรมีการปรับแนวคิดกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย โดยองค์กรภาครัฐเป็นผู้จัดสวัสดิการทุกกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่เกิดจนตาย มาเป็นแนวคิดต่อไปนี้ตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน แนวคิดการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนโดยธรรมชาติ ให้รูปแบบและกลไกขับเคลื่อนเป็นเรื่องของวิถีชีวิตและธรรมชาติของชุมชน การเกิดและการล่มสลายเป็นไปตาม วัฏจักร ผู้นำชุมชนและสมาชิกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในชุมชน โดยให้ความสำคัญกับทุนทางสังคมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนโดยมุ่งเน้น “อยู่ดี กินดี มีสุข รักสุขภาพ ได้กำไร พอใจ ยั่งยืน” ตั้งแต่เกิดจนตาย

2. ข้อเสนอในระดับปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

ข้อเสนอต่อรัฐบาลและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรสนับสนุนการดำเนินการของสวัสดิการภาคประชาชน (ประชาชน เอกชน รัฐบาล) โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในประเด็นการสร้างเสริมความแข็งแกร่งในการบริหารสวัสดิการ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสวัสดิการ รวมถึง วิธีคิดเรื่องการต่อยอดทุนทางสังคมและวัฒนธรรม มาใช้ในสวัสดิการ รวมถึงความเสียหายทางการเงินที่มีผลต่อสถานะของสวัสดิการในอนาคต

2. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรมีแนวทาง หรือ ยุทธศาสตร์ ในการกำหนดนโยบาย ระยะยาว เน้นผลิตศักยภาพคนฐานราก เพื่อสนับสนุนการพัฒนา สวัสดิการชุมชนและสร้างเครือข่ายที่เน้นเรื่องการสร้างความเข้มแข็งของสวัสดิการชุมชน (ภาคประชา รัฐ) ซึ่งเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนขับเคลื่อนสวัสดิการทุกเรื่องตั้งแต่เกิด จนตาย โดยเน้น ให้คนในชุมชนเห็น ถึงความสำคัญของการพึ่งพาตนเองมากกว่าการพึ่งพาภาครัฐ เพื่อให้สามารถ ค้นหาความต้องการของชุมชนที่แท้จริง

3. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดสรรงบประมาณจาก ส่วนกลางไปสู่ชุมชนโดยตรงในสัดส่วนที่เหมาะสมที่จะก่อให้เกิดการขับเคลื่อนของเศรษฐกิจและทาง สังคมควบคู่กันไป ที่สำคัญกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องลดความสำคัญใน การใช้เงินเป็นเครื่องกระตุ้นบริโภคนิยม โดยใช้เงินเป็นเพียงเครื่องมือในการรวมพลัง การสร้างความ เชื่อมมั่นและความเอื้ออาทรเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาทุนทางสังคมที่มีอยู่ในท้องถิ่น

4. รัฐบาลควรมีการดำเนินกิจกรรมในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนอย่างต่อเนื่อง และผลักดันให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของสวัสดิการ ชุมชน อีกทั้งส่งเสริมชุมชนให้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภาคประชารัฐในการสร้างองค์ความรู้เรื่อง สวัสดิการชุมชน

ข้อเสนอต่อองค์กรชุมชน

1. ชุมชนต้องเป็นผู้ดำเนินการให้มีการจัดทำแผนชีวิตโดยเริ่มจากการทำบัญชีรายรับ และรายจ่าย เงินออม หนี้สินในระบบและนอกระบบ รายจ่ายของครอบครัวและรายจ่ายเพื่อความ บันเทิงและอบายมุข ใน 3 ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนในการใช้จ่ายในทุกระดับ

2. ชุมชนต้องบูรณาการทุนการเงิน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มฅาปนกิจทุนสังคม วัฒนธรรม ทุนสติปัญญา ทุนทรัพยากร กองทุนหมู่บ้าน กองทุน SML ที่มีอยู่ในชุมชนรวมกันเพื่อให้ เห็นภาพรวมของความพร้อมในการจัดสวัสดิการชุมชน

3. เสริมสร้างชุมชนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อ แลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชนอื่นๆ (เครือข่าย)

4. ชุมชนต้องจัดทำแผนสวัสดิการและแผนชีวิตชุมชนบรรจุเข้าไปในแผนแม่บท ชุมชนและผลักดันให้เข้าอยู่ใน แผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนองค์การบริหารส่วนจังหวัด อย่างสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัด แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ แห่งชาติรวมทั้งนโยบายของรัฐบาล

ข้อเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันให้มีการจัดสรร งบประมาณสมทบเข้ากองทุนขององค์กรชุมชนในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นศักยภาพของชุมชน และค่อยๆลดลงเมื่อมีความพร้อมมากขึ้นเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน

2. นำผลการวิจัยไปใช้ในงานพัฒนา นักพัฒนาสังคมควรดำเนินกิจกรรมของชุมชน เป็นการทำงานร่วมกันหลายฝ่ายอย่างเป็น กระบวนการ จึงควรเรียนรู้เชิงลึกและทำความเข้าใจให้ ชัดเจน อีกทั้งยังต้องมีการพัฒนาความคิด ด้วยการกระตุ้น ให้คนในชุมชนรู้จักค้นหาปัญหา ร่วมหา แนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาด้วยตนเองควบคู่กับการปลูกจิตสำนึกที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับ ชุมชน

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเชื่อมโยงการจัดสวัสดิการชุมชนของกองทุน สวัสดิการชุมชน ตำบลไทยสามัคคีร่วมกับการพัฒนาและงานด้านสวัสดิการอื่นๆ ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เพื่อไม่ให้ เกิดความซ้ำซ้อน และสนับสนุนงานในลักษณะภาคีเครือข่าย

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมง ชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย ซึ่งอาจจะเลือกพื้นที่อื่นๆ กลุ่มอาชีพอื่น หรือการดำเนินการด้วย วิธีการอื่นนอกเหนือจากกลุ่มอาชีพ

2. แนะนำให้ศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นถึงความเหมือนและต่างในแต่ละพื้นที่ จะทำให้ เห็นกระบวนการที่หลากหลายตามบริบทของชุมชน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในแต่ละพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเพื่อสวัสดิการชุมชนที่ประสบผลสำเร็จในการขับเคลื่อน สวัสดิการชุมชนให้เกิดความยั่งยืน และเป็นการต่อยอดองค์ความรู้

3. แนะนำให้ศึกษาแนวทางที่ส่งเสริมกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนประสบ ความสำเร็จ หรือการถอดบทเรียนจากความผิดพลาด

4. แนะนำให้ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสวัสดิการชุมชน เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพสำหรับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนในชุมชนอื่นๆ

5. แนะนำให้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชุมชนในการขับเคลื่อน งานสวัสดิการชุมชน เพื่อเป็นรูปแบบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชุมชนให้กับชุมชนอื่นๆ

6. แนะนำให้ศึกษาแบบเจาะลึกในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการ ชุมชนให้สามารถเกิดประโยชน์สูงสุดกับชุมชนอย่างทั่วถึงและยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตให้ทำการประมงโดยไม่ใช้เรือประมง พ.ศ.2559, (2559, 4 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม133 ตอนที่41ก, 13-17.
- กฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตให้ทำการประมงพื้นบ้าน พ.ศ.2559, (2559, 4 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม133 ตอนที่41ก, 3-7.
- กนกพร ฉิมพลี. (2555). *รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชา พัฒนาสังคมและการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). *การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชนโดยถือนุรักษ์เป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: สภา
- กาญจนา ไชยพั้งประเทศไทย(ททท.). (2557). สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2559 เว็บไซต์ http://www.wearekrabi.com/images/column_1400135881/5%20map-17%281%29.png
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา*.
- กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุรงค์. (2550). *สวัสดิการสังคมเพื่อคนด้อยโอกาส นโยบายว่าด้วยการกินดี อยู่ดี มีสุข มีสิทธิ*. เอติสันเพรส โปรดักส์, กรุงเทพฯ.
- กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ และคณะ. (2550). *การพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุน สวัสดิการชุมชนอำเภอพนมสารคาม*. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราช นครินทร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544). *ชุมชนนิยม: ฝ่าวิกฤติชุมชนล่มสลาย*. กรุงเทพฯ: ส.เอเชีย พลัส.
- เกวลี เครือจักร และ สุนทรี สุรัตน์. (2558). *รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายภาคประชาสังคม และชมรมผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย*. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*. 3(2): 161-171.
- เกษตรชัย และหิม. (2553). *การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณด้วยโปรแกรม R แพ็คเกจ R commander*. สงขลา: ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.
- โกวิทย์ พวงงาม และคณะ. (2550). *การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิสเตอร์ก๊อบบี้.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2554). *ชุมชนท้องถิ่นสวัสดิการ: ข้อเสนอสวัสดิการสังคมมิติใหม่*. หน้า 413-430. ใน: *ภาวนา พัฒนศรี และคณะ (บก.). การประชุมวิชาการสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคมระดับชาติ ประจำปี 2554*. เจปรินท์, กรุงเทพฯ.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2556). *ถอดรหัส 3 การพัฒนา : การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม การพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาการเมือง การพัฒนาประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : เสมอธรรม.

- ครรรชิต พุทธิโกษา. (2554). *คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 24/2558, (2558, 6 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม132 ตอนที่181ง, 5-6.
- จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร. (2547). *สวัสดิการชุมชน: แนวคิดแนวทางการสร้างองค์ความรู้ และการพัฒนาชุมชนไทย*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จรรยา หยุทอง. (2541). ประมงพื้นบ้าน : เลือดเนื้อและวิญญาณของชุมชนภาคใต้. *วารสารทักษิณคดี*. 5(1); 83-87.
- จิรวรรณ รักดีบุตร. (2546). *ผู้นำทางสาธารณะประโยชน์และประชาสังคม ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม นักพัฒนาผู้นำสังคม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จิรัชยา เจียวกิก และวันชัย ธรรมสังการ. (2556). ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 11(1); 39-46.
- จิรัชยา เจียวกิก. (2556). *การคงอยู่ และความตั้งใจลาออกจากงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จิรัชยา เจียวกิก, สันติชัย แยมใหม่ และอุทิศ สังขรัตน์. (2559). โนแรกับสุขภาพของคนและชุมชน. *วารสารไทยคดีศึกษา*, 13(1); 150-176.
- จิรัชยา เจียวกิก, สันติชัย แยมใหม่, ยุทธการ ดิสกุล, ยุวัลดา ชูรักษ์ และฉัตรจงกล ตูลยนิษกะ. (2559). *รายงานการวิจัย: ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดสวัสดิการชุมชนในภาคใต้ของประเทศไทย*. สงขลา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จีรพรรณ กาญจนะจิตรา. (2545). *การพัฒนาชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฑารัตน์ แสงทอง. 2557. ผู้สูงอายุ: การเรียกคืน “คุณค่าในตนเอง” ผ่านบทบาทอาสาสมัคร. *วารสารรัฐสภา*. 35(2): 81-92.
- ชนาธิป พรกุล. (2544). *คลังพระราชบัญญัติจัดการเรียนการสอน การสร้างความรู้ด้วยตนเอง*. *วิชาการ*, 4 (10): 15-18.
- ชนินทร์ เวสีนนท์. (2549). *การจัดการสวัสดิการชุมชนของเครือข่ายอินแปง : กลไกกระบวนการจัดการตนเอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยพร พิบูลศิริ. (2551). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 48(1); 57-84.
- ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์. (2546). *สวัสดิการชุมชนชนบทไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2542). *ประชารัฐ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชินชัย ชี้เจริญ. (2553). การจัดสวัสดิการชุมชน : สวัสดิการทางเลือกในสังคมไทย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2558 จาก https://www.m-society.go.th/article_attach/1321/1948.doc
- ไชยรัตน์ ปรานี. (2557). วัฒนธรรมชุมชนกับการเสริมสร้างความสมานฉันท์ ในสังคมไทย โดยใช้วัฒนธรรมเป็นฐาน. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*. 2(2): 115-123
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2544). *สวัสดิการโดยภาคชุมชน (2) กลุ่มออมทรัพย์*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2546). *บทสังเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2547). *สวัสดิการสังคม ฉบับชาวบ้าน แนวคิด นโยบาย แนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงกมล ตั้งกิจเจริญพร. (2548). *ผลของการเรียนโดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เรื่องมนุษย์กับทรัพยากรธรรมชาติที่มีต่อการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ติน ปรัชญาพถothi. (2534). *การบริหารพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนีย์ ลักขณาภินชัช. (2545). *การสังคมสงเคราะห์ชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทัศนีย์ ลักขณาภินชัช. (2548). *การบริหารสังคมกับโครงสร้างสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ ก๊อปปี.
- ทิพสุคนธ์ พิมพ์พิมล. (2543). *เอกสารประกอบการสอนวิชาเครื่องมือทำการประมง (Fishing Gears) (จบ 407)*. เชียงใหม่. คณะผลิตกรรมการเกษตร. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ชนพรรณ ธานี. (2540). *การศึกษาชุมชน*. ขอนแก่น: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธิดารัตน์ คิมกระโทก. (2551). *กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน: กรณีศึกษา ตำบลสมานฉันท์ อำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธุ์. (2549). *กระบวนการกลุ่ม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นราศรี ไวนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี. (2545). *ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจฉบับปรับปรุงแก้ไข*. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา.(2546). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง*. กรุงเทพมหานคร: 598 Print.
- นเรศ สงเคราะห์สุข. (2541). *จากแนวคิดสู่ปฏิบัติการ : เลี้ยวหนึ่งของประสบการณ์การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมบนพื้นที่สูง*. เชียงใหม่: สำนักงานงานพัฒนาที่สูงไทย-เยอรมัน.
- นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์ รังสรรค์ สิงห์เลิศ และสมสงวน ปัสสาโก. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชนในประเทศไทย*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 4(2), 103-111.

- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2550). *ภาวะผู้นำ และผู้นำเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพมหานคร: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.
- บัวพันธ์ พรหมพักพิง. (2546). *การก่อเกิดการผลิตซ้ำและการขยายตัวทุนทางสังคมในชนบท อีสาน*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ. (2549). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ:
ภาควิชา ศีษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ. (2553). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย*. พิมพ์
ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ศรีอนันต์การพิมพ์.
- บุษยา วงษ์ชวลิตกุล และธาริณี อังศยศ. (2550). *การพัฒนาความสามารถเชิงพาณิชย์ของ
ผู้ประกอบการกลุ่มทอผ้าไหมบ้านถาวร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ในเอกสาร
การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 45*. กรุงเทพฯ : 550-557.
- ประกาศกรมประมง เรื่อง กำหนดขนาดหรือลักษณะของเครื่องมือทำการประมงที่ต้องได้รับ
ใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน พ.ศ.2558, (2559, 8 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*.
เล่ม133 ตอนที่4ง, 16.
- ประกาศกรมประมง เรื่อง กำหนดขนาดหรือลักษณะของเครื่องมือทำการประมงที่ต้องได้รับ
ใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559, (2559, 19 กุมภาพันธ์). *ราช
กิจจานุเบกษา*. เล่ม133 ตอนที่46ง, 13.
- ประกาศกรมประมง เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดเครื่องมือทำการประมงโดยไม่ใช่เรือประมงที่ต้อง
ได้รับใบอนุญาต พ.ศ.2559, (2559, 31 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม133 ตอนที่76
ง, 51.
- ประกาศกรมประมง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการทำการประมงพื้นบ้าน พ.ศ.2559, (2559, 13
พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม133 ตอนที่111ง, 16.
- ประเวศ วะสี. (2542). *เศรษฐกิจพอเพียง และประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม*.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- ประเวศ วะสี. (2546). *การพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
(มสช.).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพ.
- ปัญญา เลิศไกร. (2550). *แนวคิดและรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนที่ประสบความสำเร็จ*. สารนิพนธ์
ปริญญาโท สาขาบริหารจัดการสาธารณสุขสำหรับนักบริหาร. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปัทมาวดี โพนนกุล ชูชุกิ. (2552). *วรรณกรรมปริทรรศน์และการสังเคราะห์ความรู้ เรื่องสวัสดิการ
ชุมชนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*.
กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.
- ปียนุช ปันยัง, สุพรชัย ศิริโวหาร และ จูไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์. (2557). *การเสริมสร้างให้กองทุน
สวัสดิการชุมชนมีความเข้มแข็ง : จังหวัดลำพูน*. วารสารบัณฑิตวิจัย. 5(1); 103-110.

- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล, สุภาพ ฉัตรราภรณ์. (2555). *การออกแบบการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พงศกร เผ่าไพโรจนกร. (2546). *ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร: ศึกษาเฉพาะกรณี พนักงานบริษัท ซีเมนต์ จำกัด*. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรชัย ภาพันธ์. (2550). การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสาคัญ ที่ครูต้องกลับมาทบทวน. *วิชาการ*, 10 (3): 40-47.
- พรธิดา วิเศษศิลปานนท์. (2555). การพัฒนาระบบการบริหารจัดการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 17(3); 63-73.
- พรรณทิพย์ เพชรมาก และอุดมศรี ศิริลักษณ์พร. (2553). *เอกสารประกอบการจัดงานสวัสดิการชุมชนรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- พรรณทิพย์ เพชรมาก. (2554). สวัสดิการชุมชน: พลังการจัดการตนเองของชุมชน. หน้า 396-412. ใน: ภาวนา พัฒนศรี และคณะ (บก.). *การประชุมวิชาการสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคมระดับชาติ*. ประจำปี 2554. เจปรีนท์, กรุงเทพฯ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2550). *การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์*. กรุงเทพฯ: อีระอรุณการ.
- พระบรมราชโองการในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 18 กรกฎาคม 2517*. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2559 จาก <http://www.sa.ku.ac.th/king-spku/2517-1.htm>
- พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558, (2558, 13 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม132 ตอนที่108ก, 1-47.
- พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ.2558, (2558, 28 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม132 ตอนที่ 34ก, 1-28.
- พระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ.2553, (2553, 19 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม127 ตอนที่71ก, 31-33.
- พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.2554, (2554, 17 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม128 ตอนที่4ก, 5-25.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541, (2541, 20 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม115 ตอนที่8ก, 1-44.
- พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.2537, (2537, 30 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม111 ตอนที่ 28ก, 3-21.
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ.2522, (2522, 11 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม96 ตอนที่76, 1-20.
- พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533, (2533, 1 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม107 ตอนที่ 161, 1-47.
- พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518, (2518, 26 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม92 ตอนที่47 ฉบับพิเศษ, 1-80.

- พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546, (2546, 1 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม120 ตอนที่94ก, 6-20.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2550, (2550, 28 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม124 ตอนที่100ก, 12-20.
- พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550, (2550, 19 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม124 ตอนที่16ก, 1-18.
- พิรพล ไตรทศาวีรย์. (2550). *การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- พูลทรัพย์ สวนเมือง ตูลาพันธุ์. (2548). *องค์การการเงินชุมชน : วินัยและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. (2550, มกราคม). สวัสดิการชุมชนคนไม่ทิ้งกัน. *ข่าวชุมชน*, 13(98); 4.
- กิม ภาคเมธาวิ และคณะ. (2552). *โครงการวิจัยนำร่องขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม และการจัดสวัสดิการสังคมเชิงพื้นที่*. กรุงเทพฯ : อารยัน มิเดีย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2556). *ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540*. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2558 เว็บไซต์ <http://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom6/03-02.html>
- ยุวดี ไวกะโชติ. (2555). ผู้สูงอายุ: คุณภาพชีวิตกับนโยบายเบี้ยยังชีพ. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*. 4(1): 133-140.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2536). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: อนุเคราะห์ไทย.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2545). *สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย Social Welfare in Thai Society*. กรุงเทพฯ : คณะสังเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ระพีพรรณ คำหอม. (2551). *การสังเคราะห์องค์ความรู้การพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ 12 พื้นที่*. กรุงเทพฯ : คณะสังเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2557). *สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 4 (แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ระพีพรรณ มุหะหมัด. (2556). *อิสลามกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดกมาลุลอิสลาม คลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550, (2550, 24 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม124 ตอนที่47ก, 8-28.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). *พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2524*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2548). *การบริหารค่าจ้างและเงินเดือน*. กรุงเทพฯ: บริษัท บพิตรการพิมพ์ จำกัด.

- ลือชา วรรัตน์. (2545). *A.I.C. กับ อบต.. พิมพ์ครั้งที่3*. กรุงเทพฯ : โครงการตำรา สำนักงานวิชาการ กรมอนามัย.
- วณัญญา อติศรพันธ์กุล และ พนิต กุลศิริ. (2556). ความสัมพันธ์ของลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะงาน และพฤติกรรมผู้นำ กับความผูกพันต่อองค์การ. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*, 4 (2) : 55-73.
- วรรณทิพา รอดแรงคำ. (2541). ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism). *สสวท.*, 26 (101) : 7-12.
- วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ และคณะ. (2551). *หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุไทย*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ).
- วรฤดี โรมรัตน์พันธ์. (2551). *ทุนทางสังคม กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพมหานคร : พิสิกส์เซ็นเตอร์.
- วรฤดี โรมรัตน์พันธ์. (2554). *ทฤษฎีการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วริษฐา แก้วเกตุ. (2550). *การจัดสวัสดิการแบบบูรณาการในชุมชนโดยหุ้นส่วนการพัฒนาหลายฝ่าย ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลน้ำเกี๋ยน กิ่งอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดน่าน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันพิชิต ศรีสุข. (2549). *กลยุทธ์การพัฒนาสังคมของประชาชนชาวบ้านจังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชัย ปิติเจริญธรรม. (2548). *เหนือกว่าผู้นำ*. กรุงเทพมหานคร: บิ๊คแบงก์.
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และปรีญา พลอยระย้า. (2558). “ความสุขคนทำงานที่มีสถานภาพสมรสหลากหลายในสังคมไทย: แต่งก็สุข ไม่แต่งก็สุข.....จริงหรือ?” ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ปี 2558*. หน้า 297-310. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริพร จิรวัดน์กุล. (2553). *การวิจัยเชิงคุณภาพด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ*. กรุงเทพฯ : วิทย์พัฒนา.
- ศิริวรรณ เจนการ. (2545). *โครงการพลังแผ่นดิน : กรณีศึกษาด้านธุรกิจชุมชน. รายงานวิจัยมูลนิธิพัฒนาไท*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิบูรณะ ชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ศุภชัย สมันตรัฐ. (2548). *การพัฒนาการบริหารสวัสดิการชะกาตของชาวไทยมุสลิมจังหวัดสตูล*. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2547). *สรุปผลการสัมมนาสวัสดิการชุมชนแก่เจ้าหน้าที่*. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2550). *สวัสดิการชุมชน “คนไม่ทิ้งกัน”*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2552). *คู่มือการดำเนินการโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แอ๊ปป่า ฟรินติง กรุป.

- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). “การจัด ทำมาตรฐาน ระบบการจัดการวิสาหกิจ ชุมชน”
รายงานฉบับสมบูรณ์. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันเพิ่มผลผลิต แห่งชาติ.
- สนธยา พลศรี. (2550). *เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรี้นต์ติ้ง*
 เฮ้าส์.
- สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *ความหมายและองค์ประกอบ ทูทางสังคม.*
 สืบค้นเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2558 เว็บไซต์ <http://www.nesac.go.th>.
- สมยศ นาวิการ. (2545). *พฤติกรรมองค์กรการ. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.*
- สร้อยตระกูล อรรถมานะ. (2545). *พฤติกรรมองค์กรการ : ทฤษฎีการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 3.*
 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สรารุณี พงษ์พิพัฒน์. 2558. การจัดการความรู้ด้านการออกกำลังกายแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบล
 แม่กา จังหวัดพะเยา. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต .3(2): 185-194.*
- สรโรชพันธุ์ สุภาวรรณ และ ชไมพร กาญจนกิจสกุล. (2557). การประกอบสร้างภาพลักษณ์ของ
 ผู้สูงอายุ. *วารสารสังคมศาสตร์. 10(1): 93-136.*
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2549). *สังคมวิทยาองค์กรการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์*
 มหาวิทยาลัย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2555). *ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น.*
 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันติ ธิรพัฒน์ อันต์ชัย คงจันทร์ และเสกสรร เกียรติสุไพบูลย์. (2555). ความยั่งยืนของกองทุน
 สวัสดิการชุมชน. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์, 34(4); 1-28.*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). “ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
 สังคมแห่งชาติฉบับที่ 12” ใน เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2559 ของ สศช.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). *รายงานสถิติประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558 . กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติ*
 แห่งชาติ.
- สำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม. (2559). *ภาวะ*
เศรษฐกิจ และสังคม ระดับภาค ไตรมาส 1/2559. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2559 เว็บไซต์
http://eris.nesdb.go.th
- สำนักสร้างสรรค์นวัตกรรมและโอกาส สน.6. (2559). *แนวคิดชุมชนน่าอยู่. สำนักงานกองทุน*
สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สุจิตรา ยางนอก. (2550). *กิจกรรมการขับเคลื่อนทุนในสังคมเพื่อการพัฒนา: กรณีศึกษาชุมชนสามัคคี*
เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม
และสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุนีย์ คล้ายนิล. (2542). *คอนสตรัคติวิสม์ บทใหม่ของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์. สสวท.. 27*
(106) : 6-13.
- สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. (2543). *ทฤษฎีสรรคินิยม. สารานุกรมศึกษาศาสตร์. 21, 91-96*

- สุพรรณิ ไชยอำพร. (2550). รูปแบบแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพรรณิ ไชยอำพร. (2554). โครงการวิจัยรูปแบบและขั้นตอนการขับเคลื่อนคุณภาพสังคมของชุมชน. คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุเมธ แสงนิมมว. (2544). 9 ส. กุญแจแห่งความสำเร็จพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : บুদ্ধแบงก์.
- สุรพล ปธานวนิช. (2547). นโยบายสังคม : เส้นทางสู่รัฐสวัสดิการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรวุฒิ ปัดไธสง. (2545). วัฒนธรรมชุมชน : เงื่อนไขความเข้มแข็งชุมชน/หมู่บ้าน. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 8(1); 11-20.
- เสนห์ จามริก. (2541). ฐานคิดสู่ทางเลือกของสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ฟริงดิง แอนด์ พลัสลิซซิ่ง จำกัด มหาชน.
- องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์. (2559). ข้อมูลพื้นฐานตำบล. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2559 เว็บไซต์ <http://klongprasong.go.th/2016/?menu=info02>
- อภิัญญา เวชยชัย และศิริพร ยอดกมลศาสตร์. (2547). สวัสดิการสังคม ฉบับชาวบ้าน: แนวคิดนโยบาย แนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมลวรรณ วีระธรรมโม. (2548). ทฤษฎีการสร้างสรรค์ : ลีลาการสอนของครูและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน. วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ. 4(1) : 10-18.
- อรพินท์ สฟโชคชัย. (2537). คู่มือการจัดการประชุมเพื่อระดมความคิดในการพัฒนาหมู่บ้าน : การพัฒนาหมู่บ้านโดยพลังประชาชน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2544). การระดมทุนเพื่อสังคม. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2544). ทุนทางสังคมกับสิทธิชุมชน ในมิติชุมชน : วิถีคิดท้องถิ่นว่าด้วยสิทธิอำนาจ และการจัดการทรัพยากร. กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนการวิจัย.
- อารี วิบูลย์พงศ์. (2555). ถ่ายทอดเป็นบทความสังเคราะห์ความรู้จากงานวิจัยวิสาหกิจชุมชน (ตอนที่สอง). วารสารวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่. 5(1), 105-125.
- อำพน กิตติอำพน. (2552). รายงานสรุปการประชุมประจำปี 2552 ของ สศช. เรื่อง จากวิสัยทัศน์ 2570 สู่มโนฯ 11. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2559 เว็บไซต์ <http://bps.moph.go.th>
- อุดมศักดิ์ ดารูมาศ. (2551). “กะปิเคียว” กับภูมิปัญญาพื้นบ้าน. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2560 เว็บไซต์ <http://www1a.biotec.or.th/BRT/index.php/2010-08-09-09-38-28/155-shrimp-sauce>

- อุทัย ปริญาสุทธินันท์. (2559). “สวัสดิการชุมชน” ความสมดุลระหว่างการให้และการรับ. *วารสาร การพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*. 4(3): 327 - 336
- อุไรวรรณ แสงศร และคณะ. (2547). *ระบบสวัสดิการสังคมบนที่สูงกับความหลากหลายทาง วัฒนธรรม : กรณีศึกษาหมู่บ้านชาวเขาในเขตโครงการหลวง*. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สำนักงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- เอนก นาคะบุตร. (2545). *ทุนทางสังคมและประชาสังคมในเมืองไทย*. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่.
- Apichai Puntasen and Pattamawdee Suzuki. (2002) . Background paper chapter 5 on Community Empowerment for UNDP’s *Thailand Human Development Report 2003*. UNDP. Bangkok.
- Appleton. (1995). The effect of a Constructivist of Student Learning During Science Classes Using Constructivist Base Model. *Journal of Research in Science Teaching*, 19 (3) : 51-62. (From Eric, 1992 /1998/09, Abstract No. Ed 374128).
- Blegen, M. A. (1993). Nurse job satisfaction: A meta-analysis of related variables. *Nursing Research*, 42(1), 36-40.
- Bourdieu, P. (1986) The forms of capital. In J. Richardson (Ed.) *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (New York Greenwood), 241-258.
- Centre for Excellence in Leadership. (2007). *Leadership for Sustainability: Making sustainable development a reality for leader*.
- Cozby, P.C. (2003). *Methods in behavioral research*. 8th ed. Singapore: McGraw-Hill Company, Inc.
- Creswell, J. W., Plano Clark, V. L., Gutmann, M., & Hanson, W. (2003). Advanced mixed methods research designs. In A. Tashakkori & C. Teddlie (Eds.), *Handbook of mixed methods in social and behavioral research* (pp. 209–240). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Dibble, S. (1999). *Keeping your valuable employees*. New York: John Wiley and Sons.
- Driver, R.H. and Bell, (1986). Students thinking and the learning of science : A constructivist view. *The School Review*, 67 (240) :443-456.
- Duffy, T. M. and D. J. Cunningham. (1996). Constructivism: Implication for the Design and Delivery of Instruction. pp. 170-195. in D. H. Jonassen (ed.). *Handbook of Research for Educational Communications and Technology*. New York : Macmillan Library Reference USA.
- Dunham, Arthur. (1967). *Community Welfare Organization: Principle and Practice*. New York: (6 th ed.). Thomas Y. Crowell.

- Eggen, & Kauchak. (1998). *Educational Psychology : Windows on Classroom*. New Jersey : Prentice-Hall
- George, V. and Page, R. (1995). *Modern Thinkers on Welfare*. London: Prentice Hall.
- Gokhale, Jagadeesh and Kent Smetters. (2003). *Fiscal and Generational Imbalances: New Budget Measures for New Budget Priorities*. Policy Discussion Papers Number 5. Federal Reserve Bank of Cleveland
- Greene, J. C., Caracelli, V. J., & Graham, W. F. (1989). Toward a conceptual framework for mixed-method evaluation designs. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 11(3), 255–274.
- Keane, A., Ducette, J., & Adler, D.C. (1985). Stress in ICU nurses. *Nursing Research*, 34, 231-236.
- MacRobert, M., Schmele, J.A., & Henson, R. (1993). An analysis of job morale factors of community health nurses who report a low turnover rate. *Journal of Nursing Administration*, 23(6), 22-28.
- Marquardt, M.J. (1996). *Building the Learning Organization: A Systems Approach to Quantum Improvement and Global Success*. New York : Mc Graw-Hill.
- Marriner, A. (Ed.). (1998). *Nursing theorists and their work: Nursing Theory*. 4rd ed. St. Louis: C.V. Mosby.
- Maslach, C., & Jackson, S. (1981). The measurement of experienced burnout. *Journal of Organizational Behavior*, 2, 99-113.
- McKnight, John L. 1997. "Two Tools for Well-Being: Health Systems and Communities." *In Community Organizing and Community Building for Health*, ed. Meredith Minkler, 20-25. New Brunswick, N.J.: Rutgers University Press.
- Morgan, D. L. (1998). Practical strategies for combining qualitative and quantitative methods: Applications to health research. *Qualitative Health Research*, 8(3), 362–376.
- Morse, J. M. (1991). Approaches to qualitative-quantitative methodological triangulation. *Nursing Research*, 40, 120–123.
- OECD (2001). *The Well-being of Nations: The Role of Human and Social Capital*. Paris: Organization for Economic Cooperation and Development.
- Pierre Bourdieu (1985). Social Space and Symbolic Power. *Sociological Theory*, Vol 7 No. 3.
- Polit, D. F., & Hungler, B. P. (1999). *Nursing Research Principle and Method*. Philadelphia: Lippincott.
- Probst, G., S. Raub and K. Romhardt. (2000). *Managing Knowledge: Building Blocks for Success*. Chichester: Wiley.

- Vinger, J. 1950. *The Custom Union Issues*. Carnegie Endowment for International Peace. New York.
- Vongchavalitkul, B. (2558). Development and Management of Rural Tourism in Phu-Foi-Lom Community. *Suan Dusit Graduate School Academic Journal*. 11(1): 79-85.
- Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society : The Development of Psychological Processes*. Cambridge M.A: Harward University Press.
- Walker, D. and L. Lambert. (1995). Learning and Leading Theory: A Century in the Making. pp. 1-27. in L. Lambert et. al. 1996. *The Constructivist Leader*. New York : Teacher College Press.
- Werther, William B. (1996). *Human Resources and Personal Management*. 5th ed. New York.
- Wheatley, G. H. (1991). Constructivist Perspectives on Science and Mathematics Learning. *Science Education*. 75(1) : 9-20.
- Williams, R. (1976). *Keywords: A Vocabulary of Culture and Society*. Glasgow: Fontana.

บุคลากรกรม

- ก๊ะฉ๊ะ ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. หมู่ที่ 2 ตำบลตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล. เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- ก๊ะน้อง ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. ร้านค้าชุมชน ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล. เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- ก๊ะนะ ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. สมาคมประมงพื้นบ้าน ตำบลปากน้ำ อำเภอละงูจังหวัดสตูล. เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- ก๊ะนี ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. ร้านค้าชุมชน ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล. เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- โกยาว เขาไม้แก้ว ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง. เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- คุณเหมือนใจ ประธานกลุ่มแม่บ้านทุ่งรวงทอง ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. หมู่ที่ 1 ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง. เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- คุณแอน นักพัฒนาชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. เทศบาลตำบลกำแพง ตำบลกำแพง อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง. เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- จะยา หาดทรายขาว ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านหาดทรายขาว ตำบลกำแพง อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง. เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- จะหนับ บ้านบางกล้วยนอก ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านบางกล้วยนอก ตำบลนาคา อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง. เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- จะหว่า ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านบางพัฒนา ตำบลบางเตย อำเภอเมือง จังหวัดพังงา. เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- จะเอียด แหลมกรวด ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านแหลมกรวด ตำบลคลองขนาน อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่. เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- โตะอิหม่าม ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. หมู่ที่ 2 ตำบลตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล. เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- บังชาติ หาดทรายขาว ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านหาดทรายขาว ตำบลกำแพง อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง. เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- บังชาย (นามสมมติ) ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านหาดทรายขาว ตำบลกำแพง อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง. เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- บังดำ ชาวบ้านเกาะสุกร ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. หมู่ที่ 2 ตำบลเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง. เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- บังดิน ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. กลุ่มประมงพื้นบ้าน ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.

- บังเป็ด ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. สมาคมประมงพื้นบ้าน ตำบลปากน้ำ อำเภอ
ละงูจังหวัดสตูล. เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- บังยูไสะ ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านเกาะสิเหร่ ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง
จังหวัดภูเก็ต. เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- บังเลาะ ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. กลุ่มประมงพื้นบ้าน ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง
จังหวัดภูเก็ต. เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- บังหมัด ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านเกาะสิเหร่ ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง
จังหวัดภูเก็ต. เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- บังหมาด แหลมสัก ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก
อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่. เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- บังหมี เกาะสุกร ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. หมู่ที่ 2 ตำบลเกาะสุกร อำเภอปะ
เหลียน จังหวัดตรัง. เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- บังเหม ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านแหลมตึกแก ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง
จังหวัดภูเก็ต. เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- บังเหละ ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. หมู่ที่ 1 ตำบลคลองเคียน อำเภอเมือง จัง
หวัดพังงา. เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- แบหมาน ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. หมู่ที่ 2 ตำบลตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัด
สตูล. เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- พีญา อบต. ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก
จังหวัดกระบี่. เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- พีดำ ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. หมู่ที่ 1 ตำบลตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล.
เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- พีตีว กรรมการชุมชนแหลมมะขาม ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านแหลมมะขาม
ตำบลเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง. เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- พีแทม ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. เทศบาลตำบลรัชฎา ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง
จังหวัดภูเก็ต. เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- พีพงษ์ บางพัฒน์ ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านบางพัฒน์ ตำบลบางเตย อำเภอ
เมือง จังหวัดพังงา. เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- พีวิทย์ กรรมการหมู่บ้าน ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านบางกล้วยนอก ตำบล
นาคา อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง. เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- พีสาว ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. เทศบาลตำบลราไวย์ ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง
จังหวัดภูเก็ต. เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- พีแอน อบต. ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. องค์การบริหารส่วนตำบลตำมะลัง ตำบล
ตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล. เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.
- มะหญิง แหลมกรวด ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านแหลมกรวด ตำบลคลอง
ขนาน อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่. เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.

มีะหญิงฉะ ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านบางพัฒนา ตำบลบางเตย อำเภอเมือง
จังหวัดพังงา. เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.

สุทะเล แหลมกรวด ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านหลมกรวด ตำบลคลอง
ขนาน อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่. เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.

หมอต้าแย ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. หมู่ที่ 1 ตำบลตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัด
สตูล. เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.

หวาดิน ผู้ให้สัมภาษณ์. จิรัชยา เจียวก๊ก ผู้สัมภาษณ์. บ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก
จังหวัดกระบี่. เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คำชี้แจงและพิกัดสิทธิ์ของผู้เข้าร่วมโครงการ

ข้าพเจ้า นายจรรย์ชา เจียวกัก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จะดำเนินการวิจัย เรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย (The Process of Driving Community Welfare by Fishermen on the Andaman Coast of Southern Thailand) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน วิเคราะห์ระบบสวัสดิการชุมชน และกำหนดรูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งประโยชน์จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันที่ได้จากการวิจัยไปปรับใช้เป็นแนวทางให้กับชุมชนอื่นๆ ที่มีบริบทที่คล้ายคลึงกัน

ข้าพเจ้าใคร่ขอแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการวิจัยดังกล่าว และเชิญชวนให้ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลในการดำเนินการวิจัย ในครั้งนี้เป็นการศึกษาสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย สาเหตุของปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา เข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน และสามารถเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและสร้างนโยบายสังคมที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน ให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปกำหนดแผนงาน ซึ่งได้ศึกษาชุมชนที่มีความเข้มแข็งของกลไกการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชน มีการทำงานพัฒนาชุมชนจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ และมีความชัดเจนในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ระยะ ตั้งแต่เดือน เมษายน 2560 ถึงเดือน พฤศจิกายน 2561 การวิจัยนี้จะสอบถามข้อมูลจากท่านเพียง 1 ครั้ง และใช้เวลาประมาณ 10 นาที ทั้งนี้การให้ข้อมูลทุกครั้งจะมีการติดต่อเพื่อนัดหมายกับผู้ร่วมวิจัยล่วงหน้า

การเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของท่าน ท่านมีสิทธิ์ที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย ระหว่างการตอบแบบสอบถาม หากท่านรู้สึกอึดอัดใจหรือไม่สบายใจท่านสามารถยุติการเข้าร่วมวิจัยได้ทันที โดยไม่มีผลกระทบใดๆต่อท่านทั้งสิ้น ในการตอบคำถามให้ท่านตอบตรงกับท่านมากที่สุด จะไม่มีคำตอบถูกหรือผิด คำตอบและข้อมูลของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ การรายงานผลการวิจัยจะรายงานในภาพรวมโดยไม่ใช้ชื่อคนส่วนตัวในการคัดเลือกข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้การศึกษาดังกล่าวจะมีประโยชน์ต่อวงการสังคม ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด ในระหว่างการให้ข้อมูล หากท่านมีข้อสงสัยใดๆ ท่านสามารถสอบถามข้าพเจ้าได้ที่ หมายเลขโทรศัพท์ 0810812530

หากผู้เข้าร่วมการวิจัยได้รับการปฏิบัติไม่ตรงตามที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงนี้ สามารถขอรับคำปรึกษา/แจ้งเรื่อง/ร้องเรียน ได้ที่ศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โทรศัพท์ 0-7428-6475 หรือทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ chayanit.p@psu.ac.th

ลายเซ็นนักวิจัย.....

(นายจรรย์ชา เจียวกัก)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

หนังสือแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อ่านเอกสารคำชี้แจงข้อมูล สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยและได้มีโอกาสซักถามข้อสงสัยจนเป็นที่พอใจแล้ว ข้าพเจ้ารับทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยครั้งนี้โดยละเอียด ข้าพเจ้ายินดีให้ความร่วมมือในฐานะผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจ ทั้งนี้ข้าพเจ้าเข้าใจดีว่าข้าพเจ้ามีสิทธิจะถอนตัวจากการศึกษาครั้งนี้ได้โดยตลอดเวลา เมื่อต้องการโดยไม่เกิดผลกระทบต่อตัวข้าพเจ้าแต่อย่างใด

ลายเซ็นผู้เข้าร่วมวิจัย.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลายเซ็นพยาน.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก ข

แนวทางการสัมภาษณ์ในการวิจัย/แบบสอบถาม

แนวทางการสัมภาษณ์ในการวิจัยระยะที่ 1

เรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันใน ภาคใต้ของไทย

คำชี้แจง แนวทางการสัมภาษณ์นี้ใช้สำหรับสัมภาษณ์คนในชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสำรวจสวัสดิการในชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแนวทางการสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 เป็นแนวทางการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสวัสดิการในชุมชน

ข้อมูลที่ได้จากท่าน ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับและจะเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น ข้อมูลดังกล่าวจะไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด แต่จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการวิจัย

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรัชยา เจียวก๊ก)

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตอนที่ 1 แนวทางการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล และครอบครัว

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ( ) หรือ เติมข้อความในช่องว่าง ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ 1 ( ) ชาย 2 ( ) หญิง
2. อายุ.....ปี
3. สถานภาพสมรส
  - 1 ( ) โสด 2 ( ) คู่/สมรส
  - 3 ( ) หม้าย/หย่า/แยก
4. ระดับการศึกษา (สูงสุด)
  - 1 ( ) ประถมศึกษา 2 ( ) มัธยมศึกษาตอนต้น
  - 3 ( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 4 ( ) ปวส./อนุปริญญา
  - 5 ( )ปริญญาตรี ขึ้นไป
5. ศาสนา
  - 1 ( ) อิสลาม 2 ( ) พุทธ
  - 3 ( ) คริสต์ 4 ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
  - 1 ( ) น้อยกว่า 10,000 บาท 2 ( ) 10,001 – 20,000 บาท
  - 3 ( ) 20,001 – 30,000 บาท 4 ( ) มากกว่า 30,001 บาท
7. ความเพียงพอของรายได้
  - 1 ( ) ไม่พอใช้ 2 ( ) พอใช้และมีเหลือเก็บ
8. ครอบครัวท่านเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพหรือไม่
  - 1 ( ) ไม่เป็น 2 ( ) เป็น โปรดระบุ.....
9. ท่านรู้จักและเข้าใจคำว่า “สวัสดิการชุมชน” หรือไม่
  - 1 ( ) ไม่รู้จัก/ไม่เข้าใจ 2 ( ) รู้จัก/เข้าใจ
10. ท่านต้องการให้ชุมชนของท่านมี “สวัสดิการชุมชน” ในชุมชนหรือไม่
  - 1 ( ) ต้องการ 2 ( ) ไม่ต้องการ เพราะ.....

ส่วนที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสวัสดิการในชุมชน

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามต่อไปนี้ให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

ประเด็นครอบคลุมสวัสดิการดังนี้

- 1) การบริการชุมชน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ และด้านการบริการทางสังคม
- 2) การประกันชุมชน ได้แก่ ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา
- 3) อนุเคราะห์ชุมชน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม

คำถาม ชุมชนของท่านมีการให้ความช่วยเหลือ หรือมีการจัดสวัสดิการให้แก่คนในชุมชนด้าน(xxx) หรือไม่

ไม่มี

ไม่อยากให้มี

อยากให้มี

อย่างไร.....

มี การช่วยเหลือคือ.....

- ความช่วยเหลือเป็นอย่างไร (เงิน, สิ่งของ, อื่นๆ)
- ความช่วยเหลือมาจากไหน (การบริจาคของคนในชุมชน, เก็บเงินเฉลี่ยกันทุกครอบครัว, เงินจากหน่วยงานภายนอก, อื่นๆ)
- ใครเป็นผู้รับผิดชอบ (ผู้นำชุมชน, กรรมการชุมชน, กลุ่มสมาชิก, อื่นๆ)
- มีกฎเกณฑ์ในการช่วยเหลืออย่างไร (ให้กี่ครั้ง ครั้งเดียว/หลายครั้ง)
- เงื่อนไขของผู้ได้รับความช่วยเหลือ (ยากจน, เจ็บป่วย, ไม่มีผู้ดูแล, ให้ทุกราย, ฯลฯ)

สิ่งที่อยากให้พัฒนาความช่วยเหลือ /สวัสดิการ ด้าน(xxx) .....

.....

เลขที่.....

แบบสอบถามในการวิจัยระยะที่ 2

เรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน
ในภาคใต้ของไทย

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ เป็นการหาข้อมูลเพื่อทำการวิจัยสำหรับทำคุณูปการของนักศึกษาปริญญาเอก สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แบบสอบถามนี้ไม่มีคำตอบข้อใดถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนั้น จึงขอได้โปรดตอบตามความคิดเห็นความรู้สึที่เป็นอิสระ และความเป็นจริงมากที่สุดทุกข้อ ข้อมูลที่ได้จากท่านผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

แบบสอบถามนี้ ประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล และครอบครัว

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

ตอนที่ 3 สอบถามข้อมูลการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ การขับเคลื่อนจากการสนับสนุนของภาครัฐ/ภาคประชาชน และการขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มี 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 : สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนจากการสนับสนุนของภาครัฐ/ภาคประชาชน

ส่วนที่ 2 : สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ตอนที่ 4 ข้อมูลการจัดสวัสดิการชุมชน

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (X) ลงบนตัวเลขซึ่งตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว เกี่ยวระดับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

1. ชุมชนของท่านมีการให้ความช่วยเหลือสวัสดิการ**ด้านที่อยู่อาศัย** อยู่ระดับใด

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

2. ชุมชนของท่านมีการให้ความช่วยเหลือสวัสดิการ**ด้านนันทนาการ** อยู่ระดับใด

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

3. ชุมชนของท่านมีการให้ความช่วยเหลือสวัสดิการ**ด้านการบริการทางสังคม** อยู่ระดับใด

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

4. ชุมชนของท่านมีการให้ความช่วยเหลือสวัสดิการ**ด้านการทำงานและการมีรายได้** อยู่ระดับใด

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

5. ชุมชนของท่านมีการให้ความช่วยเหลือสวัสดิการ**ด้านการศึกษา** อยู่ระดับใด

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

6. ชุมชนของท่านมีการให้ความช่วยเหลือสวัสดิการ**ด้านสุขภาพอนามัย** อยู่ระดับใด

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

7. ชุมชนของท่านมีการให้ความช่วยเหลือสวัสดิการ**ด้านกระบวนการยุติธรรม** อยู่ระดับใด

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

ความหมายของค่าคะแนน

1	หมายถึง	ไม่มีความมั่นใจอย่างยิ่ง
2	หมายถึง	ไม่มีความมั่นใจ
3	หมายถึง	ค่อนข้างไม่มีความมั่นใจ
4	หมายถึง	เฉยๆ/ไม่แน่ใจ
5	หมายถึง	ค่อนข้างมีความมั่นใจ
6	หมายถึง	มีความมั่นใจ
7	หมายถึง	มีความมั่นใจอย่างยิ่ง

หมายเหตุ

ด้านที่อยู่อาศัย

ความมั่นคงในที่อยู่อาศัย เช่น มีบ้าน มีที่ดินเป็นของตนเอง
 สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ตู้เย็นและเตาไฟฟ้า หรือเตาแก๊ส
 สภาพแวดล้อม เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม มลพิษ

ด้านสุขภาพอนามัย

รูปแบบการให้กู้ยืม เช่น การให้กู้รักษาพยาบาลโดยไม่เสียดอกเบี้ย
 รูปแบบเงินให้เปล่า เช่น สวัสดิการค่าอนโรงพยาบาลเมื่อคลอดบุตร รับขวัญเด็กแรกเกิด ค่าน้ำมันรถ
 ไปหาหมอ ค่ารักษาพยาบาล และ เงินชดเชยเมื่อเข้าโรงพยาบาล ค่าเยี่ยมไข้ สวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้พิการ
 ทูพพลภาพ ผู้ติดเชื้อ
 รูปแบบไม่ใช้เงิน เช่น การช่วยเหลือเฝ้าไข้ การให้ความรู้เรื่องโรค

ด้านการศึกษา

รูปแบบการให้กู้ยืม เช่น การให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาโดยไม่เสียดอกเบี้ย
 รูปแบบเงินให้เปล่า เช่น ทุนการศึกษาของชุมชน
 รูปแบบไม่ใช้เงิน เช่น การจัดการแลกเปลี่ยนความรู้

ด้านนันทนาการ

การมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การจัดดูงานนอกสถานที่ หรือจัดกลุ่มท่องเที่ยว และ การจัดงานเลี้ยง

ด้านการบริการทางสังคม

กิจกรรมเสริมสร้างครอบครัวอบอุ่น ครอบครัวคุณธรรม
 โครงการอาหารกลางวันให้นักเรียน
 การให้ความรู้ เช่น เรื่องยาเสพติด ป้องกันยาเสพติด เรื่องโรค เรื่องอาชีพ

ด้านการงานและการมีรายได้

รูปแบบการให้กู้ยืม เช่น การให้กู้ยืมเพื่อการสร้างเสริมอาชีพโดยไม่เสียดอกเบี้ย หรือดอกเบี้ยน้อย
 รูปแบบไม่ใช้เงิน เช่น การให้ความรู้ในการสร้างงาน สร้างอาชีพ

ด้านกระบวนการยุติธรรม

การแก้ไขปัญหาที่เกิดในชุมชน ให้ความเป็นธรรม ไกล่เกลี่ยคดีพิพาทให้ตกลงประนีประนอม ไม่
 จำเป็นต้องใช้กฎหมายมาเข้ามาตัดสิน

ตอนที่ 3 สอบถามข้อมูลการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน

ส่วนที่ 1 : สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนจากการสนับสนุนของภาครัฐ/ภาคประชาชน
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพการณ์ในชุมชนของท่าน

ด้านการบริหารและนโยบายการจัดการ

1. ชุมชนของท่านมีได้กำหนดงานในเรื่องสวัสดิการอย่างชัดเจน
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
2. ชุมชนของท่านมีการจัดระบบการทำงานและการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
3. ชุมชนของท่านมีการรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
4. ชุมชนของท่านมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ

ด้านภาวะผู้นำและการจัดการภายใน

5. ชุมชนของท่านมีผู้นำและกลุ่มผู้นำที่ชุมชนให้การยอมรับและศรัทธา
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
6. ชุมชนของท่านดำเนินงานโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน และให้ทุกคนมีอำนาจในการตัดสินใจ
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
7. ชุมชนของท่านมีการดำเนินการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในชุมชน
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
8. ชุมชนของท่านมีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในชุมชน
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ

ด้านการเรียนรู้และการปรับตัว

9. ชุมชนของท่านมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนเป็นประจำ
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
10. มีประสบการณ์ในการเผชิญปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
11. ชุมชนของท่านมีการสรุปบทเรียนร่วมกัน
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
12. ชุมชนของท่านมีทักษะในการปรับตัวแก้ปัญหา
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ

ด้านการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งและเครือข่าย

13. ชุมชนของท่านมีจิตสาธารณะและสำนึกร่วมกันในการมีส่วนร่วม
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
14. ชุมชนของท่านสามารถดำเนินงานของชุมชนโดยใช้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนไปสู่เป้าหมายที่วางไว้
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
15. ชุมชนของท่านมีกิจกรรมที่บอกว่าสามารถบริหารจัดการได้ผลงานอย่างชัดเจน
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
16. ชุมชนของท่านมีความสามารถในการกระตุ้น เสริมแรง และสร้างพลังชุมชน
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
17. ชุมชนของท่านมีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่น ๆ
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ

ด้านความยั่งยืน

18. ชุมชนของท่านมีการกำหนดเป้าหมายและค่านึงถึงอนาคตในกิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชน
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
19. ชุมชนของท่านมีสำนึกในการพึ่งพาตนเอง
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
20. มีการดำเนินสวัสดิการชุมชน (บริการ, ประกัน และอนุเคราะห์) ครอบคลุมในชุมชน
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
21. ชุมชนของท่านมีการส่งต่อความคิดในการดำเนินการต่างๆของชุมชนจากรุ่นพ่อไปสู่รุ่นลูก
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ

ส่วนที่ 2 : สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพการณ์ในชุมชนของท่าน

คำถาม ท่านมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนอย่างไร (ตอบเพียง 1 ข้อ)

1. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา
 2. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา
 3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา
 4. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา
 5. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการประเมินผลการพัฒนา

คำชี้แจง โปรดเลือกทำข้อที่เลือกตอบในคำถาม แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพการณ์ในชุมชนของท่าน สำหรับตารางในข้อที่เลือกตอบ

มีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้คือ

5 = หมายถึง ท่านเห็นด้วยอย่างมากกับข้อความนั้น ทั้งหมด

4 = หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น เป็นส่วนใหญ่

3 = หมายถึง ท่านไม่แน่ใจกับข้อความนั้น เป็นบางส่วน

2 = หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น เป็นส่วนใหญ่

1 = หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยอย่างมากกับข้อความนั้น เกือบทั้งหมด

สำหรับผู้ตอบข้อที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา (ตอบได้หลายข้อ)

- มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน
 มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน
 มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน
 มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน
 มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด ออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชน

การขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
การริเริ่มการพัฒนา					
1. มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน					
2. มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน					
3. มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน					
4. มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน					
5. มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด ออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชน					

สำหรับผู้ตอบข้อที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา (ตอบได้หลายข้อ)

- มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน
- มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน
- มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน
- มีส่วนร่วมในการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคนในชุมชน

การขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
การวางแผนการพัฒนา					
1. มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน					
2. มีส่วนร่วมในการกำหนดการทำงาน และหาแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน					
3. มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน					
4. มีส่วนร่วมในการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคนในชุมชน					

สำหรับผู้ตอบข้อที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา (ตอบได้หลายข้อ)

- มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน
- มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ
- มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน
- มีส่วนร่วมในการบริหารงานประสานงาน
- มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

การขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
การดำเนินการพัฒนา					
1. มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน					
2. มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ					
3. มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน					
4. มีส่วนร่วมในการบริหารงาน และประสานงานในชุมชน					
5. มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก					

สำหรับผู้ตอบข้อที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา (ตอบได้หลายข้อ)

- มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน
- มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางอ้อม เป็นได้ทั้งวัตถุและจิตใจ (มีความสุข หรือ ได้สิ่งของ)
- มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์
- มีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาหาร

การขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
การรับผลประโยชน์จากการพัฒนา					
1. มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน					
2. มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เช่น มีความสุข ได้รับสิ่งของ					
3. มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์					
4. มีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาหาร					

สำหรับผู้ตอบข้อที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา (ตอบได้หลายข้อ)

- มีส่วนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาสวัสดิการชุมชนที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด
- มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ ในขณะที่ดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน
- มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลสรุปรายยอด
- มีส่วนรวมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น
- มีการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น
- มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน
- มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

การขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
การประเมินผลการพัฒนา					
1. มีส่วนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาสวัสดิการชุมชนที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด					

การขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2. มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ ในขณะที่ดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน					
3. มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลสรุปรายยอด					
4. มีส่วนรวมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น					
5. มีการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น					
6. มีการสังเกต การเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน					
7. มีการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ จากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน					

ตอนที่ 4 สอบถามข้อมูลกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน
คำชี้แจง ให้เขียนอธิบายสั้นๆ ที่ตรงกับสภาพการณ์ในชุมชนของท่าน

1. สวัสดิการชุมชนในชุมชนของท่านมีการดำเนินการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีส่วนร่วมอย่างไรในการจัดสวัสดิการชุมชน

.....

.....

.....

.....

3. ชุมชนของท่านพึ่งตนเองได้หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นายจิรัชยา เจียวีก

นักศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แนวทางการดำเนินการวิจัยระยะที่ 3

เรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันใน ภาคใต้ของไทย

วิธีการศึกษา การวิจัยเรื่องกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย ในระยะที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติการ (Action) 3) การสังเกตการณ์ (Observing) 4) การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflecting) โดยผู้วิจัยได้มีแนวทางในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมการวิจัย

- 1.1 การคัดเลือกชุมชนและการเข้าถึงชุมชนคัดเลือกพื้นที่ในการดำเนินการ
- 1.2 การบูรณาการตัวผู้วิจัยให้เข้ากับชุมชน ผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้นำชุมชน และผู้นำชุมชน
- 1.3 คัดเลือกทีมวิจัยฝ่ายชุมชนที่เป็นตัวแทนจากผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลที่ดูแลเรื่องสวัสดิการในชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม
- 1.4 สัมภาษณ์เบื้องต้นของชุมชน
- 1.5 ออกแบบกระบวนการ/กิจกรรม
- 1.6 ศึกษาสถานการณ์และกำหนดรูปแบบ
- 1.7 จัดทำข้อมูล วิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา กำหนดเกณฑ์การประเมินตนเอง รูปแบบ/กิจกรรมการพัฒนา และวางแผนปฏิบัติการพัฒนา

2. ขั้นตอนการปฏิบัติ

- 2.1 การวางแผนผู้วิจัยและกลุ่มแกนนำปฏิบัติดังนี้
- 2.2 การปฏิบัติการ
- 2.3 การสังเกตการณ์
- 2.4 การสะท้อนผลการปฏิบัติ

3. ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล

- 3.1 การติดตามผล และความก้าวหน้าของแผนงาน/แผนปฏิบัติงาน
- 3.2 การประเมินผลทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน
- 3.3 การประเมินเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย
- 3.4 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ และสรุปคืนข้อมูลสู่ชุมชน

ภาคผนวก ค

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา สมบูรณ์สุข
คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. ดร.วันพิชิต ศรีสุข
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. ดร.อุทิศ สังขรัตน์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รายนามผู้ให้คำปรึกษาการปฏิบัติการในพื้นที่

1. นายวิชาญ เศรษฐพงศ์   ตำแหน่ง   พัฒนาการจังหวัดกระบี่
สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดกระบี่
2. นางสาวยุวดี มีล้ำม   ตำแหน่ง   นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดกระบี่
3. นางสาวบังอร เทพกำเนิด   ตำแหน่ง   นักพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ
องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตร ป.ด. สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชาสารัตถศึกษา โทร. 6721

ที่ มอ 895/๐๒๘๕

วันที่ 15 มีนาคม 2560

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน ศาสตราจารย์ ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข

ด้วย นายจิรัชยา เจียวก๊ก รหัสนักศึกษา 5811130005 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม โดยนักศึกษาได้พัฒนาเครื่องมือการวิจัยในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวแล้ว นั้น

ในการนี้หลักสูตรได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งสำเนาโครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด และแบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 ชุด มาด้วยแล้ว (ดังเอกสารแนบ) และหากไม่เป็นการรบกวนจนเกินไปขอความอนุเคราะห์ส่งกลับมายังหลักสูตร ภายในวันที่ 15 เมษายน 2560

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา จักเป็นพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุพร ปิยรัตน์วงศ์)

หัวหน้าภาควิชาสารัตถศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตร ป.ศ. สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชาสารัตถศึกษา โทร. 6721

ที่ มอ 895/๒๒๘๔

วันที่ 15 มีนาคม 2560

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.วันพิชิต ศรีสุข

ด้วย นายจิรัชยา เจียวกิก รหัสนักศึกษา 5811130005 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม โดยนักศึกษาได้พัฒนาเครื่องมือการวิจัยในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวแล้ว นั้น

ในการนี้หลักสูตรได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งสำเนาโครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด และแบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 ชุด มาด้วยแล้ว (ตั้งเอกสารแนบ) และหากไม่เป็นการรบกวนจนเกินไปขอความอนุเคราะห์ส่งกลับมายังหลักสูตร ภายในวันที่ 15 เมษายน 2560

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา จักเป็นพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุพร ปิยรัตนวงศ์)

หัวหน้าภาควิชาสารัตถศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตร ปร.ต. สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชาสารัตถศึกษา โทร. 6721

ที่ มอ 895/

วันที่

มีนาคม 2560

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.อุทิศ สังขรัตน์

ด้วย นายจิรัชยา เจียวกิก รหัสนักศึกษา 5811130005 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม โดยนักศึกษาได้พัฒนาเครื่องมือการวิจัยในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวแล้ว นั้น

ในการนี้หลักสูตรได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งสำเนาโครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด และแบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 ชุด มาด้วยแล้ว (ดังเอกสารแนบ) และหากไม่เป็นการรบกวนจนเกินไปขอความอนุเคราะห์ส่งกลับมายังหลักสูตร ภายในวันที่ 15 เมษายน 2560

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา จักเป็นพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุพร ปิยรัตน์วงศ์)

หัวหน้าภาควิชาสารัตถศึกษา

ที่ ศธ 0521.1.11/822

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

5 กรกฎาคม 2560

เรื่อง ขอเรียนเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้ให้คำปรึกษาการปฏิบัติการในพื้นที่

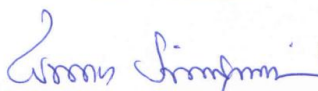
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกระบี่

ด้วย นายจิรัชยา เจียววิกิ รหัสนักศึกษา 5811130005 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” อยู่ภายใต้การดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และทีม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งปัจจุบันนักศึกษาอยู่ระหว่างการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนการปฏิบัติการในพื้นที่ นั้น

ในการนี้ คณะศิลปศาสตร์จึงใคร่ขอเรียนเชิญบุคลากรในสังกัดของท่าน จำนวน 2 คน คือ 1) นายวิชาญ เศรษฐพงศ์ ตำแหน่ง พัฒนาการจังหวัดกระบี่ และ 2) นางสาวยุวดี มีลำม ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ เป็นผู้ให้คำปรึกษาการปฏิบัติการในพื้นที่ของนักศึกษาดังกล่าว โดยคณะศิลปศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่า บุคลากรทั้งสองท่านเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ปฏิบัติการวิจัยที่มีความรู้ความสามารถ และเข้าใจบริบทของพื้นที่เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เข้มทอง สินวงศ์สุวัฒน์)
รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา

งานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์
โทรศัพท์ 0-7428-6721 (ติดต่อ : คุณกิตติพัฒน์ แสงงาม)
โทรสาร 0-7428-6721
E-mail : kittipat.sa@psu.ac.th

วิสัยทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ เป็นคณะชั้นนำทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับชาติและภูมิภาคเอเชีย
ค่านิยม คณะศิลปศาสตร์ มุ่งพัฒนา (Development) รักษาคุณธรรม (Integrity) นำสังคม (Leadership)

ที่ ศธ 0521.1.11/820

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

5 กรกฎาคม 2560

เรื่อง ขอเรียนเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้ให้คำปรึกษาการปฏิบัติการในพื้นที่

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลแหลมสัก

ด้วย นายจิรัชยา เจียวก๊ก รหัสนักศึกษา 5811130005 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย" อยู่ภายใต้การดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และทีม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งปัจจุบันนักศึกษาอยู่ระหว่างการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนการปฏิบัติการในพื้นที่ นั้น

ในการนี้ คณะศิลปศาสตร์จึงใคร่ขอเรียนเชิญ นางสาวบังอร เทพกำเนิด ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชน บุคลากรในสังกัดของท่าน เป็นผู้ให้คำปรึกษาการปฏิบัติการในพื้นที่ของนักศึกษาดังกล่าว โดยคณะศิลปศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่า บุคลากรดังกล่าวเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ปฏิบัติการวิจัยที่มีความรู้ ความสามารถ และเข้าใจบริบทของพื้นที่เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เข็มทอง สิ้นวงศ์สุวัฒน์)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา

งานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์
โทรศัพท์ 0-7428-6721 (ติดต่อ : คุณกิตติพงษ์ แสงงาม)
โทรสาร 0-7428-6721
E-mail : kittipat.sag@psu.ac.th

วิสัยทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ เป็นคณะชั้นนำทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับชาติและภูมิภาคเอเชีย
คำปณิคม คณะศิลปศาสตร์ มุ่งพัฒนา (Development) รักษาคุณธรรม (Integrity) นำสังคม (Leadership)

20 ปี คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ภาคผนวก จ

เอกสารขออนุญาตเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 0521.1.1101/030

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

9 มกราคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองคํการบริหารส่วนจังหวัดระนอง

ด้วย นายจิรัชยา เจียวก๊ก รหัสนักศึกษา 5811130005 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาคปกติ ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ อาจารย์ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยนักศึกษาต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ หลักสูตรจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยนักศึกษาจะเดินทางเข้าเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา จันทร์แย้ม)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

งานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา
โทรศัพท์ 0-7428-6721 (ติดต่อ : คุณกิตติพงษ์ แสงงาม)
โทรสาร 0-7428-6721
E-mail : kittipat.sa@psu.ac.th

วิสัยทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ เป็นคณะชั้นนำทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับชาติและภูมิภาคเอเชีย
ค่านิยม คณะศิลปศาสตร์ มุ่งพัฒนา (Development) รักษาคุณธรรม (Integrity) นำสังคม (Leadership)

20 ปี คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ที่ ศธ 0521.1.1101/031

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

9 มกราคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองคํการบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต

ด้วย นายจิรัชยา เจียวีก รหัสนักศึกษา 5811130005 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ อาจารย์ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยนักศึกษาต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ หลักสูตรจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยนักศึกษาจะเดินทางเข้าเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา จันทร์แยม)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

งานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา
โทรศัพท์ 0-7428-6721 (ติดต่อ : คุณกิตติพงษ์ แสงงาม)
โทรสาร 0-7428-6721
E-mail : kittipat.sa@psu.ac.th

วิสัยทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ เป็นคณะชั้นนำทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับชาติและภูมิภาคเอเชีย
คำนิยาม คณะศิลปศาสตร์ มุ่งพัฒนา (Development) รักษาคุณธรรม (Integrity) นำสังคม (Leadership)

20 ปี สกน.สืบสาน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ที่ ศธ 0521.1.1101/029

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

9 มกราคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองคํการบริหารส่วนจังหวัดพังงา

ด้วย นายจิรัชยา เจียวก๊ก รหัสนักศึกษา 5811130005 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาคปกติ ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสัจการ อาจารย์ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยนักศึกษาต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ หลักสูตรจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยนักศึกษาจะเดินทางเข้าเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา จันทร์แย้ม)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

งานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา
โทรศัพท์ 0-7428-6721 (ติดต่อ : คุณกิตติพันธ์ แสงงาม)
โทรสาร 0-7428-6721
E-mail : kittipat.sag@psu.ac.th

วิสัยทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ เป็นคณะชั้นนำทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับชาติและภูมิภาคเอเชีย
ค่านิยม คณะศิลปศาสตร์ มุ่งพัฒนา (Development) รักษาคุณธรรม (Integrity) นำสังคม (Leadership)

ที่ ศธ 0521.1.1101/032

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

9 มกราคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่

ด้วย นายจิรัชยา เจียวก๊ก รหัสนักศึกษา 5811130005 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาคปกติ ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ อาจารย์ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยนักศึกษาต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ หลักสูตรจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยนักศึกษาคงเดินทางเข้าเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา จันทร์แย้ม)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

งานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา
โทรศัพท์ 0-7428-6721 (ติดต่อ : คุณกิตติพันธ์ แสงงาม)
โทรสาร 0-7428-6721
E-mail : kittipat.sa@psu.ac.th

วิสัยทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ เป็นคณะชั้นนำทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับชาติและภูมิภาคเอเชีย
คำนิยาม คณะศิลปศาสตร์ มุ่งพัฒนา (Development) รักษาคุณธรรม (Integrity) นำสังคม (Leadership)

๕๐ ปี คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ที่ ศธ 0521.1.1101/๐๒๘

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

9 มกราคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดตรัง

ด้วย นายจิรัชยา เจียวักกี รหัสนักศึกษา 5811130005 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาคปกติ ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ อาจารย์ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยนักศึกษาต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ หลักสูตรจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยนักศึกษาระหว่างเดินทางเข้าเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา จันทร์แย้ม)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

งานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา
โทรศัพท์ 0-7428-6721 (ติดต่อ : คุณกิตติพันธ์ แสงงาม)
โทรสาร 0-7428-6721
E-mail : kittipat.sa@psu.ac.th

วิสัยทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ เป็นคณะชั้นนำทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับชาติและภูมิภาคเอเชีย
ค่านิยม คณะศิลปศาสตร์ มุ่งพัฒนา (Development) รักษาคุณธรรม (Integrity) นำสังคม (Leadership)

๒๐ ปี คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ที่ ศธ 0521.1.1101/041

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

10 มกราคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสตูล

ด้วย นายจิรัชยา เจียวก๊ก รหัสนักศึกษา 5811130005 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ อาจารย์ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยนักศึกษาต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ หลักสูตรจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยนักศึกษาจะเดินทางเข้าเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา จันทร์แย้ม)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

งานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา
โทรศัพท์ 0-7428-6721 (ติดต่อ : คุณกิตติพิทย์ แสงงาม)
โทรสาร 0-7428-6721
E-mail : kittipat.sa@psu.ac.th

วิสัยทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ เป็นคณะชั้นนำทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับชาติและภูมิภาคเอเชีย
ค่านิยม คณะศิลปศาสตร์ มุ่งพัฒนา (Development) รักษาคูณธรรม (Integrity) นำสังคม (Leadership)

20 ปี คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ที่ ศธ 0521.1.11/821

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

5 กรกฎาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลแหลมสัก

ด้วย นายจิรัชยา เจียวีกิ รหัสนักศึกษา 5811130005 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาคปกติ ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” ซึ่งปัจจุบันนักศึกษายู่ระหว่างการดำเนินการวิจัยระยะที่ 3 ระยะปฏิบัติการ และนักศึกษาจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ คณะศิลปศาสตร์จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวเข้าปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่ ในประเด็นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยนักศึกษาจะเดินทางเข้าเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 5 กรกฎาคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เข็มทอง สิ้นวงศ์สุวัฒน์)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา

งานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์
โทรศัพท์ 0-7428-6721 (ติดต่อ : คุณกิตติพิทย์ แสงงาม)
โทรสาร 0-7428-6721
E-mail : kittipat.sa@psu.ac.th

วิสัยทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ เป็นคณะชั้นนำทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับชาติและภูมิภาคเอเชีย
คำนิยม คณะศิลปศาสตร์ มุ่งพัฒนา (Development) รักษาคุณธรรม (Integrity) นำสังคม (Leadership)

20 ปี คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ภาคผนวก ช

เอกสารตอบรับอนุญาตให้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูล

อวต

ขอสงวนสิทธิ์การรับส่งฟรีทั่วประเทศ

เลขที่ 267

วันที่ 16 ส.ค. 2560

เวลา 15.10 น.

ท ศอ 0521 1.11b1/0.00

กองแผน

กองคลัง

กองช่าง

กองการวิจัย

กองพัสดุ

แผนกงานอื่น ๆ

เลขที่การนอก อบจ.

รับเลขที่ 6 คณะศิลปศาสตร์

วันที่ 16 ส.ค. 2560

9 มกราคม 2560

กองกรเจ้าหน้าช้

รับเลขที่ 0109

วันที่ 23 ส.ค. 2560

เวลา 10.55

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายผู้อำนวยการบริหารส่วนจังหวัดระนอง

Handwritten signature/initials

ด้วย นายจิรัชยา เจียวีก รหัสนักศึกษา 5811130005 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา ทัศนศึกษา และสังคม ภาควิชา ภาควิชาสัตวศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ อาจารย์ประจำภาควิชาสัตวศึกษา คณะศิลปศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยนักศึกษาต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อให้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ หลักสูตรจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยนักศึกษาจะเดินทางเข้าเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในกรทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

เรียน นายผู้อำนวยการบริหารส่วนจังหวัดระนอง

- ไปรษณีย์อากาศ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาววราลีณี พงษ์ไทย)
 นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
 ๒5 ม.ค. ๕๐

Handwritten signature
 รองศาสตราจารย์ ดร.กานดา จันทร์แย้ม
 คณะศิลปศาสตร์

งานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาสัตวศึกษา
 โทรศัพท์ 0-7621-6721 (ติดต่อ : คุณกิติรัตน์ นนทวงกู)
 โทรสาร 0-7621-6721
 E-mail : mailto:sgppsu.ac.th

(นายสุวิทย์ หลักชัย)
 รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง

Handwritten signature
 (นายคงฤกษ์ ฉัตรมาลีรัตน์)
 นายกองจัดการบริหารส่วนจังหวัดระนอง

ป้ลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง

วิสัยทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ เป็นคณะชั้นนำทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับชาติและภูมิภาคเอเชีย

คำนิยาม คณะศิลปศาสตร์ มุ่งพัฒนา (Development) วิชาการธรรม (Integrity) นำสังคม (Leadership)

ที่ รน ๗๒๗๐๑/๑๗๗

สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางหิน
อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง ๘๕๑๒๐

๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายจิรัชยา เจียวกิก

อ้างถึง หนังสือของ นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐

ตามที่ ท่านได้แจ้งความประสงค์ขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลการวิจัยในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง ในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง ซึ่งจะเข้าเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐ - ๓๑ กรกฎาคม
๒๕๖๐ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ความละเอียดทราบแล้ว นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลบางหินพิจารณาแล้ว มีความยินดีให้ท่านเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยใน
พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง ตามประเด็น และช่วงเวลาที่ท่านได้
กำหนดและแจ้งความประสงค์มาข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิชัย ศรีเจริญ)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางหิน

สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
งานบริหารทั่วไป
โทร./โทรสาร ๐ ๗๗๘๖ ๑๒๔๖

แบบฟอร์มขออนุญาต
 วันที่... ๒๕๕๖
 วันที่ 16 ก.พ. 2560
 เวลา 10:30

237 หมู่ที่ 3 ต.คอหงส์
 อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

6 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขออนุญาตขงเคราะห์อนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล... นายก อบต.แม่ยี่ โผลงโผลงตำบลกำพวน
 อ้างถึง 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/030 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560
 2. เอกสารให้ความอนุเคราะห์จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง
 สิ่งที่แนบมาด้วย 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/030 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560
 2. เอกสารให้ความอนุเคราะห์จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง

ข้าพเจ้า นายจิริชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน
 ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ เป็นอาจารย์
 ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยข้าพเจ้าต้องเก็บข้อมูลวิจัยในพื้นที่ของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 ประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ ข้าพเจ้าจึงมีความประสงค์ที่จะขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคม
 และวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยจะเข้าเก็บข้อมูล
 ตั้งแต่ วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น
 หรือหากท่านต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมข้าพเจ้ายินดีเป็นอย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณอย่างสูง

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลกำพวน

เจริญพร
 ด่วนทาง นายจิริชยา เจียวกิก
 ขอแสดงความนับถือ
 เข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 ตั้งแต่วันที่ 23 ม.ค. 60 - 31 ก.ค. 61

ขอแสดงความนับถือ

จิริชยา

(นายจิริชยา เจียวกิก)

- แทนความพิการณา

Nomb

(นางสาวณัฐกานต์ หาญจิตร)

ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ

โทร. 08-1081-2530
 16 ก.พ. 60
 อีเมล : jk.jirachaya@gmail.com

- นิสิตอรพินจาวอน

นิต

(นายนิทัศน์ บุญส่ง)

หัวหน้าสำนักปลัด

16 ก.พ. 60

- นายนิทัศน์

นิทัศน์
 (นายนิทัศน์ รุ่งสกุล)

ปลัดเทศบาลตำบลกำพวน

นิต

นิต

(นายวรจักร กิจการ)

นายกเทศมนตรีตำบลกำพวน

สม

ที่ ภก ๕๑๐๐๓.๓/ ๐๕๓๖

องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต
๕ ถนนนริศร อ.เมือง ภูเก็ต ๘๓๐๐๐

๒๓ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณะบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ ศธ ๐๕๒๑.๑.๑๑๐๑/๐๓๑ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

ตามที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน ในภาคใต้ของไทย” โดยขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๐ ถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต ยินดีให้นักศึกษา เข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงตามวันดังกล่าวข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายเสถียร แก้วพระปราบ)
รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต

กองแผนและงบประมาณ

โทร. ๐-๗๖๒๑-๓๗๑๒

โทรสาร ๐-๗๖๓๕-๖๐๒๗

“ภูเก็ตสามัคคี ร่วมใจภักดี รักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์”

ที่ ภก ๕๒๕๐๗/๗๒๐

เทศบาลตำบลกระรอน

๑ ถนนกะตะะ ภก ๘๓๑๐๐

๒๗ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายจิรัชยา เจียวก๊ก

ตามที่นายจิรัชยา เจียวก๊ก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” ซึ่งกระบวนการวิจัยต้องเก็บข้อมูลวิจัยในพื้นที่ตำบลกระรอน ได้ขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง ตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ - ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ นั้น

เทศบาลตำบลกระรอน ยินดีให้นักศึกษารายดังกล่าว เข้าเก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง ตามวันดังกล่าวข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายทวี ทองแฉ่ม)

นายกเทศมนตรีตำบลกระรอน

กองสวัสดิการสังคม

ฝ่ายพัฒนาชุมชน งานพัฒนาชุมชน

โทร. ๐๗๖ ๓๓๓ ๔๗๒

โทรสาร ๐๗๖ ๓๓๓ ๔๗๒

“ภูเกิดสามัคคี ร่วมใจภักดี รักษสตาบันพระมหากษัตริย์”

ที่ ภก ๕๒๗๐๖/จ๐๘๗

สำนักงานเทศบาลตำบลรัชฎา
ถนนรัชฎานุสรณ์ ภก ๘๓๐๐๐

พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เข้าถึงข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายจิรัชยา เจียวก๊ก

ตามที่ นายจิรัชยา เจียวก๊ก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์ และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ขออนุญาตเข้าถึงข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็น
 ทูทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดย
 จะเข้าถึงข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึง วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ นั้น

ในการนี้ เทศบาลตำบลรัชฎา ยินดีให้ท่านเข้าถึงข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทูทางสังคม
 และวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง ตามระยะเวลา
 ดังกล่าวข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายภาวัต ศุภสุวรรณ)

รองนายกเทศมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
นายกเทศมนตรีตำบลรัชฎาฝ่ายสังคมสงเคราะห์
กองสวัสดิการสังคม

โทร. ๐-๗๖๕๒-๕๗๗๙ ต่อ ๑๐๘

โทรสาร ๐-๗๖๕๒-๕๗๘๘

“ ซื่อสัตย์ สุจริต มุ่งสัมฤทธิ์ของงาน ยึดมั่นมาตรฐาน บริการด้วยใจเป็นธรรม ”

10/3/2560

Gmail - เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตเข้าถึงข้อมูลเพื่อการวิจัย

Jirachaya Jeawkok <jk.jirachaya@gmail.com>

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตเข้าถึงข้อมูลเพื่อการวิจัย

1 ข้อความ

amram saleh <amran-2623@outlook.co.th>
ถึง: "jk.jirachaya@gmail.com" <jk.jirachaya@gmail.com>

8 มีนาคม 2560 16:31

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตเข้าถึงข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายจิรัชยา เจียวกิก

อ้างถึง หนังสือขอความอนุเคราะห์ฯ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ตามหนังสือที่อ้างถึงฯ นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชา
พัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง "กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย" มีความ
ประสงค์จะขออนุญาตเข้าถึงข้อมูลในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลราไวย์ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม - ๓๑ กรกฎาคม
๒๕๖๐

ในการนี้ เทศบาลตำบลราไวย์ พิจารณาแล้วไม่ขัดข้องและยินดีให้ท่านเข้าถึงข้อมูลเพื่อวิ
ทยานิพนธ์ฯ ตามวันดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรุณ โสฬส)

นายกเทศมนตรีตำบลราไวย์

ที่ กค ๓๑๕๐๖ / ๒๗๐

องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี
อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ๘๓๑๑๐

๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายจิรัชยา เจียวีก

อ้างถึง หนังสือสาขาวิชาพัฒนาสังคมมนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ลงวันที่
๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ตามที่ท่าน ได้แจ้งขออนุญาตเข้าจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยจะเข้าเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม - ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” รายละเอียดตามหนังสืออ้างถึง นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ยินดีให้ท่านเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นดังกล่าว ตามวันเวลาข้างต้น โดยในเขตพื้นที่ที่มีการประกอบอาชีพประมง จะอยู่ในหมู่ที่ ๖ บ้านแหลมทราย อนึ่ง เมื่อท่านดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขอให้ท่านรายงานข้อมูลมายังองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจักได้เก็บไว้เป็นข้อมูลในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ ร.ต.

(สมภพ ก้อนแก้ว)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี

กองสวัสดิการสังคม

โทร. ๐๗๖-๒๗๔๕๗๓ ต่อ ๒๕

โทรสาร ๐๗๖-๒๗๔๕๗๓ ต่อ ๑๑

“ ภูเก็ตสามัคคี ร่วมใจกักตัก รักษาบ้านพระบาทกษัตริย์ ”

ฟง

ที่ ฟง ๕๑๐๐๑/ ๑๕๗

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา
ถนนเพชรเกษม ฟง ๘๒๐๐๐

๒๕ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณะบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ ศธ ๐๕๒๑.๑.๑๑๐๑/๐๒๙ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

ตามที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ นายจิรัชยา เจียวก๊ก รหัสนักศึกษา ๕๘๑๑๑๓๐๐๐๕ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนา มนุษย์และสังคม ภาควิชาสังคมศึกษา คณะศิลปศาสตร์ เข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็น ทูทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง นั้น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา มีความยินดีให้ นายจิรัชยา เจียวก๊ก นักศึกษาหลักสูตร ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนา มนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เข้าเก็บ ข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน ในภาคใต้ของไทย” ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๐ ถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายธรรธิป ทองเจิม)

รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รักษาการแทน
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา

สำนักปลัด อบจ.

โทร. ๐-๗๖๔๘-๑๔๘๔

โทรสาร. ๐-๗๖๔๘-๑๔๘๐

“ ยึดมั่นธรรมาภิบาล บริการเพื่อประชาชน ”

ที่ พง ๗๒๕๐๑/๓๒๑

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลท้ายเหมือง
อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ๘๒๑๒๐

๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายจิรัชยา เจียวัก

ตามที่ นายจิรัชยา เจียวัก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีความประสงค์ขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงนั้น

ในการนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายเหมือง มีความยินดีให้นายจิรัชยา เจียวัก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เข้าเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” ตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยมีนางสาวธารินี วรกิจ ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายเหมือง (โทรศัพท์ ๐-๗๖๕๗-๒๐๒๘) เป็นผู้ประสานงานในเรื่องดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสารัทธ์ เพชรรามวงศ์)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท้ายเหมือง

สำนักปลัด อบต.ท้ายเหมือง

โทร. ๐ ๗๖๕๗-๒๐๒๘

“ยึดมั่นธรรมาภิบาล บริการเพื่อประชาชน”

ที่ พง ๗๔๓๐๑/๗๖๖

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่นางขาว
อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา ๘๒๑๕๐

๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายจิรัชยา เจียวกิก

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีความประสงค์ที่จะขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยจะเข้าเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ นั้น

พร้อมนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่นางขาว มีความยินยอมอนุญาตให้ท่าน เข้าเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” ตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายทศพิศ กิ่งถาวร)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่นางขาว

สำนักงานปลัด

โทร. ๐-๗๖๔๙-๑๖๘๒

โทรสาร ๐-๗๖๔๙-๑๕๘๑

<http://www.maenangkhaow.go.th>

“ชื่อสัตย์สุจริต มุ่งสัมฤทธิ์ของงาน ยึดมั่นมาตรฐาน บริการด้วยใจเป็นธรรม”

ศษ
ดอญ-เบ
วิไล

สำนักงานเทศบาลตำบลบางเคอ
เลขรับที่ 411
วันที่ 20 ก.พ. 2560

237 หมู่ที่ 3 ต.คยหงส์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

6 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขออนุญาตขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

สำนักปลัด

เลขที่รับ 135

เรียน นายองค์การบริหารส่วนตำบล หกขก เหมงนตย์ (เหมงนตย์) ลงวันที่ 20 ก.พ. 2560

เวลา.....

อ้างถึง 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/029 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560
2. หนังสือที่ พง 51001/157 ลงวันที่ 24 มกราคม 2560

สิ่งที่แนบมาด้วย 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/029 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560
2. หนังสือที่ พง 51001/157 ลงวันที่ 24 มกราคม 2560

ข้าพเจ้า นายจรัชยา เจียวกัก นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยข้าพเจ้าต้องเก็บข้อมูลวิจัยในพื้นที่ของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ ข้าพเจ้าจึงมีความประสงค์ที่จะขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคม และวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยจะเข้าเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น หรือหากท่านต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมข้าพเจ้ายินดีเป็นอย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณอย่างสูง

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลบางเคอ

เพื่อโปรดทราบ เพื่อโปรดสั่งการ

เพื่อโปรดพิจารณา

นายจรัชยา เจียวกัก ผศ.ป.ป.อ. จอ.
ขออนุญาตเก็บข้อมูล เพื่อทำวิทยานิพนธ์

อ.จรัชยา

ขอแสดงความนับถือ

อ.จรัชยา

(นายจรัชยา เจียวกัก)

(นายอรรถพล เสาะแม)

นายกเทศมนตรีตำบลบางเคอ

(นายชณาริพย์ ใจออน)

หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล

โทร. 08-1081-2530

อีเมล : jk.jirachaya@gmail.com

มีเรื่องให้ ดอญเบวิไล
ดอญ-เบ
วิไล

237 หมู่ที่ 3 ต.คอหงส์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

6 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

ผู้เรียน นายกองกำกับการบริหารส่วนตำบล...จ.สงขลา

อ้างถึง 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/029 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560
2. หนังสือที่ พง 51001/157 ลงวันที่ 24 มกราคม 2560

สิ่งที่แนบมาด้วย 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/029 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560
2. หนังสือที่ พง 51001/157 ลงวันที่ 24 มกราคม 2560

องค์การบริหารส่วนตำบล...
รับเลขที่... ๒๔๕
วันที่... ๑๕ พ.ค. ๖๐
เวลา.....

ข้าพเจ้า นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนมนุษยและสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยข้าพเจ้าต้องเก็บข้อมูลวิจัยในพื้นที่ของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ ข้าพเจ้าจึงมีความประสงค์ที่จะขออนุญาตเข้าถึงข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคม และวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยจะเข้าถึงข้อมูลตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น หรือหากท่านต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมข้าพเจ้ายินดีเป็นอย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

จิรัชยา
(นายประเสริฐ นันทบุตร) (รองผู้ช่วย)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเคียน จิรัชยา เจียวกิก)

๒๖ ธ.ค. ๕๖๓ - พ.จ.ม. ๖๐

เรียน ผอ.อบต.
- นายจิรัชยา น.อ. ๑๐๓๗๕๐๒๑๑
เท่าที่รับข้อมูลเพื่อเตรียม...
ไปติดต่อขอ...
ขอขออนุญาต...
๑๖ ธ.ค. ๖๐ ถึง ๑๖ ม.ค. ๖๐
- เพื่อโปรดพิจารณา
ผอ.อบต.
๑๕ ธ.ค. ๖๐

โทร. 08-1081-2530
อีเมล : jk.jirachaya@gmail.com

ผอ.อบต.
นาย...
๑๕ ธ.ค. ๖๐

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเคียน

ที่ พง ๗๑๐๐๑/๓๓๕

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะปันหยี
อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา
๘๒๐๐๐

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ตอบรับเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายจิรัชยา เจียวีก

อ้างถึง หนังสือคณะกรรมการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ ศธ ๐๕๒๑.๑.๑๑๐๑/๐๒๙ ลงวันที่ ๙
มกราคม ๒๕๖๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง นายจิรัชยา เจียวีก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
พัฒนามนุษย์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยใน
ประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง
โดยจะเข้าเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะปันหยี ได้พิจารณาแล้วไม่ขัดข้อง ยินดีให้ นายจิรัชยา เจียวีก
นักศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
เข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยตามระยะเวลาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายดำรง สิ้นโต)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะปันหยี

สำนักงานปลัด

โทร. ๐๗๖-๔๔๐๔๒๕

“ยึดมั่นธรรมาภิบาล บริการเพื่อประชาชน”

ส.ค.ค.

ที่ กบ ๕๑๐๐๑/๓๔๓

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่
ถนนท่าเรือ กบ ๘๑๐๐๐

๒๔ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณะคณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อ้างถึง หนังสือที่ ศร ๐๕๒๑.๑.๑๑๐๑/๐๓๒ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

ตามที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษา
เข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ มีความยินดีให้นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปริญญา
ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เข้าเก็บข้อมูลเพื่อ
ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย”
ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยประสานงานกับ นายสุพจน์ ชูจิตต์ ตำแหน่ง
นิติกรชำนาญการ โทรศัพท์ ๐๘๑-๐๘๓๓๕๐๙

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุภฎุพงษ์ เกี่ยวข้อง)

รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่

สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ฝ่ายนิติการและการพาณิชย์

โทร. ๐๗๕-๖๐๐๒๙๘

โทรสาร. ๐๗๕-๖๐๐๒๙๙

“ยึดมั่นธรรมาภิบาล บริการเพื่อประชาชน”

ที่ กบ ๗๖๐๐๑/๒๓๗

องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย
หมู่ที่ ๓ ต.อ่าวลึกน้อย กบ ๔๑๑๑๐

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง การขอความอนุเคราะห์อนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายจิรัชยา เจียวก๊ก

ตามที่ท่านได้ขอความอนุเคราะห์อนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” ตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐

องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย มีความยินดีอนุญาตให้ท่านเข้าเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงในพื้นที่ตำบลอ่าวลึกน้อย โดยประสานงานกับ นายอนันต์ อืดเกิด ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักปลัด โทรศัพท์ ๐๘๔-๘๕๐๕๙๓๖

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายประพิชัย หลังสัง)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย

สำนักปลัด อบต.

งานธุรการ

โทร. ๐๘-๑๘๙๓-๓๗/๐๑, ๐๗๕-๖๑๙๙๑๙

โทรสาร ๐๗๕-๖๑๙๙๑๘

“ยึดมั่นธรรมาภิบาล บริการเพื่อประชาชน”

ที่ กบ ๗๑๑๐๑.๑/ ๖๕๘

องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง
๒๕๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลอ่าวนาง
อำเภอเมืองกระบี่ กบ ๘๑๑๘๐

๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง อนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายจิรัชยา เจียวก๊ก

อ้างถึง หนังสือสาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ลงวันที่
๒๔ เมษายน ๒๕๖๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง นายจิรัชยา เจียวก๊ก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
พัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กระบวนการ
ขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” มีความประสงค์ที่จะขอ
อนุญาตเข้าเก็บข้อมูล เพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยจะเข้าเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึง
๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ นั้น

ในการนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ขอเรียนว่าไม่ขัดข้องและอนุญาตให้เข้าเก็บ
ข้อมูล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ในวันดังกล่าวได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายพันคำ กิตติธรรกุล)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง

สำนักปลัด

โทร ๐-๗๕๖๓-๗๑๔๖ ต่อ ๓๑

โทรสาร ๐-๗๕๖๓-๗๑๔๖ ต่อ ๒๒

“ยึดมั่นธรรมาภิบาล บริการเพื่อประชาชน”

ที่ กบ ๗๔๑๐๑/ ๐๖๒

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะศรีบอยา
๒๓๐ หมู่ที่ ๘ ตำบลคลองขนาน
อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ๘๑๑๓๐

๒๘ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตามที่นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์สังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะศรีบอยา มีความยินดีให้ นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์สังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เข้าเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยประสานงานกับ นางสาวสุนิมา นาสกุล ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะศรีบอยา โทรศัพท์ ๐๘๑-๕๙๙๔๓๖๗

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายจันทร์ ดาวัน)

รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รักษาราชการแทน
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะศรีบอยา

สำนักปลัด
งานบริหารงานทั่วไป
โทร. ๐-๗๕๖๕-๖๑๔๖
โทรสาร ๐-๗๕๖๕-๖๑๕๖

“ยึดมั่นธรรมาภิบาล บริการเพื่อประชาชน”

เทศบาลตำบลคลองพนพัฒนา
เลขที่รับ 827
วันที่ ๒๘ เม.ย. ๒๕๖๐

- ทราบ, ดิอแป๊ก
- แจ้งสำนักปลัดเทศบาล
- แจ้งกองคลัง
- แจ้งกองช่าง
- แจ้งกองการศึกษา

สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต.คอหงส์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

24 พฤษภาคม 2560

สำนักปลัดเทศบาล
เลขที่รับ 198
วันที่ ๒๘ เม.ย. ๒๕๖๐
เวลา

เรื่อง ขออนุมัติขอพระราชทานอนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายเทศมนตรีตำบล... ด.ช.พนม

- อ้างถึง 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/032 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560
2. หนังสือที่ กบ 51001/347 ลงวันที่ 24 มกราคม 2560

- สิ่งที่แนบมาด้วย 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/032 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560
2. หนังสือที่ กบ 51001/347 ลงวันที่ 24 มกราคม 2560

ข้าพเจ้า นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยข้าพเจ้าต้องเก็บข้อมูลวิจัยในพื้นที่ของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ ข้าพเจ้าจึงมีความประสงค์ที่จะขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคม และวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยจะเข้าเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 24 พฤษภาคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น หรือหากท่านต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมข้าพเจ้ายินดีเป็นอย่างยิ่ง

เรียน หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล

- ด.ช. ดิอแป๊ก
- ด.ช. ดิอแป๊ก
- ด.ช. ดิอแป๊ก
- ด.ช. ดิอแป๊ก
- ด.ช. ดิอแป๊ก
- ด.ช. ดิอแป๊ก
- ด.ช. ดิอแป๊ก

(นายเอกรัตน์ คงมาด)
ศึกษานิเทศก์

ขอแสดงความนับถือ

(ลายเซ็น)

(นายจิรัชยา เจียวกิก)
นักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๒๘ เม.ย. ๒๕๖๐
นางเมตตา คงบัว
หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล

(ลายเซ็น)

(นางเมตตา คงบัว)

(ลายเซ็น)
(นางสาวรัตนา ผลเงาะ)

รองปลัดเทศบาล ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดเทศบาลตำบลคลองพนพัฒนา

โทรศัพท์ 08-1081-2530
E-mail : jk.jirachaya@gmail.com

(ลายเซ็น)

(นายเกษมวิทย์ ผลเงาะ)

นายกเทศมนตรีตำบลคลองพนพัฒนา

- สำนักปลัด   กองคลัง
- กองช่าง   กองการศึกษา
- กองสวัสดิการสังคม

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์
 รับเลขที่..... ๑๖๗๕
 วันที่..... ๑๕ ก.พ. ๒๕๖๐
 เวลา.....

( ) เพื่อทราบ

( ) ถือปฏิบัติ

( ) ดำเนินการ

6 กุมภาพันธ์ 2560

237 หมู่ที่ 3 ต.คลองสียะ

อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

เรื่อง ข้อความอนุเคราะห์อนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์

- อ้างถึง 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/032 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560
 2. หนังสือที่ กบ 51001/347 ลงวันที่ 24 มกราคม 2560

- สิ่งที่แนบมาด้วย 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/032 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560
 2. หนังสือที่ กบ 51001/347 ลงวันที่ 24 มกราคม 2560

ข้าพเจ้า นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยข้าพเจ้าต้องเก็บข้อมูลวิจัยในพื้นที่ของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ ข้าพเจ้าจึงมีความประสงค์ที่จะขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคม และวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยจะเข้าเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้นำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น หรือหากท่านต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมข้าพเจ้ายินดีเป็นอย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณอย่างสูง
 เรียน นายก อบต.

เพื่อโปรดทราบ/เพื่อโปรดพิจารณา
 โดย นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 ในเรื่องขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

(นางสาวสุमितตา มุกตารัตนพงศ์)
 เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรัชยา เจียวกิก)

เพื่อโปรดทราบ
 นายธรรมาธิพงษ์ ดุสิต ๓๗๖

น. สังข์ศักดิ์
 (นายธนาธิ สังข์ศักดิ์)

หัวหน้าสำนักปลัด

ขอแสดงความนับถือ
 นายธรรมาธิพงษ์ ดุสิต ๓๗๖

(นายธรรมาธิพงษ์ ดุสิต ๓๗๖)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์

โทร. 08-1081-2530
 อีเมล : jk.jirachaya@gmail.com

นายรพีพร เองหิมน

(นายรพีพร เองหิมน)

รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รักษาการแทน
 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์

สำนักงานเทศบาลตำบลแหลมกลี
ราที่ ๐๐๕๑
วันที่ ๑๕ ก.พ. ๒๕๖๑
เวลา 237 หมู่ที่ 3 ต.คอหงส์ ๙๙๐๐ น.
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

6 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล..... นายก อบต.แหลมกลี

- อ้างถึง 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/032 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560
2. หนังสือที่ กบ 51001/347 ลงวันที่ 24 มกราคม 2560

- สิ่งที่แนบมาด้วย 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/032 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560
2. หนังสือที่ กบ 51001/347 ลงวันที่ 24 มกราคม 2560

ข้าพเจ้า นายจรัชยา เจียวก๊ก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยข้าพเจ้าต้องเก็บข้อมูลวิจัยในพื้นที่ของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ ข้าพเจ้าจึงมีความประสงค์ที่จะขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคม และวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยจะเข้าเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น หรือหากท่านต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมข้าพเจ้ายินดีเป็นอย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณอย่างสูง

เรียน นายกเทศมนตรี

- เพื่อโปรดทราบ

- นายจรัชยา เจียวก๊ก นักศึกษา ม.สงขลานครินทร์

ขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในพื้นที่

ตัวแต่เดิมที่ ๒๓ ม.ค. ๖๐ - ๓๑ ก.ค. ๖๐

ขอแสดงความนับถือ

- นิตยสาร อภิปาฐ ๓๐๑๖

(นายจรัชยา เจียวก๊ก)

มีวันที่
๑๕ ก.พ. ๖๐

โทร. 08-1081-2530

อีเมล : jk.jirachaya@gmail.com

พิมพ์

ที่ ตง 51008/0600

องค์การบริหารส่วนจังหวัดตง
ถนนพหลุง ตง 92000

16 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ ศธ 0521.1.1101/028 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560

ตามที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 นั้น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดตง มีความยินดีให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงตามวันเวลาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายกิจ หลีกภัย)
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตง

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โทร. 0-7521-8262 ต่อ 344
โทรสาร 0-7521-8159

ที่ ดง ๗๔๐๐๑/๒๕๕

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม
๓๐/๒ หมู่ที่ ๗ ตำบลท่าข้าม
อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ๙๒๑๒๐

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง แจ้งผลการอนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายจิรัชยา เจียวก๊ก

อ้างถึง หนังสือที่ ๒๓๗ หมู่ที่ ๓ ต.คอหงส์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านได้ขออนุญาตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ในการเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยเข้าเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๐ - ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ นั้น

บัดนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ได้พิจารณาอนุญาตให้ท่านเข้าเก็บข้อมูลดังกล่าวตามรายละเอียดข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายยงยุทธ ขาวดี)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม

สำนักงานปลัด อบต.

โทร./โทรสาร ๐-๗๕๒๘-๘๕๙๓

“ยึดมั่นธรรมาภิบาล บริการเพื่อประชาชน”

ที่ ดง ๗๖๗๐๑/ ๓๒๓

องค์การบริหารส่วนตำบลบางสัก

อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ๙๒๑๑๐

๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คุณจิรัชยา เจียวัก

ตามที่คุณจิรัชยา เจียวัก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” และได้ขอความอนุเคราะห์มายังองค์การบริหารส่วนตำบลบางสัก เพื่อเข้าจัดเก็บข้อมูลวิจัยในพื้นที่ตำบลบางสัก ในประเด็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยจะเข้าจัดเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึง วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลบางสัก ยินดีให้ความอนุเคราะห์ในการเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายประภาส ทิพย์อรรด)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางสัก

สำนักงานปลัด

โทร / โทรสาร ๐๗-๕๒๙๒-๓๑๑

www.bangsak.go.th

“ซื่อสัตย์ สุจริต มุ่งสัมฤทธิ์ของงาน ยึดมั่นมาตรฐาน บริการด้วยใจเป็นธรรม”

องค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว
เลขที่รับ 0535
วันที่รับ 17 ส.ค. 2560
วันที่ 287 หมู่ที่ 3 ต.ค้อหงส์
เขตเทศบาลใหญ่ จ.สงขลา 90110

16 กุมภาพันธ์ 2560

- เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
- เรียน นายองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสิงหนคร จังหวัดตรัง
- อ้างอิง 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/028 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560.
2. หนังสือที่ ตง 51008/0600 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2560
- สิ่งที่แนบมาด้วย 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/028 ลงวันที่ 9 มกราคม 2560
2. หนังสือที่ ตง 51008/0600 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2560

ข้าพเจ้า นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยข้าพเจ้าต้องเก็บข้อมูลวิจัยในพื้นที่ของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ ข้าพเจ้าจึงมีความประสงค์ที่จะขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคม และวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยจะเข้าเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น หรือหากท่านต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมข้าพเจ้ายินดีเป็นอย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณอย่างสูง

เรียน นายชก ๐๗๓

- หนังสือโปรดพิจารณา
- นายจิรัชยา เรืองกัก ขอความอนุเคราะห์ ๐๗๓๗๓
- เข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
- จึงเรียนมา โปรดโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรัชยา เจียวกิก)

(นายภูษิต ภูตเพราะ)
ผู้อำนวยการกองช่าง รักษาการราชการแทน
หัวหน้าสำนักปลัด

นางพัชรี เทพแก้ว

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว

นายพีรพันธ์ ลังเมือง

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว

โทร. 08-1081-2530

อีเมล : jk.jirachaya@gmail.com

พ. ศท51001/120

ชื่อหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย
 ที่อยู่ ๕๕๘ ถนนตรการก้าวร ท.คลองศก
อ.เมือง จ.สุโขทัย ๙1๐๐๐

วันที่ 20 มกราคม 2560

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

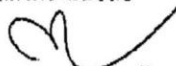
เรียน คณะบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตามที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ลงหนังสือที่ ศย. 0521.1.1101/...04.1
 เรื่อง ขออนุญาตให้ให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย นั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัด
สุโขทัย มีความยินดีให้ นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาพัฒนมานุษย
 และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เข้าเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
 "กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย" ตั้งแต่วันที่ 23
 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561

ทั้งนี้.....(อาจจะใส่เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ ของ กองการศึกษา เพื่อ
 ประสานงาน หรือ คำแนะนำ หรืออื่นๆ) ๐74-722139

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

 (นายสมมาตร มานะกล้า)

ตำแหน่ง รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย

สำเนาส่ง นายจิรัชยา เจียวกิก

ชื่อหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย
 โทร ๐74-722139 กองการศึกษา

หมายเหตุ โปรดประทับตราหน่วยงาน

จ.ม.จ.ม.

องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะดะ	
รับที่	๒๕๖
วันที่	๐๗ ก.พ. ๒๕๖๐
เรื่อง	๒๓๗ หมู่ที่ ๓ ต.คองหงส์ ๒๒๓/น
☐	อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ๙๐๑๑๐ อ.คลอง
☐	กองส่งเสริมการศึกษาม
☐	กองสาธารณสุข

6 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขออนุญาตเช่าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองการบริหารส่วนตำบล.....

- อ้างถึง 1. หนังสือที่ ศร 0521.1.1101/041 ลงวันที่ 10 มกราคม 2560
2. หนังสือที่ สด 51001/120 ลงวันที่ 20 มกราคม 2560

- สิ่งที่แนบมาด้วย 1. หนังสือที่ ศร 0521.1.1101/041 ลงวันที่ 10 มกราคม 2560
2. หนังสือที่ สด 51001/120 ลงวันที่ 20 มกราคม 2560

ข้าพเจ้า นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยข้าพเจ้าต้องเก็บข้อมูลวิจัยในพื้นที่ของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ ข้าพเจ้าจึงมีความประสงค์ที่จะขออนุญาตเช่าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคม และวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยจะเช่าเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น หวังหากท่านต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมข้าพเจ้ายินดีเป็นอย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณอย่างสูง

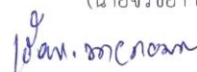
กึ่งศ พชก อมต.ศ.ม.ก.ง
- 1 เพื่อตน
- ๑ เพื่อ จิรัชยา เจียวกิก

ขอแสดงความนับถือ
ขอฝากเพื่อค่าวิจัย ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ม.ค. ๒๕๖๐ ถึง ๓๑ ก.ค. ๒๕๖๑

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรัชยา เจียวกิก)

(นางสาวสุชาดา ยายหาหมื่น)
หัวหน้าสำนักปลัด(นางสาวญาณิสสา สามมาะ)
เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

โทร. 08-1081-2530

อีเมล : jk.jirachaya@gmail.com

(นายสุรเชษฐ์ บัวประจิดดี)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะดะ

(นายชัยนันท์ หลงสามิยะ)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะดะ

องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ
 รับที่: ๕๗๑ / ๒๐
 วันที่: ๗ ก.พ. ๖๐
 237 หมู่ ๖ เขตคลองเตย
 อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

- สำนักงานปลัด
- กองคลัง
- กองช่าง
- ศึกษา
- สาธารณสุข
- สวัสดิการ

6 กุมภาพันธ์ 2560

ขอความอนุเคราะห์อนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ
 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/041 ลงวันที่ 10 มกราคม 2560
 2. หนังสือที่ สด 51001/120 ลงวันที่ 20 มกราคม 2560

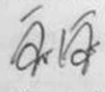
สิ่งที่แนบมาด้วย 1. หนังสือที่ ศธ 0521.1.1101/041 ลงวันที่ 10 มกราคม 2560
 2. หนังสือที่ สด 51001/120 ลงวันที่ 20 มกราคม 2560

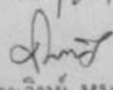
ข้าพเจ้า นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งในกระบวนการวิจัยข้าพเจ้าต้องเก็บข้อมูลวิจัยในพื้นที่ของท่าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป

ในการนี้ ข้าพเจ้าจึงมีความประสงค์ที่จะขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นทุนทางสังคม และวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมง โดยจะเข้าเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น หรือหากท่านต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมข้าพเจ้ายินดีเป็นอย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณอย่างสูง

เรียน นางก อมร
 - นางจิรัชยา เจียวกิก
 นักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 ขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูล
 เพื่อทำวิจัย
 - 15/02/60 จ. น. ๖๐

ขอแสดงความนับถือ

 (นายจิรัชยา เจียวกิก)

- น.ส.ประวิทย์ หนูคณิศจิต

 (นายประวิทย์ หนูคณิศจิต)
 นิติกร
 ก.ค.พ. น.ก.พ.
 8/2/60

โทร. 08-1081-2530
 อีเมล : jk.jirachaya@gmail.com

ภาคผนวก ซ

หนังสือรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์

เอกสารรับรองโครงการวิจัย
โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รหัสรับโครงการ: 2017 PSU - St - Ql 002

ชื่อโครงการ: กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย

รหัสหนังสือรับรอง: PSU IRB 2017 - PSU - St 002

ชื่อหัวหน้าโครงการ: นายจิรัชยา เจียวก๊ก

หน่วยงานที่สังกัด: สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เอกสารที่รับรอง: 1. แบบเสนอโครงการเข้ารับการประเมินจริยธรรมในงานวิจัย
2. เครื่องมือวิจัย
3. ใบเชิญชวนและใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

วันที่รับรอง: 12 เมษายน 2560

วันที่หมดอายุ: 12 เมษายน 2562

ขอรับรองว่าโครงการดังกล่าวข้างต้น ได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับหลักการเบลมอนต์ (Belmont) จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

(ลงนาม).....

(รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ คงสุวรรณ)

รองประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

COLLABORATIVE INSTITUTIONAL TRAINING INITIATIVE (CITI PROGRAM)
COMPLETION REPORT - PART 1 OF 2
COURSEWORK REQUIREMENTS*

* NOTE: Scores on this [Requirements Report](#) reflect quiz completions at the time all requirements for the course were met. See list below for details. See separate Transcript Report for more recent quiz scores, including those on optional (supplemental) course elements.

- **Name:** Jirachaya Jeawkok (ID: 5929936)
- **Institution Affiliation:** Khon Kaen University (ID: 2027)
- **Institution Email:** jk.jirachaya@gmail.com
- **Institution Unit:** Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University
- **Phone:** 0810812530

- **Curriculum Group:** Social & Behavioral Research - Basic/Refresher
- **Course Learner Group:** Same as Curriculum Group
- **Stage:** Stage 1 - Basic Course
- **Description:** Choose this group to satisfy CITI training requirements for Investigators and staff involved primarily in Social/Behavioral Research with human subjects.

- **Record ID:** 21269337
- **Completion Date:** 25-Oct-2016
- **Expiration Date:** 25-Oct-2019
- **Minimum Passing:** 85
- **Reported Score*:** 91

REQUIRED AND ELECTIVE MODULES ONLY	DATE COMPLETED	SCORE
Belmont Report and CITI Course Introduction (ID: 1127)	25-Oct-2016	3/3 (100%)
Students in Research (ID: 1321)	25-Oct-2016	4/5 (80%)
History and Ethical Principles - SBE (ID: 490)	25-Oct-2016	4/5 (80%)
Defining Research with Human Subjects - SBE (ID: 491)	25-Oct-2016	3/5 (60%)
The Federal Regulations - SBE (ID: 502)	25-Oct-2016	4/5 (80%)
Assessing Risk - SBE (ID: 503)	25-Oct-2016	4/5 (80%)
Informed Consent - SBE (ID: 504)	25-Oct-2016	5/5 (100%)
Privacy and Confidentiality - SBE (ID: 505)	25-Oct-2016	5/5 (100%)
Research with Prisoners - SBE (ID: 506)	25-Oct-2016	5/5 (100%)
Research with Children - SBE (ID: 507)	25-Oct-2016	5/5 (100%)
Research in Public Elementary and Secondary Schools - SBE (ID: 508)	25-Oct-2016	5/5 (100%)
International Research - SBE (ID: 509)	25-Oct-2016	5/5 (100%)
Internet-Based Research - SBE (ID: 510)	25-Oct-2016	5/5 (100%)
Research and HIPAA Privacy Protections (ID: 14)	25-Oct-2016	5/5 (100%)
Vulnerable Subjects - Research Involving Workers/Employees (ID: 483)	25-Oct-2016	4/4 (100%)
Conflicts of Interest in Research Involving Human Subjects (ID: 488)	25-Oct-2016	4/5 (80%)
Khon Kaen University (ID: 14311)	25-Oct-2016	No Quiz

For this Report to be valid, the learner identified above must have had a valid affiliation with the CITI Program subscribing institution identified above or have been a paid Independent Learner.

Verify at: www.citiprogram.org/verify/?k29b4f45f-ab6b-4a24-8146-d98789eb69e4-21269337

Collaborative Institutional Training Initiative (CITI Program)

Email: support@citiprogram.org

Phone: 888-529-5929

Web: <https://www.citiprogram.org>

ภาคผนวก ฅ

หาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามในการวิจัยระยะที่ 2

ตอนที่ 2 จำนวน 7 ข้อคำถาม

1. Try out 30 ชุด

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.705	7

2. ทั้งฉบับ 412 ชุด

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	412	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	412	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.767	7

ตอนที่ 3 ส่วนที่ 2 จำนวน 5 ด้าน

ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา จำนวน 5 ข้อ

1. Try out 30 ชุด

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.992	5

2. ทุ้งฉบับ 104 ชุด

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	104	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	104	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.871	5

ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา จำนวน 4 ข้อ

1. Try out 30 ชุด

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.995	4

2. ทั้งฉบับ 50 ชุด

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	50	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	50	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.871	4

ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา จำนวน 5 ข้อ

1. Try out 30 ชุด

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.994	5

2. พึ่งฉบับ 119 ชุด

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	119	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	119	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.918	5

ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา จำนวน 4 ข้อ

1. Try out 30 ชุด

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.996	4

2. ทั้งฉบับ 134 ชุด

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	134	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	134	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.939	4

ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา จำนวน 7 ข้อ

1. Try out 30 ชุด

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.983	5

2. ทั่วฉบับ 5 ชุด

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	5	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	5	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.976	7

ภาคผนวก ญ

ผลการศึกษาประกอบ (เพิ่มเติม)

สมมติฐานข้อที่ 1.1 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯเพศแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯเพศแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯเพศแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-16 แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามเพศ (n = 412)

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	เพศ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.																																																																		
ด้านที่อยู่อาศัย	ชาย	5.0452	1.42550	1.266	410	.206																																																																		
	หญิง	4.8553	1.56495				ด้านนันทนาการ	ชาย	4.7062	1.38318	.476	410	.634	หญิง	4.6383	1.47088	ด้านการบริการทางสังคม	ชาย	4.9831	1.29893	1.085	410	.279	หญิง	4.8426	1.30281	ด้านการทำงานและการมีรายได้	ชาย	4.9040	1.33860	1.003	410	.316	หญิง	4.7660	1.41441	ด้านการศึกษา	ชาย	4.9209	1.27228	.445	410	.656	หญิง	4.8638	1.30030	ด้านสุขภาพอนามัย	ชาย	5.0621	1.20679	-.779	410	.436	หญิง	5.1532	1.14818	ด้านกระบวนการยุติธรรม	ชาย	4.5593	1.40135	-1.187	410	.236	หญิง	4.7234	1.37906	รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	ชาย	4.8830	.84256	.553	410
ด้านนันทนาการ	ชาย	4.7062	1.38318	.476	410	.634																																																																		
	หญิง	4.6383	1.47088				ด้านการบริการทางสังคม	ชาย	4.9831	1.29893	1.085	410	.279	หญิง	4.8426	1.30281	ด้านการทำงานและการมีรายได้	ชาย	4.9040	1.33860	1.003	410	.316	หญิง	4.7660	1.41441	ด้านการศึกษา	ชาย	4.9209	1.27228	.445	410	.656	หญิง	4.8638	1.30030	ด้านสุขภาพอนามัย	ชาย	5.0621	1.20679	-.779	410	.436	หญิง	5.1532	1.14818	ด้านกระบวนการยุติธรรม	ชาย	4.5593	1.40135	-1.187	410	.236	หญิง	4.7234	1.37906	รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	ชาย	4.8830	.84256	.553	410	.580	หญิง	4.8347	.90289						
ด้านการบริการทางสังคม	ชาย	4.9831	1.29893	1.085	410	.279																																																																		
	หญิง	4.8426	1.30281				ด้านการทำงานและการมีรายได้	ชาย	4.9040	1.33860	1.003	410	.316	หญิง	4.7660	1.41441	ด้านการศึกษา	ชาย	4.9209	1.27228	.445	410	.656	หญิง	4.8638	1.30030	ด้านสุขภาพอนามัย	ชาย	5.0621	1.20679	-.779	410	.436	หญิง	5.1532	1.14818	ด้านกระบวนการยุติธรรม	ชาย	4.5593	1.40135	-1.187	410	.236	หญิง	4.7234	1.37906	รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	ชาย	4.8830	.84256	.553	410	.580	หญิง	4.8347	.90289																
ด้านการทำงานและการมีรายได้	ชาย	4.9040	1.33860	1.003	410	.316																																																																		
	หญิง	4.7660	1.41441				ด้านการศึกษา	ชาย	4.9209	1.27228	.445	410	.656	หญิง	4.8638	1.30030	ด้านสุขภาพอนามัย	ชาย	5.0621	1.20679	-.779	410	.436	หญิง	5.1532	1.14818	ด้านกระบวนการยุติธรรม	ชาย	4.5593	1.40135	-1.187	410	.236	หญิง	4.7234	1.37906	รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	ชาย	4.8830	.84256	.553	410	.580	หญิง	4.8347	.90289																										
ด้านการศึกษา	ชาย	4.9209	1.27228	.445	410	.656																																																																		
	หญิง	4.8638	1.30030				ด้านสุขภาพอนามัย	ชาย	5.0621	1.20679	-.779	410	.436	หญิง	5.1532	1.14818	ด้านกระบวนการยุติธรรม	ชาย	4.5593	1.40135	-1.187	410	.236	หญิง	4.7234	1.37906	รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	ชาย	4.8830	.84256	.553	410	.580	หญิง	4.8347	.90289																																				
ด้านสุขภาพอนามัย	ชาย	5.0621	1.20679	-.779	410	.436																																																																		
	หญิง	5.1532	1.14818				ด้านกระบวนการยุติธรรม	ชาย	4.5593	1.40135	-1.187	410	.236	หญิง	4.7234	1.37906	รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	ชาย	4.8830	.84256	.553	410	.580	หญิง	4.8347	.90289																																														
ด้านกระบวนการยุติธรรม	ชาย	4.5593	1.40135	-1.187	410	.236																																																																		
	หญิง	4.7234	1.37906				รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	ชาย	4.8830	.84256	.553	410	.580	หญิง	4.8347	.90289																																																								
รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	ชาย	4.8830	.84256	.553	410	.580																																																																		
	หญิง	4.8347	.90289																																																																					

จากตารางที่ 5-16 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีเพศแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนโดยภาพรวมแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีเพศแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 1.2 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance of Variance: One Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรที่มากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีทดสอบ Least Significant Different (LSD) หรือ Dunnett's T3 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ใดบ้างที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงดังนี้

H_0 : ค่าความแปรปรวนของแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกัน

H_1 : ค่าความแปรปรวนของแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-17 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน (จำแนกตามอายุ) F-test (n = 412)

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน		SS	df	MS	F	Sig.
ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	13.075	4	3.269	1.444	.219
	ภายในกลุ่ม	921.284	407	2.264		
	รวม	934.359	411			
ด้านนันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	8.656	4	2.164	1.055	.378
	ภายในกลุ่ม	834.788	407	2.051		
	รวม	843.444	411			
ด้านการบริการทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3.501	4	.875	.514	.725
	ภายในกลุ่ม	692.616	407	1.702		
	รวม	696.117	411			
ด้านการทำงานและการมีรายได้	ระหว่างกลุ่ม	8.336	4	2.084	1.091	.360
	ภายในกลุ่ม	777.082	407	1.909		
	รวม	785.417	411			
ด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	4.068	4	1.017	.612	.655
	ภายในกลุ่ม	676.796	407	1.663		
	รวม	680.864	411			

ตารางที่ 5-17 (ต่อ)

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน		SS	df	MS	F	Sig.
ด้านสุขภาพอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	2.763	4	.691	.500	.736
	ภายในกลุ่ม	562.875	407	1.383		
	รวม	565.638	411			
ด้านกระบวนการยุติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.223	4	.556	.286	.887
	ภายในกลุ่ม	791.144	407	1.944		
	รวม	793.367	411			
รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	.886	4	.221	.286	.887
	ภายในกลุ่ม	315.052	407	.774		
	รวม	315.938	411			

จากตารางที่ 5-17 การทดสอบความแตกต่างของการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามอายุ F-test พบว่า การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 1.3 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ สถานภาพแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ สถานภาพแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-18 แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามสถานภาพ (n = 412)

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	สถานภาพ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
ด้านที่อยู่อาศัย	โสด	4.9659	1.35145	.220	154.885	.826
	คู่/สมรส/หม้าย	4.9290	1.54936			
ด้านนันทนาการ	โสด	4.6364	1.34063	-.229	410	.819
	คู่/สมรส/หม้าย	4.6759	1.45837			
ด้านการบริการทางสังคม	โสด	5.0227	1.09311	1.099	166.590	.273
	คู่/สมรส/หม้าย	4.8704	1.35216			
ด้านการทำงานและการมีรายได้	โสด	4.9432	1.07594	1.069	182.650	.286
	คู่/สมรส/หม้าย	4.7932	1.45430			
ด้านการศึกษา	โสด	4.9432	1.29861	.450	410	.653
	คู่/สมรส/หม้าย	4.8735	1.28556			
ด้านสุขภาพอนามัย	โสด	5.1591	1.03819	.405	410	.685
	คู่/สมรส/หม้าย	5.1019	1.20838			
ด้านกระบวนการยุติธรรม	โสด	4.6705	1.25690	.133	410	.894
	คู่/สมรส/หม้าย	4.6481	1.42500			
รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	โสด	4.9058	.72807	.692	168.980	.490
	คู่/สมรส/หม้าย	4.8417	.91350			

จากตารางที่ 5-18 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรมแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 1.4 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-19 แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามการศึกษา (n = 412)

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	การศึกษา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
ด้านที่อยู่อาศัย	ประถมศึกษา	4.8758	1.57572	-1.544	222.612	.124
	ม ต้นขึ้นไป	5.1132	1.28227			
ด้านนันทนาการ	ประถมศึกษา	4.7059	1.47940	.924	410	.356
	ม ต้นขึ้นไป	4.5566	1.28789			
ด้านการบริการทางสังคม	ประถมศึกษา	4.9118	1.32395	.234	410	.815
	ม ต้นขึ้นไป	4.8774	1.23984			
ด้านการทำงานและการมีรายได้	ประถมศึกษา	4.8137	1.44674	-.316	221.565	.752
	ม ต้นขึ้นไป	4.8585	1.18272			
ด้านการศึกษา	ประถมศึกษา	5.0261	1.28521	3.750**	410	.000
	ม ต้นขึ้นไป	4.4906	1.21299			
ด้านสุขภาพอนามัย	ประถมศึกษา	5.1993	1.19677	2.523**	410	.012
	ม ต้นขึ้นไป	4.8679	1.06972			
ด้านกระบวนการยุติธรรม	ประถมศึกษา	4.7876	1.40863	3.385**	410	.001
	ม ต้นขึ้นไป	4.2642	1.25964			
รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	ประถมศึกษา	4.9029	.91105	2.049*	218.042	.042
	ม ต้นขึ้นไป	4.7183	.75656			

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 5-19 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรมแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนโดยภาพรวม มีค่า Sig. .042 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านการศึกษา มีค่า Sig. .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัว

ชาวประมงชายฝั่งๆที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย มีค่า Sig. .012 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านกระบวนการยุติธรรม มีค่า Sig. .001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านกระบวนการยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานข้อที่ 1.5 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-20 แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามศาสนา (n = 412)

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	ศาสนา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
ด้านที่อยู่อาศัย	อิสลาม/คริสต์	4.9607	1.50625	1.146	410	.253
	พุทธ	4.6333	1.51960			
ด้านนันทนาการ	อิสลาม/คริสต์	4.7225	1.43136	2.806**	410	.005
	พุทธ	3.9667	1.27261			
ด้านการบริการทางสังคม	อิสลาม/คริสต์	4.9476	1.29703	2.505**	410	.013
	พุทธ	4.3333	1.24106			
ด้านการทำงานและการมีรายได้	อิสลาม/คริสต์	4.8717	1.36771	2.450	410	.015
	พุทธ	4.2333	1.45468			
ด้านการศึกษา	อิสลาม/คริสต์	4.9215	1.30378	1.869	410	.062
	พุทธ	4.4667	.97320			
ด้านสุขภาพอนามัย	อิสลาม/คริสต์	5.1597	1.16967	2.840**	410	.005
	พุทธ	4.5333	1.07425			

ตารางที่ 5-20 (ต่อ)

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	ศาสนา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
ด้านกระบวนการยุติธรรม	อิสลาม/คริสต์	4.7199	1.37376	3.541**	410	.000
	พุทธ	3.8000	1.32353			
รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	อิสลาม/คริสต์	4.9005	.87081	3.787**	410	.000
	พุทธ	4.2810	.75078			

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 5-20 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรมแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนโดยภาพรวม มีค่า Sig. .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านนันทนาการ มีค่า Sig. .005 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านการบริการทางสังคม มีค่า Sig. .013 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านการบริการทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย มีค่า Sig. .005 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านกระบวนการยุติธรรม มีค่า Sig. .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านกระบวนการยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานข้อที่ 1.6 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-21 แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามรายได้
(n = 412)

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	รายได้	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
ด้านที่อยู่อาศัย	< 10,000 บาท	4.8777	1.53568	-2.903**	62.983	.005
	> 10,001 บาท	5.4318	1.14927			
ด้านนันทนาการ	< 10,000 บาท	4.6413	1.46778	-1.359	63.603	.179
	> 10,001 บาท	4.8864	1.08297			
ด้านการบริการทางสังคม	< 10,000 บาท	4.8859	1.31974	-.768	410	.443
	> 10,001 บาท	5.0455	1.14027			
ด้านการทำงานและการมีรายได้	< 10,000 บาท	4.7717	1.41115	-2.939**	64.542	.005
	> 10,001 บาท	5.2727	1.01989			
ด้านการศึกษา	< 10,000 บาท	4.9049	1.29941	.754	410	.451
	> 10,001 บาท	4.7500	1.18371			
ด้านสุขภาพอนามัย	< 10,000 บาท	5.1223	1.19888	.497	61.126	.621
	> 10,001 บาท	5.0455	.93894			
ด้านกระบวนการยุติธรรม	< 10,000 บาท	4.6467	1.42197	-.320	61.951	.750
	> 10,001 บาท	4.7045	1.09075			
รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	< 10,000 บาท	4.8358	.90427	-1.847	70.822	.069
	> 10,001 บาท	5.0195	.58098			

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 5-21 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรมแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนโดยภาพรวม มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการ

เข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย มีค่า Sig. .005 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านการทำงานและการมีรายได้ มีค่า Sig. .005 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านการทำงานและการมีรายได้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานข้อที่ 1.7 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีการเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีการเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีการเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-22 แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ (n = 412)

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	การเป็นสมาชิก กลุ่มอาชีพ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
ด้านที่อยู่อาศัย	ไม่เป็น	4.9109	1.54010	-0.912	410	.362
	เป็น	5.1132	1.26583			
ด้านนันทนาการ	ไม่เป็น	4.6240	1.43211	-1.608	410	.109
	เป็น	4.9623	1.41370			
ด้านการบริการทางสังคม	ไม่เป็น	4.8747	1.30893	-1.148	410	.252
	เป็น	5.0943	1.24444			
ด้านการทำงานและการมีรายได้	ไม่เป็น	4.7883	1.39623	-1.413	410	.158
	เป็น	5.0755	1.26869			
ด้านการศึกษา	ไม่เป็น	4.8579	1.28132	-1.249	410	.212
	เป็น	5.0943	1.31944			

ตารางที่ 5-22 (ต่อ)

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	การเป็นสมาชิก กลุ่มอาชีพ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
ด้านสุขภาพอนามัย	ไม่เป็น	5.0947	1.17085	-.872	410	.384
	เป็น	5.2453	1.19141			
ด้านกระบวนการยุติธรรม	ไม่เป็น	4.6212	1.39280	-1.208	410	.228
	เป็น	4.8679	1.35927			
รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการ ชุมชน	ไม่เป็น	4.8245	.85991	-1.867	410	.063
	เป็น	5.0647	.96629			

จากตารางที่ 5-22 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรมแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน โดยภาพรวม มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 1.8 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีการรู้จักสวัสดิการแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีการรู้จักสวัสดิการแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีการรู้จักสวัสดิการแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-23 แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามการรู้จักสวัสดิการ (n = 412)

การเข้าถึงระบบสวัสดิการ ชุมชน	การรู้จัก สวัสดิการ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
ด้านที่อยู่อาศัย	ไม่รู้จัก/ไม่เข้าใจ	4.6316	1.52422	-2.559**	410	.011
	รู้จัก/เข้าใจ	5.0537	1.48748			
ด้านนันทนาการ	ไม่รู้จัก/ไม่เข้าใจ	4.2105	1.55986	-3.817**	180.636	.000
	รู้จัก/เข้าใจ	4.8423	1.34288			

ตารางที่ 5-23 (ต่อ)

การเข้าถึงระบบสวัสดิการ ชุมชน	การรู้จัก สวัสดิการ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
ด้านการบริการทางสังคม	ไม่รู้จัก/ไม่เข้าใจ	4.4035	1.41871	-4.602**	178.503	.000
	รู้จัก/เข้าใจ	5.0940	1.20237			
ด้านการทำงานและการมี รายได้	ไม่รู้จัก/ไม่เข้าใจ	4.2719	1.49504	-4.830**	179.596	.000
	รู้จัก/เข้าใจ	5.0369	1.27735			
ด้านการศึกษา	ไม่รู้จัก/ไม่เข้าใจ	4.4912	1.33864	-3.94**1	410	.000
	รู้จัก/เข้าใจ	5.0403	1.23572			
ด้านสุขภาพอนามัย	ไม่รู้จัก/ไม่เข้าใจ	4.9211	1.19841	-2.074*	410	.039
	รู้จัก/เข้าใจ	5.1879	1.15685			
ด้านกระบวนการยุติธรรม	ไม่รู้จัก/ไม่เข้าใจ	4.1053	1.49553	-4.770**	180.781	.000
	รู้จัก/เข้าใจ	4.8624	1.28885			
รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการ ชุมชน	ไม่รู้จัก/ไม่เข้าใจ	4.4336	.94569	-5.845**	177.117	.000
	รู้จัก/เข้าใจ	5.0168	.79314			

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 5-23 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีการรู้จักสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรมแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน โดยภาพรวม มีค่า Sig. .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีการรู้จักสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย มีค่า Sig. .039 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีการรู้จักสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา และด้านกระบวนการยุติธรรม มีค่า Sig. .011, .000, .000, .000, .000 และ.000 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีการรู้จักสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ด้านที่อยู่อาศัย

ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา และด้านกระบวนการยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานข้อที่ 1.9 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งที่มีความต้องการสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกันได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งที่มีความต้องการสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งที่มีความต้องการสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-24 แสดงผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน จำแนกตามความต้องการสวัสดิการชุมชน (n = 412)

การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	ความต้องการสวัสดิการชุมชน	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
ด้านที่อยู่อาศัย	ต้องการ	4.9366	1.51145	-.059	410	.953
	ไม่ต้องการ	5.0000	.00000			
ด้านนันทนาการ	ต้องการ	4.6634	1.43443	-.824	410	.411
	ไม่ต้องการ	5.5000	.70711			
ด้านการบริการทางสังคม	ต้องการ	4.9049	1.30383	.438	410	.661
	ไม่ต้องการ	4.5000	.70711			
ด้านการทำงานและการมีรายได้	ต้องการ	4.8244	1.38571	-.179	410	.858
	ไม่ต้องการ	5.0000	.00000			
ด้านการศึกษา	ต้องการ	4.8902	1.28947	.427	410	.669
	ไม่ต้องการ	4.5000	.70711			
ด้านสุขภาพอนามัย	ต้องการ	5.1171	1.17469	.742	410	.459
	ไม่ต้องการ	4.5000	.70711			
ด้านกระบวนการยุติธรรม	ต้องการ	4.6610	1.38086	1.690	410	.092
	ไม่ต้องการ	3.0000	2.82843			
รวมการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	ต้องการ	4.8568	.87816	.459	410	.647
	ไม่ต้องการ	4.5714	.60609			

จากตารางที่ 5-24 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีความต้องการสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรมแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน โดยภาพรวม มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีความต้องการสวัสดิการชุมชน โดรนภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นจากตารางที่ 5-16 ถึง ตารางที่ 5-24 สรุปได้ว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความพอเพียงของรายได้ การเป็นกลุ่มสมาชิกของครอบครัว การรู้จักและเข้าใจสวัสดิการชุมชน และความต้องการมีสวัสดิการในชุมชนแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มที่ไม่มีความแตกต่างกัน นั่นคือตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มี เพศ อายุ สถานภาพ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และความต้องการสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ไม่แตกต่างกัน 2) กลุ่มที่มีความแตกต่างกันบางประเด็น นั่นคือตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรม ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ และ 3) กลุ่มที่มีความแตกต่างกันทุกประเด็น นั่นคือตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการรู้จักสวัสดิการแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2.1 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-26 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา จำแนกตามเพศ (n = 104)

การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา	เพศ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาของชุมชน	ชาย	3.8298	1.00691	.962	102	.338
	หญิง	3.6140	1.23570			
2) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	ชาย	3.6596	.84124	1.525	102	.130
	หญิง	3.3684	1.06287			
3) มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน	ชาย	3.3830	.70874	1.413	102	.161
	หญิง	3.1579	.88215			
4) มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน	ชาย	3.2340	.72869	1.295	102	.198
	หญิง	3.0175	.93525			
5) มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิดออกแบบการจัดสวัสดิการชุมชน	ชาย	3.1064	.86562	.401	100.822	.689
	หญิง	3.0351	.94425			
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา	ชาย	3.4426	.59262	1.357	102	.178
	หญิง	3.2386	.87867			

จากตารางที่ 5-26 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีเพศแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.2 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-27 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา จำแนกตามเพศ (n = 50)

การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา	เพศ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน	ชาย	3.7917	.83297	-.508	48	.614
	หญิง	3.9615	1.42775			
2) มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน	ชาย	3.7500	.73721	.574	39.607	.569
	หญิง	3.5769	1.33186			
3) มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	ชาย	3.2083	.65801	.198	48	.844
	หญิง	3.1538	1.18970			
4) มีส่วนร่วมในการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคนในชุมชน	ชาย	3.5833	.71728	.405	48	.688
	หญิง	3.4615	1.30325			
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา	ชาย	3.5833	.54507	.173	48	.864
	หญิง	3.5385	1.15908			

จากตารางที่ 5-27 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.3 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-28 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาจำแนกตามเพศ (n = 119)

การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา	เพศ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	ชาย	4.1154	1.14881	-.595	117	.553
	หญิง	4.2388	1.10220			
2) มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ	ชาย	3.4808	1.27557	-1.093	117	.277
	หญิง	3.7313	1.21334			
3) มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน	ชาย	3.3077	1.00075	-.860	117	.392
	หญิง	3.4776	1.11950			
4) มีส่วนร่วมในการบริหารงานประสานงาน	ชาย	3.1538	1.05505	-.288	117	.774
	หญิง	3.2090	1.02303			
5) มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก	ชาย	3.1154	1.09641	-.312	117	.756
	หญิง	3.1791	1.11363			
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา	ชาย	3.4346	.97636	-.750	117	.455
	หญิง	3.5672	.93976			

จากตารางที่ 5-28 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.4 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-29 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา จำแนกตามเพศ (n = 134)

การมีส่วนร่วมในขั้นการรับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา	เพศ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจาก กิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	ชาย หญิง	4.4615 4.2073	1.05647 1.39433	1.125	132	.263
2) มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ทางอ้อม เป็นได้ทั้ง วัตถุและจิตใจ (มีความสุข หรือ ได้สิ่งของ)	ชาย หญิง	4.2500 3.9878	1.18611 1.33790	1.154	132	.250
3) มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและ ความสัมพันธ์	ชาย หญิง	3.5577 3.4024	1.05558 1.20554	.762	132	.448
4) มีส่วนร่วมในการพัฒนา สวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วน ร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และ เอื้ออาทร	ชาย หญิง	3.4423 3.2561	.95821 1.20504	.941	132	.348
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการรับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา	ชาย หญิง	3.9279 3.7134	.91600 1.21660	1.090	132	.278

จากตารางที่ 5-29 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.5 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-30 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนาจำแนกตามเพศ (n = 5)

การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา	เพศ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.																																																																			
1) มีส่วนเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาสวัสดิการชุมชนที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด	ชาย	5.0000	.00000	2.324	3	.103																																																																			
	หญิง	2.0000	1.73205				2) มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ ในขณะดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน	ชาย	3.0000	.00000	.178	3	.870	หญิง	2.6667	2.51661	3) มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด	ชาย	3.5000	.70711	.731	3	.518	หญิง	2.3333	2.08167	4) มีส่วนรวมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น	ชาย	5.0000	.00000	1.719	3	.184	หญิง	2.3333	2.08167	5) มีการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น	ชาย	5.0000	.00000	2.324	3	.103	หญิง	2.0000	1.73205	6) มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน	ชาย	5.0000	.00000	1.719	3	.184	หญิง	2.3333	2.08167	7) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	ชาย	3.5000	.70711	1.116	3	.346	หญิง	3.0351	.94425	รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา	ชาย	4.2857	.00000	1.416	3	.252
2) มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ ในขณะดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน	ชาย	3.0000	.00000	.178	3	.870																																																																			
	หญิง	2.6667	2.51661				3) มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด	ชาย	3.5000	.70711	.731	3	.518	หญิง	2.3333	2.08167	4) มีส่วนรวมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น	ชาย	5.0000	.00000	1.719	3	.184	หญิง	2.3333	2.08167	5) มีการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น	ชาย	5.0000	.00000	2.324	3	.103	หญิง	2.0000	1.73205	6) มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน	ชาย	5.0000	.00000	1.719	3	.184	หญิง	2.3333	2.08167	7) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	ชาย	3.5000	.70711	1.116	3	.346	หญิง	3.0351	.94425	รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา	ชาย	4.2857	.00000	1.416	3	.252		หญิง	2.2381	1.93956						
3) มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด	ชาย	3.5000	.70711	.731	3	.518																																																																			
	หญิง	2.3333	2.08167				4) มีส่วนรวมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น	ชาย	5.0000	.00000	1.719	3	.184	หญิง	2.3333	2.08167	5) มีการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น	ชาย	5.0000	.00000	2.324	3	.103	หญิง	2.0000	1.73205	6) มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน	ชาย	5.0000	.00000	1.719	3	.184	หญิง	2.3333	2.08167	7) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	ชาย	3.5000	.70711	1.116	3	.346	หญิง	3.0351	.94425	รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา	ชาย	4.2857	.00000	1.416	3	.252		หญิง	2.2381	1.93956																
4) มีส่วนรวมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น	ชาย	5.0000	.00000	1.719	3	.184																																																																			
	หญิง	2.3333	2.08167				5) มีการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น	ชาย	5.0000	.00000	2.324	3	.103	หญิง	2.0000	1.73205	6) มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน	ชาย	5.0000	.00000	1.719	3	.184	หญิง	2.3333	2.08167	7) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	ชาย	3.5000	.70711	1.116	3	.346	หญิง	3.0351	.94425	รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา	ชาย	4.2857	.00000	1.416	3	.252		หญิง	2.2381	1.93956																										
5) มีการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น	ชาย	5.0000	.00000	2.324	3	.103																																																																			
	หญิง	2.0000	1.73205				6) มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน	ชาย	5.0000	.00000	1.719	3	.184	หญิง	2.3333	2.08167	7) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	ชาย	3.5000	.70711	1.116	3	.346	หญิง	3.0351	.94425	รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา	ชาย	4.2857	.00000	1.416	3	.252		หญิง	2.2381	1.93956																																				
6) มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน	ชาย	5.0000	.00000	1.719	3	.184																																																																			
	หญิง	2.3333	2.08167				7) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	ชาย	3.5000	.70711	1.116	3	.346	หญิง	3.0351	.94425	รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา	ชาย	4.2857	.00000	1.416	3	.252		หญิง	2.2381	1.93956																																														
7) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	ชาย	3.5000	.70711	1.116	3	.346																																																																			
	หญิง	3.0351	.94425				รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา	ชาย	4.2857	.00000	1.416	3	.252		หญิง	2.2381	1.93956																																																								
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา	ชาย	4.2857	.00000	1.416	3	.252																																																																			
	หญิง	2.2381	1.93956																																																																						

จากตารางที่ 5-30 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีเพศแตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า การมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีเพศแตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.6 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่อายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-31 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา (จำแนกตามอายุ) F-test (n = 104)

มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา		SS	df	MS	F	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	1.249	4	.312	.234	.919
	ภายในกลุ่ม	132.097	99	1.334		
	รวม	133.346	103			
2) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	6.143	4	1.536	1.655	.167
	ภายในกลุ่ม	91.857	99	.928		
	รวม	98.000	103			
3) มีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	1.249	4	.312	.234	.919
	ภายในกลุ่ม	132.097	99	1.334		
	รวม	133.346	103			
4) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	6.143	4	1.536	1.655	.167
	ภายในกลุ่ม	91.857	99	.928		
	รวม	98.000	103			
5) มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2.936	4	.734	1.117	.353
	ภายในกลุ่ม	65.055	99	.657		
	รวม	67.990	103			

ตารางที่ 5-31 (ต่อ)

มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการ พัฒนา		SS	df	MS	F	Sig.
6) มีส่วนร่วมในการจัดลำดับ	ระหว่างกลุ่ม	3.008	4	.752	1.040	.391
ความสำคัญของความต้องการ	ภายในกลุ่ม	71.608	99	.723		
ร่วมกันกับคนในชุมชน	รวม	74.615	103			
7) มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด	ระหว่างกลุ่ม	1.924	4	.481	.576	.680
ออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชน	ภายในกลุ่ม	82.605	99	.834		
	รวม	84.529	103			
รวมมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่ม	ระหว่างกลุ่ม	2.006	4	.502	.849	.497
การพัฒนา	ภายในกลุ่ม	58.455	99	.590		
	รวม	60.462	103			

จากตารางที่ 5-31 ผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา จำแนกตามอายุ F-test พบว่า การมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2.7 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่อายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-32 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา (จำแนกตามอายุ) F-test (n = 50)

การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา		SS	df	MS	F	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	5.613	4	1.403	1.024	.405
	ภายในกลุ่ม	61.667	45	1.370		
	รวม	67.280	49			
2) มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	4.942	4	1.236	1.064	.386
	ภายในกลุ่ม	52.278	45	1.162		
	รวม	57.220	49			
3) มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2.880	4	.720	.762	.555
	ภายในกลุ่ม	42.500	45	.944		
	รวม	45.380	49			
4) มีส่วนร่วมในการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคนในชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	1.658	4	.414	.353	.841
	ภายในกลุ่ม	52.822	45	1.174		
	รวม	54.480	49			
รวมมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2.673	4	.668	.796	.534
	ภายในกลุ่ม	37.772	45	.839		
	รวม	40.445	49			

จากตารางที่ 5-32 ผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา จำแนกตามอายุ F-test พบว่า การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2.8 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่อายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-33 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา (จำแนกตามอายุ) F-test (n = 119)

การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา		SS	df	MS	F	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	8.320	4	2.080	1.698	.155
	ภายในกลุ่ม	139.613	114	1.225		
	รวม	147.933	118			
2) มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	3.916	4	.979	.627	.644
	ภายในกลุ่ม	178.068	114	1.562		
	รวม	181.983	118			
3) มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน	ระหว่างกลุ่ม	3.769	4	.942	.821	.515
	ภายในกลุ่ม	130.870	114	1.148		
	รวม	134.639	118			
4) มีส่วนร่วมในการบริหารงานประสานงาน	ระหว่างกลุ่ม	.913	4	.228	.208	.933
	ภายในกลุ่ม	125.020	114	1.097		
	รวม	125.933	118			
5) มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก	ระหว่างกลุ่ม	1.028	4	.257	.206	.935
	ภายในกลุ่ม	142.249	114	1.248		
	รวม	143.277	118			
รวมมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2.516	4	.629	.683	.605
	ภายในกลุ่ม	104.904	114	.920		
	รวม	107.420	118			

จากตารางที่ 5-33 ผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา จำแนกตามอายุ F-test พบว่า การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า

ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2.9 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่อายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-34 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา (จำแนกตามอายุ) F-test (n = 134)

การมีส่วนร่วมในขั้นการรับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา		SS	df	MS	F	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจาก กิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	10.021 206.434 216.455	4 129 133	2.505 1.600	1.566	.187
2) มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ทางอ้อม เป็นได้ทั้ง วัตถุและจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	11.763 207.162 218.925	4 129 133	2.941 1.606	1.831	.127
3) มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและ ความสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	8.679 166.635 175.313	4 129 133	2.170 1.292	1.680	.159
4) มีส่วนร่วมในการพัฒนา สวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วน ร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และ เอื้ออาทร	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	6.825 158.727 10.021	4 129 4	1.706 1.230 2.505	1.387 1.566	.242 .187
รวมมีส่วนร่วมในขั้นการรับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	8.695 155.451 164.146	4 129 133	2.174 1.205	1.804	.132

จากตารางที่ 5-34 ผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา จำแนกตามอายุ F-test พบว่า การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติ

ฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2.10 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่อายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-35 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา (จำแนกตามอายุ) F-test ($n = 5$)

การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา		SS	df	MS	F	Sig.
1) มีส่วนเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาสวัสดิการชุมชนที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด	ระหว่างกลุ่ม	14.800	3	4.933	2.467	.430
	ภายในกลุ่ม	2.000	1	2.000		
	รวม	16.800	4			
2) มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ ในขณะดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น	ระหว่างกลุ่ม	12.800	3	4.267		
	ภายในกลุ่ม	.000	1	.000		
	รวม	12.800	4			
3) มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด	ระหว่างกลุ่ม	10.800	3	3.600		
	ภายในกลุ่ม	.000	1	.000		
	รวม	10.800	4			
4) มีส่วนรวมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น	ระหว่างกลุ่ม	16.700	3	5.567	11.133	.216
	ภายในกลุ่ม	.500	1	.500		
	รวม	17.200	4			
5) มีการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น	ระหว่างกลุ่ม	14.800	3	4.933	2.467	.430
	ภายในกลุ่ม	2.000	1	2.000		
	รวม	16.800	4			
6) มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	16.700	3	5.567	11.133	.216
	ภายในกลุ่ม	.500	1	.500		
	รวม	17.200	4			

ตารางที่ 5-35 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในชั้นการ ประเมินผลการพัฒนา		SS	df	MS	F	Sig.
7) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจาก ผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ต่างๆ ของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	8.700 .500 9.200	3 1 4	2.900 .500	5.800	.294
รวมมีส่วนร่วมในชั้นการ ประเมินผลการพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	12.055 .500 12.555	3 1 4	4.018 .500	8.037	.252

จากตารางที่ 5-35 ผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา จำแนกตามอายุ F-test พบว่า การมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในชั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2.11 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่สถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่สถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-36 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา จำแนกตามสถานภาพ (n = 104)

การมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการ พัฒนา	สถานภาพ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน	โสด คู่/สมรส/หม้าย	3.6923 3.7179	1.15825 1.13844	-.099	102	.921
2) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ปัญหาของชุมชน	โสด คู่/สมรส/หม้าย	3.6923 3.4359	1.12318 .92005	1.163	102	.248
3) มีส่วนร่วมในการกำหนด ความต้องการของชุมชน	โสด คู่/สมรส/หม้าย	3.4231 3.2051	.94543 .76207	1.187	102	.238

ตารางที่ 5-36 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา	สถานภาพ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
4) มีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาของชุมชน	โสด คู่/สมรส/หม้าย	3.6923 3.7179	1.15825 1.13844	-0.099	102	.921
5) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	โสด คู่/สมรส/หม้าย	3.6923 3.4359	1.12318 .92005	1.163	102	.248
6) มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน	โสด คู่/สมรส/หม้าย	3.4231 3.2051	.94543 .76207	1.187	102	.238
7) มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน	โสด คู่/สมรส/หม้าย	3.4231 3.0128	.94543 .79762	2.166*	102	.033
8) มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิดออกแบบการจัดสวัสดิการชุมชน	โสด คู่/สมรส/หม้าย	3.2692 3.0000	.87442 .91168	1.317	102	.191
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา	โสด คู่/สมรส/หม้าย	3.5000 3.2744	.91957 .70553	1.305	102	.195

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 5-36 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการค้นหาสาเหตุของปัญหาของชุมชน การวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน การกำหนดความต้องการของชุมชน และการร่วมกันคิดออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน มีค่า Sig. .033 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.12 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่สถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่สถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-37 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา จำแนกตามสถานภาพ (n = 50)

การมีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา	สถานภาพ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน	โสด	3.4615	1.33012	-1.517	48	.136
	คู่/สมรส/หม้าย	4.0270	1.09256			
2) มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน	โสด	3.3846	1.19293	-1.070	48	.290
	คู่/สมรส/หม้าย	3.7568	1.03831			
3) มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	โสด	3.0769	1.11516	-.445	48	.658
	คู่/สมรส/หม้าย	3.2162	.91697			
4) มีส่วนร่วมในการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคนในชุมชน	โสด	3.2308	1.23517	-1.154	48	.254
	คู่/สมรส/หม้าย	3.6216	.98182			
รวมการมีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา	โสด	3.2885	1.10324	-1.260	48	.214
	คู่/สมรส/หม้าย	3.6554	.82570			

จากตารางที่ 5-37 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.13 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-38 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาจำแนกตามสถานภาพ (n = 119)

การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา	สถานภาพ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	โสด	3.9130	1.16436	-1.300	117	.196
	คู่/สมรส/หม้าย	4.2500	1.10501			
2) มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ	โสด	3.6522	1.15242	.130	117	.897
	คู่/สมรส/หม้าย	3.6146	1.26798			
3) มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน	โสด	3.3913	1.11759	-.060	117	.952
	คู่/สมรส/หม้าย	3.4063	1.06205			
4) มีส่วนร่วมในการบริหารงานประสานงาน	โสด	3.0435	.92826	-.729	117	.467
	คู่/สมรส/หม้าย	3.2188	1.05833			
5) มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก	โสด	3.0870	.94931	-.310	117	.757
	คู่/สมรส/หม้าย	3.1667	1.13941			
รวมการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา	โสด	3.4174	.97405	-.512	117	.609
	คู่/สมรส/หม้าย	3.5312	.95315			

จากตารางที่ 5-38 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.14 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่สถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่สถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-39 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา จำแนกตามสถานภาพ (n = 134)

การมีส่วนร่วมในขั้นการรับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา	สถานภาพ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจาก กิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	โสด คู่/สมรส/หม้าย	4.4400 4.2752	1.12101 1.31143	.581	132	.562
2) มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ทางอ้อม เป็นได้ทั้ง วัตถุและจิตใจ (มีความสุข หรือ ได้สิ่งของ)	โสด คู่/สมรส/หม้าย	4.3600 4.0275	1.03602 1.32957	1.170	132	.244
3) มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและ ความสัมพันธ์	โสด คู่/สมรส/หม้าย	3.5200 3.4495	1.08474 1.16656	.276	132	.783
4) มีส่วนร่วมในการพัฒนา สวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วน ร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และ เอื้ออาทร	โสด คู่/สมรส/หม้าย	3.2800 3.3394	1.02144 1.14034	-.239	132	.811
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการรับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา	โสด คู่/สมรส/หม้าย	3.9000 3.7729	.96555 1.14440	.514	132	.608

จากตารางที่ 5-39 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.15 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่สถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่สถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-40 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนาจำแนกตามสถานภาพ (n = 5)

การมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา	สถานภาพ	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาสวัสดิการชุมชนที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด	โสด	3.0000		-.095	3	.931
	คู่/สมรส/หม้าย	3.2500	2.36291			
2) มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ ในขณะที่ดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน	โสด	5.0000		1.640	3	.200
	คู่/สมรส/หม้าย	2.2500	1.50000			
3) มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด	โสด	4.0000		.775	3	.495
	คู่/สมรส/หม้าย	2.5000	1.73205			
4) มีส่วนรวมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น	โสด	3.0000		-.188	3	.863
	คู่/สมรส/หม้าย	3.5000	2.38048			
5) มีการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น	โสด	3.0000		-.095	3	.931
	คู่/สมรส/หม้าย	3.2500	2.36291			
6) มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน	โสด	3.0000		-.188	3	.863
	คู่/สมรส/หม้าย	3.5000	2.38048			
7) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	โสด	3.0000		.258	3	.813
	คู่/สมรส/หม้าย	2.5000	1.73205			
รวมการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา	โสด	3.4286		.204	3	.851
	คู่/สมรส/หม้าย	2.9643	2.03164			

จากตารางที่ 5-40 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.16 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-41 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา จำแนกตามระดับการศึกษา (n = 104)

การมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา	ระดับการศึกษา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาของชุมชน	ประถมศึกษา	3.7907	1.13879	1.562	102	.121
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.3333	1.08465			
2) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	ประถมศึกษา	3.5233	1.01433	.530	102	.598
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.3889	.77754			
3) มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน	ประถมศึกษา	3.3140	.85765	2.135*	42.855	.039
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.0000	.48507			
4) มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน	ประถมศึกษา	3.2093	.86930	2.523*	102	.013
	ม.ต้น ขึ้นไป	2.6667	.59409			
5) มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิดออกแบบการจัดสวัสดิการชุมชน	ประถมศึกษา	3.0814	.99664	.757	85.000	.451
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.0000	.00000			
รวมการมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา	ประถมศึกษา	3.3837	.81006	2.256*	45.134	.029
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.0778	.43999			

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 5-41 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน การวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน และการร่วมกันคิด ออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา มีค่า Sig. .029 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า

การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการกำหนดความต้องการของชุมชน มีค่า Sig. .039 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการกำหนดความต้องการของชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน มีค่า Sig. .013 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.17 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-42 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา จำแนกตามระดับการศึกษา (n = 50)

การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา	ระดับการศึกษา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน	ประถมศึกษา	4.1714	.74698	2.179*	16.496	.044
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.2000	1.65616			
2) มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน	ประถมศึกษา	3.8286	.82197	1.718	48	.092
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.2667	1.48645			
3) มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	ประถมศึกษา	3.2571	.70054	.864	48	.392
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.0000	1.41421			
4) มีส่วนร่วมในการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคนในชุมชน	ประถมศึกษา	3.6571	.76477	1.419	48	.162
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.2000	1.52128			
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา	ประถมศึกษา	3.7286	.49024	1.477	15.413	.160
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.1667	1.43821			

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 5-42 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา โดยการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน การระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน และการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคนในชุมชนแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนการพัฒนา โดยการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน มีค่า Sig. .044 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา โดยการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.18 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-43 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาจำแนกตามระดับการศึกษา (n = 119)

การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา	ระดับการศึกษา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	ประถมศึกษา	4.1463	1.19796	-.557	117	.578
	ม.ต้น ขึ้นไป	4.2703	.93240			
2) มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ	ประถมศึกษา	3.5976	1.26549	-.316	117	.752
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.6757	1.20310			
3) มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน	ประถมศึกษา	3.3902	1.11948	-.199	117	.843
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.4324	.95860			
4) มีส่วนร่วมในการบริหารงานประสานงาน	ประถมศึกษา	3.1707	1.09775	-.221	117	.825
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.2162	.88616			
5) มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก	ประถมศึกษา	3.1341	1.20454	-.251	117	.802
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.1892	.84452			
รวมการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา	ประถมศึกษา	3.4878	1.01354	-.364	117	.717
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.5568	.81804			

จากตารางที่ 5-43 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.19 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-44 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา จำแนกตามระดับการศึกษา (n = 134)

การมีส่วนร่วมในขั้นการรับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา	ระดับการศึกษา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจาก กิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	ประถมศึกษา	4.2929	1.23100	-.198	132	.843
	ม.ต้น ขึ้นไป	4.3429	1.41302			
2) มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ทางอ้อม เป็นได้ทั้ง วัตถุและจิตใจ (มีความสุข หรือ ได้สิ่งของ)	ประถมศึกษา	4.1010	1.18231	.173	132	.863
	ม.ต้น ขึ้นไป	4.0571	1.55190			
3) มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและ ความสัมพันธ์	ประถมศึกษา	3.5152	1.10068	.889	132	.376
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.3143	1.27813			
4) มีส่วนร่วมในการพัฒนา สวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วน ร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และ เอื้ออาทร	ประถมศึกษา	3.3838	1.09458	.968	132	.335
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.1714	1.17538			
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการรับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา	ประถมศึกษา	3.8232	1.06800	.465	132	.643
	ม.ต้น ขึ้นไป	3.7214	1.23784			

จากตารางที่ 5-44 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.20 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-45 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนาจำแนกตามระดับการศึกษา (n = 5)

การมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา	ระดับการศึกษา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาสวัสดิการชุมชนที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด	ประถมศึกษาม.ต้น ขึ้นไป	3.2500 3.0000	2.36291	.095	3	.931
2) มีส่วนเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาสวัสดิการชุมชนที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด	ประถมศึกษาม.ต้น ขึ้นไป	3.2500 3.0000	2.36291	.095	3	.931
3) มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ ในขณะดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน	ประถมศึกษาม.ต้น ขึ้นไป	2.7500 3.0000	2.06155	-.108	3	.920
4) มีส่วนเข้าร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด	ประถมศึกษาม.ต้น ขึ้นไป	2.7500 3.0000	1.89297	-.118	3	.913
5) มีส่วนรวมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น	ประถมศึกษาม.ต้น ขึ้นไป	3.2500 4.0000	2.36291	-.284	3	.795
6) มีการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น	ประถมศึกษาม.ต้น ขึ้นไป	3.2500 3.0000	2.36291	.095	3	.931

ตารางที่ 5- 45 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในชั้นการ ประเมินผลการพัฒนา	ระดับการศึกษา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
7) มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลง จากการดำเนินงานของชุมชน	ประถมศึกษา ม.ต้น ขึ้นไป	3.2500 4.0000	2.36291	-.284	3	.795
8) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจาก ผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ต่างๆ ของชุมชน	ประถมศึกษา ม.ต้น ขึ้นไป	2.5000 3.0000	1.73205	-.258	3	.813
รวมการมีส่วนร่วมในชั้นการ ประเมินผลการพัฒนา	ประถมศึกษา ม.ต้น ขึ้นไป	3.0000 3.2857	2.04041	-.125	3	.908

จากตารางที่ 5-45 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.21 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่ศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-46 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา จำแนกตามศาสนา (n = 104)

การมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการ พัฒนา	ศาสนา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน	อิสลาม/คริสต์ พุทธ	3.9091 2.6250	1.07891 .80623	4.529**	102	.000
2) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ปัญหาของชุมชน	อิสลาม/คริสต์ พุทธ	3.5909 3.0000	1.00157 .63246	3.097**	30.697	.004

ตารางที่ 5-46 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการ พัฒนา	ศาสนา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
3) มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน	อิสลาม/คริสต์ พุทธ	3.9091 2.6250	1.07891 .80623	4.529**	102	.000
4) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ปัญหาของชุมชน	อิสลาม/คริสต์ พุทธ	3.5909 3.0000	1.00157 .63246	3.097**	30.697	.004
5) มีส่วนร่วมในการกำหนด ความต้องการของชุมชน	อิสลาม/คริสต์ พุทธ	3.3750 2.6250	.80676 .50000	3.587**	102	.001
6) มีส่วนร่วมในการจัดลำดับ ความสำคัญของความต้องการ ร่วมกันกับคนในชุมชน	อิสลาม/คริสต์ พุทธ	3.2386 2.4375	.84410 .51235	3.667**	102	.000
7) มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด ออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชน	อิสลาม/คริสต์ พุทธ	3.1477 2.6250	.94126 .50000	2.161**	102	.033
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการ ริเริ่มการพัฒนา	อิสลาม/คริสต์ พุทธ	3.4523 2.6625	.75718 .37749	4.069**	102	.000

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 5-46 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา มีค่า Sig. .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการร่วมกันคิด ออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชน มีค่า Sig. .033 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการร่วมกันคิด ออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน มีค่า Sig. .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน มีค่า Sig. .004 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการกำหนดความต้องการของชุมชน มีค่า Sig. .001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการกำหนดความต้องการของชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน มีค่า Sig. .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา โดยการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานข้อที่ 2.22 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-47 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา จำแนกตามศาสนา (n = 50)

การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา	ศาสนา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน	อิสลาม/คริสต์	3.8333	1.17298	-1.393	48	.170
	พุทธ	5.0000	.00000			
2) มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน	อิสลาม/คริสต์	3.6250	1.08422	-1.125	48	.266
	พุทธ	4.5000	.70711			

ตารางที่ 5-47 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา	ศาสนา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
3) มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	อิสลาม/คริสต์ พุทธ	3.1458 4.0000	.96733 .00000	-1.236	48	.222
4) มีส่วนร่วมในการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคนในชุมชน	อิสลาม/คริสต์ พุทธ	3.4792 4.5000	1.05164 .70711	-1.353	48	.182
รวมการมีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา	อิสลาม/คริสต์ พุทธ	3.4792 4.5000	1.05164 .70711	-1.513	48	.137

จากตารางที่ 5-47 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.23 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่ศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-48 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาจำแนกตามศาสนา
(n = 119)

การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา	ศาสนา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	อิสลาม/คริสต์	4.1724	1.12888	-.753	117	.453
	พุทธ	4.6667	.57735			
2) มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ	อิสลาม/คริสต์	3.6034	1.25025	-1.005	117	.317
	พุทธ	4.3333	.57735			
3) มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน	อิสลาม/คริสต์	3.3966	1.07848	-.431	117	.667
	พุทธ	3.6667	.57735			
4) มีส่วนร่วมในการบริหารงานประสานงาน	อิสลาม/คริสต์	3.1724	1.02385	-.817	117	.416
	พุทธ	3.6667	1.52753			
5) มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก	อิสลาม/คริสต์	3.1466	1.10536	-.289	117	.773
	พุทธ	3.3333	1.15470			
รวมการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา	อิสลาม/คริสต์	3.4983	.95808	-.916	2.148	.451
	พุทธ	3.9333	.80829			

จากตารางที่ 5-48 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วม มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.24 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-49 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในชั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา
จำแนกตามศาสนา (n = 134)

การมีส่วนร่วมในชั้นการรับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา	ศาสนา	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจาก กิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	อิสลาม/คริสต์	4.4320	1.04985	2.233	8.203	.055
	พุทธ	2.5556	2.50555			
2) มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ทางอ้อม เป็นได้ทั้ง วัตถุและจิตใจ (มีความสุข หรือ ได้สิ่งของ)	อิสลาม/คริสต์	4.2000	1.09250	1.995	8.230	.080
	พุทธ	2.5556	2.45515			
3) มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและ ความสัมพันธ์	อิสลาม/คริสต์	3.5600	1.00322	2.125	8.284	.065
	พุทธ	2.1111	2.02759			
4) มีส่วนร่วมในการพัฒนา สวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วน ร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และ เอื้ออาทร	อิสลาม/คริสต์	3.4160	.97703	1.915	8.270	.091
	พุทธ	2.1111	2.02759			
รวมการมีส่วนร่วมในชั้นการรับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา	อิสลาม/คริสต์	3.9020	.91355	2.092	8.193	.069
	พุทธ	2.3333	2.23607			

จากตารางที่ 5-49 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีศาสนา
แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในชั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ
Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในชั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา
มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1)
หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการรับ
ผลประโยชน์จากการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.25 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน
มีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน

สำหรับผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนาจำแนก
ตามศาสนา นั้นไม่สามารถดำเนินการได้ ด้วยผู้ที่เลือกตอบการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการ
พัฒนา ทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม

สมมติฐานข้อที่ 2.26 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-50 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา จำแนกตามการมีรายได้ (n = 104)

การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา	การมีรายได้	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาของชุมชน	< 10,000 บาท	3.7368	1.15049	.735	102	.464
	> 10,001 บาท	3.4444	1.01379			
2) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	< 10,000 บาท	3.4842	.99854	-.534	102	.594
	> 10,001 บาท	3.6667	.70711			
3) มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน	< 10,000 บาท	3.2526	.82473	-.284	102	.777
	> 10,001 บาท	3.3333	.70711			
4) มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน	< 10,000 บาท	3.1158	.86126	.016	102	.988
	> 10,001 บาท	3.1111	.78174			
5) มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิดออกแบบการจัดสวัสดิการชุมชน	< 10,000 บาท	3.0842	.88321	.616	102	.539
	> 10,001 บาท	2.8889	1.16667			
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา	< 10,000 บาท	3.3347	.78575	.171	102	.865
	> 10,001 บาท	3.2889	.54874			

จากตารางที่ 5-50 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.27 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-51 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา จำแนกตามการมีรายได้ (n = 50)

การมีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา	การมีรายได้	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน	< 10,000 บาท	3.8913	1.17810	.229	48	.820
	> 10,001 บาท	3.7500	1.25831			
2) มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน	< 10,000 บาท	3.6739	1.11663	.306	48	.761
	> 10,001 บาท	3.5000	.57735			
3) มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	< 10,000 บาท	3.1522	.98809	-.690	48	.494
	> 10,001 บาท	3.5000	.57735			
4) มีส่วนร่วมในการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคนในชุมชน	< 10,000 บาท	3.5217	1.06956	.039	48	.969
	> 10,001 บาท	3.5000	1.00000			
รวมการมีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา	< 10,000 บาท	3.5598	.92824	-.006	48	.995
	> 10,001 บาท	3.5625	.74652			

จากตารางที่ 5-51 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.28 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-52 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาจำแนกตามการมีรายได้ (n = 119)

การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา	การมีรายได้	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	< 10,000 บาท	4.1923	1.17479	.190	117	.850
	> 10,001 บาท	4.1333	.63994			
2) มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ	< 10,000 บาท	3.6442	1.29913	.516	117	.607
	> 10,001 บาท	3.4667	.74322			
3) มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน	< 10,000 บาท	3.4327	1.11272	.787	117	.433
	> 10,001 บาท	3.2000	.67612			
4) มีส่วนร่วมในการบริหารงานประสานงาน	< 10,000 บาท	3.1731	1.08335	-.502	29.748	.619
	> 10,001 บาท	3.2667	.59362			
5) มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก	< 10,000 บาท	3.1442	1.15261	-.182	117	.856
	> 10,001 บาท	3.2000	.67612			
รวมการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา	< 10,000 บาท	3.5173	1.00508	.401	34.726	.691
	> 10,001 บาท	3.4533	.48678			

จากตารางที่ 5-52 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2.29 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

H_1 : ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-53 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา จำแนกตามการมีรายได้ (n = 134)

การมีส่วนร่วมในขั้นการรับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา	การมีรายได้	Mean	S.D.	t	Df	Sig.
1) มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจาก กิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	< 10,000 บาท	4.2458	1.33932	-3.030**	61.926	.004
	> 10,001 บาท	4.7500	.44721			
2) มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ทางอ้อม เป็นได้ทั้ง วัตถุและจิตใจ	< 10,000 บาท	4.0424	1.33586	-1.157	132	.249
	> 10,001 บาท	4.4375	.72744			
3) มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและ ความสัมพันธ์	< 10,000 บาท	3.4068	1.19998	-2.807**	44.128	.007
	> 10,001 บาท	3.8750	.50000			
4) มีส่วนร่วมในการพัฒนา สวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วน ร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และ เอื้ออาทร	< 10,000 บาท	3.2712	1.15219	-1.621	132	.107
	> 10,001 บาท	3.7500	.68313			
รวมการมีส่วนร่วมในขั้นการรับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา	< 10,000 บาท	3.7415	1.16434	-1.568	132	.119
	> 10,001 บาท	4.2031	.41047			

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 5-53 ผลการทดสอบตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Independent t-test ในการทดสอบพบว่า มีการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา มีค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาราย

ด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา โดยการรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน มีค่า Sig. .004 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา โดยการร่วมกันคิด ออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์ มีค่า Sig. .007 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่าตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา โดยการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานข้อที่ 2.30 ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน

สำหรับผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนาจำแนกตามการมีรายได้ นั้นไม่สามารถดำเนินการได้ ด้วยผู้ที่เลือกตอบการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา ทั้งหมดมีรายได้ มากกว่า 10,001 บาทต่อเดือน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้น กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ดังตารางที่ 5- 52 ถึง ตารางที่ 5- 56

ตารางที่ 5-55 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนากับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

	Y1	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7
Y1	1.00							
X1	.069	1.00						
X2	.116	.293**	1.00					
X3	.292**	.315**	.231*	1.00				
X4	.116	.327**	.221*	.582**	1.00			
X5	.159	.190	.272**	.251*	.165	1.00		
X6	.134	.166	.327**	.166	.026	.509**	1.00	
X7	.320**	.254**	.501**	.344**	.369**	.670**	.483**	1.00

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 5-55 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนา กับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนา กับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนา คือ การมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนา และการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน คือ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย และ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม พบว่า การมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = .292, p < .01$) และ การมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = .320, p < .01$)

เมื่อวิเคราะห์รายละเอียด ในแต่ละประเด็น ได้ตั้ง สมมติฐานข้อที่ 3.1 ถึง สมมติฐานข้อที่ 3.5 (ซึ่งจะปรากฏในภาคผนวก)

ตารางที่ 5-56 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนากับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

	Y2	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7
Y2	1.00							
X1	.032	1.00						
X2	.078	.179	1.00					
X3	-.097	.341*	.454**	1.00				
X4	-.036	.313*	.050	.093	1.00			
X5	.220	-.107	.468**	.320*	.151	1.00		
X6	.027	.014	.267	.234	-.163	.237	1.00	
X7	.111	-.145	.573**	.245	.136	.649**	.234	1.00

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 5-56 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนากับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนากับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา และการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน คือ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่

อาศัย การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย และ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ตารางที่ 5-57 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนากับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

	Y3	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7
Y3	1.00							
X1	.046	1.00						
X2	-.037	.257**	1.00					
X3	-.012	.154	.175	1.00				
X4	-.054	.381**	.243**	.392**	1.00			
X5	-.197*	-.153	.223*	.339**	.225*	1.00		
X6	-.243**	-.274**	.081	.391**	.119	.494**	1.00	
X7	-.032	.005	.249**	.360**	.374**	.491**	.450**	1.00

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 5-57 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนากับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนากับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา และการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน คือ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย และ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = -.197$, $p < .05$) และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = -.243$, $p < .01$)

ตารางที่ 5-58 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

	Y4	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7
Y4	1.00							
X1	.229**	1.00						
X2	.174*	.499**	1.00					
X3	.085	.344**	.503**	1.00				
X4	.043	.336**	.399**	.567**	1.00			
X5	-.046	.156	.500**	.420**	.301**	1.00		
X6	-.070	.074	.458**	.365**	.166	.715**	1.00	
X7	.066	.265**	.622**	.459**	.270**	.627**	.607**	1.00

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 5-58 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา และ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน คือ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย และ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = .299$, $p < .01$) และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = .174$, $p < .05$)

ตารางที่ 5-59 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

	Y5	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7
Y5	1.00							
X1	.263	1.00						
X2	.692	.218	1.00					
X3	.837	-.242	.739	1.00				
X4	.471	-.691	.167	.739	1.00			
X5	.966**	.173	.791	.876	.527	1.00		
X6	.865	.310	.873	.745	.327	.949*	1.00	
X7	.615	.468	.612	.358	.102	.726	.869	1.00

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 5-59 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา และการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน คือ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย และการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับสูง ($r = .966, p < .01$)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านของชั้นการมีส่วนร่วม กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ดังตารางที่ 5- 57 ถึง ตารางที่ 5- 61

ตารางที่ 5-60 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนารายด้าน กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	Y1-1	Y1-2	Y1-3	Y1-4	Y1-5
X1	1.00											
X2	.293**	1.00										
X3	.315**	.231*	1.00									
X4	.327**	.221*	.582**	1.00								
X5	.190	.272**	.251*	.165	1.00							
X6	.166	.327**	.166	.026	.509**	1.00						
X7	.254**	.501**	.344**	.369**	.670**	.483**	1.00					
Y1-1	.077	.112	.300**	.088	.228*	.182	.385**	1.00				
Y1-2	.093	.054	.244*	.092	.213*	.122	.280**	.595**	1.00			
Y1-3	.006	.164	.225*	.138	.079	.052	.205*	.680**	.570**	1.00		
Y1-4	.038	.184	.193*	.121	.084	.190	.248*	.696**	.550**	.700**	1.00	
Y1-5	.055	-.029	.215*	.042	.008	-.017	.150	.546**	.390**	.517**	.607**	1.00

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 5-60 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับการมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับต่ำถึงปานกลาง ยกเว้น การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย และการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย ที่พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา กับการมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับการมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา ซึ่งการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน คือ การเข้าถึงระบบสวัสดิการ

ตารางที่ 5-61 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาราย
ด้านกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	Y2-1	Y2-2	Y2-3	Y2-4
X1	1.00										
X2	.179	1.00									
X3	.341*	.454**	1.00								
X4	.313*	.050	.093	1.00							
X5	-.107	.468**	.320*	.151	1.00						
X6	.014	.267	.234	-.163	.237	1.00					
X7	-.145	.573**	.245	.136	.649**	.234	1.00				
Y2-1	.026	.108	-.069	-.059	.180	.058	.122	1.00			
Y2-2	.144	.205	-.025	-.045	.223	-.045	.089	.725**	1.00		
Y2-3	-.114	.023	-.104	-.072	.272	.120	.203	.725**	.668**	1.00	
Y2-4	.038	-.082	-.138	.051	.080	-.034	-.029	.481**	.588**	.610**	1.00

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 5-61 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง ได้แก่ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม ($r = .341$, $p < .05$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ ($r = .313$, $p < .05$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม ($r = .454$, $p < .01$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา ($r = .4680$, $p < .01$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม ($r = .573$, $p < .01$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา ($r = .320$, $p < .05$) และ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม ($r = .649$, $p < .01$)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา กับการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลางถึงสูง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา ซึ่งการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน คือ การเข้าถึงระบบสวัสดิการ

ชุมชนด้านที่อยู่อาศัย การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย และการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา คือ การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาโดยการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาโดยการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาโดยการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน และการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาโดยการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันกับคนในชุมชน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ตารางที่ 5-62 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนารายด้านกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	Y3-1	Y3-2	Y3-3	Y3-4	Y3-5
X1	1.00											
X2	.257**	1.00										
X3	.154	.175	1.00									
X4	.381**	.243**	.392**	1.00								
X5	-.153	.223*	.339**	.225*	1.00							
X6	-.274**	.081	.391**	.119	.494**	1.00						
X7	.005	.249**	.360**	.374**	.491**	.450**	1.00					
Y3-1	-.010	-.024	-.084	-.084	-.125	-.142	.034	1.00				
Y3-2	.046	-.061	.016	-.010	-.167	-.211*	-.010	.630**	1.00			
Y3-3	-.022	-.054	.063	-.064	-.149	-.153	-.019	.667**	.716**	1.00		
Y3-4	.021	.026	-.061	-.106	-.212*	-.293**	-.136	.593**	.630**	.769**	1.00	
Y3-5	.157	-.039	.012	.024	-.196*	-.246**	-.016	.602**	.587**	.704**	.816**	1.00

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 5-62 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับต่ำถึงปานกลาง และมีความสัมพันธ์ทางลบ ในระดับต่ำ ได้แก่ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย ยกเว้น การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการ

บริการทางสังคม การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย และการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย ที่พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา กับการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา ซึ่งการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน คือ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย และการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนา คือ การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการแบ่งงานกันรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการบริหารงานประสานงาน และ การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก พบว่า มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางลบกับ การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการบริหารงานประสานงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = -.212, p < .05$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางลบกับ การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = -.196, p < .05$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย มีความสัมพันธ์ทางลบกับ การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการแบ่งงานกันรับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = -.211, p < .05$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย มีความสัมพันธ์ทางลบกับ การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการบริหารงานประสานงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = -.293, p < .01$) และการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย มีความสัมพันธ์ทางลบกับ การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาโดยการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = -.246, p < .01$)

ตารางที่ 5-63 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนารายด้านกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	Y4-1	Y4-2	Y4-3	Y4-4
X1	1.00										
X2	.499**	1.00									
X3	.344**	.503**	1.00								
X4	.336**	.399**	.567**	1.00							
X5	.156	.500**	.420**	.301**	1.00						
X6	.074	.458**	.365**	.166	.715**	1.00					
X7	.265**	.622**	.459**	.270**	.627**	.607**	1.00				
Y4-1	.178*	.127	.017	.011	-.069	-.061	.040	1.00			
Y4-2	.027	.043	.043	-.038	-.089	-.120	-.001	.805**	1.00		
Y4-3	.277**	.222**	.103	.103	-.017	-.050	.077	.842**	.712**	1.00	
Y4-4	.394**	.272**	.164	.097	.015	-.019	.139	.843**	.725**	.873**	1.00

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 5-63 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับต่ำถึงปานกลาง ยกเว้น การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย และการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย ที่พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา กับการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ซึ่งการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน คือ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการทางสังคม การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการทำงานและการมีรายได้ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย และ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านกระบวนการยุติธรรม การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา คือ การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยการรับ

ผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยการรับผลประโยชน์ทางอ้อม เป็นได้ทั้งวัตถุและจิตใจ (มีความสุข หรือ ได้สิ่งของ) การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทร พบว่า มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = .277, p < .01$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = .394, p < .01$) การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = .222, p < .01$) และการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านนันทนาการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = .272, p < .01$)

ตารางที่ 5-64 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนารายด้านกับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	Y5-1	Y5-2	Y5-3	Y5-4	Y5-5	Y5-6	Y5-7
X1	1.00													
X2	.218	1.00												
X3	-.242	.739	1.00											
X4	-.691	.167	.739	1.00										
X5	.173	.791	.876	.527	1.00									
X6	.310	.873	.745	.327	.949*	1.00								
X7	.468	.612	.358	.102	.726	.869	1.00							
Y5-1	.360	.757	.806	.312	.916*	.831	.532	1.00						
Y5-2	.033	.153	.584	.663	.726	.551	.484	.627	1.00					
Y5-3	.339	.444	.636	.444	.878*	.782	.697	.831	.919*	1.00				
Y5-4	.279	.836	.862	.396	.974**	.922*	.647	.977**	.634	.836	1.00			
Y5-5	.360	.757	.806	.312	.916*	.831	.532	1.000**	.627	.831	.977**	1.00		
Y5-6	.279	.836	.862	.396	.974**	.922*	.647	.977**	.634	.836	1.000**	.977**	1.00	
Y5-7	.013	.662	.934*	.662	.952*	.808	.498	.917*	.793	.863	.938*	.917*	.938*	1.00

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 5-64 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน พบว่า การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับสูง ($r = .949, p < .05$)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผล กับการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผล พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเข้าร่วมประเมินความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ กับการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น ($r = .977, p < .01$) การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเข้าร่วมประเมินความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ กับการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น ($r = 1.00, p < .01$) การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเข้าร่วมประเมินความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ กับการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน ($r = .977, p < .01$) การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเข้าร่วมประเมินความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ กับการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ($r = .917, p < .05$) การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ กับการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเข้าร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด ($r = .919, p < .05$) การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น กับการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น ($r = .977, p < .01$) การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น กับการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น ($r = 1.00, p < .01$) การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น กับการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ($r = .938, p < .05$) การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น กับการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน ($r = .977, p < .01$) การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยการสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น กับการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ($r = .917, p < .05$) และการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง กับการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโดยให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ($r = .913, p < .01$)

ตารางที่ 5-65 แสดงสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
1	ลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความพอเพียงของรายได้ การเป็นกลุ่มสมาชิกของครอบครัว การรู้จักและเข้าใจสวัสดิการชุมชน และความ ต้องการมีสวัสดิการในชุมชนแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน		
1.1	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯเพศแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน		
	ด้านที่อยู่อาศัย	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านนันทนาการ	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านการบริการทางสังคม	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านการศึกษา	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านสุขภาพอนามัย	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านกระบวนการยุติธรรม	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
1.2	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน		
	ด้านที่อยู่อาศัย	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านนันทนาการ	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านการบริการทางสังคม	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
1.2	ด้านการศึกษา	F-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านสุขภาพอนามัย	F-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านกระบวนการยุติธรรม	F-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
1.3	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน ด้านที่อยู่อาศัย	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านนันทนาการ	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านการบริการทางสังคม	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านการศึกษา	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านสุขภาพอนามัย	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านกระบวนการยุติธรรม	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
1.4	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน ด้านที่อยู่อาศัย	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านนันทนาการ	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านการบริการทางสังคม	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
	ด้านการศึกษา	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านสุขภาพอนามัย	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านกระบวนการยุติธรรม	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
1.5	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน		
	ด้านที่อยู่อาศัย	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านนันทนาการ	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านการบริการทางสังคม	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านการศึกษา	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านสุขภาพอนามัย	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านกระบวนการยุติธรรม	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
1.6	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน		
	ด้านที่อยู่อาศัย	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านนันทนาการ	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านการบริการทางสังคม	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
	ด้านการศึกษา	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านสุขภาพอนามัย	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านกระบวนการยุติธรรม	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
1.7	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีการ เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพแตกต่างกัน มีการเข้าถึง ระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน ด้านที่อยู่อาศัย	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านนันทนาการ	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านการบริการทางสังคม	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านการศึกษา	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านสุขภาพอนามัย	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	ด้านกระบวนการยุติธรรม	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
1.8	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆที่มีการ รู้จักสวัสดิการแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบ สวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน ด้านที่อยู่อาศัย	t-test	สอดคล้องตาม สมมติฐาน
	ด้านนันทนาการ	t-test	สอดคล้องตาม สมมติฐาน
	ด้านการบริการทางสังคม	t-test	สอดคล้องตาม สมมติฐาน
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	t-test	สอดคล้องตาม สมมติฐาน

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
	ด้านการศึกษา	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านสุขภาพอนามัย	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านกระบวนการยุติธรรม	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
1.9	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งที่มีความต้องการสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน		
	ด้านที่อยู่อาศัย	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านนันทนาการ	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านการบริการทางสังคม	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านการศึกษา	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านสุขภาพอนามัย	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านกระบวนการยุติธรรม	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2	ลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความพอเพียงของรายได้ การเป็นกลุ่มสมาชิกของครอบครัว การรู้จักและเข้าใจสวัสดิการชุมชน และความต้องการมีสวัสดิการในชุมชนแตกต่างกัน มีการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน แตกต่างกัน		
2.1	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของ	t-test	ไม่สอดคล้อง

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
	ชุมชน มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	t-test	ตามสมมติฐาน ไม่สอดคล้อง
	มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของ ชุมชน	t-test	ตามสมมติฐาน ไม่สอดคล้อง
	มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของ ความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน	t-test	ตามสมมติฐาน ไม่สอดคล้อง
	มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด ออกแบบ การจัด สวัสดิการชุมชน	t-test	ตามสมมติฐาน ไม่สอดคล้อง
2.2	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการ พัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและ วัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและแนว ทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่ง ทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
2.3	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการ พัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อ สวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการ สนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการบริหารงานประสานงาน	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือ จากภายนอก	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
2.4	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีเพศ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้น การรับ		

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
	ผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางอ้อมเป็นได้ทั้งวัตถุและจิตใจ (มีความสุข หรือ ได้สิ่งของ)	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทร	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.5	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาสวัสดิการชุมชนที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ ในขณะที่ดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมเข้าร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	การสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.6	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของ	F-test	ไม่สอดคล้อง

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
	ชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	F-test	ตามสมมติฐาน ไม่สอดคล้อง
	มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน	F-test	ตามสมมติฐาน ไม่สอดคล้อง
	มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน	F-test	ตามสมมติฐาน ไม่สอดคล้อง
	มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด ออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชน	F-test	ตามสมมติฐาน ไม่สอดคล้อง
2.7	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน	F-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน	F-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	F-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
2.8	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	F-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ	F-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน	F-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการบริหารงานประสานงาน	F-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก	F-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
2.9	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับ		

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
	ผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางอ้อมเป็นได้ทั้งวัตถุและจิตใจ (มีความสุข หรือ ได้สิ่งของ)	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทร	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.10	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาสวัสดิการชุมชนที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ ในขณะที่ดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมเข้าร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	การสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจากคนอื่น	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานของชุมชน	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	F-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.11	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
	มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด ออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.12	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.13	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการบริหารงานประสานงาน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.14	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิด	t-test	ไม่สอดคล้อง

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
	จากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางอ้อม เป็นได้ทั้งวัตถุและจิตใจ (มีความสุข หรือ ได้ สิ่งของ)	t-test	ตามสมมติฐาน ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการ ร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่ การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้อ อาทร	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
2.15	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มี สถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการ ประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาสวัสดิการ ชุมชนที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตาม วัตถุประสงค์เพียงใด	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็น ระยะๆ ในขณะที่ดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมเข้าร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุง พัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	การสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจาก คนอื่น	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการ ดำเนินงานของชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
2.16	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มี ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้น การริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของ ชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
	มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด ออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.17	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.18	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการบริหารงานประสานงาน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.19	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิด	t-test	ไม่สอดคล้อง

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
	จากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางอ้อม เป็นได้ทั้งวัตถุและจิตใจ (มีความสุข หรือ ได้ สิ่งของ)	t-test	ตามสมมติฐาน ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการ ร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่ การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้อ อาหาร	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
2.20	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มี ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้น การประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาสวัสดิการ ชุมชนที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตาม วัตถุประสงค์เพียงใด	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมเข้าร่วมประเมินผลความก้าวหน้าเป็น ระยะๆ ในขณะที่ดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมเข้าร่วมประเมินผลสรุปรวบยอด	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุง พัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้น	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	การสอบถามผลการดำเนินงานของชุมชนจาก คนอื่น	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการ ดำเนินงานของชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
	มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
2.21	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มี ศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่ม การพัฒนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของ ชุมชน	t-test	สอดคล้องตาม สมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	t-test	สอดคล้องตาม สมมติฐาน

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
	มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด ออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.22	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.23	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการบริหารงานประสานงาน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.24	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางอ้อม เป็นได้ทั้งวัตถุและจิตใจ (มีความสุข หรือ ได้สิ่งของ)	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาหาร	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.25	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน	ทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม	
2.26	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาของชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการร่วมกันกับคนในชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด ออกแบบ การจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.27	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการวางแผนการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

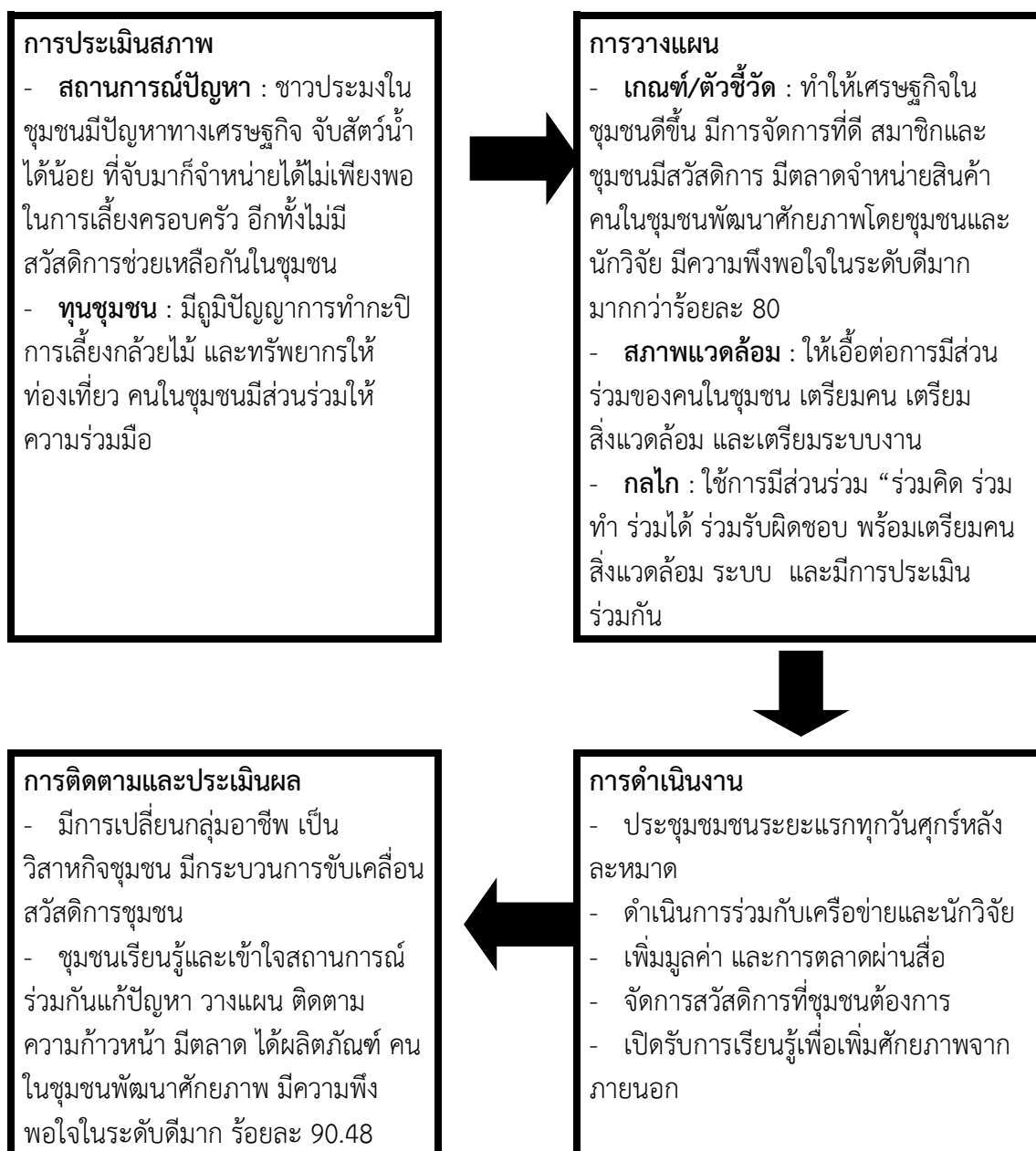
ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
2.28	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการแบ่งงานกันรับผิดชอบ	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ จากการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการบริหารงานประสานงาน	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.29	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาแตกต่างกัน		
	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงที่เกิดจากกิจกรรมเพื่อสวัสดิการชุมชน	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางอ้อม เป็นได้ทั้งวัตถุและจิตใจ (มีความสุข หรือ ได้สิ่งของ)	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์	t-test	สอดคล้องตามสมมติฐาน
	มีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทร	t-test	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐาน
2.30	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งๆ ที่มีการมีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลการพัฒนาแตกต่างกัน	ทั้งหมดมีรายได้มากกว่า 10,001 บาทต่อเดือน	
3	การมีส่วนร่วม ได้แก่ การริเริ่มการพัฒนา การวางแผนการพัฒนา การดำเนินการพัฒนา การรับผลประโยชน์จากการพัฒนา การประเมินผล มีความสัมพันธ์กับ การเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย		

ตารางที่ 5-65 (ต่อ)

ข้อที่	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
	ด้านนันทนาการ ด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้าน การศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้าน กระบวนการยุติธรรม		
3.1	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มีส่วน ร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา มีความสัมพันธ์ กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	Pearson Correlation	สอดคล้องตาม สมมติฐาน
3.2	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มีส่วน ร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา มีความสัมพันธ์ กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการ ชุมชน	Pearson Correlation	ไม่สอดคล้อง ตามสมมติฐาน
3.3	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มีส่วน ร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา มีความสัมพันธ์ กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการ ชุมชน	Pearson Correlation	สอดคล้องตาม สมมติฐาน
3.4	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มีส่วน ร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงระบบสวัสดิการ ชุมชน	Pearson Correlation	สอดคล้องตาม สมมติฐาน
3.5	ตัวแทนครอบครัวชาวประมงชายฝั่งฯ ที่มีส่วน ร่วมในขั้นการประเมินผล มีความสัมพันธ์กับ การพัฒนาการเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชน	Pearson Correlation	สอดคล้องตาม สมมติฐาน

การประเมินกิจกรรมในโครงการวิจัยร่วมกับชุมชน⁷⁴

ผู้วิจัยและคนในชุมชนได้ประเมิน 1)กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย 2)ประเมินคุณค่าที่เกิดจากการพัฒนาชุมชน 3) ประเมินความรู้ความเข้าใจของชุมชน 4)ประเมินเพื่อพัฒนาชุมชน 9 มิติ จากแบบประเมินของแนวคิด ชุมชนน่าอยู่ (สำนักสร้างสรรค์นวัตกรรมและโอกาส สน.6, 2559) และ5) ความพึงพอใจได้ ดังนี้

ภาพที่ 6-25 แสดงการประเมินกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน

⁷⁴ คณะกรรมการชุมชน เป็นผู้ออกแบบ และสรุประดับคิดเห็นและความพึงพอใจ ผู้วิจัยและนักพัฒนาชุมชน ช่วยปรับเนื้อหา และคำนวณ

ผู้วิจัยและคนในชุมชนได้ประเมินคุณค่าที่เกิดจากการพัฒนาชุมชนจากโครงการวิจัย ฯ ในมิติต่อไปนี้ 1) ความรู้ด้านการบริหารจัดการอย่างมีระบบ 2) การปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อชุมชน 3) ผลกระทบเชิงบวกและนโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อการพัฒนาจากโครงการวิจัย และ 4) กระบวนการชุมชน

ตารางที่ 6-4 แสดงการประเมินคุณค่าที่เกิดจากการพัฒนาชุมชนจากโครงการวิจัยฯ

คุณค่าที่เกิดขึ้น	ประเด็น	ผลที่เกิดขึ้น		รายละเอียด
		มี	ไม่มี	
1. เกิดความรู้หรือนวัตกรรมกองทุน	ความรู้ใหม่ / องค์ความรู้ใหม่	✓		- องค์ความรู้ในภูมิปัญญาการแปรรูปความรู้ในการประสานงานภาครัฐ และการผสมผสานพลังเพื่อพัฒนาชุมชน
	กระบวนการใหม่	✓		- มีกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการและชุมชน
	วิธีการทำงานใหม่ / การจัดการใหม่	✓		- มีการจัดการเป็นระบบ
	แหล่งเรียนรู้ใหม่		✓	- กำลังพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้
	อื่นๆ.....		✓	
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคนในชุมชน (สังคม และเศรษฐกิจ)	สังคม เช่น 1) การบริการชุมชน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ และด้านการบริการทางสังคม 2) การประกันชุมชน ได้แก่ ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านการศึกษา 3) อนุเคราะห์ชุมชน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านกระบวนการยุติธรรมมีพื้นที่สาธารณะ/พื้นที่ทางสังคม มีการใช้ศาสนา/วัฒนธรรมเป็นฐานการพัฒนา	✓		- มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน มีการจัดสวัสดิการให้ ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ และด้านการบริการทางสังคม ด้านการทำงาน และการมีรายได้ ด้านการศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย ยกเว้นด้านกระบวนการยุติธรรม - กำลังพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน มีพื้นที่สาธารณะให้เด็กและเยาวชน - ใช้หลักศาสนาอิสลามมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนา
	เศรษฐกิจสร้างสรรค์สังคม/สร้างอาชีพเพิ่มรายได้	✓		- มีผลิตภัณฑ์ชุมชน และสามารถขอรับรองมาตรฐาน ออย ฮาลาล มผช. GI และ OTOP ได้ - มีการโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์หลาย

คุณค่าที่เกิดขึ้น	ประเด็น	ผลที่เกิดขึ้น		รายละเอียด
		มี	ไม่มี	
				รายการ
	สภาพแวดล้อมอื่นๆ ระบุ.....			
3.ผลกระทบเชิงบวกและนโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อการสร้างแนวทางการพัฒนา	มีกฎ / กติกา ของกลุ่ม	✓		- มีกฎ/กติกาของกลุ่ม เมื่อเป็นสมาชิก และอยู่ร่วมกันในชุมชน
	มีมาตรการทางสังคมของกลุ่ม	✓		- กำหนดมาตรการในการช่วยเหลือชุมชน
	มีธรรมนูญของกลุ่ม	✓		- ใช้หลักการเสมอภาค เท่าเทียม และการมีส่วนร่วม
	อื่นๆ เช่น ออกเป็นนโยบาย ฯลฯ	✓		ส่งผลการวิจัยให้กับ อบต. เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดเป็นนโยบายที่เกี่ยวข้อง
4.เกิดกระบวนการชุมชน	เกิดการเชื่อมโยงประสานงานระหว่างกลุ่ม/เครือข่าย (ใน และหรือนอกชุมชน)	✓		- ทำงานร่วมกับองค์กรภาครัฐและเอกชนรวมถึงประสานงานร่วมกับท่องเที่ยวชุมชนแหลมสัก
	การเรียนรู้การแก้ปัญหาชุมชน (การประเมินปัญหา การวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมิน)	✓		- ใช้หลักการเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมได้ผลประโยชน์ และร่วมรับผิดชอบต่อสังคม
	การใช้ประโยชน์จากทุนในชุมชน เช่น การระดมทุน การใช้ทรัพยากรบุคคลในชุมชน	✓		- มีการระดมทุนจากสมาชิกในชุมชน พัฒนาศักยภาพของคน เพื่อสร้างกลุ่มสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน
	มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่มและชุมชนที่เกิดจากโครงการวิจัยอย่างต่อเนื่อง	✓		- กำลังพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพิ่มขึ้นขณะนี้อยู่ในช่วงทดลองทำ
	เกิดกระบวนการการใช้ความรู้ในการทำงานพัฒนาชุมชน	✓		- ใช้ความรู้จากภูมิปัญญาที่สั่งสมมาร่วมถึงวิถีชาวประมงชายฝั่ง วิถีปฏิบัติแบบมุสลิม มาพัฒนา
	กระบวนการชุมชนอื่นๆ...			

ตารางที่ 6-5 แสดงการประเมินความรู้ความเข้าใจของชุมชนจากโครงการวิจัยฯ

กระบวนการ	แหล่งที่มาของข้อมูล	ข้อมูล/หลักฐานที่ต้องค้นหา
ก่อนการ ดำเนินการ	☒ เอกสารกองทุนฯที่นำเสนอ ☐ บันทึกการประชุมกลุ่ม ☒ บุคคลที่เข้าประชุมกลุ่ม	<ul style="list-style-type: none"> - ที่มาของความรู้/นวัตกรรม: สวัสดิการต่างๆรัฐจะต้องช่วยเหลือชุมชนอย่างเต็มที่ - เหตุผลที่ต้องริเริ่ม: ชาวประมงในชุมชนมีปัญหาทางเศรษฐกิจ จับสัตว์น้ำได้น้อย ที่จับมาก็จำหน่ายได้ไม่เพียงพอในการเลี้ยงครอบครัว อีกทั้งไม่มีสวัสดิการช่วยเหลือกันในชุมชน - เนื้อหาความรู้เดิมที่ใช้ในโครงการ: ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการ - การรวมตัวกันเรียนรู้: คนในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อแปรรูปสัตว์น้ำขายเพื่อสร้างรายได้ให้สมาชิกและคนในชุมชน - กระบวนการคิด: คนในชุมชนเข้ามาจัดการตนเอง ใครทำใครได้
ระหว่างการ ดำเนินการ	☐ เวทีประชาคม ☒ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ☐ บุคคลที่เข้าเวทีประชาคม/ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ☒ กิจกรรม/กระบวนการที่ทำ ☐ บันทึกการประชุม	<ul style="list-style-type: none"> - การร่วมคิด ร่วมทำความเข้าใจในการจัดกิจกรรมและความพร้อมของชุมชน: คนในชุมชนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมได้ผลประโยชน์และร่วมรับผิดชอบ มีการจัดเวทีชุมชน และการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกวันศุกร์หลังละหมาด - กระบวนการมีส่วนร่วม: คนในชุมชนหันมาจัดการตนเอง หาปัญหาของชุมชน ความต้องการของชุมชน แก้ปัญหาร่วมกัน ภายใต้คำถาม 1)เราอยู่ไหน 2)เราจะไปไหน 3)เราจะไปอย่างไร 4)เราไปถึงรึยัง พร้อมกันนี้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยคนในชุมชนเป็นทั้งผู้สอนและผู้เรียน และยังได้รับการพัฒนาศักยภาพจากหน่วยงานภายนอกและเครือข่าย - เครือข่ายในการทำงาน: กลุ่มได้พัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชน ได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ และการพัฒนากระบวนการ รูปแบบ ให้ได้มาซึ่งความต้องการของชุมชน
สิ้นสุดการ ดำเนินการ	☒ กระบวนการที่เกิดขึ้น ☐ ศูนย์การเรียนรู้ ☒ กลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ☐ รายงานการดำเนินงานกองทุนฯ	<ul style="list-style-type: none"> - ผลการบูรณาการกระบวนการ: ชุมชนมีส่วนร่วม ทำให้รู้สึกเป็นเจ้าของ จัดการตนเอง และมีเครือข่าย - ปัญหาในชุมชนที่ลดลง: มีรายได้เกิดขึ้นในชุมชน มีสวัสดิการช่วยเหลือกันในชุมชน มีกระบวนการจัดการ - ทุนชุมชนที่เพิ่มขึ้น: คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ มีศักยภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ตารางที่ 6-6 แสดงการประเมินเพื่อพัฒนาชุมชน 9 มิติ

ตัวชี้วัด 9 มิติ และการประเมิน เพื่อการพัฒนา สมาชิกในกองทุน	การประเมินและการวางแผน			ระหว่างการทำงาน			การติดตามและประเมิน		
	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ ระบุอ้างอิง หลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ ระบุอ้างอิง หลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ระบุ อ้างอิงหลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ
1. การมีส่วนร่วม ของชุมชน	2	จากการประชุม เวทีชุมชนมี ผู้เข้าร่วมรับฟัง แต่ไม่แสดง ความคิดเห็น และร่วม แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ในช่วง แรก แต่เมื่อ กิจกรรม ดำเนินการไป ระยะหนึ่ง ได้ เข้ามาแสดง ความคิดเห็น และแลกเปลี่ยน มากขึ้น	ผู้จัด กระบวนการ กระตุ้นการ แสดงความคิดเห็น และให้ มีการการ แบ่งกลุ่มเพื่อ แสดงความคิดเห็น ประเด็นของ กลุ่มแล้ว นำเสนอในเวที	3	มีส่วนร่วม แลกเปลี่ยน ปรึกษาหารือ หรือมีส่วนร่วม ดำเนินการแต่ไม่ ตัดสินใจ	ออกแบบ กระบวนการให้ มีมติลงคะแนน และให้ข้อมูลที่ ถูกต้องยึดหลัก ศีลธรรมในการ เลือกการ ตัดสินใจ	4	สมาชิกชุมชนมีส่วน ร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการ วางแผนและการ ดำเนินงาน มีกลไก ในการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร ระหว่างสมาชิก (มี การตัดสินใจ ร่วมกัน)	สนับสนุนให้ สมาชิกชุมชน เข้าร่วมประชุม เพื่อ ปรึกษาหารือ ร่วมแลกเปลี่ยน และร่วมในการ ตัดสินใจ พร้อม กับวางแผนเอ ดำเนินการ แก้ไขปัญหา
2. ผู้นำท้องถิ่น	4	ผู้นำหลายคน	พัฒนา	4	ผู้นำหลายคน	พัฒนา	5	ผู้นำทำงานริเริ่ม	เป็นวิทยากร

ตัวชี้วัด 9 มิติ และการประเมิน เพื่อการพัฒนา สมาชิกในกองทุน	การประเมินและการวางแผน			ระหว่างการทำงาน			การติดตามและประเมิน		
	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ ระบุอ้างอิง หลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ ระบุอ้างอิง หลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ระบุ อ้างอิงหลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ
		ริเริ่มงานด้วย ความสนับสนุน ขององค์กรผู้นำ ต้องการการ ฝึกอบรมและ พัฒนาศักยภาพ เพิ่ม	ศักยภาพผู้นำ ท้องถิ่นในเรื่อง การบริหาร จัดการ โครงการ		ริเริ่มด้วยความ สนับสนุนของ องค์กร ผู้นำ ต้องการฝึกอบรม ทักษะ	ศักยภาพผู้นำ ท้องถิ่นในเรื่อง การบริหาร จัดการ โครงการ		เต็มที่ต้องการให้การ สนับสนุนเต็มที่ ผู้นำทำงานร่วมกับ กลุ่มภายนอกเพื่อ เพิ่มทรัพยากร	ต้นแบบ เผยแพร่เทคนิค วิธีการบริหาร จัดการต่อไป
3. โครงสร้างของ กองทุน	3	มีองค์กรที่ ทำงาน โดยใช้ ระบบและกล ไกที่ทำให้ สมาชิกมีส่วน ร่วมได้จริง (มี การดำเนินงาน ของสมาชิก แบบมีส่วนร่วม)	สร้างความ ร่วมมือของ กลุ่ม องค์กร และชุมชน	4	ภายในชุมชนมี การประสานให้ ความร่วมมือ ทำงานเชื่อมโยง กัน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และเอกชน อย่าง มีส่วนร่วม	สร้าง ความสัมพันธ์ คนในชุมชน มี การบริการ จัดการด้วย ความเอื้อเพื่อ และหลักธรร มาภิบาล	5	ภาคประชาชน ที่ เชื่อมโยงกัน ทำงาน จริงทั้งในและนอก ชุมชน มีความ ผูกพัน มองการ รักษา ทรัพยากรธรรมชาติ และการกินดี อยู่ดี เป็นเป้าหมาย	พัฒนาศักยภาพ กลุ่ม และชุมชน ใช้หลักธรรมาภิ บาล
4. ความสามารถ	2	ชุมชนยังขาด	สร้าง	3	ชุมชนมีทักษะ	สร้างการมีส่วน	4	ชุมชนระบุปัญหา	สร้างการ

ตัวชี้วัด 9 มิติ และการประเมิน เพื่อการพัฒนา สมาชิกในกองทุน	การประเมินและการวางแผน			ระหว่างการค้าดำเนินงาน			การติดตามและประเมิน		
	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ ระบุอ้างอิง หลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ ระบุอ้างอิง หลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ระบุ อ้างอิงหลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ
ในการประเมิน ปัญหา		ทักษะและ ความตระหนัก ในเรื่องการ ประเมินสภาพ ปัญหา	กระบวนการ ให้เกิดความ ตระหนักต่อ ปัญหาที่เกิดขึ้น ในชุมชน โดย นำปัญหา มาร่วม แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และเสนอแนว ทางการ แก้ปัญหา		ชุมชนระบุปัญหา และเรื่องที่จะทำ ก่อน แต่ยังไม่ได้ ให้ทุกภาคส่วนใน ชุมชนเข้ามาร่วม	ร่วมในทุกภาค ส่วนมีส่วนร่วม ในการ แลกเปลี่ยน ความคิด ข้อเท็จจริงต่อ การแก้ไข ปัญหา		วิธีแก้ปัญหาและ การลงมือทำนำผล การประเมินมาใช้ สร้างความเข้มแข็ง ให้กับการวางแผน ชุมชน	ดำเนินต่อเนื่อง ในการจัดการ แก้ไขปัญหาเมื่อ เจอปัญหา นำมาพูดคุยหา วิธีแก้ปัญหา และการลงมือ ทำ
5. การระดม ทรัพยากร	3	ชุมชนมีการ บริจาคเพิ่มเติม แต่ยังขาดมิติ ร่วมในเรื่องการ ใช้ทรัพยากรให้ เกิดประโยชน์	ระดม ทรัพยากร เท่าที่จำเป็น และไม่ทำให้ คนในชุมชน เดือดร้อนและ	4	ทรัพยากรที่ได้มา นำไปใช้ประโยชน์ กับกิจกรรมเพื่อ ชุมชน แต่ยังมี การหารือกันในเรื่องการกระจาย	วางแผนการ กระจาย ทรัพยากรให้ ทั่วถึง	5	มีการระดม ทรัพยากรให้ได้มาก พอเพียงกับความ ต้องการของชุมชน และชุมชนตัดสินใจ เรื่องการกระจาย	สร้างระบบการ จัดการ ทรัพยากรให้ ยั่งยืนจากการมี ส่วนร่วมของ ชุมชน

ตัวชี้วัด 9 มิติ และการประเมิน เพื่อการพัฒนา สมาชิกในกองทุน	การประเมินและการวางแผน			ระหว่างการค้าดำเนินงาน			การติดตามและประเมิน		
	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ ระบุอ้างอิง หลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ ระบุอ้างอิง หลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ระบุ อ้างอิงหลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ
		สูงสุด	ออกแบบบลมต การใช้ ประโยชน์		ได้อย่างไม่ทั่วถึง			แล้ว ให้มีการ กระจายทรัพยากร อย่างพอเพียง และ ทั่วถึง	
6. การเชื่อมโยง องค์กรกับชุมชน อื่น	2	มีการร่วมมือ ประสานเชื่อ โยงแบบไม่เป็น ทางการ ไม่มี วัตถุประสงค์ที่ ชัดเจน	ประชุม วางแผน และ ปฏิบัติ ประสานการ เชื่อมโยง กำหนด วัตถุประสงค์ ให้ชัดเจน	3	มีการเชื่อมโยง วัตถุประสงค์ที่ ชัดเจน แต่ยังไม่ เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมการ พัฒนา	สร้างการ เชื่อมโยง กิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาตาม แผนที่วางไว้	4	มีวัตถุประสงค์ ร่วมกัน มีความ ชัดเจนว่าเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชน และอยู่บนพื้นฐาน ของความให้อย่างมี คุณค่า รับผิดชอบต่อ ศักดิ์ศรี	เชื่อมโยงเพื่อ เพิ่มทรัพยากร งบประมาณ สมาชิกใหม่ กา ตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้ชุมชน เกิดการพัฒนา มากขึ้น
7. การตั้งคำถาม เพื่อการเรียนรู้	2	มีการรวมกลุ่ม กันแต่ยังไม่ตั้ง คำถามถึง สาเหตุของ ปัญหาชุมชน	สร้างการ เรียนรู้ การตั้ง คำถามสำหรับ หาทางออก เพื่อการเรียนรู้ ในเวทีประชุม	3	มีกลุ่มย่อยเมื่อจัด เวทีประชุม มี ความสามารถใน การคิดพิจารณา เหตุผลที่อยู่ เบื้องหลังความคิด	สร้างการ เสวนาระหว่าง กลุ่ม ค้นหา วิธีการ แก้ปัญหา ร่วมกัน และให้	4	เสวนาระหว่างกลุ่ม ค้นหาวิธีการแก้ไข ทดสอบวิเคราะห์ วิ พากย์ตนเอง	พัฒนา ความสามารถ ในการวิเคราะห์ ตนเอง ปรับปรุงการ ทำงาน

ตัวชี้วัด 9 มิติ และการประเมิน เพื่อการพัฒนา สมาชิกในกองทุน	การประเมินและการวางแผน			ระหว่างการทำงาน			การติดตามและประเมิน		
	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ ระบุอ้างอิง หลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ ระบุอ้างอิง หลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ระบุ อ้างอิงหลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ
					และการกระทำ ต่างๆ แม้บางครั้ง จะโต้แย้งกับ คำตอบ	วิเคราะห์ วิ พากย์ตนเอง			แลกเปลี่ยน พูดคุย และ นำไปปรับปรุง ให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงใน ชุมชนได้
8. ความสัมพันธ์ กับตัวแทนองค์กร ภายนอก	4	ชุมชนเป็นผู้ ตัดสินใจ เครือข่ายเพียง ช่วยอำนวยความสะดวกให้ เกิดการ เปลี่ยนแปลง ด้วยการให้ ความรู้ กระบวนการ และการ สนับสนุนอื่นๆ	เครือข่าย อำนวยความสะดวกให้ เกิดการ เปลี่ยนแปลง	4	ชุมชนเป็นผู้ ตัดสินใจ หน่วยงานที่เข้า ช่วยอำนวยความสะดวกให้ เกิดการ เปลี่ยนแปลงด้วยการ ให้ความรู้ กระบวนการ และการสนับสนุน อื่นๆ	เครือข่าย* อำนวยความสะดวกให้ เกิดการ เปลี่ยนแปลง อย่างต่อเนื่อง	5	เครือข่าย อำนวย ความสะดวกให้เกิด การเปลี่ยนแปลง ตามการร้องขอของ ชุมชนซึ่งเป็นผู้ ตัดสินใจ ในเรื่อง ความสามารถฯ	เครือข่าย อำนวยความสะดวกให้ เกิดการ เปลี่ยนแปลง อย่างต่อเนื่อง และชุมชน จัดการตนเอง ได้

ตัวชี้วัด 9 มิติ และการประเมิน เพื่อการพัฒนา สมาชิกในกองทุน	การประเมินและการวางแผน			ระหว่างการทำงาน			การติดตามและประเมิน		
	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ ระบุอ้างอิง หลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ ระบุอ้างอิง หลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ	ระดับ คะแนน/ ผลการ ประเมิน	เหตุผลที่เลือก/ระบุ อ้างอิงหลักฐานเชิง ประจักษ์	แนวทางการ พัฒนาระบุ ขั้นตอนที่ นำไปสู่ ความสำเร็จ
9. การบริหาร จัดการ	2	ผู้วิจัย นักพัฒนา ชุมชน หน่วยงาน ภาครัฐ/เอกชน มีการปรึกษา ร่วมกับชุมชน	สร้างศักยภาพ มีกลไกในการ ตัดสินใจตามที่ ตกลงร่วมกัน กำหนด บทบาทหน้าที่ ไว้ชัดเจน	3	ทำโดยชุมชน ภายใต้การดูแล ของผู้วิจัย นักพัฒนาชุมชน หน่วยงาน ภาครัฐ/เอกชน มี กลไกการตัดสินใจ ตามที่ตกลง ร่วมกัน กำหนด บทบาทหน้าที่ไว้ ชัดเจน อีกทั้ง ชุมชนยังไม่ได้รับ การฝึกอบรมใน การบริหารจัดการ	ชุมชนพัฒนา ศักยภาพการ เรียนรู้การ บริหารจัดการ โครงการ วางแผน กำหนด นโยบาย และ ประเมินผล	4	ชุมชนมีการวางแผน กำหนดนโยบาย และประเมินผลโดย ผู้วิจัย นักพัฒนา ชุมชน หน่วยงาน ภาครัฐ เครือข่าย ต่าง และชุมชนเอง	ชุมชนวางแผน และปฏิบัติการ บริหารจัดการ เองอย่างเป็น อิสระมี เครือข่ายร่วม รับผิดชอบ และ จัดการ

* เครือข่าย คือ ผู้วิจัย นักพัฒนาชุมชน หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน

ระดับความเห็นและความพึงพอใจต่อการพัฒนารูปแบบกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน
ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย

ซึ่งแบบสอบถามความพึงพอใจผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ การวิจัยรวมทั้งได้มีการทดลองใช้ แบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น มีค่าเท่ากับ .871

นิยามศัพท์ กลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน หมายถึง วิสาหกิจชุมชนกลุ่มกะปิ และเครือข่ายของชุมชนในการสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิตรวมถึงสวัสดิการชุมชน

1) การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน

ตารางที่ 6-7 แสดง สาเหตุที่เข้ามาเป็นสมาชิกที่ตอบแบบสอบถาม (n = 21)

สาเหตุที่เข้ามาเป็นสมาชิก*	จำนวน	ร้อยละ
1) ช่วยเหลือชุมชนในการจัดสวัสดิการให้มีความครบถ้วนมากขึ้น	9	42.86
2) เห็นถึงความสำคัญเวลาเจ็บป่วยจะได้รับสวัสดิการคุ้มครองและชดเชย	11	52.38
3) ต้องการได้รับการช่วยเหลือด้านสวัสดิการเพิ่มขึ้น	2	9.52
4) เชื่อใจคนที่บริหารจัดการกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน	2	9.52

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

** ฐานร้อยละคิดจาก 21 คน

ตารางที่ 6-8 แสดง วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน (n=21)

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1) ช่วยเหลือสวัสดิการในชุมชนให้ครอบคลุมมากขึ้น	1	4.76
2) ช่วยเหลือสวัสดิการในเรื่องโรครักษาเจ็บ	10	47.62
3) ต้องการให้ภายในตำบลมีการพัฒนาอาชีพ เพื่อต่อยอดกำไรมาช่วยเหลือสวัสดิการ	1	4.76
4) ช่วยเหลือสวัสดิการให้ครบวงจรตั้งแต่เกิดจนตาย	6	28.57
5) ช่วยเหลือชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	3	14.52

2) การคัดเลือกกรรมการกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน

ตารางที่ 6-9 แสดง การคัดเลือกกรรมการกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน (n = 21)

การคัดเลือกกรรมการกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1) คัดเลือกจากสมาชิกในชุมชน	13	61.90
2) คัดเลือกจากตัวแทนจากภาครัฐ	7	38.10

3) การคัดเลือกกรรมการกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน

ตารางที่ 6-10 แสดง การกำหนดกฎเกณฑ์การดำเนินงานสวัสดิการชุมชน (n = 21)

การกำหนดกฎเกณฑ์การดำเนินงานสวัสดิการชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1) กรรมการและสมาชิกกลุ่มเป็นผู้กำหนดร่วม	5	23.81
2) ดูจากต้นแบบที่นักวิจัยเสนอ แล้วกรรมการนำมาประยุกต์ และให้สมาชิกดูความเหมาะสมร่วมกันอีกครั้ง	10	47.62
3) กรรมการเป็นผู้กำหนดโดยประยุกต์จากต้นแบบ	6	28.57

4) การแบ่งโครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบ

ตารางที่ 6-11 แสดง การแบ่งโครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบ (n = 21)

การกำหนดกฎเกณฑ์การดำเนินงานสวัสดิการชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1) กรรมการเป็นคนแบ่งกันเอง	5	23.81
2) แบ่งตามต้นแบบและให้ชาวบ้านช่วยกันโหวตตามตำแหน่ง	6	28.57
3) นักวิจัย พักพัฒนาชุมชน สมาชิกร่วมกันแบ่งฯ	10	47.62

5) การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิก

ตารางที่ 6-12 แสดง การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิก (n = 21)

การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
1) กรรมการกลุ่มเป็นผู้กำหนด และผู้ที่เข้าสมัครได้ต้องเป็นผู้ที่อาศัยในชุมชนเท่านั้น	19	90.48
2) กรรมการเป็นผู้กำหนดและมีตัวแทนของหมู่บ้านไปร่วมกำหนด	2	9.52

6) การกำหนดสิทธิประโยชน์ที่สมาชิกพึงได้รับ

ตารางที่ 6-13 แสดง การกำหนดสิทธิประโยชน์ที่สมาชิกพึงได้รับ (n = 21)

การกำหนดสิทธิประโยชน์ที่สมาชิกพึงได้รับ	จำนวน	ร้อยละ
1) กรรมการกำหนดไว้ในกฎ ระเบียบของกลุ่ม	17	80.95
2) กรรมการกำหนดโดยประยุกต์จากต้นแบบของนักวิจัย	4	19.05

7) การได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน

ตารางที่ 6-14 แสดง การได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน (n = 21)

การได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1) ตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน	6	28.57
2) หากเป็นสมาชิกได้ประโยชน์มากกว่า	14	66.67
3) ไม่แน่ใจ	1	4.76

8) ความพึงพอใจต่อการพัฒนารูปแบบกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน
ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย

ตารางที่ 6-15 แสดง ความพึงพอใจต่อการพัฒนารูปแบบกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน
ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย

การพัฒนารูปแบบ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ความพึงพอใจ		
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง
1) การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน	4.86	19 (90.48%)	1 (4.76%)	1 (4.76%)
2) การคัดเลือกกรรมการกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน	4.67	16 (76.19%)	3 (14.29%)	2 (9.52%)
3) การคัดเลือกกรรมการกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน	4.76	18 (85.71%)	1 (4.76%)	2 (9.52%)
4) การแบ่งโครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบ	4.76	16 (76.19%)	5 (23.81%)	-
5) การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิก	4.38	11 (52.38%)	7 (33.33%)	3 (14.29%)
6) การกำหนดสิทธิประโยชน์ที่สมาชิกพึงได้รับ	4.95	20 (95.24%)	1 (4.76%)	-
รวม	4.73			

หมายเหตุ	ระดับค่าความพึงพอใจตามแบบประเมิน	
	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00	หมายถึงมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49	หมายถึงมาก
	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49	หมายถึงปานกลาง
	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49	หมายถึงน้อย
	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49	หมายถึงน้อยที่สุด

ตารางที่ 6-16 แสดง ความพึงพอใจในการใช้บริการสวัสดิการชุมชนของกลุ่มอาชีพเพื่อสวัสดิการชุมชน

รายละเอียดการให้บริการ	ระดับความพึงพอใจ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
1) การอำนวยความสะดวกในการติดต่อ	19 (90.48%)	1 (4.76%)	1 (4.76%)	-
2) มารยาทในการให้บริการ	18 (85.71%)	2 (9.52%)	1 (4.76%)	-
3) ความตั้งใจในการให้บริการ และการเอาใจใส่	20 (95.24%)	1 (4.76%)	-	-
4) ความสะดวก และรวดเร็วในการให้บริการ	20 (95.24%)	-	1 (4.76%)	-
5) ความชัดเจน ถูกต้อง ในการอธิบายข้อมูลต่างๆ	18 (85.71%)	2 (9.52%)	1 (4.76%)	-
6) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ	16 (76.19%)	2 (9.52%)	3 (14.29%)	-
7) สถานที่ที่ให้บริการมีความเหมาะสม	17 (80.95%)	3 (14.29%)	2 (9.52%)	-
8) ทำงานเป็นระบบเหมาะสม และเพียงพอ	19 (90.48%)	1 (4.76%)	1 (4.76%)	-
ความพึงพอใจในการใช้บริการโดยภาพรวม	19 (90.48%)	1 (4.76%)	1 (4.76%)	-

จากตารางที่ 6-7 ถึง ตารางที่ 6-16 พบว่า ความพึงพอใจต่อการพัฒนารูปแบบกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$) เมื่อพิจารณารายข้อ จะพบว่า การกำหนดสิทธิประโยชน์ที่สมาชิกพึงได้รับ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.95$) รองลงมา การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ

เพื่อสวัสดิการชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.86$) ส่วนน้อยที่สุดคือ การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$) สมาชิกมีความพึงพอใจในการใช้บริการโดยภาพรวมในระดับดีมาก ร้อยละ 90.48

ภาคผนวก ก

เอกสารตอบรับอนุญาตให้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล SPSS

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน กลุ่มงานบริการวิชาการ ศูนย์คอมพิวเตอร์ โทร. 2109, 2116

ที่ มอ 150/1102

วันที่ 29 พฤษภาคม 2560

เรื่อง อนุญาตใช้ซอฟต์แวร์โปรแกรม SPSS

เรียน หัวหน้าภาควิชาสารัตถศึกษา

ตามหนังสือที่ มอ 895/0568 ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2560 สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ได้ขอความอนุเคราะห์ ให้ นายจิรัชยา เจียวกิก นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ใช้ซอฟต์แวร์ลิขสิทธิ์โปรแกรมประมวลผลข้อมูลสำเร็จรูป SPSS ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการทำวิจัย เรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก นั้น

ศูนย์คอมพิวเตอร์ ยินดีให้ความอนุเคราะห์การใช้ซอฟต์แวร์ดังกล่าว และขอแจ้งอัตราค่าบริการ 500.-บาท/เรื่อง โดยโปรแกรมที่จัดซื้อ ชื่อ SPSS Statistics Bass 17.0 for Windows EDU S/N 5065845 จัดซื้อเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2551 จากบริษัท อีบีซีเน็ต จำกัด ที่อยู่ 24/128 ซอยลาดพร้าว 21 แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ผลิตจาก SPSS inc. Chicago USA

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กาญจนเดชะ)

ผู้อำนวยการศูนย์คอมพิวเตอร์

ภาคผนวก ก

เอกสารตอบรับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยเพื่อกิจกรรมสำหรับศิษย์นิพนธ์

ภาคผนวก ฐ

บันทึกภาคสนามวิจัย

Contradictions	Observational note	Theoretical note	Methodological note

ภาคผนวก ข

บทความวิจัยเผยแพร่ที่เป็นส่วนหนึ่งของคณาจารย์

เครือข่ายบริหารการวิจัยภาคเหนือตอนบน

ห้อง ๐๔/๓๕ ชั้น ๕ อาคารเฉลิมพระเกียรติ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
โทรศัพท์ ๐๕๓-๙๔๔๐๙๗ ต่อ ๑๐๒ โทรสาร ๐๕๓-๙๔๔๐๙๗ ต่อ ๑๐๓
E-mail: mppemorth.unrn@gmail.com

สำเนา

ที่ ศธ ๖๓๙๓(๒)๑.๕.๒/ ๖๕๙๕

๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง แจ้งการตีพิมพ์บทความในวารสารการพัฒนารวมชนและคุณภาพชีวิต

เรียน คุณจิรัชยา เจียวีกิ คุณวันชัย ธรรมสังการ คุณเกษตรชัย และทีม และคุณอุทิศ สังข์รัตน์

ตามที่ ท่านได้ส่งบทความวิชาการ เรื่อง คนหาปลากับทุนทางสังคม: สวัสดิการชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย (Fishermen and Social Capital: Community Welfare on the Andaman Coast of Thailand) เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการพัฒนารวมชนและคุณภาพชีวิต (Journal of Community Development and Life Quality) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดยมีศาสตราจารย์ ดร. สัญชัย จตุรสิทธา ประธานคณะกรรมการเครือข่ายบริหารการวิจัยภาคเหนือตอนบน เป็นบรรณาธิการ นั้น

กองบรรณาธิการวารสารการพัฒนารวมชนและคุณภาพชีวิต มีความยินดีแจ้งให้ท่านทราบว่า บทความของท่านได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฯ ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ มกราคม – เมษายน ๒๕๖๑ โดยกองบรรณาธิการจะจัดส่งบทความฉบับสมบูรณ์ให้ท่านต่อไปเมื่อวารสารได้รับการเผยแพร่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. สัญชัย จตุรสิทธา)

บรรณาธิการวารสารการพัฒนารวมชน และคุณภาพชีวิต

กองบรรณาธิการวารสารการพัฒนารวมชนและคุณภาพชีวิต
คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๒๓๙ ถ. ทั่วแก้ว ต. สุเทพ อ. เมืองเชียงใหม่ จ. เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
โทรศัพท์ ๐๕๓-๙๔๔๐๙๗ ต่อ ๑๐๒
โทรศัพท์ (มือถือ) ๐๘๗-๖๕๖-๐๑๖๐
Email: journals.unrn@gmail.com

คนหาปลากับทุนทางสังคม: สวัสดิการชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย
 Fishermen and Social Capital: Community Welfare
 on the Andaman Coast of Thailand
 จิรัชยา เจียวก๊ก* วันชัย ธรรมสังการ เกษตรชัย และทิม และอุทิศ สังขรัตน์
 Jirachaya Jeawkok*, Wanchai Dhammasaccakarn, Kasetchai Laeheem
 and Utit Sangkarat

สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90112

Human and Social Development Department, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University,
 Hat Yai, Songkhla 90112, Thailand

*Corresponding author e-mail: jk.jirachaya@gmail.com

(Received: 14 March 2017; Accepted: 13 June 2017)

Abstract: This qualitative study aimed to study the local community welfare of fishery communities along the Andaman coast in the south of Thailand. The study performed through intensive interview as well as observation with both local community welfare receivers and non-receivers in total 11 key informants. The study results were analyzed, classified, encoded, interpreted and compiled into the describe data. The study has found that fishing communities along the Andaman coast in southern Thailand. They conducted Islamic welfare-based culture from birth, life and death, which is linked and integrated to achieve a balance of living with involvement of the community. Resulting from social capital that caused community welfare.

Keywords: Fishermen, social capital, community welfare, Andaman coast of Thailand

บทคัดย่อ: การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ที่ได้รับ และไม่ได้รับสวัสดิการ ผู้จัดสวัสดิการในชุมชน รวมจำนวน 11 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ตามประเด็น ถอดรหัส ตีความ และเรียบเรียงข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยมีการจัดสวัสดิการบนฐานของวัฒนธรรม โดยมีสวัสดิการตั้งแต่แรกเกิด การดำรงชีวิต จนกระทั่งการเสียชีวิต รวมถึงเชื่อมโยงและบูรณาการให้เกิดความสมดุลของคนและชุมชนที่เกิดจากวัฒนธรรมของอิสลาม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เหล่านี้เป็นทุนทางสังคมที่ทำให้เกิดสวัสดิการชุมชน

คำสำคัญ: คนหาปลา ทุนทางสังคม สวัสดิการชุมชน ชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย

คำนำ

ระบบสวัสดิการของไทยในอดีตมีลักษณะเป็นชุมชนสวัสดิการ เช่น หมู่บ้าน วัด มีบทบาทสำคัญในการดูแลสวัสดิการ ต่อมารัฐบาลได้เข้ามามีบทบาท ซึ่งช่วงแรกเป็นการจัดสวัสดิการให้เฉพาะผู้ที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ตามระเบียบหลักเกณฑ์ของหน่วยงาน โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้พิจารณาเพื่อให้ครอบครัวกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้น (ณรงค์ และคณะ, 2546) จากข้อความข้างต้นชี้ให้เห็นว่า สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่ช่วยเหลือกัน เป็นการช่วยเหลือที่มากกว่าเงินหรือวัตถุ แต่เน้นความสัมพันธ์ที่ดี การมีกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นการสร้างการออม ทุกคนต่างเป็นผู้ให้และผู้รับ เปรียบเสมือน “การให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” (นงนุช, 2555) ประกอบกับการศึกษาของ ณรงค์ และคณะ (2546) ที่อธิบายการจัดสวัสดิการชุมชนว่าเป็นแนวคิดหนึ่งที่น่าสนใจในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางรากฐานที่จะพัฒนาสังคมและชุมชนให้เข้มแข็ง มีระบบการบริหารจัดการที่ดีในทุกๆระดับ เน้นให้ความสำคัญในบริบทของความยากจน ความมั่นคงของมนุษย์ ทนทางสังคม และชุมชน โดยมีแนวคิดพื้นฐานจากการออมทรัพย์ ความเชื่อ ความศรัทธา และมีเงื่อนไขความสำเร็จจากการนำความคิดใน 3 ส่วน ได้แก่ ภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และส่วนที่อยู่ในชุมชนมาประยุกต์ใช้ นอกจากนั้นการที่ชุมชนมีผู้นำที่มีความคิด อุดมการณ์ และวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนจะทำให้ทุกคนเห็นประโยชน์ รวมถึงเป้าหมายร่วมกันได้ชัดเจน เกิดเป็นภารกิจที่เป็นรูปธรรม จนสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกันนี้จะต้องมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อกัน

ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงทำให้อิทธิพลของชุมชนผูกติดกับวิถีของอิสลาม เมื่อดูจากสภาพลักษณะที่ตั้งมีทะเลตลอดแนว อีกทั้งมีป่าโกงกาง ซึ่งเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์ตลอดชายฝั่ง ส่งผลให้อุตสาหกรรมการประมงซึ่งเป็นวิถีของคนที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ แต่เมื่อระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมเข้ามากระทำการประมงอย่างผิดกฎหมายโดยมุ่งแต่กำไรโดยไม่คำนึงถึงความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ด้วยเหตุนี้

เองจึงทำให้การประมงจับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือประมงพื้นบ้านที่ไม่ทันสมัยจึงไม่สามารถจับสัตว์น้ำได้อย่างในอดีต เมื่อสัตว์น้ำลดลงจึงเกิดผลกระทบต่อรายได้ที่ลดเกิดผลสืบเนื่อง คือ เกิดการกักขัง และนำสัตว์ประมงที่จับได้มาขายในราคาต่ำกว่าท้องตลาด ส่งผลให้มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ และสังคมที่ด้อยกว่าชนกลุ่มอื่น ในขณะที่รัฐบาลเองมีนโยบายช่วยเหลือและพัฒนาโดยเริ่มจากการจัดตั้งองค์การสะพานปลาขึ้นตามพระราชบัญญัติแพปลา พ.ศ. 2496 ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และได้กำหนดหน้าที่ที่สำคัญไว้ คือ ส่งเสริมฐานะ สวัสดิการ หรืออาชีพการประมงและบูรณะหมู่บ้านประมง โดยองค์การสะพานปลาดำเนินการจัดระบบการตลาด ทำถนน สร้างสะพานท่าเทียบเรือ เหล่านี้เป็น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสวัสดิการโดยภาคภายนอก แต่อย่างไรก็ตามชุมชนก็เป็นส่วนหนึ่งของการสร้าง สังคมสวัสดิการให้ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน อยู่บนหลักการ “เฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข” เป้าหมายคือ การ “กินดีอยู่ดี มีสุข มีสิทธิ” ตามเอกลักษณ์และบริบทของชุมชน

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว จึงเกิดคำถามว่า สวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยมีอะไรบ้าง การจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทยเป็นอย่างไร การวิจัย ค้นหาปลากับทุนทางสังคม: สวัสดิการชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย จึงมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์และการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ตลอดจนวิเคราะห์ความเชื่อมโยงไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนซึ่งจะนำไปสู่การจัดสวัสดิการชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

อุปกรณ์และวิธีการ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยอาศัยข้อมูลจากภาคสนามด้วยวิธีการสังเกต และการสัมภาษณ์ ประกอบกับการศึกษาเอกสาร ซึ่งมีรายละเอียดดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนตำมะ ลัง และชุมชนปากน้ำจังหวัดสตูล ซึ่งมีประชากร จำนวน 565 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบเจาะจง โดยไม่มีโครงสร้างที่ เครื่องครัด มีขั้นตอน และวิธีการดำเนินการที่ไม่ซับซ้อน เพื่อให้ได้กลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาใน การวิจัยได้อย่างลุ่มลึก และเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย รวมทั้งต้องเป็นผู้รู้จริงในเรื่องนั้น ผู้วิจัยได้แบ่ง ประชากรหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก เป็นชาวบ้านในชุมชนประมงที่ได้รับสวัสดิการและไม่ได้ รับสวัสดิการ จำนวน 7 คน และกลุ่มที่สอง ได้แก่ กรรมการชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการ ชุมชน จำนวน 4 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจนกระทั่งได้ ข้อมูลอ้อมตัว รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วน ร่วม มีแนวทางในการสังเกตคือ กำหนดวัตถุประสงค์ในการ สังเกตไว้ล่วงหน้า เมื่อเข้าสู่พื้นที่ในการศึกษา ผู้วิจัย จึงสังเกตบริบทสภาพทั่วไปของพื้นที่ และเฝ้าสังเกต พฤติกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้วย

2. การสัมภาษณ์ จะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตาม แนวคำถามในการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น รวมถึงข้อ คำถามที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการสังเกต โดยเลือก สัมภาษณ์ผู้รู้หรือผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ ด้วยวิธีสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก แนวคำถามในการสัมภาษณ์จะใช้เป็น เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล แต่ทั้งนี้ก็อาจมีการปรับ แนวทางการสัมภาษณ์ตามบริบทของเหตุการณ์ใน ภาคสนามด้วย

สนามวิจัย

ชุมชนตำบลตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัด สตูล และชุมชนตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย

ตั้งแต่ เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2559 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสังเกตและการ สัมภาษณ์มาตรวจสอบ ความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด

ในการศึกษา ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา ซึ่งเป็น การนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์และแยก เป็นประเด็นตามเนื้อหา

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

สวัสดิการของคนหาปลา: ปรากฏการณ์ ของชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามัน

ชะกาด เป็นส่วนหนึ่งของระบบสวัสดิการของ อิสลามที่มุ่งเน้นให้สวัสดิการในการดูแลปกป้องบุคคล ในสังคม ซึ่งเป็นการกักแต่ละคนตามความสามารถ โดย หลักสวัสดิการนั้น ได้ครอบคลุมตั้งแต่ระดับอุดมการณ์ ของสังคม จริยธรรมและพฤติกรรมการใช้ชีวิตในสังคม โดยมีความศรัทธาต่อพระเจ้าเป็นแกนกลาง และการ ช่วยเหลือด้วยทรัพย์สินเป็นกลไก เพื่อให้ผู้มีสิทธิรับชะ กาด สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข (ศุภชัย, 2548) ในขณะที่ พระพิพรรณ (2557) ได้อธิบาย “ชะกาด” ในความหมายที่ใกล้เคียงกัน ว่าเป็น “สวัสดิการพื้นถิ่น” ที่เกิดจากฐานคิดทางศาสนา เป็น สวัสดิการเชิงวัฒนธรรมที่ไม่ได้ปรากฏรูปแบบชัดเจนให้ คนภายนอกได้เข้าใจมากนัก

เมื่อมีสมาชิกในชุมชนเสียชีวิต ชาวบ้านใน ชุมชนจะทำการนำวัด และจะนำเงิน หรือ สิ่งของที่ใช้ สำหรับการดำเนินการในพิธีศพ เงินนำวัดที่บริจาคให้ นั้น ประมาณ 20 – 50 บาท ต่อครอบครัว ทุกครั้งที่ สมาชิกหรือประชาชนในหมู่บ้านเสียชีวิตเพื่อนบ้านก็จะ ไปเยี่ยมเยียนพบปะให้กำลังใจ เมื่อมีการเสียชีวิตของ สมาชิก ครอบครัวผู้เสียชีวิตต้องหาเงินมาก่อนหนึ่งเพื่อ มาจัดการศพดังกล่าวซึ่งค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้มาก พอสมควร บางครอบครัวนี้เป็นการเสียชีวิตอย่าง กะทันหันไม่มีเงินสำรองเตรียมไว้ คนในชุมชนและ คณะกรรมการมัสยิดจึงได้แก้ปัญหาเรื่องดังกล่าว โดยมี การซื้อผ้าขาวเก็บไว้ที่มีมัสยิด เมื่อมีผู้เสียชีวิตก็ให้ นำมาใช้ก่อน แล้วมีการเก็บเงินตามบ้าน เพื่อให้ ครอบครัวผู้เสียชีวิตที่ต้องเสียคนรักในครอบครัวแล้ว สามารถดำเนินการพิธีศพได้ภายใน 24 ชั่วโมงตามหลัก ศาสนา ในขณะที่เดียวกันเงินสำรองส่วนหนึ่งก็นำไปซื้อ อุปกรณ์ทางการประมงมาจำหน่ายในราคาทุน ให้คนใน ชุมชนสามารถซื้อได้ในราคาถูก เป็นหลักการกระตุ้นให้ คนในชุมชนประกอบอาชีพ

วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต 6(1): - (2561)

ความเหมือนที่แตกต่างของชุมชนตำบลและชุมชนปากน้ำ

กรณีของ ชุมชนตำบลปากน้ำ มีจุดเริ่มต้นของสวัสดิการชุมชน ก่อเกิดจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการต่อต้านท่าเรือปากบารา เนื่องจากเกรงว่าหากมีท่าเรือเกิดขึ้นการจับสัตว์น้ำของชาวประมงพื้นบ้านจะได้ปริมาณที่ลดลงไม่เพียงพอต่อการยังชีพ อีกทั้งมีการสนับสนุนของกรมประมง จัดตั้งสมาคมประมงพื้นบ้าน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรทะเลชายฝั่ง สมาคมฯ มีการดำเนินการเรื่องธนาคารปู การปล่อย

สัตว์น้ำ และจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ เหล่านี้ได้รับการสนับสนุนในการจัดตั้งจากภาครัฐนั้นคือกรมประมง แต่มีการดำเนินการขับเคลื่อนต่อโดยชาวชุมชนตำบลปากน้ำจัดตั้งร้าน “คนจับปลา” เพื่อแปรรูปสัตว์น้ำที่ทางสมาคมหาได้ เมื่อเกิดกำไรจากสินค้า นอกจากจะได้ปันผลจากการเป็นสมาชิก ทางร้านยังได้คืนผลตอบแทนให้ชุมชนถึงร้อยละ 20 ของกำไรที่ได้ ไว้เป็นสวัสดิการให้ชุมชน ตั้งแต่ การเกิด ทุนการศึกษา การเจ็บป่วย การเสียชีวิต และการต่อยอดในการประกอบอาชีพ

Figure 1 Location of local fisheries associations

Figure 2 Product of Fishermen's association

ในขณะที่ผู้วิจัยได้ไปสอบถามชาวชุมชนตำบลปากน้ำเรื่องการจัดสวัสดิการของชุมชน ซึ่งได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับ กิณะ เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการให้กับชุมชน จากร้านคนจับปลาของสมาคมประมงพื้นบ้าน

ในขณะที่ชุมชนตำบลเริ่มการจัดสวัสดิการชุมชนจากกองทุนชะกาด มีการสำรองเงินส่วนหนึ่งเพื่อไปซื้ออุปกรณ์ทางการประมงมาจำหน่ายในราคาทุน คนในชุมชนสามารถซื้อได้ในราคาถูก เป็นหลักการ

4   คนหาปลากับทุนทางสังคม: สวัสดิการชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย

กระตุ้นให้คนในชุมชนประกอบอาชีพก่อเกิดเป็นรายได้ แต่ชุมชนปากน้ำเริ่มการจัดสวัสดิการชุมชนจากกลุ่มอาชีพ โดยแบ่งกำไรเข้ากองทุนชะกาด เพื่อดำเนินการให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เมื่อสิ่งเกิดสกลไป ทั้ง 2 ชุมชน จะพบระบบคิดที่อยู่ในรูปของคุณค่าวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน โดยระบบคิดดังกล่าวได้ส่งผลถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกในรูปแบบของความร่วมมื่อระหว่างกันในการแก้ไขปัญหา ส่งผลถึงความเข้มแข็งของชุมชนที่จะเห็นได้ในรูปของการรวมกลุ่ม นับเป็นทุนทางสังคมที่สะท้อนวัฒนธรรมชุมชน ในการพยายามแก้ปัญหาที่ครอบคลุมถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ

การทำมาหากิน และระบบเศรษฐกิจ สิ่งนี้ถือว่าเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต ซึ่ง พรธิดา (2555) ได้เสนอใช้กระบวนการกลุ่ม และรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต จะสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของผู้ร่วมทำงาน และเข้าถึงความต้องการของชาวบ้านในชุมชน จากข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกต ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมสวัสดิการชุมชนประมงของจังหวัดสตูล ดังตารางที่ 1

Table 1 Community welfare of fishermen in Satun province

Community welfare of fishermen in Satun Province	With or without	Assistance	Giver	Caretaker	Condition	Volume
Community service scholarship	✓	Money	D, E	M, G	Had good grades but needy	High school
residence	✓	Money, Labor	D, A	L, M	Poor	1 time
Health	✓	Money	A	M, G	Illness	Twice a year
mediation	✓	Negotiate	-	L	All	Unlimited
Community Support childbirth	✓	Money, Paraphernalia	D, A	M, G, R	All	Unlimited
marriage	-	-	-	-	-	-
disability / insanity	✓	Money, Food	D, A, E	L, M, G	All	Appropriate
widow and orphan	✓	Money, Paraphernalia	D, A, E	M, G	No relatives	1 time
death	✓	Money, Paraphernalia	D, A, E	M, R	All	1 time/person
Community insurance occupation	✓	Money, Instrument	A, E	M, G	Poor	1 time
community activity	-	-	-	-	-	-

Substitute in table

Giver

D = Donation of people in the community
A = Average money for every family
E = Funding from external agencies

Caretaker

L = Community leader
M = Community Director
G = Membership group
R = Religious leaders

วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต 6(1): - (2561)

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชนที่จะเห็นได้ในรูปของการรวมกลุ่มของ และเครือข่ายชุมชนเพื่อช่วยเหลือกัน จากการวิจัยมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั้นคือ ชุมชนตามะลิ่ง มีสวัสดิการบนฐานของวัฒนธรรมอิสลามได้อย่างครอบคลุมตั้งแต่เกิด จนกระทั่งเสียชีวิต มีการผสมผสานความเชื่อที่สืบทอดกันมา เป็นจังหวัดที่มีการจัดสวัสดิการชุมชนที่แตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ในชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย

ทุนของคนหาปลากับการจัดสวัสดิการชุมชน

วิถีของชาวประมง โดยส่วนใหญ่ไม่แตกต่างจากวิถีของชาวมุสลิม เนื่องด้วยชาวประมงในภาคใต้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม เมื่อมุสลิมจะอยู่ในที่แห่งใดก็ตามแต่ จะถูกรัดตรึงฝังแน่นอยู่กับหลักการศาสนา ที่สอนให้เหล่าผู้ศรัทธายึดถือเป็นวิถีการดำเนินชีวิต แม้ว่าความเข้มข้นอาจจะแตกต่างกัน ขึ้นกับพื้นฐานสังคมและปัจจัยแวดล้อม เมื่อเป็นเช่นนี้ มุสลิมจึงต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติศาสนา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับชุมชนมุสลิม โดยให้ยึดมั่นหลักศาสนาที่ได้ยึดถือปฏิบัติมา นี่จึงเป็นทุนทางสังคมที่สามารถนำความสุข และความเจริญรุ่งเรือง เป็นวัฒนธรรมชุมชน ที่พยายามแก้ปัญหาของตน หากการตอบสนองได้รับผลสำเร็จ ก็จะเก็บรักษาเอาไว้ ทั้งในรูปของแนวคิด และแนวปฏิบัติ รวมทั้งมีกระบวนการสืบทอดที่เป็นประโยชน์สำหรับชุมชน ที่ใช้ทั้งระบบความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ พิธีการ ขนบธรรมเนียม ประเพณี เช่นเดียวกับที่ เกตุขพรรณ (2558) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมว่าเกี่ยวพันกับการปฏิบัติการ ทางสังคมทั้งทางเศรษฐกิจ การเมืองและศาสนา รวมถึงองค์ประกอบแห่งสุนทรียะของสังคม ถือว่าเป็นชีวิตของซึ่งครอบคลุมถึงวิถีชีวิต การทำมาหากิน และระบบเศรษฐกิจ สอดคล้องกับ สุรวุฒิ (2545) ได้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมชุมชนว่ามีลักษณะเป็นองค์รวม เป็นพลวัตร วัฒนธรรมในแต่ละมิติ แต่ละส่วนจะเชื่อมโยงภายในระหว่างกันและกัน กับระบบภายนอกเป็นเนื้อเดียวกันอย่างแยกไม่ออก และมีการเปลี่ยนแปลงตามบริบท และเวลา ซึ่งกระบวนการพัฒนาที่ใช้พลัง

ทางวัฒนธรรม นับว่าเป็นคุณค่าที่แท้จริงของสังคม เป็นการพัฒนาโดยคนในชุมชน เพื่อชุมชน ถือว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน สุนทร และคณะ (2555) ได้กล่าวว่าการพัฒนาประเทศ ตามแนวทางของประเทศตะวันตก เพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย เป็นพัฒนาการของความขัดแย้งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการพัฒนาของรัฐ นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชน และชุมชนกับชุมชน นับว่าเป็นการพัฒนาที่หันหลังให้กับ “รากเหง้าวัฒนธรรม” หลายครั้งการพัฒนาเช่นนี้ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้ ชาวบ้านจึงสร้างวาทกรรมเพื่อการรักษาอำนาจและทุน โดยนำความรู้ ความคิด และสิ่งแวดล้อม ในวิถีชีวิตของคนในชุมชน นั่นคือ “ทุนทางสังคม” ที่สะสมสร้างเนื้อหาของชีวิตอันกลมกลืนด้วยมิติความสัมพันธ์แบบองค์รวมที่มีการสั่งสมยาวนานเป็นความรู้สึกร่วมของคนในชุมชน เป็นเจ้าของร่วมกัน

เกิดเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ให้การยอมรับเป็นความสัมพันธ์ที่ก่อรูปเป็นกลุ่ม ที่ได้รับการสนับสนุนค้ำจุนในรูปของทุนที่เป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่ง วรุฒิ (2551) ได้อธิบายว่า ทุนทางสังคมเกิดขึ้นหลังจากที่แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนเฟื่องฟูขึ้น ได้สะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ของทุนทางสังคมที่มีอยู่ในสังคม ซึ่งเป็นระบบคิดที่อยู่ในรูปของคุณค่า วัฒนธรรม โดยระบบคิดนี้มีผลถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกในรูปแบบของความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา สู่ความเข้มแข็งของชุมชนจากการรวมกลุ่มและเครือข่ายชุมชน

ดังจะเห็น ทุนทางสังคมได้จากชุมชนตามะลิ่งที่สะท้อนจิตวิญญาณระบบคุณค่าของภูมิปัญญา ความคิด ความเชื่อ หล่อหลอมเป็นขนบธรรมเนียมให้คนในชุมชนได้ปฏิบัติ สู่การประกันชุมชนของการมีอาชีพที่พึงพิงทรัพยากรโดยไม่ทำลาย และชุมชนปากน้ำก็ดำเนินการพึงพิงทรัพยากรพร้อมกับการอนุรักษ์ สร้างงานสร้างรายได้ และมีกำไรคืนสู่สังคม นับว่าเป็นการประกันชุมชนผ่านความเชื่อ วัฒนธรรมของคนในชุมชน หากพิจารณาแล้วจะพบว่าทุนทางสังคมของชุมชนตามะลิ่ง เริ่มจากวัฒนธรรมชุมชนอันจะทำให้คนในชุมชน “เฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข” สู่การมีอาชีพ แต่ทุนทางสังคมของชุมชนปากน้ำเริ่มจากการ

สร้างอาชีพ และ “เฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข” ผ่านวัฒนธรรมชุมชน ไม่ว่าจะทุนทางสังคมของชุมชนทั้ง 2 เริ่มต้นอย่างไร แต่สิ่งที่เป็นตัวขับเคลื่อนของการจัดสวัสดิการชุมชนโดยใช้ทุนทางสังคมนั้นคือ การรวมกลุ่ม

ฉะนั้นการรวมกลุ่ม เป็นการร่วมด้วยช่วยกัน หรือการมีส่วนร่วมกัน โดยนำความรู้ ความคิด สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ที่เป็นความสัมพันธ์ของคนในชุมชน มาร่วมกันแก้ปัญหา ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน นับได้ว่าเป็น ทุนทางสังคม ที่สะสมสร้างเนื้อหาของชีวิตอันกลมกลืนด้วยมิติความสัมพันธ์แบบองค์รวมที่มีการสั่งสมยาวนานเป็นความรู้สึกร่วมของคนในชุมชน

คนหาปลากับทุนทางสังคม: สวัสดิการชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย

การมีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่มนั้นใกล้เคียงกัน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกองทุนฌาปนกิจ และกลุ่มออมทรัพย์มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งกองทุนฌาปนกิจนี้ทุกคนในครอบครัวต้องมีส่วนร่วมจ่ายสมทบรายครอบครัว เพื่อช่วยเหลือเพื่อนบ้านเมื่อเสียชีวิต ส่วนกลุ่มออมทรัพย์นั้นมีอยู่ในหมู่บ้าน มีการจัดสวัสดิการเกิด แก่ เจ็บ เสียชีวิต ในรูปตัวเงินให้กับสมาชิก

ในภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการให้และรับบริการสวัสดิการสวัสดิการที่มีอยู่ในชุมชน เป็นแบบไม่เป็นทางการมากกว่าสวัสดิการแบบเป็นทางการ จาก การมีส่วนร่วมในสวัสดิการของคนในชุมชน เป็นเครือข่ายการดูแลกันภายใต้ศาสนา ถัดมาเป็นสวัสดิการในรูปของกลุ่มของคนในชุมชน สวัสดิการจากภาครัฐส่วนกลาง และสวัสดิการภาครัฐส่วนท้องถิ่นตามลำดับ

การกินอยู่แต่พอดี มีสุขและมีสิทธิ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อความ สุข ความสามัคคี และความมั่นคงทางสังคม ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยเกิดความเข้าใจคำว่า “สวัสดิการ” ในหลากหลายมุมมอง ทั้งที่เป็นตัวเงิน และเป็นสิ่งของ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ตลอดจนความเข้าใจแนวทาง และรูปแบบการจัดสวัสดิการบนฐานทุนทางสังคมต่าง ๆ เช่น องค์การการเงิน กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ โดยเฉพาะการจัดสวัสดิการ

บนพื้นฐานการดำรงชีวิต “แบบพึ่งพาตนเอง” มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและธรรมชาติอย่างเคารพซึ่งกันและกัน มีกระบวนการดำเนินการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ใช้หลักศาสนา และการมีส่วนร่วมของคนอย่างกว้างขวาง กล่าวได้ว่า สวัสดิการชุมชนที่เป็นการบริหารและจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติเป็นการจัดการทุนของชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เป็นการจัดการกระบวนการผลิตที่ไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม มีการบริหารจัดการด้านทุนโคทรพย์ที่เป็นทุนที่เกิดจากการผลิตและการสะสมของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย (2559) ได้อธิบายสวัสดิการชุมชนว่าเป็นสวัสดิการชุมชนเป็นสวัสดิการที่จัดขึ้นโดยชุมชนบนพื้นฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน ดังนั้นสวัสดิการชุมชนจึงเป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจของคนในชุมชน ทั้งนี้การจัดสวัสดิการชุมชนโดยใช้ฐานทุนเดิมของชุมชนและการจัดสวัสดิการชุมชนที่มีหน่วยงานเข้าไปสนับสนุนต่อยอดจากฐานทุนเดิมของชุมชนได้ทำให้เกิดการตื่นตัวในการจัดสวัสดิการชุมชนที่กว้างขวางขึ้น

ชาวประมงชายฝั่งทะเลในจังหวัดสตูล ที่จะมีวิถีปฏิบัติที่ยึดหลักอิสลามมาดำเนินการสวัสดิการ มีการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจของคนในชุมชนเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของเงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต สิ่งที่ค้นพบในการวิจัยนี้คือ สวัสดิการการเสียชีวิต หรือที่เรียกว่าชะกาด ที่เกิดจากฐานคิดทางศาสนา เป็นสวัสดิการเชิงวัฒนธรรมที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผู้การช่วยเหลือด้านอาชีพต่อไป เช่นเดียวกับ อาทิตย์ และสุพรรณิ (2555) ได้กล่าวถึงการช่วยเหลือเกื้อกูล แบบกองทุนชะกาด ซึ่งถือเป็น สวัสดิการพื้นที่ถิ่นที่ เกิดจากฐานคิดทาง ศาสนาอิสลาม จึงถือเป็นทุนทางสังคมอย่างหนึ่งที่อาศัย ฐานของความศรัทธาในศาสนา ความร่วมมือร่วมใจ และ ไว้วางใจต่อกัน และค้นพบอีกอย่างคือการสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชน โดยรวมกลุ่มอาชีพจากนำความรู้ ความคิด สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ผู้

วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต 6(1): - (2561)

การช่วยเหลือเกื้อกูลในเชิงวัฒนธรรม เช่นเดียวกับ โกวით์ (2550) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนาควรมี 4 ขั้นตอน คือ (1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น หากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตน การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นจะไม่เกิดประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่างๆมาใช้ในการวางแผน (3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นแรงงานของคนที่สามารถให้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวบ้านสามารถคิดค้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด และ (4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ทำให้ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไปจึงอาจจะประสบความสำเร็จ ซึ่งส่งผลในการจัดสวัสดิการชุมชน

สำหรับการจัดสวัสดิการชาวประมงชายฝั่งทะเลในจังหวัดสตูล เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ตั้งแต่ ค้นหาปัญหา วางแผน ลงมือทำ และติดตามประเมินผล ที่คล้ายกับแนวคิดของ โกวით์ (2550) ยังมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และดูแลซึ่งกันและกัน มาใช้ในการพัฒนาชุมชนอีก ซึ่ง อาแว (2555) ได้กล่าวถึงขบวนการพัฒนาแนวชุมชนนิยมที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการสร้างพลังของคนในท้องถิ่น นั้นทำให้เกิดการพึ่งตนเองของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเป็นวิถีของชาวประมงชายฝั่งทะเลที่ใช้มาตั้งแต่อดีต เช่น ร่วมการต่อเรือ ร่วมกันออกหาปลาแล้วแบ่งปันกัน เหล่านี้เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยช่วยกันร่วมมือในการพัฒนาชุมชน เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์และการพัฒนาตนเองไปด้วย อีกทั้งจะต้องจัดให้มีกระบวนการการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการพัฒนาควบคู่กันไป คือ ระบบการมีส่วนร่วมใน

การจัดกิจกรรมการพัฒนาร่วมกับภาครัฐ และสร้างขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของ คนในชุมชน องค์การพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน สาธารณชน ในขณะที่ ปารีชาติ และคณะ (2552) กล่าวถึง ความจำเป็นของการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา ตั้งแต่องค์กรชุมชนในชุมชนเล็ก ๆ ในชนบท จนถึงการพัฒนาประเทศที่ต้องใช้มติของภาคประชาชนในการจัดการ และแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพราะก่อให้เกิดพลังของทุกฝ่ายในการร่วมกันคิดร่วมกันทำและร่วมกันรับผิดชอบต่อแทนจากที่ได้ทำงานร่วมกันนั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

จากชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน จะมีสวัสดิการบนฐานของวัฒนธรรมตั้งแต่เกิด การดำรงชีวิต และการเสียชีวิต บนพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ฉะนั้น ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ พิธีกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม เป็นความรู้สึกในการปฏิบัติของชุมชนอย่างวิถีของมุสลิมแน่นอนว่า มนุษย์สร้างวัฒนธรรม และวัฒนธรรมสร้างมนุษย์ องค์รวมของมนุษย์จึงเป็นหนึ่งเดียวกับวัฒนธรรม วัฒนธรรมจึงมีลักษณะเป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้ สืบทอดและสะสมกันมา มีกระบวนการและเป็นผลผลิตที่อยู่คู่กับมนุษย์ (จิรัชยา และคณะ, 2559) หากมองวัฒนธรรมให้ลึกลงไปแล้วก็จะพบทุนทางสังคมที่ส่งผลถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกในรูปแบบของความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ในขณะที่ วรุณี (2551) ที่กล่าวถึงทุนทางสังคมที่ปรากฏอยู่ในชุมชน นั้น ประกอบด้วยมิติของความรู้ นั่นคือ องค์ความรู้/ภูมิปัญญา มิติความดี นั่นคือ วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อทางสังคม และ มิติความรัก นั่นคือ ความไว้วางใจ ความเอื้ออาทร ช่วยเหลือกัน รวมถึงสถาบันทางสังคมและเครือข่ายทางสังคม สิ่งเหล่านี้จะทำให้การจัดสวัสดิการชุมชนประสบความสำเร็จ

สรุป

ชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน ในภาคใต้ของประเทศไทย มีวิถีปฏิบัติที่ยึดหลักอิสลามมาดำเนินการสวัสดิการ มีการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจแก่คนในชุมชน สิ่งที่ค้นพบในการวิจัยนี้คือ สวัสดิการการเสียชีวิต หรือเรียกว่าชะกาต ที่เกิดจาก

ฐานคิดทางศาสนา เป็นสวัสดิการเชิงวัฒนธรรมที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สู่การช่วยเหลือด้านอาชีพของคนในชุมชน ดังนั้นการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงกรณีชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในจังหวัดสตูลนั้น มีสวัสดิการตั้งแต่เกิด จนกระทั่งการเสียชีวิตเหล่านี้ได้เชื่อมโยงและบูรณาการจนเกิดความสมดุล โดยเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน นั่นคือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา วางแผน ดำเนินกิจกรรม การลงทุน การปฏิบัติงาน การติดตาม และประเมินผลงาน อีกทั้งดำเนินการภายใต้วัฒนธรรมที่เป็นวิถีของชาวมุสลิม นับว่าเป็นทุนทางสังคมที่ฝังรากลึก ซึ่งทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นตัวตั้ง และนำมาซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่ชุมชนประมงของจังหวัดสตูล ซึ่งอาศัยวัฒนธรรมอิสลามเป็นวิถีของการปฏิบัติ ชุมชนเองก็ยังไม่ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อการท่องเที่ยวเหมือนชุมชนประมงอื่น ๆ ในชายฝั่งทะเลอันดามัน

การศึกษาครั้งนี้เป็นการอธิบายทุนทางสังคมที่ก่อเป็นสวัสดิการของชุมชน จึงแนะนำศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชนของชาวประมงต่อยอดความรู้

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ ดุษฎีนิพนธ์เรื่องกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทุนอุดหนุนเพื่อวิทยานิพนธ์ คณะศิลปศาสตร์ และทุนแก้ไขปัญหามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

เกตุขพรรณ คำพุ่ม. 2558. ปรัชญาวัฒนธรรมสมัยนิยม: ฐานคิดและปรากฏการณ์ทาง

วัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. วารสารภาษาและวัฒนธรรม 34(1): 5-28.

โกวิท พวงงาม. 2550. โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ. สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ. 870 หน้า.

จิรัชยา เจียวก๊ก สันติชัย แยมใหม่ และอุทิศ สังขรัตน์. 2559. โนแรกับสุขภาพของคนและชุมชน. วารสารไทยคดีศึกษา 12(2): 150-176.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ ศิริพร ยอดกมลศาสตร์ และอุสมมา เลิศศรี. 2546. บทสังเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, กรุงเทพฯ. 269 หน้า.

นงนุช ศรีสุข. 2555. วิจารณ์หนังสือ เรื่อง วรรณกรรมปริทรรศน์และการสังเคราะห์ความรู้สวัสดิการชุมชนในประเทศไทย. วารสารร่วมพลัง มหาวิทยาลัยเกริก 30(2): 141-153.

ปาริชาติ วลัยเสถียร พระมหาสุทนต์ อบอุ่น สหยาวิเศษ จันทนา บุญจรรย์ ชลกาญจน์ อาชนาวี. 2552. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 4. โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.), กรุงเทพฯ. 624 หน้า.

พรธิดา วิเศษศิลปานนท์. 2555. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ. วารสารสมาคมนักวิจัย 17(3): 63-73.

ระพีพรรณ คำหอม. 2557. สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ. 376 หน้า.

รวุฒิ โรมรัตนพันธ์. 2551. ทุนทางสังคม กระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการสิ่งแวดล้อม. พิสิกส์เซ็นเตอร์, กรุงเทพฯ. 424 หน้า.

วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต 6(1): - (2561)

- ศุภชัย สมันต์รัฐ. 2548. การพัฒนาการบริหารสวัสดิการชะงัดของชาวไทยมุสลิมจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ. 148 หน้า.
- สุนทร ปัญญาพงษ์ วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์ และวงศา เล้าหศิริวงศ์. 2555. ความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐในการจัดการทรัพยากรน้ำจากเขื่อนลำปะทาว อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ. วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง 8(1): 115-135.
- สุรวดี ปัดโรสง. 2545. วัฒนธรรมชุมชน: เงื่อนไขความเข้มแข็งชุมชน/หมู่บ้าน. วารสารพฤติกรรมศาสตร์ 8(1): 11-20.
- อาทิตย์ บุตดาตวง และสุพรรณิ ไชยอำพร. 2555. ความสามารถในการนำทุนทางสังคมออกมาใช้ของชุมชนบ้านบางไพร อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารสมาคมนักวิจัย 17(1): 29-41.
- อาแว มะแส. 2555. การจัดสวัสดิการชุมชนผ่านกลุ่มออมทรัพย์: ทางเลือกในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในชนบทไทย. วารสารพัฒนาสังคม 14(2): 19-38.
- อุทัย ปริญญาสุทธินันท์. 2559. “สวัสดิการชุมชน” ความสมดุลระหว่างการให้และการรับ. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต 4(3): 327-336.
- Bourdieu, P. 1989. Social space and symbolic power. Sociological Theory 7(1): 14-25.

ที่ ๐๓๕ / ๒๕๖๐

กองบรรณาธิการวารสารพัฒนาสังคม
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ
กรุงเทพฯ ๑๐๒๕๐

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ตอบรับการตีพิมพ์บทความ
เรียน อาจารย์จรัลชยา เจียวีก

ตามที่ท่านได้ส่งบทความ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชน
ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน” เพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารพัฒนาสังคม นั้น

กองบรรณาธิการวารสารพัฒนาสังคม ได้ดำเนินการส่งบทความให้ผู้ประเมินบทความพิจารณา
ผลการพิจารณาเห็นสมควรให้ตีพิมพ์ในวารสารได้ และกองบรรณาธิการเห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความฉบับที่แก้ไข
ตามคำแนะนำของผู้ประเมินแล้วลงในวารสารพัฒนาสังคม ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๒ (เดือนตุลาคม ๒๕๖๐)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม)
บรรณาธิการวารสารพัฒนาสังคม

งานวารสารพัฒนาสังคม
Email: jsdnida@hotmail.com
โทรศัพท์ ๐๒ ๗๒๗ ๓๑๐๐, โทรสาร ๐๒ ๓๗๗ ๖๗๖๔

บทความวิจัย

การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชน ชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน

จิรัชยา เจียวักก^a, วันชัย ธรรมสังการ^b เกษตรชัย และหิมา^c อุทิต สังขรัตน์^d
^aนักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
^{b,c}รองศาสตราจารย์ ^dอาจารย์ ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 ✉ jk.jirachaya@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแบบการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ที่ได้รับ และไม่ได้รับสวัสดิการ ผู้จัดสวัสดิการในชุมชน รวมจำนวน 11 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ตามประเด็น ถอดรหัส ตีความ และเรียบเรียงข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีการพัฒนาแบบการจัดสวัสดิการชุมชนโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ตั้งแต่ริเริ่ม วางแผน ดำเนินการ รับผลประโยชน์ และประเมินผล ซึ่งมีทำงานภายใต้หลักการของชุมชน “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมได้ ร่วมรับผิดชอบ” ขณะที่ผู้นำเองจะต้องมีบทบาทสูงในการประสานความคิดและกระตุ้นการทำงานของคนในชุมชน ขับเคลื่อนผ่านกลุ่มอาชีพ และวิสาหกิจชุมชนโดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการพึ่งตนเอง รวมถึงการมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นผู้ให้การสนับสนุน ฉะนั้นหน่วยงานภาครัฐควรดำเนินพัฒนาแบบโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จะทำให้คนในชุมชนได้แสดงศักยภาพและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ รูปแบบ การมีส่วนร่วม สวัสดิการชุมชน ชาวประมงชายฝั่ง

Research

Participatory Development Model for the Community Welfare by Fishermen on the Andaman Coast

Jirachaya Jeawkok^a✉ Wanchai Dhammasaccakarn^b Kasetchai Laeheem^c Utit Sangkarat^d

^a Student in Doctor of Philosophy in Human and Social Development department,
Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University

^{b,c} Associate Professor ^d Lecturer, Doctor of Philosophy in Human and Social Development Department,
Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University

✉ jk.jirachaya@gmail.com

Abstract

This study aimed to study the participation in the development of the fishing community welfare model of Andaman coast in the southern Thailand. This study was the qualitative research with the intensive interview and the observation as the research instruments from 11 local community welfare receivers and non-receivers. The result was analyzed from classifying, encoding, interpreting and compiling the data effectively.

The finding result was that the community developed a community welfare model which based on the collaborative work of the people in the community from the stage of initiating, planning, executing, receiving benefits, and evaluating under the principle of "co-participate, participate and share responsibility" Leaders must play a strong role in coordinating ideas and motivating people work in the community, drive through the professional and community enterprise, which a focus on learning to develop the self-reliant systems including the government and private agencies as the supporters. Therefore, government agencies should develop the participation of people model which showed their potential and self-sustainability.

Keywords: Participation, Model, Community welfare, Fishermen on the Andaman coast

บทนำ

“สวัสดิการ คือ การแจกจ่ายหรือจัดบริการดูแล” คำกล่าวนี้เป็นความคิดของคนจำนวนมากที่มักมองสวัสดิการเป็นลักษณะการหยิบยื่นผลประโยชน์ให้ ความเข้าใจเช่นนี้ถูกต้องเป็นบางส่วน แต่ใน ความหมายทางวิชาการ “สวัสดิการ” มีความหมายกว้างกว่าที่เข้าใจกัน เพราะสวัสดิการมีทั้งมิติทาง เศรษฐกิจและมิติทางสังคม เช่นเดียวกับคำว่า ความยากจน ซึ่งความหมายเข้าใจทั่วไปก็มักจะหมายถึง ภาวะขาดแคลนวัตถุดิบปัจจัยในการครองชีพ แต่ในทางวิชาการยุคปัจจุบัน ความยากจนมิได้มีขอบเขต เฉพาะเรื่องความขาดแคลนวัตถุดิบปัจจัยเท่านั้น แต่ยังกินขอบเขตไปถึงมิติทางสังคมอีกด้วย (Phetpasoet, 2003)

สวัสดิการสังคมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน สำหรับประเทศที่พัฒนา แล้วระบบสวัสดิการถือเป็นระบบพื้นฐานของสังคมที่สามารถสร้างหลักประกันความเป็นอยู่ให้กับ ประชาชนในประเทศทุกเพศทุกวัย การจัดสวัสดิการโดยภาคชุมชน เป็นอีกหนึ่งแนวทางสำหรับขจัดเย การจัดสวัสดิการที่ภาครัฐไม่สามารถจัดให้ประชาชนได้ทั่วถึงและเพียงพอ โดยเป็นการแก้ไขปัญหาของ ชุมชนที่ต่อเริ่มที่ตัวชุมชนเอง โดยชุมชนสามารถที่จะระดมทรัพยากรทั้งด้านบุคคล เงินทุน ทุนทางสังคม ทรัพยากรอื่น ๆ มาใช้ในการแก้ไขปัญหา เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชน รู้กระบวนการและแนวทางการขับเคลื่อนการทำงาน เมื่อชุมชนรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง จึงรู้ปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนได้อย่างดี จะเห็นได้ว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม แห่งชาติฉบับที่ 12 เน้นพัฒนาประเทศไปสู่ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ภายใต้การดำเนินการในรูปแบบประชา รัฐ มีวิธีการดำเนินการ ป้องกัน และแก้ไขปัญหา จากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งใน ปัจจุบันพบว่ากระแสของการตื่นตัวของภาคประชาสังคมนั้น ทำให้ชุมชนมีบทบาทสูงขึ้นในการพัฒนา ท้องถิ่น ทั้งนี้การรวมกลุ่มของชุมชนและเครือข่ายที่เข้มแข็ง ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดสวัสดิการ ชุมชนประสบผลสำเร็จ ตลอดจนนโยบายภาครัฐที่ปรับกระบวนการที่ปรับกระบวนการที่เน้นชุมชนเป็น ศูนย์กลางตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ทำให้ชุมชนมีบทบาทที่จะกำหนด ทางเลือกในการจัดรูปแบบสวัสดิการ และสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเอง ฉะนั้น การจัดสวัสดิการชุมชน นั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดของมนุษย์ และพลังอันเข้มแข็งของชุมชน เสริมด้วยความทันสมัย นับว่าเป็นความสมบูรณ์แบบทางความคิดที่สามารถแสดงถึงพลังและศักยภาพ ของชุมชนให้สังคมภายนอกได้รับรู้

การดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการชุมชนที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานแบบที่รัฐเป็นผู้ สั่งการ เป็นการสั่งให้มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อดำเนินงานด้านสวัสดิการชุมชน ซึ่งชาวบ้านไม่ได้ทราบถึงที่มาที่ ไปและความสำคัญของการดำเนินงานไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกลุ่มสวัสดิการนั้นและวิธีการยังเป็น การดำเนินงานที่ยึดเงินเป็นตัวตั้ง จึงไม่ต่างอะไรจากกลุ่มออมทรัพย์ที่ชาวบ้านทำอยู่แล้วที่สำคัญ หน่วยงานรัฐยังไม่จริงจังในการส่งเสริมสนับสนุนให้ระบบสวัสดิการเป็นสวัสดิการชุมชนเพื่อชุมชนให้ ชุมชนแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง กล่าวคือ หน่วยงานของรัฐต้องการเพียงผลงานการจัดสวัสดิการ ในเชิงปริมาณเท่านั้น โดยมุ่งการเพิ่มกลุ่มสวัสดิการให้มีจำนวนมากขึ้นในแต่ละปี และการสนับสนุน

งบประมาณในแต่ละกลุ่มไม่สนใจผลเชิงคุณภาพที่เกิดขึ้นทำให้กลุ่มสวัสดิการชุมชนที่เกิดขึ้นยังไม่สามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างแท้จริง

เช่นเดียวกับชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย ที่มีวิถีของคนที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ เมื่อระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมเข้ามาใช้เครื่องมือประมงที่ผิดประเภทและผิดกฎหมายมุ่งสร้างแต่กำไร โดยไม่คำนึงถึงความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สร้างความเสื่อมโทรมและความล้มเหลวต่อระบบนิเวศทางทะเล ทำให้การประมงจับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือประมงพื้นบ้านที่ไม่ทันสมัย หรือเครื่องมือประมงอย่างง่ายของชาวประมง จึงไม่สามารถจับสัตว์น้ำได้อย่างในอดีต เมื่อสัตว์น้ำลดลงชาวประมงจับสัตว์น้ำได้น้อยลง รายได้ลด การกระทำเช่นนี้ก็ถือว่าเป็นการประมงที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ จึงทำให้รัฐบาลมีการบังคับใช้กฎหมายประมงภายใต้ พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 และพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ที่กำหนดกฎระเบียบและเงื่อนไขในการทำประมงเข้มงวดขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย IUU Fishing ทำให้ชาวประมงบางส่วนหยุดทำการประมงซึ่งเป็นผลกระทบต่อเนื่อง (สำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม, 2559) เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวประมงชายฝั่งที่ต้องอาศัยการประมงพื้นบ้าน หรือประมงชายฝั่งในการประกอบอาชีพเป็นหลัก ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านมีการรวมกลุ่มกันเพื่อ “เฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข” เป้าหมายคือ การ “กินดีอยู่ดี มีสุข มีสิทธิ” นั่นคือการจัดสวัสดิการโดยชาวประมงเอง

จากปรากฏการณ์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาารูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย ถือว่าเป็นการขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดระบบสวัสดิการชุมชนได้ด้วยตนเอง และเอื้อต่อการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดระบบสวัสดิการชุมชนอย่างแท้จริง สวัสดิการชุมชนที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อคนในชุมชน อย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของประเทศไทย

คำจำกัดความ

รูปแบบการมีส่วนร่วม ก็คือ โครงสร้างของกระบวนการการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นอย่างมีระบบระเบียบ ที่เกิดขึ้นจากคนในชุมชนพัฒนาโครงสร้าง ระบบ ระเบียบร่วมกัน ในบทความวิจัยนี้จะกล่าวถึงการร่วมมือกันพัฒนาโครงสร้างเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชน ซึ่งเป็นการดำเนินการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในท้องถิ่นในการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคน หมายรวมถึง ทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปแบบสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล โดยใช้พื้นที่ชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดสวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน
2. สามารถนำแนวทางการมีส่วนร่วมในพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนไปประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่นๆ ที่มีบริบทคล้ายกันอย่างสร้างสรรค์และเกิดประโยชน์
3. สามารถนำความรู้เกี่ยวกับพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันไปต่อยอดองค์ความรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยเน้นใช้แนวทางปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) ซึ่งใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-informant) ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) อาศัยเทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) เพื่อการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากบุคคล เวลา และสถานที่ที่แตกต่างกัน ควบคู่กับบริบทของสังคม (Context)

สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สามารถตอบปัญหาในการวิจัยได้อย่างลุ่มลึก และเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย อีกทั้งเป็นผู้รู้จริงในเรื่องนั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นชาวบ้านในชุมชนประมงที่ได้รับสวัสดิการ กลุ่มที่สอง ได้แก่ กรรมการชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการชุมชน และกลุ่มที่สาม ได้แก่ ผู้นำกลุ่มอาชีพ ตัวแทนกลุ่มอาชีพ รวมทั้ง 3 กลุ่ม จำนวน 11 คน

ในส่วนเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดการจัดสวัสดิการชุมชน ของ ปัญญา เลิศไกร (LoesKai, 2007) กล่าวถึงหลักการจัดสวัสดิการชุมชนตามภาวะทันสมัยว่ามีหลักในการจัดสวัสดิการที่มี 5 ประเด็น แต่ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นการมีส่วนร่วม มาเพียงประเด็นเดียว โดยอาศัยแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมเพิ่มเติมของ เสน่ห์ จามริก (2541) และของ โกวิทย์ พวงงาม (Phangngam, 2007) ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด แบ่งออกเป็น 5 ชั้น ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา 2) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา 3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา 4) การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา และ 5) การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา

สนามวิจัย ชุมชนบ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ และ ชุมชนแหลมกรวด ตำบลคลองขนาน อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่

เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์ จะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตามแนวคำถามในการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น รวมถึงข้อคำถามที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการสังเกต โดยเลือกสัมภาษณ์ผู้รู้หรือผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ ด้วยวิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) แนวคำถามในการสัมภาษณ์จะใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล แต่ทั้งนี้ก็อาจมีการปรับแนวทางการสัมภาษณ์ตามบริบทของเหตุการณ์ในภาคสนามด้วย 2) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม มีแนวทางใน

การสังเกตคือ กำหนดวัตถุประสงค์ในการสังเกตไว้ล่วงหน้า เมื่อเข้าสู่พื้นที่ในการศึกษา ผู้วิจัยจึงสังเกต บริบทสภาพทั่วไปของพื้นที่ และเฝ้าสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้วย

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์มาตรวจสอบ ความสมบูรณ์ความถูกต้องของข้อมูลโดยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการศึกษา ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis Method) ซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์มาสังเคราะห์และแยกเป็นประเด็นตามเนื้อหา (Phothisa,2006)

ผลการวิจัยและการวิเคราะห์

การจัดสวัสดิการในอดีต เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างไม่เป็นทางการของครอบครัว เครือญาติ และชุมชน อันเป็นทุนทางสังคมที่สั่งสมมาเป็นเวลาช้านาน การช่วยเหลือเกื้อกูลบางอย่างก็ กลายเป็นวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ เช่น เมื่อเรือจอดเทียบท่าชาวประมงที่อยู่บริเวณท่าเรือจะรอรับ เชือกจากเรือ ดึงเรือให้เทียบท่าเรือให้สนิท และผูกเชือกกับเสาท่าเรือ การช่วยเหลือดังกล่าวไม่มีสินจ้าง ไม่ได้ระบุว่าเป็นหน้าที่ของใคร จนกลายเป็นวัฒนธรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะนำไปให้ ชุมชนมีความสุข ชุมชนประมงชายฝั่งทะเลอันดามันโดยส่วนใหญ่ ยังคงยึดถือแนวปฏิบัติตามหลักศาสนา อิสลาม บางแห่งมีการผสมผสานแนวคิดที่ภาครัฐเข้าไปช่วยสนับสนุน บางแห่งก็ยังคงพึ่งพารัฐสวัสดิการ

สำหรับชุมชนบ้านอ่าวน้ำ ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ และ ชุมชนแหลมกรวด ตำบลคลองขนาน อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ มีการจัดกลุ่มอาชีพแปรรูปผลผลิตทางการประมง เกิดขึ้น ในชุมชนแหลมกรวดได้จัดเป็นกลุ่มอาชีพแปรรูปโดยแม่บ้านของชาวประมง ขณะที่ชุมชนบ้านอ่าว น้ำได้มีการพัฒนาจากกลุ่มอาชีพเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และคาดการณ์ว่าในอนาคตชุมชนแหลมกรวดก็ จะพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชนเช่นกัน เมื่อสอบถามข้อมูลจะพบว่าทั้ง 2 ชุมชน ซึ่ง จะขอพี (สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560) และน้องรินา (สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560) มีข้อมูลการเริ่มต้นที่คล้ายคลึงกันนั้น คือ เริ่มจากการประมงเพื่อยังชีพและค้าขายในตลาดของชุมชน เป็นการทำการประมงเพื่อป้อนเข้าสู่ อุตสาหกรรม เกิดการแข่งขันเพื่อช่วงชิงทรัพยากรสัตว์น้ำกันมากขึ้นส่งผลต่อระบบนิเวศ เกิดการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างสังคม เมื่อสัตว์น้ำจับได้น้อยลง จึงเกิดการร่วมกันคิดแก้ปัญหาดังกล่าวร่วมกับคนในชุมชน

การแปรรูปสัตว์น้ำและทำกะปิ ซึ่งมีการหาสมาชิกเข้ามารวมกลุ่มเรื่อย ๆ ทางกลุ่มมีการแบ่งปัน ผลและกำไรแก่สมาชิก และมีการแบ่งกำไรส่วนหนึ่งมาจัดสวัสดิการแก่ชุมชน คล้ายกับชุมชนบ้านแหลม กรวด ซึ่งทั้ง 2 ชุมชนจะเรียกว่า “คืนกำไรให้กับสังคม” ในด้านสุขภาพ ด้านประกอบอาชีพ และด้าน การศึกษา อย่างชัดเจนแต่ยังขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

“...กลุ่มนี้มีทำเคย ทำปลาเค็มแห้ง แล้วก็หลายอย่าง แต่ที่ทำบ่อยคือเคย มีการรวมกันมาไม่นานที่ สมาชิกไม่ค่อยมาก เหตุผลที่รวมเพราะหากแต่ละคนทำขาย ได้ราคาไม่ดี และบางที่ใช้การรუნกุ้งเคย ซึ่งผิดกฎหมาย เราก็เลยรวมกลุ่มกัน หลายๆ คน ใช้วิธีการตก ทำโรงเรือนเล็กๆ ไม่ให้แมงวันตอม จะได้สะอาด ตอนนี้นำกำลังขอ อย. (ออ-ยอ) อยู่ ส่วนการแบ่งเงินจะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือในร้อยหนึ่ง 45 ปีผลให้กับ

สมาชิก 15 พัฒนากลุ่ม 10 คืนให้กับสมาชิกที่หาungskุญเคามาให้กลุ่ม ใครหามา มากก็จะได้ มาก แต่ต้องใช้วิธีการดักนะ ห้ามรุน เราจะต้องทำให้ถูกกฎหมาย หากรุนเราจะไม่รับ กลิ่นโคลนมันจะติด จะรู้เลยว่ารุน เหลืออีก 15 คืนกำไรให้กับสังคม ...”

(บังหมาด แหลมสัก, สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560)

ผู้วิจัยจึงได้สอบถามประเด็นการคืนกำไรให้กับสังคมว่าทางกลุ่มมีการจัดการอย่างไร บังคด แหลมสัก (สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560) ผู้เป็นชาวประมงในชุมชนกล่าวว่า “...เค้าขอจับใช้ไม่บาย¹ เรา ก็ให้ เด็กขอซื้อหนังสือเรียน² เราให้ ผู้ใหญ่ขอไปทำไร่³ ในชุมชนเราก็ให้...” เมื่อผู้วิจัยได้สอบถามเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลแหลมสัก เกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ และสวัสดิการชุมชนที่ทางชุมชนร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบล และสอบถามชาวบ้านทั้ง 2 ชุมชน โดย พี่ญา ออบต. (สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560); จะเป็ด (สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560); จะนำหลิ๊ะ (สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560) และบังแอ (สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560) ได้ข้อมูลที่ตรงกันว่าหลายกลุ่มอาชีพมีการเน้นเป็นลักษณะธุรกิจ และได้ ปิดตัวลงไปเนื่องจากขาดผลประโยชน์กัน สำหรับทางพัฒนาชุมชนของเทศบาลได้เข้าไปช่วยเหลือหลังจาก ที่กลุ่มได้รวมตัวกัน และสามารถดำเนินการด้วยตนเองระยะหนึ่งแล้ว

สำหรับการสนับสนุนของภาครัฐ และการมีส่วนร่วมในสวัสดิการชุมชนของชาวประมงในชุมชน พบว่า เน้นการสร้างความร่วมมือในภาคประชาชน และใช้กฎระเบียบ และการดำเนินงานในชุมชนตาม หลักศาสนาอิสลาม มีการพึ่งพาจากรัฐน้อย ยกเว้นระบบโรงเรียนที่ ทางพัฒนาชุมชนเป็นผู้จัดสร้างให้ และระบบสาธารณสุขในภาคที่เป็นสวัสดิการสังคมที่ทุกคนควรจะได้อยู่แล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวประมง และ กรรมการหมู่บ้าน เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว รวมถึงสิ่งที่อยากให้พัฒนาความช่วยเหลือ

ภาพที่ 1 แสดง การดักตัวเคย เพื่อนำมาทำกะปิของกลุ่มอาชีพทำกะปิ ชุมชนแหลมสัก กระบี่

¹ ไม่บาย หมายถึง ป่วย ใช้ มีปัญหาด้านสุขภาพ

² ซื้อหนังสือเรียน หมายถึง ซื้ออุปกรณ์ในการเรียน

³ ทำไร่ หมายถึง ทำกิจกรรมต่างๆในชุมชน และทุนในการประกอบอาชีพ

ภาพที่ 2 แสดงการตากตัวเคยของกลุ่มอาชีพทำกะปิ ชุมชนแหลมสัก กระบี่

“...แรกก่อน⁴ เราก็ออยู่กัน ช่วยกัน หวางนี้⁵ รุ่นใหม่ช่วยกันน้อย แต่ก็มิให้เห็นอยู่มั้ง เหมือนกลุ่มของบ่าว⁶ หมด เค้าก็ชวนคนแถวนี้ ทำเคย⁷ ขายกันเอง อดบ.ไม่ได้เข้ามา มั่ว⁸ แต่แรก⁹ ฟังมาตอนหลัง เค้าลงหุ้น แบ่งปันผล กำไร ช่วยเหลือเด็กค่านั่งสื่อบ้าง ตามที่มี สิ่งที่ยากให้พัฒนาบ้านเราก้ทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะพอนักท่องเที่ยวเข้ามา ทาง¹⁰ ก็สบาย น้ำไฟ ก็ดีขึ้น...”

(หวาดิน, สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560)

สอดคล้องกับ มะหญิง แหลมกรวด (สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560) ที่ให้ข้อมูลถึงการพึ่งพา สวัสดิการจากภาครัฐ การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และสิ่งที่ยากให้พัฒนาความช่วยเหลือไว้ ดังนี้

“...กลุ่มไหนที่ อดบ.เข้ามาช่วยตั้งแต่แรก ก็จะไปหลายกลุ่มแล้ว มีบางกลุ่มที่อยู่ได้ เพราะ เค้ามีคนทำงานใน อดบ.อยู่ในกลุ่มด้วย แต่กลุ่มไหนที่ทำเองแต่แรก อยู่ได้ถึงหวาง นี้ แต่ก็พออยู่ได้ ไม่ถึงกับตีแตก แต่กำไรได้¹¹ ที่ให้สมาชิก แล้วยังให้คนบ้านเราเหลือ¹²...”

⁴ แรกก่อน หมายถึง ในอดีต

⁵ หวางนี้ หมายถึง ในปัจจุบัน

⁶ บ่าว เป็น สรรพนามใช้เรียกบุคคลที่เป็นผู้ชาย

⁷ เคย หมายถึง กะปิ

⁸ เข้ามั่ว หมายถึง เข้ามาให้ความช่วยเหลือ (เฉพาะในประโยคดังกล่าว)

⁹ แต่แรก หมายถึง ครั้งแรก

¹⁰ ทาง หมายถึง ถนน

¹¹ ได้ เป็นคำสร้อยของภาษาพูด ในประโยค “แต่กำไรได้” หมายความว่าเช่นเดียวกับ “แต่ที่สำคัญกำไร นั่น!!”

¹² เหลือ หมายถึง อีก

ข้อมูลดังกล่าวได้รับการยืนยันจาก พี่ญา อบต. เกี่ยวกับการช่วยเหลือจากภาครัฐ สำหรับ สวัสดิการชุมชนของชาวประมง

“...ทางหน่วยงานจะไม่เข้าไปให้ความช่วยเหลือก่อน ให้ชาวบ้านดำเนินการไปสักระยะ ก่อน แล้วพี่ และ พช.(พอ-ขอ)¹³ จะเข้าไปช่วยเหลือในสิ่งที่ขาดตกบกพร่อง เพื่อให้เค้า สามารถยื่นได้ด้วยตนเอง พยายามดูห่างๆ ช่วยเหลือเป็นระยะ ทำตามทางของใน หลวงรัชกาลที่ 9...”

(พี่ญา อบต., สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560)

สวัสดิการชุมชนของชาวประมงชายฝั่งทะเลในจังหวัดกระบี่ จะเน้นการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อให้ได้ ผลตอบแทนมาสร้างสวัสดิการให้ชุมชน การรวมกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นใจ เพื่อต่อรอง ราคาของสินค้าที่ต่ำกว่าการขายเดี่ยว ๆ เมื่อได้ผลตอบแทนก็นำมาปันผลให้สมาชิก และสร้างสวัสดิการ ตามการร้องขอ ตามที่กลุ่มจะสามารถให้ได้ ในภาครัฐเองก็มีการสนับสนุนเมื่อชุมชนสามารถเดินได้ด้วย ตนเองสักระยะ ในบางครั้งก็ได้เข้าไปช่วยเหลือ เมื่อมีการร้องขอความช่วยเหลือ และประสานไปยัง หน่วยงานอื่น ๆ ให้กับชุมชน สำหรับบางกลุ่มอาชีพที่ได้ปิดตัวลงไปในันรอตการช่วยเหลือจากทางภาครัฐ ประกอบกับผู้นำกลุ่มที่ไม่เข้มแข็งต่อกระแสทุนนิยม ส่วนกลุ่มที่ยังคงดำรงอยู่ในปัจจุบันนั้นสามารถ พัฒนาได้ด้วยตนเองใช้แนวทาง “พออยู่ พอกิน” พัฒนابนพื้นฐานในสิ่งที่ตนเองมี รวมถึงความเอื้อเพื่อ แบ่งกันที่ไม่เพียงแต่สมาชิก แต่ยังคงจุนเจือไปถึงชุมชนของสมาชิกกลุ่มเอง ตามกำลังที่มี จึงเกิดเป็นความ รักความสามัคคีกันในชุมชน ผู้วิจัยจึงได้สอบถามข้อมูลการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่ง บังหมาด แหลม สัก (สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2560); มีะหญิง แหลมกรวด (สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560); สุทะเล แหลม กรวด (สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560) ได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันและสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มการพัฒนา ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย จะเห็นได้ว่าชุมชนเสมือนเป็นองค์กร อย่างหนึ่งที่มีบทบาท และการบริหารจัดการกลไกต่าง ๆ ในสังคม อีกทั้งยังเป็นองค์กรลำดับต้น ๆ ที่เป็น แหล่งขัดเกลาทรัพยากรมนุษย์ให้เติบโตเป็นไปตามครรลอง ครอบธรรมของสังคมนั้นให้เป็นที่ไปตามวิถี ประชา ฉะนั้นการที่จะนำนวัตกรรมทางสังคมใหม่ ๆ เข้ามาในชุมชนย่อมเป็นสิ่งที่ทำหาย สิ่งก็ตามมา พร้อมกับคือความคาดหวังกับนวัตกรรมนั้น ในทางกลับกันความไม่เชื่อใจต่อนวัตกรรมที่ถูกนำเข้ามาก็มีไม่ น้อยเช่นเดียวกัน สิ่งทีริเริ่มเป็นลำดับแรก ๆ ของการทำงานของคณะทำงานชุมชน คือ การสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อกระบวนการที่คณะทำงานชุมชนจะนำมาใช้ในการดำเนินงานในชุมชน รวมถึงการเข้าไป มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม

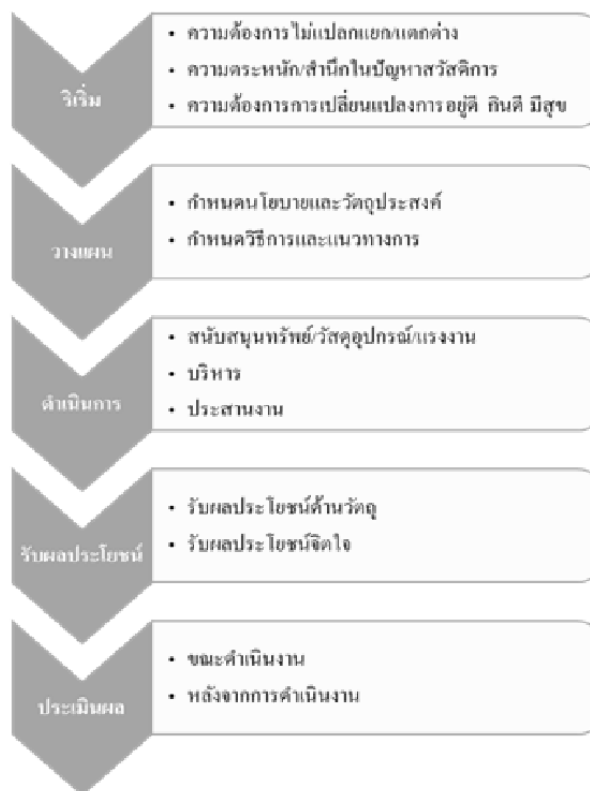
¹³ พช. หมายถึง หน่วยงานพัฒนาชุมชน

2) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้ การค้นหาจุดสนใจที่ดี และมีพลังต่อการอธิบายสิ่งต่าง ๆ ในการระบุประเด็นปัญหา หรือความน่าสนใจที่โดดเด่น และมีความเชื่อมโยงกับเรื่องราวอื่น ๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องถึงประโยชน์ และผลกระทบต่อชุมชน เพื่อเป็นหัวข้อหลักในการเปิดตัวประเด็นความสนใจในการมุ่งไปสู่การสื่อสาร และนำเสนอถึงเรื่องราวต่างๆ ในการขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมการสร้างชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เป็นชุมชนมีความเข้มแข็งต่อไปในอนาคตได้ ดังนั้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ และการเข้าไปมีส่วนร่วมของการจัดทำแผนไปสู่ขั้นของการปฏิบัติก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ การสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหาร ประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก รวมถึงการระดมกลุ่มเพื่อจัดเวทีประชาคมในชุมชน เพื่อหารือถึงการดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนให้เป็นไปตามที่ต้องการ และสามารถแก้ปัญหาที่ชุมชนกำลังเผชิญอยู่ไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคิด ร่วมกันแสวงหาแนวทาง และปฏิบัติร่วมกัน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาของชุมชน

4) การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ประชาชนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ สำหรับการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกในชุมชนนั้น มีการระดมทุนของคนในชุมชน และมีกฎระเบียบคือสมาชิกจะต้องเข้าร่วมในกิจกรรมของกลุ่มเพื่อให้ได้ซึ่งเงินปันผลและค่าแรงในเบื้องต้น พร้อมทั้งนี้จะได้รับ การดูแลร่วมกันในชุมชน โดยยึดคติของชุมชนที่ว่า “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมได้ ร่วมรับผิดชอบ”

5) การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา ประชาชนเข้าร่วมประเมินการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินผลย่อย เป็นการประเมินผลก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปสุดท้าย สำหรับการประเมินผลจะมีคณะทำงานของชุมชนร่วมกับคนในชุมชนประเมินผลการดำเนินงาน โดยจะรายงานผลการดำเนินงานในที่ประชุมประจำเดือน พร้อม ๆ กับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน จากการนำกระบวนการดังกล่าวมาใช้ในการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนเกิดขึ้นในช่วงที่ชุมชนกำลังประสบกับปัญหา ส่งผลให้การดำเนินงานของคณะทำงานที่เกิดจากการรวมตัวของแกนนำในชุมชนสามารถดำเนินงานได้ง่ายขึ้น

ภาพที่ 3 แสดงรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน

อย่างไรก็ดีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คนในชุมชนต่อกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นได้ อย่างเป็นรูปธรรมนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน โดยการใช้ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนเป็นเครื่องมือไปสู่การขับเคลื่อน กิจกรรมอื่น ๆ ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม สำหรับตัวผู้นำกลุ่ม ควรมีความเข้มแข็ง มีทักษะความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ ชยัน มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และเป็นที่ศรัทธาของสมาชิก ชุมชนเองก็ควรใช้ คุณธรรมเป็นหลักการของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ที่อยู่ด้วยความรักสามัคคีและการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ส่วนผลผลิตของชุมชนควรกำหนดมาตรฐานเพื่อรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ ให้เกิดความ ปลอดภัยต่อผู้บริโภคและผู้ให้บริการ ดังนั้น การให้ได้มาซึ่งสวัสดิการชุมชนของคนในชุมชนนั้น เริ่มจาก

กระบวนการสร้างรายได้ให้ชุมชน จากกลุ่มอาชีพและพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการพึ่งตนเอง การพัฒนาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้จากการจัดการทรัพยากรและผลผลิต แสวงหาและพัฒนาความรู้บนฐานความรู้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนาตามแนวทางกระแสหลักในประเทศไทย แม้จะประสบความสำเร็จในการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานให้ทันสมัย แต่มีปัญหาในการจัดสวัสดิการให้ทั่วถึงคนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน โดยผู้ที่เสียเปรียบมักเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบท ปัญหาดังกล่าวได้กระตุ้นให้ชุมชนชนบทหลายชุมชนพยายามสร้างระบบสวัสดิการของตนเอง ด้วยการรวมกลุ่มระดมทรัพยากรจากสมาชิก (Masae, 2013) การมีสวัสดิการชุมชนเกิดขึ้นในประเทศไทยมากกว่า 30 ปีนั้น ในอดีตนั้นจะประสบปัญหาต่าง ๆ พอสมควรในระยะแรก แต่ด้วยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเองก็ได้ฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยการเรียนรู้และปรับตัวอย่างน่าสนใจยิ่ง (Phetpasoet, 2003) จนปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่าการรวมกลุ่มของชุมชนเป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมในลักษณะของกิจกรรมร่วม เมื่อสำเร็จและเติบโตก็มีการขยายผลให้เกิดการผลิตซ้ำในอุดมการณ์แห่งการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชนเอง

สิ่งสำคัญคือผลผลิตที่ได้จากการรวมกลุ่มเพื่อชุมชนไม่เพียงแต่ทำให้คนในชุมชน อยู่ดี กินดี มีสุข แต่ยังมีกรสร้าง “นวัตกรรมทางสังคม” ที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชน ที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกหรือแม้กระทั่งคนในชุมชนเอง รวมถึงแก้ไขปัญหาโดยคนในชุมชนเองอย่างครอบคลุมและสอดคล้องกับปัญหาที่แท้จริงของคนในชุมชน จะเห็นได้ว่าพลวัตของปัญหาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคมโลกนั้นคือใช้ทุนนิยมมาเป็นตัวขับเคลื่อน ฉะนั้นชุมชนเองก็มีการพัฒนาเป็นสวัสดิการรูปแบบใหม่ที่ต้องพึ่งพิงทุนนิยม นั่นก็คือ “เงิน” แต่มีวิธีการและเป้าหมายบางประการของการจัดการที่แตกต่างกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็น “สวัสดิการชุมชนแบบพัฒนา” ตามแนวคิดของ ปัทมาวดี โพชนุกูล ชูชุกิ (Patamawadee, 2009) ซึ่งได้กล่าวถึงระบอบสวัสดิการที่รัฐและภาคเอกชนบริการให้ไม่อาจจะครอบคลุมและจัดสรรได้อย่างเหมาะสมกับคนรากหญ้าในชนบทและแรงงานที่อยู่ในภาคที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งยังมีอยู่ในสัดส่วนที่สูงในขณะเดียวกันอิทธิพลของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดและความทันสมัย ทำให้ยากสำหรับคนเหล่านี้ที่จะดำเนินชีวิตในทุกมิติโดยไม่ต้องพึ่งพาเงินตรา

ฉะนั้น การพัฒนารูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนชาวประมงที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมกันนั้น เริ่มจากชุมชนการได้รับผลกระทบจากการพัฒนาที่มุ่งเน้นทุนจากภายนอก ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรชุมชนที่มีอยู่ในระยะยาว สูญการรวมตัวของคนในชุมชนเพื่อวิเคราะห์ปัญหา คิดหาทางออก ร่วมกัน หาแนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหา ลองผิดลองถูกใช้การเรียนรู้ร่วมกัน กำหนดเป็นแผนกิจกรรมการพัฒนาจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของคนในชุมชนเอง ร่วมกันรับผลประโยชน์และประเมินผลร่วมกัน สุดท้ายกำหนดอนาคตร่วมกัน เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ระยะยาวที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติส่งต่อ

ให้รุ่นลูกหลาน อันจะทำให้คนในชุมชนอยู่ดีกินดีและมีสุข ตลอดจนการเอื้อเฟื้อระหว่างกันของคนในชุมชน อันเป็นลักษณะสำคัญของสังคมที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ อาแว มะแส (Masae, 2011) ได้อธิบายคุณภาพ สังคมไว้ว่าเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการตระหนักถึงศักยภาพของคนผ่านการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของประชาชน อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุพรรณิ ไชยอำพร (Chaiyaporn, 2012) ที่พบว่า คุณภาพสังคมในทัศนะของคนในชุมชน คือ สังคมที่มีความ เอื้อเฟื้อมีความสงบสุข สามัคคี พึ่งตนเองได้ มีความเป็นหนึ่งเดียว ไม่แตกแยก และรู้จักให้อภัย นอกจากนี้การ ดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของกลุ่มยังส่งเสริมความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการที่ผู้คนได้รับการพัฒนาศักยภาพทำให้สามารถพึ่งตนเองได้สูงขึ้นและเข้าถึงบริการจากรัฐ เช่น การศึกษาการมีรายได้ ฯลฯ ทว่าถึงมากขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัทที ขจรกิตติยา (Kachonkitthiya, 2007) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการธุรกิจชุมชนสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน ซึ่งพบว่า ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดตั้งธุรกิจชุมชน คือ การทำงานร่วมกันภายใต้หลักการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมกันรับประโยชน์ โดยที่ผู้นำจะต้องมีบทบาทสูงในการประสาน ความคิดและกระตุ้นการทำงานของคนในชุมชน

จะเห็นได้ว่าการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไปสู่การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกและคนในชุมชน ได้แสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนสามารถร่วมกันริเริ่ม วางแผน ดำเนินการแก้ปัญหา ร่วมกันรับผลประโยชน์ และประเมินผลกับสิ่งที่ได้มีส่วนร่วมกันทำ จึงเป็นปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางสังคมที่น่าสนใจยิ่ง ด้วยลักษณะและรูปแบบของการจัดสวัสดิการที่พยายามยึดปัญหาสำคัญของชุมชนเป็นที่ตั้ง แล้วแก้ไข ปัญหาของชุมชนร่วมกัน โดยใช้ทรัพยากรของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และอนุรักษ์และวางแผน ทรัพยากร สร้างเป็นสินค้าและเพิ่มมูลค่าการผลิต ก่อเป็นระบบเศรษฐกิจที่เกื้อหนุนให้คนในชุมชนมีการ กินดี อยู่ดี และมีความสุข ถือว่าเป็นการพัฒนาแนวชุมชนนิยม ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการ สร้างพลังของคนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองของชุมชนให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในงานพัฒนา นักพัฒนาสังคมควรดำเนิน กิจกรรมของชุมชนเป็นการทำงานร่วมกันหลายฝ่ายอย่างเป็น กระบวนการ จึงควรเรียนรู้เชิงลึกและทำความเข้าใจให้ชัดเจน อีกทั้งยังต้องมีการพัฒนาความคิด ด้วยการกระตุ้น ให้คนในชุมชนรู้จักค้นหาปัญหา ร่วมหาแนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาด้วยตนเองควบคู่กับการปลูกจิตสำนึกที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานราชการทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศที่จะทำการส่งเสริมให้ชุมชนขับเคลื่อนด้วยตัวเองนั้น ควรเน้นให้คนในชุมชนเห็นถึงความสำคัญของการพึ่งพาตนเองมากกว่าการพึ่งพากรัฐ เพื่อให้สามารถค้นหาความต้องการของชุมชนที่แท้จริง
3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมในการ พัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนของชาวประมง ที่จังหวัดกระบี่ ซึ่งอาจจะเลือกในจังหวัดอื่น ๆ

เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความเหมือนและต่าง หรือแนะนำให้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเพื่อสวัสดิการชุมชนเป็นการต่อยอดองค์ความรู้

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของ ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย ซึ่งได้รับการทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) คณะศิลปศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- Chaiyapom, S. (2012). *Model and process of social quality of community* [In Thai]. Bangkok: National Institute of Development Administration.
- Chamrik, S. (1998). *The base of choice for Thai society* [In Thai]. Bangkok: printing and public Company Limited.
- Kachonkitthiya, N. (2007). *Community Business Management: Guide to Sustainable Success* [In Thai]. Yala: Faculty of Management Science, Yala Rajabhat University.
- LoesKai, P. (2007). *Successful concept and model of community welfare* [In Thai]. Master's thesis Public Administration for Management Bangkok: Thammasat University.
- Masae, A. (2011). *Role of co-operative activities in enhancing social well-being in Thai rural communities: Case study of two communities in the South* [In Thai]. Rom Phruet Journal, 29 (1): 9-38.
- Masae, A. (2013). *Community Welfare Through Savings Group: An Alternative to Reducing Social Inequalities in Rural Thailand* [In Thai]. Journal of Social Development. 14 (2): 19-38.
- National Accounts Office Office of the Economic and Social Development Board Economic and Social Situation in the First Quarter of 2016. Retrieved on October 5, 2019 [In Thai]. Website <http://eris.nesdb.go.th/pdf/%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A3%E0%B8%A9%E0%B8%90%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A1%20%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%94%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%84%20%E0%B9%84%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%AA%20%E0%B8%9B%E0%B8%B5%202559.pdf>

- Patamawadee P, S. (2009) *Periscope literature and knowledge synthesis. Community welfare in Thailand Bangkok* [In Thai]: The Thailand Research Fund.
- Phangngam, K. (2007). *Promote public participation in decentralization Local constitutional. Bangkok* [In Thai]: Mister Copy printing
- Phetpasoet, N. (2003). *Synthesis Overview of Development of Welfare for the Poor and the Underprivileged in Thai Society* [In Thai]. Bangkok: Center for Political Economy Studies Faculty of Economics Chulalongkorn University.
- Phothisa, C. (2006). *The science and art of qualitative research. 2nd* [In Thai]. Bangkok: Aammarin printing.

Individual Interviews

- Bangmad Leamsak who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Ao Nam community, Leamsak sub-district, Ao Luek district, Krabi province [In Thai]. On February 9, 2017.
- Maying who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Leam Kuat community, Klong Ka nan sub-district, Nuea Klong district, Krabi province [In Thai]. On February 8, 2017.
- Peeya Aoboto who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Ao Nam community, Leamsak sub-district, Ao Luek district, Krabi province [In Thai]. On February 9, 2017.
- Wadin who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Ao Nam community, Leamsak sub-district, Ao Luek district, Krabi province [In Thai]. On February 9, 2017.
- Sulae who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Leam Kuat community, Klong Ka nan sub-district, Nuea Klong district, Krabi province [In Thai]. On February 8, 2017.
- Japad who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Leam Kuat community, Klong Ka nan sub-district, Nuea Klong district, Krabi province [In Thai]. On February 8, 2017.
- Janumlah who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Ao Nam community, Leamsak sub-district, Ao Luek district, Krabi province [In Thai]. On February 9, 2017.
- Bangair who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Leam Kuat community, Klong Ka nan sub-district, Nuea Klong district, Krabi province [In Thai]. On February 8, 2017.
- Bangdon Leamsak who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Ao Nam community, Leamsak sub-district, Ao Luek district, Krabi province [In Thai]. On February 9, 2017.
- JaSofee who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Leam Kuat community, Klong Ka nan sub-district, Nuea Klong district, Krabi province [In Thai]. On February 8, 2017.
- Nongreena who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Leam Kuat community, Klong Ka nan sub-district, Nuea Klong district, Krabi province [In Thai]. On February 8, 2017.

Letter of Acceptance

November 08, 2017

Dear Author/s: Mr. Jirachaya Jeawkok
Prince of Songkla University, Hat Yai

Warmest Greetings!
Many thanks for your submission!

We are pleased to inform you that your extended abstract entitled “ **Community Welfare: Community Rights for Fishermen’s Diaspora in the Andaman coast, Thailand** ” (ID:49) has been accepted for presentation at the **Sintok International Conference on Social Science and Management (SICONSEM) 2017**. The conference will be held from December 4 - 5, 2017 at Adya Hotel, Langkawi, Malaysia.

We are also glad to inform you that your extended abstract will be published in SICONSEM Proceeding and selected full papers will be considered for publication in one of the UUM journals following peer review process.

Conference registration fees can be made to the following account:

Account Number : 02093010000010
Account Name : Bendahari Universiti Utara Malaysia
Bank Name : Bank Islam Malaysia Berhad (BIMB)
Bank Address : BIMB, UUM Branch, Universiti Utara Malaysia 06010 Sintok, Kedah, Malaysia

You are advised to make the full payment of the conference fee 2 weeks before the conference date. Please send us a copy of your payment receipt/remittance advice after you have completed the transaction to aziani@uum.edu.my or arpizah@uum.edu.my

Thank you very much for your kind participation. Please do not hesitate to contact us if you need assistance. For more information, in regards to the full paper template and details of the program, please visit our website at <http://www.siconsem.com>

Best regards,
SICONSEM-2017 Secretariat
Universiti Utara Malaysia (UUM)

COMMUNITY WELFARE: COMMUNITY RIGHTS FOR FISHERMEN'S DIASPORA IN THE ANDAMAN COAST, THAILAND

¹Jirachaya Jeawkok, ¹Wanchai Dhammasaccakarn and ¹Kasetchai Laeheem

¹ Human and Social Development department, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla, Thailand 90112

*jk.jirachaya@gmail.com
dh_wanchai@yahoo.com
lkasetchai@yahoo.com*

ABSTRACT

This help makes the fishermen in the diaspora do not feel different from the people in the community. This phenomenon is a valuable and dignified contribution for the fishermen's diaspora in Andaman in Thailand. The above phenomenon, the researcher explained. The researcher is interested in studying community welfare for fishermen's diaspora on the Andaman coast in southern Thailand. To describe the phenomenon of being a fisherman displaced and community welfare for fishermen's diaspora Suksamran district, Ranong province in the Andaman coast of Thailand.

Keywords: Fishermen, Community Rights, Community Welfare

INTRODUCTION

Stateless or stateless people are aliens in every country because of no nationality, any state, any right to live in any country and also considered a barbarian for all lands. In an age when every state has divided the space, dividing the culture, which separates former people who have been in contact with one another. Legislation divides people under their protection for the benefit of rights and welfare. To the people of their people. Many Thai descendants have become displaced by the change of Thailand's past. They have no status, no rights, no freedom, no equality, no legal protection and there is no welfare, as are many fishermen in Suksamran district, Ranong province, Thailand, who has a life style of fishing in the sea at the border of Sinai Island, Chang Island, in Ranong province, Thailand, surveyed government agencies while they were living in the sea. They are called "Diaspora", who didn't ID card, no household registration, no right. Medical care, education, justice and political rights Born to be a marginal person of society. They were made homeland states, were arrested for escaping into the city. Although in the past these fishermen's diaspora were named people in Siam. (Siam is the former name of Thailand, changed its name on June 24, 1939)

However, if the meaning of welfare is what the state pays only the benefits. It would be wrong for the academic definition of "welfare", because welfare is both economic and social dimensions. Like the word poverty, which is understood in general, it often refers to the shortage of material, the factor of living, but in the modern academic sense. Poverty is not limited only to the scarcity of material but also to the social dimension. (Petchprasert, N., 2003) In the past there was mutual support in the community, so it was considered non-state welfare, but it was a welfare or community welfare. Although not clearly defined as welfare, the fact that the community provides these supports leads to community welfare as a way of supporting the community. Social capital is a tool to help each other. This can be used to develop people, develop virtue. Treatment, sincerity, self Confidence

SICONSEM 2017

and mutual trust In order to behave, but what is beneficial and fair, is sacrifice. Altruistic, generous, generous Consequently, the nature of community welfare is characteristic. "Giving value Honored" (Community Organizations Development Institute, 2009). Meanwhile, Kampong sub-district and Naka sub-district in Suksamran district, Ranong province. There are people in the community as a whole and conduct community welfare with the community, resulting in membership and non-membership. The assistance of these two communities did not separate the exiled fishermen, but people in the community value the fishermen in exile as kinsmen. Therefore, this help makes the fishermen in the diaspora do not feel different from the people in the community. This phenomenon is a valuable and dignified contribution for the fishermen's diaspora in Andaman in Thailand.

The above phenomenon, the researcher explained. The researcher is interested in studying community welfare for fishermen's diaspora on the Andaman coast in southern Thailand, to describe the phenomenon of being a fisherman displaced and community welfare for fishermen's diaspora Suksamran district, Ranong province in the Andaman coast of Thailand, which promotes community welfare, facilitates the learning process in community welfare system and exemplifies benefit the community in a stable, prosperous, sustainable.

METHODS

Key information

Use specific selection to provide a group of informants who can address the research problem deeply and benefit the research. The respondents are knowledgeable in the subject. There are 3 groups: 1) villagers and fishermen. Diaspora in welfare fishermen 2) Community directors and community welfare providers. 3) Professional leaders and career representatives, including 15 people.

Content

This study uses the concept of community welfare. Leardkrai, P. (2007) discusses the principle of community welfare according to the modern state of welfare. There are five issues, but the researcher has selected the issue of participation as 1 of the 5 issues of Leardkrai, P. only, and synthesized, along with Phanggam, K. (2007) 5-step participatory process concept, namely: 1) Participation in the development initiative 2) Participation in the development planning process. 3) Participation in the development process. 4) Participation in the benefit of development and 5) participation in development evaluation.

Research tools

1. Observations are participatory and not involved. The method of observation of the researcher is to determine the purpose of observation. When the researcher was in the area, observe the context of the general condition of the area and observe the social behavior associated with the research.

2. The interviews were conducted by interviewers in accordance with the researcher's questionnaire based on objectives and interviewed on the issues that occurred during observation. In-depth interviews are used for in-depth interviews. However, contextual interviews may be adapted in area.

Research area

Tha Klang community, Moo 4, KamPun sub-district and Bang Kluai, Moo 3, Naka sub-district, Suk Samran district, Ranong province.

Data analysis

The researcher used the observation and interview data to check the completeness of the data by analyzing the data according to the objectives and the conceptual framework in the study and synthesis (Phothisa, C. 2006), and then the content was analyzed.

RESULTS

The fishermen's diaspora, the state of being marginalized.

The interviews with community fishermen, fishermen's diaspora, government officials and from the study by Senakam, Th. (2004), migrant fishermen have been living in the lands of the Philippines, Myanmar, Thailand, and Tanao Sri before the demarcation of the British colonies in Burma and the Kingdom of Siam

in 1868. Even in areas that are part of the Burmese state - according to modern maps, they are considered themselves in the original land of Thailand and Thai. During the Burmese decade of 1977, the Burmese military government harassed and controlled more Thai villages, not just the villages of Thai fishermen's diaspora. Such threats include Thais, displaced persons, other occupations. It made the majority of Thai diasporas migrate back to Thailand. By living in Prachuap Khiri Khan province, Chumphon province and Ranong province of Thailand. However, The return makes them not eligible for Thai citizenship. So they are diaspora in Thai society. Although they have an identity and a sense of Thainess that can be linked to historical capital, such as the image of King Bhumibol Adulyadej (King Rama IX of Thailand). Image in every house, speaking with local language's south of Thailand, writing with Thai for communication and adhere to the tradition of Thai culture.

The demarcation of the two states made Thai fishermen part of the land formerly known as "others". When these Thai refugees return to Thailand. The Thai state treats them like other people as displaced people in the homeland. They are so alienated by the exclusion that the mainstream society is creating for them. They are "marginalized", adjusting to new territory, even if their homeland, lack of bargaining power, uneducated, no access to power, and Was excluded from the bargaining system for resource allocation. The power and security of the fishermen's diaspora of the diaspora. When considered in accordance with the definition of Vertovee (cited in Suttavut Sena, 2004). However, more than 8 out of 8 migrant fishers mentioned. Their adaptation to social change. When educators synthesize information and linkages to current economic and social conditions in the face of adaptation and face new challenges at all times. People in society have to turn their attention back to some groups in society who are seen as outside the boundaries of formal social order. The people in the boundaries, especially those with power and management in the public sector, will create discourse for marginalized people to be underdeveloped and behind the scenes. It's affect to relationships and the way to behave together is a social structure that has a mutually exclusive relationships. As a result, marginalized groups have difficulty accessing inputs and natural resources. Caused by unequal social, economic and political inequalities. The inadequate social welfare system is poverty, in line with Petchprasert, N. (2003) who synthesizes the research results of the researcher. Poverty development is defined by four factors: (1) attitude towards life or values and personal behavior; (2) access to inputs or natural resources; (3) Social, economic and political inequalities. (4) Inadequate access to social welfare. Thus, looking at poverty is an integrated view of individualism, with emphasis on the behavior of people with structural or systemic perceptions that impede the poor. At the same time, the marginalized will feel insecure and the status quo is ambiguous. They need to find space, resources and time for their stability and identity in society. Married people are able to adjust to the changes of new societies quickly. ((Bung Chai, who's diaspora), interview February 15, 2560; Siriporn Somburana, 2002)

Solutions to the problem of poverty of the fishermen who were displaced from mainstream society is marginalized, the more complicated by the problems of the fishermen's diaspora in each group. To making money for fishermen's diaspora but it doesn't the only one who can help them with well-being and happiness as in the past, before the border. This study offers an alternative and a focus on community welfare through the process of creating Career groups in the community, which were seen as a phenomenon that occurs in the Suk Samran district, Ranong province. It's thought to be one choice that allows the community of fishermen's diaspora has secured basic living without having to face a lot of trouble t. It is essential to create the conditions to achieve with the development of their own lives to secure the future.

Grouping: Community assistance of fishermen's diaspora.

Nowadays, Thai society cannot refuse or ignore the differences of people in Thai society, which are trying to make a difference in the way people live and believe in dignity. The problem of access to medical treatment for displaced, stateless, stateless and stateless people in the Thai state is an important issue that has not yet been addressed. Although this problem is structural inequalities that must be accelerated, don't rush. The Thai government must reach out to help the stateless, stateless and innocent people in Thailand gain basic human rights. The United Nations stipulates that "*The right to good health. Good quality of life It is the right that every human being has. We must look at how all human beings in the world should be treated with humanitarian principles and with human rights principles. This will have no impact on security. Because it has been in that country for a long time. Not a newcomer.*" The Thai government has a Cabinet resolution on March 23, 2010. Issues related to the identification of displaced persons, stateless persons, stateless persons

SICONSEM 2017

and stateless persons in the surveyed Thai state are eligible for medical treatment under National Health Security Act Shortly thereafter, there was a revocation of the rights, resulting in disqualification for the group. Human rights activists have called for the return of displaced, stateless, stateless and stateless people in Thailand. The Fund provides basic public health rights to individuals with disabilities, status and rights (in accordance with Cabinet Resolution 2010) and the Nationality Act (No. 5) 2012 has set up a Thai-Thai diaspora Board and issued a ministerial regulation that allowed Thai-diaspora people to be Thai by law, but sent them to bring them out. ID card for Thais in exile only. The Thai government is trying to open up opportunities for Thainess to be different. There is space in the Thai society together in peace and not alienated. However, not all displaced persons, stateless persons, stateless persons and stateless persons in Thailand will all be eligible for the Fund. There are also people who have fallen asleep and have not been identified yet.

Access to basic public health rights can not only affect the state without the public. Hospitals in the area also have to bear the cost of this because the Ministry of Health's budget allocations to each hospital will account for the population of Thai nationality in the area. Therefore, border areas or highland areas where stateless and stateless people are living are not sufficiently allocated to the population living in the same area as KamPun sub-district and Naka sub-district in Suk Samran district, Ranong province. This has also affected the people in the community to combine the occupations of fish processing and the savings group. The phenomenon is that the fishermen are in exile with other Thai people. Establishing this group to assist members fishermen's diaspora have a better quality of life. People in the community themselves don't feel the difference with the fishermen's diaspora. People in the community feel that they are relatives in the community. Wit who is the community councilman (interview February 16, 2017) say

"... The first issue that the government wants to help the community about people without ID cards is to have ID cards because people who are poor are not eligible for government benefits. However, the community is trying to help as appropriate, because people in the community themselves don't sufficient authority compared to government agencies. The people in the community help each other because we are relatives. Fishermen's diaspora are human like us. We love our lives Likewise, they love their live. They were Thai with ancestors with us because were unlucky to lose the territory of Thailand. In the past, the area where they lived were Thailand's. After the new boundary, the area was Burma. They are must be Burmese with Thai descent, but the Burmese regime does not recognize him as a Burmese. What should we do? We try to prove that blood is Thai, but the lab is very expensive. Do you think they had money to blood test for the lab? Do you know people in the community needs for information that will confirm their identity as Thai?... " (Wit, interview February 16, 1960)

Bung Chai, who's diaspora (interview February 15, 2017), who has no evidence of Thai or Burmese nationality. Have the same opinion as other contributors on community issues, have combined to create small welfare grants, appropriate for non-national and this grant is a privilege in the community with municipality

"... everyone is helping out in the community very well. People with ID cards and no ID cards are members of the group. People in the community do not feel like we are different from them. But people in society will feel that we are marginalized. When we were sick, the people in the community were helping, the damaged fishing boats cooperated to repair. This community has a lot of people, but many people are beginning to have ID cards. Most importantly, people in the community want to confirm that we are Thai ... " (Bung Chai (who's diaspora), interview February 15, 2017)

The human relationships are involved, they are grouped together, housing is created, work is mutually beneficial, cooperative and interdependent. This kind of gathering is called the community after birth, where people gather together and choose their place of residence. Human beings have begun to deal with the things around them in order to be suitable for their livelihood and comfort for life and safety in life. Mankind sometimes manages to seek, create, and sometimes adapt to the natural conditions that best fit the needs of the community. They have traditions, economic and social systems, as well as natural and normative constraints for community living. Make a living happily and enhance the quality of life.

The community will be different contexts depending on the terrain, nature and attitudes of people living in communities, because everyone benefits from different social and environmental contexts. Jeawkok, J. and et al. (2016) say that culture is a human thing, a learning process, a process and a product of human life. The use of culture should change its pattern according to the age and context of society. The culture reveals the different effects of society on holistic because it's help human beings live happily, physically, socially, spiritually and spiritually. It is the use of knowledge, ideas, patterns of action, and the effects of knowledge, thought, and action. When humans need to live together in a community. They are dependent on and are members of society that are responsible for community development with the people of the community, from the product of knowledge, thought, and form of action. For this reason, the collaborative culture has made the community stronger.

The importance of the group and the network will be characterized by the integration of members with the same opinions, collaboration, and common goals. Grouping is for one thing to work together, and when it comes to collaborating, it gives the group more power. Establishing a structured, structured group and a clear working environment will give the group credibility in the community and society. However, it should use the power of the group to drive community development related to local management and resources, as well as to better serve the community, Bung Chad (interview February 15, 2017) say "*... We grouped together to conserve mangrove forests because we have seen the importance of it since the Tsunami of the past. Mangrove forest protects against the danger of very large waves. If, on the day of the Great Wave, there is no mangrove forest, it will damage lives and property. After we helped to take care of the mangrove, the marine resources were abundant. We are working together to find a way out by setting up community savings groups, including scholarships, boat repair, the elderly and the sick. Our support was given to the women's groups, which were supported by Kampong Municipality ...*"

Such a statement corresponds to Jaya, member of the women's groups (interview February 15, 2017). "*... The savings of the community in the past is kept at 1 baht per day. The person who keeps the money keeps walking every day, so he makes trouble for him. Later, it was kept at 365 baht per year. This money for the poor made him unable to offer savings to the women. We are innovating using bamboo as a saving jar once a year. At the end of the day, we will take all our money to help with scholarships, boat repair, elderly help, sick people and people without identification. The assistance provided by the fishing groups and the women's groups is an additional help from Kampong Municipality...*" (Jaya, interview February 15, 2017).

Ann is the community development officer of the Kamphun municipality (interview February 15, 2017), provides information on community welfare at the municipality has been provided to fishermen in the area.

"... The community's welfare is rooted in villagers who take care of the mangroves as a kindergarten to catch fish throughout the year and prevent Tsunamis. Kampong Municipality observes that people in the community find that they have the capacity to cooperate and support each other by providing support to people in the community. However, the important issue of this community that is still awaiting amendment is that Thai fishermen are not Thai nationals because they have no welfare ..." (Ann, interview February 15, 2017)

Figure 1. shows the fishermen's diaspora, they are working, which is repairing fishing gear.

SICONSEM 2017

In the past, community support will be treated as a relative, but when the change of society is focused on external development, there is a growing trend of consumerism. The community is transformed by social flows, resulting in problems. Because of the mainstream culture of society, there is a closure of wisdom, traditional way of life. It changed the way people in the community changed. The equality of people in society is different, the gap of the rich - the poor. The system of the society is different because the person who is in the system is a legal citizen who is taken care of by the government, but the people outside the system are stateless people, displaced persons, stateless people are abandoned. The people in society have been unequally formed racist system. The stronger classes survive, and the weaker classes are abandoned and seen as a burden on society, that is, to create a discourse for them to be the margins of society. However, the villagers' way of life is still largely under-reshaped, thus helping the community. Although the helpers are stateless, diaspora, stateless people, they cannot unite the people in the community. Because they share a common goal to conduct fishing activities that conserve natural resources. In addition to assisting members of the legal community, they also provide assistance to members of the fishermen's diaspora, resulting in a love for unity in the community.

Community welfare: Community rights of fishermen's diaspora

Although the diaspora migrants have a history with the Thai people in Ranong Province, they continue to maintain Thai identity, speaking, writing and practicing Thai culture. They have a strong sense of Thainess and never thought of leaving Thai identity. Even though their ancestors share a history with Thais, they have been living in Burma's territory, but the Thai government has another way to treat Thai-diaspora. Thai government has explicitly applying laws, policies, regulations, announcements and mechanisms of the state of discrimination. It is a creation of another human discourse. They have been saved in society and society, which has transformed the capitalist movement into the mainstream, so that those who are subjected to others can't develop in line with the mainstream.

The borderless communities, stateless people and displaced persons who fish in Tha Klang community, Moo 4, KamPun sub-district and Bang Kluai, Moo 3, Naka sub-district, Suk Samran district, Ranong province. They have bundles and get help from people in the community who are entitled to citizenship in the communities close to the legal profession, including clustering, savings groups and women's groups. The support in this community is similar to the folk welfare of Khamhom, R. (2002), which links the community to the common good of the members, but when the community becomes more complex, community members cannot seek. Resources meet their needs adequately, resulting in resource contagion. Each member of the community has the opportunity to access different resources. The advantage will be the benefit of the community. The disadvantage has become a disadvantaged. Fishermen's diaspora are underserved, making a difference in status and class in the community. Goodman & Peng (1998, cited in Leardkrai, P., 2007) discusses the difference. Economy, leading to income levels differ. Anybody in the community who has access to resources and opportunities is likely to have a high income, wealth, and good quality of life. Whoever does not have access or low access to resources will have low income and poor status with low quality of life. The reason for this is causing inequality in society.

However, inequality is affecting the lives of each person different is the demand and the response is different, so fishermen displaced lacks that certain rights in society, making it impossible to access the resource. The state has aligned itself with Leardkrai, P. (2007), who explained that inequality, which affects the way in which the individual lives, is broken. The difference is that: 1) the right to be a citizen represents the community and is a human being in society. Karnjanapan, A. (2001) further explains that as a citizen of a country is called a civil right. It is a right that all people in the country should receive, in particular, the welfare of the members of the community and the country. Exercise can be performed under the supervision and assistance from the government and the parties that support the rights of the community to not overlook 2) Equality is the nature of the response. To party access to resources thoroughly and evenly, but in practice there is very little that is relevant to the interests and resources are different, thus becoming equal with the appearance of reach. Equal opportunities for equal opportunity are possible in concept, but in practice equality and may be related to power. The state must always determine compliance. However, the welfare state that is focused on equality and equality is very limited. The state cannot equally provide welfare to its people. It is only ideology through the concept of social welfare. At the same time, when the state becomes

involved, both the right to and the equality of access to resources will make people more dependent on the state than self-reliant, so if self-reliance on community-based care is to be emphasized and is backed by the government appropriately. Community rights granted by fishermen's diaspora. It is a gift from the community itself, from the group to help each other, in the provision of community welfare, which is made up of several supporting actors, demonstrates the empowering role of the community in terms of coordinating and coordinating. the context of the need to care for the welfare of the Tha Klang community, Moo 4, KamPun sub-district and Bang Kluai, Moo 3, Naka sub-district, Suk Samran district, Ranong province. The community can help each other care for the welfare of the community who are fishermen's diaspora are assisting health, the profession, the judiciary. And housing. Although some of the fishermen's diaspora are in the process of applying for Thai citizenship and some have not yet applied for registration, they still have rights in the community. Although the flow of capitalism has been the mainstream, the people in the community are trying to scramble resources to keep themselves happy, but the community is trying to help people in the community together without looking at the fishermen's diaspora is another.

The reason for this is that the grouping for community welfare of coastal fishermen in Ranong province. There will be a different way of doing things, like fishing communities in the other Andaman coast. That is, the difference will be to preserve natural resources in order to be able to utilize natural resources, and in the same sense, to combine savings to assure the community. Citizenship is one of the things people in the community and government are trying to help. However, people in the community have a culture of generosity, not only members, but also the exotic fishermen as appropriate. Community culture is love, unity in the community, well-being in the community.

CONCLUSION

Welfare is often seen as a function of the state through social policy. It was started in some European countries in the 18th century, with emphasis on welfare to reduce the difficulties of those who work in the factory. When experiencing problems such as illnesses. (Briggs, 2006) Collaboration in helping many divisional fishermen get Thai citizenship The Department of the Interior of the Ministry of Interior is responsible for managing the status and status of individuals and districts in the district and province. Government agencies have dispatched central officers to work with district authorities to register and verify evidence used to prove, certify the Thai people in exile, support personnel in training, provide legal education, and regulations regarding nationality The central authorities have introduced the procedures required by law to jointly prove, certify the Thai people in exile, and obtain the identity card of the Thai nationality.

However, the fishermen's diaspora who are still under investigation are still not legally protected. The lifestyle of exiled fishermen who are waiting for registration is still required. At times, the illness of fishermen's diaspora necessitates citizenship under the law to make them more vulnerable. Therefore, community support is the only way to make the fishermen's diaspora happier and happier. Relative kinship allows fishermen's diaspora to have community rights and no social exclusion. Consequently, the community has formed a community welfare group for members and fishermen's diaspora, including processing groups and savings groups. For the help of people in the community, the government agencies cannot help. In line with the concept of Pakametawi, P., S. (2009), the welfare regime of public and private agencies that provide services to the people can not be adequately covered and allocated to the rural population and the labor force in the area. The informal sector, which is still in high proportion. The influence of market economy and modernization makes it difficult to live in all dimensions without relying on money.

Therefore, providing community welfare to fishermen's diaspora is giving them rights of the people in the community through a participatory process of management and sharing of benefits. Which started from the community, was affected by the destruction of community resources, including mangroves. After that, people in the community collaborated with the fishermen's diaspora, including: 1) problem analysis, 2) common solutions, 2) joint approaches to solve the problem. Problems arising from the establishment of occupational groups and community savings supported by government agencies (Municipality and Sub-district Administrative Organization) 3) Co-operative Group, 4) The leagues and 5) joint assessment. Without looking at the difference, including the generosity of the community. This reason is a quality

SICONSEM 2017

community, which Masae, A. (2011) describes the quality of society as a result of recognizing the potential of people through participation in social activities and activities related to the development of the people. While Chaiyaporn, S. (2012) studied the quality of society in the view of the people in the community, it was found that the society was peaceful, harmonious, self-reliant, united, undivided and forgiving. Lisa Hudson and Chirs Chamman, (2000) describe the social capitalist theories of social capital. Human capital or human capital is the part of economic production that is latent in human form. Knowledge, ability, experience, skill while Keesing (1962) describes the relationship of people in a society as a relationship of status. Roles and duties Social interaction is something that everyone in the organization must create together for comfort and order, so everyone goes in the same direction. Mutual support in communities that don't look at other things in society is recognized as leading to a quality society. It is therefore a collaborative effort to provide community welfare, thus, a form of collaborative work in problem solving and community development, while Multan Nakabudt, A. (2002) states that social capital is a factor that makes community welfare work. Success depends on belief in the value of networking, unity, encouragement, problem solving, value creation and community.

These helpers are not systems that are understood in return by people in the community and fishermen's diaspora have not the other in the community. People in the community harmonious and happy, which is a good example for other communities.

SUGGESTION

1. Policy Recommendations to Bring Research Results to the Development Task

Development and implementation of community activities should be in-depth and clear, and encourage people in the community to identify problems, find solutions and prevent problems themselves, and build community awareness. Therefore, the agency that promotes self-driven communities should emphasize the importance of self-reliance rather than reliance on the community.

2. Suggestions for Future Research

This study describes the phenomenon of community welfare for fishermen's diaspora in Ranong, which may be selected in other provinces to compare the similarities and differences and it is recommended to study the development and implementation of the fishermen's diaspora in community welfare as a continuation of knowledge

ACKNOWLEDGMENTS

This research is a part of the thesis "The Process of Driving Community Welfare by Fishermen on the Andaman Coast of Southern Thailand" which supported by Office of the Higher Education Commission (OHEC), Faculty of Liberal Arts and Community Problems Solution Scholarship from Graduate School, Prince of Songkla University which I would like to thank.

REFERENCES

- Briggs, A. (2006). The Welfare State in Historical Perspective, in Pierson, C. and Castles, F. G. (eds.), *The Welfare State Reader*, pp. 16-29. Cambridge: Polity Press.
- Chaiyaporn, S. (2012). *Model and process of social quality of community*. Bangkok: National Institute of Development Administration. [in Thai]
- Jeawkok, J., Yammai, S. & Sangharat, U. (2016). Norah and Health of People and Their Community. *Thai Case Study Journal*, 13(1); 150-176. [in Thai]
- Karnjanapan, A. (2001). *Social Capital and Community Rights in the Community's Viewpoint: Local Thoughts on Rights, Power, and Resource Management*. Bangkok: Thailand Research Fund. [in Thai]
- Keesing, Robert M. (1962). *Cultural Anthropology : A Contemporary Perspective*. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Khamhom, R. (2014). *Community Welfare and Thai Society*. 4th ed., amended. Bangkok: Thammasat University Printing Press. [in Thai]
- Lisa Hudson and Chirs Chamman. (2002). *The Measurement of Social Capital in the United States*. Paper prepared for the International Conference on the Measurement of Social Capital in London.

- LoesKai , P. (2007). *Successful concept and model of community welfare*. Master's thesis Public Administration for Management Bangkok: Thammasat University. [in Thai]
- LoesKai , P. (2007). *Successful concept and model of community welfare*. Master's thesis Public Administration for Management Bangkok: Thammasat University. [in Thai]
- Masae, A. (2011). Role of co-operative activities in enhancing social well-being in Thai rural communities: Case study of two communities in the South. *Rom Phruet Journal*, 29 (1): 9-38. [in Thai]
- Nakabudt, A. (2002). *Social Capital and Civil Society in Thailand*. Bangkok: Thailand Research Fund. [in Thai]
- Pakametawi, P., S. (2009). *Periscope literature and knowledge synthesis*. Community welfare in Thailand Bangkok: The Thailand Research Fund. [in Thai]
- Petchprasert, N. (2003). *Synthesis of the Overview of Welfare System Development for the Impoverished and the Disadvantaged in Thai Society*. Bangkok: Economics and Political Science Study Center, Faculty of Economics, Chulalongkorn University. Community Organizations Development Institute. [in Thai]
- Petchprasert, N. (2003). *Synthesis of the Overview of Welfare System Development for the Impoverished and the Disadvantaged in Thai Society*. Bangkok: Economics and Political Science Study Center, Faculty of Economics, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Phanggam, K. (2007). *Promote public participation in decentralization Local constitutional*. Bangkok: Mister copy printing. [in Thai]
- Phothisa, C. (2006). *The science and art of qualitative research*. 2nd. Bangkok: Aammarin printing. [in Thai]
- Scnakam, Th. (2004). *The concept of the diaspora with ethnic studies in the Ethnographic Approach*. Bangkok: Sirindhorn anthropological center. [in Thai]
- Somburana, S. (2002). *Garbage keeps alive: life trash sells experience, people pick up old fashioned trash, in a man's life of identity with meaning*. Bangkok: Sirindhorn anthropological center. [in Thai]

Individual Interviews

- Ann who respondents. Jeawkok, J. who interview, Tha Klang community, Moo 4, KamPun sub-district, Suk Samran district, Ranong province. On February 15, 2017.
- Bung Chad who respondents. Jeawkok, J. who interview, Tha Klang community, Moo 4, KamPun sub-district, Suk Samran district, Ranong province. On February 15, 2017.
- Bung Chai who respondents. Jeawkok, J. who interview, Tha Klang community, Moo 4, KamPun sub-district, Suk Samran district, Ranong province. On February 15, 2017.
- Jaya who respondents. Jeawkok, J. who interview, Tha Klang community, Moo 4, KamPun sub-district, Suk Samran district, Ranong province. On February 15, 2017.
- Wit who respondents. Jeawkok, J. who interview, Tha Klang community, Moo 4, KamPun sub-district, Suk Samran district, Ranong province. On February 15, 2017

No. 0554.10/RDI 1278

Research and Development
Institute, Nakhon Pathom
Rajabhat University, Muang,
Nakhon Pathom 73000,
Thailand

17 November 2017

Subject: Acceptance Letter

Dear Jirachaya Jeawkok, Wanchai Dhammasaccakarn and Kasetchai Laeheim,

We are glad to inform you that your paper entitled "Community Welfare: Welfare with a Cultural Background" has been accepted as presentation and it will be published in either the Journal of Thai Interdisciplinary Research (for selected paper) or the online proceedings.

By the way, please pay registration fee by 7th December, 2017 in order to get early bird registration fee. We are looking forward to welcoming you to the International Conference of "Multidisciplinary Approaches on UN Sustainable Development Goals" (UNSDGs), December 28th – 29th, 2017. The conference will take place at the Hotel Windsor Suites & Convention, Bangkok, Thailand (<http://www.windsorsuiteshotel.com>)

Thank you for your interest in our conference

Yours sincerely,

(Assistant Professor Dr. -Ing. Phatcharasak Arlai)

Vice President

Nakhon Pathom Rajabhat University

Research and Development Institute
Tel.: (+66) 34 109 300 ext. 3909, (+66) 34 261 053
Fax: (+66) 34 261 053
E-mail: unsdgs2017@webmail.npru.ac.th
Website: <http://dept.npru.ac.th/unsdgs2017>

Community Welfare: Welfare with a Cultural Background

Jirachaya Jeawkok¹, Wanchai Dhammasaccakarn², Kasetchai Lachem²
and Preedee Shoteshong³

¹ Ph.d.(candidate), Human and Social Development department, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla, Thailand 90112

² Associate professor Dr. in Human and Social Development department, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla, Thailand 90112

³ Associate Professor Dr. in Political Development Council, Chaengwattana Road, Thung Song Hong, Chaengwattana Road, Laksi, Bangkok 10210

Abstract

This qualitative study aimed to describe the phenomenon community welfare with a cultural background of fishermen on the Andaman coast in southern Thailand. The study performed through intensive interview as well as observation with both local community welfare receivers and non-receivers in total 16 key informants. The study results were analyzed, classified, encoded, interpreted and compiled to describe the data. The study found that the Community welfare is the management of a community's natural resources with the focus on culture. It guarantees that the community can dictate its own quality way of life. Community members should feel safe, with regards to their lives and properties, education, health, shelter, work and income, administration of justice, and social service. These may be in the forms of things, money, or gratitude. It concerns life from the moment of birth until death.

Keywords: Community Welfare, Cultural Background, Fishermen

1. Introduction

“...In developing a country, one must follow certain steps. First, one must lay the foundation, which is sufficiency in having, eating, and using for the majority of the population, and by using equipment that is not costly but accurate by its principles. Having laid a firm foundation which is adequately ready and practical, one then builds the prosperity and economic status at a higher level respectively...” [1]

The student would like to respectfully engage the royal guidance of His Majesty King Bhumibol Adulyadej as the preamble to this article, due to his Middle-Path work ethics and approach which accorded with the things that surrounded him and was truly practical. He was conscientious and always inventing new ways for development, focusing on maximum benefits for his people. He was a role model worthy of imitation for living well, in alignment with the approach of community welfare, in which everyone can live together as valued individuals, with dignity, virtues, good quality of life, and capability of self-sufficiency. Therefore, in this

---

*Corresponding author; e-mail: jk.jirachaya@gmail.com

article, the student will explain the meaning of social welfare, the approach to community welfare management, the forms of community welfare management, the difference between community welfare and social welfare, and “exploding from within” community welfare, which was the work approach of King Bhumibol.

During the past 50 years, developmental effects—development of which is focused on economy and material sophistication—resulted in the degradation of religious beliefs, which had been a spiritual anchor and cultural origin. Relationship amongst community members which have been marked by kindness, goodwill, reliance, and dependability, has now changed from kindness giving into monetary trading. Government agencies are viewed as giving agencies, and therefore villagers must request permission for various projects from them. In addition, the effects of development have diminished the villagers’ power in managing their community’s natural resources and even in allocating their own agricultural produce. Furthermore, past development has lessened the villagers’ capability for sustainable living, for they were led to produce, sell for a lot of money, then spend in order to satisfy their demands. This has caused them to rely on external factors and to lack stability in living, because they are always restricted by outside determinants. Meanwhile, culture is what man has earned through learning, and is a process and product that will forever walk side-by-side with man. However, in utilization of culture, changes and adjustments can be made according to present times and factors, but still with the same objective; that is, to help humans live well physically, mentally, emotionally, socially, and spiritually. Thus, this equates to utilizing the fruits of knowledge, thoughts, and forms of behaviors. [2]

Thus, the student would like to actualize “explosion from within,” the work principle of King Bhumibol, by utilizing community culture—a social capital—for community welfare. If viewed only from the surface, “community welfare” is a guarantee for its members’ “live well, eat well, be happy” way of life. However, at its core veracity, underneath the “live well, eat well, be happy” theme lie the relationships of man-and-man and man-and-nature, which are characteristic of village culture. These core values enable happiness living amidst today’s social influences that storm for competition.

As explained above, the researcher is interested in studying community welfare : welfare with a cultural background on the Andaman coast in southern Thailand, which promotes community welfare in cultural, facilitates the learning process of community welfare, and exemplifies the community as a stable, prosperous and sustainable community.

2. Purposes

To describe the phenomenon of community welfare with a cultural background of fishermen on the Andaman coast in southern Thailand.

3. Methods

Key informants

Specific selection criteria was employed to provide a group of informants who were able to address the research problem deeply which would be beneficial to the research. The respondents were knowledgeable in the subject area. There were 3 groups in total: 1) villagers and fishermen who receive community welfare 2)

---

*Corresponding author; e-mail: jk.jirachaya@gmail.com

Community directors and community welfare providers. 3) Professional leaders and career representatives total 16 key informants.

Content

This study uses the concept of community welfare. The researchers used the Community Welfare of the Community Organizations Development Institute defined community welfare as the creation of guarantee for the confidence of community members, which comprehensively included everything that gave better life to community members, might it be in the forms of money, gratitude, support, or anything that related to life from birth till death.[3] Researchers use the Cultural Background's Khamhom, R said that welfare pluralism diversifies services according to the culture, custom, beliefs, and values of people in a community. It also gives importance to participation by all parties—individual, private, and public sectors—in servicing the society in alignment with the problems, locations, and groups. It also focuses on work integration according to the readiness and suitability of each location. For this reason, community welfare is similar to welfare pluralism. [4]

Research tools

1. Observations are participatory and not involved. The method of observation of the researcher is to determine the purpose of observation. When the researcher was on the field, observe the context of the general condition of the area and observe the social behavior associated with the research.

2. The interviews were conducted by interviewers in accordance with the researcher's questionnaire based on objectives and interviewed on the issues that occurred during observation. In-depth interviews are used for in-depth interviews. However, contextual interviews may be adapted in area.

Research area

1) Pa Khlok sub-district, Thalang district, Phuket province, 2) LaemSak sub-district, Aow Luk district Krabi province, 3) Tha Kham sub-district, Palian district, Trang province, 4) Tammalung sub-district, Mueang district, Satun province, 5) Khlong Khan sub-district, Takua Thung district, Phang Nga province, 6) KamPun sub-district, Suk Samran district, Ranong province.

Data analysis

Observation and interview were used to gain data. Data were then synthesized, content analyzed to the objectives and the conceptual framework in the study. [5]

4. Results and Discussion

Social Capital and Community Culture Toward “Explosion from Within”

The humans create culture, and culture creates humans, thus the holism of humans is one with culture. Culture has the characteristic of being learned, accumulated, and passed on by humans; it is a process and product that lives alongside humans. If culture is viewed superficially, one cannot reach the true understanding of culture creation's purpose. Therefore, the use of community culture in development will help to create mutual dependency in the man-nature relationship, so that people in the community can be more dependent on inside rather than outside resources. [2]

---

*Corresponding author; e-mail: jk.jirachaya@gmail.com

"Explosion from within" signifies development that focuses on fortifying the people and families in the community, so that they are first ready for development, before stepping out to outside society. It is opposed to bringing development from outside society into the community and villagers, of which many communities are not ready for and cannot adjust accordingly to the changes, thus possibly leading to failures.[6] The developmental process that uses the power of culture is the society's true capital. It is development by people in the community for the community, which is regarded as sustainable development. Issues from key informants are consistent with Boonpanya, B. proposed the concept of the competition-for-resources crisis in today's world. He wrote that the crisis is due to Western social development and discourse by capitalistic sects in many countries, including Thailand. In giving prominence to material possession, competition in trade, and investment, which imply competition for resources, people are turning their backs to the "roots of culture." Many times this course of development prohibits villagers from reaching their resources. Thus, villagers create their own discourse to protect their leverage power and capital, by their use of local knowledge, thoughts, and environment. This is the "social capital" that builds a holistic network of harmonious relations, whose accumulation over time has turned into shared empathy among people in the community. [7]

Karnjanapan, A. viewed social capital as being critical to today's social development, such as in the areas of social support, charity, opportunity distribution, and rights defense. In raising social funds, one must consider 3 basic principles: (1) Basic approach and vision of Thai welfare, (2) basic approach of autonomous private agencies in Thai society, and (3) approach for supporting autonomous private agencies in their adjustment of roles and relations in order to measure up to changes in modern structure. Social rules and regulations for rewards or compensation and mutual use of benefits are all forms of social capital, which give equal, rightful opportunities to its members in accessing resources. [8] Meanwhile, Issues from key informants 3 topics are consistent with Phrompakping, B asserted that in analyzing social capital, one must do so in tandem with cultural capital. To briefly summarize, social capital is a horizontal and vertical social relationship between individuals, institutions, and organizations, which may be in the forms of individual, group, or network. It includes values and standards that society holds onto the influence the way of life and production method of community families. [9]

In conclusion, community culture can explain the relationships between people in the community, and may be an important factor in encouraging members to collaborate in team work and in reviving community unity, for it is a product created and passed down by the community.

Social Capital and Management of Community Welfare

At the present, in both rural and urban communities, various organizations and groups have been set up, either under government policy or community-established groups, in order to support and sustain their communities [10]. Social capital is included in these networks of organizations, along with standards, values, and mutual understanding in order to effect collaboration in the group and between groups. Meanwhile, Issues from key informants (2017). Groups that are strong will increase their roles to the development of the society; these groups have rules that specify the management of welfare for their members, or the management of activities within the community that benefit the common good. Issues from key informants are consistent with

---

*Corresponding author; e-mail: jk.jirachaya@gmail.com

Boonyaratanasunthorn, J. presented an approach to managing community welfare which can be carried out in community development activities with differing details for each community, and can be summarized into 3 points: 1) The manner of fund raising for use in the creation and improvement of work for members of the community by mutual fund accumulation; 2) the manner of development by relying on the community's capability for unity in carrying out economic activities in order to reduce outside exploitation; 3) the manner in establishing an organization that gives support or capital for running activities that resolve community issues completely. The purpose of such establishment is to help those who face hardship as its first step, then after receiving profits, the revenue can be used to manage community welfare, such as medical units to alleviate disaster victims, handicapped individuals, and impoverished elders and children.[11] Furthermore, Organization for economic cooperation and development (2001) additionally announced that social capital will be created at the levels of family, community, company, institution, or agency at the national and regional levels. In general, the approach to social capital relates to the approach to society and population. However, the connection between "trust" and "network" is dependent upon public institutions and organizations.[12]

Moreover, Poshnukul, S. P. studied welfare on the foundation of culture. It derives from the concept of giving value and importance to community culture, and the clash between government, market, and community, in that outside dependency has been dominated by capitalism and the government. In this matter, a community's indicator of strength is its capability to retain its unique characteristics and determine its own direction. Community is still free to determine its production in order to satisfy the demands of its families and community; and community can still preserve its values system and cultural foundation. In fact, most studies explain that changes in a community's way of life correlate with changes in the economy, especially the production system. Thus, changes in rural areas are clearly evident.[12] Issues from key informants (2017) The concepts of community culture, social capital, and fortification of local communities can help the student to understand and explain the development of community welfare under the framework of community culture. It helps the student to see dimensions of self-sustainability in communities.

The results of community welfare management are the blossoming of good relations between members of the community, mutual support, feelings of confidence, pride, honor, and happiness, both physically and mentally. Additionally, Wetyachai, A. and Yodkamolsart, S. formulated the management of community welfare. Important aspects of managing welfare of a cultural basis are to support religious places is an important source of welfare since times past. For example, in Buddhist communities, the disadvantaged would ordain in order to receive education from temples. Some were ordained in order to receive food to feed their families.[13] In Muslim communities, charity giving of zakat is a support system according to Islamic principles, which believe that all Muslims with income have the duty to aid the disadvantaged by giving 2.5% of their annual income. Receivers of zakat fall into 8 categories, such as those without possession or tools to make a living, those without tools to earn a living which will adequately satisfy standard needs, those who have freed themselves from slavery, those who need support for continuing education, those with debts, and those who face difficulties while traveling.

---

*Corresponding author; e-mail: jk.jirachaya@gmail.com

Community Welfare: Welfare Based on Culture

Community welfare is the building of guarantee, so that its members may be confident in matters of education, health, dwelling, work, income, recreation, justice process, and social service. It betters everyone in the community, and may come in the forms of things, money, kindness, or help. It intertwines with its members' way of life from birth till death. Community welfare is a social act; therefore, it needs the collaboration and learning of people in the community. It gives the people maturity of wisdom, good relationships, and feelings of pride, eligibility, honor, and happiness, or what they say, "Live well. Eat well. Be happy." It is regarded as development with culture as its basis. It focuses on building strength for the people and families in its community, by first making them ready to receive development, or "to explode from within," which is King Bhumibol Adulyadej's work approach.

However, this synthesis considers monetary welfare as monetary support for "buying" outside welfare, so that its members may be guaranteed "access" to the welfare produced by the government and market (for example, education and medical care), not welfare produced by the community itself. On the other hand, for welfare based on the foundations of culture and resource, the community itself is the producer of welfare, such as the production and exchange of food, medicine, clothing, and danger protection. Modern community welfare which creates some sort of guarantee by the community itself is an endeavor that should be encouraged (especially when it results in social and mental development). Moreover, the author is of view that each community should be able to see its role as being more than simply providing welfare through other monetary organizations, because in actuality, each community is capable of welfare provisions in many ways, as follows.

(1) Creation of guarantee or financial service for its members to gain access to welfare provided by the government and market (as is done by many groups at the present).

(2) Production of welfare by the community for the community. Due to the limited budget of each community, production of welfare should be chosen according to its effects on the community's identity, way of thinking, and culture (because the government cannot do this better). It is a welfare production that utilizes local wisdom, workforce, and resources.

(3) Creation of a community network to push forward policies in order for the government and market to produce quality welfare which better aligns with the needs of communities.

The creation of networks can reflect the relationships and agglomeration of the people in the forms of network groups with various interconnecting ties, in which members of the networks generally exhibit similar characteristics, such as inclinations for the same types of sports or occupations. This also includes groups of relatives and friends (Issues from key informants, 2017). From the explanation in the work of Norat, C. it can be seen that the management of community welfare relates to and is important to the local economy. He categorized types of community welfare in line with the categories of social welfare; that is, community welfare is composed of:[14]

---

*Corresponding author; e-mail: jk.jirachaya@gmail.com

Community service means welfare in order to prepare for and manage the community economy, such as ways of living, eating, and using, as well as physical and mental health, by collaboration of similar strong members.

Community insurance means welfare from the process of distribution and consumption of the community economy, such as family insurance, community insurance, and environmental insurance, in which stronger members temporarily manage for weaker members.

Community charity means welfare from the process of distribution and consumption of the community economy (gratuitous), such as merit festival and sharing, in which stronger members or laypeople organize for weaker members or the ordained. It is noteworthy that Norat, C's categorization considers the relationship between the giver and receiver, in a way that relies on and is dependent on one another.

5. Conclusions

Community welfare is a social act, thus it entails cooperation and education of people in the community, so that the community may have cognitive maturity, mutual understanding, and feelings of stability and confidence, and may live eligibly, honorably, and happily.

Cultural Background In the article, fishermen's community culture is characterized by its holism and dynamics. Each dimension and component of culture interconnects itself and with the external system, until they cannot be differentiated. The fishermen dynamically move and adjust according to the context and time.

Recommendations

1. Policy Recommendations to Apply Research Results in Practice

The implementation of community activities regarding community welfare should be in-depth and clear. The activities should encourage people in the community to be able to identify problems, find solutions and prevent problems themselves. This will help raise community awareness of building a strong community. State organization should promote self-driven communities rather than communities which are always dependent on state's assistance.

2. Suggestions for Future Research

This study describes the phenomenon of community welfare with a cultural background of fishermen on the Andaman coast in southern Thailand. Future research may be done in one provinces to describe in the cultural background depth to community depth of the province. It is also recommended to study the development and implementation of community welfare systems among fishermen.

6. Acknowledgements

An article in partial fulfillment of the thesis: The process of driving community welfare by fishermen on the Andaman coast of southern Thailand. Funded by the Office of the Higher Education Commission, Faculty of Liberal Arts and Graduate School, Prince of Songkla University.

---

*Corresponding author; e-mail: jk.jirachaya@gmail.com

7. References

- [1] **Royal Guidance in the Commencement Ceremony of Kasetsart University at the University Auditorium on July 18, 1974.** Retrieved on August 9, 2016, from <http://www.sa.ku.ac.th/king-spku/2517-1.htm>
- [2] Jeawkok, J., Yammai, S. & Sangharat, U. **Norah and Health of People and Their Community.** *Thai Case Study Journal.* 2016, **13** (1); 150-176.
- [3] Community Organizations Development Institute. **Handbook for the Actuation of Community Welfare Support Project.** Bangkok in Thailand: Appa Printing Group. 2009.
- [4] Khamhom, R. **Community Welfare and Thai Society.** 4th ed., amended. Bangkok in Thailand: Thammasat University Printing Press. 2014.
- [5] Phothisa, C. **The science and art of qualitative research.** 2nd ed. Bangkok in Thailand: Aammarin printing. 2006.
- [6] Office of the National Economics and Social Development Board. **Learning from the Work Approach of the King ;** 2008 [cited 9 August 2016]. Available from: http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20150728110135.pdf
- [7] Boonpanya, B. **Three Decades of Community Culture Approaches.** Bangkok in Thailand: October Printing Press. 2001.
- [8] Karnjanapan, A. **Social Capital and Community Rights in the Community's Viewpoint: Local Thoughts on Rights, Power, and Resource Management.** Bangkok in Thailand: Thailand Research Fund. 2001.
- [9] Phrompakping, B. **Report of Research, Formation, Re-Production, and Expansion of Social Capital in Rural Northeastern Thailand.** Bangkok in Thailand: Thailand Research Fund. 2004.
- [10] Rojpaisarnkij, K. **Development of Integration Methods of Community Welfare Funds Network at the District Level, Chachoengsao Province.** Rajabhat Rajanagarindra University. 2007.
- [11] Boonyaratanasunthorn, J. **Community welfare: Approaches and Methods for Knowledge Creation and Development of Thai Society.** Thammasat University. 2004.
- [12] Organization for Economic Cooperation and Development. **The Well-being of Nations: The Role of Human and Social Capital.** Paris: Organization for Economic Cooperation and Development. 2001.
- [12] Poshnukul, S. P. **Literature Criticism and Knowledge Synthesis of Community Welfare in Thailand.** Bangkok in Thailand: Insitution of Knowledge Development for Community Happiness. 2009.
- [13] Wetyachai, A. & Yodkamolsart, S. **Social Welfare the Villager Version.** Economics and Politics Study Center, Faculty of Economics, Chulalongkorn University. 2003.
- [14] Norat, C. **Thai Rural Community Welfare.** Doctoral dissertation, Faculty of Social Administration. Bangkok in Thailand: Thammasat University. 2003.

---

*Corresponding author; e-mail: jk.jirachaya@gmail.com

Individual Interviews

- Ann who respondents. Jeawkok, J. who interview, Tha Klang community, Moo 4, KamPun sub-district, Suk Samran district, Ranong province, Thailand. On February 15, 2017.
- BandMad who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Pa Khlok sub-district, Thalang district, Phuket province, Thailand. On February 6, 2017.
- BangDum who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Pa Khlok sub-district, Thalang district, Phuket province, Thailand. On February 6, 2017.
- BangLae who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Khlong Khan sub-district, Takua Thung district, Phang Nga province, Thailand. On February 12, 2017.
- BangLao who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Pa Khlok sub-district, Thalang district, Phuket province, Thailand. On February 6, 2017.
- Bangmad Leamsak who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Ao Nam community, Leamsak sub-district, Ao Luek district, Krabi province, Thailand. On February 9, 2017.
- BangMee who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Moo 1, Tha Kham sub-district, Palian district, Trang province, Thailand. On February 7, 2017.
- Bung Chad who respondents. Jeawkok, J. who interview, Tha Klang community, Moo 4, KamPun sub-district, Suk Samran district, Ranong province, Thailand. On February 15, 2017.
- Bung Chai who respondents. Jeawkok, J. who interview, Tha Klang community, Moo 4, KamPun sub-district, Suk Samran district, Ranong province, Thailand. On February 15, 2017.
- KaCha who respondents. Jeawkok, J. who interview, Tha Klang community, Moo 2, Tammalung sub-district, Mueang district, Satun province, Thailand. On February 5, 2017.
- KoSee who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Khlong Khan sub-district, Takua Thung district, Phang Nga province, Thailand. On February 12, 2017.
- Muaenjai who respondents. Jeawkok, J. who interview, Tha Klang community, Moo 1, Tha Kham sub-district, Palian district, Trang province, Thailand. On February 7, 2017.
- PeeDew who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Moo 2, Tha Kham sub-district, Palian district, Trang province, Thailand. On February 7, 2017.
- Peeya Aoboto who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Ao Nam community, Leamsak sub-district, Ao Luek district, Krabi province, Thailand. On February 9, 2017.
- To-ei-mum who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Moo 3, Tammalung sub-district, Mueang district, Satun province, Thailand. On February 5, 2017.
- WaDin who respondents. Jeawkok Jirachaya who interview, Ao Nam community, Leamsak sub-district, Ao Luek district, Krabi province, Thailand. On February 9, 2017.

---

*Corresponding author; e-mail: jk.jirachaya@gmail.com

ภาคผนวก ต

แบบตอบรับการนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานภาครัฐ

ที่ กบ๗๕๙๐๑ / ๕๖๖

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมสัก
อำเภออ่าวลึก กบ ๘๑๑๑๐

๗

พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบขอบคุณที่อนุเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย

เรียน ประธานหลักสูตรปริญญาคุษภัญบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ ศร.๐๕๒๑.๑.๑๑๐๒/๐๐๙๗ ลว. ๙ ตุลาคม ๒๕๖๐

ตามที่นายจิรัชยา เจียวก๊ก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และคณะผู้วิจัย ได้จัดส่งข้อมูลผลงานวิจัยเรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามันในภาคใต้ของไทย (The Process of Driving Community Welfare by Fishermen on the Andaman Coast of Southern Thailand) นั้น

ในการนี้องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมสัก ขอแจ้งให้ทราบว่าเมื่อตรวจทานข้อมูลผลวิจัยดังกล่าวเป็นสิ่งสะท้อนทุนทางสังคมและวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี และจะนำข้อมูลเกี่ยวกับผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา กำหนดนโยบายที่ส่งเสริมสวัสดิการชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมสัก เพื่อให้เกิดความยั่งยืนความเข้มแข็งและการจัดการที่ดีต่อไป จึงขอขอบคุณ นายจิรัชยา เจียวก๊ก และคณะ ที่เอื้อเฟื้อผลงานวิจัยดังกล่าวมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิทยา เปรมมณัส)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมสัก

สำนักปลัด อบต.แหลมสัก

โทร. ๐๗๕-๖๕๖๑๖๐ / โทรสาร ๐๗๕-๖๕๖๑๖๐

www.lamsak.go.th

“ยึดมั่นธรรมาภิบาล บริการเพื่อประชาชน”

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นายจิรัชยา เจียวก๊ก	
รหัสประจำตัวนักศึกษา	5811130005	
วุฒิการศึกษา		
	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
วุฒิ		
พยาบาลศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2551
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2555

ทุนการศึกษา

- ได้รับทุนการศึกษา ทุนในดิงเกล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประจำปี 2548
- ได้รับทุนจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คือ ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ ประจำปีงบประมาณ 2556
- ได้รับทุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โครงการทุนพัฒนาอาจารย์และบุคลากร สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2559
- ได้รับทุนจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คือ ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อการแก้ไขปัญหของชุมชน ประจำปี 2560
- ได้รับทุนวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จากเงินกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2560

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

- พ.ศ. 2552-2556 พนักงานมหาวิทยาลัย (วิชาชีพเฉพาะ) ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ระดับปฏิบัติการ ฝ่ายบริการพยาบาล โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- พ.ศ. 2557-2558 อาจารย์ประจำสาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน/การเผยแพร่ในการประชุมวิชาการระดับปริญญาเอก

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานในวารสาร

- จิรัชยา เจียวก๊ก, วันชัย ธรรมสังการ, เกษตรชัย และหิม และอุทิศ สังขรัตน์. (2560). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามัน. *วารสารพัฒนาสังคม*, 19(2): 31-35.
- จิรัชยา เจียวก๊ก, วันชัย ธรรมสังการ, เกษตรชัย และหิม และอุทิศ สังขรัตน์. (2560). ค้นหาปลากับทุนทางสังคม: สวัสดิการชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 6(1)

การเผยแพร่ในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ

Jirachaya Jeawkok, Wanchai Dhammasaccakarn, Kasetchai Laeheem and Utit Sangkarat. (2017). *Community Welfare: Community Rights for Fishermen's Diaspora in the Andaman coast*. In the Sintok International Conference on Social Science and Management (SICONSEM 2017) , December 4th – 5th, 2017.

Jirachaya Jeawkok, Wanchai Dhammasaccakarn, Kasetchai Laeheem and Preedee Shoteshong. (2017). *Community Welfare: Welfare with a Cultural Background*. In the International Conference of “Multidisciplinary Approaches on UN Sustainable Development Goals” (UNSDGs), December 28th – 29th, 2017.

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน/การเผยแพร่ในการประชุมวิชาการ

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานในวารสาร

จิรัชยา เจียวก๊ก และเขมรัฐศา เข้มมะลวน. (2558). การปรับด้านสังคมของผู้ป่วยโรคระกอกตาเป็นแผลอักเสบติดเชื้อ. *วารสารจักษุธรรมศาสตร์*, 10(2); 1-12.

จิรัชยา เจียวก๊ก และวันชัย ธรรมสัจการ. (2556). ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 11(1); 39-46.

จิรัชยา เจียวก๊ก, วันชัย ธรรมสัจการ และปรียา แก้วพิมล. (2558). การคงอยู่ และความตั้งใจลาออกจากงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย จังหวัดสงขลา. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 55(3); 109-144.

จิรัชยา เจียวก๊ก, สันติชัย แยมใหม่, ยูวัลดา ชูรักษ์. (2558). พม่า : แรงงานพลัดถิ่นในหาดใหญ่, *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 4(2); 15-28.

จิรัชยา เจียวก๊ก, สุภาวี หมัดอะด้า และอัสมา เกษตรกาลาม์. (2556). การรับรู้และพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้ป่วยต่อหีน. *วารสารจักษุธรรมศาสตร์*, 8(2) ; 29-44.

จิรัชยา เจียวก๊ก และสันติชัย แยมใหม่. (2558). การพัฒนานักศึกษาด้วยวงจรเดมิ่ง : กรณีศึกษาคณะกรรมการนักศึกษาประจำคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ในบทเรียนรู้การพัฒนาสุขภาวะทางปัญญา. ปรียา แก้วพิมล (บรรณาธิการ). สงขลา: เค ก๊อปปี.

จิรัชยา เจียวก๊ก และสันติชัย แยมใหม่. (2559). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 14(1); 91-107.

จิรัชยา เจียวก๊ก, สันติชัย แยมใหม่ และอุทิศ สังขรัตน์. (2559). โนราภิสุขภาวะของคนและชุมชน. *วารสารไทยคดีศึกษา*, 12(2); 150-176.

จิรัชยา เจียวก๊ก, สันติชัย แยมใหม่, ยุทธกาน ดิสกุล และ ดวงกมล ดีพันธุ์. (2558). หวยสัตว์: เศรษฐกิจชายขอบในสังคมภาคใต้. *วารสารไทยคดีศึกษา*, 12(2); 177-208

จิรัชยา เจียวก๊ก, สุภาวี หมัดอะด้า และเขมรัฐศา เข้มมะลวน. (2558). ความรู้ ความสามารถของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุหลังผ่าตัดต่อกระดูก. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 13(1); 35-45.

- สันติชัย แยมใหม่ จิรัชยา เจียวก๊ก และฉัตรจงกล ตุลยนิษกะ. (2559). ไอโซเด็กวัตเจตีย์: ฝักกับการพัฒนาสังคม. *วารสารไทยคดีศึกษา*, 13(2); 151-184.
- สันติชัย แยมใหม่ และจิรัชยา เจียวก๊ก. (2558). โนราคล้องหงส์ : ความสยบยอมของความเป็นหญิงในพิธีโนราโรงครู. *วารสารไทยคดีศึกษา*, 12(1); 29-66.
- สันติชัย แยมใหม่ และจิรัชยา เจียวก๊ก. (2559). ครูหมอนโนรา : กุศโลบายสร้างเสริมสังคมสันติสุขของสังคมภาคใต้. *วารสารศิลปากร*, 36(2); 127-148.

การเผยแพร่ในการประชุมวิชาการระดับชาติ

- จิรัชยา เจียวก๊ก, สันติชัย แยมใหม่, ยุทธกาน ดิสกุล. (2559). “การจัดการความรู้สู่การพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” ใน *การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีการศึกษา 2559* ในวันพฤหัสบดีที่ 26 พฤษภาคม 2559. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- จิรัชยา เจียวก๊ก, วันชัย ธรรมสัจการ และปรียา แก้วพิมล. (2556). “การคงอยู่ในงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย จังหวัดสงขลา” ใน *การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ประจำปีการศึกษา 2555. วันที่ 16 มีนาคม 2556 ณ ห้องมณีนพรัตน์ สมาคม อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๔๘ พรรษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. หน้า 432-438. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น เอเซีย.*
- จิรัชยา เจียวก๊ก, สันติชัย แยมใหม่, ยูวัลดา ชูรักษ์, ยุทธกาน ดิสกุล และ ฉัตรจงกล ตุลยนิษกะ. (2559). “ความสัมพันธ์ในครอบครัวของชุมชนหลังสนามกีฬาหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” ใน *การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติหาดใหญ่วิชาการครั้งที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2558* ในวันพฤหัสบดีที่ 23 มิถุนายน 2559. หน้า 150-158. สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จิรัชยา เจียวก๊ก, สันติชัย แยมใหม่, ยูวัลดา ชูรักษ์, และฉัตรจงกล ตุลยนิษกะ. (2558). “คนโลกมีดี : การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน” ใน *การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติหาดใหญ่วิชาการครั้งที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2557. หน้า 462-479. สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.*
- จิรัชยา เจียวก๊ก และสันติชัย แยมใหม่. (2558). “การมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับแนวทางการป้องกันการดื่มสุราในกลุ่มวัยรุ่น” ใน *การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติหาดใหญ่วิชาการครั้งที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2557. หน้า 380-395. สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.*
- จิรัชยา เจียวก๊ก, สันติชัย แยมใหม่ และพัทธธีรา จินตานนท์. (2558). “คุณภาพชีวิตของประชาชนเทศบาลเมืองคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” ใน *การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ หาดใหญ่วิชาการครั้งที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2557. หน้า 435-450. สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.*

ฉัตรจงกล ตุลยนิษกะ, จิรัชยา เจียวก๊ก และ วิชุนา สัตยารักษ์. (2560). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลของการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของสตรีวัยรุ่นในจังหวัดพัทลุง” ใน *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 8 ประจำปีการศึกษา 2558* ในวันพฤหัสบดีที่ 22 มิถุนายน 2560. หน้า 740-754. สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ยุทธกาน ดิสกุล, จิรัชยา เจียวก๊ก, สันติชัย แยมใหม่, จตุพร ชูสง และจิรวรรณ ทองสกุล. (2559). “ปัจจัย(เครื่องมือที่ใช้จับปูด้า): ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หายไปของตำบลทุ่งบุหลัง อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล”ใน *การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีการศึกษา 2559*ในวันพฤหัสบดีที่ 26 พฤษภาคม 2559. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

ยุวัลดา ชูรักษ์, จิรัชยา เจียวก๊ก, สันติชัย แยมใหม่, ยุทธกาน ดิสกุล และ ฉัตรจงกล ตุลยนิษกะ. (2560). “รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลเขาหัวช้าง อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง” ใน *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 8 ประจำปีการศึกษา 2558* ในวันพฤหัสบดีที่ 22 มิถุนายน 2560. หน้า 7550-767. สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

สันติชัย แยมใหม่ และจิรัชยา เจียวก๊ก. (2559). “ตัวตนของบัณฑิตในพุทธศาสนา” ใน *การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีการศึกษา 2559*. ในวันพฤหัสบดีที่ 26 พฤษภาคม 2559. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

สายสุดา สุขแสง, จิรัชยา เจียวก๊ก, สมพล แก้วแทน และพัชญ์สิตา องค์กรณะคม. (2559). “การมีส่วนร่วมของชุมชนในเวทีประชาคม ของชุมชนโรงเรียนชาตรี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” ใน *การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติมหาดใหญ่วิชาการครั้งที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2558*ในวันพฤหัสบดีที่ 23 มิถุนายน 2559. หน้า 978-987. สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

รอการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

สันติชัย แยมใหม่ อุทิศ สังขรัตน์ และจิรัชยา เจียวก๊ก. (2561). ชิน: ฝึกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ. *วารสารไทยคดีศึกษา*, 15(2)